

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om verkställigheten av landskapsreformen och om en omorganisering av statens tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifter

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Regeringspropositionen hänför sig till den regeringsproposition med förslag till lagstiftning om inrättande av landskap och om en reform av ordnandet av social- och hälsovården samt till lämnande av underrättelse enligt artikel 12 och 13 i Europeiska stadgan om lokal självstyrelse (RP 15/2017 rd). Genom propositionen genomförs överföringen från staten och kommunerna till landskapen av uppgifter som avses i 6 § 1 mom. 5–8, 10–13, 16–22 och 25–26 punkten samt 6 § 2 mom. 2 punkten i landskapslagen samt en del andra uppgifter.

I propositionen ingår dessutom förslag om en omorganisering av statens tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifter. Genom propositionen inrättas Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet. Myndigheten tilldelas största delen av de uppgifter som för närvarande sköts av regionförvaltningsverken och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, vilka enligt förslaget ska läggas ner. Till den nya myndigheten överförs också en del av närings-, trafik- och miljöcentralernas uppgifter. Även NTM-centralerna ska enligt förslaget läggas ner. Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet ska vara en statlig förvaltningsmyndighet med riksomfattande befogenheter, och det ska sköta uppgifter från många sektorer. Myndigheten ska fungera i regionerna och trygga genomförandet av de grundläggande fri- och rättigheterna och rättssäkerheten och bevaka allmänt intresse genom att sköta uppgifter som gäller verkställighet, styrning och tillsyn av lagstiftningen. Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet blir en ny slags myndighet som lyder under statsrådet och är gemensam för de ministerier som styr myndigheten. I propositionen ingår också ett förslag till lag om Statens ämbetsverk på Åland.

Enligt förslaget ska ansvaret för ordnandet av de tjänster och uppgifter som ingår i propositionen överföras till landskapen den 1 januari 2019. Även de föreslagna ändringarna i organisationen av statsförvaltningen och inrättandet av Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet ska enligt förslaget genomföras den 1 januari 2019.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
I ALLMÄN MOTIVERING	5
1 INLEDNING	5
2 NULÄGE	6
2.1 Statsförvaltningen.....	6
2.1.1 Statens centralförvaltning.....	6
2.1.2 Statens regionala förvaltning.....	9
2.2 Landskapsförbund.....	30
2.3 Uppgifter som anvisas landskapet.....	34
2.3.1 Hälsoskyddet, tobakstillsynen, livsmedelstillsynen och tillsynen rörande djurhälsan och djurskyddet samt de veterinärmedicinska tjänsterna.....	35
2.3.2 Jordbruk och landsbygdsutveckling.....	43
2.3.3 Marknadsordningarna för jordbruksprodukter, säkerheten i, kvaliteten på och användningen av jordbrukets produktionsinsatser samt tillsynen över växternas sundhet.....	49
2.3.4 Fiskerihushållning och vattenhushållning.....	52
2.3.5 Vissa uppgifter hos regionutvecklingsmyndigheten.....	55
2.3.6 Regional prognostisering av utbildningsbehoven på kort, lång och medellång sikt och beredning av de regionala utbildningsmålen.....	56
2.3.7 Planering av landskapet och landskapsplanläggning.....	56
2.3.8 Främjande av kommunernas planering av områdesanvändning och byggnadsväsendet.....	57
2.3.9 Skyddet av naturens mångfald och vården av kulturmiljön.....	59
2.3.10 Allmän tillsyn enligt terrängtrafiklagen och beviljande av specialtillstånd för rörelsehindrade.....	60
2.3.11 Tillsynsuppgifter som gäller hanteringen av farliga kemikalier och sprängämnen.....	61
2.3.12 Tillsättandet av regionala idrottsråd i samarbete med andra landskap och främjande av idrott i landskapet via de regionala idrottsrådets verksamhet samt genom uppgifter som gäller friluftsleder.....	61
2.3.13 Främjande och planering av vattenförsörjning, uppgifter som gäller bruk och vård av vattentillgångarna samt uppgifter som gäller hantering av översvämningsrisker, regionala naturresurser och genomförande av arbeten som gäller miljö, vattenförsörjning och vattendrag.....	62
2.3.14 Skydd av vatten och hav, förverkligande av vattenvård och havsvård samt havsplanering.....	62
2.3.15 Produktion av miljöinformation och förbättrande av miljömedvetenheten.....	64
2.3.16 Regionala delegationer för romska ärenden och uppgifter som gäller romska ärenden.....	65
2.3.17 Ordnande och utvecklande av regional samservice.....	66
2.3.21 Landskapets övriga uppgifter.....	69
2.4 Uppgifter som ska anvisas Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet.....	71
2.4.1 Justitieministeriets förvaltningsområde.....	71
2.4.2 Inrikesministeriets förvaltningsområde.....	73
2.4.3 Finansministeriets förvaltningsområde.....	73

2.4.4	Undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde.....	74
2.4.5	Jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde	75
2.4.6	Arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde.....	75
2.4.7	Social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde	76
2.4.8	Miljöministeriets förvaltningsområde	79
2.5	Uppgifter som övergår till andra myndigheter.....	83
2.5.1	Uppgifter som övergår till Livsmedelssäkerhetsverket	83
2.5.2	Uppgifter som övergår till Konkurrens- och konsumentverket	85
2.5.3	Uppgifter som övergår till Landsbygdsverket	85
2.5.4	Uppgifter som övergår till Statskontoret	86
2.5.5	Uppgifter som övergår till Migrationsverket	86
2.6	Egendom.....	86
2.6.1	Närings- trafik- och miljöcentralerna	86
2.6.2	Kommunernas miljö- och hälsoskydd samt lantbruksförvaltning.....	88
2.6.3	Regionförvaltningsverken	89
2.6.4	Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården.....	89
2.7	Personal	89
2.8	Bedömning av nuläget.....	97
2.8.1	Statsförvaltningen	97
2.8.2	Uppgifter som överförs till landskapen	105
2.8.3	Uppgifter som överförs till andra myndigheter.....	111
2.8.4	Styrning av uppgifter.....	113
2.8.5	Personal	116
3	MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN.....	118
3.1	Uppgifter som överförs till landskapen	119
3.1.1	Finansministeriets ansvarsområde	119
3.1.2	Undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde	119
3.1.3	Jord- och skogsbruksministeriets ansvarsområde	119
3.1.4	Kommunikationsministeriets ansvarsområde	121
3.1.5	Arbets- och näringsministeriets ansvarsområde	122
3.1.6	Social- och hälsovårdsministeriets ansvarsområde	122
3.1.7	Miljöministeriets ansvarsområde	123
3.2	De språkliga rättigheterna i samband med uppgifter som överförs till landskapen	124
3.3	Omorganisering av statsförvaltningen.....	124
3.3.1	Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet och Statens ämbetsverk på Åland.....	124
3.3.2	Uppgifter som överförs till övriga statsmyndigheter	129
3.4	Genomförande av uppgiftsöverföringar	131
3.5	Personal	132
4	PROPOSITIONENS KONSEKVENSER.....	133
4.1	Överföring av uppgifter till landskapen	133
4.1.1	Konsekvenser för myndigheterna	133
4.1.2	Samhälleliga konsekvenser.....	139
4.1.3	Miljökonsekvenser	141
4.1.4	Ekonomiska konsekvenser	142
4.1.5	Språkliga konsekvenser	147
4.2	Omorganisering av statens uppgifter.....	149
4.2.1	Konsekvenser för myndigheternas verksamhet	149
4.2.2	Samhälleliga konsekvenser.....	164

4.2.3	Konsekvenser för miljön	174
4.2.4	Ekonomiska konsekvenser	174
4.3	Konsekvenser av egendomsöverföringar.....	177
4.4	Konsekvenser för personalen.....	179
5	BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN.....	193
6	SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	193
	DETALJMOTIVERING	196
1	Lagförslag	196
2	Närmare bestämmelser och föreskrifter	196
2.1	Finansministeriets förvaltningsområde	196
2.2	Undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde	198
2.3	Jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde.....	199
2.4	Miljöministeriets förvaltningsområde.....	201
3	IKRAFTTRÄDANDE	206
4	FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	206
4.1	Uppgifter som ska överföras till landskapen	206
	Landskapens självstyrelse och demokrati	206
4.2	Omorganiseringen av uppgifterna och strukturerna inom statsförvaltningen.	215
4.3	Språkliga rättigheter.....	223
4.4	Övergång av vattenbyggnadsegendom.....	227
4.5	Annat.....	228

I ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

I denna proposition ingår det förslag om vissa uppgifter som i samband med reformen ska överföras till de landskap som inrättas, till den nya statliga tillstånds- och tillsynsmyndigheten och till andra myndigheter. I propositionen ingår också förslag om när överföringen ska träda i kraft. Dessutom ingår förslag till ny lagstiftning som behövs för regleringen av landskapens uppgifter särskilt inom vattenhushållningen och fiskerinäringen samt i lantbruksförvaltningen och ny lagstiftning om Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet och statens ämbetsverk på Åland liksom även tekniska ändringar i lagstiftningen om den allmänna förvaltningen och i annan lagstiftning till följd av den ändrade myndighetsstrukturen.

Överföringen av uppgifter till landskapen grundar sig på 6 § i landskapslagen (/) där landskapets uppgiftsområde anges. Till de mest betydande uppgiftshelheterna som överförs hör lantbruksförvaltningen, miljö- och hälsoskyddet, områdesplaneringen, vattenskyddet och vattentjänsterna samt vissa uppgifter inom de offentliga persontransporterna. Denna proposition täcker således landskapets uppgifter bortsett från de uppgiftshelheter som överförs genom skilda regeringspropositioner. Dessa gäller i huvudsak uppgifter inom social- och hälsovården, räddningsväsendet, områdesplaneringen, tillväxttjänsterna och trafikbranschen. Ändringar i uppgifterna och i finansieringen av landskapen föreslås också i en särskild regeringsproposition.

I fråga om Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet och Statens ämbetsverk på Åland omfattar propositionen den lagstiftning som gäller inrättandet av ämbetsverken och de uppgifter som överförs till dessa från de myndigheter som läggs ner, utom Statens tillstånds- och tillsynsmyndighets uppgifter inom social- och hälsovårdsområdet som i huvudsak föreslås i en särskild proposition.

I beskrivningen av nuläget presenteras de nuvarande organisationer som berörs av reformen och de uppgifter som ska överföras från dessa. De uppgifter som överförs till landskapen beskrivs i överensstämmelse med landskapens uppgiftsområde enligt 6 § i landskapslagen. De organisationer som för närvarande sköter uppgifterna och övriga arrangemang i samband med skötseln av dema samt olika myndigheters inbördes roller i styrningen anges. Dessutom redovisas uppgifternas grund i lagstiftningen, deras närmare innehåll och de resurser som avdelas för dem samt grunden för finansieringen. En betydande del av uppgifterna överförs från statsförvaltningen till en autonom landskapsförvaltning, vilket leder till att den verksamhetsmiljö och strukturella miljö där uppgifterna ordnas förändras väsentligt i rättsligt hänseende. Uppgifterna beskrivs i detta perspektiv. I fråga om de uppgifter som överförs till det ämbetsverk som ska grundas inom statsförvaltningen eller till andra statliga verk sker inga motsvarande förändringar, varför dessa uppgifter presenteras på motsvarande sätt men i en koncisare form.

När nuläget analyseras ligger fokus särskilt på hur skötseln av uppgifterna för närvarande är organiserad och hur detta fungerar med hänsyn till den strukturomvandling som föreslås. Även de nuvarande organisationer som läggs ner och deras betydelse för organiseringen av uppgifterna utvärderas ur denna synvinkel. När det vid överföringen av uppgifter är fråga om en teknisk förändring som inte har särskilda effekter på skötseln av uppgiften jämfört med nuläget har ingen utvärdering utförts.

Propositionens målsättningar och viktigaste förslag läggs fram skilt i fråga om statsförvaltningen och de uppgifter som ska överföras till landskapen. Förslagen om uppgifter som ska överföras till landskapet har ordnats enligt förvaltningsgren, och även de förslag som gäller ändringarna i statsförvaltningen har lagts fram samlat. Ändringsförslag som gäller de språkliga

rättigheterna i samband med landskapens uppgifter och förslag som gäller verkställigheten av reformen och överföringen av personal behandlas skilt.

På motsvarande sätt har konsekvensbedömningarna presenterats skilt för landskapsförvaltningen och för statsförvaltningen. Konsekvenserna av att uppgifter överförs till landskapen har beskrivits både allmänt och specifikt för förvaltningsgrenarna, och de interna ändringarna i statsförvaltningen har bedömts på ett förvaltningsövergripande sätt. I fråga om båda helheterna har man även strävat efter att sammanfatta de totala konsekvenserna av förslaget.

På motsvarande sätt har lagförslagen och detaljmotiveringarna presenterats i fråga om landskapets uppgifter och statsförvaltningen, dock så att det i samma lag i flera fall föreslås ändringar som hänför sig till vardera strukturreformen. Även lagstiftningsordningen har bedömts enligt denna indelning men med separat fokus på tryggheten av de språkliga rättigheterna och särskilda aspekter som gäller genomförandet av egendomsöverföringarna.

2 Nuläge

2.1 Statsförvaltningen

I 119 § i grundlagen föreskrivs det om statsförvaltningen. Enligt 1 mom. i paragrafen kan till statens centralförvaltning utöver statsrådet och ministerierna höra ämbetsverk, inrättningar och andra organ. Staten kan dessutom ha regionala och lokala myndigheter. Om förvaltningen under riksdagen bestäms särskilt genom lag. De allmänna grunderna för statsförvaltningens organ ska enligt 2 mom. regleras genom lag, om deras uppgifter omfattar utövning av offentlig makt. Grunderna för statens regional- och lokalförvaltning ska likaså bestämmas genom lag. I övrigt kan bestämmelser om statsförvaltningens enheter utfärdas genom förordning.

I 122 § i grundlagen föreskrivs det om den administrativa indelningen. När förvaltningen organiseras ska enligt 1 mom. en indelning i sinsemellan förenliga områden eftersträvas. Enligt 2 mom. ska bestämmelser om grunderna för kommunindelning utfärdas genom lag.

2.1.1 Statens centralförvaltning

Statens centralförvaltning består av statsrådet och de ämbetsverk och inrättningar som ingår i statens centralförvaltning. Med inrättning avses en enhet som verkar som ett ämbetsverk men inte primärt sköter förvaltningsärenden utan snarare ansvarar för betjäningen. Till statsrådet hör tolv ministerier samt justitiekanslerämbetet. Vid ingången av 2016 var antalet ämbetsverk i centralförvaltningen som är underställda statsrådet 63. I detta antal är inte de ämbetsverk som är underställda riksdagen (Utrikespolitiska institutet och Statens revisionsverk) och inte heller domstolsväsendet medräknade. Flest ämbetsverk som hör till centralförvaltningen finns det inom undervisnings- och kulturministeriets (13 ämbetsverk), justitieministeriets och finansministeriets (9 ämbetsverk) förvaltningsområde.

Vid ämbetsverk inom centralförvaltningen som är underställda tio ministerier utfördes 2015 sammanlagt 42 678 årsverken (åv). En stor del av ämbetsverken är små; i en tredjedel av ämbetsverken är arbetsinsatsen under 100 årsverken, medan medeltalet för hela materialet är 221 årsverken. Vid sju av centralförvaltningens ämbetsverk utförs över 1 000 årsverken. Störst i detta avseende är Försvarmakten (12 068 åv) och Skatteförvaltningen (4873 åv). Två tredjedelar av ämbetsverken (43 st.) är bokföringsenheter och en tredjedel (20 st.) andra resultats-

tyrda ämbetsverk. Lite över hälften (35 st.) av ämbetsverken verkar på två eller flera orter, medan resten verkar på en ort.

Merparten av centralförvaltningens ämbetsverk är så kallade sektorämbetsverk som styrs av ett ministerium. Några ämbetsverk resultatstyrs av flera ministerier. Till dessa ämbetsverk som verkar inom flera sektorer hör Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes) och Finlands miljöcentral (Syke). För den administrativa styrningen och tillsynen av Tukes svarar arbets- och näringsministeriet. Dessutom styr kommunikationsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och miljöministeriet ämbetsverket vart och ett inom sitt eget verksamhetsområde och i samarbete, och de deltar i resultatförhandlingarna när de så önskar. Syke styrs av miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet.

I centralförvaltningen ingår också ämbetsverk som själva har uppgifter inom resultatstyrningen. Till dessa hör bland annat Polisstyrelsen (resultatstyrningen av Centralkriminalpolisen, polisinsättningar, och Polisyrkeshögskolan), Utbildningsstyrelsen (skolan Valteri och statens yrkesläroanstalter, Riksfogdeämbetet (utsökningsverken), Riksåklagarämbetet (åklagarämbetena) och Institutet för hälsa och välfärd (statens skolhem, statens mentalsjukhus och Hälsovårdsenheten för fångar). Substansuppgifter inom styrningen av regional- och lokalförvaltningen har bland andra Befolkningsregistercentralen, Trafikverket (LIVI), Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes), Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira), Landsbygdsverket, Livsmedelssäkerhetsverket och Konkurrens- och konsumentverket.

Enligt en utredning om centralförvaltningen (Keskushallinnon esiselvitys, FM 2016) används två tredjedelar av ämbetsverkens personalresurser för olika uppgifter där offentlig makt utövas. De kan delas in i tillstånds-, tillsyns-, normgivnings-, styrnings- och statsstödsuppgifter, andra finansierings- och stödbeslut, insamling av skatter och avgifter av skattenatur, verkställighetsuppgifter, operativa säkerhetsmyndighetsuppgifter, statistik- och registermyndighetsuppgifter och övriga uppgifter där offentlig makt utövas. En tredjedel av personalresurserna används för uppgifter som inte inbegriper utövande av offentlig makt. De kan delas in i produktion av offentliga tjänster, utveckling av förvaltningsområdet, utredning och utvärdering, avgiftsbelagda tjänster, koncerntjänster, ämbetsverkets interna administration, stödtjänster och övriga uppgifter.

Den mest typiska kategorin av huvuduppgifter vid centralförvaltningens ämbetsverk utgörs av olika tillsynsuppgifter. Enligt en förberedande utredning om centralförvaltningen har tio ämbetsverk sådana uppgifter som sina huvuduppgifter, medan femton har dem som övriga uppgifter. För tillsynsuppgifter användes 1 785 årsverken. Av dessa utfördes 583 som huvuduppgift vid ämbetsverk som sköter tillsynsuppgifter. Till de ämbetsverk som använder den procentuellt sett största delen av sin arbetsinsats för tillsynsuppgifter hör bland andra Konkurrens- och konsumentverket (69 %) och Tukes (62 %). Det största antalet årsverken inom tillsynsuppgifter utförs av Tullen (659 åv, 30 % av ämbetsverkets hela verksamhet) och Livsmedelssäkerhetsverket Evira (221 åv, 35 %). Efter tillsynsuppgifterna är de allmännaste uppgiftskategorierna övriga uppgifter som innebär utövande av offentlig makt och produktion av offentliga tjänster.

Sett till arbetsinsatsen utgörs centralförvaltningens vanligaste uppgiftskategori av säkerhetsmyndighetsuppgifter (13 641 åv). Som huvuduppgift sköts operativa säkerhetsmyndighetsuppgifter av sex ämbetsverk. Sammanlagt sköts operativa säkerhetsmyndighetstexter vid tio ämbetsverk. Störst är Försvarsmakten (9 896 åv) och Gränsbevakningsväsendet (2 005 åv).

Under den senaste tiden har utvecklingen inom statsförvaltningen gått mot större ämbetsverk och rikstäckande behörighet inom flera förvaltningsområden. En del myndigheter som tidigare varit uppdelade på olika nivåer har på 2010-talet omvandlats till rikstäckande myndigheter

inom centralförvaltningen (Tullen, Skatteförvaltningen, Lantmäteriverket). Motsvarande utveckling mot en rikstäckande ämbetsverksstruktur pågår bland annat vid arkivväsendet, rätts-hjälpen, utskökningsväsendet och åklagarväsendet.

2.1.1.1 Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) grundades den 1 januari 2009. Samtidigt lades Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral (STTV) och rätts-skyddscentralen för hälsovården (TEO) ner, och deras uppgifter överfördes till Valvira. Valvi-ras verksamhetsområde och uppgifter bestäms i lagen om Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (669/2008). Antalet årsverken i ramen för 2015 var 166.

Uppgifter

Valvira ska sköta den tillståndsförvaltning, styrning och tillsyn som föreskrivs för verket i la-gen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994), lagen om yrkesutbil-dade personer inom socialvården (817/2015), folkhälsolagen (66/1972), lagen om företagshäl-sovård (1383/2001), lagen om specialiserad sjukvård (1062/1989), hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010), mentalvårdslagen (1116/1990), lagen om privat hälso- och sjukvård (152/1990), lagen om smittsamma sjukdomar (583/1986), lagen om hälsovården inom försvarsmakten (322/1987), lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården (159/2007), lagen om elektroniska recept (61/2007), socialvårdslagen (1301/2014), lagen om privat socialservice (922/2011), lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977), hälsoskyddslagen (763/1994), alkohollagen (1143/1994), tobakslagen (549/2016), gentekniklagen (377/1995) och lagen om produkter och utrustning för hälso- och sjuk-vård (629/2010), lagen om Enheten för hälso- och sjukvård för fångar (1635/2015). Verket ska också sköta de uppgifter som ankommer på verket enligt lagstiftningen om abort, sterilisering, assisterad befruktning, adoption, användning av mänskliga organ, vävnader och celler för me-dicinska ändamål samt medicinsk forskning. Verket ska dessutom sköta de uppgifter som en-ligt den lagstiftning som avses ovan hör till dess ansvarsområde och som social- och hälso-vårdsministeriet ålägger verket.

Valvira beviljar på ansökan tillstånd att utöva ett yrke som legitimerad yrkesutbildad person inom social- och hälsovården och registrerar på ansökan rätten att använda en skyddad yrkes-beteckning för en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som fått sin utbildning i Finland eller utomlands. Valvira beviljar också tillstånd att tillhandahålla privata social- och hälsovårdstjänster.

Valvira styr och övervakar verksamheten vid verksamhetsenheterna för social- och hälsovår-den samt den verksamhet som yrkesutbildade personer inom socialvården och hälsovården ut-övar. Valvira behandlar ett ärende som gäller övervakningen av yrkesutbildade personer inom social- eller hälsovården, om ärendet är principiellt viktigt eller vittsyftande, om det förutsätta säkerhetsåtgärder eller disciplinära åtgärder eller om regionförvaltningsverket är jävigt att be-handla ärendet. När det gäller yrkesutbildade personer inom social- eller hälsovården ska Val-vira också sköta ärenden där det finns en misstanke om felbehandling som lett till döden eller grav bestående invaliditet och ärenden som har samband med en utredning av dödsorsak som utförts av en rättsläkare. Endast Valvira kan frånta en yrkesutbildad person inom hälso- eller socialvården rätten att utöva yrket, begränsa rätten eller ge personen en skriftlig varning. Vad gäller tillsynen över verksamhetsenheterna ska Valvira särskilt sköta de frågor som är princi-piellt viktiga eller vittsyftande, frågor som gäller flera regionsförvaltningsverks verksamhets-område eller hela landet, frågor som anknyter till andra tillsynsärenden som sköts vid Valvira och frågor där regionförvaltningsverket är jävigt.

Inom miljö- och hälsoskyddet svarar Valvira för verkställigheten av hälsoskyddslagen och tobakslagen och den därtill hörande styrningen och för skötseln av expertuppgifter och utvecklingsprojekt som anknyter till miljö- och hälsoskyddet.

Valvira är tillstånds- och tillsynsmyndighet när det gäller tillverkning, partiförsäljning och skattefri användning av alkohol samt import av sprit. Till ämbetsverkets uppgifter hör att i hela landet styra och utveckla tillståndsförvaltningen och tillsynen vid regionförvaltningsverken, att producera data- och kommunikationstjänster för alkoholförvaltningen och att övervaka minutförsäljningen och serveringen av alkoholdrycker samt reklam och annan säljfrämjande verksamhet i fråga om alkoholdrycker. Valvira är registeransvarig för det riksomfattande alkoholnäringsregister som ska föras över näringsutövare för handläggning och övervakning av ärenden gällande alkoholtillstånd och för alkoholstatistiken.

Valvira ska också övervaka att de produkter och den utrustning för hälso- och sjukvård som finns på marknaden är säkra och uppfyller kraven samt främja en trygg användning av medicintekniska produkter.

Organisering, styrning och ledning

Valvira är ett ämbetsverk som är underställt social- och hälsovårdsministeriet. Valvira ingår för varje regeringsperiod ett resultatavtal med social- och hälsovårdsministeriet.

Valvira har tre substansavdelningar. En sköter tillsynen över hälso- och sjukvården, en tillsynen över socialvården och tillstånden inom den privata social-, hälso- och sjukvården och en uppgifter som har samband med rätten att utöva yrken, teknik, alkoholförvaltning och hälsoskydd. Stödtjänsterna hör till förvaltningsavdelningen (personal- och ekonomiförvaltningen samt dataförvaltningen) och till kommunikationsgruppen och stödgruppen för tillsyn och styrning vilka lyder under överdirektören. Dessutom sköts ämbetsverkets utvecklingsuppgifter under ledning av överdirektören. En del av de ärenden som åligger Valvira avgörs i nämnder (nämnden för tillsyn över yrkesutbildade inom social- och hälsovården och nämnden för avbrytande- och steriliseringsfrågor). I anslutning till Valvira verkar också adoptionsnämnden och den nationella kommittén för medicinsk forskningsetik.

Valvira leds av en överdirektör som utnämns av statsrådet på föredragning från social- och hälsovårdsministeriet.

Finansiering av verksamheten och avgiftsbelagd verksamhet

Valvira finansieras till största delen genom ett omkostnadsanslag som beviljas i statsbudgeten. I budgeten för 2017 har verket anvisats ett omkostnadsanslag på 10 762 000 euro. Verkets budget grundar sig på partiell nettobudgetering. De bruttobudgeterade inkomsterna har budgeterats under moment 12.33.02. De inkomster som bokförs på omkostnadsmomentet består av betalningar som gäller beslut om rätten att utöva sitt yrke för yrkesutbildade inom hälso- och sjukvårdens och tillstånd för nationella privata tillhandahållare av social- och hälsovårdstjänster samt betalningar som verket tar ut för prestationer enligt företagsekonomiska principer. Dessutom betalar regionförvaltningsverken Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården den del av de årsavgifter som motsvarar kostnaderna för underhållet av registret över privata tillhandahållare av social- och hälsovårdstjänster.

2.1.2 Statens regionala förvaltning

Den nuvarande statliga regionförvaltningen infördes i och med den reform av regionsförvaltningen (den s.k. ALKU-reformen) som trädde i kraft den 1 januari 2010. Det allmänna målet

för omläggningen av regionförvaltningen var då att åstadkomma en statlig regionförvaltning som är medborgar- och servicetagarorienterad och fungerar effektivt och ger resultat. Reformen skulle också stärka och utvidga landskapsförbundens roll och ställning i regionutvecklingen och främja samarbetet mellan statens regionala förvaltning och landskapsförbunden.

Genom regionförvaltningsreformen samlades länsstyrelsernas, arbets- och näringscentralernas, de regionala miljöcentralernas, vägdistriktens och arbetarskyddsdistriktens arbetarskyddsbyråers uppgifter hos två statliga myndigheter med flera verksamhetsområden, nämligen regionförvaltningsverken (RFV) och närings- trafik- och miljöcentralerna (NTM-centralen). På Åland fungerar Statens ämbetsverk på Åland som statlig regionförvaltningsmyndighet.

Till regionförvaltningsverken överfördes uppgifter från länsstyrelsen, de regionala miljöcentralerna, miljötillståndsverken och arbetarskyddsdistrikt arbetarskyddsbyråer. Regionförvaltningsverken främjar regional jämlikhet genom att sköta verkställigheten, styrningen och tillsynen av lagstiftningen. NTM-centralernas uppgifter utgörs av uppgifter som tidigare sköttes av arbets- och näringslivscentralerna, de regionala miljöcentralerna, länsstyrelserna och vägdistriktet. NTM-centralerna främjar regional utveckling genom att sköta statsförvaltningens verkställighets- och utvecklingsuppgifter i regionerna. Genom regionförvaltningsreformen stärktes dessutom landskapsförbundens befogenheter som en myndighet med uppgift att samla och samordna regionutvecklingsarbetet. Landskapsprogrammet gjordes verkningsfullare, och uppgifter inom regionutvecklingen fördes över från den statliga regionförvaltningen till landskapsförbunden.

2.1.2.1 Regionförvaltningsverken

På det finska fastlandet finns det sex regionförvaltningsverk. Bestämmelser om regionförvaltningsverkens verksamhetsidé, ansvarsområde och uppgifter, organisering, befogenheter, verksamhetsområde samt styrning och ledning finns i lagen om regionförvaltningsverken (896/2009) och statsrådets förordning om regionförvaltningsverken (906/2009). År 2017 har regionförvaltningsverken och Statens ämbetsverk på Åland en fastställd ram för personalresurserna på sammanlagt 1 199 årsverken, av vilka 757 årsverken finansierades under momentet för regionförvaltningsverkens omkostnader, 422 årsverken under momentet för de regionala för arbetarskyddsmyndigheternas omkostnader och 20 årsverken under andra moment. I landskapet Åland är Statens ämbetsverk på Åland den myndighet inom statsförvaltningen som avses i lagen om regionförvaltningsverken. Den fastställda ramen för personalresurserna i 2017 års resultatavtal för Statens ämbetsverk på Åland är 16 årsverken.

Uppgifter

Regionförvaltningsverken främjar regional jämlikhet genom att sköta verkställigheten, styrningen och tillsynen av lagstiftningen. Enligt 4 § i lagen om regionförvaltningsverken ska regionförvaltningsverken sköta de uppgifter som särskilt föreskrivs för dem inom följande verksamhetsområden: 1) social- och hälsovård, 2) miljö- och hälsoskydd, 3) utbildnings-, barn- dagvårds-, biblioteks-, idrotts- och ungdomsväsendet, 4) främjande och förverkligande av rättsskyddet, 5) tillståndsärenden och övriga ansökningsärenden som hör till området för miljöskydds- och vattenlagstiftningen, 6) räddningsväsendet, 7) tillsyn över och utvecklande av arbetarskyddet, produkttillsyn över produkter som används i arbetet samt i egenskap av arbetarskyddsmyndighet tillsyn över att arbetarskydds lagstiftningen iakttas och 8) konsument- och konkurrensförvaltning.

Regionförvaltningsverken ska dessutom utvärdera den regionala tillgången till basservice, styra, övervaka och utveckla magistraterna, samordna beredskapen i regionen och ordna anknytande samverkan, samordna beredskapsplaneringen, ordna regionala försvarskurser, stödja

kommunernas beredskapsplanering, ordna beredskapsövningar och främja säkerhetsplaneringen inom region- och lokalförvaltningen samt stödja behöriga myndigheter när de leder säkerhetssituationer i regionen och vid behov samordna deras verksamhet. Regionförvaltningsverken kan även ha andra uppgifter om vilka det föreskrivs särskilt.

Organisation

Enligt 5 § i lagen om regionförvaltningsverken ska det föreskrivas om antalet regionförvaltningsverk och deras verksamhetsområden, namn och verksamhetsställen genom förordning av statsrådet.

I 1 § i statsrådets förordning om regionförvaltningsverken anges regionförvaltningsverkens namn, verksamhetsområden och verksamhetsställen. Regionförvaltningsverken är Regionförvaltningsverket i Södra Finland, Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland, Regionförvaltningsverket i Östra Finland, Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland, Regionförvaltningsverket i Norra Finland och Regionförvaltningsverket i Lappland. Regionförvaltningsverken har sammanlagt tolv verksamhetsställen och fjorton andra arbetsorter.

Verksamhetsområdet för Regionförvaltningsverket i Södra Finland omfattar landskapen Nyland, Egentliga Tavastland, Päijänne-Tavastland, Kymmenedalen och Södra Karelen. Verkets huvudsakliga verksamhetsställe finns i Tavastehus och övriga verksamhetsställen i Helsingfors och Kouvola. Personalresurserna motsvarar ca 514 årsverken (uppgift i bokslutet för 2016).

Verksamhetsstället för Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland omfattar landskapen Egentliga Finland och Satakunta. Verkets huvudsakliga verksamhetsställe finns i Åbo. Personalresurserna motsvarar ca 126 årsverken (uppgift i bokslutet för 2016).

Verksamhetsområdet för Regionförvaltningsverket i Östra Finland omfattar landskapen Södra Savolax, Norra Savolax och Norra Karelen. Verkets huvudsakliga verksamhetsställe finns i S:t Michel och övriga verksamhetsställen i Kuopio och Joensuu. Personalresurserna motsvarar ca 143 årsverken (uppgift i bokslutet för 2016).

Verksamhetsområdet för Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland omfattar landskapen Birkaland, Mellersta Finland, Södra Österbotten, Österbotten och Mellersta Österbotten. Verkets huvudsakliga verksamhetsställe finns i Vasa och övriga verksamhetsställen i Tammerfors och Jyväskylä. Personalresurserna motsvarar ca 245 årsverken (uppgift i bokslutet för 2016).

Verksamhetsområdet för Regionförvaltningsverket i Norra Finland omfattar landskapen Norra Österbotten och Kajanaland. Verkets huvudsakliga verksamhetsställe finns i Uleåborg. Personalresurserna motsvarar ca 137 årsverken (uppgift i bokslutet för 2016).

Verksamhetsområdet för Regionförvaltningsverket i Lappland omfattar länet Lappland. Verket har sitt huvudsakliga verksamhetsställe i Rovaniemi. Personalresurserna motsvarar ca 38 årsverken (uppgift i bokslutet för 2016).

Enligt 6 § i lagen om regionförvaltningsverk ska ett regionförvaltningsverk inom sitt verksamhetsområde sköta de uppgifter som föreskrivits för det. Ett regionförvaltningsverk kan dock sköta uppgifter också inom verksamhetsområdet för fler än ett regionförvaltningsverk, om en utvidgning av verksamhetsområdet kan effektivisera verkens verksamhet och användning av statens personalresurser och andra resurser, förbättra tillgången till service, främja tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna för regionens finsk- och svenskspråkiga minoritet

eller, inom samernas hembygdsområde enligt sametingslagen (974/1995), dess samiska minoritet eller säkerställa tillgången till sådan särskild sakkunskap som behövs för uppgifterna, eller om utvidgningen av verksamhetsområdet är ändamålsenlig av någon annan motsvarande orsak. Bestämmelser om hur ansvarsområden placeras i regionförvaltningsverken och om hur verkens verksamhetsområden utvidgas utfärdas genom förordning av statsrådet. Vilka ansvarsområden de olika regionförvaltningsverken har varierar. Dessutom har regionförvaltningsverkens verksamhetsområden utvidgats genom statsrådets förordning när det gäller uppgifter som ska skötas av flera regionförvaltningsverk. Bestämmelser om utvidgning av verksamhetsområdet i fråga om uppgifter som gäller arbetarskyddet utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet och om utvidgning av verksamhetsområdet i fråga om uppgifter som gäller miljötillståndsärenden genom förordning av miljöministeriet.

Ett regionförvaltningsverk är för skötseln av sina uppgifter indelat i ansvarsområden. Bestämmelser om regionförvaltningsverkens ansvarsområden utfärdas genom förordning av statsrådet.

Vid alla regionförvaltningsverk finns följande ansvarsområden: ansvarsområdet för basservicen, rättsskyddet och tillstånden, ansvarsområdet för undervisnings- och kulturväsendet och ansvarsområdet för räddningsväsendet och beredskapen. Utöver dessa finns vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland, Regionförvaltningsverket i Östra Finland, Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland och Regionförvaltningsverket i Norra Finland ansvarsområdet för miljötillstånden och vid alla övriga regionförvaltningsverk utom Regionförvaltningsverket i Lappland ansvarsområdet för arbetarskyddet.

Vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland finns ett ansvarsområde för regionförvaltningsverkens förvaltnings- och utvecklingstjänster, vars verksamhetsområde omfattar hela landet, med undantag av landskapet Åland. Ansvarsområde för regionförvaltningsverkens förvaltnings- och utvecklingstjänster sköter förvaltnings- och utvecklingstjänsterna för den interna verksamheten vid samtliga regionförvaltningsverk. För organiseringen av de gemensamma stödtjänsterna för arbetarskyddsuppgifterna vid regionförvaltningsverken gäller separata bestämmelser. Vid samtliga regionförvaltningsverk finns det dessutom en enhet till stöd för ledningen som är fristående från ansvarsområdena. Enheten stöder verkets ledning och sköter sådana uppgifter inom verkets förvaltnings- och utvecklingstjänster som inte sköts på riksnivå inom ansvarsområdet för regionförvaltningsverkens förvaltnings- och utvecklingstjänster.

Regionförvaltningsverken har en svenskspråkig serviceenhet för undervisningsväsendet som har hela landet som sitt verksamhetsområde. Enheten finns i samband med Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland och är fristående i förhållande till verkets övriga ansvarsområden. Regionförvaltningsverken har dessutom en enhet för styrning och utveckling av magistraterna, som har hela landet som sitt verksamhetsområde. Enheten finns vid Regionförvaltningsverket i Östra Finland och är fristående i förhållande till verkets övriga ansvarsområden.

I 6 a § i lagen om regionförvaltningsverken föreskrivs det om förordnande att tillfälligt sköta ett annat regionförvaltningsverks uppgifter. En tjänsteman vid ett regionförvaltningsverk kan på begäran av ett annat regionförvaltningsverk tillfälligt, och utan att tjänstemannens tjänsteställe ändras, ställas till det andra regionförvaltningsverkets förfogande. Beslut om saken fattas av den utnämmande myndigheten. Om regionförvaltningsverken inte når samförstånd, kan beslutet också fattas av det ministerium som svarar för sektorstyrningen. I beslutet ska det nämnas i vilken omfattning tjänstemannen står till det andra regionförvaltningsverkets förfogande.

Det regionförvaltningsverk som tar emot tjänstemannen kan förordna tjänstemannen att i den omfattning som avses i 1 mom. utföra uppgifter som hör till det mottagande regionförvaltningsverket och som motsvarar tjänstemannens tjänst. I fråga om uppgifter som hör till ansvarsområdet för räddningsväsendet och uppgifter som hör till ansvarsområdet för miljötillståndsärenden ska förordnandet ges av chefen för ansvarsområdet i fråga. Bestämmelser om förordnande av tjänstemän inom ansvarsområdet för arbetarskyddsuppgifter att utföra uppgifter som hör till ett annat regionförvaltningsverk finns i 3 § i lagen om arbetarskyddsförvaltningen. Möjligheten att förordna en tjänsteman i ett regionförvaltningsverk att tillfälligt sköta ett annat regionförvaltningsverks uppgifter har utnyttjats särskilt för uppgifter som hör till ansvarsområdet för miljötillståndsärenden.

Ledning

Ett regionförvaltningsverk leds av en direktör med tjänstebeteckningen överdirektör. Regionförvaltningsverkets direktör svarar för att verksamheten leder till resultat och för att verkets gemensamma resultatmål nås. Ett ansvarsområde inom ett regionförvaltningsverk leds av chefen för ansvarsområdet. Chefen för ansvarsområdet har tjänstebeteckningen direktör. Tjänstebeteckningen för chefen för ansvarsområdet för regionförvaltningsverkens förvaltnings- och utvecklingstjänster är förvaltningsdirektör. Chefen för ett ansvarsområde svarar för att verksamheten inom ansvarsområdet leder till resultat och för att resultatmålen nås.

Ett regionförvaltningsverk har en ledningsgrupp som sörjer för samordningen av verkets funktioner. Regionförvaltningsverkets direktör är ordförande i ledningsgruppen. I övrigt bestäms ledningsgruppens sammansättning i regionförvaltningsverkets arbetsordning.

Direktören för ett regionförvaltningsverk avgör ärenden som hör till verkets behörighet, om det inte bestämts eller i arbetsordningen föreskrivits att någon annan tjänsteman vid verket ska avgöra dem. Ärenden som hör till ansvarsområdena för arbetarskyddet, miljötillståndsärenden och räddningsväsendet avgörs emellertid av chefen för det berörda ansvarsområdet, om det inte bestämts eller i arbetsordningen för ansvarsområdet föreskrivits att någon annan tjänsteman inom ansvarsområdet ska avgöra dem eller om inte något annat föreskrivs om beslutsfattandet.

Direktören för ett regionförvaltningsverk har rätt att avgöra ärenden som en tjänsteman vid verket enligt arbetsordningen får avgöra. Verkets direktör har emellertid inte rätt att avgöra ärenden som omfattas av behörigheten för verkets ansvarsområde för arbetarskyddet eller miljötillståndsärenden eller som omfattas av behörigheten för ansvarsområdet för räddningsväsendet och som gäller ärenden som avses i räddningslagen.

Hur regionförvaltningsverkets förvaltning och funktioner ska ordnas samt om beredningen och avgörandet av ärenden, med undantag av ansvarsområdena för miljötillståndsärenden och arbetarskyddet bestäms i arbetsordningen för regionförvaltningsverket. Beslut om arbetsordningen fattas av regionförvaltningsverkets direktör. Även ett ansvarsområde inom ett regionförvaltningsverk kan vid behov ha en arbetsordning. I arbetsordningen kan det bestämmas närmare hur funktionerna inom ansvarsområdet ska ordnas samt om personalens uppgifter och tjänstgöringsorter. Chefen för ansvarsområdet beslutar om arbetsordningen för ansvarsområdet.

Styrning

Styrningen av regionförvaltningsverken delas in i allmän administrativ styrning, strategisk planering, resultatstyrning och sektorstyrning.

Den allmänna administrativa styrningen av regionförvaltningsverken ankommer enligt 7 § i lagen på finansministeriet. Med allmän administrativ styrning avses att regionförvaltningsverken hör till finansministeriets ansvarsområde enligt vad som anges om fördelningen av ansvarsområden mellan ministerierna i lagen om statsrådet (175/2003) och reglementet för statsrådet som utfärdats med stöd av lagen. Detta gäller till exempel verkets förvaltning och den normstyrning som gäller organiseringen av den. Den allmänna administrativa styrningen innebär även att finansministeriet svarar för samordningen av den strategiska styrningen och resultatstyrningen av regionförvaltningsverken samt för den sektorstyrning som gäller verkens gemensamma funktioner.

I 8 § i lagen om regionförvaltningsverken föreskrivs det om den strategiska planeringen för verken och om resultatstyrningen av verken. För uppnående av de allmänna mål som gäller regionförvaltningsverkens och närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhet och för beaktande av regionernas synpunkter utarbetas för regionförvaltningsverken och för närings-, trafik- och miljöcentralerna med tanke på den allmänna planeringen, styrningen och ordnandet av verksamheten ett gemensamt strategidokument (*strategisk planering*). För varje regionförvaltningsverk utarbetas dessutom ett resultatavtal (*resultatstyrning*). Strategidokumentet och resultatavtalen utarbetas för regeringens mandatperiod och deras innehåll ses vid behov över årligen med beaktande av de statsfinansiella ramarna och statsbudgeten.

Finansministeriet och arbets- och näringsministeriet utarbetar strategidokumentet tillsammans med justitieministeriet, inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, kommunikationsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet samt i samarbete med regionförvaltningsverken, närings-, trafik- och miljöcentralerna och till behövliga delar med landskapsförbunden. Om ministerierna inte uppnår enhällighet angående strategidokumentets innehåll, avgörs ärendet av statsrådet.

Finansministeriet utarbetar resultatavtalen för regionförvaltningsverken tillsammans med justitieministeriet, inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, arbets- och näringsministeriet, miljöministeriet och de myndigheter inom centralförvaltningen som enligt 10 § i lagen styr regionförvaltningsverken den paragrafen samt i samarbete med regionförvaltningsverken och till behövliga delar med landskapsförbunden.

Närmare bestämmelser om innehållet i och förfarandena för den strategiska planeringen och resultatstyrningen av regionförvaltningsverkens verksamhet samt om grupper som inrättas för att samordna planeringen och styrningen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

I det gemensamma strategidokumentet för regionförvaltningsverken och närings-, trafik- och miljöcentralerna finns ett avsnitt som gäller planeringen och styrningen av uppgifter som gäller arbetarskyddet. Social- och hälsovårdsministeriet utarbetar separata resultatavtal för styrningen av regionförvaltningsverkens uppgifter som gäller arbetarskyddet. Närmare bestämmelser om innehållet i och förfarandena för den strategiska planeringen och resultatstyrningen av regionförvaltningsverkens uppgifter som gäller arbetarskyddet får utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Bestämmelser om sektorstyrningen av regionförvaltningsverken finns i 10 § i lagen. Med sektorstyrning avses styrning av den operativa verksamheten inom de olika sektorerna vid regionförvaltningsverken. För sektorstyrningen svarar de behöriga ministerierna inom respektive ansvarsområde eller i deras ställe centralförvaltningens ämbetsverk. Justitieministeriet, inrikesministeriet, finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, arbets- och näringsministeriet, miljöministeriet och den myndighet inom centralförvaltningen som särskilt har ålagts att sköta styrningen, styr reg-

ionförvaltningsverkens verksamhet inom sina egna ansvarsområden (*sektorstyrning*). Finansministeriet sörjer för sektorstyrningen när det gäller regionförvaltningsverkets gemensamma funktioner och övriga åtgärder som behövs med tanke på en enhetlig verksamhet inom verket. Bestämmelser om förfarandena för sektorstyrning av regionförvaltningsverken får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Finansiering

Regionförvaltningsverkens omkostnader budgeteras under momentet regionförvaltningsverkens omkostnader under finansministeriets huvudtitel (moment 28.40.01, reservationsanslag 2 år, nedan RFV-momentet) och momentet omkostnader för regionförvaltningsmyndigheternas ansvarsområde för arbetarskyddet under social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel (mom. 33.02.07, reservationsanslag 2 år, nedan AS-momentet).

Med anslag under AS-momentet betalas personalkostnaderna och resekostnaderna för ansvarsområdena för arbetarskyddet samt en del andra relativt små kostnader som exempelvis sammanhänger med vissa utvecklingsåtgärder inom ansvarsområdena för arbetarskyddet. Alla andra kostnader vid regionförvaltningsverken betalas med anslag under RFV-momentet.

I statsbudgeten för 2017 tilldelas RFV-momentet ett nettoanslag på 53 300 000 euro. De inkomster under momentet som nettobudgeteras väntas uppgå till 13 860 000 euro. Av inkomsterna kommer lite över hälften från de offentligrättsliga prestationerna inom ansvarsområdet för basservicen, rättsskyddet och tillstånden och lite under hälften från prestationerna inom ansvarsområdena för miljötillståndsärenden. Till de största inkomsterna inom ansvarsområdet för basservicen, rättsskyddet och tillstånden hör inkomsterna från alkoholförvaltningen och från offentligrättsliga betalningar inom privat hälso- och sjukvård och privata socialtjänster. I statsbudgeten för 2017 tilldelas AS-momentet ett nettoanslag på 24 308 000 euro. De inkomster som nettobudgeteras väntas uppgå till 130 000 euro.

Differentieringen av styrningen enligt moment sträcker sig till resultatavtalen. Resultatavtalen utarbetas i en process som samordnas av finansministeriet. I avtalen anvisas regionsförvaltningsverken medel under RFV-momentet för samtliga mål, med undantag av målen för arbetarskyddet. I sina resultatavtal för ansvarsområdena för arbetarskyddsärenden vid regionförvaltningsverken anvisar social- och hälsovårdsministeriets arbetarskyddsavdelning under AS-momentet medel som behövs för att arbetarskydds målen ska kunna uppnås. Förhandlingarna förs åtskilt från varandra även om en representant för finansministeriet deltar i resultatförhandlingarna mellan ansvarsområdena för arbetarskyddsärenden och arbetarskyddsavdelningarna vid social- och hälsovårdsministeriet. Däremot deltar regionförvaltningsverkens överdirektörer till exempel inte i dessa förhandlingar. Vid förhandlingarna om andelen som gäller RFV-momentet deltar samtliga ministerier som deltar i styrningen av regionförvaltningsverken samt överdirektören för vart regionförvaltningsverk och direktörerna för ansvarsområdena, även direktören för ansvarsområdet för arbetarskyddet.

I bilagorna till regionförvaltningscentralernas resultatavtal har anslagen under RFV-momentet delats in enligt förvaltningsområden i överensstämmelse med 14 § 3 mom. i förordningen om regionförvaltningsverken. Indelningen är dock kalkylerad och grundar sig på den ram för årsverken som hör till det egentliga resultatavtalet. I ramen ingår en viktning enligt förvaltningsområde och en andel på 10–15 % av ramen som inte fördelas mellan de olika regionsförvaltningsverken på förhand.

2.1.2.2 Närings-, trafik- och miljöcentralerna

Det finns femton närings-, trafik- och miljöcentraler (NTM-centraler) i Fastlandsfinland. Vid nio av NTM-centralerna finns de tre ansvarsområdena närings-, arbetskraft och kompetens (ansvarsområdet N), miljö och naturresurser (ansvarsområdet M) och trafik och infrastruktur (ansvarsområdet T). Dessa är NTM-centralerna i Nyland, Egentliga Finland, Birkaland, Sydöstra Finland, Norra Savolax, Mellersta Finland, Södra Österbotten, Norra Österbotten och Lappland. NTM-centraler med de två ansvarsområdena E och Y är NTM-centralerna i Tavastland, Södra Savolax, Norra Karelen och Kajanaland. NTM-centraler som har bara ansvarsområde N är NTM-centralen i Österbotten och NTM-centralen i Satakunta. Bestämmelser om hur uppgifter inom ett ansvarsområde som inte sköts av en NTM-central ska skötas inom centralens verksamhetsområde finns i 3 § i statsrådets förordning om närings-, trafik- och miljöcentralerna.

NTM-centralerna och arbets- och näringsbyråernas stödtjänster och merparten av de tjänster som gäller utbetalning av statsbidrag och ersättningar har sammanförts i närings-, trafik- och miljöcentralernas och arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscentral (utvecklings- och förvaltningscentret KEHA). Centret inledde sin verksamhet den 1 januari 2015. Det sköter alla tjänster inom ekonomi- och personalförvaltningen, informationsförvaltningen, den specifika informationsförvaltningen inom de olika ansvarsområdena (till skillnad från Valtoris ansvarsområdesspecifika tjänster) och uppgifter inom ärendehantering och ämbetsverksservice för de femton NTM-centralerna och AN-byråerna. Dessutom sköter centret de gemensamma kommunikations- och utvecklingsuppgifterna. Utöver dessa stödtjänster sköter centret betalningen av stöd och ersättningar för alla AN-byråer, uppgifter som gäller avbrytande av betalningar, återkrav av betalningar och jämkning av återkrav. Centralen sköter också uppgifter inom tillsynen över statsbidrag och ersättningar vid sidan av NTM-centralerna och AN-byråerna.

När personalresurserna vid NTM-resurserna bedöms enligt utfallet 2016 uppgår de till sammanlagt 3 080 årsverken (avlönade med omkostnadsanslag 2 726 åv). I det här talet ingår utvecklings- och förvaltningscentrets resurser på 508 årsverken (med omkostnadsanslag 507 åv). Storleken på personalen vid NTM-centralerna varierar mellan 48 årsverken och 315 årsverken (de som avlönades med omkostnadsanslag varierade mellan 42 och 301 åv). Inom ansvarsområdet N, som finns vid femton av centralerna, uppgår personalresurserna till sammanlagt 922 årsverken (med omkostnadsanslag 786 åv). Inom ansvarsområdet M, som finns vid tio centraler, till sammanlagt 819 årsverken (med omkostnadsanslag 692 åv) och inom ansvarsområdet T, som finns vid nio centraler, till 445 årsverken (med omkostnadsanslag 444 åv). Personalresurserna vid de enheter inom NTM-centralerna som inte hör till de tre ansvarsområdena uppgår till 302 årsverken (med omkostnadsanslag 213 åv). De riksomfattande enheterna vid NTM-centralerna (arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter, NTM-centralernas och AN-byråernas utvecklings- och förvaltningscenter) har en sammanlagd personalresurs på 592 årsverken (med omkostnadsanslag 591 åv).

Uppgifter

NTM-centralerna främjar regional utveckling genom att sköta statsförvaltningens verkställighets- och utvecklingsuppgifter i regionerna. Enligt 3 § i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna ska NTM-centralerna sköta de uppgifter som särskilt föreskrivits för dem inom följande verksamhetsområden: 1) främjande av företagsamhet och näringsverksamhet, 2) innovationer och affärsverksamhet under internationalisering, 3) fungerande arbetsmarknader, tillgången på arbetskraft och sysselsättningen, 4) utbildning, kunnande och kultur, 5) invandring, integration och goda etniska relationer, 6) gårdsbruket, fiskerinäringen och landsbygdsutvecklingen, systemet för identifiering av djur samt säkerheten hos produktionsföretagerna och växthälsan inom jord- och skogsbruket, 7) energi och energiproduktion, 8) trafiksystemets funktion, trafiksäkerheten, väg- och trafikförhållandena, landsväghållningen och ord-

landet av kollektivtrafiken, 9) miljövard, markanvändning, styrning av byggandet, vård av kulturmiljön, skydd och ett hållbart nyttjande av naturens mångfald samt nyttjande och vård av vattentillgångarna, 10) lönegarantiärenden, 11) vissa strukturfonds- och regionutvecklingsuppgifter som hänför sig till ovan nämnda uppgifter. NTM-centralerna ska dessutom 1) styra och övervaka de arbets- och näringsbyråer som avses i 3 kap., 2) bereda en utvärdering av den regionala tillgången till basservice inom trafiken samt 3) bevaka allmänt intresse i miljö- och vattenärenden, producera och distribuera miljöinformation och förbättra miljömedvetenheten, förebygga och bekämpa miljöskador och miljöolägenheter, sköta statens vattenrättsliga tillstånd och privaträttsliga avtal och sörja för genomförandet av miljö-, vattenförsörjnings- och vattendragsarbeten. I fråga om NTM-centralernas övriga uppgifter föreskrivs det särskilt.

Organisation

I fråga om antalet närings-, trafik- och miljöcentraler och deras verksamhetsområden, namn och verksamhetsställen och om utvecklings- och förvaltningscentrets verksamhetsställe ska det enligt 4 § 1 mom. i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna föreskrivas genom förordning av statsrådet.

Bestämmelser om antalet närings-, trafik- och miljöcentraler och deras verksamhetsområden, namn och verksamhetsställen finns i 1 § i statsrådets förordning om närings-, trafik- och miljöcentralerna. NTM-centralerna är NTM-centralen i Nyland, i Egentliga Finland, i Satakunta, i Tavastland, i Birkaland, i Sydöstra Finland, i Södra Savolax, i Norra Savolax, i Norra Karelen, i Mellersta Finland, i Södra Österbotten, i Österbotten, i Norra Österbotten, i Kajanaland och i Lappland. Bestämmelser om vilka ansvarsområden var central har finns i förordningens 3 §.

Verksamhetsområdet för NTM-centralen i Nyland omfattar landskapet Nyland. Centralens har sitt verksamhetsställe i Helsingfors. Centralen sköter de uppgifter som hör till ansvarsområdena för näringarna, arbetskraften och kompetensen (ansvarsområdet N) samt miljön och naturresurserna (ansvarsområdet M) inom sitt eget verksamhetsområde och de uppgifter som hör till ansvarsområdet för trafiken och infrastrukturen (ansvarsområdet T) förutom inom sitt eget verksamhetsområde även inom verksamhetsområdet för NTM-centralen i Tavastland.

Verksamhetsområdet för NTM-centralen i Egentliga Finland omfattar landskapen Egentliga Finland och Åland (när det gäller frågor som inte ingår i självstyrelsen). Centralen har sitt huvudsakliga verksamhetsställe i Åbo och en filial i Björneborg. Centralen sköter de uppgifter som hör till ansvarsområdet N inom sitt verksamhetsområde och, i fråga om de uppgifter som inte faller inom landskapet Ålands behörighet, även på Åland. De uppgifter som hör till ansvarsområdena T och M sköter centralen förutom inom ämbetsverkets eget verksamhetsområde även inom verksamhetsområdet för NTM-centralen i Satakunta.

Verksamhetsområdet för Närings-, trafik- och miljöcentralen i Satakunta omfattar landskapet Satakunta. Centralens har sitt verksamhetsställe i Björneborg. Centralen sköter de uppgifter som hör till ansvarsområdet N inom sitt verksamhetsområde.

Verksamhetsområdet för NTM-centralen i Tavastland omfattar landskapen Egentliga Tavastland och Päijänne-Tavastland. Centralen har sitt huvudsakliga verksamhetsställe i Lahtis och en filial i Tavastehus. Centralen sköter de uppgifter som hör till ansvarsområdena N och M inom sitt verksamhetsområde.

Verksamhetsområdet för NTM-centralen i Birkaland omfattar landskapet Birkaland. Centralen har sitt verksamhetsställe i Tammerfors. Centralen sköter de uppgifter som hör till ansvarsområdena N, M och T inom sitt verksamhetsområde.

Verksamhetsområdet för NTM-centralen i Sydöstra Finland omfattar landskapen Kymmene-dalen och Södra Karelen. Centralen har sitt huvudsakliga verksamhetsställe i Kouvola och en filial i Villmanstrand. Centralen sköter de uppgifter som hör till ansvarsområdena N, M och T inom sitt verksamhetsområde.

Verksamhetsområdet för NTM-centralen i Södra Savolax omfattar landskapet Södra Savolax. Centralens har sitt verksamhetsställe i S:t Michel. Centralen sköter de uppgifter som hör till ansvarsområdena N och M inom sitt verksamhetsområde.

Verksamhetsområdet för NTM-centralen i Norra Savolax omfattar landskapet Norra Savolax. Centralens har sitt verksamhetsställe i Kuopio. Centralen sköter de uppgifter som hör till ansvarsområdena N och M inom sitt eget verksamhetsområde och de uppgifter som hör till ansvarsområdet T förutom inom sitt eget verksamhetsområde även inom verksamhetsområdet för NTM-centralerna i Norra Karelen och Södra Savolax.

Verksamhetsområdet för NTM-centralen i Norra Karelen omfattar landskapet Norra Karelen. Centralens har sitt verksamhetsställe i Joensuu. Centralen sköter de uppgifter som hör till ansvarsområdena N och M inom sitt verksamhetsområde.

Verksamhetsområdet för NTM-centralen i Mellersta Finland omfattar landskapet Mellersta Finland. Centralens har sitt verksamhetsställe i Jyväskylä. Centralen sköter de uppgifter som hör till ansvarsområdena N, T och M inom sitt verksamhetsområde.

Verksamhetsområdet för NTM-centralen i Södra Österbotten omfattar landskapet Södra Österbotten. Centralen har sitt huvudsakliga verksamhetsställe i Seinäjoki och filialer i Vasa och i Karleby. Centralen sköter de uppgifter som hör till ansvarsområdet N inom sitt eget verksamhetsområde och de uppgifter som hör till ansvarsområdena T och M förutom inom sitt eget verksamhetsområde även inom verksamhetsområdet för NTM-centralen i Österbotten.

Verksamhetsområdet för NTM-centralen i Österbotten omfattar landskapen Österbotten och Mellersta Österbotten. Centralen har sitt huvudsakliga verksamhetsställe i Vasa och en filial i Karleby. Centralen sköter de uppgifter som hör till ansvarsområdet N inom sitt verksamhetsområde.

Verksamhetsområdet för NTM-centralen i Norra Österbotten omfattar landskapet Norra Österbotten. Centralen har sitt huvudsakliga verksamhetsställe i Uleåborg och en filial i Ylivieska. Centralen sköter de uppgifter som hör till ansvarsområdena N och M inom sitt eget verksamhetsområde och de uppgifter som hör till ansvarsområdet T förutom inom sitt eget verksamhetsområde även inom verksamhetsområdet för NTM-centralen i Kajanaland.

Verksamhetsområdet för NTM-centralen i Kajanaland omfattar landskapet Kajanaland. Centralen har sitt verksamhetsställe i Kajana. Centralen sköter de uppgifter som hör till ansvarsområdena N och M inom sitt verksamhetsområde.

Verksamhetsområdet för NTM-centralen i Lappland omfattar landskapet Lappland. Centralen har sitt huvudsakliga verksamhetsställe i Rovaniemi och en filial i Kemi. Centralen sköter de uppgifter som hör till ansvarsområdena N, T och M inom sitt verksamhetsområde.

Centraliserade uppgifter

Sedan NTM-centralerna inrättades har de immigrationsrelaterade uppgifterna inom ansvarsområdet N varit regionalt centraliserade. Dessa är de uppgifter som avses i lagen om främ-

jande av integration (1386/2010) och lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd (746/2011) och som gäller den regionala samordningen, planeringen, styrningen och uppföljningen av invandras integration och invandring i stor skala. De har sedan NTM-centralens verksamhet inleddes skötts vid sju NTM-centraler, nämligen NTM-centralerna i Nyland, Egentliga Finland, Birkaland, Norra Savolax, Österbotten, Norra Österbotten och Lappland.

Likaså har en del anskaffning av utbildning ända sedan starten skötts regionalt eller nationellt centraliserat inom vissa utbildningsområden. Anskaffning av utbildning inom markbyggnads- och transportbranschen ska enligt statsrådets förordning om närings-, trafik- och miljöcentralerna skötas vid fem NTM-centraler, nämligen NTM-centralerna i Egentliga Finland, Sydöstra Finland, Norra Karelen, Österbotten och Norra Österbotten.

Inom ansvarsområdet T vid NTM-centralen i Södra Österbotten inrättades genom statsrådets förordning om närings-, trafik- och miljöcentralerna (906/2012) en riksomfattande tillståndsenhet för godstransporterna och kollektivtrafiken som inledde sin verksamhet samtidigt som förordningen trädde i kraft den 1 januari 2013. Tillståndsenheten för gods- och kollektivtrafiken sköter tillståndsmyndighetens uppgifter enligt lagen om kommersiell godstransport på väg (693/2006) och de uppgifter i fråga om beviljande, av kollektivtrafik tillstånd, iakttagande av tillståndsvillkoren och tillsyn över tillståndshavarna som avses i kollektivtrafiklagen (869/2009). Trafiktillståndsenhetens personalresurser är ca 15 årsverken.

Det center vid NTM-centralen i Birkaland som sköter kundbetjädningsfrågor inom transporter (ca 50 årsverken) har verkat sedan NTM-centralerna inledde sin verksamhet. Servicecentret för miljöärenden (Y-aspa) som hör till ansvarsområdet M inledde sin verksamhet den 1 januari 2015, och det har en personal som motsvarar 7,6 årsverken. Centret fungerar som ett nätverk med personal vid NTM-centralerna i Birkaland, Södra Savolax och Mellersta Finland. Centret ger även kommunerna råd i miljöskyddsärenden.

Andra centraliserade uppgifter gäller följande områden: stöd för växthusproduktion och stöd för lagring av trädgårdsprodukter sköts av NTM-centralerna i Egentliga Finland och Österbotten, tillståndsärenden för taxitrafiken sköts av NTM-centralerna i Nyland, Södra Österbotten, Norra Savolax och Lappland och uppgifter enligt avfallslagen (646/2011) och andra uppgifter i anslutning till genomförandet av miljövårdsarbeten och avfallshanteringsarbeten sköts inom elva NTM-centralers verksamhetsområde samt nationella projekt enligt programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland sköts av NTM-centralen i Tavastland.

Vid ingången av 2014 blev fyra NTM-centraler ansvariga för strukturfonderna, nämligen NTM-centralerna i Tavastland, Södra Savolax, Mellersta Finland och Norra Österbotten. Dessa fyra NTM-centraler sköter sedan den 1 juli 2014 de företagsstöd som betalas ur Europeiska regionalutvecklingsfonden. NTM-centralen i Tavastland sköter uppgiften som förmedlande organ förutom inom det verksamhetsområde som anges i 1 § i förordningen även inom verksamhetsområdena för NTM-centralerna i Nyland och Sydöstra Finland. NTM-centralen i Södra Savolax sköter uppgiften som förmedlande organ förutom inom det verksamhetsområde som anges i 1 § i förordningen även inom verksamhetsområdena för NTM-centralerna i Norra Savolax och Norra Karelen. NTM-centralen i Mellersta Finland sköter uppgiften som förmedlande organ förutom inom det verksamhetsområde som anges i 1 § i förordningen även inom verksamhetsområdena för NTM-centralerna i Egentliga Finland, Satakunta, Birkaland, Södra Österbotten och Österbotten. NTM-centralen i Norra Österbotten sköter uppgiften som förmedlande organ förutom inom det verksamhetsområde som anges i 1 § i förordningen även inom verksamhetsområdena för NTM-centralerna i Kajanaland och Lappland.

De uppgifter som rör de rent nationella företagsstöd som NTM-centralerna beviljar med stöd av lagarna (1068/2000), (1336/2006) och (9/2014) om företagsstöd handläggs sedan den 15 september 2014 vid de fyra NTM-centraler som ansvarar för strukturfondsärenden. Uppgifterna som förmedlande organ för strukturfonderna och stöd- och utvecklingstjänsterna för företagsverksamhet kräver sammanlagt 141 årsverken vid NTM-centralerna. Av dessa årsverken budgeteras 69 under NTM-centralernas omkostnadsmoment.

De uppgifter som gäller fiskerihushållningen och bevakandet av det allmänna fiskeriintresset koncentrerades vid ingången av 2015 till tre NTM-centraler, så att NTM-centralen i Egentliga Finland sköter ärenden som gäller fisket förutom inom sitt verksamhetsområde enligt 1 § i förordningen även inom verksamhetsområdena för NTM-centralerna i Nyland, Satakunta, Sydöstra Finland, Södra Österbotten och Österbotten. NTM-centralen i Norra Savolax sköter de ärenden som gäller fiskerihushållningen i insjöområden förutom inom sitt eget verksamhetsområde även inom verksamhetsområdena för NTM-centralerna i Tavastland, Birkaland, Södra Savolax, Mellersta Finland och Norra Karelen. NTM-centralen i Lappland sköter fiskerihushållningen i Norra Finland, det vill säga förutom i sitt eget verksamhetsområde även i verksamhetsområdena för NTM-centralerna i Norra Österbotten och Kajanaland.

Personalresurserna för de centraliserade fiskerihushållningsärendena är sammanlagt 53 årsverken i hela landet. Av dessa finansieras 2 årsverken med särskilda anslag.

Inom vattenhushållningen sköter ansvarsområde M vid NTM-centralerna uppgifter som gäller styrningen av användningen av vattenområden och istandsättningen av utbyggda vattenområden i ett samarbete avrinningsområdesvis över gränserna för NTM-centralernas verksamhetsområden. Samarbetet har organiserats genom resultatstyrning, och centralisering som kräver särskilda befogenheter har genomförts med stöd av NTM-förordningen eller speciallagstiftning. Till dessa uppgifter som centraliseras särskilt hör övervakningen av och sakkunnigtjänsterna gällande dammsäkerheten som koncentrerats till NTM-centralen i Kajanaland, sakkunnigtjänsterna för restaurering av utbyggda vattenområden som koncentrerats till NTM-centralen i Norra Österbotten samt sakkunnigtjänsterna för hantering av vattenhushållningen för åkrar, markatorrläggning och dikning till NTM-centralen i Södra Österbotten. Samordningen av hanteringen av översvämningrisker sköts per avrinningsområde vid NTM-centralerna i Egentliga Finland, Tavastland, Sydöstra Finland och Norra Österbotten. Verkställighetsuppgifter som ingår i samarbetet gällande gränsvattendrag sköts i huvudsak av NTM-centralerna i Sydöstra Finland och Lappland. Till skötseln av vattenhushållnings- och fiskerinäringsuppgifterna hör ägaruppgifter, underhåll och ombyggnad som gäller vattenkonstruktioner som NTM-centralerna förvaltar. Förvaltningen av vattenkonstruktionerna med tillhörande uppgifter har år 2016 koncentrerats till NTM-centralen i Södra Österbotten i syfte att trygga skötseln av uppgifterna trots minskade resurser.

I det avrinningsområdesvisa samarbetet sköts vattenarbetet av en personal som för hela landet motsvarar sammanlagt 166 årsverken, av vilka 44 finansieras med särskilda anslag.

Vid ingången av 2016 koncentrerades de uppgifter vid NTM-centralerna som gäller upphandling av byggande och underhåll för landsvägar samt verksamheten under avtalsperioden till tre NTM-centraler. Senare har uppgifterna för upphandlingsområdena för väghållningen enligt förordningen preciserats. NTM-centralen i Egentliga Finland sköter uppgifter som gäller byggande och underhåll av vägar förutom inom sitt eget verksamhetsområde även inom verksamhetsområdena för NTM-centralerna i Birkaland och Södra Österbotten. NTM-centralen i Sydöstra Finland sköter uppgifter inom byggande och underhåll av vägar förutom inom sitt eget verksamhetsområde även inom verksamhetsområdet för NTM-centralen i Nyland, NTM-centralen i Mellersta Finland sköter uppgifterna förutom inom sitt eget verksamhetsområde även inom verksamhetsområdena för NTM-centralerna i Egentliga Finland, Satakunta, Birka-

land, Södra Österbotten och Österbotten och NTM-centralen i Lappland sköter förutom sitt eget verksamhetsområde även verksamhetsområdet för NTM-centralen i Norra Österbotten när det gäller NTM-centralernas uppgifter inom upphandling av byggande och underhåll av landsvägar och verksamheten under avtalsperioden. Med uppgifter som gäller upphandlingsområdena arbetar i hela landet personal som sammanlagt motsvarar 102 årsverken.

Utvecklings- och förvaltningscentret

Utvecklings- och förvaltningscentret inledde sin verksamhet den 1 januari 2015. Enligt 3 a § i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna ska utvecklings- och förvaltningscentret sköta NTM-centralernas och AN-byråernas gemensamma personalförvaltnings- och ekonomiförvaltningsuppgifter och andra motsvarande serviceuppgifter och allmänna förvaltningsuppgifter samt ge allmänna administrativa anvisningar och styra tillämpningen av dem vid NTM-centralerna och AN-byråerna. Utvecklings- och förvaltningscentret sköter sådana uppgifter i enlighet med 12, 19, 21 och 22 § i statsunderstödslagen (688/2001) som gäller utbetalning och återkrav av statsunderstöd som beviljats av en NTM-central direkt med stöd av statsunderstödslagen. Utvecklings- och förvaltningscentret sköter utöver NTM-centralen även uppgifter inom tillsynen över utbetalningar i enlighet med 15 § i statsunderstödslagen. Dessutom kan utvecklings- och förvaltningscentret sköta uppgifter som gäller utbetalning, övervakning av användningen och återkrav av understöd som beviljats av NTM-centralerna och AN-byråerna med stöd av speciallagstiftning samt uppgifter som gäller statliga ersättningar på det sätt som särskilt föreskrivs om uppgifterna. En tjänsteman vid utvecklings- och förvaltningscentret ska för närings-, trafik- och miljöcentralen samt arbets- och näringsbyrån föredra för avgörande förvaltningsärenden som närmare bestämts genom förordning av statsrådet. Civiltjänstgöringscentralen är en fristående enhet vid utvecklings- och förvaltningscentret.

I 26 § i statsrådets förordning om närings-, trafik- och miljöcentralerna anges utvecklings- och förvaltningscentrets verksamhetsställe. Enligt paragrafen finns utvecklings- och förvaltningscentrets verksamhetsställe i S:t Michel. Tjänsteställen för personalen vid utvecklings- och förvaltningscentret är samtliga NTM-centraler och AN-äringsbyråer. Dessutom kan utvecklings- och förvaltningscentret ha tjänsteställen på andra ämbetsverks verksamhetsställen inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde. I praktiken har inga nya lokaler tagits i bruk för utvecklings- och förvaltningscentret, utan den personal som har övergått till centralen har i regel fortsatt på sina gamla tjänsteställen ofta underställd en chef som tjänstgör på ett annat ställe. Utvecklings- och förvaltningscentret har därför ända sedan det inrättades fungerat som ett pilotprojekt där arbetstagarna varit spridda över flera arbetsställen och arbetet har skett i nätverk.

Övriga substansuppgifter som centraliserats nationellt

Vid NTM-centralerna sköts uppgifter motsvarande ca 300 årsverken som har koncentrerats till en enda NTM-central. Största delen av dessa uppgifter har en obetydlig volym särskilt inom de områden från vilka de har överförts till NTM-centralen som sköter den centraliserade uppgiften.

Efter det att NTM-centralerna inledde sin verksamhet har följande uppgifter koncentrerats till en NTM-central:

Arbets- och näringsuppgifter

- Uppgifter inom näringsutveckling, 110 årsverken vid NTM-centralen i Birkaland (överförda till TEKES den 1 januari 2017 fränsett samordningsuppgifterna för nätverket Team Finland, ca 18 åv)

- Innovations- och uppfinningsverksamhet samt uppgifter inom utveckling och samordning vid internationalisering av affärsverksamhet
- Uppgifter vid beviljande av energistöd
- Arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter, 87 årsverken vid NTM-centralen i Södra Savolax
- Uppgifter i samband med verkställigheten av lönegarantilagen och uppgifter enligt lagen om lönegaranti för sjömän, 31 årsverken vid NTM-centralen i Nyland

Trafikuppgifter

- Skadeersättningsärenden i samband med väghållning samt flyttning av skrotfordon, 7 årsverken vid NTM-centralen i Lappland
  - Landsvägslagen: Skadeersättningsärenden i samband med vägunderhåll
  - Flyttning av fordon som lämnats på landsvägsområden: utredningen av uppgifter om fordonets ägare samt beslut om flyttning och ersättning
- Uppgifter inom förberedning, planering och tillsyn av teknik i vägmiljö och med dessa förknippade uppgifter rörande ramavtal och underhållsavtal, 6 årsverken vid NTM-centralen i Sydöstra Finland

Uppgifter inom miljöskyddet

- expertuppgifter som gäller samordning av det arktiska miljöarbetet och tillstånds- och tillsynsuppgifter rörande Antarktis (NTM-centralen i Lappland).
- tillsynen av producentansvaret för avfallshanteringen frånsett Åland (NTM-centralen i Birkaland)
- expert- och utvecklingsuppgifter som gäller miljöskyddet inom gruvverksamhet (NTM-centralen i Kajanaland)
- samordning av expertis inom gruvverksamheten (NTM-centralen i Lappland)
- expertuppgifter som gäller miljöskydd inom fiskodlingen (NTM-centralen i Egentliga Finland)
- tillsyn över kemikalielagstiftningen (NTM-centralen i Sydöstra Finland)
- undantagstillstånd i fråga om artskyddet (NTM-centralen i Egentliga Finland)
- tillståndsuppgifter enligt naturskyddslagen som gäller artskydd (NTM-centralen i Egentliga Finland)
- miljöförvaltningens kundservice (NTM-centralen i Birkaland)
- bedömning av markens föroreningsgrad och saneringsbehovet (NTM-centralen i Birkaland)

Uppgifter som gäller naturresurser

- Sakkunniguppgifter som gäller hanteringen av vattenhushållningen för åkrar, såsom grundtorrläggning och dränering, sköts av NTM-centralen i Södra Österbotten.
- Sakkunniguppgifter som gäller skötseln av utbyggda vatten handhas av NTM-centralen i Norra Österbotten

Ledning

I 9 § i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna föreskrivs det om hur NTM-centralerna ska ledas. Enligt paragrafen ska en NTM-central ledas av chefen för ett av centralens ansvarsområden som är direktör för centralen vid sidan av sin egen befattning. Direktören svarar för att verksamheten leder till resultat och för att centralens gemensamma resultatmål nås. Statsrådet förordnar centralens direktör för viss tid på framställning av arbets- och näringsministeriet.

Ett ansvarsområde inom en NTM-central leds av chefen för ansvarsområdet. Chefen för ett ansvarsområde svarar för att verksamheten inom ansvarsområdet leder till resultat och för att resultatmålen nås.

En NTM-central har en ledningsgrupp som sörjer för samordningen av centralens funktioner. Centralens direktör är ordförande i ledningsgruppen. En anställd som förordnas av Finlands skogscentral deltar som sakkunnigmedlem i ledningsgruppens arbete när ledningsgruppen behandlar ärenden som gäller skogsbruket. I övrigt bestäms ledningsgruppens sammansättning i centralens arbetsordning.

Enligt 9 § i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna ska direktören för en närings-, trafik- och miljöcentral avgöra ärenden som hör till centralens behörighet, om det inte bestämts eller i arbetsordningen föreskrivits att någon annan tjänsteman vid centralen ska avgöra dem. Direktören för en har rätt att avgöra ärenden som gäller centralens gemensamma funktioner samt ärenden som gäller centralens gemensamma strukturfondsprogramarbete. Centralens direktör har emellertid inte rätt att avgöra ärenden som omfattas av ett ansvarsområdes uppgifter och behörighet.

Styrning

Styrningen av NTM-centralerna delas in i allmän administrativ styrning, strategisk planering, resultatstyrning och sektorstyrning.

Enligt 6 § i Lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna ankommer den allmänna administrativa styrningen av NTM-centralerna och av utvecklings- och förvaltningscentret på arbets- och näringsministeriet. Med allmän administrativ styrning avses att NTM-centralerna hör till arbets- och näringsministeriets ansvarsområde enligt vad som anges om fördelningen av ansvarsområden mellan ministerierna i lagen om statsrådet (175/2003) och reglementet för statsrådet som utfärdats med stöd av lagen. Detta gäller till exempel centralernas förvaltning och den normstyrning som gäller organiseringen av den. Den allmänna administrativa styrningen innebär även att arbets- och näringsministeriet svarar för samordningen av den strategiska styrningen och resultatstyrningen av NTM-centralerna och för den sektorstyrning som gäller centralernas gemensamma funktioner. Utvecklings- och förvaltningscentret hör till NTM-centralernas myndighetsnätverk och är ett självständigt arbetsgivarämbetsverk (arbetsgivarämbetsverk för sin personal). NTM-centralerna och utvecklings- och förvaltningscentret bildar likväl en bokföringsenhet. I statsbudgeten finns anslaget för deras omkostnader under samma moment 32.01.02, från vilket arbets- och näringsministeriet delar ut medel till NTM-centralerna och till utvecklings- och förvaltningscentret. Utvecklings- och förvaltningscentret

har dessutom tilldelats anslag under moment 32.30.01 (arbets- och näringsbyråernas omkostnader).

I 7 § i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna föreskrivs det om den strategiska planeringen för och resultatstyrningen av centralerna. För regionförvaltningsverken och NTM-centralernas utarbetas ett gemensamt strategidokument (strategisk planering). För varje NTM-central utarbetas dessutom ett resultatavtal (strategisk resultatstyrning). Strategidokumentet och resultatavtalen utarbetas för regeringens mandatperiod och deras innehåll ses vid behov över årligen med beaktande av de statsfinansiella ramarna och statsbudgeten. Finansministeriet och arbets- och näringsministeriet utarbetar strategidokumentet tillsammans med övriga ministerier och centrala ämbetsverk som deltar i styrningen av NTM-centralerna och regionförvaltningsverken och till behövliga delar tillsammans med landskapsförbunden. Om ministerierna inte uppnår enhällighet angående strategidokumentets innehåll, avgörs ärendet av statsrådet.

Närmare bestämmelser om innehållet i och förfarandena för den strategiska planeringen och resultatstyrningen av NTM-centralernas verksamhet samt om grupper som inrättas för att samordna planeringen och styrningen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Bestämmelser om sektorstyrningen av NTM-centralerna finns i lagens 8 §. Inrikesministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, kommunikationsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, arbets- och näringsministeriet och miljöministeriet eller en myndighet inom centralförvaltningen som särskilt har ålagts att sköta styrningen, styr NTM-centralernas verksamhet inom sina egna ansvarsområden (sektorstyrning). Arbets- och näringsministeriet sörjer för sektorstyrningen när det gäller NTM-centralens gemensamma funktioner och sektorstyrningen av övriga åtgärder som är nödvändiga för en enhetlig verksamhet inom NTM-centralen. Bestämmelser om förfarandena för sektorstyrning av NTM-centralerna får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Finansiering av verksamheten och avgiftsbelagd verksamhet

Finansieringen av NTM-centralernas verksamhet består av anslag som beviljats i statsbudgeten, anslag som överförts från föregående år och avkastning från avgiftsbelagd verksamhet, samverkan och samfinansierad verksamhet.

Verksamheten finansieras från ca 150 budgetkonton (6 olika moment under huvudtiteln). De tillgängliga anslagstyperna är förslagsanslag och två- och treåriga reservationsanslag. För vissa anslag kan även fullmakter användas. Genom utfallskalkylen för budgeten rapporterar man om användningen av anslag och fullmakter minst en gång om året. NTM-centralernas budgetmedel 2016 var enligt bokföringsenhetens bokföring sammanlagt 1 471,9 miljoner euro. Alla anslag syns inte i utvecklings- och förvaltningscentrets bokföringsenhetens bokföring, trots att den egentliga verksamheten är förlagd till NTM-centralerna. I fråga om ansvarsområdet T finns det uppgifter om hur anslagen använts också i Trafikverkets bokföring och i fråga om Landsbygdsverkets uppgifter i Landsbygdsverkets bokföring, där händelserna införs. Lö- nerna betalas från 15 olika moment.

Närings-, trafik- och miljöcentralernas omkostnader budgeteras under moment 32.01.02 Närings-, trafik- och miljöcentralernas omkostnader (reservationsanslag 2 år) under arbets- och näringsministeriets huvudtitel. Från momentet betalas även omkostnader för utvecklings- och förvaltningscentrets verksamhet. I statsbudgeten för år 2017 är nettoanslaget under momentet 172 660 000 euro.

Intäkterna från avgiftsbelagd verksamhet har uppskattats till 10 miljoner euro, och avkastningarna av samfinansierad verksamhet till 7,5 miljoner euro. Inkomsterna från den avgiftbelagda verksamheten härrör i huvudsak från följande prestationer inom ansvarsområdet T: tillstånd att använda och arbeta i vägområden, trafikillstånd för gods- och kollektivtrafik och avgifter för den hantering av fordon som ska flyttas som koncentrerats till NTM-centralen i Lappland. Inkomster inom ansvarsområdet M genereras dessutom av tillsynsavgifterna inom miljöskyddet, beslut enligt miljöskyddslagen och naturvårdslagen, anmälningar som införs i register som förs av ansvarsområdet, olika beslut om undantag, förbud och begränsningar och utlåtanen om miljökonsekvensbedömningar (MKB). Inkomsterna av prestationer inom ansvarsområdet N härrörde i huvudsak från beslut och tillstånd enligt lagen och förordningen om fiske och från beslut som meddelats med anledning av begäran om omprövning av beslut om jordbruksstöd. Inkomsterna från samfinansierad verksamhet består huvudsakligen av finansieringsandelarna för projekt som NTM-centralen själv genomför och som anknyter till strukturfonderna.

Intäkterna från offentligrättsliga prestationer 2016 (10,4 miljoner euro) fördelade sig på följande sätt enligt ansvarsområde:

Intäkter enligt ansvarsområde	2016	%
Ansvarsområde E och gemensamma	269 315	3
Ansvarsområde L	6 834 935	65
Ansvarsområde Y	3 333 345	32
Totalt	10 437 595	100

Av bokslutet för 2016 framgår det att största delen av den avgiftsbelagda verksamheten, 10,4 miljoner euro (99,7 %), bestod av offentligrättsliga prestationer enligt lagen om grunderna för avgifter till staten. Av intäkterna härrörde 29 000 euro från prestationer som prissatts enligt företagsekonomiska grunder. Inkomsterna från avgifter som bestämts eller prestationer som prissatts enligt speciallagar var ännu mindre (2 195 euro).

Arbets- och näringsministeriet anvisar årligen varje NTM-central ett omkostnadsanslag i form av ett helhetsbelopp. Omkostnadsanslagen fördelas mellan NTM-centralerna enligt kriterier som bestämts gemensamt av de styrande organen. NTM-centralerna utarbetar varje år en dispositionsplan för omkostnadsanslaget och en personalplan. Planerna utarbetas enligt ansvarsområde. Förfarandet gör fördelningen av resurserna flexibel och gör att resurserna kan användas flexibla över ansvarsområden och förvaltningsområden. Dispositionsplanen för omkostnadsanslaget och personalplanen grundar sig på NTM-centralernas strategiska resultatmål och resultatmålen för verksamheten. Planerna för ansvarsområdena bifogas de strategiska resultatavtalen och de reviderade årsversionerna av dessa i enlighet med 18 § i förordningen om NTM-centralerna.

2.1.2.3 Arbets- och näringsbyråerna

Enligt 13 § i Lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna är arbets- och näringsbyråerna (AN-byråerna) lokalförvaltningsmyndigheter som lyder under NTM-centralerna. NTM-centralerna inrättar och lägger ner arbets- och näringsbyråer och direktörstjänster inom dem och fattar beslut om AN-byråernas verksamhetsområden, namn och verksamhetsställen. Arbets- och näringsministeriet verkställde emellertid vid ingången av 2013 en omläggning av nätet av AN-byråer och fattade ett strategibeslut enligt vilket det inom varje NTM-centrals område skulle grundas en administrativt självständig AN-byrå och att de tidigare AN-byråerna,

som var 70 till antalet, skulle läggas ner. Sedan den 1 januari 2013 har det följaktligen funnits femton AN-byråer i Finland. Deras verksamhetsområden är identiska med verksamhetsområdena för NTM-centralerna som styr dem. Var och en av dessa administrativa byråer har flera verksamhetsställen. Dessutom tillhandahålls AN-byråernas tjänster vid samservicekontoren enligt samservicelagen och servicecentren för arbetskraftstjänster.

De femton AN-byråerna förfogade 2016 över personalresurser på sammanlagt 2 659 årsverken. Av resurserna finns 2 335 årsverken under omkostnadsmomentet under moment 32.30.01 och 322 årsverken under sysselsättningsanslagen.

Uppgifter

Enligt 14 § i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna ska AN-byråerna 1) arbeta för att trygga tillgången på arbetskraft och förbättra sysselsättningen, 2) verkställa den offentliga arbetskraftsservicen, 3) främja invandrares integration, 4) tillhandahålla rådgivning i fråga om företagstjänster och 5) sköta övriga uppgifter som föreskrivits för byrån eller som närings-, trafik- och miljöcentralen har ålagt dem.

Organisation och ledning

Enligt 13 § i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna ska NTM-centralerna inrätta och lägga ner AN-byråer och direktörstjänster inom dem och fatta beslut om arbets- och näringsbyråernas verksamhetsområden, namn och verksamhetsställen. I praktiken har arbets- och näringsministeriet i samband med omläggningen av nätet av AN-byråer och av servicen på byråerna fattat ett strategibeslut om att NTM-centralerna inte längre ska ha prövningsrätt när det gäller att inrätta nya självständiga AN-byråer (ämbetsverk) och inte heller när det gäller att ändra den nuvarande strukturen på nätet.

Genom reformen av servicen på AN-byråerna infördes en enhetlig modell för ledningen och styrningen. Dessutom överfördes produktionen av förvaltningstjänster från AN-byråerna till NTM-centralerna. Sedan utvecklings- och förvaltningscentralen inrättades vid ingången av 2015 har centralen skött samtliga ekonomiska tjänster, personaltjänster och andra stödtjänster samt utbetalningen av de stöd, bidrag och ersättningar som beviljas av AN-byråerna.

Ledning

Enligt 17 § i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna ska en arbets- och näringsbyrå leddas av en direktör. Arbets- och näringsbyråns direktör svarar för att verksamheten leder till resultat och för att de resultatmål som NTM-centralen uppställt för byrån nås.

De ärenden som ska avgöras vid en AN-byrå avgörs av byråns direktör eller av någon annan tjänsteman som har beslutanderätt enligt lag eller enligt arbetsordningen. I arbetsordningen kan beslutanderätt delegeras till byråns övriga tjänstemän.

Direktören för en AN-byrå får förbehålla sig beslutanderätten i ett ärende som enligt arbetsordningen får avgöras av en tjänsteman vid byrån.

Styrning

Enligt 3 § 2 mom. 1 punkten i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna ska NTM-centralerna styra och övervaka AN-byråerna.

Finansiering

Arbets- och näringsbyråernas omkostnader budgeteras under moment 32.30.01 Arbets- och näringsbyråernas omkostnader (reservationsanslag 2 år) under arbets- och näringsministeriets huvudtitel. I statsbudgeten för 2017 tilldelas momentet ett nettoanslag på 173 131 000 euro. Några inkomster har AN-byråerna i praktiken inte. Arbets- och näringsministeriet anvisar årligen samtliga femton AN-byråer ett omkostnadsanslag. Även utvecklings- och förvaltningscentret tilldelas anslag under moment 32.30.01.

2.1.2.4 NTM-centralernas och AN-byråernas gemensamma utvecklings- och förvaltningsupp- gifter

Utvecklings- och förvaltningscentralens tjänster av stödtjänstkaraktär

Enligt 3 a § i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna ska utvecklings- och förvaltningscentret sköta NTM-centralernas samt AN-byråernas gemensamma personalförvaltnings- och ekonomiförvaltningsupp-
gifter och andra motsvarande serviceupp-
gifter och allmänna förvaltningsupp-
gifter samt ge allmänna administrativa anvisningar och styra tillämpningen av dem vid NTM-centralerna samt AN-byråerna.

I 30 § i statsrådets förordning om närings-, trafik- och miljöcentralerna anges utvecklings- och förvaltningscentrets uppgifter. Enligt paragrafen ska utvecklings- och förvaltningscentret sköta NTM-centralernas samt AN-byråernas 1) bokföringsenhets- och ekonomisystemupp-
gifter, 2) personalförvaltningsupp-
gifter, 3) styrupp-
gifter, tjänster och anskaffning av tjänster inom informationsförvaltningen, 4) gemensamma kommunikationstjänster och anskaffning av kommunikationstjänster, 5) gemensamma beredskapstjänster, 6) allmänna förvaltningstjänster, 7) gemensamma interna utbildnings- och utvecklingsupp-
gifter samt anskaffning av dem samt 8) uppgifter som gäller utbetalning, övervakning av användningen och återkrav av stöd och understöd, som det föreskrivs särskilt om.

Enligt 31 § i statsrådets förordning ska utvecklings- och förvaltningscentret dessutom sköta NTM-centralernas, AN-byråernas, regionförvaltningsverkens och magistraternas informationsförvaltningstjänster. I form av informationsförvaltningstjänster utvecklar, producerar och skaffar utvecklings- och förvaltningscentret elektroniska tjänster och datasystem samt sköter andra motsvarande uppgifter som föreskrivs eller åläggs centret. Dessa informationsförvaltningstjänster beror av ansvarsområdet till skillnad från de grundläggande informationstekniktjänster som servicecentret Valtori sköter enligt 5 § i lagen om anordnande av statens gemensamma informations- och kommunikationstekniska tjänster (1226/2013).

I 3 a § 3 mom. i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna föreskrivs det om den behörighet en tjänsteman vid utvecklings- och förvaltningscentret har att för NTM-centralen och AN-byrån föredra förvaltningsärenden. I statsrådets förordning om närings- trafik- och miljöcentralerna anges närmare att följande förvaltningsärenden föredras av en tjänsteman vid utvecklings- och förvaltningscentret för avgörande: 1) dispositionsplan för omkostnadsanlagen för varje närings-, trafik- och miljöcentral samt arbets- och näringsbyrå, 2) tjänsteutnämningar och beslut om anställning i arbetsavtalsförhållande, beslut i anslutning till ett anställningsförhållande för den närings-, trafik- och miljöcentral eller den arbets- och näringsbyrå där en person utnämns till tjänst eller anställs i arbetsavtalsförhållande, 3) sådana beslut i anslutning till ett anställningsförhållande som gäller tjänstledighet och inte är lagstadgade eller baserar sig på tjänstekollektivavtal för den närings-, trafik- och miljöcentral eller den arbets- och näringsbyrå till vilken den person som är föremål för beslutet står i anställningsförhållande, i fråga om arbets- och näringsbyråns direktör dock för den närings-, trafik- och miljöcentral som styr arbets- och näringsbyrån i fråga, och 4) svar på klagan för den eller de närings-, trafik- och mil-

jöcentraler samt arbets- och näringsbyråer som klagan gäller, om inte annat föreskrivs om dem någon annanstans i lagstiftningen.

Utvecklings- och förvaltningscentrets utbetalningsuppgifter

Dessutom ger utvecklings- och förvaltningscentret de anvisningar som behövs för en likvärdig behandling av NTM-centralernas samt AN-byråernas personal, en likvärdig behandling av kunderna och en enhetlig skötsel av uppgifterna i hela landet i de utvecklings- och förvaltningsärenden som föreskrivits för centret samt i uppgifter som gäller utbetalning, övervakning av användningen och återkrav av understöd.

Utvecklings- och förvaltningscentret sköter dessutom utbetalningar som innebär utövning av offentlig makt. Enligt 3 § 2 mom. i lagen sköter utvecklings- och förvaltningscentret sådana uppgifter i enlighet med 12, 19, 21 och 22 § i statsunderstödslagen (688/2001) som gäller utbetalning och återkrav av statsunderstöd som NTM-centralen beviljat direkt med stöd av statsunderstödslagen. Utvecklings- och förvaltningscentret sköter utöver NTM-centralen även tillsynsuppgifter i enlighet med 15 § i statsunderstödslagen. Dessutom kan utvecklings- och förvaltningscentret sköta uppgifter som gäller utbetalning, övervakning av användningen och återkrav av understöd som beviljats av NTM-centralerna och AN-byråerna med stöd av speciallagstiftning samt uppgifter som gäller statliga ersättningar på det sätt som särskilt föreskrivs om uppgifterna.

På grundval av speciallagstiftningen ska utvecklings- och förvaltningscentret sköta utbetalningsuppgifter. Enligt 12 kap. 8 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice betalar utvecklings- och förvaltningscentret ut stöd och ersättningar som med stöd av lagen beviljats av AN-byrån samt kontrollerar användningen av anslag som anvisats statliga ämbetsverk eller inrättningar. Dessa stöd och understöd omfattar lönesubventioner, startpeng, tilläggsstöd och understöd som hänför sig till företagsutvecklingsservice. Utvecklings- och förvaltningscentret sköter också de uppgifter som gäller återkrav av dessa understöd.

Dessutom har utvecklings- och förvaltningscentret uppgifter gällande utbetalningen av statsunderstöd i kraft av lagen om enskilda vägar (358/1962), lagen om skyddande av byggnadsarvet (498/2010), lagen om främjande av skärgårdens utveckling (494/1981), lagen om det nationella genomförandet av förordningen om Europeiska havs- och fiskerifonden (1093/2014) och statsrådets förordning om allmänna villkor för beviljande av energistöd (1063/2012).

Utvecklings- och förvaltningscentret betalar ut en del statliga ersättningar på grundval av speciallagstiftningen. Centret betalar ut statliga ersättningar till kommuner för åtgärder i enlighet med lagen om främjande av integration (1386/2010), ordnande av verksamhet i enlighet med lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001) och till rederier för sådana resekostnader som betalas med stöd av lagen om ersättning av statsmedel för sjömäns resekostnader (1068/2013). Ersättningsbesluten fattas på basis av de föranledda kostnaderna, utan att göra skillnad mellan processerna för beviljande och utbetalning av ersättning. Uppgifter som gäller utbetalning av statliga bidrag har centralen också enligt landsvägslagen (503/2005) och banlagen (110/2007).

Utvecklings- och förvaltningscentrets övriga uppgifter

Utvecklings- och förvaltningscentret fungerar som civiltjänstcentral enligt 7 § 2 mom. i civiltjänstlagen (1446/2007). Enligt 30 § 2 mom. i statsrådets förordning om närings-, trafik- och miljöcentralerna är civiltjänstcentralen en fristående enhet inom utvecklings- och förvaltningscentret.

En civiltjänstcentrals uppgifter är enligt 7 § 1 mom. i civiltjänstlagen att 1) förordna civiltjänstgörare till tjänstgöring, 2) utbilda civiltjänstgörare, 3) övervaka civiltjänstgörare, 4) utfärda civiltjänstgöringsintyg enligt 8 § i passlagen (671/2006) till civiltjänstgörare innan civiltjänsten inleds, 5) sköta ersättningarna för kostnader för inkvartering av civiltjänstgörare, 6) handha annan praktisk verkställighet av civiltjänsten.

2.1.2.5 Statens ämbetsverk på Åland

Bestämmelser om statens ämbetsverk på Åland finns i lagen om regionförvaltningsverken och i statsrådets förordning om regionförvaltningsverken. Statens ämbetsverk på Åland har landskapet Åland som verksamhetsområde och dess huvudsakliga verksamhetsställe finns i Mariehamn. Ämbetsverkets verksamhet finansieras med anslag under regionförvaltningsverk omkostnadsmoment. Personalstyrkan storlek har under de senaste åren legat kring 16-17 årsverken.

Enligt 16 § i lagen om regionförvaltningsverken är Statens ämbetsverk på Åland, som leds av landshövdingen, en sådan myndighet inom statsförvaltningen som avses i lagen. Ämbetsverket sköter sådana uppgifter som avses i 4 § i lagen om regionförvaltningsverken och som enligt självstyrelselagen för Åland (1144/1991) hör till området för rikets behörighet. Till ämbetsverkets behörighet hör i praktiken bara en tämligen liten del av de uppgifter som regionförvaltningsverken i Fastlandsfinland sköter. Till de uppgifter som åligger regionförvaltningsverken och som sköts av statens ämbetsverk på Åland hör till exempel tillståndsförvaltningen för och övervakningen av detaljhandeln samt övervakningen av marknadsföringen enligt alkohollagen (1143/1994), medan tillståndsförvaltningen för och övervakningen av serveringen hör till landskapets behörighet. Till de uppgifter som åligger regionförvaltningsverken och som sköts av ämbetsverket hör också bland annat utbetalningsuppgifter, konsument- och konkurrensuppgifter, uppgifter inom det gemenskapsrättsliga minoritetsskyddet (särskild granskning, kallelse till stämma), stärkande av de regler för delägarlag som avses i lagen om samfälligheter (758/1989), ordnandet av ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning samt handläggning av ansökningar om befrielse från skyldigheten att bygga skyddsrum samt de tillstånd som behövs vid medling i familjefrågor.

I fråga om regionförvaltningsverkens uppgifter inom arbetarskyddet har verksamhetsområdet för Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland genom en förordning utfärdad av social- och hälsovårdsministeriet utvidgats så att det omfattar även Åland.

Enligt annan lagstiftning ska Statens ämbetsverk på Åland även sköta uppgifter som regionförvaltningsverken i Fastlandsfinland inte sköter. Till dessa hör till exempel uppgiften som fartygsregistermyndighet, uppgifter inom uppbörderna av fordonsskatt, uppgifter som gäller debitering av bränsleavgiften, vissa uppgifter som gäller jordbruksstöd, vissa uppgifter som gäller Ålandsdelegationen, uppgifter som ankommer på notarius publicus samt uppgifter som ankommer på magistraten, såsom uppgifter inom registerförvaltningen och uppgifterna som förmyndarmyndighet. Bestämmelser om uppgifter som ska skötas av Statens ämbetsverk på Åland i kraft av andra lagar än lagen om regionförvaltningsverken finns i lagen om kommersiell godstransport på väg (693/2006), lagen om verkställighet av jordbruksstöd (192/2013), kollektivtrafiklagen (869/2009), fartygsregisterlagen (512/1993), bränsleavgiftslagen (1280/2003), fordonsskattelagen (1281/2003), lagen om stöd för byggande av bredband i glesbygdsområden (1186/2009), lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare (1293/1994), lagen om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk (612/2006), lagen om registerförvaltningen (166/1996), vallagen (714/1998), religionsfrihetslagen (453/2003), lagen om dödförklaring (127/2005), hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010), lagen om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i rådets direktiv om administrativt samarbete i fråga om beskattning och om upphävande av direktiv 77/799/EEG samt om tillämpning

av direktivet (185/2013), lagen om förmyndarverksamhet (442/1999), lagen om notarius publicus (420/2014), namnlagen (694/1985) och lagen om fastställande av transsexuella personers könstillhörighet (563/2002).

Dessutom har ämbetsverket och landshövdingen ålagts uppgifter genom överenskommelseförordningar enligt 32 § i självstyrelselagen för Åland. Uppgifter som Statens ämbetsverk på Åland eller landshövdingen ska sköta ingår till exempel i republikens presidents förordning om polisförvaltningen i landskapet Åland (1177/2009), republikens presidents förordning om vissa förvaltningsuppgifter inom hälso- och sjukvården i landskapet Åland (1179/2009), republikens presidents förordning (1540/2011) om skötseln i landskapet Åland av förvaltningsuppgifter som rör kontroll av identifiering och registrering av djur och republikens presidents förordning om skötseln i landskapet Åland av förberedande uppgifter för undantagsförhållanden (900/2000).

Ansvarsområdet förvaltnings- och utvecklingstjänster vid regionförvaltningsverken producerar inte förvaltnings- och utvecklingstjänster för Statens ämbetsverk på Åland, utan ämbetsverket sköter sina förvaltningstjänster självt, men enligt 5 a § i statsrådets förordning om regionförvaltningsverken ska ansvarsområdet förvaltnings- och utvecklingstjänster vid behov ge ämbetsverket stöd i uppgifter som hör till ansvarsområdet.

I fråga om landshövdingen som är direktör för Statens ämbetsverk på Åland och om utnämningen av landshövdingen föreskrivs det i självstyrelselagen för Åland. Enligt lagen ska den som utnämns till landshövding ha nödvändiga förutsättningar att utöva ämbetet så att landskapet förvaltas väl och statens säkerhet tillvaratas. Landshövdingen utnämns av republikens president efter överenskommelse med lagtingets talman. Om samförstånd inte uppnås, ska presidenten utse landshövdingen bland fem personer som har föreslagits av lagtinget.

Ämbetsverkets verksamhet finansieras med anslag under moment 28.40.01 för regionförvaltningsverkens omkostnader (reservationsanslag 2 år) under finansministeriets huvudtitel. Ämbetsverket utgör emellertid en separat bokföringsenhet, och dess uppgifter avviker därför i flera avseenden från regionförvaltningsverkens, eftersom det sköter bland annat magistratsuppgifterna och en del uppgifter som hör till kommunikationsministeriets förvaltningsområde och som regionförvaltningsverken inte sköter. Styrningen av Statens ämbetsverk på Åland har utformats på samma sätt som styrningen av regionförvaltningsverken. Finansministeriet svarar för samordningen av styrningen, ingår ett resultatavtal med ämbetsverket och ger ett utlåtande om ämbetsverkets bokslut. Övriga ministerier med styruppgifter har deltagit i de resultatförhandlingar som förts med ämbetsverket och i övriga processer som ingår i styrningen i den utsträckning det varit nödvändigt med hänsyn till de uppgifter inom förvaltningsområdet som ämbetsverket sköter.

2.2 Landskapsförbund

Landskapsförbunden är lagstadgade samkommuner, som kommunerna i regionen ska vara medlemmar i. Det finns 18 landskapsförbund, och deras sammanlagda personal uppgick 2016 till ca 636 årsverken.

Uppgifter

Landskapsförbundens huvuduppgifter är regionutveckling, planläggning på landskapsnivå och intressebevakning. Landskapsförbunden har såväl lagstadgade uppgifter som uppgifter som medlemskommunerna anvisar dem.

Enligt 17 § i lagen om utveckling av regionerna och förvaltning av strukturfondsverksamheten (7/2014, nedan *regionutvecklingslagen*) svarar landskapsförbundet för den strategiska regionutvecklingen som helhet och ska i den uppgiften

1) svara för landskapets allmänna utveckling och då samarbeta med statliga myndigheter, regionens centralstäder och andra kommuner, universitet och högskolor samt andra parter som deltar i regionutvecklingen samt i landskapet Lappland med sametinget; samarbetsavtal kan upprättas om samarbetet,

2) utveckla verksamhetsförutsättningarna för näringslivet i sin region med beaktande av kommunernas olika utgångslägen och därmed olika behov och starka sidor,

3) delta i upprättandet av närings-, trafik- och miljöcentralernas och till behövliga delar regionförvaltningsverkens strategiska styrdokument och delta i närings-, trafik- och miljöcentralernas förhandlingar om resultatavtal i syfte att målen för utvecklingen av regionen ska beaktas,

4) svara för samordningen av den regionala prognostiseringen av utbildningsbehoven på lång och medellång sikt och för beredningen av de regionala utbildningsmålen som ett led i utvecklingsplaneringen för utbildning och forskning,

5) svara för samordningen av planer och utvecklingsåtgärder som gäller kultur, som ett led i genomförandet av landskapsprogrammet,

6) i andra regioner än i Helsingforsregionen svara för inledandet av planeringsprocessen för landskapets trafiksystemplan, ledningen av det anknytande samarbetet och samordningen av den planeringen med den övriga planeringen på landskapsnivå,

7) svara för inledandet av planeringsprocessen för omfattande regionala planer för naturresurser och miljö, ledningen av det anknytande samarbetet och samordningen av den planeringen med den övriga planeringen på landskapsnivå,

8) utarbeta en prioritetsordning för kommunernas och andra utbildningsanordnares projektförslag för finansieringsplanen för de följande fyra åren, med undantag för idrottsutbildningscentrens projekt,

9) tillsätta de regionala idrottsråden,

10) främja samservice i sin region enligt lagen om samservice inom den offentliga förvaltningen (223/2007),

11) svara för samordningen av prognostiseringen i landskapet och utvärdera och följa utvecklingen av landskapet och dess olika delar samt effekterna av utvecklingsverksamheten,

12) främja samarbetet mellan kommunerna och landskapen och sköta internationella ärenden och kontakter i anslutning till sina uppgifter, och

13) fullgöra sina övriga uppgifter enligt regionutvecklingslagen.

Bestämmelser om regionplanläggningen finns också i markanvändnings- och bygglagen. Enligt 25 § i lagen omfattar planeringen på landskapsnivå en landskapsöversikt, en landskapsplan som styr annan områdesplanering och ett regionalt utvecklingsprogram. Vid planeringen

på landskapsnivå beaktas de riksomfattande målen som samordnas med landskapets mål och de lokala målen för områdesanvändningen.

I landskapsöversikten fastställs den utveckling som eftersträvas i landskapet. I landskapsplanen anges principerna för områdesanvändningen och samhällsstrukturen och de områden som är nödvändiga med tanke på landskapets utveckling. Landskapsplanen ska tjäna till ledning när generalplaner och detaljplaner utarbetas och ändras samt när åtgärder annars vidtas för att reglera områdesanvändningen.

Landskapsförbundens frivilliga uppgifter ska medlemskommunerna avtala om i sitt grundavtal. Två landskapsförbund har till exempel åtagit sig att sköta brand- och räddningsväsendet och en del landskapsförbund sköter sommaruniversitet. Dessutom nämns uppgiften att främja kulturen i många grundavtal. Landskapsförbunden har även andra uppgifter som anknyter till bevakningen av regionens intressen.

Enligt 5 § i regionutvecklingslagen ska landskapsförbundet i egenskap av regionutvecklingsmyndighet sköta regionutvecklingsuppgifterna i landskapet. Utöver de uppgifter som räknas upp i 17 § i lagen ska landskapsförbunden svara för utvecklingen av landskapsprogram och andra program i anknytning till regionutvecklingen. Beredningen ska alltid ske i samverkan övriga myndigheter och de aktörer som deltar i regionutvecklingen. Landskapsförbundet leder också landskapets samarbetsgrupps verksamhet i landskapet. Bestämmelser om dessa uppgifter finns i regionutvecklingslagen, och närmare bestämmelser om styrningen av verksamheten utfärdas av statsrådet genom förordningar.

Landskapsförbundets viktigaste samarbetspartner inom regionutvecklingen är närings-, trafik- och miljöcentralen, som främjar den regionala utvecklingen genom att inom sitt verksamhetsområde fullgöra de verkställighets- och utvecklingsuppgifter inom statsförvaltningen som det föreskrivs eller särskilt bestäms att centralen ska sköta.

Landskapsförbunden fungerar som förmedlande organ för strukturfondsprogrammet och sköter uppgifter som ankommer på förvaltningsmyndigheten och den attesterande myndigheten för Europeiska unionens program för regionala samarbete och samarbete över de yttre gränserna. Som förvaltningsmyndigheter och attesterande myndigheter sköter de uppgifter som anknyter till programmen i direkt samverkan med Europeiska kommissionen, Europeiska unionens medlemsstater och andra stater som berörs av verksamheten i programmen, såsom Norge och Ryska federationen. Till det förmedlande organets uppgifter hör uppgifter som gäller beviljande, utbetalning, förvaltning och övervakning av stöd. En del av de uppgifter som ska skötas av det förmedlande organet för strukturfondsprogrammet har koncentrerats till fyra samordnande förbund.

Landskapsförbunden har dessutom fortfarande tillgång till nationella landskapsutvecklingsmedel. I fråga om dessa fattar förbunden stödbeslut, sköter utbetalningarna och därtill hörande övervakning samt ordnar nödvändiga externa granskningar. Bestämmelser om förfarandet för att bevilja medel från strukturfonden och nationella medel finns i lagen om finansiering av regionutveckling och strukturfondsprojekt. I sina förfaranden i samband med beviljandet av medel styrs landskapsförbunden genom denna finansieringslag samt statsrådsförordningar som innehåller närmare bestämmelser. Dessutom styrs de av de bindande villkor för användningen av medlen som anges i samband med överföringen av medlen.

Organisation och ledning

Bestämmelser om sammansättningen av landskapsförbundens organ finns i regionutvecklingslagen och i kommunallagen. Enligt 17 a § i regionutvecklingslagen ska ledamöterna i det

högsta beslutande organet för ett landskapsförbund vara fullmäktigeledamöter i medlemskommunerna. Det högsta beslutande organet kallas landskapsfullmäktige. Röstetalen för de grupper som är representerade i landskapsfullmäktige ska vid inval svara mot den andel röster de olika grupper som är representerade i medlemskommunernas fullmäktige fått inom landskapets område vid kommunalvalet med iakttagande av proportionalitetsprincipen enligt vallagen (714/1998). Varje medlemskommun ska ha minst en representant i landskapsfullmäktige.

Bestämmelser om sammansättningen av landskapsförbundens övriga organ finns i 58 § 3 mom. i kommunallagen (410/2015). Enligt momentet ska sammansättningen svara mot den andel röster olika grupper som är representerade i medlemskommunernas fullmäktige fått inom samkommunens område vid kommunalvalet med iakttagande av proportionalitetsprincipen enligt vallagen.

Av landskapsförbundens uppgifter ska en del enligt lag skötas i samverkan. Enligt 19 § i regionutvecklingslagen ska landskapsförbunden i samverkan hantera sådana uppgifter och fatta beslut i sådana i 17 § avsedda ärenden som

- 1) är viktiga med tanke på den långsiktiga utvecklingen av regionen,
- 2) ingår i landskapsprogrammen och i genomförandeplanerna för dessa eller i andra planer som i betydande grad påverkar regionutvecklingen, såsom planer gällande trafik, och
- 3) i huvudsak gäller hela samarbetsområdet.

Medlemskommunerna i de landskapsförbund som hör till samarbetsområdet kan genom överensstämmande beslut eller i grundavtalet överföra även andra uppgifter som gäller regionutveckling eller planering på landskapsnivå för behandling och avgörande i samverkan.

För organiseringen av landskapsförbundens samarbete delas landet in i samarbetsområden. Ett landskapsförbund kan för fullgörandet av de uppgifter som avses i 19 § höra till endast ett samarbetsområde.

Ett samarbetsområde för landskapsförbund ska bilda en funktionellt och ekonomiskt ändamålsenlig helhet med hänsyn till fullgörandet av de uppgifter som samarbetet gäller. Indelningen i samarbetsområden ska beaktas vid inrättandet av verksamhetsområden för sådana närings-, trafik- och miljöcentraler där alla de uppgifter som ingår i centralernas verksamhetsområde fullgörs.

Medlemskommunerna i de landskapsförbund som hör till ett samarbetsområde ska komma överens om hur behandlingen av och beslutsfattandet i de ärenden som omfattas av samarbete ordnas, antingen så att beslutanderätten utövas av landskapsförbundens gemensamma organ eller så att beslutanderätten utövas av landskapsförbunden genom överensstämmande beslut. De landskapsförbund som hör till samarbetsområdet ska komma överens om beredningen av de ärenden som ska behandlas och avgöras i samverkan och om ansvaret för beredningen.

Bestämmelser om landskapsförbundens gemensamma organ och hur det väljs finns i 21 § i regionutvecklingslagen. Fullmäktige i de landskapsförbund som hör till samarbetsområdet tillsätter ett gemensamt organ och väljer ledamöter till det, om så bestäms i samarbetsavtalet. I annat fall ska medlemskommunerna i de landskapsförbund som hör till samarbetsområdet tillsätta ett gemensamt organ och välja ledamöter till det samtidigt och enligt samma förfarande som de väljer sina representanter till landskapsförbundens fullmäktige. Röstandelarna för de grupperingar som är representerade i det gemensamma organet ska vid valet av ledamöter svara mot den andel röster som de olika grupper som är representerade i medlemskommuner-

nas fullmäktige fått i medlemskommunerna i de landskapsförbund som hör till samarbetsområdet vid kommunalvalen med iakttagande av proportionalitetsprincipen enligt vallagen.

I samarbetsavtalet för de landskap som hör till samarbetsområdet ska det avtalas om antalet ledamöter i det gemensamma organet och grunderna för rösträtten, organets andra än i lag föreskrivna uppgifter och andra ärenden som är nödvändiga för ordnandet av samarbetet.

Statsrådet kan ålägga samarbetsrådets landskapsförbund och deras medlemskommuner att inleda förhandlingar om samarbete, och samtidigt kan statsrådet besluta om frågor som är nödvändiga för inledandet av samarbetet. Statsrådets föreläggande gäller till dess att medlemskommunerna i de landskapsförbund som hör till samarbetsområdet kommer överens om samarbete. Om landskapsförbunden inte kan fatta överensstämmande beslut enligt 20 § 1 mom. och detta är till betydande skada för samarbetet mellan staten och kommunerna i fråga om regionutvecklingen, kan statsrådet ålägga medlemskommunerna att inrätta ett gemensamt organ som avses i det momentet.

I landskapet ska det finnas en arbetsgrupp för samordning av genomförandet av planer och fullföljandet av avtal som påverkar utvecklingen av regionen och för samordning av genomförandet av de nationella programmen och de program som medfinansieras av Europeiska unionen. Landskapets arbetsgrupp är i landskapet ett sådant partnerskapsorgan som avses i artikel 5 i den allmänna förordningen. Arbetsgruppen tillsätts av landskapsförbundets styrelse. Arbetsgruppens medlemmar tillsätts för kommunfullmäktiges mandatperiod och i fråga om sametinget för sametingets mandatperiod.

Enligt regionutvecklingslagen ska de parter som är viktiga med avseende på regionutvecklingen i landskapet ha en heltäckande representation i arbetsgruppen. Dessa är regionens kommuner och landskapsförbundet samt i landskapet Lappland dessutom sametinget, de statliga myndigheter som finansierar programmen och andra organisationer inom statsförvaltningen som är betydelsefulla med tanke på arbetsgruppens uppgifter, parter som är viktiga med avseende på regionutvecklingen, såsom arbetsmarknads- och näringsorganisationer, samt det civila samhället, såsom miljöorganisationer och organisationer som främjar jämlikhet och icke-diskriminering.

Den högsta tjänstemannadirektörens tjänstebeteckning är landskapsdirektör. Landskapsdirektören leder landskapsförbundets byrå och är föredragande tjänsteman vid landskapsstyrelsens sammanträden.

Finansiering

Finansieringen av landskapsförbundens verksamhet sker i huvudsak genom kommunernas medlemsavgifter och extern projektfinansiering. De andelar av kommunernas medlemsavgifter som användes för finansiering av landskapsförbundens lagfästa uppgifter uppgick år 2015 sammanlagt till ca 51 miljoner euro. Utöver förbundens lagfästa uppgifter har en del av landskapsförbunden bland annat svarat för skötseln av räddningsväsendet och sommaruniversitetens verksamhet. För dessa uppgifter har medlemskommunerna ordnat separat finansiering. Av landskapens utgifter beräknas 60 procent utgöras av personalkostnader.

2.3 Uppgifter som anvisas landskapet

Bestämmelser om landskapets uppgiftsområde finns i 6 § i landskapslagen). I denna proposition beskrivs de uppgifter som överförs till landskapet från kommunerna, regionförvaltningsverken, NTM-centralerna och utvecklings- och förvaltningscentret i den utsträckning det i

propositionen föreslås att bestämmelserna om uppgifterna ska ändras. Uppgifter som anges i 6 § i landskapslagen överförs från nämnda myndigheter till landskapet även genom andra regeringspropositioner. Dessa uppgifter beskrivs inte i denna proposition.

I 6 § 1 mom. 1–4 punkten i landskapslagen bestäms det att landskapets uppgiftsområde ska omfatta social- och hälsovården, expertstöd till kommunerna inom främjande av social välfärd, hälsa och säkerhet och förebyggande rusmedelsarbete, den regionala alkoholförvaltningen och räddningsväsendet. Enligt 6 § 1 mom. 9 punkten ska landskapen sköta regionutvecklingsmyndighetens uppgifter, utvecklandet och finansieringen av regionen och dess näringsliv och innovationsmiljöer och den därmed förknippade utbildningen och kompetensutvecklingen, ordnandet av företags-, arbets- och näringstjänsterna samt främjandet av integrationen, Till landskapens uppgifter hör vidare enligt 14 punkten att sörja för trafiksystemets funktion, trafiksäkerheten, väg- och trafikförhållandena, den regionala väghållningen, samarbetet inom markanvändningen samt produktionen av data om verksamhetsmiljön för användning i den nationella trafiksystemplaneringen. Enligt 6 § 1 mom. 24 punkten ska landskapet organisera avbytar-service för lantbruksföretagare och pålsdjursuppfödare samt ersätta kostnaderna för vikariehjälp för renskötare. Det föreslås att lagändringar om dessa uppgifter genomförs genom skilda propositioner, dock så att denna proposition innehåller förslag om att överföra vissa av regionutvecklingsmyndighetens uppgifter enligt lagen om främjande av skärgårdens utveckling och samt landskapens trafikuppgifter enligt terrängtrafiklagen.

I övrigt beskrivs de uppgifter som överförs till landskapen i denna proposition i överensstämmelse med bestämmelsen om uppgiftsområdet i 6 § i landskapslagen och så att beskrivningarna av de uppgifter som anges i 6 § 1 mom. 18 och 19 punkten (främjandet av landskapsidentiteten i regionen i samarbete med regionens övriga aktörer samt samordningen av de planer och utvecklingsinsatser som gäller kulturen som en del av genomförandet av landskapsstrategin, landskapsprogrammet och landskapsplanläggningen) ingår i andra beskrivna uppgiftsområden.

2.3.1. Hälsoskyddet, tobakstillsynen, livsmedelstillsynen och tillsynen rörande djurhälsan och djurskyddet samt de veterinärmedicinska tjänsterna

För uppgifter inom hälsoskyddet, tobakstillsynen, livsmedelstillsynen samt tillsynen rörande djurhälsan och djurskyddet och de veterinärmedicinska tjänsterna har regionförvaltningsverken och NTM-centralerna anvisat 69 årsverken. Dessutom arbetar 1314 personer inom kommunerna med sådana uppgifter.

2.3.1.1 Tillsyn enligt tobakslagen och hälsoskyddslagen

Enligt 6 § 1 mom. i hälsoskyddslagen (763/1994) ska kommunen inom sitt område främja och övervaka hälsoskyddet så att en hälsosam livsmiljö tryggas för invånarna. Kommunen ska informera om hälsoskyddet samt ordna handledning och rådgivning om hälsoskydd.

Enligt 8 § i tobakslagen (549/2016) ska kommunen inom sitt område övervaka efterlevnaden av tobakslagen. Det här inbegriper övervakning av försäljningen av de produkter som avses i tobakslagen och övervakning av efterlevnaden förbud mot marknadsföring och framläggande samt rökförbud och rökrestriktioner.

Nikotinpreparat klassas som läkemedel. Enligt 38 a § i läkemedelslagen (395/1987) får läkemedel säljas till allmänheten endast på i läkemedelslagen avsedda apotek, filialapotek och serviceställen för apotek samt genom webbtjänst. Enligt 54 a § 1 mom. i läkemedelslagen får nikotinpreparat likväl säljas förutom i apotek också i de detaljhandelsaffärer, kiosker, servicestationer och förplägnadsrörelser kommunen har beviljat försäljningstillstånd. Enligt 54 c § 1 mom. ska kommunen övervaka försäljningen av nikotinpreparat.

Bestämmelser om miljö- och hälsoskyddet som helhet finns i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010). Enligt 21 § i lagen omfattar miljö- och hälsoskyddet utöver uppgifter som anges i hälsoskyddslagen och tobakslagen även uppgifter som anges i livsmedelslagen (23/2006) och veterinärvårdslagen (765/2009). Tillsynen över försäljningen av nikotinpreparat sköts av ändamålsenlighetsskäl i samband med tillsynen över tobaksslagen och av samma tjänstemän, eftersom försäljningsställena är de samma. Uppgiften ingår emellertid inte i miljö- och hälsoskyddet, eftersom den föreskrivs i läkemedelslagen.

Enligt hälso- och sjukvårdslagen måste kommunen ordna miljö- och hälsoskyddstjänster inom kommunen på det sätt som bestäms i lagen om samarbetsområden för miljö- och hälsoskyddet (410/2009). Enligt den lagen ska en kommun för att sköta sina uppgifter enligt de lagar som nämnts ovan och möjliggöra en ändamålsenlig arbetsfördelning och specialisering, för denna uppgift ha personalresurser som motsvarar minst 10 årsverken. Om kommunen inte har tillgång till 10 årsverken, ska den tillsammans med en eller flera andra kommuner bilda ett samarbetsområde som ordnar verksamheten. Det finns för närvarande 62 samarbetsområden som sköter medlemskommunernas miljö- och hälsovård. Att bilda samarbetsområden har blivit ett vanligt sätt att ordna miljö- och hälsoskyddet. En del av samarbetsområdena är relativt små.

Den högsta ledningen och styrningen av den allmänna planeringen av och tillsynen över hälsoskyddet utövas av social- och hälsovårdsministeriet. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) styr verkställigheten av och tillsynen över hälsoskyddslagen och tobakslagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den nationellt, och regionförvaltningsverken sköter styrningen inom sina verksamhetsområden. Den allmänna planeringen, handledningen och övervakningen i fråga om läkemedelsförsörjningen ankommer på Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet (Fimea), som lyder under social- och hälsovårdsministeriet.

Regionförvaltningsverken övervakar verksamheten vid kommunernas hälsoskyddsmyndigheter på grundval av 5 § i hälsoskyddslagen. I tobakslagen och läkemedelslagen föreskrivs det inte om en tillsynsmyndighet på ett sätt som motsvarar bestämmelserna i hälsoskyddslagen. Hos regionförvaltningsverket kan man likväl anförda förvaltningsklagan över kommunens verksamhet enligt förvaltningslagen (434/2003), och enligt kommunallagen får regionförvaltningsverken undersöka om kommunen har iakttagit gällande lag.

Tillsynen enligt hälsoskyddslagen och tobakslagen och tillsynen över försäljningen av nikotinpreparat finansieras med kommunens skatteintäkter, statsandelar som betalas kommunen och avgifter som kommunen tar ut för tillsynen.

Kommunernas uppgifter ska enligt förslaget överföras till landskapen.

2.3.1.2 Livsmedelstillsyn

2.3.1.2.1 Övergripande organisering av livsmedelstillsynen

Bestämmelser om livsmedelstillsynen finns i livsmedelslagen (23/2006) och i förordningar som utfärdats med stöd av lagen. Livsmedelssäkerhetsverket (*Evira*) planerar, styr, utvecklar och verkställer livsmedelstillsynen nationellt. Utöver övriga uppgifter som särskilt anges för verket ska det leda regionförvaltningsverken vid utvärderingen av kommunernas livsmedelstillsyn och utvärdera den köttbesiktning och övervakning i anslutning därtill som regionförvaltningsverket ordnar. För styrningen och samordnandet av den tillsyn som regleras i livsmedelslagen ska Livsmedelssäkerhetsverket utarbeta ett riksprogram för livsmedelstillsynen (*tillsynsprogram*).

Regionförvaltningsverket planerar, styr och övervakar livsmedelstillsynen och övervakar efterlevnaden av livsmedelsbestämmelserna inom sitt verksamhetsområde. Verket ska också utvärdera hur kommunerna har ordnat livsmedelstillsynen och offentliggöra resultaten av utvärderingen, utvärdera de kommunala tillsynsplanerna och kontrollera hur de följs, offentliggöra resultaten av sin livsmedelstillsyn på det sätt som Livsmedelssäkerhetsverket bestämmer och sköta livsmedelstillsynen i renslakterier och i anläggningar som finns i anslutning till dem. Regionförvaltningsverket ska utarbeta en tillsynsplan för den livsmedelstillsyn som verket ansvarar för. Planen motsvarar kommunens tillsynsplan.

Kommunen ska sköta livsmedelstillsynen inom sitt område. Uppgifterna sköts av en nämnd eller av något annat kollegialt organ (*kommunal tillsynsmyndighet*). Det som i livsmedelslagen föreskrivs om en kommun gäller också en samkommun och ett samarbetsområde enligt lagen om samarbetsområden för miljö- och hälsoskyddet (410/2009). En kommun kan med en annan kommun eller en samkommun komma överens om att en uppgift som enligt lagen ska skötas av kommunen eller en myndighet i kommunen och där befogenheten kan överföras på en tjänsteinnehavare, anförtros en annan kommuns eller samkommuns tjänsteinnehavare som sköter uppgiften under tjänsteansvar. En samkommun kan ingå ett sådant avtal som avses ovan, om medlemskommunerna har gett sitt samtycke.

Kommunen ska till regionförvaltningsverken och Livsmedelssäkerhetsverket sända sådana meddelanden och rapporter som avses i livsmedelsbestämmelserna, ge råd till livsmedelsföretagare och konsumenter samt meddela information i frågor som hänför sig till tillämpningsområdet för livsmedelslagen, mot ersättning bistå de statliga myndigheterna i verkställandet av det nationella programmet för övervakning av främmande ämnen i livsmedel av animaliskt ursprung och offentliggöra resultaten av sin livsmedelstillsyn på det sätt som Livsmedelssäkerhetsverket bestämmer.

NTM-centralerna, Livsmedelssäkerhetsverket och regionförvaltningsverket övervakar spårbarheten i samband med landningar från fiskefartyg. NTM-centralerna utför de kontroller som hänför sig till övervakningen av de tvärvillkor som avses i lagen om verkställighet av jordbruksstöd (192/2013) och som gäller livsmedelshygienen inom växtproduktion. NTM-centralerna får i samband med övervakningen av tvärvillkoren ta myndighetsprov för att undersöka rester av växtskyddsmedel. Dessutom får NTM-centralerna ta andra myndighetsprov på uppdrag av Livsmedelssäkerhetsverket.

Tillsynen enligt livsmedelslagen är avgiftsbelagd. För tillsynsuppgifter som utförs av statliga myndigheter bestäms avgifternas storlek enligt lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) och för tillsynsuppgifter som utförs av en kommunal myndighet enligt en taxa som kommunen har godkänt. Staten ersätter de kostnader kommunen orsakas av utförandet av sådana kontroller, provtagningar, undersökningar och utredningar inom livsmedelstillsynen som enligt lagen hör till Livsmedelssäkerhetsverkets uppgifter eller som hänför sig till beredningen av bestämmelser eller Livsmedelssäkerhetsverkets anvisningar och som Livsmedelssäkerhetsverket har styrt till kommunen. För utförandet av de tillsynsuppgifter som avses i 30 § 4 punkten ersätter staten kommunen endast för kostnaderna för undersökning av prov.

2.3.1.2.2 Tillsyn över den första ankomstplatsen

Bestämmelser om tillsyn över den första ankomstplatsen finns i 23, 42 och 60 § i livsmedelslagen och i en förordning utfärdad med stöd av lagen.

Tillsyn över den första ankomstplatsen ordnas primärt så att Livsmedelssäkerhetsverket ingår ett i 2 § 2 mom. i kommunallagen (365/1995) avsett avtal med en kommun, genom vilket

kommunen förbinder sig till att sköta tillsynen över de första ankomstplatser som är belägna på kommunens område.

Livsmedelssäkerhetsverket sköter tillsynen över verksamheten vid den första ankomstplatsen när det gäller slakterier och inrättningar för vilthantering samt anläggningar som finns i anslutning till dem. Regionförvaltningsverket sköter tillsynen över verksamheten vid den första ankomstplatsen när det gäller renslakterier och anläggningar som finns i anslutning till dem.

2.3.1.2.3 Köttbesiktning

Bestämmelser om köttbesiktning finns i 43 § i livsmedelslagen. Livsmedelssäkerhetsverket utför köttbesiktning i slakterier och inrättningar för vilthantering. Regionförvaltningsverket utför köttbesiktning i renslakterier. Livsmedelssäkerhetsverket utvärderar den köttbesiktning och övervakning i anslutning till den som regionförvaltningsverket ordnar. Tillsynen är avgiftsbelagd, och avgiftens storlek bestäms i enlighet med lagen om grunderna för avgifter till staten. I slakterier som slaktar små mängder djur och i inrättningar för vilthantering kan avgifterna för köttbesiktning och övervakning dock nedsättas högst till den nivå som fastställs i kontrollförelagningen på det sätt som bestäms genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

2.3.1.2.4 Tillsyn över den medicinska behandlingen av djur

I lagen om medicinsk behandling av djur (387/2014) föreskrivs det om förbud och restriktioner som gäller aktörer som ansvarar för djur i fråga om användningen av läkemedel för behandling av djuren. Livsmedelssäkerhetsverket är den myndighet inom centralförvaltningen och regionförvaltningsverket den regionala myndighet som övervakar verkställigheten och efterlevnaden av lagen. Dessutom utför kommunalveterinären på förordnande av regionförvaltningsverket vissa tillsynsuppgifter på djurhållningsplatserna. För att undvika jäv kan regionförvaltningsverket förordna en kommunalveterinär att sköta dessa uppgifter utanför veterinärens verksamhetsområde. Den tillsyn som gäller djurhållningsplatser ska enligt förslaget överföras till landskapet.

2.3.1.3 Djurens hälsa och välbefinnande

2.3.1.3.1 Bekämpning av djursjukdomar

Bestämmelser om bekämpning av smittsamma djursjukdomar finns i lagen om djursjukdomar (441/2013). I en situation där en djursjukdom som ska bekämpas förekommer eller misstänks förekomma, bär myndigheterna ansvar för att smittkällan och sjukdomens spridningsvägar utreds, att djurhållningsplatser undersöks och prov tas, att åtgärder, förbud och begränsningar som är nödvändiga för att förhindra att sjukdomen sprids förordnas och att efterlevnaden av dessa övervakas samt att nödvaccineringar genomförs och nödvändiga åtgärder vidtas för att avliva djur, skaffa bort produkter och rengöra och desinficera djurhållningsplatsen.

Regionförvaltningsverket planerar, leder, övervakar och genomför bekämpningen av djursjukdomar inom sitt verksamhetsområde och fattar förvaltningsbeslut som gäller bekämpning av djursjukdomar med undantag av beslut om att avliva djur och skaffa bort produkter vilka fattas av Livsmedelstillsynsverket. Kommunalveterinären genomför inspektioner, tar prov och genomför verkställande uppgifter i samband med verkställigheten av beslut. Eftersom tillsynsmyndigheternas resurser för att bekämpa djursjukdomsepidemier är tämligen knappa, får kommunalveterinärer enligt lagen förordnas att bekämpa av sjukdomar även utanför sitt eget verksamhetsområde. Ett regionförvaltningsverk är skyldigt att i samarbete med övriga regionförvaltningsverk ordna skötseln utanför tjänstetiden av brådskande uppgifter som gäller bekämpande av djursjukdomar som lätt sprider sig och farliga djursjukdomar.

I lagen om djursjukdomar föreskrivs det också om vissa skyldigheter som gäller förebyggande av djursjukdomar, om obligatorisk och frivillig hälsoövervakning och om tillståndsplikt för verksamhet i samband med artificiell reproduktion av djur, för karantäner och för desinfektionsplatser för djurtransportfordon. Regionförvaltningsverket beslutar om tillstånd ska beviljas för nämnda verksamheter, medan kommunalveterinären svarar för den regelbundna övervakningen av aktörerna. För prestationer i samband med dessa uppgifter tas avgifter ut. Livsmedelssäkerhetsverket ordnar undersökningar där djursjukdomsläget i landet följs upp. Regionförvaltningsverken och kommunalveterinärerna deltar i genomförandet av dessa. Uppgifterna ska enligt förslaget överföras till landskapet. Övervakningen av djursjukdomar vid renslakterier koncentreras till landskapet Lappland.

2.3.1.3.2 Djurskyddstillsyn

Bestämmelser om de krav som gäller skyddet av alla djur finns i djurskyddslagen (247/1996). Regionförvaltningsverket svarar för verkställigheten och tillsynen över efterlevnaden av lagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den samt av avlivningsförordningen (rådets förordning (EG) nr 1099/2009 om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning) inom sitt eget verksamhetsområde, medan Livsmedelssäkerhetsverket är den ansvariga myndigheten inom centralförvaltningen. Regionförvaltningsverket har i egenskap av tillsynsmyndighet rätt att kontrollera all slags djurhållning och vid behov avhjälpa missförhållanden genom förelägganden, förbud eller akutåtgärder. Regionförvaltningsverket kan förena ett förbud eller ett åläggande som har meddelats med stöd av lagen med vite eller med hot om att den försummade åtgärden vidtas på den försumliges bekostnad. Verket är också den tillståndsmyndighet som avses i lagen och tar emot de anmälningar som föreskrivs i lagen. Dessutom är verket den myndighet som får utfärda kompetensbevis enligt avlivningsförordningen, en av de myndigheter som får utfärda och tillfälliga kompetensbevis enligt avlivningsförordningen och den myndighet som får återkalla kompetensbevis enligt avlivningsförordningen. Regionförvaltningsverket ska också vid behov förordna en veterinär att närvara vid en djurtävling och övervaka att bestämmelserna och föreskrifterna om djurskydd följs. Dessutom får regionförvaltningsverket av särskilda skäl bevilja undantag från förbudet att överlåta djur som pris vid lotterier och tävlingar. Till regionförvaltningsverkets uppgifter hör också att bevilja den som genom utbildning eller praktisk erfarenhet har förvärvat tillräcklig förtrogenhet med den djurart som är föremål för inspektion rätt att i egenskap av djurskyddsövervakare verkställa inspektioner.

Som lokala djurskyddsmyndigheter fungerar bland annat kommunalveterinären och den tjänsteinnehavare som utövar tillsyn över hälsoskyddet i kommunen. Liksom regionförvaltningsverket har dessa rätt att verkställa inspektioner och vid behov avhjälpa missförhållanden genom att använda administrativa tvångsmedel. Till kommunalveterinärens uppgifter hör också att bevilja vissa tillstånd och ta emot anmälningar från aktörer och medborgare. Av särskilda skäl får kommunalveterinären ge tillstånd till att djur ställs ut eller används vid fotografering eller filminspelning även när det kan åsamka djuren lindrig smärta eller plåga. Den som påträffar ett husdjur som är sjukt, skadat eller annars i hjälplöst tillstånd ska vid behov göra en anmälan om detta till kommunalveterinären eller den tjänsteinnehavare som utövar tillsyn över hälsoskyddet i kommunen. Om djurskyddsövervakaren vid en inspektion finner att lagen eller avlivningsförordningen har överträtts, ska han eller hon vid behov anmäla detta till kommunalveterinären eller den tjänsteinnehavare som utövar tillsyn över hälsoskyddet i kommunen. Kommunalt veterinären ska vid behov ge polisinsättningen handräckning vid verkställigheten av förverkandepåföljd som gäller djur.

Enligt statsrådets förordning om avgifter till regionförvaltningsverken år 2016 (1524/2015) tas en fast avgift ut för följande prestationer: tillstånd att hålla djurutställning (cirkus, djurpark,

rörlig och fast utställning), befrielse från kravet beträffande nötkreaturs möjlighet att gå ute och kompetensbevis eller tillfälligt kompetensbevis som avses i avlivningsförordningen.

De uppgifter som sköts av regionförvaltningsverket, kommunalveterinären och den tjänsteinnehavare som utövar tillsyn över hälsoskyddet i kommunen ska enligt förslaget överföras till landskapet. Djurskyddstillsynen vid renslakterierna koncentreras till landskapet Lappland.

2.3.1.3.3 Tillsyn över djurtransporter

Bestämmelser om de krav som ställs vid transport av djur och tillsynen över djurtransporter finns i lagen om transport av djur (1429/2006). Regionförvaltningsverket sköter verkställigheten och tillsynen över efterlevnaden av djurtransportförordningen (EG) nr 1/2005 och lagen om transport av djur inom sitt eget verksamhetsområde, medan Livsmedelssäkerhetsverket är den ansvariga myndigheten inom centralförvaltningen. Regionförvaltningsverket har i egenkap av tillsynsmyndighet rätt att inspektera djurtransporter bland annat under transporten och på avgångsstället. Verket kan vid behov ingripa i verksamheten genom förelägganden, förbud och akutåtgärder. Regionförvaltningsverket kan förena ett förbud eller ett åläggande som har meddelats med stöd av lagen med vite eller med hot om att den försummade åtgärden vidtas på den försumliges bekostnad.

Regionförvaltningsverket är den behöriga myndighet enligt djurtransportdirektivet som ska inspektera fartyg för djurtransport och den behöriga myndighet som avses i kontrollstationsförordningen (EG) nr 1255/97. Verket beviljar tillstånd att transportera djur och intyg om godkännande av vägtransportmedel för långa transporter. Det beviljar också de kompetensbevis för förare och skötare på vägfordon som krävs vid transport av vissa husdjur. Regionförvaltningsverken uppdaterar också registret över djurtransportörer i den omfattning som deras uppgifter enligt lagen förutsätter. Kommunalveterinären övervakar inom sitt verksamhetsområde att bestämmelserna om transport av djur iaktas. Liksom regionförvaltningsverket har kommunalveterinären rätt att verkställa inspektioner och vid behov avhjälpa missförhållanden genom att använda administrativa tvångsmedel.

Enligt statsrådets förordning om avgifter till regionförvaltningsverken år 2016 tas en fast avgift ut för följande offentligrättsliga prestationer: tillstånd att transportera djur, intyg om godkännande av vägtransportmedel och kompetensbevis för förare och skötare på vägfordon.

Regionförvaltningsverkets och kommunalveterinärens uppgifter ska enligt förslaget överföras till landskapet.

2.3.1.3.4 Omhändertagna djur

Enligt 15 § i djurskyddslagen ska kommunen se till att det inom dess område ordnas tillfällig skötsel av herrelösa hundar och katter samt motsvarande små sällskaps- och hobbydjur som påträffas och tas om hand. Omhändertagna djur ska förvaras minst 15 dagar, varefter kommunen har rätt att sälja djuret, överlåta det på annat sätt eller avliva det. Kommunen har rätt att av djurets ägare eller innehavare ta ut ersättning för kostnaderna för omhändertagande, skötsel och eventuell avlivning av djuret. Skötseln av omhändertagna djur ska enligt förslaget överföras till landskapet.

2.3.1.3.5 Tillsyn över registreringen och märkningen av djur

I lagen om ett system för identifiering av djur (238/2010) föreskrivs det om identifiering av aktörer som är ansvariga för djur, av djurhållningsplatser och av djur samt om aktörernas anmälningskyldighet och uppgifterna i registren. Lagen tillämpas på djur som inte förekommer

naturligt i vilt tillstånd. Lagen tillämpas dessutom på platser för utfodring av vilda djur med kadaver. Unionslagstiftningen kräver att djur märks, registreras och görs spårbara.

Regionförvaltningsverken och kommunalveterinärerna övervakar tillsammans med Livsmedelssäkerhetsverket efterlevnaden av lagen inom sina verksamhetsområden. NTM-centralerna verkställer de inspektioner rörande registreringen och märkningen av djur som lagen kräver, och regionförvaltningsverken utarbetar så kallade slutsatser av NTM-centralernas inspektioner. Regionförvaltningsverken beslutar vid behov om tvångsmedel, såsom begränsningar som gäller förflyttning av djur på djurhållningsplatser och avlivning av oidentifierade nötkreatur. Enligt förslaget ska uppgifterna överföras till landskapet.

2.3.1.3.6 Tillsyn över förflyttning, import och export av djur och animaliska produkter

Bestämmelser om kontroll som utförs på djur och produkter av animaliskt ursprung som importerats från länder utanför EU finns i lagen om veterinär gränskontroll (1192/1996). Uppgifterna enligt lagen utförs av gränsveterinärer som är i Livsmedelssäkerhetsverkets tjänst eller är bemyndigade av Livsmedelssäkerhetsverket. En veterinär kan fungera som bemyndigad gränsveterinär om han eller hon är legitimerad i Finland eller är i statlig, kommunal eller privat tjänst och arbetsgivaren samtycker till uppdraget.

Som tillsynsmyndigheter enligt lagen fungerar även Tullen, regionförvaltningsverket och en sådan statlig eller kommunal myndighet eller samkommunsmyndighet med vilken jord- och skogsbruksministeriet har kommit överens om utförande av vissa kontroller. Till dessa hör kontroll av fiskerivaror som lossas ur fartyg under tredje lands flagg och åtgärder som vidtas till följd av brister som konstateras senare hos importerade djur eller varor. Kommunen eller den kommunala myndigheten har rätt till ersättning av staten för utförande av dessa åtgärder. I lagen föreskrivs det också om överlämnande av uppgifter till statliga och kommunala myndigheter.

Bestämmelser om tillsynen över djur som förflyttas mellan Finland och andra EU-länder och deras embryon och könsceller samt om levande djur och animaliska produkter som förs från Finland till länder utanför EU finns i lagen om djursjukdomar (441/2013). Djur och produkter som ankommer till Finland övervakas med stickprovskontroller. Kommunalveterinären kontrollerar att exportvillkoren är uppfyllda och utfärdar det intyg som krävs vid exporten utom i fråga om de slakterier som inte övervakas av kommunen. En veterinär som är anställd av regionförvaltningsverket besiktar de produkter av animaliskt ursprung som exporteras från de renslakterier och anläggningar i anslutning till dem som övervakas av regionförvaltningsverket och beviljar intyget. Behörigheten har i fråga om renslakterier koncentrerats till Regionförvaltningsverket i Lappland. Besiktningar och intyg i samband med export är avgiftsbelagda.

Vissa förflyttningar av djur eller produkter inom EU:s inre marknad kräver tillstånd av eller registrering vid Livsmedelssäkerhetsverket eller godkännande av regionförvaltningsverket. Kommunalveterinären övervakar registrerade och godkända aktörer och djurhållningsplatser samt tillståndspliktig verksamhet. För övervakningen tas avgifter ut.

Regionförvaltningsverkets och kommunalveterinärens uppgifter ska enligt förslaget överföras till landskapet. I fråga om renslakterier har behörigheten koncentrerats till landskapet Lappland.

2.3.1.3.7 Biproduktstillsyn

Uppgiften regleras i lagen om animaliska biprodukter (517/2015). Med animaliska biprodukter avses alla produkter som fås från djur och inte är avsedda som livsmedel, såsom biprodukter från slaktade djur, biprodukter från mejeriindustrin, döda djur och spillning. I lagen föreskrivs det om åtgärder som behövs för att förhindra spridning av djursjukdomar och åtgärder med syfte att trygga livsmedelssäkerheten.

Det föreslås att kommunalveterinärens uppgifter överförs till landskapet. Uppgifterna är betydande regionala tillsynsuppgifter som gäller efterlevnaden av lagen, registrering av aktörer som är knutna till verksamheten, godkännande av anläggningar och beviljande av vissa tillstånd. Under ett år gör kommunalveterinärerna i hela landet sammanlagt ca 50 besök som gäller biproduktstillsyn. Kommunalveterinären får ingripa i verksamheten genom förelägganden och förbud. Dessutom får kommunalveterinären avbryta verksamheten och återkalla godkännandet av anläggningen. För prestationer i samband med uppgifterna tas avgifter ut.

Regionförvaltningsverket får bevilja tillstånd för bortskaffande av biprodukter under exceptionella förhållanden. Det föreslås att denna uppgift överförs till landskapet.

2.3.1.4 Veterinärvård och veterinärtjänster

I veterinärvårdslagen (765/2009) åläggs kommunen att inom sitt område ordna med grundläggande veterinärtjänster. För sällskaps- och hobbydjur behöver tjänsterna ordnas bara om sådana annars inte finns att tillgå inom det samarbetsområde enligt lagen om samarbetsområden för miljö- och hälsoskyddet (410/2009) där kommunen ingår. Grundläggande veterinärtjänster ordnas beroende på vilka djur det är fråga om antingen på djurhållningsplatserna eller vid traditionella veterinärmottagningar.

Kommunen ska också ordna med akut veterinärhjälp. För akut veterinärhjälp som behövs utanför tjänstetid ska kommunen ordna med jourtjänst i samarbete med andra kommuner inom ett jourområde som motsvarar en eller flera ekonomiska regioner eller ett eller flera landskap. Jourområdet ska i regel ha skild personal för att små husdjur som kan transporteras till veterinärmottagningen och för nyttodjur som vårdas på djurhållningsplatsen.

Avgifter för veterinärtjänster tas ut av djurens ägare så att en kommunalveterinär som levererat en tjänst har rätt att av kunden ta ut det arvode som fastställts i tjänstekollektivavtalet, ersättning för resekostnader och ersättning för bland annat läkemedel. När ett husdjur vårdas på veterinärmottagningen får dessutom kommunen av djurets ägare eller innehavare ta ut en avgift som täcker kostnaderna för lokaler och redskap som kommunen tillhandahåller och avlöandet av biträdande personal. Kommunen har också rätt att ingå avtal om produktion av tjänster med en privat producent av veterinärtjänster. I så fall får den privata tjänsteproducenten av kunden ta ut en avgift enligt avtalet samt en ersättning för resekostnader, läkemedel och förnödenheter.

Enligt veterinärvårdslagen ska kommunen se till att det finns tillräckliga förutsättningar för skötseln av de uppgifter som kommunalveterinären har i kraft av lagen om djursjukdomar, lagen om animaliska biprodukter, djurskyddslagen, lagen om transport av djur och lagen om medicinsk behandling av djur. Kommunen ska ha kommunalveterinärtjänster för skötseln av veterinärernas tjänsteuppgifter och för produktion av veterinärtjänster. Kommunen har rätt till ersättning från staten för de verkliga kostnader som kommunen haft för tjänsteuppgifter som kommunalveterinären anvisats i annan lagstiftning. Regionförvaltningsverket tar ut avgifter för dessa uppgifter. Kommunen kan dessutom sköta sådan köttbesiktning och övervakning i anslutning därtill som i livsmedelslagen eller med stöd av den ålagts staten, om kommunen har ingått ett avtal om detta med Livsmedelssäkerhetsverket.

Enligt förslaget ska ansvaret för ordnandet av veterinärtjänster överföras till landskapet.

2.3.2 Jordbruk och landsbygdsutveckling

För lantbruket och landsbygdsutvecklingen har regionförvaltningsverken och NTM-centralerna avsatt sammanlagt 496 årsverken.

2.3.2.1 Uppgifter för det utbetalande organet i samband med jordbruksstöd och stöd för landsbygdsutveckling

Europeiska unionens lagstiftning medför detaljerade och omfattande skyldigheter för de finska myndigheterna vad gäller hanteringen av jordbruksstöd som betalas av Europeiska unionen och stöd som betalas av Europeiska havs- och fiskerifonden. Underlåtelse att fullgöra dessa skyldigheter kan leda till att Europeiska unionen inte betalar Finland sin andel av dess stöd.

Europeiska unionens gemensamma jordbrukspolitik genomförs med hjälp av två jordbruksfonder: Europeiska garantifonden för jordbruket (EGFJ), som helt och hållet finansierar EU:s direktstöd och marknadsåtgärder, och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU), som medfinansierar program för landsbygdsutveckling tillsammans med medlemsstaterna. De stöd som betalas ut från de två fonderna uppgår årligen till runt två miljarder euro. Fondernas utgifter kanaliseras via medlemsstaternas utbetalande organ. Enligt förslaget ska de uppgifter som kommunerna, NTM-centralerna och regionförvaltningsverken åläggs i lagen om verkställighet av jordbruksstöd (192/2013) överföras till landskapen. De uppgifter som ska överföras gäller beviljande och förvaltning av och tillsyn över stöd från jordbruksfonderna och nationella stöd. I huvudsak är dessa uppgifter inom stödförvaltningen som enligt förslaget ska överföras till landskapen så kallade uppgifter som utbetalande organ, om vilka det finns mycket detaljerade bestämmelser i unionslagstiftning som tillämpas direkt i medlemsstaterna.

Den centrala rättsakten om jordbruksfonderna i Europeiska unionen är Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013 om finansiering, förvaltning och övervakning av den gemensamma jordbrukspolitikerna och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 352/78, (EG) nr 165/94, (EG) nr 2799/98, (EG) nr 814/2000, (EG) nr 1290/2005 och (EG) nr 485/2008, nedan *den horisontella förordningen*. Förordningen innehåller bland annat allmänna bestämmelser om de ovan nämnda fonderna, såsom bestämmelser om fondernas utgifter, utbetalande organ och attesterande organ. Kommissionen har med stöd av den horisontella förordningen särskilt gällande utbetalande organ antagit kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 908/2014 om tillämpningsföreskrifter för Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013 med beaktande av utbetalande organ och andra organ, ekonomisk förvaltning, räkenskapsavslutning, regler om kontroller, värdepapper och öppenhet, nedan *förordningen om utbetalande organ*, och kommissionens delegerade förordning (EU) nr 907/2014 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013 vad gäller utbetalande organ och andra organ, ekonomisk förvaltning, avslutande av räkenskaper, säkerheter och användning av euron, nedan *delegerade förordningen om utbetalande organ*. Dessa förordningar innehåller bestämmelser som preciserar den horisontella förordningen bland annat i fråga om förfarandet och villkoren för godkännande av utbetalande, överföring av det utbetalande organets uppgifter och om det attesterande organet.

Enligt artikel 1 i förordningen om utbetalande organ ska medlemsstaterna utse en myndighet på ministernivå som ska ansvara för utfärdande, granskning och återkallande av godkännande av utbetalande organ, kontinuerlig övervakning av att kraven på organen är uppfyllda och utförande av de uppgifter som den behöriga myndigheten tilldelats. I Finland är den behöriga myndigheten jord- och skogsbruksministeriet.

Bestämmelser om utbetalande organ, godkännande av organet och organets uppgifter finns bland annat i den horisontella förordningen, förordningen om utbetalande organ och delegerade förordningen om utbetalande organ. De utbetalande organen ska vara myndigheter eller organ i medlemsstaterna med ansvar för att förvalta och kontrollera utgifter som finansieras av jordbruksfonderna. I Finland har ett betalande organ ackrediterats, dvs. godkänts, som organ som ger rätt att göra betalningar som finansieras ur jordbruksfonderna, nämligen Landsbygdsverket. Jord- och skogsbruksministeriet har som behörig myndighet på grundval av Europeiska unionens lagstiftning bestämt villkoren för godkännande och utsett ett oberoende organ som kontrollerar om villkoren för godkännande är uppfyllda. Utifrån kontrollen rörande villkoren för godkännande har ett officiellt beslut om godkännande fattats, och beslutet har sänts till Europeiska kommissionen.

Villkoren för godkännande av utbetalande organ, vilka hela tiden ska vara uppfyllda, anges i artikel 1 i den delegerade förordningen för utbetalande organ. Ett utbetalande organ ska i fråga om de utbetalningar de gör och de uppgifter som de lämnar och sparar lämna tillräckliga garantier bland annat för att ansökningarnas stödberättigande kontrolleras innan betalning beviljas, utbetalningarna redovisas exakt och fullständigt i räkenskaperna, de kontroller som föreskrivs i unionslagstiftningen genomförs och nödvändiga handlingar lämnas, hålls tillgängliga och bevaras på föreskrivet sätt. Det utbetalande organet ska dessutom ha en administrativ organisation och ett system för intern kontroll som uppfyller kriterierna i bilaga I till den delegerade förordningen för utbetalande organ när det gäller interna förhållanden (organisation, krav avseende personalresurser, delegering), kontroller (förfarande för att godkänna betalningsanspråk, utbetalningsförfaranden, redovisningsförfaranden, rutiner för förskott och säkerheter, rutiner när det gäller skulder, verifikationskedja), information och kommunikation (kommunikation, säkerheten i informationssystem), och övervakning (kontinuerlig övervakning genom internkontroll, separat bedömning via en internrevisionsfunktion). Det utbetalande organet och ett organ som delegerats uppgifter för utbetalande organ ska uppfylla angivna villkor.

Enligt artikel 7 i den horisontella förordningen får uppgifter som utbetalande organ med undantag av utbetalningar delegeras. Uppgifter som betalande organ får delegeras till en annan myndighet, såsom ett landskap, bara om de villkor som anges i unionslagstiftningen är uppfyllda. För att uppgifter som det utbetalande organet ansvarar för ska kunna delegeras måste bland annat följande villkor vara uppfyllda: det betalande organet och det andra organet ingår en skriftlig överenskommelse om vilka uppgifter som delegeras, det betalande organet ansvarar under alla förhållanden för att fonderna förvaltas effektivt, det andra organets uppgifter och skyldigheter anges tydligt, det andra organet har tillgång effektiva system och det andra organet lämnar det betalande organet en försäkran om att det har utfört sina uppgifter. Dessutom är ett villkor för att det andra organet ska få sköta uppgifter som gäller beviljande av stöd att uppgifterna som ingår i processen skiljs åt och delas mellan tjänsteinnehavarna. Det utbetalande organet har hittills delegerat uppgifter till bland andra kommunerna och de samarbetsområden (beviljande av vissa odlarstöd) som avses i lagen om anordnande av landsbygdsförvaltningen i kommunerna (210/2010) och till närings-, trafik- och miljöcentralerna (till exempel tillsyn som gäller odlarstöd samt beviljande av stöd för landsbygdsutveckling).

Det utbetalande organet behåller ansvaret för de uppgifter som delegerats, och det är skyldigt att styra verksamheten och ge anvisningar för den samt att utföra kvalitetsrevision av de organ som uppgifterna delegerats till för att säkerställa att lagstiftningen verkställs och att tillsynen är effektiv och verkkningsfull. Processen stöds också av rikstäckande IT-system som Landsbygdsverket redan använder eller som är under planering.

På grund av landskapsreformen och omstruktureringen av förvaltningen måste den nya organisation som ska sköta uppgifter som delegerats från det utbetalande organet bli godkänd, det vill säga den måste uppfylla villkoren för ackreditering.

2.3.2.2 Landsbygdsutveckling och förvaltningen av jordbruksstöd

2.3.2.2.1 Förvaltning av odlarstöd

Odlarstöd betalas för att de mål för den gemensamma landsbygdsolitik som anges i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt ska uppnås. De odlarstöd som Europeiska unionen finansierar helt eller delvis bygger på detaljerad unionslagstiftning som bland annat innehåller krav om hur uppgifterna ska skiljas åt och organiseras. Dessa stödssystem kompletteras med stödssystem som finansieras nationellt. Bestämmelserna om myndigheternas uppgifter inom förvaltningen av odlarstöd har koncentrerats till lagen om verkställighet av jordbruksstöd (192/2013), nedan *verkställighetslagen*. Verkställighetslagen tillämpas på verkställigheten av stöd och ersättningar som beviljas enligt lagen om Europeiska unionens direktstöd till jordbruket (193/2013), nedan *lagen om direktstöd*, lagen om vissa programbaserade ersättningar till jordbrukare (1360/2014), nedan *lagen om programbaserade ersättningar till jordbrukare*, och lagen om nationella stöd till jordbruket och trädgårdsodlingen (1559/2001), nedan *lagen om nationella stöd*. Till verkställighetslagen koncentreras bestämmelser om bland annat uppgifterna och behörigheten för olika myndigheter (såsom Landsbygdsverket, kommunen, närings-, trafik- och miljöcentralen och regionförvaltningsverket), förfarandet vid ansökan om stöd, behandlingen av stödansökningar och stödbeslut, kontroll och kontrollpåföljder, återkrav av stöd och belopp som återkrävs samt myndigheternas rätt att få information.

I kraft av lagen om direktstöd beviljas grundstöd, förgröningsstöd, stöd till unga lantbrukare och produktionskopplade stöd. I kraft av lagen om direktstöd kan man som produktionskopplad stöd bevilja bidrag för mjölkkor, bidrag för nötkreatur, bidrag för jordbruksgrödor och får- och getbidrag.

I kraft av lagen om programbaserade ersättningar till jordbrukare beviljas följande stöd som grundar sig på Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1698/2005, (den s.k. landsbygdsförordningen): miljöersättning, kompensationsersättning, ersättning för djurens välbefinnande, ersättning för ekologisk produktion, ersättning för icke-produktiva investeringar och ersättning för jordbruksrådgivning. Med stöd av lagen genomförs Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2014–2020.

Med stöd av lagen om nationella stöd kan det beviljas nationellt stöd till södra Finland för husdjursskötsel, växtproduktion, växthusproduktion och lagring av trädgårdsprodukter. För de nordliga områdena åter kan det beviljas stöd för växtproduktion, husdjursskötsel, växthusproduktion, lagring av trädgårdsprodukter, lagring av skogsbär och skogssvamp, renhushållning, tjänster inom husdjursskötsel, som transportbidrag för mjölk och kött samt som annat nordligt stöd.

Det sammanlagda beloppet av de odlarstöd som årligen beviljas är betydande. I statsbudgeten för 2016 ingår ett kalkylerat anslag på ca 532 miljoner euro för stöd som beviljas i kraft av lagen om direktstöd, en fullmakt på ca 893 miljoner euro för ersättningar som beviljas i kraft av lagen om programbaserade ersättningar till jordbrukare och en fullmakt på ca 322 miljoner euro för stöd som beviljas i kraft av lagen om nationella stöd, det vill säga sammanlagt lite över 1,7 miljarder euro för odlarstöd.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att kommunen med stöd av 11 § 1 mom. i verkställighetslagen ska besluta om alla stöd och ersättningar som grundar sig på lagen om direktstöd, lagen om programbaserade ersättningar till jordbrukare och lagen om nationella stöd utom de stöd och ersättningar som enligt verkställighetslagen ska beviljas av Landsbygdsverket eller

närings-, trafik- och miljöcentralen. Närings-, trafik- och miljöcentralen beslutar om beviljande av ersättning för jordbruksrådgivning, ersättning för ekologisk produktion och ersättning för icke-produktiva investeringar samt de nationellt finansierade stöden för lagring av skogsbär och skogssvamp, växthusproduktion och biodling. Enligt 12 § 3 mom. i verkställighetslagen är Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland behörig myndighet i ärenden som gäller stöd för renhushållning.

Nästan alla uppgifter inom förvaltningen av odlarstöd som enligt förslaget ska överföras till landskapen är uppgifter som ankommer på det utbetalande organet. Stöd som beviljas inom stödsystem som Europeiska unionen finansierar helt eller delvis betalas ut till odlarna via statsbudgeten. De utgifter som kan godkännas kan först efter detta finansieras av aktuella unionsfonder. Styrning sker därför också via skrivningarna i statsbudgeten och de avtalsförfaranden som krävs i de EU-förordningar som nämns ovan.

Kommunernas uppgifter gäller beviljande av stöd och ersättningar samt den så kallade administrativa tillsynen. Närings-, trafik- och miljöcentralerna ska utöver att bevilja vissa stöd och ersättningar särskilt svara för uppgifter inom tillsynen. De tvärvillkor som tillämpas på jordbruksstödet övervakas av såväl närings-, trafik- och miljöcentralen som regionförvaltningsverket. NTM-centralen övervakar efterlevnaden av de villkor som gäller miljön, klimatförändringen, god jordbrukshävd, användningen av växtskyddsmedel, fodersäkerheten och livsmedelssäkerheten inom växtproduktionen samt utför de kontroller som ingår i tillsynen över de villkor som gäller märkningen och registreringen av djur. Regionförvaltningsverket övervakar de tvärvillkor som gäller djurens välbefinnande och dessutom de villkor gällande livsmedelsäkerheten i animalieproduktionen, bekämpningen av djursjukdomar och märkning och registrering av djur till de delar som de inte hör till närings-, trafik- och miljöcentralens ansvarsområde.

Enligt 51 § i verkställighetslagen är beslut om stöd som avses i lagen avgiftsfritt för stödtagaren eller den sökande. För beslut som meddelas med anledning av begäran om omprövning tas det dock ut en avgift i enlighet med lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

Förvaltningen av odlarstöd i landskapet Åland

Genomförandelagen ska enligt 2 § i lagen tillämpas i landskapet Åland på verkställigheten av de stöd som avses i lagen om direktstöd och i lagen om nationella stöd, om ärendet hör till rikets lagstiftningsbehörighet enligt självstyrelselagen för Åland (1144/1991). För närvarande hör alla stöd och bidrag som beviljas enligt lagen om direktstöd och alla stöd som beviljas enligt lagen om nationella stöd (i fråga om landskapet Åland de nationella stöden till södra Finland) till rikets lagstiftningsbehörighet.

I landskapet Åland fattar kommunerna beslut i fråga om de stöd som beviljas enligt lagarna ovan när kommunen är behörig myndighet i Fastlandsfinland. Följaktligen beslutar kommunen på Åland bland annat om de stöd som beviljas enligt lagen om direktstöd och om överföring av stödrättigheter.

Bestämmelser om de uppgifter som ska skötas av Statens ämbetsverk på Åland finns i 10 § i verkställighetslagen. Statens ämbetsverk på Åland beslutar bland annat om beviljande av nationellt växthusstöd och i vissa frågor som gäller stödrättigheter. Dessutom utövar Statens ämbetsverk på Åland i landskapet tillsyn i fråga om direktstöd samt kraven på god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden enligt tvärvillkoren.

De stödsystem som ingår i landsbygdsutvecklingsprogrammet för landskapet Åland omfattas av Ålands landskapsregerings lagstiftande makt. I det nämnda utvecklingsprogrammet ingår

också odlarstöd som miljöersättning och kompensationsersättning. Ålands landskapsregering ansvarar för de uppgifter som anknyter till beviljandet av stöd i fråga om dessa ersättningar.

2.3.2.2.2 Projekt- och företagsstöd

Bestämmelser om projekt- och företagsstöd ingår i följande lagstiftning: lagen om förvaltning av utvecklingsprogrammen för landsbygden (27/2014), lagen om stödjande av landsbygdens utveckling (28/2014), statsrådets förordning om företagsstöd för landsbygden (80/2015) och statsrådets förordning om stödjande av projektverksamhet på landsbygden (1174/2014).

I lagen om stödjande av landsbygdens utveckling föreskrivs det om företagsstöd för landsbygden och stöd för utvecklingsprojekt. Lagen är ett led i genomförandet av programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2014–2020. De medel som behövs för åtgärderna under programperioden (offentlig och privat finansiering) uppgår till ca 1 900 miljoner euro.

I lagen om förvaltning av utvecklingsprogrammen för landsbygden finns det bestämmelser med syfte att förvaltningen ska uppfylla de krav som ställs på medlemsstaternas förvaltning i program som finansieras av Europeiska garantifonden för jordbruket. Där föreskrivs också om beredningen och förvaltningen av nationella program inom jord- och skogsbruksministeriets verksamhetsområde. Lagen innehåller bestämmelser om förvaltningsmyndigheten för program, utbetalande organ, attesterande organ, förmedlande organ, lokala aktionsgrupper, övervakningskommittéer och det rikstäckande landsbygdsnätverket.

NTM-centralernas uppgifter enligt lagen om stödjande av landsbygdens utveckling gäller beviljande, utbetalning och återkrav av stöd samt kontroller enligt lagen. Till uppgifterna hör uppgifter som utbetalande organ.

Enligt lagen om förvaltning av utvecklingsprogrammen för landsbygden ska NTM-centralerna se till att de regionala planer för utveckling av landsbygden som anknyter till det nationella programmet utarbetas och att genomförandet samordnas med övriga program, utvecklingsåtgärder och lokala åtgärder som genomförs i regionen. NTM-centralerna och kommunernas landsbygdsnäringsmyndigheter har utsetts till förmedlande organ som inom sitt verksamhetsområde svarar för de uppgifter som gäller beviljande, utbetalning, övervakning och återkrav av stöd i enlighet med vad som särskilt föreskrivs i lag.

Enligt lagen om förvaltning av utvecklingsprogrammen för landsbygden ska de lokala aktionsgrupperna svara för skötseln av de uppgifter som avses i artikel 34 i EU:s förordning (1303/2013) om allmänna bestämmelser och delta i skötseln av de uppgifter som avses i artikel 42 i EU:s landsbygdsförordning (1305/2013) enligt vad som särskilt bestäms i lag.

Jord- och skogsbruksministeriet är den förvaltningsmyndighet som avses i artikel 66 i landsbygdsförordningen. Förvaltningsmyndigheten svarar för programförvaltningen och sköter de uppgifter som åligger förvaltningsmyndigheten enligt Europeiska unionens lagstiftning eller lagen om förvaltning av utvecklingsprogrammen för landsbygden.

Det utbetalande organet styr och övervakar de förmedlande organen när dessa sköter uppgifter som det utbetalande organet ansvarar för. Det utbetalande organet i Finland är Landsbygdsverket, som därför ansvarar för användningen av medel ur Europeiska garantifonden för jordbruket och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

Landsbygdsverket resultatstyrs av jord- och skogsbruksministeriet. Landsbygdsverket styr NTM-centralerna vad gäller dess egna uppgifter genom sektorstyrning. Dessutom styr verket

kommunerna såväl vad gäller förvaltningsmyndighetsuppgifter som vad gäller de uppgifter som utbetalande organ som anges i lagstiftningen om organen.

Vid styrningen tillämpas resultat- och sektorstyrning enligt lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna (897/2009). JSM och Landsbygdsverket deltar i överensstämmelse med sina uppgifter i den gemensamma resultatstyrningen av NTM-centralerna och svarar inom ramen för den arbetsfördelning som överenskommit för verksamhetsområdet för sektorstyrningen genom författningar, informationsstyrning och utbildning.

Skötseln av uppgifterna finansieras med anslag för omkostnader och med tekniskt bistånd för programmet för utveckling av landsbygden. I statsbudgeten har behovet av personalresurser för programmet under programperioden 2014-2020 fastställts så att tekniskt bistånd förfogas till ett belopp som räcker för avlöning av en personal som motsvarar 879 årsverken. År 2015 var NTM-centralernas andel av detta 110 årsverken.

2.3.2.2.3 Ren- och naturhushållning, renskötsel samt skolter

Regionförvaltningsverket i Lappland och NTM-centralen i Lappland sköter uppgifter som gäller renhushållning som en riksomfattande uppgift, det vill säga inte bara inom sina egna verksamhetsområden utan också inom verksamhetsområdena för Regionförvaltningsverket i Norra Finland respektive NTM-centralerna i Norra Österbotten och Kajanaland.

Stödsystemet enligt lagen om strukturstöd för renhushållning och naturnäringsområden (986/2011) tillämpas endast på renhushållning i det renskötselområde som anges i renskötsellagen. Åtgärder som gäller andra naturnäringsområden än renhushållning stöds endast i naturnäringsområdet som helt eller delvis omfattar vissa av landets nordligaste kommuner. Inom ramen för stödsystemet beviljas investeringsstöd till näringsidkare, startstöd till unga näringsidkare, stöd för bostadsbyggande till näringsidkare, investeringsstöd till renbeteslag, stöd för underhåll av renstängsel, forskningsfinansiering, och särskilda förmåner. Stödsystemet innehåller regler för ansökan om stöd och för beviljande, utbetalning, övervakning och återkrav av stöd.

Lagen om ersättning av skador som drabbat renhushållningen (987/2011) innehåller bestämmelser om villkor under vilka den som idkar renhushållning kan få ersättning för oförutsedda förluster eller extra kostnader som orsakats av omständigheter som inte beror på näringen. Ersättningar kan betalas först efter det att statsrådet genom beslut har slagit fast att en olycka eller katastrof som berättigar till ersättning har inträffat.

Renskötsellagen (848/1990) tillämpas på renskötsel som bedrivs inom renskötselområdet. Renskötseln förvaltas av renbeteslagen och Renbeteslagsföreningen. Myndighetsuppgifter som gäller renskötseln sköts av Regionförvaltningsverket och NTM-centralen i Lappland.

Regionförvaltningsverket i Lappland ansvarar för tillsynen över att renskötsellagen efterlevs. Dessutom bestämmer verket om renbeteslagens gränser, beviljar befrielse från renskiljning och bestämmer om grunderna för arvoden till medlemmarna i värderingsnämnden som avgör tvister om skadestånd som uppstår på grund av renbetesgången. Besluten som fattas på ansökan är avgiftsbelagda. NTM-centralen utser ordföranden i nämnden, som har tre medlemmar. Centralen beslutar om anslag för uppförande och underhåll av skyddsgården som uppförs vid riksgränsen och för Renbeteslagsföreningens verksamhet. Enligt lagen koncentreras besluten om anslag till NTM-centralen i Lappland.

Syftet med skoltlagen (253/1995) är att främja levnadsförhållandena och utkomstmöjligheterna för skoltarna och inom skoltområdet samt att bevara och främja skoltkulturen. Åtgärder enligt lagen vidtas för utvecklande av det skoltområde som fastställs i lagen. De uppgifter som

nämnts ovan, utom köp och försäljning av mark, ska enligt förslaget överföras till landskapet Lappland.

2.3.2.2.4 *Strukturstöd till jordbruket*

I lagen om strukturstöd till jordbruket (1476/2007) föreskrivs det om ansökan om och beviljande, utbetalning, återkrav och övervakning av investeringsstöd till jordbruk och startstöd till unga jordbrukare. Vid uppförande av produktionsbyggnader som beviljas stöd styr lagen också de tekniska och funktionella minimikraven. Primärt är lagen ett instrument med vilket man genomför det program för landsbygdsutveckling som EU medfinansierar. Den kompletterar den unionslagstiftning som tillämpas på programmet. EU-lagstiftningen innebär en kraftig styrning av stödsystemet. Som statsbidragsmyndigheter fungerar NTM-centralerna inom sina verksamhetsområden.

De medel som behövs för strukturstöd till jordbruket under programperioden 2014–2020 (offentlig och privat finansiering) uppgår till ca 2 373 miljoner euro. Uppgifterna ingår i uppgifterna för utbetalande organ, och avsikten är att de ska överföras till landskapen.

2.3.2.2.5 *System för avträdelsestöd*

Bestämmelser om avträdelsestöd finns i lagen om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk (612/2006, nedan *lagen om stöd för upphörande*) och i flera gamla lagar som fortfarande är i kraft eftersom stöd som beviljats enligt dem ännu betalas.

Avträdelsestödet är ett system för förtidspensionering inom jordbrukssektorn. Systemet har använts i flera årtionden för att stödja generationsväxlingar på gårdsbruksenheterna. Europeiska unionens bestämmelser om statligt stöd har ändrats, och ett system för förtidspensionering av detta slag kommer efter en övergångstid inte längre att vara förenligt med bestämmelserna. Systemet med avträdelsestöd slutar tillämpas genom att nya stöd inte beviljas efter den 31 december 2018. Ett centralt organ vid tillämpningen av systemet är Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt LPA.

För verkställigheten av lagen om stöd för upphörande svarar kommunens landsbygdsnäringsmyndighet, närings-, trafik- och miljöcentralerna, Landsbygdsverket, jord- och skogsbruksministeriet och Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt LPA. Stödet beviljas av Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt. För tillsynen över användningen av avträdelsestöd ansvarar jord- och skogsbruksministeriet och för genomförandet av tillsynen Landsbygdsverket. Närings-, trafik- och miljöcentralen ger Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt utlåtanden om huruvida villkoren för avträdelsestöd uppfylls. Kommunens landsbygdsnäringsmyndighet och närings-, trafik- och miljöcentralen ska för sin del övervaka att de förbindelser som ingåtts vid upphörandet att bedriva jordbruk fullgörs. I landskapet Åland sköts de uppgifter som ankommer på närings-, trafik- och miljöcentralen av Statens ämbetsverk på Åland.

I skötseln av sina uppgifter rörande avträdelsestöd styrs närings-, trafik- och miljöcentralen i huvudsak genom lagstyrning.

2.3.3 *Marknadsordningarna för jordbruksprodukter, säkerheten i, kvaliteten på och användningen av jordbrukets produktionsinsatser samt tillsynen över växternas sundhet*

För marknadsordningarna för jordbruksprodukter, säkerheten i, kvaliteten på och användningen av jordbrukets produktionsinsatser samt tillsynen över växternas sundhet har det vid regionregionförvaltningsverken och NTM-centralerna avsatts sammanlagt 22 årsverken.

2.3.3.1 Marknadsordningarna för jordbruksprodukter

Marknadsordningen för jordbruksprodukter är en del av den gemensamma jordbrukspolitiken. Bestämmelser om dess genomförande finns i lagen om en marknadsordning för jordbruksprodukter (999/2012), nedan *marknadsordningslagen*. Betydelsefulla med hänsyn till landskapsreformen är de bestämmelser i lagen som gäller uppgifter som ska skötas av NTM-centralerna och kommunerna. Det är fråga om uppgifter som rör interventionslagring av och handelsnormer för jordbruksprodukter i vilka myndigheten övervakar en bestämd verksamhet och fattar förvaltningsbeslut. Tillsynen över interventionslagringen är en uppgift som utförs som betalande myndighet. Tillsynen rörande handelsnormerna har genomförts som en del av tillsynen över miljö- och hälsoskyddet.

2.3.3.2 Fodertillsyn

Bestämmelser om fodertillsynen finns i foderlagen (86/2008). Livsmedelssäkerhetsverket planerar, styr, utvecklar och verkställer fodertillsynen och sköter informationen. För tillsynen anlitar verket närings-, trafik- och miljöcentralerna. Vid sidan av Livsmedelssäkerhetsverket utövar regionförvaltningsverken tillsyn över foderläkemedel. Tillsynsmyndigheten ska vid behov ge en foderföretagare råd angående iakttagandet av Europeiska gemenskapens foderlagstiftning och foderlagen samt de krav som föreskrivs med stöd av dem.

Livsmedelssäkerhetsverket ska utarbeta en flerårig nationell tillsynsplan i vilken uppbyggnaden och organisationen av systemen för foderkontroll och de strategiska målen, prioriteringarna och den allmänna organiseringen i fråga om tillsynen beskrivs.

Utöver den fleråriga nationella tillsynsplanen ska Livsmedelssäkerhetsverket årligen utarbeta en tillsynsplan för organiseringen av fodertillsynen. För tillsynen tas en avgift ut, och avgiftens storlek bestäms i enlighet med lagen om grunderna för avgifter till staten.

2.3.3.3 Ekotillsyn

Genom lagen om tillsyn över ekologisk produktion (294/2015) genomförs rådets förordning om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter och de EU-rättsakter som utfärdats med stöd av den nationellt. I lagen föreskrivs det om tillsynssystemet och om behöriga myndigheter. Livsmedelssäkerhetsverket fungerar som centralmyndighet i fråga om ekologiskt producerade produkter och tillsynen över den ekologiska produktionen. Närings-, trafik- och miljöcentralen övervakar odlarna och den bearbetning av jordbruksprodukter som sker på gårdar och anlitar då kontrollörer som är bemyndigade av Livsmedelssäkerhetsverket. Huruvida en odlares anslutning till kontrollsystemet godkänns avgörs av närings-, trafik- och miljöcentralen. Centralerna ska också utöva tillsyn över saluföringen av ekologiskt producerade jordbruksprodukter i detaljförsäljningen. Dessutom ska centralerna utöva tillsyn översådan bearbetning av egna jordbruksprodukter på en gård som ska betraktas som framställning i ringa grad, dvs. bearbetning med låg förädlingsgrad av egna jordbruksprodukter på en gård, såsom framställning av mjöl, gryn och flingor eller skalning, delning och förpackning av rotfrukter. Utöver detta fungerar närings-, trafik- och miljöcentralen i vissa uppgifter som den behöriga myndighet som avses i unionslagstiftningen i stället för Livsmedelssäkerhetsverket.

2.3.3.4 Tillsyn över växters sundhet och över plantmaterial

NTM-centralernas uppgifter enligt lagen om skydd för växters sundhet (702/2003), nedan *växtsundhetslagen*, och lagen om plantmaterial (1205/1994) ska enligt förslaget överföras till landskapen. Uppgifter kan finnas vid alla NTM-centraler beroende på vilken verksamhet det finns som hör till tillämpningsområdet. NTM-centralerna bistår Livsmedelsverket i tillsynen

över efterlevnaden av dessa lagar. Kontroller om kraven i växtsundhetslagen och lagen om plantmaterial är uppfyllda utförs ofta på samma gång. Även produktkontroll av makroorganismer för biologisk bekämpning och pollinering som det föreskrivs om i växtsundhetslagen kan kombineras med kontroller av växternas sundhet. Varje NTM-central kan för närvarande själv kombinera dessa kontroller med övriga uppgifter, såsom stödkontroller eller andra kontroller av växtproduktion på det sätt den finner bäst. Antalen kontroller per kontrollslag är tagna från Livsmedelssäkerhetsverkets tillsynsplan.

På grundval av växtsundhetslagen övervakas produktion, lagring, marknadsföring, import och export av växter och växtprodukter med vilka skadegörare lätt kan spridas samt marknadsföring, användning och import av makroorganismer för biologisk bekämpning. På grundval av lagen om plantmaterial övervakas produktion, import och marknadsföring av plantmaterial för trädgårdsväxter. Syftet med lagen om plantmaterial är att förhindra att farliga skadegörare etablerar sig bestående i landet och när detta inte lyckas att förhindra att de sprids. Den ska också bidra till att förhindra att skadegörare sprids och att ställa upp kvalitetskrav enligt användning för det plantmaterial som finns ute på marknaden.

Närings-, trafik- och miljöcentralerna ska registrera aktörer i växtskydds- och plantmaterialregistret och sköta uppdateringen av registret, bevilja rätt att använda växtpass, ta emot anmälan om skadegörare enligt växtsundhetslagen och anmäla detta till Livsmedelssäkerhetsverket, fatta beslut om bekämpning av förekomster av skadegörare enligt växtsundhetslagen och vidta obetydliga åtgärder, underrätta om begränsningar som gäller användningen av en fastighet, bistå Livsmedelssäkerhetsverket i tillsynen över efterlevnaden av växtsundhetslagen och lagen om plantmaterial, utfärda förbud mot saluföring och import av plantmaterial, bestämma att plantmaterial som förbjudits ska föras ut ur landet eller förstöras, utfärda temporärt förbud mot användning av växtpass eller annat intyg eller av märkning och utan dröjsmål föra ärendet till Livsmedelssäkerhetsverket för avgörande, ge anmärkningar, avföra en leverantör av plantmaterial ur plantmaterialregistret om fel i verksamheten inte korrigeras, hota om att en åtgärd som inte har skett enligt åläggandet kommer att vidtas på den försumliges bekostnad och besluta om en sådan åtgärd, ta emot ansökningar om ersättning för kostnader som orsakats av ett beslut om bekämpning av skadegörare och lämna ett utlåtande om ansökan samt vidarebefordra ansökan till Livsmedelssäkerhetsverket.

2.3.3.5 Tillsyn över användningen av växtskyddsmedel

Bestämmelser om att använda växtskyddsmedel korrekt och hållbart och om att minska riskerna av användningen av växtskyddsmedel finns i lagen om växtskyddsmedel (1563/2011).

Säkerhets- och kemikalieverket anlitar NTM-centralerna vid tillsynen över efterlevnaden av lagen om växtskyddsmedel och EU:s förordning (EG) nr 1107/2009 om växtskyddsmedel. Det är fråga om en biträdande tillsynsuppgift inom tillsynen över efterlevnaden av lagstiftningen och tillsyn över spridning av växtskyddsmedel genom flygbesprutning.

Säkerhets- och kemikalieverket styr den tillsyn över användningen av växtskyddsmedel som NTM-centralerna utövar på de platser där de används, till exempel på gårdsbruksenheter, i trädgårdar eller grönområden, samt tillsynen över handeln med växtskyddsmedel. Tillsynen över användningen av växtskyddsmedel finansieras ur budgeten. NTM-centralens uppgifter ska enligt förslaget överföras till landskapet.

2.3.3.6 Övervakning av utsäde och flyghavre

Lagen om bekämpning av flyghavre (185/2002) förbjuder marknadsföring och överlåtelse av produkter som är drabbade av flyghavre. Lagen medför dessutom en skyldighet att aktivt be-

kämpa flyghavren. För tillsynen över att lagen efterföljs samt för organiseringen av tillsynen svarar Livsmedelssäkerhetsverket, som vid tillsynen anlitar närings-, trafik- och miljöcentralerna och inspektörer som verket auktoriserat. Kommunens landsbygdsnäringsmyndighet ska förrätta syn på en jordbruksfastighet där flyghavre upptäckts och vid behov utarbeta en bekämpningsplan. Landsbygdsnäringsmyndigheten ska överföra uppgiften att utarbeta av bekämpningsplanen till närings-, trafik- och miljöcentralen, om det finns särskilda skäl till detta eller om det område där flyghavre förekommer är omfattar delar av flera kommuner. Dessutom ska landsbygdsnäringsmyndigheten i varje kommun föra ett register över de områden där flyghavre har förekommit. Tillsynen över flyghavre har samband med tillsynen över jordbruksstöd.

Tanken bakom lagen om handel med utsäde (728/2000) är att det i regel ska finnas endast certifikatutsäde på marknaden, och att kvaliteten och äktheten ska vara certifierade av myndigheter. Undantag från kravet på certifiering är möjliga endast i fall som uttryckligen anges i lagen. Livsmedelssäkerhetsverket är den huvudansvariga tillsyns- och certifieringsmyndigheten. Vid tillsynen kan verket anlita närings-, trafik- och miljöcentralerna och kommunernas landsbygdsnäringsmyndigheter. Närings-, trafik- och miljöcentralen och kommunens landsbygdsnäringsmyndighet kan besluta om temporärt marknadsföringsförbud.

Närings-, trafik- och miljöcentralens och kommunens uppgifter ska enligt förslaget överföras till landskapet.

2.3.3.7 Tillsyn över gödselafabrikat

Genom gödselafabrikat förbättras jord- och skogsbrukets och trädgårdsodlingens verksamhetsförutsättningar. De ökar växternas tillväxt och skördens storlek och kvalitet. Livsmedelssäkerhetsverket är den myndighet som enligt lagen om gödselafabrikat (539/2006) bär huvudansvaret för tillsynen över gödselafabrikat. I tillsynen kan verket anlita närings-, trafik- och miljöcentralerna och inspektörer som verket auktoriserat. Närings-, trafik- och miljöcentralen kan temporärt förbjuda att ett parti gödselafabrikat släpps ut på marknaden och fatta beslut om hot om tvångsutförande eller om tvångsutförande. Närings-, trafik- och miljöcentralernas uppgifter ska enligt förslaget överföras till landskapen.

2.3.3.8 Djuravel

Bestämmelser djuravel finns i lagen om djuravelsverksamhet (319/2014). I lagen föreskrivs det bland annat om godkännande av stambokförande sammanslutningar och om handlingar som gäller djur som används för avel och deras könsceller och embryon samt om införsel av dessa. Enligt lagen om djuravelsverksamhet ska Livsmedelssäkerhetsverket utöva tillsyn över de stambokförande sammanslutningarnas verksamhet när de utför uppgifter som föreskrivs i lagen. Tillsyn över införseln av djur som används för avel samt deras könsceller och embryon utövas förutom av Livsmedelssäkerhetsverket även av Tullen. I tillsynen får verket anlita regionförvaltningsverket som hjälp. Genom reformen avskaffas enligt förslaget Livsmedelssäkerhetsverkets rätt att anlita en annan myndighet som hjälp vid tillsynen.

2.3.4 Fiskerihushållning och vattenhushållning

För uppgifterna inom fiskerihushållning och vattenhushållning har det anvisats totalt 243 årsverken vid närings-, trafik- och miljöcentralerna, av vilka 196 är anställningar som bekostas med omkostnadsanslag och 47 årsverken bekostas med separata anslag. I de nämnda anställningarna är 51 årsverken inom fiskerihushållningsuppgifter bekostade av omkostnadsmedel och 2 årsverken av separata anslag.

2.3.4.1 Fiskerihushållning

Följande uppgifter hör till uppgifterna inom fiskerihushållning: ordnande av fiskeri och vård av fiskbestånd, fiskevårdsskyldigheter och tillsyn över det allmänna fiskeriintresset, främjande av fiskerihushållningen, främjande och finansiering av näringsverksamhet inom fiskeri ur Europeiska havs- och fiskerifonden samt allmän tillsyn över EU:s gemensamma fiskeripolitik. Uppgifterna överförs till landskapen som bör ordna skötseln av dem i samarbete som ändamålsenliga helheter.

Uppgifterna som gäller vård av fiskresurser och fritidsfiske samt fisketurism och andra tjänster grundar sig på lagen om fiske (379/2015), vattenlagen (587/2011), fiskeavtal som ingåtts med Norge och Sverige samt på lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen (1299/2004). Uppgifterna inom fiskerinäringen grundar sig på EU-lagstiftning som tillämpas direkt på näringsverksamheten inom fiskerihushållningen samt på följande författningar: lagen om det nationella genomförandet av Europeiska unionens gemensamma fiskeripolitik (1048/2016), lagen om det nationella genomförandet av den europeiska förordningen om Europeiska havs- och fiskerifonden (1093/2014), lagen om försäkringsstöd för kommersiellt fiske (998/2012), lagen om Finlands ekonomiska zon (1058/2004), lagen om ett påföljdssystem för och tillsynen över den gemensamma fiskeripolitiken (1188/2014), statsrådets förordning om begränsningar av laxfisket i Bottniska viken och Simo älv (190/2008), lagen om registrering av fiskefartyg och vattenbruksfartyg som används till havs (690/2010), lagen om fiske (379/2015) och livsmedelslagen (23/2006).

Uppgifterna inom fiskerihushållningen är centraliserade hos NTM-centralerna i Egentliga Finland, Norra Savolax och Lappland. Dessutom hör systemet med försäkringsstöd för fiske som riksomfattande centraliserad uppgift, tillsynen över att gemensamma bestämmelser för fiskeripolitiken iakttas samt koordinationen av beviljandet av understöd och övriga verkställighetsuppgifter i enlighet med Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF) till NTM-centralen i Egentliga Finland. Uppgifterna som hör till beviljandet av EHFF-stöd är också centraliserade hos de tre NTM-centralerna. Fiskerihushållningsuppgifter som har samband med skyddet av saimenvikaren har centraliserats hos NTM-centralen i Norra Savolax.

För prestationer som hör till NTM-centralernas uppgifter inom fiskerihushållningen tas avgifter ut enligt förordningen om grunderna för avgifter till staten.

2.3.4.2 Vattenhushållning

Följande uppgifter hör till vattenhushållningen: experttjänster som gäller hanteringen av reglering av vattendrag samt riskerna för översvämningar och torka, styrning samt produktion av hydrologisk kunskap, tillsyns- och expertuppgifter inom dammsäkerhet, tillsynsuppgifter och experttjänster som hör till ordnande och utveckling av vattentjänster, experttjänster, styrning och utvecklandet av verksamhet som gäller grundtorrläggning och dikning, experttjänster, styrning och främjande i fråga om vård och återställande av byggda vattendrag, verkställighetsuppgifter enligt statsfördrag med Sverige och Ryssland som gäller gränsvattendrag samt uppgifter enligt vattenlagen som hör till justitieministeriets förvaltningsområde och som ska anvisas landskapen. Dessa uppgifter överförs till landskapen med undantag för tillsynsuppgifter enligt vattenlagen. Landskapen ska sköta de uppgifter inom jord- och skogsbruksministeriets verksamhetsområde som i nuläget sköts av NTM-centralerna och som anknyter till fiskeri, dikesförrättning, åtgärder efter att flottningen har avslutats, utveckling av regleringen, åtgärder för avvärjande av fara samt förhindrande av skada som orsakas av is.

I vattenhushållningen ingår även uppgifterna som ägare till statens vattenbyggnader och som innehavare av de tillstånd staten har enligt vattenlagen.

Uppgifterna inom vattenhushållningen grundar sig på följande författningar: lagen om hantering av översvämningsrisker (620/2010) och statsrådets förordning om hantering av översvämningsrisker (659/2010), dammsäkerhetslagen (494/2009) och statsrådets förordning om dammsäkerhet (319/2010), lagen om vattentjänster (119/2001), lagen om stödande av grundtorrläggning (947/1997) och förordningen om stödande av grundtorrläggning (530/1998), lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i gränsälvöverenskommelsen mellan Finland och Sverige, om tillämpning av överenskommelsen och om upphävande av vissa lagar (722/2010), lagen om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen med Sovjetunionen om en avtappningsstadga för Saimen och Vuoksen samt om tillämpning av överenskommelsen (1331/1991), statsrådets förordning om understöd för projekt som förbättrar användningen av och tillståndet i vattendrag och vattenmiljön (714/2015) samt vattenlagen.

Uppgifterna inom vattenhushållningen sköts på Ansvarsområdet för miljön och naturresurserna vid NTM-centralerna i samarbete specifikt per avrinningsområde. Flera deluppgifter som kräver specialexpertis inom vattenhushållningen har centraliserats på riksnivå. Förvaltning, underhåll och uppgifter inom grundläggande förbättring av vattenbyggnader med tillhörande anläggningar finns centraliserade hos NTM-centralen i Södra Österbotten. Totalt cirka 120 årsverken används i uppgifter inom vattenhushållningen vid NTM-centralerna.

Jord- och skogsbruksministeriet styr NTM-centralerna i uppgifterna som gäller vattenhushållning genom de effektivitetsmål som ställs upp i statsbudgeten, resultatstyrning, resursstyrning, informationsstyrning och övrig växelverkan.

De personalresurser som behövs för att sköta uppgifterna inom vattenhushållning finansieras med omkostnadsanslag som budgeterats på arbets- och näringsministeriets huvudtitel för NTM-centralerna. Dessutom riktas specialanslag på cirka 8 miljoner euro årligen ur jord- och skogsbruksministeriets huvudtitel för politiksektorn naturresursekonomi till uppgifter inom förvaltningen av vattenbyggnader samt till restaurering av vattendrag och cirka 4 miljoner euro till projekt för skydd mot översvämning.

För prestationer som hör till NTM-centralernas uppgifter som dammsäkerhetsmyndighet tas avgifter ut enligt förordningen om grunderna för avgifter till staten.

2.3.4.3 Uppgifter kring stöd som ska betalas ur Europeiska havs- och fiskerifonden

Stöd enligt Europeiska havs- och fiskerifonden beviljas för genomförandet av Europeiska unionens gemensamma fiskeripolitik och integrerade havspolitik. Grunden för stöden och förvaltningen av dem är Europeiska unionens detaljerade lagstiftning som bland annat innehåller krav på differentiering och organisering av uppgifter.

Nationellt sett utgörs grunden för uppgiften av lagen om det nationella genomförandet av den europeiska förordningen om Europeiska havs- och fiskerifonden (1093/2014).

Jord- och skogsbruksministeriet är den förvaltningsmyndighet, attesterande myndighet och revisionsmyndighet för det operativa program som förutsätts i EU-lagstiftningen. Närings-, trafik- och miljöcentralerna i Egentliga Finland, Lappland och Norra Savolax är förvaltningsmyndighetens förmedlande organ som beviljar stöd. Dessutom ansvarar NTM-centralen i Egentliga Finland för att bevilja vissa stöd och för vissa koordinationsuppgifter såsom beredning av anvisningar och blanketter samt styrning av utvecklingen av informationssystem på hela det finländska fastlandet. NTM-centralernas uppgifter i samband med att bevilja stöd överförs till landskapen. Stöden beviljas enligt de urvalskriterier som övervakningskommittén för det operativa programmet har fastställt. Utvecklings- och förvaltningscentret fungerar som

ansvarigt förmedlande organ i fråga om utbetalning och återkrav av stöd på hela det finländska fastlandet. Ålands landskapsregering ansvarar för det förmedlande organets uppgifter i landskapet Åland.

Jord- och skogsbruksministeriet ansvarar som förvaltningsmyndighet för det operativa programmet för de uppgifter som överförs på andra myndigheter, såsom beviljande, betalning och återkrav av stöden samt för administrativa inspektioner och är skyldigt att styra och ge anvisningar för dessa myndigheters verksamhet.

Jord- och skogsbruksministeriets interna revision fungerar som revisionsmyndighet för det operativa programmet. Den ska utarbeta en revisionsplan och ordna inspektioner som gäller ändamålsenlig verksamhet i administrations- och kontrollsystemet för det operativa programmet samt de projekt som fått stöd. Revisionsmyndigheten utför själv systeminspektionerna, Landsbygdsverket utför projektinspektionerna. Dessutom utför Europeiska kommissionen inspektioner i medlemsstaterna. Revisionsmyndigheten ska årligen lämna en inspektionsberättelse till Europeiska kommissionen.

2.3.5 Vissa uppgifter hos regionutvecklingsmyndigheten

Enligt 4 § i lagen om utveckling av regionerna och förvaltning av strukturfondsverksamheten (7/2014) är målen för regionutvecklingen att 1) stärka en balanserad utveckling av regionerna samt deras nationella och internationella konkurrenskraft, 2) på ett hållbart sätt stärka regionernas näringsstruktur och göra den mångsidigare samt främja den ekonomiska balansen, 3) främja en hållbar sysselsättning samt befolkningens kompetens, lika möjligheter och sociala delaktighet, 4) minska skillnaderna i utveckling mellan och inom regionerna och sporra till fullskaligt utnyttjande av tillgängliga resurser på ett hållbart sätt, 5) utveckla regionernas starka sidor och höja deras specialiseringsgrad samt främja deras kultur, 6) förbättra livsmiljöns kvalitet och främja en hållbar region- och samhällsstruktur.

Enligt lagens 5 § svarar kommunerna och staten för regionutvecklingen. För fullgörandet av regionutvecklingsuppgifterna i respektive landskap svarar landskapsförbundet i egenskap av regionutvecklingsmyndighet. Närings-, trafik- och miljöcentralerna främjar den regionala utvecklingen genom att inom sina verksamhetsområden fullgöra de verkställighets- och utvecklingsuppgifter inom statsförvaltningen som det föreskrivs eller särskilt bestäms att de ska sköta.

Statsrådet beslutar enligt lagens 6 § om de riksomfattande prioriteringarna i regionutvecklingen under regeringsperioden (regionutvecklingsbeslut). De ministerier som är centrala med avseende på regionutvecklingen ska för sina förvaltningsområden ange målen och åtgärderna för regionutvecklingen som en del av statsrådets beslut. För precisering och genomförande av prioriteringarna kan det utarbetas särskilda program som gäller fler än ett förvaltningsområde. Planeringen på landskapsnivå omfattar en landskapsöversikt som avses i 25 § i markanvändnings- och bygglagen (132/1999), en landskapsplan som styr annan områdesplanering och ett landskapsprogram som anger målen för landskapets utveckling under de närmaste åren. Bestämmelser om landskapsplanen utfärdas särskilt. Dessutom utarbetas Europeiska unionens strukturfondsprogram. Genomförandet av de planer och program som avses ovan får finansieras inom ramen för statsbudgeten.

Regionutvecklingsmyndighetens uppgifter som ska höra till landskapen föreslås huvudsakligen överföras till landskapen genom andra propositioner från regeringen. I denna regeringsproposition ingår följande uppgifter som hör till landskapen som regionutvecklingsmyndighet.

Syftet med lagen om främjande av skärgårdens utveckling (494/1981) är att genom åtgärder av stat och kommun sträva efter att bevara den fasta bosättningen i skärgården genom att för befolkningen skapa tillräckliga möjligheter till utkomst, samfärdsel och basservice samt efter att skydda skärgårdens landskapsbild och natur för miljöskador.

Enligt lagens 12 § som gäller miljövårdsbidrag kan det beviljas bidrag för åtgärder som gäller skydd av skärgårdens natur eller bevarande eller förbättrande av skärgårdens landskapsbild. En kommun som statsrådet fastställer som skärgårdskommun eller en medlem som avses i kommunallagen i en sådan kommun kan beviljas bidrag för åtgärder. Bidrag kan beviljas för åtgärder av nämnda slag också åt en förening eller stiftelse som har till syfte att främja naturskyddet eller miljövården.

Miljövårdsbidrag för utvecklande av skärgården beviljas av närings-, trafik- och miljöcentralen på ansökan. Miljöministeriet fastställer efter att ha hört skärgårdsdelegationen grunderna för användningen av bidraget samt de regionala bidragskvoterna efter det att närings-, trafik- och miljöcentralerna har sänt sammandrag av ansökningarna till ministeriet.

Närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter sköter sådana uppgifter i enlighet med statsunderstödslagen som gäller utbetalning, övervakning och återkrav av bidrag. Dessutom sköter utvecklings- och förvaltningscentret utöver närings-, trafik- och miljöcentralen tillsynsuppgifter i enlighet med 15 § i statsunderstödslagen.

Till utvecklingen av regionerna hör även förvaltningen av de operativa program som det föreskrivs om i lagen om samarbete över de yttre gränserna (657/2015).

2.3.6 Regional prognostisering av utbildningsbehoven på kort, lång och medellång sikt och beredning av de regionala utbildningsmålen

Samordnandet av den regionala prognostiseringen av utbildningsbehoven på kort, lång och medellång sikt grundar sig vid sidan av 3 § i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna på 17 § i lagen om utveckling av regionerna och förvaltning av strukturfondsverksamheten. Enligt 1 mom. 4 punkt i den lagen är det landskapsförbundets uppgift att svara för samordningen av den regionala prognostiseringen av utbildningsbehoven på lång och medellång sikt och för beredningen av de regionala utbildningsmålen som ett led i utvecklingsplaneringen för utbildning och forskning. NTM-centralen svarar för prognostisering av behovet av arbetskraft och utbildning och analyserar behovet att matcha utbildning och arbetsmarknad i regionen närmast med avseende på anskaffning av arbetskraftsutbildning. I 5 kap. 2 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice noteras det att innan beslut om anskaffning av studier som leder till högskoleexamen fattas ska närings-, trafik- och miljöcentralen eller arbets- och näringsbyrån begära utlåtande i saken av undervisnings- och kulturministeriet.

De ovan nämnda arrangemangen inom utbildning och kunnande fullgörs i NTM-centralerna och landskapsförbunden genom åtgärder som finansieras via strukturfonder i enlighet med lagen om utveckling av regionerna och förvaltning av strukturfondsverksamheten och lagen om finansiering av regionutveckling och strukturfondsprojekt.

Uppgifter som hör till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde har skötts av NTM-centralerna med medel för omkostnader. Uppgifterna har varit en del av resultatavtalet.

2.3.7 Planering av landskapet och landskapsplanläggning

Landskapsplanläggningen och planeringen av landskap är en del av systemet för planering av områdesanvändningen enligt markanvändnings- och bygglagen (132/1999) och som det föreskrivs om i 4 kap. i den lagen.

Enligt 27 § i markanvändnings- och bygglagen skall förbunden på landskapsnivå se till att en landskapsplan utarbetas och att planen hålls aktuell och utvecklas i den mån det är nödvändigt. Enligt lagens 25 § anges i landskapsplanen principerna för områdesanvändningen och samhällsstrukturen och anges områden som är nödvändiga med tanke på landskapets utveckling. Områdesreserveringar anges endast i den mån och med den noggrannhet som behövs med tanke på de riksomfattande målen eller landskapets mål för områdesanvändningen eller för att samordna områdesanvändningen i flera kommuner än en. Kraven på landskapsplanens innehåll anges i 28 § markanvändnings- och bygglagen.

Planläggningsförfarandet och växelverkan som ska följas när landskapsplanen utarbetas anges i 8 kap. i markanvändnings- och bygglagen. Enligt 31 § i markanvändnings- och bygglagen godkänns landskapsplanen av det högsta beslutande organet för förbundet på landskapsnivå.

Enligt 32 § i markanvändnings- och bygglagen skall landskapsplanen tjäna till ledning när generalplaner och detaljplaner utarbetas och ändras samt när åtgärder annars vidtas för att reglera områdesanvändningen.

I juni 2016 var totalt 64 landskapsplaner i kraft. Av dem är en del så kallade helhetslandskapsplaner, en del etappplaner som gäller en viss användningsform av mark och en del är planer för vissa områden som gäller en del av ett landskap. De gällande landskapsplanerna täcker hela landets areal. Vid samma tidpunkt var 21 landskapsplaner under arbete i landskapsförbunden.

Resurserna som används för landskapsplanläggning har klarlagts fullständigt 2013. Då bedömdes det att 96 personer av landskapsförbundens personalresurser skötte uppgifter som gällde landskapsplanläggningen.

Enligt 17 § i markanvändnings- och bygglagen är det miljöministeriets uppgift att sköta den allmänna utvecklingen och styrningen av områdesplaneringen och byggnadsväsendet, vilket också gäller landskapsplanläggningen. Miljöministeriets tidigare uppgift att övervaka landskapsplanläggningen ströks genom en ändring av markanvändnings- och bygglagen som trädde i kraft den 1 februari 2016.

I markanvändnings- och bygglagen föreskrivs det också om en landskapsöversikt där den utveckling som eftersträvas i landskapet anges. Det finns inga närmare bestämmelser om landskapsöversiktens innehåll eller hur den ska utarbetas i markanvändnings- och bygglagen. Landskapsöversikten utarbetas eller ses över varje mandatperiod. I nuläget sammanfogas landskapsöversikten enligt markanvändnings- och bygglagen med ett landskapsprogram enligt lagen om utveckling av regionerna och förvaltning av strukturfondsverksamheten i de flesta landskapsförbunden till en landskapsstrategi som innehåller en del med mål på lång sikt som motsvarar landskapsöversikten och ett åtgärdsprogram som motsvarar landskapsprogrammet på kort sikt.

2.3.8 Främjande av kommunernas planering av områdesanvändning och byggnadsväsendet

För främjande av uppgifter som gäller kommunernas planering av områdesanvändning och byggnadsväsendet har totalt 102 årsverken anvisats i NTM-centralerna.

Regeringen lämnade den 24 november 2016 riksdagen en proposition med förslag till lag om ändring av markanvändnings- och bygglagen (RP 251/2016 rd). I och med ändringarna genomförs åtgärder för smidigare planläggning och tillstånd för byggande enligt regeringsprogrammet för statsminister Juha Sipiläs regering. I regeringens proposition föreslås det att närings-, trafik- och miljöcentralernas styrningsuppgift gällande planeringen av områdesanvändningen och anordnandet av byggnadsväsendet inom kommunerna ska slopas och att deras besvärsmått ska begränsas till ärenden som har betydande verkningar på riks- och landskapsnivå. Enligt förslaget ska även antalet samråd mellan myndigheterna minskas när det gäller planläggningen. Dessutom föreslås det att närings-, trafik- och miljöcentralernas besvärsmått begränsas till ärenden som gäller deras verksamhetsområde när det gäller planer och byggnadsordningar, avgöranden som gäller planeringsbehov och undantagsbeslut. I fråga om rivningslov ska besvärsmåtten gälla byggnader av nationell betydelse eller betydelse för landskapet, och besvärsmåtten i fråga om tillstånd för miljöåtgärder slopas.

Nuläget beskrivs nedan i stycket enligt de ändringar som föreslås i regeringens proposition (RP 251/2016 rd).

Enligt 20 § i markanvändnings- och bygglagen ska kommunen sköta områdesplaneringen, styrningen av och tillsynen över byggandet samt utövandet av markpolitiken på sitt område. Enligt 18 § i markanvändnings- och bygglagen är det närings-, trafik- och miljöcentralernas uppgift att främja regleringen av kommunens områdesplanering och byggnadsväsende. Närings-, trafik- och miljöcentralerna ska också övervaka att ärenden som har riksomfattande eller betydande verkningar på landskapsnivå beaktas vid planläggningen, byggandet och annan områdesanvändning.

Viktiga verksamhetsformer som närings-, trafik- och miljöcentralerna har för att främja planeringen av områdesanvändningen är utvecklingsdiskussioner och samråd mellan myndigheterna, som det föreskrivs särskilt om i markanvändnings- och bygglagen. Dessutom kan närings-, trafik- och miljöcentralerna ge kommunen annan expert hjälp och information, ge utlåtande om förslag till planer och byggnadsordningar, delta i andra samråd om planer än de samråd mellan myndigheterna som är lagstadgade och ordna utbildningsdagar för dem som företräder kommunerna och andra intressentgrupper.

Närings-, trafik- och miljöcentralens tillsynsuppdrag är till sin karaktär laglighetskontroll av kommunernas skötsel av planerings- och byggnadsväsendet. Tillsynsuppgiften gäller endast ärenden som har konsekvenser på nationell nivå och i betydande grad på landskapsnivå. Tillsynsuppgiften fullgörs genom att följa kommunernas beslut och ta upp eventuella missförhållanden i samarbetet som ska ske på förhand. Vid behov genomför NTM-centralerna sin tillsynsuppgift genom besvär över kommunala beslut.

Bestämmelser om samråd mellan närings-, trafik- och miljöcentralerna och kommunerna i fråga om general- och detaljplaner finns i 66 § i markanvändnings- och bygglagen. När det utarbetas en general- eller detaljplan som gäller riksomfattande mål eller viktiga regionala mål för områdesanvändningen eller som annars är av särskild betydelse med tanke på de statliga myndigheternas genomförandeskyldighet, ska kontakt upprätthållas med närings-, trafik- och miljöcentralerna. Närings-, trafik- och miljöcentralerna och kommunerna ska samråda för att klarlägga de riksomfattande mål, regionala mål och övriga centrala mål som ansluter sig till utarbetandet av en sådan plan. Utöver samrådet med myndigheter ska NTM-centralerna och kommunerna också föra andra förhandlingar sinsemellan, till exempel ha arbetsplatsmöten och månadsmöten.

NTM-centralerna har enligt markanvändnings- och bygglagen besvärsmått över kommunernas beslut om planer, byggnadsordningar, undantagsbeslut och avgöranden som gäller planerings-

behov i ärenden som hör till NTM-centralernas verksamhetsområde. Dessutom har NTM-centralerna besvärsmått över beslut om rivning av byggnader om en byggnad är betydelsefull nationellt sett eller för landskapet.

2.3.9 Skyddet av naturens mångfald och vården av kulturmiljön

I sin helhet har cirka 88,7 årsverken anvisats för naturskyddsuppgifter i NTM-centralerna. Vid reformen fördelas dessa årsverken mellan landskapen och Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet.

Uppgifter inom skyddet av naturens mångfald och ett hållbart nyttjande av naturen hör till NTM-centralernas verksamhetsområde enligt 3 § 9 punkten i lagen om NTM-centralerna samt 6 § i naturvårdslagen.

Uppgifter som främjar naturens mångfald är i synnerhet uppgifter som grundar sig på att naturskyddsområden inrättas på frivillig väg, bland annat genomförandet av METSO-programmet som tryggar mångfalden i skogar. I uppgifterna ingår förhandlingar om ersättning och markförvärv med markägare med tillhörande kommunikation, rådgivning och främjande av samarbete mellan markägarna samt projektverksamhet i anslutning till inrättandet av naturskyddsområden. Dessutom förhandlar NTM-centralerna om förverkligandet av naturskyddsprogram, nätverket Natura 2000 och genomförandet av skyddsreserveringar med markägare.

Till uppgifter som gäller främjande av skyddet av naturens mångfald och ett hållbart nyttjande av naturen hör allmän information, rådgivning och ökande av medvetenheten om naturens mångfald.

NTM-centralerna främjar skyddet av vilda arter och naturtyper genom rådgivning, genom information, genom att hjälpa till med att utreda alternativ samt genom samarbete med aktörer inom annan användning av miljön. NTM-centralerna producerar datamaterial för att följa upp skyddet av naturtyperna och arterna och deltar i skyddet av dem genom att utarbeta förvaltningsplaner för dem samt organisera praktiska vårdåtgärder. NTM-centralerna stöder genom rådgivning och utredningar markägare och lantbruksföretagare vid förebyggandet av skador som orsakas av fredade djur.

NTM-centralerna ger information om inventeringar och vård av kulturbiotoper samt deltar i expertsamarbetet som gäller ansökningar om miljöersättningar för jordbruk. I beredningen av landskapsområden ingår också att engagera dem som berörs, rådgivning och kommunikation.

De riksomfattande uppgifterna inom koordination och sakkunniguppgifterna inom miljöfostern sköts i nuläget centraliserat av NTM-centralen i Mellersta Finland.

Vården av kulturmiljön hör till NTM-centralernas verksamhetsområde enligt 3 § 9 punkten i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna. Verksamhetsområdet står i nära samband i synnerhet med markanvändning och styrning av byggandet som nämns i samma bestämmelse. Det ingår också i landskapsförbundens uppgifter att främja vården av kulturmiljön. Museiverket har den riksomfattande sakkunniguppgiften i fråga om kulturmiljön, och landskapsmuseerna fungerar som regionala experter.

I NTM-centralernas uppgifter enligt markanvändnings- och bygglagen ingår bedömning av lösningar för områdesanvändning med tanke på kulturmiljön. I de landskapsplaner som utarbetas av landskapsförbunden ska det speciellt beaktas att landskapet och kulturarvet värnas. Utifrån lagen om skyddande av byggnadsarvet (498/2010) och markanvändnings- och byggförordningen (895/1999) är det närings-, trafik- och miljöcentralernas uppgift att främja och

styra ordnandet av uppföljningen av områdesanvändningens och den byggda miljöns tillstånd och utveckling inom sitt verksamhetsområde samt för sin del svara för ordnandet av nödvändig uppföljning. Förbunden på landskapsnivå skall inom sitt område svara för den uppföljning av kultur- och naturmiljöns tillstånd och utveckling som planeringen på landskapsnivå förutsätter.

NTM-centralerna och landskapsförbunden främjar vården av kulturmiljön genom att delta i finansieringen och förvaltningen av projekt. Projekten är till exempel byggnads- eller landskapsinventeringar, reparation av byggnader och landskapsvård. NTM-centralerna beviljar privata ägare och sammanslutningar statsunderstöd som är speciellt avsedda för vård av byggnadsarvet. Understöden grundar sig på lagen om skyddande av byggnadsarvet och statsbudgeten (mom. 35.20.64). Till understödsverksamheten hör rådgivning om ombyggnad och reparationer som i många regioner sköts i samarbete med landskapsmuseet. Dessutom stöds vården av kulturmiljön inom ramen för Europeiska unionens program och med finansiering som beviljas från strukturfonderna.

Kulturmiljöerna beaktas i landskapsprogrammen som grundar sig på lagen om utveckling av regionerna och förvaltning av strukturfondsverksamheten, och i landskapen finns det även separata kulturmiljöprogram. NTM-centralerna deltar också när kommunala kulturmiljöprogram utarbetas. I nästan hela landet fungerar i stor omfattning regionala samarbetsgrupper för kulturmiljön. NTM-centralerna delar ansvaret för att koordinera dem med landskapsförbunden och landskapsmuseerna.

Uppgifterna som hör till vården av kulturmiljön sköts huvudsakligen på varje NTM-centrals ansvarsområde för miljö och naturresurser. Ärenden som gäller kulturmiljön på NTM-centralen i Satakuntas område sköts vid NTM-centralen i Egentliga Finland och ärenden som gäller kulturmiljön på NTM-centralen i Österbottens område sköts vid NTM-centralen i Södra Österbotten. Uppgifterna som gäller utbetalning och tillsyn över utbetalningen av bidrag för vård av byggnadsarvet har sedan 2015 skötts av NTM-centralernas och arbets- och näringsbyråernas gemensamma utvecklings- och förvaltningscenter. Dessutom kräver en del av NTM-centralernas uppgifter inom områdesanvändning, styrning av byggande och skydd av naturens mångfald samt landskapsförbundens uppgifter sakkunskap om kulturmiljön.

I ärenden som gäller naturskyddet och landskapsvården samt områdesanvändningen och byggnadsarvet är det miljöministeriet som är den instruerande och kontrollerande myndigheten. Undervisnings- och kulturministeriet ansvarar för ärenden som gäller museiväsendet och kulturarvet.

2.3.10 Allmän tillsyn enligt terrängtrafiklagen och beviljande av specialtillstånd för rörelsehindrade

Den allmänna tillsynen enligt terrängtrafiklagen (1710/1995) samt enligt bestämmelser och föreskrifter som meddelats med stöd av den utövas av NTM-centralen på dess verksamhetsområde och i kommunen av den kommunala miljövårdsmyndigheten. I alla NTM-centralerna har cirka 1 årsverke använts för uppgiften. Användningen av motordrivna fordon i terräng övervakas av polisen, Tullen och gränsbevakningsväsendet. Forststyrelsen och Skogsforskningsinstitutet övervakar användningen på den mark som de innehar.

En närings-, trafik- och miljöcentral kan på ansökan bevilja den vars rörelseförmåga på grund av ålder, skada eller sjukdom är begränsad, tillstånd att avvika från förbud eller begränsningar och utan markägarens eller markinnehavarens tillstånd färdas med, stanna eller parkera motordrivna fordon på markområden i terräng (4 §) samt att avvika från ett regionalt förbud eller en regional begränsning som en närings-, trafik- och miljöcentral har bestämt för att förebygga

men och olägenheter som användningen av motordrivna fordon kan orsaka naturen eller den övriga miljön, naturnäringarna eller allmänt rekreatjonsbruk eller något annat allmänt eller enskilt intresse (8 §).

Miljöministeriet svarar för verkställigheten av terrängtrafiklagen och för den högsta tillsynen över att den iakttas.

2.3.11 Tillsynsuppgifter som gäller hanteringen av farliga kemikalier och sprängämnen

Frågan gäller räddningsmyndigheternas uppgifter enligt lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2005, nedan kemikaliesäkerhetslagen). Syftet med lagen är att förebygga och avvärja skador på person, miljö och egendom vilka förorsakas vid tillverkning, användning, överföring, upplagring, förvaring och annan hantering av farliga kemikalier samt explosiva varor. Syftet med lagen är dessutom att främja den allmänna säkerheten.

I 115 § i kemikaliesäkerhetslagen föreskrivs det om räddningsmyndigheternas tillsynsuppgifter. Räddningsmyndigheterna övervakar att kemikaliesäkerhetslagen följs, när det är fråga om 1) liten industriell hantering och upplagring eller förvaring av farliga kemikalier, om inte verksamheten utgör en del av en sådan funktionell helhet som avses i 23 § 2 mom., i vilket fall tillsynen av verksamheten ska utövas av Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes), 2) upplagring i samband med handel av sådana fyrverkeripjäser som har godkänts för enskild konsumtion och andra pyrotekniska artiklar av liten farlighetsgrad eller överlåtelse av dem för enskild konsumtion samt 3) användningen av explosiva varor och farliga kemikalier för specialeffekter vid sådana tillställningar som nämns i 81 §. Räddningsmyndigheten (en regional räddningsmyndighet inom räddningsväsendet som avses i räddningslagen) övervakar hantering, lagring och förvaring av kemikalier, anmälnings- och förvaltningsförfaranden som gäller dem samt tillsynen över dem när mängderna kemikalier är obetydlig. Enligt Tukes register över tillsynsobjekt finns det för närvarande cirka 6300 st. anmälningspliktiga objekt. Därtill omfattar tillsynen även s.k. icke-anmälningspliktiga kemikalieobjekt. Dessutom sköter räddningsmyndigheten med stöd av kemikaliesäkerhetslagen uppgifter i anslutning till explosiva varor, bereder beslut om användning av fyrverkeripjäser, bereder beslut om anmälningar om användning av explosiva varor eller farliga kemikalier som specialeffekter, behandlar anmälningar om upplagring i samband med handel av sådana fyrverkeripjäser som har godkänts för enskild konsumtion och andra pyrotekniska artiklar av liten farlighetsgrad.

Enligt 116 § i kemikaliesäkerhetslagen styr och förenhetligar Säkerhets- och kemikalieverket räddningsmyndigheternas och polisens verksamhet vid tillsynen av att bestämmelserna i den lagen följs.

2.3.12 Tillsättandet av regionala idrottsråd i samarbete med andra landskap och främjande av idrott i landskapet via de regionala idrottsrådets verksamhet samt genom uppgifter som gäller friluftsleder

NTM-centralerna har anvisat totalt 2 årsverken för uppgiften.

2.3.12.1 Idrottsråd

Landskapsförbundet tillsätter enligt 7 § i idrottslagen (390/2015) och 17 § i lagen om utveckling av regionerna och förvaltning av strukturfondsverksamheten de regionala idrottsråden som fungerar som expertorgan inom regionförvaltningsverken. Om det finns flera landskapsförbund på ett regionförvaltningsverks verksamhetsområde tillsätter förbunden idrottsrådet tillsammans. Det föreskrivs mer ingående om det regionala idrottsrådets uppgifter, sammansätt-

ning och tillsättande i statsrådets förordning om främjande av idrott (550/2015). De regionala idrottsrådets verksamhetsutgifter betalas med anslag som regionförvaltningsverket anvisas av undervisnings- och kulturministeriet.

2.3.12.2 Uppgifter som gäller friluftsleder

En plan för en friluftsled fastställs av den närings-, trafik- och miljöcentral till vars verksamhetsområde friluftsleden eller största delen av den hör. Innan planen fastställs ska de vars rätt eller fördel planen berör beredas tillfälle att framställa anmärkningar mot planen. Planen ska vara framlagd som offentlig delgivning och dessutom ska, om detta kan ske utan olägenhet, ett särskilt meddelande om att planen framlagts ges till de markägare och de lokala renbeteslag inom renskötselområdet genom vilkas område leden skulle komma att gå.

I fråga om flyttning av friluftsled gäller i tillämpliga delar vad som föreskrivs om anläggande av friluftsled. Markägare kan göra framställning om flyttning hos kommunen. Om kommunen motsätter sig flyttningen kan markägaren hänskjuta ärendet till närings-, trafik- och miljöcentralen.

Är en friluftsled eller en del av den till följd av förändrade förhållanden inte längre behövlig för allmän friluftsverksamhet, kan närings-, trafik- och miljöcentralen av detta eller av annat särskilt skäl på ansökan av kommunen eller markägaren dra in friluftsleden eller en del av den. Har en friluftsled eller en del av den dragits in, övergår det område som hört till leden utan ersättning i ägarens besittning.

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan förordna en kommun att se till att en plan för en friluftsled uppgörs för en annan kommuns område, att det anhålls om fastställelse av planen och ansöks om friluftsledsförrettning och att friluftsleden upprätthålls, om den andra kommunen samtyckt till detta. Närings-, trafik- och miljöcentralen bestämmer om hur kostnader och ersättningar som orsakas av friluftsleden ska fördelas mellan kommunerna, om inte kommunerna träffat överenskommelse i saken.

2.3.13 Främjande och planering av vattenförsörjning, uppgifter som gäller bruk och vård av vattentillgångarna samt uppgifter som gäller hantering av översvåmningsrisker, regionala naturresurser och genomförande av arbeten som gäller miljö, vattenförsörjning och vattendrag

NTM-centralerna har anvisat totalt 14,7 årsverken för uppgifterna. Uppgifterna inom vattenhushållning som omfattar vattenförsörjning, användning och vård av vattentillgångarna, hanteringen av översvåmningsrisker samt arbeten som gäller vattenhushållning och vattendrag behandlas i punkt 2.3.5.2 i motiveringarna. Uppgifterna inom vattenförsörjning sköttes 2015 med hjälp av totalt 24,4 årsverken i NTM-centralerna och uppgifter inom vattendrag med hjälp av 166 årsverken av vilka 44 årsverken finansierades med separata anslag.

Utöver uppgifterna inom fiskeri och vattenhushållningen som behandlas i 2.3.5 har NTM-centralerna uppgifter inom naturresursekonomin enligt lagen om hantering av risker orsakade av främmande arter (1709/2015) och verkställandet av den nationella planen för anpassning till klimatförändringen 2022.

Dessutom ska de se till att miljöarbeten utförs. Dessa uppgifter överförs till landskapen.

2.3.14 Skydd av vatten och hav, förverkligande av vattenvård och havsvård samt havsplanering

2.3.14.1 Vattenvård och havsvård

NTM-centralerna har anvisat totalt 90,2 årsverken för uppgifterna.

Den nationella lagstiftningen om vattenvård och havsvård grundar sig på EU:s direktiv av vilka de viktigaste är Europaparlamentets och rådets direktiv (2000/60/EG) om en ram för gemenskapens vattenpolitik (vattendirektivet), Europaparlamentets och rådets direktiv (2008/56/EG) om en ram för havsmiljöpolitiken (direktivet om en marin strategi) och Kommissionens direktiv (2014/80/EU) om ändring av bilaga II till Europaparlaments och rådets direktiv 2006/118/EG om skydd för grundvatten mot föroreningar och försämring (grundvattendirektivet).

Planeringen av vattenvård och havsvård grundar sig på lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen (1299/2004) och de förordningar som utfärdats med stöd av den. Miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet styr och följer verkställandet av den lagen på sina verksamhetsområden. Dessutom deltar kommunikationsministeriet i utarbetandet av havsförvaltningsplanen.

Närings-, trafik- och miljöcentralernas uppgifter i fråga om vattenvård och havsvård anges i 5 § i lagen. Närings-, trafik- och miljöcentralerna har till uppgift att inom sina vattenförvaltningsområden karakterisera vattnen, utreda den mänskliga verksamhetens inverkan på vattnen och göra ekonomiska analyser av vattenanvändningen. NTM-centralerna ska också samla in uppgifter om sådana områden som bestäms genom förordning av statsrådet och som enligt Europeiska gemenskapens lagstiftning ska skyddas samt behövliga uppgifter om områden avsedda för tagande av hushållsvatten. NTM-centralen ska dessutom bereda klassificeringen av vattnen enligt status, ordna övervakningen av vattnen och utarbeta ett övervakningsprogram, bereda förvaltningsplanen och åtgärdsprogrammet samt fullgöra andra uppgifter som ålagts av miljöministeriet samt jord- och skogsbruksministeriet med avseende på vattenvårdsförvaltningen.

Det finns sju vattenförvaltningsområden och de är bildade av vattendragsområden på naturgeografiska grunder. Fem samordnande NTM-centraler sammanställer uppgifterna från vattenförvaltningsområdena till vattenförvaltningsplaner. En NTM-central har samordnande uppgifter för de internationella vattenförvaltningsområden som bildats tillsammans med Sverige och Norge.

Miljöministeriet upprättar i samarbete med jord- och skogsbruksministeriet samt kommunikationsministeriet en havsförvaltningsplan för Finlands territorialvatten och ekonomiska zon. Närings-, trafik- och miljöcentralerna har till uppgift att inom sina verksamhetsområden delta i uppgörandet av en bedömning av den marina miljös tillstånd, göra sådana utredningar som behövs för att fastställa vad som avses med en god miljöstatus i den marina miljön samt ställa upp miljömål och därtill hörande deskriptorer, delta i utarbetandet av ett program för övervakning och ordna övervakningen av kustvattnen samt bereda havsförvaltningsplanen och dess åtgärdsprogram. Närings-, trafik- och miljöcentralerna deltar inom det egna verksamhetsområdet i samarbetet med andra stater i Östersjöns avrinningsområde vid planeringen av havsvården. Miljöministeriet ansvarar för samarbetet. Närings-, trafik- och miljöcentralerna har dessutom till uppgift att delta i utarbetandet av ett program för övervakning av Östersjöns tillstånd som samordnas av Finlands miljöcentral, ordna övervakningen av kustvattnen och fullgöra andra uppgifter som ålagts av miljöministeriet samt jord- och skogsbruksministeriet med avseende på havsvårdsförvaltningen. Av NTM-centralerna i kustregionerna är NTM-centralen i Egentliga Finland samordnande myndighet för planeringen och verkställandet av havsvården mellan NTM-centralerna och miljöministeriet samt de övriga myndigheterna och inrättningarna.

På varje vattenförvaltningsområde hör det till NTM-centralens uppgift att bestämma gränserna för grundvattenområdena och klassificera dem utifrån deras lämplighet för vattenförsörjning och deras skyddsbehov. Dessutom har närings-, trafik- och miljöcentralerna till uppgift att karakterisera vattnen, utreda den mänskliga verksamhetens inverkan på vattnen samt utse de grundvattenområden från vilka man tar vatten för att bereda hushållsvatten. NTM-centralen kategoriserar grundvattnen utifrån deras kemiska och kvantitativa tillstånd som gott eller dåligt enligt det tillstånd som bedömts vara det sämre. NTM-centralen ska ordna uppföljning av grundvattnens kvantitativa och kemiska tillstånd och passa ihop uppföljningsprogrammen på vattenförvaltningsområdet. NTM-centralen ska föreslå tillräckliga åtgärder för att uppnå miljömålet för grundvattnen och för att upprätthålla ett gott tillstånd i åtgärdsprogrammet.

Statens uppgifter enligt lagen om specialskydd för Kyro älv (1139/1991) sköts centraliserat av NTM-centralen i Södra Österbotten. NTM-centralens uppgift är att se till att översvämningsskyddet vid Kyro älvs övre lopp slutförs samt att ansvara för skötseln av och tillsynen över de pumpverk som översvämningsskyddet förutsätter samt för anskaffningen av den elenergi som dessa kräver.

2.3.14.2 Havsplanering

Havsplanering är en ny uppgift i Finland. Bestämmelserna om den i markanvändnings- och bygglagen trädde i kraft den 1 oktober 2016. Genom bestämmelserna genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv om en ram för havsplanering (2014/89/EU). En havsplan är en övergripande och allmän regional plan som omfattar territorialvattnet och den ekonomiska zonen. Genom den samordnas de olika behoven för användningen av havet speciellt vad gäller sektorerna för energi, sjötransport, fiske samt skydd av miljön och naturen. I havsplanen granskas på ett helhetsinriktat sätt användningen av ett havsområde, kommande användningsändamål samt miljöns och naturskyddets behov.

De förbund på landskapsnivå vars område innefattar territorialvattnet svarar för att en havsplan utarbetas och godkänns. Miljöministeriet svarar för den allmänna utvecklingen och styrningen av havsplaneringen.

2.3.15 Produktion av miljöinformation och förbättrande av miljömedvetenheten

Enligt lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna är det centralernas uppgift att producera och distribuera miljöinformation och förbättra miljömedvetenheten. I praktiken ingår bland annat följande i arbetet: arbete i arbetsgruppen för miljöfostran på landskapsnivå, kontakt med lärare och andra aktörer inom fostran, genomförande av projekt för miljöfostran och stöd av projekt som främjar miljömedvetenheten till exempel i styrgrupper, samarbete med naturskolor, produktion av information för webbplatser och upprätthållande av dem. I bakgrunden finns bland annat Europaparlamentets och rådets direktiv (2003/4/EG) om allmänhetens tillgång till miljöinformation och om upphävande av rådets direktiv 90/313/EEG och speciellt artikel 7 i direktivet om spridning av miljöinformation.

Enligt 12 § i statsrådets förordning om närings-, trafik- och miljöcentralerna sköter Närings-, trafik- och miljöcentralen i Mellersta Finland som specialiserad uppgift på ett årsverke inom verksamhetsområdena för samtliga närings-, trafik- och miljöcentraler utvecklings-, samordnings- och sakkunniguppgifter till stöd för miljöfostran. Till uppgifterna hör speciellt att främja samarbetet i förvaltningen samt att informera och ge andra ämbetsverk den experthjälp som behövs. Centralen sörjer även för det samarbete med utbildningsförvaltningen och övriga aktörer som uppgiften kräver. I uppgiften ingår enligt miljöministeriets beslut 6/01/2006 även hanteringen av miljöministeriets riksomfattande behovsprövade understöd till projekt som gäller miljöfostran och upplysning i miljöfrågor.

Till uppgiften att producera miljöinformation och förbättra miljömedvetenheten hör även produktion av hydrologisk information samt utgående från denna information att följa och förmedla regional information om vattenläget. Den hydrologiska informationen beskriver Finlands vattentillgångar och förändringar som sker i dem. Information behövs som stöd både för offentligt och för privat beslutsfattande och för att öka den allmänna miljömedvetenheten.

Informationen är av största vikt till exempel för följande ändamål: hantering av översvämningssrisker, dammsäkerhet, reglering av vattendrag, produktion av vattenkraft, övervakning av vattenhushållningstillstånd, planering av vattenvård och havsvård samt för rekreationsbruk. Av dem hör hanteringen av översvämningssrisker och dammsäkerheten till de strategiska uppgifter som fastställts i säkerhetsstrategin för samhället.

Statens uppgifter i fråga om att ordna hydrologisk uppföljning grundar sig på lagen om närings-, trafik- och miljöcentraler, lagen om Finlands miljöcentral (1069/2009) samt lagen om hantering av översvämningssrisker (620/2010). Dessutom finns det i kapitel i vattenlagen (587/2011) ofta föreskrifter om att utföra hydrologiska mätningar. Lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen (1299/2004) förutsätter bland annat kategorisering av vattnen och där är de hydrologiska uppgifterna i nyckelposition. Till exempel är det enligt lagen om hantering av översvämningssrisker närings-, trafik- och miljöcentralens uppgift att sköta den hydrologiska övervakningen samt vattenläges- och översvämningssvarningstjänsten i samarbete med Finlands miljöcentral och Meteorologiska institutet.

Närings-, trafik- och miljöcentralerna har även som uppgift att ordna den uppföljning av miljöns tillstånd som miljöuppgifterna kräver. Alla närings-, trafik- och miljöcentraler skaffar uppföljningsservicen i sin region för de uppföljningar av miljöns tillstånd som behövs. Uppgifterna som fås av uppföljningen utnyttjas i stor utsträckning. Uppföljningarna hör till uppgifterna inom vattenvård och havsvård och informationen som fås utnyttjas i vid omfattning. Varje NTM-central har ingått avtal om uppföljningen i den egna regionen med en konsult efter konkurrensutsättning som genomförts centraliserat på större områden för upphandling. För uppföljningen används 35–45 årsverken.

I fråga om att producera observationer har fältarbetet i samband med anläggning och underhåll av stationer, att skaffa och vägleda observatörer samt kvalitetskontroll av de regionala stationerna hört till NTM-centralernas uppgifter. Dessutom har NTM-centralerna helt ansvarat för skötseln av observationsstationer och tillstånd i anslutning till vattenbyggnader som staten äger och olika upphandlingskontrakt.

2.3.16 Regionala delegationer för romska ärenden och uppgifter som gäller romska ärenden

Totalt 3,3 årsverken har anvisats för uppgiften i regionförvaltningsverken.

I 7 § i statsrådets förordning om den riksomfattande delegationen för romska ärenden och regionala delegationer för romska ärenden (1019/2003) föreskrivs det om regionala delegationer för romska ärenden. Syftet med delegationen är att främja jämlika möjligheter för den romska befolkningen till deltagande samt deras ekonomiska, sociala och kulturella levnadsförhållanden.

Enligt 7 § 1 mom. i förordningen ska regionförvaltningsverken tillsätta en regional delegation för romska ärenden på verksamhetsområdena för regionförvaltningsverken i Södra Finland, Sydvästra Finland, Östra Finland och Norra Finland. Delegationen som tillsatts på verksamhetsområdet för Regionförvaltningsverket i Norra Finland sköter ärendena på verksamhetsområdena för regionförvaltningsverken i Norra Finland och i Lappland. Delegationen på verk-

samhetsområdet för Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland sköter dessutom ärendena på verksamhetsområdet för Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland.

Planerarna på regionförvaltningsverken har arbetat som sekreterare på heltid för de regionala delegationerna för romska ärenden från och med 2006. Varje regionförvaltningsverk har en planerare för uppgiften så totalt finns det alltså fyra tjänster. Delegationernas kostnader betalas med de anslag som varje regionförvaltningsverk har anvisats.

2.3.17 Ordnande och utvecklande av regional samservice

Det föreskrivs om samservice i lagen om samservice inom den offentliga förvaltningen (223/2007), nedan samservicelagen. Samservicelagen tillämpas när biträdande kundservicefunktioner som ankommer på statliga myndigheter, kommunala myndigheter och Folkpensionsanstalten ordnas och sköts genom samarbete mellan myndigheter. Med samservice avses skötsel av biträdande kundservicefunktioner med stöd av ett samserviceavtal som ingås mellan myndigheter. Biträdande kundservicefunktioner som sköts som samservice kan till exempel vara mottagande av anmälningar, ansökningar och andra handlingar som är avsedda för den myndighet som är uppdragsgivare och vidarebefordran av dem till uppdragsgivaren samt uppgifter som gäller stöd i användningen av uppdragsgivarens elektroniska tjänster.

Den riksomfattande utvecklingen av samservicen leds enligt samservicelagen av finansministeriet som också har till uppgift att samordna myndigheternas åtgärder i samband med samservicen. Regionförvaltningsverket har uppgiften att enligt samservicelagen upprätthålla ett register över samserviceavtal. Uppgiften att föra register ges i statsrådets förordning om regionförvaltningsverken till Regionförvaltningsverket i Södra Finland vars uppgift det enligt förordningen också är att på riksnivå utveckla samservicen och samarbetet mellan de statliga myndigheter som deltar i samarbetet. Det föreskrivs om främjandet av den regionala utvecklingen av samservicen i lagen om utveckling av regionerna och förvaltning av strukturfondsverksamheten (7/2014). Enligt lagen är det landskapsförbundets uppgift att främja samservicen på området.

Vid finansministeriet används cirka 1 årsverke på riksomfattande uppgifter som gäller att utveckla samservicen. Varje landskapsförbund har en områdesansvarig person för samservicen som sköter uppgifter som gäller att främja samservicen som en del av tjänstens befattningsbeskrivning. Vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland används cirka 1 årsverke för uppgifter inom samservicen.

2.3.18 Kollektivtrafik

I landskapslagen gäller kollektivtrafiken vägtrafik, flygtrafik och trafik i Kvarken. NTM-centralernas ärenden inom trafiksektorn som gäller person- och godstrafik samt taxitillstånd avses övergå till Trafiksäkerhetsverket när transportbalken träder i kraft den 1 juli 2018. Uppgifterna att ordna kollektivtrafiken övergår från NTM-centralerna till landskapen, upphandlingen inom flygtrafiken övergår från Trafikverket till landskapen och uppgifterna som gäller flygplatsernas statsunderstöd övergår från kommunikationsministeriet till landskapen. Tjänsterna som köps för fartygstrafiken i Kvarken övergår från NTM-centralen (NTM-centralen i Södra Österbotten) till landskapet. De aktuella avtalen om fartygstrafiken gäller till år 2020.

I och med landskapsreformen avses det bli det möjligt för landskapen att ta hand om uppgifter som gäller kollektivtrafiken, planering, organisering och eventuella köptjänster. Verksamheten täcker väg- och flygtrafiken. Järnvägstrafiken tas i detta skede inte med i uppgiftshelheten. Verksamheten hör till de uppgifter som i övrigt finansieras som allmän täckning utom i fråga om uppgifter som gäller statsunderstöd.

Dessa ändringar genomförs huvudsakligen enligt separata regeringspropositioner.

Flygplatser

Kommunikationsministeriet har beviljat statsunderstöd för byggande och underhåll av flygplatser. Anslaget kan användas för verksamhets- och investeringsutgifter för trafikflygplatser som inte hör till Finavia Abp:s flygplatsnät. Det årliga anslaget har uppgått till 1 miljon euro. Överföringen av uppgiften som gäller statsunderstöd för flygplatser från ministeriet till landskapet har en marginell personalkonsekvens (0,5 årsverken). Statsunderstöd till trafikflygplatser utanför Finavia har beviljats i enlighet med EU:s riktlinjer för statligt stöd (EU 2014/C99/03). Avsikten är att uppgifterna som gäller statsunderstöd till byggande och upprätthållande av flygplatser övergår från staten (kommunikationsministeriet) till landskapen. Anslagen som reserverats i statsbudgeten – 1 miljon euro i budgeten 2017 – överförs i detta sammanhang till ett allmänt moment för statlig finansiering till landskapen. Landskapen kan överväga att anvisa stöd till andra flygplatser än de som hör till Finavia Abp:s flygplatsnät.

2.3.19 Planering och ordnande av skärgårdens trafik

Lagen om främjande av skärgårdens utveckling (494/1981) reglerar möjligheterna till försörjning, rörlighet och basservice i skärgårdens fasta bebyggelse. Enligt lagens 5 § ”bör staten försöka sörja för att skärgårdens bofasta befolkning till sitt förfogande har en med hänsyn till boendeförhållandena, utkomstbetingelserna och skötseln av nödvändiga angelägenheter erforderlig trafik- och transportservice, som är så smidig som möjligt samt avgiftsfri eller prismässigt skälig.”

Staten är inte enligt lagen själv skyldig att ordna trafik- och transporttjänster. Staten har emellertid redan sedan 1960-talet tagit hand om servicenivån på resor och transporter på så sätt att man på statens bekostnad har skaffat förbindelsefartygstrafik samt särskilda tungtransporter som skärgårdens invånare samt övriga skärgårdsbor som bor och rör sig i skärgården får använda. Det är i nuläget avgiftsfritt för alla att använda förbindelsefartygens service. Tungtransporterna är avgiftsfria för den bofasta befolkningen i skärgården och avgiftsbelagda för andra som använder dem.

Ordnandet av förbindelsefartygstrafiken är centraliserad hos NTM-centralen i Egentliga Finland som konkurrensutsätter och subventionerar trafiken i Sibbo, Raseborg, delvis i Ingå och Lovisa skärgård samt på Skärgårdens ringväg. Med subventionerad skärgårdstrafik avses sådan regelbunden trafik som en enskild transportör sköter sjövägen med ett sjövärdigt fartyg och som betjänar personer som bor permanent i skärgården på sådana rutter i skärgården eller på rutter mellan skärgården och fastlandet som saknar annan regelbunden trafik eller vägförbindelse.

Ett anslag på cirka 17,5 miljoner euro har årligen reserverats för köp av tjänster som gäller skärgårdens förbindelsefartyg. Fleråriga avtal om trafiken har ingåtts i de olika regionerna. Största delen av de gällande avtalen upphör 2023. Att NTM-centralernas uppgifter överförs till landskapen får en marginell personalkonsekvens (2 årsverken).

Avsikten är att ansvaret för att ordna skärgårdstrafiken övergår från staten till landskapen. Uppgiftens närmare innehåll fastställs i landskapsstrategin. Finansieringen ordnas som separat finansiering ur kommunikationsministeriets moment.

2.3.20 Uppgifter att ordna byggnadstillsynen och miljöväsendet som överförts från kommunerna till landskapet genom avtal mellan landskapet och alla kommunerna på dess område som kommunerna har anvisat landskapet finansiering för att sköta

Enligt 20 § i markanvändnings- och bygglagen ska kommunen sköta områdesplaneringen, styrningen av och tillsynen över byggandet. Kommunen ska ha tillräckliga resurser och tillräcklig sakkunskap till sitt förfogande för dessa uppgifter.

Det föreskrivs om kommunens byggnadstillsynsmyndighet i 21 § i markanvändnings- och bygglagen. De myndighetsuppgifter som gäller byggnadstillsynen sköts av en nämnd eller något annat kollegialt organ som kommunen utser, dock inte av kommunstyrelsen. För byggnadsrådgivning och byggnadstillsyn skall kommunen ha en byggnadsinspektör. Om det är ändamålsenligt med tanke på skötseln av uppgifterna, kan flera kommuner ha en gemensam byggnadsinspektör. Kommunen kan också med stöd av ett avtal låta en annan kommuns tjänsteinnehavare sköta byggnadstillsynen. På överföring av byggnadstillsynsmyndighetens befogenheter tillämpas vad som bestäms i kommunallagen (365/1995). Ett ärende som gäller förvaltningstvång och rättelseyrkande får dock inte överföras för att avgöras av en tjänsteinnehavare.

Enligt 124 § i markanvändnings- och bygglagen skall byggnadstillsynsmyndigheten övervaka byggandet med tanke på det allmänna intresset samt för sin del se till att det som bestäms i den lagen och med stöd av den iakttas i samband med byggandet. Byggnadstillsynsmyndigheten skall också sköta den allmänna styrning och rådgivning i fråga om byggandet som behövs i kommunen. Dessutom föreskrivs det om byggnadstillsynsmyndighetens uppgifter i flera andra paragrafer i markanvändnings- och bygglagen och i markanvändnings- och byggförordningen. Byggnadstillsynen har bland annat följande uppgifter: tillsyn över att planeringen verkställs, behandling av byggnads- och åtgärdstillstånd samt tillstånd för miljöåtgärder och rivning, tillsyn över byggarbeten som gäller detta, servitutsreglering och vissa andra arrangemang som har samband med förverkligandet av detaljplanen, tillsyn över underhållet av byggnader och över vården av den byggda miljön samt ärenden som gäller administrativt tvång. Förutom i markanvändnings- och bygglagen föreskrivs det även på annat håll i lagstiftningen om andra mindre uppgifter för byggnadstillsynen.

I kommunernas instruktioner har också övriga uppdrag överförts till byggnadstillsynsmyndigheten. Till exempel i beredningen av avgöranden som gäller planeringsbehov och vid undantagsbeslut har byggnadstillsynsmyndigheten en viktig ställning i flera kommuner.

I praktiken är byggnadstillsynsmyndigheten en nämnd eller en sektion i en nämnd. Kommunerna koncentrerar och sätter ofta ihop förtroendeorganen till mer omfattande sektorer. Därför kan byggnadstillsynsmyndigheten fungera som en kombinerad byggnadstillsyns- och miljönämnd eller sektion där många olika ärenden som gäller tillstånd har koncentrerats. Dessutom kan en teknisk nämnd fungera som byggnadstillsynsmyndighet där man tidigare har koncentrerat ärenden som hör till verksamhetsområdet för den tekniska sektorn.

Byggnadstillsynsmyndighetens behörighet har i många kommuner i stor utsträckning överfört till byggnadsinspektören eller till en annan tjänsteinnehavare. Många kommuner har till och med överfört alla ärenden som gäller byggtillstånd att avgöras av tjänsteinnehavare. Då har själva förvaltningsorganet kvar styrningen av verksamheten samt behandlingen av rättelseyrkanden över tjänsteinnehavares beslut och ärenden som gäller administrativt tvång. Ofta hör ändå de mest betydande ärendena som gäller tillstånd till förvaltningsorganets beslutanderätt. Oftast är byggnadsinspektören föredragande i nämnden men man kan också ha stannat för andra lösningar i kommunerna.

Trots att kommunen svarar för styrningen och tillsynen över byggandet på sitt område behöver den inte nödvändigtvis producera servicen själv. I Finland fungerar ofta frivilliga samfälligheter mellan kommuner för att producera servicen byggnadstillsyn. Av samarbetsområdena är

de flesta organiserade kring en ansvarig kommun. Den ansvariga kommunen producerar tjänster inom byggnadstillsynen som fastställts i avtalet om samarbete mellan de andra kommunerna som deltar.

Kommunernas miljöförvaltningsmyndighets uppgifter hör till kommunens miljöväsende enligt lagen om kommunernas miljöförvaltning (64/1986). Enligt 6 § i lagen är det den kommunala miljöförvaltningsmyndighetens uppgift att för att övervaka och främja miljöförvalden inom kommunen sköta de uppgifter som enligt lag eller som föreskrivs med stöd av lag ankommer på den. Dessutom ska den bidra till planeringen och utvecklandet av miljöförvalden samt ge akt på miljösituationen samt ombesörja utredningar och forskning i anslutning till den. Den har som uppgift att delta i anordnandet av den handledning och rådgivning i miljöförvald som behövs i kommunen, avge utlåtanden och göra framställningar till andra myndigheter inom kommunen samt hos dem ta initiativ i frågor som ansluter sig till miljöförvalden. Den ska bidra med information, upplysning och utbildning i kommunen i frågor som gäller miljöförvalden, främja det kommunala samarbetet i miljöförvaldsfrågor med andra myndigheter och samfund samt utföra andra uppgifter som i instruktion har ålagts den.

Den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten ges uppgifter i många olika lagar. Den beviljar miljöförvaltsstånd enligt miljöskyddslagen på sitt område och kontrollerar att de iakttas. Den ges också uppgifter i avfallslagen, vattentjänstlagen, vattenlagen, terrängtrafiklagen och sjötrafiklagen, i regel tillstånds- och tillsynsuppgifter. Kommunernas miljöförvaltningsmyndighet övervakar enligt sina uppgifter allmänintresset och utöver myndighetsuppgifterna hör även ett allmänt främjande av miljöförvald till dess uppgifter.

Den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten är ett organ med flera medlemmar som kommunen väljer och kommunstyrelsen kan inte vara detta organ. Kommunfullmäktige kan ge den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten rätt att överföra sina befogenheter vidare på tjänsteinnehavare som är underställda myndigheten med undantag för ärenden som inbegriper administrativt tvång. Utöver en egen kommunal nämnd kan den kommunala miljöförvaltningsmyndighetens uppgifter skötas av en nämnd som är gemensam för flera kommuner, en samkommun, om kommunerna avtalat om detta.

2.3.21 Landskapets övriga uppgifter

Uppgifterna som behandlas i detta kapitel hör till de övriga uppgifter för landskapet som avses i 6 § 3 mom. i landskapslagen.

2.3.21.1 Förordande av bostadsprojekt för grupper med särskilda behov

Investeringsstöd av statens medel beviljas för byggande, anskaffning och ombyggnad av bostäder på det sätt som föreskrivs i lagen om understöd för förbättring av bostadsförhållandena för grupper med särskilda behov (1281/2004, nedan investeringsunderstödslagen). För lån som tagits upp för detta syfte beviljas av statens medel även räntestöd och statsgaranti enligt lagen om räntestöd för hyresbostadslån och bostadsrättshuslån (604/2001, nedan räntestödslagen). Syftet med investeringsstöden är att öka utbudet på hyresbostäder med skäliga boendekostnader som lämpar sig för boendebreven hos personer tillhörande grupper med särskilda behov och att därigenom förbättra bostadsförhållandena för dessa. Avsikten med understöden är att kompensera investeringskostnaderna som beror på att det i bostäderna för grupper med särskilda behov behövs större gemensamma utrymmen och serviceutrymmen samt på särskilda lösningar för utrymmen och utrustning än i sedvanliga bostäder. Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet (nedan ARA) beslutar om beviljandet av understöd och godkännandet av lån som räntestödslån. Kommuner och övriga offentliga samfund, bostadssam-

fund som ARA anser som allmännyttiga samt bolag där dessa samfund har bestämmande inflytande kan få understöd och räntestödslån.

Investeringsstöd kan enligt 6 § 1 mom. 3 punkten i investeringsunderstödslagen beviljas endast för sådana projekt som den kommun där bostadshuset är beläget förordar. I förarbetena till lagen konstateras det att när kommunen överväger ett förordande bör den ta särskild hänsyn till hur objektet stöder den kommunala servicehelheten för den aktuella specialgruppen, och frågan bör också bedömas på lång sikt (RP 170/2004 rd). Samma krav på förordande från kommunen finns i 3 § 2 mom. i räntestödslagen. I praktiken framskrider ansökningsförfarandet för investeringsstöd så att ARA fastställer en årlig ansökningstid för understöden. Under den tiden ska ansökningarna om understöd lämnas till kommunerna där bostäderna ligger, kommunerna ska förorda eller ge ett negativ utlåtande om ansökningarna. Ansökningarna ska tillsammans med utlåtandena lämnas till ARA, som beslutar om understöden ska beviljas. Varje kommun kan ordna förfarandet för att ge utlåtande i bostadsväsendet samt i social- och hälsovårdsväsendet på det sätt de anser vara det bästa, bara de frågor som nämns i förarbetena till investeringsunderstödslagen beaktas. ARA kan i sina årliga anvisningar om understöd utfärda direktiv för hurdana omständigheter man bör beakta när utlåtandena ges. I övrigt finns det ingen särskild styrning eller tillsyn som gäller förordandet av projekt, utan det är fråga om prövning av ändamålsenligheten som verkställs av kommunerna. Varje kommun beslutar om hur de riktar resurser till sin utlåtandep Praxis och staten beviljar inte kommunerna finansiering för utarbetandet av utlåtanden.

2.3.23.2 Val av hyresgäster i bostäder som avses för grupper med särskilda behov

Hyresbostäder som finansieras med statligt stöd avses för mindre bemedlade hushåll med små inkomster. Det gäller såväl så kallade vanliga hyresbostäder som finansieras enligt räntestödslagen, bostäder som avses för grupper med särskilda behov enligt investeringsunderstödslagen som hyresbostäder som tidigare finansierats med aravalån. Därför föreskrivs det i 11 b § i räntestödslagen och 4 d § i aravabegränsningslagen (1190/1993) att valet av hyresgäster till räntestödshyresbostäder eller hyresbostäder som finansierats med aravalån grundar sig på social ändamålsenlighet och ekonomiskt behov. Hyresgäster skall väljas med hänsyn till hushållets bostadsbehov, förmögenhet och inkomster (grunderna för val av hyresgäster). Vid valet av hyresgäster skall företräde ges bostadslösa och andra hushåll som har det mest brådskande behovet av bostad, som är minst bemedlade och som har de lägsta inkomsterna. Dessa föreskrifter i räntestödslagen gäller även bostäder för grupper med särskilda behov som staten stöder, för investeringsstödet för grupper med särskilda behov beviljas endast i samband med räntestödslån. Därför ska, även när invånare väljs till exempel till bostäder som staten stöder och som avses för äldre personer i dåligt skick eller med en demenssjukdom, personer med funktionsnedsättning eller rehabiliteringsklienter inom mental- eller missbrukarvården, de sökande sättas i prioritetsordning enligt sina behov av bostad, utgående från inkomster och tillgångar, och bostäderna ska anvisas dem som har det största behovet av bostad och som har de lägsta inkomsterna och är minst bemedlade. Det är den som fått räntestöd eller aravalån, det vill säga bostadens ägare, som ska välja invånare. Kommunen utövar med stöd av 11 d § i räntestödslagen och 4 d § i aravabegränsningslagen tillsyn över att grunderna för val av hyresgäster följs. Kommunen har rätt att av låntagaren kräva de uppgifter som behövs för tillsynen. Kommuner- na överväger själva på vilket sätt de utövar tillsynen. Närmare bestämmelser om val av invånare ges i statsrådets förordning om val av hyresgäster till arava- och räntestödshyresbostäder (166/2008, nedan förordningen om val av hyresgäster).

2.3.23.3 Uppgifter som gäller begränsning av jakt enligt jaktlagen

Regionförvaltningsverkets uppgift att enligt jaktlagen (615/1993) tillfälligt begränsa jakt med hänsyn till den allmänna säkerheten överförs till landskapen.

2.4 Uppgifter som ska anvisas Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet

I detta kapitel presenteras de uppgifter som sköts av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, regionförvaltningsverken och NTM-centralerna samt utvecklings- och förvaltningscentret som ska centraliseras i Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet.

2.4.1 Justitieministeriets förvaltningsområde

De uppgifter som gäller rättssäkerheten och vissa övriga uppgifter som i nuläget fullgörs av regionförvaltningsverken övergår till ämbetsverket som ska inrättas på justitieministeriets förvaltningsområde. Ärenden som gäller deponering och associationsrättsliga ärenden är betydande grupper av uppgifter på förvaltningsområdet. Uppgifterna är placerade i ämbetsverket på ansvarsområdet för basservice, rättsskydd och tillstånd och de har ingen separat mekanism för sektorstyrning, men för en del av dem har mål för behandlingstiden satts i regionförvaltningsverkets resultatavtal. Cirka 13 årsverken har anvisats för uppgifterna 2016.

Om någon ska betala någon annan en avgift eller en annan prestation har personen rätt att på bestämda villkor deponera pengar, värdepapper eller övriga dokument hos regionförvaltningsverket. Genom deponeringen blir personen fri från skyldigheten att betala avgiften eller prestationen för dokumentet och skyldigheten att betala ränta avbryts också. Deponeringarna regleras som allmän lag i lagen om deponering av pengar, värdeandelar, värdepapper eller handlingar som betalning eller till befrielse från annan fullgöringskyldighet (281/1931). En avsevärd del av situationerna med deponering har samband med lagstiftningen om inlösen och det finns specialbestämmelser om deponering i lagstiftningen för andra förvaltningsområden, bland annat i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977, inlösenlagen), landsvägslagen (503/2005), lagen om samfälligheter (758/1989) och fastighetsbildningslagen (554/1995) samt sjölagen (674/1994). Det finns bestämmelser om deponering som gäller associationsrättsliga fall av inlösen även på annat håll i speciallagstiftningen såsom i aktiebolagslagen (624/2006) och i bostadsaktiebolagslagen (1599/2009). I särskilda situationer kan det även bestämmas att en säkerhet ska deponeras i ämbetsverket. Sådana bestämmelser finns bland annat i lagen om inlösen och i vattenlagen (587/2011).

Regionförvaltningsverkets uppgift är att ta emot deponeringen och på ansökan betala den till dem som har rätt till betalningen. Om det deponerade inte har tagits ut inom den föreskrivna tidsfristen ska det intäktsföras till staten. Att deponera är i regel avgiftsbelagt och behandlingsavgifterna grundar sig på 6 § 3 mom. i lagen om grunderna för avgifter till staten som avser ett lägre belopp än prestationens självkostnadsvärde antingen till en fast avgift eller, i fall av flera utbetalningar, till en uppskattad timdebitering.

I associationsrättsliga ärenden fungerar regionförvaltningsverken som rättsskyddsmyndigheter i frågor som gäller minoritetsskydd. Hos dem kan man söka rätt att sammankalla ett möte eller en order om att en särskild inspektion ska verkställas i sammanslutningen eller att en verksamhetsgranskare ska förordnas för den. Uppgifterna grundar sig på associationsrätten såsom aktiebolagslagen bostadsaktiebolagslagen, föreningslagen (503/2009), lagen om bostadsköp (843/1994) och andelslagslagen (421/2013). Regionförvaltningsverken har även vissa andra associationsrättsliga uppgifter såsom förvaring av skyddsdokument enligt lagen om bostadsköp om de inte förvaras i ett kreditinstitut samt på miljöministeriets förvaltningsområde ärenden som gäller boendedemokrati i enlighet med lagen om samförvaltning i hyreshus (649/1990) samt i lagen om bostadsrättsbostäder (650/1990) som är centraliserade i Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland. Uppgifterna gäller ansökningsärenden där en behandlingsavgift, som grundar sig på 6 § 3 mom. i lagen om grunderna för avgifter till staten till ett lägre belopp än prestationens självkostnadsvärde, tas ut för besluten.

Dessutom bevakar regionförvaltningsverken statens fördel i vissa särskilda situationer. Lagen om ersättning av statens medel som till följd av frihetsberövande skall betalas till oskyldigt häktad eller dömd (422/1974) gör det möjligt för statskontoret att be regionförvaltningsverket att representera staten i domstolen när ersättningsärenden behandlas. Verket ska då förordna ett ombud att representera staten i rättegången inom ramen för statskontorets anvisningar. Regionförvaltningsverket har dessutom vissa kompletterande uppgifter som grundar sig på ställningen som allmän förvaltningsmyndighet såsom rätten att på statens vägnar ta emot stämningar enligt rätträttegångsbalken (4/1734) och rätten att förordna till att föra talan i domstol om verkställande av en ändamålsbestämmelse i ett testamente enligt ärvdabalken (40/1965). I fråga om att ordna val har ämbetsverket vissa uppgifter enligt vallagen (714/1998). Verket tillsätter valkrets nämnden i valkretsen samt förvarar de dokument och förnödenheter som nämnden använt i sitt arbete. Uppgiftshelheterna är rätt små och består av enstaka fall. Till karaktären är det fråga om civilrättsliga uppgifter som gäller rättegångsförfarandet och att företräda staten.

Förvaltningsområdet har även vissa uppgifter i fråga om tillstånd och tillsyn. Regionförvaltningsverket beviljar med stöd av föreningslagen (503/1989) tillstånd till föreningar som bedriver skytteverksamhet. Dessutom föreskrivs det om uppgifter som gäller tillstånd och tillsyn för ämbetsverket i fråga om hittegodsbyråer som det föreskrivs om i hittegodslagen (778/1988). Uppgifterna gäller rättslig prövning och förhandskontroll för tillstånd och registrering samt tillsyn över att verksamheten som bedrivs i branschen är laglig. Uppgifterna i enlighet med hittegodslagen är centraliserade hos Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland. Tillstånden är avgiftsbelagda prestationer till självkostnadsvärde.

I lagen om registrering av vissa kreditgivare (747/2010) anges för ämbetsverket en registrerings- och tillsynsuppgift avseende aktörer som beviljar konsumentkrediter men som inte övervakas av Finansinspektionen. Det är huvudsakligen fråga om så kallade snabbblånsfirmor. Uppgifterna består av rättslig prövning och förhandskontroll för tillstånd och registrering samt tillsyn över att verksamheten som bedrivs i branschen är laglig. Uppgifterna har centraliserats i Regionförvaltningsverket i Södra Finland på ansvarsområdet för basservicen, rättsskyddet och tillstånden. Tillstånd och registrering är avgiftsbelagda prestationer till självkostnadsvärde.

Till lagstiftningen på justitieministeriets förvaltningsområde hör även uppgifter som föreskrivs för regionförvaltningsverket i äktenskapslagen (234/1929), i konsumentskyddslagen (38/1978), i lagen om assisterad befruktning (1237/2006), i vattenlagen (587/2011), och i beredskapslagen (1552/2011) som dock styrs på de andra ministeriernas förvaltningsområden.

De tillståndsmyndighetsuppgifter enligt vattenlagen som regionförvaltningsverket sköter samt de uppgifter enligt vattenlagen som hänför sig till tillsyn och till tillsyn över bevakning av allmänt intresse och som sköts av NTM-centralen överförs till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet. Tillståndsmyndigheten har till uppgift att avgöra tillstånds-, undersökningstillstånds- och förvaltningstvångsärenden, separata ersättningsärenden, vissa ärenden som gäller beviljande av nyttjanderätt, ärenden som gäller inrättande av farled, bestämning av gräns för vattenområde och fastställande av kungsådrans omfattning samt vissa ärenden som hänför sig till meningsskiljaktigheter i vattenhushållningsprojekt. Till NTM-centralens tillsynsuppgift hör att övervaka att vattenlagen och de bestämmelser och föreskrifter på lägre nivå som utfärdats med stöd av den följs och att behandla vattenlagsenliga anmälningsärenden. Dessutom överförs till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet NTM-centralernas uppgifter som hänför sig till att fastställa planerna för att kontrollera konsekvenserna av vattenhushållningsprojekt. De uppgifter som anknyter till att fastställa de planer som hänför sig till fiskevårdsskyldigheterna överförs dock till landskapet.

2.4.2 Inrikesministeriets förvaltningsområde

På inrikesministeriets förvaltningsområde utgörs de mest betydande uppgiftshelheterna av laglighets tillsyn över räddningsväsendets och landskapens gemensamma beredskap, som enligt förslaget ska regleras i lagen om ordnandet av räddningsväsendet (xx/xx). Det är fråga om nya uppgiftshelheter och de nuvarande regionförvaltningsverkens uppgifter övergår inte som sådana. Resursen som övergår från de nuvarande regionförvaltningsverken uppskattas vara cirka 3 årsverken. Sammantaget har uppgifter som hör till inrikesministeriets förvaltningsområde anvisats cirka 31 årsverken i regionförvaltningsverken 2016.

Regionförvaltningsverket har övervakat räddningsväsendet samt tillgången till och nivån på räddningsväsendets tjänster inom sitt verksamhetsområde. Dessutom har det hört till uppgifterna att sörja för rapporteringen till inrikesministeriet om tillgången till och nivån på räddningsväsendets tjänster, bistå inrikesministeriet i anskaffningen av uppgifter som behövs vid ledningen av räddningsverksamheten samt i upprätthållandet av lägesbilden, delta i planeringen och ordnandet av sådana övningar med tanke på storolyckor som främjar samarbetet mellan räddningsverken och andra instanser som deltar i räddningsväsendet samt främja samarbetet inom sitt verksamhetsområde mellan olika instanser inom räddningsväsendet. Dessutom har ämbetsverket i enskilda fall helt och hållet eller för viss tid kunnat bevilja befrielse från den lagstadgade skyldigheten att inrätta skyddsrum. Regionförvaltningsverkets ansvarsområden för räddningsväsendet och beredskapen svarar för uppgifterna.

Andra mindre uppgiftshelheter som hör till ministeriets förvaltningsområde är tillsynsuppgifterna enligt lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism (503/2008) samt registrering av valutaväxlare och producenter av kapitalförvaltnings- och företagstjänster. Regionförvaltningsverket kontrollerar för vissa branscher att aktörerna uppfyller sina skyldigheter enligt lagen och registrerar de producenter av kapitalförvaltnings- och företagstjänster som uppfyller kraven. Uppgifterna har centraliserats i Regionförvaltningsverket i Södra Finland på ansvarsområdet för basservicen, rättsskyddet och tillstånd och cirka 3,6 årsverken har anvisats för dem 2016. Tillstånd och registrering är avgiftsbelagda prestationer till självkostnadsvärde.

2.4.3 Finansministeriets förvaltningsområde

Finansministeriet ansvarar för den allmänna administrativa styrningen av regionförvaltningsverken. Ministeriet styr ansvarsområdet för regionförvaltningsverkens gemensamma förvaltnings- och utvecklingstjänster, för vilket det i förordningen om regionförvaltningsverken (906/2009) separat föreskrivs om ämbetsverkens förvaltningsuppgifter. Uppgifterna består av tjänster inom ämbetsverkens personaladministration, ekonomiförvaltning, dokumentförvaltning, informationsförvaltning, lokalitetsförvaltning och kommunikationstjänster. Dessutom svarar ansvarsområdet för förande av det register över samserviceavtal som avses i lagen om samservice inom den offentliga förvaltningen (223/2007) samt riksomfattande utvecklingsuppgifter i fråga om samservicen och samarbetet mellan de statliga myndigheter som deltar i den. Cirka 129 årsverken har anvisats för uppgifterna 2016.

Enligt lagen (896/2009) och förordningen (906/2009) om regionförvaltningsverken ska enheten för styrning och utveckling av magistraterna vid Regionförvaltningsverket i Östra Finland sköta magistraternas styrnings-, övervaknings- och utvecklingsuppgifter och svara för registret över förmynderskapsärenden. Cirka 12 årsverken har anvisats för uppgifterna 2016.¹

---

¹ Magistraternas styrnings-, tillsyns- och utvecklingsuppgift har överförts till lagutkastet direkt ur lagen om regionförvaltningsverken. För närvarande är magistraterna registerförvaltningens lokalmyndigheter och underställda reg-

Dessutom föreskrivs det om tillstånds- och tillsynsuppgifter för regionförvaltningsverket i fråga om pantlåneinrättningar i lagen om pantlåneinrättningar (1535/1992). Det är frågan om uppgifter som gäller rättslig prövning och förhandskontroll för tillstånd och registrering samt tillsyn över att verksamheten som bedrivs i branschen är laglig. Uppgifterna har centraliserats i Regionförvaltningsverket i Södra Finland på ansvarsområdet för basservicen, rättsskyddet och tillstånden. Tillstånd och registrering är avgiftsbelagda prestationer till självkostnadsvärde.

Dessutom svarar varje regionförvaltningsverk för att övervaka lagligheten genom sin uppgift att behandla klagomål enligt kommunallagen (410/2015) och landskapslagen (/). Verket kan med anledning av klagomål undersöka om en kommun, samkommun eller landskapet har iakttagit gällande lag. Enligt lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009) kan regionförvaltningsverket även ålägga kommunen eller hemkommunsersättningstagaren att vid vite uppfylla en förpliktelse om vilken det föreskrivs i lag. Det är en reaktiv tillsynsuppgift som utöver de speciella sektorer verket kontrollerar även gäller kommunens verksamhet i sin helhet.

2.4.4 Undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde

På undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde utgörs de mest betydande uppgiftshelheterna av uppgifter som gäller styrning, tillsyn, finansiering och utveckling av undervisnings- och kulturväsendet (utbildnings-, biblioteks-, idrotts- och ungdomsväsendet samt småbarnspedagogiken) som sköts av regionförvaltningsverken. Uppgifterna styrs via verkets mekanism för resultatavtal samt funktionellt sett direkt från ministeriet. Uppgifterna har ordnats på ansvarsområdet undervisnings- och kulturväsendet och totalt har cirka 96 årsverken anvisats för dem 2016.

Tillsynsuppgifterna grundar sig på uppgiften att behandla klagomål enligt kommunallagen samt för småbarnspedagogikens del enligt lagen om småbarnspedagogik (36/1973) och lagen om privat socialservice (922/2011) som fortfarande tillämpas till denna del trots att lagen hör till social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. Utöver uppgiften att behandla klagomål rör det sig också om informationsstyrning och vad gäller privata serviceproducenter även om föregripande registrering och övervakning av lagligheten i branschen på eget initiativ. Registrering hör till prestationer som är avgiftsbelagda enligt självkostnadsvärde. Verket behandlar också särskilda klagomål avseende undervisningsväsendet och begäranden om omprövning med stöd av lagen om grundläggande utbildning (628/1998). Här är det frågan om uppgifter hos den myndighet där ändring söks som första instans.

Uppgifterna som gäller finansiering gäller statsunderstöd för olika sektorer inom bildningsväsendet och grundar sig på lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009), lagen om grundläggande utbildning, gymnasielagen (629/1998), lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998), ungdomslagen (72/2006), idrottslagen (390/2014) samt på bestämmelser på lägre nivå som utfärdats med stöd av dem. Uppgifterna består av att bevilja, betala ut och övervaka bruket och som statsbidragsmyndighet att eventuellt återkräva separata behovsprövade statsunderstöd som tagits in i statsbudgeten.

Verket är en statlig förvaltningsmyndighet enligt bibliotekslagen (904/2008) och dessutom ordnar verket tillsammans med ministeriet fortbildning för biblioteks- och undervisningsper-

---

ionförvaltningsverken. I och med de framtida lösningarna för organisationen av magistraterna, med hänsyn till regeringens riktlinje från den 5 april 2016 om statens riksomfattande behörighet, måste denna uppgift granskas på nytt och avlägsnas ur uppgifterna för Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet.

sonal enligt vad som avtalats separat samt utför övriga uppgifter som hänför sig till utveckling.

I enlighet med upphovsrättslagen (404/1961) övervakar verket på ansökan av den organisation för gemensam förvaltning av upphovsrätten som samlar in ersättning för vidareförsäljning av bildkonst att skyldigheten att betala ersättning iakttas enligt lagen. Uppgiften är organiserad på verkets ansvarsområde för basservicen, rättsskyddet och tillstånden.

2.4.5 Jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde

Uppgifter som gäller tillståndsärenden enligt vattenlagen som sköts i regionförvaltningsverken och som hör till jord- och skogsbruksministeriets verksamhetsområde och uppgifter som gäller tillsyn enligt vattenlagen och sköts av NTM-centralerna övergår till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet. Jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet styr uppgifterna på sina verksamhetsområden. Uppgifterna regleras i vattenlagen (587/2011) som hör till justitieministeriets föredragningsansvar. Tillståndsärenden enligt vattenlagen sköts hos regionförvaltningsverken i Södra, Östra, Västra och Inre samt i Norra Finland inom ansvarsområdet för miljötillstånd på motsvarande sätt som tillståndsärenden enligt miljöskyddslagen. Resurserna som anvisas för tillståndsärenden på ansvarsområdena presenteras i punkt 2.4.8. Tillstånden är avgiftsbelagda prestationer till nedsatt självkostnadsvärde enligt lagen om grunderna för avgifter till staten. Tillsyn enligt vattenlagen utövas på NTM-centralernas ansvarsområden för miljö och naturresurser. För godkännandet av en kontrollplan eller för en ändring av den enligt vattenlagen tas en avgift ut som är lägre än självkostnadsvärdet. Också den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten är en tillsynsmyndighet i enlighet med vattenlagen.

Regionförvaltningsverket kan bestämma att den som försummat en skyldighet enligt jaktlagen (615/1993) ska uppfylla skyldigheten. Regionförvaltningsverket övervakar även hur befogenheterna inom jakt- och fiskeövervakningen enligt lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning (1157/2005) utövas.

2.4.6 Arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde

De mest betydande uppgiftshelheterna utgörs av regionförvaltningsverkets uppgifter inom närings tillsynen. Cirka 32 årsverken har anvisats för uppgifterna 2016. Till den del uppgifterna gäller Säkerhets- och kemikalieverket Tukes verksamhetsområde styrs de till regionförvaltningsverkets allmänna resultatavtal och dessutom till den centralförvaltning som är behörig via direkt styrning av verksamheten som utgörs av en årlig gemensam verksamhetsplan eller av fullgörandet och innehållsstyrningen av resultatavtalet. Till de andra delarna är styrningen kopplad till verkets resultatavtal.

Bestämmelser om tillsynsuppgifter finns för förmedlingsrörelser och indrivningsbyråer som det föreskrivs om i lagen om fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler (1075/2000) samt i lagen om tillståndsplikt för indrivningsverksamhet (517/1999). Det är frågan om uppgifter som gäller rättslig prövning, förhandskontroll för tillstånd och registrering samt tillsyn över att verksamheten i branschen bedrivs enligt lagen. Tillsynsuppgifterna som gäller indrivningsbyråerna är centraliserade hos Regionförvaltningsverket i Södra Finland. Tillstånd och registrering är avgiftsbelagda prestationer till självkostnadsvärde.

Vidare kontrollerar verket i sin region att lagen om mätinstrument (707/2011) iakttas vad gäller bestämmelser om skyldigheter i fråga om instrumentens verifiering samt användning. Till den delen styrs verksamheten av Säkerhets- och kemikalieverket och där handlar det om tillsyn på eget initiativ, kontrollverksamhet och vid behov användning av tvångsmedel.

På förvaltningsområdet hör till regionförvaltningsverkets uppgifter också styruppgifter som gäller beredskap inom dagligvaruförsörjningen samt under undantagsförhållanden styrning och verkställighetsuppgifter som gäller reglering av detaljhandeln enligt 32 § i beredskapslagen.

Uppgifter som har samband med lönegarantin och som sköts av närings-, trafik- och miljöcentralerna grundar sig på lönegarantilagen (866/1998) och lagen om lönegaranti för sjömän (1108/2000). Syftet med lönegarantin är att i händelse av arbetsgivarens insolvens trygga betalningen av arbetstagarnas fordringar. Ansökan om betalning enligt lönegarantin kan göras av arbetstagaren eller en arbetstagarorganisation på vilken arbetstagaren har överfört sin fordran för indrivning. När arbetsgivaren är försatt i konkurs kan ansökan om betalning enligt lönegarantin, under vissa förutsättningar också sökas av konkursboet för arbetstagarnas räkning. När staten har betalat lönegarantin till arbetstagaren får staten en fordran på arbetsgivaren på motsvarande belopp. Fordran skall återkrävas inom 10 år från utgången av det år då lönegarantibeslutet har getts. Cirka 38 årsverken har 2015 anvisats för uppgifterna i NTM-centralerna.

Till förvaltningsområdet hör även allmän arbetsrättslig reglering och de arbetarskyddsuppgifter som hör dit vilka dock styrs på social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde.

2.4.7 Social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde

Social- och hälsovårdssektorn

På social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde utgör följande uppgifter en avsevärd helhet: tillsynen över yrkesutbildade personer inom den offentliga och den privata hälso- och sjukvården samt inom organisationer som utförs av regionförvaltningsverken och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården Valvira, styrning och tillsyn enligt hälsoskyddslagen och tobakslagen samt Valviras riksomfattande alkoholförvaltning. Ändringarna i lagstiftningen om uppgifterna genomförs huvudsakligen genom en separat regeringsproposition i samband med ändringarna med anledning av social- och hälsovårdsreformen.

Valvira och regionförvaltningsverken beviljar även tillstånd för privata social- och hälsovårdstjänster. Efter att lagen om produktion av social- och hälsotjänster (xx/xxxx) har trätt i kraft upphör de uppgifterna. Till det nya ämbetsverkets uppgifter hör dock registrering av serviceproducenterna inom social- och hälsovården och tillsyn över deras verksamhet. Valvira har i nuläget dessutom i uppgift att kontrollera säkerheten och överensstämmelsen med kraven i de datasystem för hälso- och sjukvård som finns på marknaden. Valvira beviljar även rätten att utöva yrke som legitimerad yrkesutbildad person inom social- eller hälsovården eller som yrkesutbildad person med skyddad yrkesbeteckning.

Valvira sköter i nuläget även styrningen och tillsynen över hälsoskyddet och över tobakslagen. Valvira godkänner även testare som utför kompetenstest för hygieniska test av hushållsvatten och vatten i simbassänger, övervakar testarna samt beviljar intyg till dem som fullgjort test. Valvira upprätthåller också ett system över kompetenstest (OSTI).

Dessutom övervakar Valvira verksamheten hos tillverkarna av, partiförsäljarna av och licenstagarna för alkoholdrycker, utövar produkttillsyn, övervakar reklamen för och främjandet av försäljningen av alkohol, samt i fråga om tobak reklamförbudet samt skadliga ämnen och märkningen av förpackningar. Ämbetsverket beviljar tillstånd för framställning av, import av, partiförsäljning av och användningstillstånd för alkohol.

Utöver dessa uppgiftshelheter har Valvira följande uppgifter: ärenden som gäller avbrytande av havandeskap och sterilisationsärenden, uppgifter enligt adoptionslagen och adoptions-

nämndens uppgifter, tillstånd för assisterad befruktning samt tillsyn över datasystemen inom social- och hälsovården.

Till den delen styrs regionförvaltningsverkens nuvarande uppgifter förutom av regionförvaltningsverkens allmänna mekanism för resultatavtal av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården Valvira som fullgörs som ämbetsverkens gemensamma tillsynsprogram samt som direkt innehållsstyrning mellan ämbetsverken. Regionförvaltningsverkens och Valviras nuvarande uppgifter som gäller tillstånd, registrering, styrning och tillsyn inom social- och hälsovården övergår till ämbetsverket som ska inrättas.

Uppgifterna grundar sig på hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010), folkhälsolagen (66/1972), lagen om specialiserad sjukvård (1062/1989), mentalvårdslagen (1116/1990), lagen om smittsamma sjukdomar (583/1986), lagen om Enheten för hälso- och sjukvård för fångar (1635/2015), lagen om hälsovården inom försvarsmakten (322/1987), lagen om elev- och studerandevård (1287/2013), lagen om företagshälsovård (1383/2001), lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994), socialvårdslagen (1301/2014), barnskyddslagen (417/2007), lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977), lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården (817/2015), lagen om privat hälso- och sjukvård (152/1990) och lagen om privat socialservice (922/2011), lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården (159/2007), lagen om elektroniska recept (61/2007), lagen om produkter och utrustning för hälso- och sjukvård (629/2010), hälsoskyddslagen (763/1994), tobakslagen (549/2016), adoptionslagen (22/2012), lagen om avbrytande av havandeskap (239/1970), alkohollagen (1143/1994) och övrig speciallagstiftning på förvaltningsområdet.

Uppgifterna består av heltäckande styrning och laglighetsövervakning av sektorn som utförs som systematisk styrning och tillsyn på eget initiativ, inspektionsverksamhet, behandling av klagomål och övrig reaktiv tillsyn. Verken kan också använda administrativt tvång i sina uppgifter. Vad gäller tillsynen över privata aktörer, yrkesutbildade personer, medling i familjefrågor samt mikrobiologiska laboratorier hör tillstånds- och registerförvaltning med förhandsprövning till tillsynen. Uppgifterna inom tillstånd och register är avgiftsbelagda prestationer till självkostnadsvärde.

I fråga om specialomsorger om utvecklingsstörda är regionförvaltningsverket besvärsmyndighet i första instans i ärenden som gäller specialomsorgsprogram.

Utöver uppgifterna inom tillstånd, registrering, styrning och tillsyn har regionförvaltningsverket också särskilda uppgifter som gäller finansieringssystemet för social- och hälsovården och som det föreskrivs om i lagen om planering av och statsunderstöd för social- och hälsovården (733/1992), i lagen om utkomststöd (1412/1997) och i lagen om ordnande av utredningar av sexual- och misshandelsbrott mot barn (1009/2008). Det är fråga om utbetalning av statsbidrag för vissa uppdrag och övervakning av användningen.

På förvaltningsområdet hör till regionförvaltningsverkets uppgifter också styruppgifter som gäller beredskap inom social- och hälsovården samt under undantagsförhållanden verkställighetsuppgifter enligt 86 § i beredskapslagen.

Uppgiften är organiserad på regionförvaltningsverkens ansvarsområde för basservicen, rättskyddet och tillstånden. Tillsynsuppgifterna inom hälso- och sjukvården för fångar samt inom försvarsmakten har centraliserats hos Regionförvaltningsverket i Norra Finland. Cirka 350 årsverken har anvisats för uppgiften i Valvira och i regionförvaltningsverken 2016.

Arbetskydd

En annan betydelsefull helhet utgörs av arbetarskyddsförvaltningen som i nuläget är organiserad vid regionförvaltningsverkets ansvarsområde för arbetarskydd. Uppgifterna inom arbetarskyddet utgörs av tillsyn över arbetarskyddet på kundens och myndigheters initiativ, utredning av orsakerna till och förebyggande av allvarliga olycksfall i arbetet, yrkessjukdomar och arbetsrelaterade sjukdomar, produkttillsyn samt deltagande i behandlingen av arbetsbrott. Cirka 431 årsverken har anvisats för uppgifterna 2016. Ansvarsområdena för arbetarskyddet finns i de andra verken utom i Regionförvaltningsverket i Lappland. För arbetarskyddets del är regionförvaltningsverket behörigt även i landskapet Åland.

Styrningen av arbetarskyddet sker som direkt resultatstyrning vid social- och hälsovårdsministeriets arbetarskyddsavdelning, oberoende av ämbetsverkets övriga organisation och uppgifter. Även finansieringen av verksamheten är fristående i förhållande till regionförvaltningsverkets allmänna finansiering som ett eget moment i statsbudgeten. Regionförvaltningsverkens och närings-, trafik- och miljöcentralernas gemensamma strategidokument har dock en egen andel för planering och styrning av uppgifterna inom arbetarskyddet.

Uppgifterna grundar sig huvudsakligen på lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (44/2006), lagen om arbetarskyddsförvaltningen (16/1993), lagen om personregister för arbetarskyddet (1039/2001), arbetarskyddslagen (738/2002), lagen om företagshälsovård, lagen om vissa tekniska anordningars överensstämmelse med gällande krav (1016/2004) samt på sektorspecifika specialbestämmelser. Det finns många uppgifter inom arbetslagstiftningen som hör till arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde och de grundar sig väsentligen på arbetsavtalslagen (55/2001), lagen om utstationering av arbetstagare (447/2016), lagen om integritetsskydd i arbetslivet (759/2004), lagen om studieledighet (274/1979), lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft (1233/2006), lagen om sjöarbetsavtal (756/2011), lagen om alterneringsledighet (1305/2002), arbetstidslagen (605/1996), sjöarbetstidslagen (296/1976), lagen om arbetstiden på fartyg i inrikesfart (248/1982), semesterlagen (162/2005), semesterlagen för sjömän (433/1984), lagen om unga arbetstagare (998/1993) samt lagen om arbetsrådet och om vissa tillstånd till undantag inom arbetarskyddet (400/2004). Det finns specialbestämmelser även i gruvlagen (621/2011), elsäkerhetslagen (410/1996) och lagen om tryckbärande anordningar (869/1999).

Uppgifterna består av heltäckande styrning och laglighetsövervakning av arbetarskyddet som grundar sig på över hundra författningar, och som utförs som systematisk ledning och övervakning på eget initiativ, som inspektionsverksamhet och som reaktiv övervakning. Verket kan också använda administrativt tvång i sina uppgifter. Till uppgifterna hör även vissa tillstånd och beslut om erkännande av examina som är avgiftsbelagda prestationer enligt självkostnadsvärde.

Till förvaltningsområdets lagstiftning hör dessutom övervakning enligt kemikalielagen (599/2013) som räknas till uppgifter inom miljövärden. I 10 § i kemikalielagen föreskrivs det om arbetarskyddsmyndighetens tillsynsplikt i arbeten där arbetsgivaren är skyldig att iakttä arbetarskyddslagen. Även lagstiftningen på vissa andra förvaltningsområden innehåller tillsynsuppgifter för arbetarskyddsmyndigheten såsom till exempel utlänningslagen (301/2004).

Övriga uppgifter

Till förvaltningsområdets lagstiftning hör också enligt 11 § i kemikalielagen närings-, trafik- och miljöcentralens och den kommunala miljöförvaltningsmyndighetens uppsiktsskyldighet över aktiviteter till den del tillsynen gäller verksamhetsutövers skyldighet att sörja för förebyggande och avvärjande av miljöolägenheter i samband med användning och lagring av kemikalier. NTM-centralens uppgifter övergår till det nya ämbetsverket som en del av miljöuppgifterna

under ledning av miljöministeriet. Tillsynen enligt kemikalielagen finansieras med statens och kommunernas skatteinkomster samt med avgifter som tas ut.

2.4.8 Miljöministeriets förvaltningsområde

Uppgifterna på miljöministeriets förvaltningsområde utgörs å ena sidan av ärenden som gäller vatten och miljötillstånd och som sköts i de nuvarande regionförvaltningsverken, å andra sidan av vatten- och miljötillstånd och tillsyn över avfallshanteringen, naturskydd, miljökonsekvensbedömning samt myndighetsuppgifter som gäller marktäktslagen och ärenden som gäller skyddande av byggnadsarvet och som sköts i de nuvarande NTM-centralerna.

På förvaltningsområdet har totalt cirka 480 årsverken och med separata anslag 38 årsverken anvisats för uppgiften.

Miljötillstånd

Miljöskyddslagen (527/2014) och statsrådets förordning om miljöskydd (713/2014) trädde i kraft i september 2014. De viktigaste regleringssätten i lagen och förordningen är miljötillståndsförfarandet och vissa andra förfaranden för godkännande samt närmare skyldigheter med avseende på miljöskydd som med stöd av lagen regleras genom förordning av statsrådet.

Syftet med miljöskyddslagen är bland annat att förebygga och hindra förorening och risk för förorening av miljön samt att minska mängden avfall och avfallets skadlighet.

Miljöskyddslagen tillämpas på industriell och annan verksamhet som orsakar eller kan orsaka förorening av miljön. Lagen tillämpas också på verksamhet som ger upphov till avfall och på behandling av avfall. Lagen innehåller bestämmelser om tillståndsplikt, grunderna för tillståndsprövning samt förutsättningarna för beviljande av tillstånd. För sådan verksamhet som medför risk för förorening av miljön krävs miljötillstånd. Verksamheter som kräver miljötillstånd räknas upp i bilagan till miljöskyddslagen. Dessutom är viss övrig verksamhet som orsakar vissa konsekvenser tillståndspliktig enligt lagen. Miljötillstånd ska beviljas om verksamheten uppfyller de krav som ställs i miljöskyddslagen och i avfallslagen samt i de bestämmelser som har utfärdats med stöd av dem. Vid avgörandet av ett tillståndsärende ska också naturvårdslagen och vad som föreskrivs med stöd av den iakttas.

Regionförvaltningsverken, närings-, trafik- och miljöcentralerna samt kommunernas miljöförvaltningsmyndigheter svarar för att miljöskyddslagen verkställs. Miljöministeriet styr regionförvaltningsverkens ansvarsområden för miljötillstånd och närings-, trafik- och miljöcentralernas ansvarsområden för miljö och naturresurser i de uppgifter som hör till deras verksamhetsområde. Verkställandet av statens effektivitets- och resultatprogram och regionförvaltningsverkens tillståndsverksamhet samt effektiviseringen och samordningen av styrfunktionerna för närings-, trafik- och miljöcentralernas tillståndsverksamhet krävde utveckling och harmonisering av tillstånds- och tillsynsförfarandena i samband med totalrevideringen av miljöskyddslagen. I samband med det ville man även förbättra förutsättningarna för kommunernas förfaranden för miljöstånd och registrering samt tillsynsåtgärder.

I fråga om vatten- och miljötillståndsärenden gäller det rättslig prövning och förhandskontroll för förvaltningstillstånd. Tillstånden är avgiftsbelagda prestationer till ett lägre belopp än självkostnadsvärdet enligt lagen om grunderna för avgifter till staten.

Miljötillståndsmyndigheter

I samband med reformen av statens regionförvaltning 2010 fördes de statliga uppgifterna som gäller miljö tillstånd till regionförvaltningsverken. Av dem har fyra ansvarsområden för miljö tillstånd. De behandlar samtidigt också tillståndsärenden enligt vattenlagen. Ansvarsområdena finns i regionförvaltningsverken i Södra, Östra, Västra och Inre samt Norra Finland. För uppgifterna har cirka 134 årsverken (bekostade inom ramen för omkostnaderna) anvisats 2016. Ansvarsområdena styrs enligt ämbetsverkens allmänna resultatstyrningsmekanism, men ansvarsområdet är i sin verksamhet oberoende av verkets övriga organisation och uppgifter.

I och med ändringen av miljöskyddslagen 2014 övergick man för vissa funktioner som hör till tillämpningsområdet från tillståndsförfarande till registreringsförfarande där det inte fattas beslut. Verksamheten registreras för motsvarande tillsyn i myndighetens register. För dessa verksamheter reglerades samtidigt kraven på miljöskydd genom förordning av statsrådet, vilket i praktiken betydde att tillståndet ersätts med kraven i förordningen.

Regionförvaltningsverket i Södra Finland har dessutom i enlighet med havsskyddslagen (1415/1994) fått uppgifter som gäller deponering av muddermassa, konstruktioner i havet samt tillstånd till utforskning och nyttjande av havsbotten och dess inre.

Tillsyn enligt miljöskyddslagen

Den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten och närings-, trafik- och miljöcentralerna är tillsynsmyndigheter enligt miljöskyddslagen. Den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten övervakar miljö tillstånden som getts av kommunen och närings-, trafik- och miljöcentralerna övervakar miljö tillstånden som getts av regionförvaltningsverket. Tillsynsmyndigheterna har mångsidiga övervaknings- och tvångsmedel som de kan använda för att ingripa effektivt och i rätt tid i konstaterade försummelser.

De uppgifter som hör till statens ansvar vad gäller tillsyn över miljön är i nuläget organiserade på närings-, trafik- och miljöcentralernas ansvarsområden för miljö och naturresurser. Uppgifter som gäller miljö och naturresurser sköts av 13 NTM-centraler. Miljöfrågor som gäller Satakunta sköts av NTM-centralen i Egentliga Finland och miljöfrågor som gäller Österbotten och Mellersta Österbotten sköts av NTM-centralen i Södra Österbotten.

Närings-, trafik- och miljöcentralerna ska för att ordna tillsynen göra upp en tillsynsplan. Miljöministeriet har i maj 2016 gett närings-, trafik- och miljöcentralerna nya anvisningar för ordnandet av tillsynen (YM4/401/2016), som kommunerna kan använda i tillämpliga delar. Utöver periodiska inspektioner enligt tillsynsplanen och tillsynsprogrammet hör till tillsynen över miljö tillstånden övriga inspektioner som situationen kräver, förhandlingar med verksamhetsutövarna, kontroll av periodiska rapporter (års- och månadsrapporter) och utlåtanden som ska ges över ansökningar om tillstånd.

I anvisningen om miljö tillsyn betonas att tillsynen ska vara riskbaserad, tillsynens kvalitet och uppföljning av effektiviteten samt kommunikationen i tillsynsärenden. Genom reformen av miljöskyddslagen har möjligheten att ta ut avgifter för tillsynen gett möjligheter till att effektivisera tillsynen. Riksdagen har i sitt uttalande (Riksdagens svar 67/2014) förutsatt att regeringen ser till att närings-, trafik- och miljöcentralerna faktiskt använder intäkterna av tillsynsavgifterna till tillsyn utan att övriga tillsynsmedel minskas. Att tillsynsavgifterna även i fortsättningen oavkortade styrs till tillsynen är viktigt i Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet.

Tillstånds- och tillsynsärenden enligt vattenlagen I vattenlagen, som nämns i 2.4.1, ingår uppgifter som omfattas av miljöministeriets ansvarsområde. Av dessa är de viktigaste de tillståndsmyndighetsuppgifter som sköts av regionförvaltningsverken och de tillsynsuppgifter som sköts av NTM-centralerna. I samband med reformen av statens regionförvaltning 2010

samlades statens miljö tillståndsuppgifter hos regionförvaltningsverken, av vilka såsom ovan konstateras fyra har ett ansvarsområde för miljö tillståndsärenden (ansvarsområde Y). Dessa fyra ansvarsområden för miljö tillståndsärenden behandlar samtidigt också tillståndsärenden enligt vattenlagen. År 2016 var det sammanlagda antalet årsverken som ingår i omkostnaderna för ansvarsområdet för miljö tillståndsärenden vid regionförvaltningsverken cirka 132, av vilka cirka 102 årsverken hänförde sig till miljö tillstånd och cirka 30 årsverken till vattentillstånd. Vid NTM-centralerna riktades cirka 36 årsverken till tillsyn enligt vattenlagen. I sin helhet riktades cirka 66 årsverken till tillstånds- och tillsynsuppgifter enligt vattenlagen.

Avfallshantering

Avfallslagen (646/2011) trädde generellt i kraft den 1 maj 2012, och därmed genomfördes kraven i avfallsdirektivet (2008/98/EG) i den nationella lagstiftningen. Syftet med lagen är att förebygga den fara eller skada för hälsan eller miljön som avfall och avfallshantering orsakar och att minska avfallens mängd och skadlighet, främja ett hållbart utnyttjande av naturresurserna, säkerställa en fungerande avfallshantering och förhindra nedskräpning. De viktigaste ändringarna i den nya avfallslagen gällde effektiviserad tillsyn och ett utvidgat ansvar för producenterna vid avfallshantering av förpackningsavfall.

Myndigheter enligt avfallslagen

Allmänna tillsynsmyndigheter enligt 24 § i avfallslagen är närings-, trafik- och miljöcentralen och den kommunala miljö vårdsmyndigheten som avses i lagen om kommunernas miljö vårdsförvaltning (64/1986). Inspektionerna enligt avfallslagen utgör huvuddelen av tillsynen enligt avfallslagen. En tillsynsmyndighet ska enligt avfallslagen med regelbundna intervaller inspektera anläggningar och företag som bedriver verksamhet där avfall behandlas i en anläggning eller yrkesmässigt, där det uppkommer farligt avfall, där avfall transporteras eller insamlas yrkesmässigt, som bedriver verksamhet som avfallsmäklare eller som utför internationella avfallstransporter. Inspektionerna kan i enskilda fall gälla till exempel att förelägga skyldighet att städa ett nedskräpat område eller utredningar som gäller ett enskilt föreläggande. En inspektion kan också krävas för att klarlägga ett ärende som en part har inlett. Om en verksamhet kräver miljö tillstånd ska inspektionerna dock utföras som tillståndsövervakning enligt miljöskyddslagen.

Den allmänna tillsynen över avfallslagen och bestämmelser och föreskrifter som getts med stöd av den sköts av närings-, trafik- och miljöcentralerna samt den kommunala miljö vårdsmyndigheten. I lokala uppgifter är det i praktiken den kommunala miljö vårdsmyndigheten som svarar för tillsynen. I regel övervakar närings-, trafik- och miljöcentralen enligt miljöskyddslagen och avfallslagen verksamheter som hör till statens behörighet. Därför övervakas chaufförernas och förmedlarnas verksamhet i första hand av närings-, trafik- och miljöcentralen som godkänner den i avfallshanteringsregistret. Avfallsinsamlingen övervakas i sin tur av den kommunala miljö vårdsmyndigheten. Närings-, trafik- och miljöcentralen och den kommunala miljö vårdsmyndigheten kan vid behov avtala om ändamålsenlig tillsyn över anläggningar och funktioner där det uppstår farligt avfall.

Uppgifter enligt naturvårdslagen

Närings-, trafik- och miljöcentralerna svarar enligt 6 § i naturvårdslagen (1096/1996) för att främja och övervaka naturvården och landskapsvården inom sina områden. NTM-centralen svarar för största delen av de beslut som kräver rättslig prövning enligt naturvårdslagen. De gäller Natura 2000-områden, naturskyddsprogram, naturskyddsområden på privatägd mark, skydd av arter och naturtyper, landskapsområden, naturskador samt tillstånd för och beslut om tvångsmedel som gäller detta. NTM-centralen övervakar allmänintresset i fråga om naturvård

på sitt verksamhetsområde. Hit hör bland annat att ge utlåtanden om projekt och planer som kan påverka områden som skyddas genom naturvårdslagen. NTM-centralen har även rätt att söka ändring i beslut som strider mot naturvårdslagen i fall där föregripande förfaranden inte är tillräckliga.

Vid NTM-centralerna fattas det bland annat beslut om anläggning av privata naturskyddsområden och beslut om anskaffning av objekt till staten för naturvårdsändamål för att förverkliga naturskyddsprogram, nätverket Natura 2000, skyddsreserveringar för planer samt METSO-programmet. Dessutom sköter NTM-centralerna tvångsåtgärder som gäller naturskyddsprogram och nätverket Natura 2000 om man inte har nått en frivillig lösning. NTM-centralen har som uppgift att vid behov märka ut gränserna för naturskyddsområden på privatägda naturskyddsområden. NTM-centralerna har också ansvaret för planeringen av nätverket Natura 2000 samt de uppgifter som projekt och planer för Natura-områdena kräver.

I NTM-centralernas uppgifter ingår det att samarbeta, förhandla och kommentera tillämpningen av naturvårdslagen och andra lagar. När skyddet av naturtyper verkställs har NTM-centralen bland annat uppgiften att besluta om begränsningar för att trygga de naturtyper som avses i naturvårdslagen. Uppgifterna som hänför sig till skydd av vilda arter är både nationella ärenden och ärenden som gäller tillämpningen av EU:s gemenskapslagstiftning. I uppgiften ingår beslut om begränsningar på förekomstplatser för arter som kräver särskilt skydd, avvikelser från dem, ersättningsförfaranden och undantagslov beträffande fredade vilda arter.

Bedömning av miljökonsekvenser

Närings-, trafik- och miljöcentralerna är kontaktmyndigheter enligt 6 a § i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (468/1994) med uppgiften att ordna förfarandet för bedömning av miljökonsekvenser i projekt som kräver det. Kontaktmyndigheten har som uppgift att sörja för hörandet i fråga om programmet för miljökonsekvensbedömning och miljökonsekvensbeskrivningen samt att be om de utlåtanden som behövs och bereda möjlighet att framföra åsikter om programmet och beskrivningen. Kontaktmyndigheten ger sitt eget utlåtande om programmet för miljökonsekvensbedömning till den projektansvarige.

Kontaktmyndigheten beslutar om tillämpningen av bedömningsförfarandet i enskilda fall och har rätt att anföra besvär över ett projekt som hör till tillämpningsområdet för projektet, när besvärsgrundern är att en miljökonsekvensbedömning enligt lagen inte har företagits eller den har varit bristfällig till väsentliga delar.

En närings-, trafik- och miljöcentral kan vid vite bestämma att genomförandet av ett projekt som kräver miljökonsekvensbedömning avbryts tills bedömningsförfarandet är slutfört.

Närings-, trafik- och miljöcentralen svarar även för uppgifter enligt lagen om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program (200/2005) och förordningen (347/2005).

Marktäkt

Närings-, trafik- och miljöcentralerna styr och övervakar verksamhet enligt marktäktslagen (555/1981) på sitt område. I vissa fall måste man begära utlåtande av närings-, trafik- och miljöcentralen innan tillstånd för marktäkt beviljas. Närings-, trafik- och miljöcentralen kan även avbryta marktäkt. Närings-, trafik- och miljöcentralen ska meddelas om beviljande av tillstånd för marktäkt, ändring av tillståndsbestämmelser, avvikelser från tillståndsbeslut och återtagande av tillstånd enligt marktäktslagen. Dessutom ska tillståndsmyndigheterna enligt marktäktslagen årligen meddela närings-, trafik- och miljöcentralen jordmaterialets volym och slag

vid marktäkter med stöd av avtal som de beviljat. Närings-, trafik- och miljöcentralerna upprätthåller i samarbete med Finlands miljöcentral ett datasystem för ordnandet av uppföljningen av marktäkt och dess verkningar.

Övriga uppgifter

Närings-, trafik- och miljöcentralerna kan med stöd av terrängtrafiklagen (1710/1995) förbjuda eller begränsa användningen av motordrivna fordon i terräng och på snöskoterleder.

Enligt lagen om skyddande av byggnadsarvet (498/2010) främjar närings-, trafik- och miljöcentralerna och Museiverket och utövar tillsyn över bevarandet av byggnadsarvet. Byggnadsskyddet fullgörs på detaljplaneområde i regel utifrån en detaljplan som utarbetas av kommunen i enlighet med markanvändnings- och bygglagen och till andra delar genom beslut av NTM-centralen som grundar sig på lagen om skyddande av byggnadsarvet.

Uppgifterna som gäller byggnadsskyddet sköts på NTM-centralens ansvarsområde för miljö och naturresurser. Ärenden som gäller NTM-centralen i Satakuntas område sköts av NTM-centralen i Egentliga Finland och ärenden som gäller NTM-centralen i Österbottens område sköts av NTM-centralen i Södra Österbotten. Besluten om byggnadsskydd är avgiftsfria.

Dessutom hör till miljöministeriets förvaltningsområde även vissa myndighetsuppgifter i lagen om oljeskyddsfonden (1406/2004), i lagen om miljöskadeförsäkring (81/1998), i lagen om avhjälpande av vissa miljöskador (383/2009), i lagen om kommunernas miljövårdsförvaltning (64/1986), i lagen om avskiljning och lagring av koldioxid (416/2012), i lagen om skydd för miljön i Antarktis (28/1998) och i lagen om frivilligt deltagande i miljölednings- och miljörevisionsordningen (121/2011). Enskilda uppgifter på miljöministeriets förvaltningsområden finns även i lagen om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden (669/1978), lagen om samförvaltning i hyreshus (649/1990) och i lagen om bostadsrättsbostäder (650/1990). Dessutom finns det vissa myndighetsuppgifter som anvisats NTM-centralerna i kemikalielagen (599/2013) som hör till social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde och i miljöskyddslagen för sjöfarten (1672/2009) som hör till kommunikationsministeriets förvaltningsområde.

2.5 Uppgifter som övergår till andra myndigheter

2.5.1 Uppgifter som övergår till Livsmedelssäkerhetsverket

2.5.1.1 Försöksdjursverksamhet

I lagen om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål (497/2013) föreskrivs det om försöksdjursverksamhet och om skydd av försöksdjur. Regionförvaltningsverket i Södra Finland och Regionförvaltningsverket i Östra Finland svarar för tillsynen över att lagen följs och för ordnandet av tillsynen. Också övriga regionförvaltningsverk kan användas som hjälp i tillsynen. En verksamhetsutövare ska ha ett verksamhetstillstånd som beviljas av Regionförvaltningsverket i Södra Finland eller Regionförvaltningsverket i Östra Finland.

Projekt får genomföras endast med tillstånd från nämnden för projektgodkännanden. Nämnden för projektgodkännanden finns hos Regionförvaltningsverket i Södra Finland. Ärenden som ska behandlas av nämnden bereds vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland där man också svarar för presentationen av ärendena. Regionförvaltningsverket i Södra Finland kan bevilja godkännande för smärre ändringar i ett projekt. Regionförvaltningsverket i Södra Finland gör en så kallad utvärdering i efterhand av projekten. Även delegationen för skydd av

djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål finns i anslutning till Regionförvaltningsverket i Södra Finland. Regionförvaltningsverket sköter de stödtjänster som nämnden för projektgodkännanden och delegationen behöver.

Regionförvaltningsverket i Södra Finland godkänner användning av djur för vetenskapliga studier eller för undervisningsändamål. Verket godkänner också en person som har fullgjort de studier som behövs på annat håll än i Finland som behörig att planera projekt i Finland. Dessutom föreskrivs för Regionförvaltningsverket i Södra Finland uppgiften att samla in och för allmänheten elektroniskt hålla tillgängliga statistiska uppgifter om användningen av djur för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål, publicera icke-tekniska sammanfattningar av beviljade projektgodkännanden och se till att de uppdateras när projekten har utvärderats i efterhand. Verksamhetsutövarna övervakas och ett register förs för planeringen av övervakningen. Regionförvaltningsverket i Södra Finland och Regionförvaltningsverket i Östra Finland för in de uppgifter om verksamhetsutövarna i registret som behövs vid tillsynen. Regionförvaltningsverket i Södra Finland för ett register över projektgodkännanden för tillsynen och planeringen av tillsynen samt statistikföringen.

Enligt förslaget överförs uppgifterna från regionförvaltningsverken i Södra och Östra Finland till Livsmedelssäkerhetsverket Evira.

2.5.1.2 Tillsyn över veterinärmedicin och ledning av bekämpning av sjukdomar

Lagen om utövning av veterinäryrket (29/2000) föreskriver om rätten att utöva veterinäryrket, rättigheter och skyldigheter för utövare av veterinäryrket samt tillsynen över utövarna. Evira beviljar rätt att vara verksam som veterinär och för register över yrkesutövarna. Utöver Evira övervakar regionförvaltningsverket att lagen efterlevs vid sidan av annat genom att behandla klagomål, men endast Evira har behörighet att besluta om administrativa tvångsmedel ska riktas mot en yrkesutövare. För att verkställa tillsynen kan myndigheterna granska mottagnings-, undersöknings- och vårdutrymmena samt journalhandlingarna hos en utövare av veterinäryrket. Evira kan även förordna regionförvaltningsverket att verkställa en inspektion.

I veterinärvårdslagen föreskrivs det om tillsyn över privata producenter av veterinärtjänster. En privat tjänsteproducent ska göra en skriftlig anmälan om sin verksamhet till regionförvaltningsverket. Evira för ett register över privata veterinärtjänsteproducenter för tillsynen. Serviceproducenterna övervakas emellertid förutom av Evira av regionförvaltningsverket.

Förbuden och begränsningarna av användning av läkemedel i lagen om medicinsk behandling av djur gäller utöver dem som har ansvar för djur även veterinärer. Lagen innehåller också bestämmelser om veterinärens rätt att överlåta läkemedel för behandling av djur samt om journalföring över användning och överlåtelse av läkemedlen. Veterinärernas verksamhet har med stöd av lag hittills övervakats av såväl Livsmedelssäkerhetsverket som regionförvaltningsverket.

Tillsynen över veterinärerna och veterinärtjänsterna centraliseras enligt förslaget hos Evira.

Regionförvaltningsverket har enligt lagen om djursjukdomar ledningsansvaret för allmän bekämpning av sjukdomar på sitt verksamhetsområde. Evira koordinerar bekämpningsåtgärder mot sjukdom på riksnivå och kan av särskilda skäl själv ta ledningen i bekämpningen av en sjukdom. Ledningsansvaret för bekämpning av sjukdomar övergår till Evira.

2.5.1.3 Styrning i fråga om lagen om animaliska biprodukter

Det föreslås att regionförvaltningsverkets styr- och tillsynsuppgifter överförs till Evira i lagen om animaliska biprodukter (517/2015). Regionförvaltningsverket styr och utövar tillsyn över efterlevnaden av lagen inom sitt verksamhetsområde i enlighet med Eviras tillsynsplan. Regionförvaltningsverket har enligt lagen om biprodukter inga praktiska tillsynsuppgifter i den systematiska tillsynen över biprodukter. Regionförvaltningsverket koordinerar endast tillsynen över biprodukter i sin region. Regionförvaltningsverket har som uppgift att leda kommunalveterinärerna samt svara för att den årliga planen för tillsyn av biprodukter verkställs i regionen. Dessutom är det regionförvaltningsverkets uppgift att sammanställa tillsynsresultaten för regionen och rapportera dem till Evira.

2.5.1.4. Vissa uppgifter enligt lagen om skydd för växters sundhet

Enligt förslaget överförs närings-, trafik- och miljöcentralernas uppgift att enligt lagen om skydd för växters sundhet registrera aktörer i växtskyddsregistret och i registret över leverantörer enligt lagen om plantmaterial samt att bevilja växtpass till Livsmedelssäkerhetsverket. Dessutom ska anmälan när verksamheten ändras eller upphör lämnas till Livsmedelssäkerhetsverket i stället för till NTM-centralerna.

2.5.2 Uppgifter som övergår till Konkurrens- och konsumentverket

På Konkurrens- och konsumentverkets verksamhetsområde utövar regionförvaltningsverket tillsynen över prisinformation vid marknadsföring samt vid marknadsföring av konsumentkrediter i sin region. Verket övervakar på eget initiativ marknadsföringen i regionen bland annat genom inspektioner och kan ingripa i den genom administrativa tvångsmedel. Dessutom ska verket med stöd av konkurrenslagen (948/2011) på uppdrag av Konkurrens- och konsumentverket utreda ärenden som har samband med konkurrensen och främja konkurrensen inom sitt verksamhetsområde, men använder inga egentliga administrativa tvångsmedel. Verket granskar med stöd av lagen om paketreserörelser (939/2008) rörelserna för att bedöma säkerheten som krävs av dem men fattar inga förvaltningsbeslut. Besluten fattas av Konkurrens- och konsumentverket.

Det föreslås att regionförvaltningsverkens regionala uppgifter samlas hos Konkurrens- och konsumentverket.

2.5.3 Uppgifter som övergår till Landsbygdsverket

Gårdsbrukets utvecklingsfonds medel, som inte ingår i statsbudgeten, får användas bland annat för att förbättra gårdsbrukets struktur och främja landsbygdsnäringarna samt för köp eller byte av jord- och vattenområden som behövs för ändamålen. Enligt den gällande lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond kan jord- och skogsbruksministeriet eller närings-, trafik- och miljöcentralen även överföra egendom i sin besittning för att användas vid nyskifte så som förrättningsmännen föreslår i syfte att utvidga lägenhetens areal och att förbättra skiftesläggningen inom skiftesområdet. Landskapet kan dock inte fatta beslut om överlåtelse av jordegendom som ägs av och finns i balansräkningen för en fond som står utanför statsbudgeten. Därför överförs enligt förslaget närings-, trafik- och miljöcentralens nuvarande uppgift till Landsbygdsverket, som redan nu har hand om förvaltningen, bokföringen och betalningsrörelsen för Gårdsbrukets utvecklingsfond i andra uppgifter än de som hör till direktionen.

Jord- och skogsbruksministeriet bereder regeringens proposition med förslag om sammanslagning av Landsbygdsverket och Livsmedelssäkerhetsverket så att det nya verket kan inleda verksamheten den 1 januari 2019. Genom sammanslagningen vill man bland annat främja att perspektivet på livsmedelskedjan och aktörerna i den beaktas starkare i myndigheternas arbete, att arbetsformerna, arbetskulturen och informationsförvaltningen utvecklas samt främja

helhetsstyrningen av jordbruket och livsmedelssektorerna. I samband med det ska även rollen för Lantmäteriverkets enhet för informationsförvaltning utvärderas. Landskapsreformens tidtabeller och ändringarna i lagstiftningen som hör till beredningen beaktas i beredningen till regeringens proposition.

2.5.4 Uppgifter som övergår till Statskontoret

I samband med att lagen om överföring av skötseln av lån och fordringar inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde på Statskontoret (78/2007) trädde i kraft överfördes vissa lån som uppstått med stöd av lagar som gäller jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde, fordringar som staten har för försäljningar och statens fordringar. Närings-, trafik- och miljöcentralen har lagstadgad behörighet i fråga om vissa grupper av fordringar – närmast grupper som har samband med stödsystemen för jordbruket och renhushållningen. Närings-, trafik- och miljöcentralerna har behörighet i ärenden som hänför sig till bland annat betalningslättnader, befrielse från skuldansvar för lån eller fordran, samtycke till skuldsanering för en privatpersons och till företagssanering samt samtycke till befrielse från pantansvar för lån eller fordringar. Fordringarna som överförts till Statskontoret är statens, och för deras del torde det inte gå att tänka sig att ett självstyrande landskap på statens vägnar fattar beslut till exempel om att försäkra säkerheterna för statens fordringar eller om samtycke till nerskärning av statens kapital. Därför ska Statskontoret enligt förslaget i fortsättningen sköta alla uppgifter med anknytning till indrivning av statens fordringar.

2.5.5 Uppgifter som övergår till Migrationsverket

I 12 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (746/2011) åläggs närings-, trafik- och miljöcentralen att ha beredskap för massinvandring. Enligt lagen kan inrikesministeriet förordna en närings-, trafik- och miljöcentral att avtala med en kommun om utarbetande av en beredskapsplan för mottagandet vid massinvandring. Beredskapsplanen ska utarbetas i form av en avsiktsförklaring. Erfarenheterna av situationen med de asylsökande hösten 2015 visade att Migrationsverkets roll och sakkunskap i fråga om uppgifter som gällde anläggning och avveckling av förläggningar och avtalsförfarandet som gäller verksamhetsställen var självskriven. Under ledning av NTM-centralerna fungerande regionala samarbetsgrupper i det rådande läget genom att producera regionala lägesbilder och kartlägga lokaler för inkvartering. De regionala beredskapsplanerna motsvarade dock inte invandrarnas behov av inkvartering vare sig till kvalitet eller kvantitet. I praktiken sköttes förhandlingarna om inkvartering centraliserat från Migrationsverket med stöd från Finlands Röda Kors.

2.6 Egendom

Samtidigt som de uppgifter som avses i regeringens proposition överförs också egendom som har samband med uppgifterna från närings-, trafik- och miljöcentralerna (NTM-centralerna) samt från kommunerna och samkommunerna huvudsakligen till de nya landskap som ska inrättas, men i fråga om NTM-centralerna i enlighet med uppgiftsöverföringarna också till vissa statliga myndigheter.

Dessutom överförs, i samband med indragningen av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira), verkets egendom och uppgifter till den nya myndighet som föreslås bli inrättad, dvs. Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet, till Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet (Fimea) samt till social- och hälsovårdsministeriet.

2.6.1 Närings- trafik- och miljöcentralerna

Värdet av NTM-centralernas och AN-byråerna anläggningstillgångar uppgick enligt 2015 års bokslut för NTM-centralernas och AN-byråernas utvecklings- och förvaltningscenter till 81,0 miljoner Euro. Av detta belopp utgjordes 76,8 milj. euro (95 procent) av fasta anläggningar och av dessa utgjordes 76,6 milj. euro av vattenanläggningar. Den näst största posten anläggningstillgångar utgjordes av maskiner och anordningar, 0,96 miljoner euro, varav anordningar i anslutning till vattenanläggningar utgjorde 0,6 milj. euro. Värdet av NTM-centralernas lösöre uppgick år 2015 till cirka 4,5 miljoner euro.

I NTM-centralernas balansräkning ingår dessutom vissa speciella tillgångsposter. I NTM-centralernas balansräkningar ingick dessutom i bokslutet för 2012 nationalegendom till ett värde av 47,6 miljoner euro, som utgjordes av mark- och vattenområden som förvärvats för naturskyddsändamål. Dessa förvärv utgör en post som endast temporärt framgår av NTM-centralernas balansräkning. I takt med att förvärvsprocessen framskrider överförs områdena till Forststyrelsens balansräkning. De årliga variationerna beror på hur förvärvs- och ersättningsförhandlingarna framskrider och på utbudet av objekt.

I NTM-centralernas balansräkning ingår också temporärt markområden som har samband med uppgifter enligt skoltlagen. Det är i dessa fall fråga om fastigheter som överförs från Forststyrelsen och som temporärt har ingått i NTM-centralernas bokföring innan de överläts till skolor. I NTM-centralernas bokföring finns för närvarande två sådana fastigheter. Lapplands NTM-central kan också köpa fastigheter samt delar och andelar av fastigheter för ändamål som anges i skoltlagen. För dessa köp används medel från Gårdsbrukets utvecklingsfond (Makera) på så sätt att fastigheten direkt överförs till Makeras bokföring. Sådana köp görs i praktiken ytterst sällan. Dessutom har NTM-centralerna för närvarande i sin besittning några fastigheter som har samband med halvfärdiga projekt eller förfaranden. Dess mark- och vattenområden har hamnat hos dem i samband med genomförandet av vattenhushållningsprojekt.

NTM-centralerna äger, i likhet med andra statliga verk inga lokaler, eftersom statens lokalbestånd förvaltas av Senatfastigheter som är ett sådant affärsverk som avses i lagen om statliga affärsverk (1062/2010). För varje lokal som innehåses av en NTM-central har ett hyresavtal ingåtts antingen med Senatfastigheter eller med en privat hyresvärd. NTM-centralernas lokalförvaltning har som en rikstäckande funktion centraliserats till NTM-centralernas och AN-byråernas utvecklings- och förvaltningscenter, som svarar för ämbetsverkens lokalförvaltning, inklusive för hyresavtalen.

Utvecklings- och förvaltningscentrets sammanlagda årliga hyresvärde enligt hyresavtalen uppgick i slutet av 2016 till cirka 27,4 miljoner euro. Av denna summa hänförde sig cirka 15,2 miljoner euro till statliga lokaler som Senatfastigheter hyr ut, ca 6,6 miljoner euro till privatägda lokaler som Senatfastigheter hyr ut som mellanhand och ca 5,6 miljoner euro till lokaler som hyrs ut direkt av privata hyresvärdar. Det är skäl att beakta att i siffrorna ingår också AN-byråernas lokaler, eftersom utvecklings- och förvaltningscentret svarar också för dem.

I principbeslutet om statsrådets lokalstrategi konstateras det att vid tillgodoseendet av statens lokalbehov i första hand ska utnyttjas statens egna eller redan hyrda lokaler. Om sådana inte finns att tillgå ska lokaler sökas på marknaden. Målsättningen är att om staten inte har lämpliga lokaler ska Senatfastigheter anskaffa eller hyra för kundernas behov lämpliga lokaler och på marknaden fungera som statens enda anskaffningsenhet. I enlighet med dessa riktlinjer håller också de lokaler som utvecklings- och förvaltningscentret hyr direkt av privata hyresvärdar på att i snabb takt minska under de följande åren och utifrån situationen vid utgången av 2016 kan den bedömningen göras att över 93 procent av hyresvärdet enligt dessa avtal hänförs till avtal som löper ut före 2019. Enligt de riktlinjer som gäller för närvarande ska kostnadseffekten av lokaler som hyrs ut av privata hyresvärdar ligga under 1 000 euro/månad eller också ska

lokaler vara mindre än 100 m². Lokaler som är större än så ska till NTM-centralerna alltid hyras ut av Senatfastigheter.

2.6.2 Kommunernas miljö- och hälsoskydd samt lantbruksförvaltning

Uppgifter som avser kommunernas miljö- och hälsoskydd samt lantbruksförvaltning sköts inom ramen för lagstadgade samarbetsområden. Lagen om samarbetsområden för miljö- och hälsoskyddet (410/2009) trädde i kraft 15.6 2009. Enligt lagen ska en kommun som själv sörjer för miljö- och hälsoskyddet, för att ordna uppgifter och möjliggöra en ändamålsenlig arbetsfördelning och specialisering, för denna uppgift ha personalresurser som motsvarar minst tio årsverken. I Finland fanns det 62 samarbetsområden år 2015.

Lagen om anordnande av landsbygdsförvaltningen i kommunerna trädde i kraft den 1 april 2010. Enligt lagen ska kommunen för skötseln av uppgifterna inom landsbygdsförvaltningen bilda en funktionell helhet, inom vars område det finns minst 800 fysiska personer eller sammanslutningar (lantbruksföretagare) som har ansökt om jordbruksstöd. Inom kommunens område ska landsbygdsförvaltningen ordnas så att uppgifterna under en gemensam ledning sköts av minst fem tjänsteinnehavare eller anställda, av vilka en person som huvudsysslade ska sköta landsbygdsförvaltningens uppgifter och leda den enhet som har samband med uppgifterna. Om de i 1 och 2 mom. föreskrivna kraven inte uppfylls i kommunen, ska den ansluta sig till ett samarbetsområde för landsbygdsförvaltningen (samarbetsområde) som uppfyller kraven. Det fanns 51 samarbetsområden i Finland år 2015 och dessutom skötte fem kommuner uppgifterna själv.

Uppgiftshelheter som sköts inom kommunernas miljö- och hälsoskydd är hälsoskydd (inklusive tobaksövervakning och livsmedelskontroll), veterinärvård, dvs. tillsyn över djurs hälsa och välbefinnande, veterinärtjänster och laboratorietjänster.

Hälsoskyddsarbetet är i huvudsak kontorsarbete för vilket det behövs kontorslokaler samt lösöre som lämpar sig för uppgifterna. Hyresvärdarna är kommuner och privata aktörer. Inom samarbetsområdena finns det i regel ett större verksamhetsställe och, beroende på området, filialer av vilka de minsta är arbetsställen för en person. För dessa uppgifter används i viss utsträckning exempelvis utrustning för vattenprovtagning, koldioxidmätare och andra instrument för mätning av kvaliteten på inomhusluft.

Inom veterinärvården behövs lokaler och lösöre som gör det möjligt att utöva veterinäryrket. De praktiska arrangemangen varierar. Inom en del av samarbetsområdena finns en gemensam mottagning där flera veterinärer arbetar. Sådana gemensamma mottagningar är i regel belägna i kommunala lokaler och de är samtidigt i praktiken inom miljö- och hälsoskyddssektorn de lokaler som är mest kostnadskrävande för kommunerna. De gemensamma mottagningarnas utrustningsnivå är ofta bättre än mindre mottagningarnas (t.ex. när det gäller röntgenapparat). Dessutom finns det inom flera samarbetsområden också decentraliserade mottagningar med en eller två veterinärer, eftersom man vill tillhandahålla kundnära tjänster. Lokalerna har då i regel hyrts ut av kommunala eller privata hyresvärdar. Vidare förekommer det arrangemang som innebär att lokalhyran inte betalas via miljö- och miljöskyddet utan den kommun som ingått avtalet har hyrt lokalen av en privat hyresvärd och utan ersättning överlåtit lokalen för användning inom miljö- och hälsoskyddet. Det finns vissa skillnader i de anordningar och den utrustning som erbjuds de kommunala veterinärerna. Utgångspunkten är den att alla kommuner tillhandahåller anordningarna och utrustningen som behövs för produktion av grundläggande veterinärtjänster.

Laboratorietjänster produceras och ordnas inte som en del av det kommunala miljö- och hälsoskyddet, utan miljö- och hälsoskyddsmyndigheterna köper de laboratorietjänster som de behöver

av olika leverantörer. Av dessa kan nämnas exempelvis Metropolilab Ab, som är Helsingfors stads dotterbolag tillsammans med Esbo, Vanda och Grankulla, ScanLab Oy som är Uleåborgs stads livsmedels- och miljölaboratorium samt BotniaLab som är Vasa stads laboratorium. I synnerhet hushålls- och badvattenprover analyseras dessutom av vattenskyddsföreningars och kommuners samägda laboratorier av vilka som exempel kan nämnas Lounais-Suomen vesi- ja ympäristötutkimus Oy.

Uppgifter som hör till landsbygdsförvaltningen i kommunerna är verkställighet av ersättningar till jordbrukare samt vissa andra uppgifter som är fast förknippade med förvaltningen av jordbruksstöd. Till sin karaktär är arbetet sedvanligt kontorsarbete och de lokaler och annan lös egendom som behövs för uppgifterna är anpassade till det. Inom samarbetsområdena finns i en viss utsträckning centraliserade verksamhetsställen men i flera kommuner finns fortfarande också små verksamhetsställen där en eller två personer arbetar. Verksamhetsställets lokaler har huvudsakligen hyrts av kommuner. Värdet av den lösa egendom som har samband med uppgifterna är relativt litet.

2.6.3 Regionförvaltningsverken

De uppgifter som från regionförvaltningsverken överförs till landskapen är inte förenade med någon särskild lös egendom av betydande värde, med rättigheter som avser ägande, innehav och användning av lös egendom och inte heller med immateriella rättigheter och tillstånd. Situationen är densamma i fråga om de uppgifter som från regionförvaltningsverken överförs till Evira samt till Konkurrens- och konsumentverket.

2.6.4 Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården

Tillstånds- och tillsynsverket för social- hälsovårdens (Valvira) anläggningstillgångar hade i 2016 års bokslut ett värde på 3,2 miljoner euro. Den största posten utgjordes av investeringskostnaderna för datasystemet Sampo som ingick i de oavslutade anskaffningarna av anläggningstillgångar.

Ämbetsverket har verksamhetsställen i Helsingfors och Rovaniemi. Ämbetsverkets hyresutgifter, varav merparten utgjordes av lokalhyror, uppgick år 2016 till sammanlagt cirka 1 miljon euro. Ämbetsverkets avtal om lokalhyror övergår i samband med reformen till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet.

2.7 Personal

Antal anställda och personalstrukturen

Kommunerna och samkommunerna

Enligt Statistikcentralens lönestatistik arbetade i oktober 2015 inom kommunsektorn sammanlagt 419 616 löntagare. I siffran ingår inte landskapet Åland där 2 100 personer arbetade inom kommunsektorn.

Till landskapen överförs den 1 januari 2019 enligt de riktlinjer som drogs upp i december 2016 och enligt den justerade statistiken sammanlagt 211 248 personer, dvs. 50,3 procent av hela kommunsektorns personal. Av dessa var uppskattningsvis 199 364 anställda inom social- och hälsovården och 6 070 inom brand- och räddningsväsendet. Antalet anställda och personalstrukturen inom social- och hälsovården samt brand- och räddningsväsendet beskrivs i den

allmänna motiveringen till regeringens proposition med förslag till det första skedet av landskapsreformen.

Från kommunerna och samkommunerna överförs utöver de ovan nämnda personalgrupperna den 1 januari 2019 sammanlagt uppskattningsvis 5 814 personer till landskapen:

- Uppskattningsvis 3 584 personer av kommunernas avbytarpersonal för lantbruks- och pälstdjursföretagare,
- Uppskattningsvis 1 314 personer av miljö- och hälsoskyddspersonalen,
- Uppskattningsvis 636 personer av landskapsförbundens personal,
- Uppskattningsvis 280 personer som arbetar i administrativa uppgifter i samband med jordbruksförvaltningen och jordbruksstöd.

Vid landskapsförbunden arbetade år 2015 sammanlagt 636 personer. Därutöver arbetade vid Lapplands landskapsförbund och Päijänne-Tavastlands landskapsförbund sammanlagt 429 personer inom brand- och räddningsväsendet. Hela brand- och räddningsväsendets personal behandlas som en egen separat helhet, oberoende av nuvarande arbetsgivare. Av landskapsförbundens personal var 43 procent anställda i tjänsteförhållande och 50 procent i arbetsavtalsförhållande. Landskapsförbundens arbete leds för närvarande av landskapsdirektörer. De vanligaste yrkesbenämningarna i landskapsförbunden är planerare, projektchef och specialsakkunnig.

Inom kommunernas miljö- och hälsoskydd arbetade år 2015 sammanlagt 1 314 personer. Inom miljö- och hälsoskyddet arbetade 491 veterinärer som alla var anställda i tjänsteförhållande. De mest typiska yrkesbenämningarna är kommunveterinär och stadsveterinär.

Inom miljö- och hälsoskyddet arbetade sammanlagt 453 kommunala hälsoinspektörer varav 97 procent i tjänsteförhållande och 3 procent i arbetsavtalsförhållande.

I administrativa uppgifter inom jordbruksförvaltningen och jordbrukarstöd arbetare år 2015 sammanlagt 280 personer. De mest typiska yrkesbenämningarna är landsbygdsombudsman, landsbygdssekreterare och landsbygdschef. Av personalen var 95 procent anställd i tjänsteförhållande och 5 procent i arbetsavtalsförhållande.

Enligt Kevas pensionsprognos kommer cirka 43 procent av de nuvarande kommunala arbetstagarna att avgå med ålderspension under de följande 20 åren. Av lantbruksavbytarna kommer cirka 14 procent att pensioneras åren 2017–2021 och cirka 59 procent senast år 2037. Av landskapsförbundens personal kommer cirka 13 procent att pensioneras åren 2017–2021 och cirka 53 procent senast 2037.

Statens regionförvaltning

NTM-centralernas resurser uppgick år 2016 till sammanlagt 3 066 årsverken, inklusive utvecklings- och förvaltningscentrets resurser på sammanlagt 502 årsverken. Regionförvaltningsverken förfogade år 2016 över resurser på sammanlagt cirka 1 219 årsverken medan Valviras resurser var cirka 158 årsverken. Merparten av personalen var avlönad på verkens omkostnadsmoment och återstoden på andra moment eller med sysselsättningsanslag.

NTM-centralernas, utvecklings- och förvaltningscentrets, regionförvaltningsverkens och Valviras personal var med några undantag anställd i tjänsteförhållande. Enligt uppgifterna för år 2015 var cirka 58 procent av NTM-centralernas och utvecklings- och förvaltningscentrets tjänsteinnehavare kvinnor. Av regionförvaltningsverkens tjänsteinnehavare var cirka 65 procent kvinnor och av Valviras tjänsteinnehavare cirka 80 procent.

Den sannolika pensionsavgången (64 år fyllda) vid de statliga verk som berörs av reformen kommer åren 2016-2018 att uppgå till sammanlagt 409 personer och åren 2019-2022 till sammanlagt 691 personer av verkens hela personal. Redan före år 2016 har sammanlagt 56 personer uppnått åldern 64 år.

Områdesindelningen för de statliga verk som berörs av reformen stämmer inte till alla delar överens med landskapsindelningen. NTM-centralerna sköter uppgifter som hänför sig till flera än en centrals ansvarsområde. Genom förordning av statsrådet föreskrivs om ansvarsområdena i förhållande till NTM-centralerna och om utvidgning av centralernas ansvarsområden. Förordningen avviker i många avseenden från behörighetsfördelningen mellan landskapen. Med undantag för NTM-centralen i Satakunta har varje NTM-central någon uppgift som den sköter inom sitt eget ansvarsområde och dessutom inom minst ett annat eller samtliga NTM-centralers ansvarsområden. Inom de centralers ansvarsområden som inte innehåller samtliga ansvarsområden finns det alltid också en annan behörig central som sköter uppgifterna inom de ansvarsområden som saknas. Dessutom har NTM-centralerna flera regionala eller rikstäckande uppgifter som innebär att de utövar offentlig makt och på en annan centrals eller samtliga centralers vägnar fattar förvaltningsbeslut i fråga om någon kategori av ärenden. Bestämmelser om NTM-centralernas specialuppgifter och centraliserade uppgifter finns också i speciallagstiftning, exempelvis i kollektivtrafiklagen (869/2009). Sådana specialuppgifter som inte innebär utövning av offentlig makt inom en annan centrals ansvarsområde regleras också i centralernas resultatavtal.

Regionförvaltningsverkens personal, med undantag av personalen vid regionförvaltningsverket i Lappland, sköter på motsvarande sätt uppgifter som hänför sig till flera landskaps områden.

Utvecklings- och förvaltningscentrets samt merparten av regionförvaltningsverkens och en betydande del av NTM-centralernas personal sköter sålunda uppgifter som hänför sig till flera landskaps områden.

Lagstiftning som tillämpas på personalen

Enligt kommunallagen ska uppgifter som innebär utövning av offentlig makt skötas i tjänsteförhållande. I kommunallagen och i lagen om kommunala tjänsteinnehavare (304/2003) föreskrivs om kommunala tjänsteförhållanden. I kommunallagen föreskrivs bland annat om inrättande och indragning av tjänster. I lagen om kommunala tjänsteinnehavare föreskrivs bland annat om tjänsteförhållandets början och om tjänsteinnehavarens allmänna skyldigheter, om uppsägning och hävning av tjänsteförhållande om permittering samt om anställning i tjänsteförhållande för viss tid.

Statens personal är huvudsakligen anställd i tjänsteförhållande. I statstjänstemannalagen (750/1994) föreskrivs om tjänstemännens rättsliga ställning. Syftet med lagen är att säkerställa att statens uppgifter sköts på ett resultatgivande och ändamålsenligt sätt och så att kravet på rättssäkerhet uppfylls samt att säkerställa tjänstemannens rättigheter i förhållande till arbetsgivaren. I statstjänstemannalagen finns bestämmelser om bland annat tjänsteregleringar, ansökningsförfarande för tjänster och tjänsteförhållanden för viss tid, utnämning och behörighetsvillkor, myndigheternas och tjänstemännens allmänna skyldigheter, tjänstledighet, varning,

avslutande av tjänsteförhållande, permittering och om avstängning från tjänsteutövning. I statstjänstemannaförordningen (971/1994) finns bestämmelser bland annat om inrättande, överföring, indragning och ändring av tjänster. I speciallagstiftning kan finnas särskilda bestämmelser om vissa kategorier av tjänstemän.

Bestämmelser om statsanställdas ställning i samband med omorganisering av verksamheten och uppgifterna finns i fråga om tjänstemännen i statstjänstemannalagen och i fråga om arbetsavtalsförhållanden i arbetsavtalslagen. På omorganisering av uppgifter och verksamhet tillämpas också EU:s direktiv om företagsöverlåtelse (2001/23/EG).

I arbetsavtalslagen (55/2001) finns de viktigaste bestämmelserna om kommunernas och statens arbetstagare, dvs. om personal som är anställd i arbetsavtalsförhållande. Den rättsliga ställningen för kommunala och statliga arbetstagare bestäms huvudsakligen på samma sätt som inom den privata sektorn, men kommunernas och statens arbetstagare har ett mera omfattande straffrättsligt ansvar än den privata sektorns arbetstagare. Också arbetsgivarens rätt att ingå kollektivavtal skiljer sig från den privata sektorn.

I lagen om statens tjänstekollektivavtal (664/1070) föreskrivs om reglering av statliga tjänsteförhållanden och i lagen om kollektivavtal (436/1946) om reglering av villkor i arbetsavtalsförhållanden.

Många allmänna lagar som ska iakttas i arbetsavtalsförhållanden gäller också personer som inom den kommunala respektive den statliga sektorn är anställda i tjänsteförhållande, exempelvis semesterlagen (162/2005), arbetstidslagen (605/1996), lagen om studieledighet (273/1979), lagen om altemneringsledighet (1305/2002), diskrimineringslagen (1325/2014) och lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986). Lagen om samarbete inom statens ämbetsverk och inrättningar (1233/2013) ska tillämpas på samarbete mellan arbetsgivaren och personalen inom statens ämbetsverk och inrättningar. Lagen om samarbete mellan kommunala arbetsgivare och arbetstagare (449/2007) tillämpas både i kommuner och i samkommuner.

Enligt 5 a § (489/2014) i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna kan en tjänsteman vid en närings-, trafik- och miljöcentral på begäran av en annan central för en bestämd tid om högst tre år, och utan att tjänstemannans tjänsteställe ändras, ställas till förfogande för den central som framställt begäran. Beslut om saken fattas av den utnämmande myndigheten. Om närings-, trafik- och miljöcentralerna inte når samförstånd i saken kan beslutet fattas också av arbets- och näringsministeriet. I beslutet ska det anges i vilken omfattning tjänstemannen står till den andra närings-, trafik- och miljöcentralens förfogande. Den närings-, trafik- och miljöcentral som tar emot tjänstemannen kan förordna tjänstemannen att i den omfattning som nämns i det beslut som avses i 1 mom. utföra uppgifter som hör till den mottagande närings-, trafik- och miljöcentralen och som motsvarat tjänstemannens tjänst. I fråga om ett ansvarsområde ska förordnandet ges av chefen för ansvarsområdet och i fråga om sådana verksamhetsenheter som inte hör till något ansvarsområde av direktören för centralen. Motsvarande bestämmelse finns också i 6 a § (932/2013) i lagen om regionförvaltningsverken.

Pensioner

Keva har till uppgift att sköta verkställighet av pensionsskyddet för kommunsektorns personal, de statsanställda, evangelisk-lutherska kyrkans personal och Folkpensionsanstaltens personal. Keva är en självständig offentligrättslig sammanslutning vars verksamhet är baserad på lagen om Keva (66/2016). Keva sköter arbetspensionstjänsterna för cirka 1,3 miljoner arbetstagare och pensionstagare inom den offentliga sektorn.

Kevas medlemssamfund är Finlands samtliga städer, kommuner och samkommuner samt delar av de kommunala föreningarna och aktiebolagen. Utöver de ovan nämnda cirka 1 000 medlemssamfunden har Keva cirka 1 300 statliga och kyrkliga arbetsgivarkunder. Också FPA är Kevas arbetsgivarkund.

Keva svarar för finansiering av pensionerna för kommunsektorns personal och för placeringen av pensionsmedlen. Pensionerna finansieras genom avgifter som tas ut hos kommunsektorns arbetsgivare och arbetstagare. Utgångspunkten för finansieringen av det kommunala pensionsystemet är hela kommunsektorns gemensamma ansvar. Pensionsanstaltens delegation beslutar om fördelningen av pensionsanstaltens utgifter mellan medlemssamfunden. Delegationen fastställer också den kommunala pensionsavgiftens storlek. År 2015 uppgick Kevas avgiftsinkomster till cirka 5 miljarder euro.

Pensionsansvarsfonden ger beredskap för framtida pensionsåtaganden. Fonden är till sin karaktär en buffertfond. Kevas delegation beslutar varje år om beloppet som ska överföras till pensionsansvarsfonden. När pensionsansvarsfondens medel placeras ska enligt lagen om Keva placeringarnas säkerhet, avkastning och likviditet tryggas samt placeringarna diversifieras. Placeringsstillgångarna uppgick den 31 december 2015 till cirka 44,2 miljarder euro.

Enligt Kevas prognos pensioneras åren 2017–2036 inom kommunsektorn cirka 300 000 personer, vilket utgör över hälften (58 procent) av den nuvarande personalen.

Vid utgången av år 2015 fanns det inom det kommunala pensionssystemet 521 933 försäkrade varav cirka 77 procent var kvinnor. De försäkrades genomsnittsalder var 45,5 år, vilket är lägre än medeltalet inom den offentliga sektorn.

Kommunernas pensionsavgifter består huvudsakligen av två delar, dvs. en lönebaserad pensionsavgift och en pensionsutgiftsbaserad avgift. Den lönebaserade pensionsavgiften (inkl. förtidspensionsavgift) har fastställts så att den är lika stor som den privata sektorns APL-avgifter i genomsnitt. Denna lönebaserade avgift betalas av alla organisationer inom kommunsektorn, dvs. av kommunerna, samkommunerna och av de kommunala bolag som är Kevas medlemssamfund.

Den lönebaserade pensionsavgiften kompletteras av den pensionsutgiftsbaserade avgiften varmed återstoden av de avgifter samlas in som pensionsavgiftsinkomsten på APL-nivå inte täcker. Dess storlek varierar årligen mellan 4 och 6 procent. Med den pensionsutgiftsbaserade avgiften täcks det bättre pensionsskydd som personalen tjänat in före pensionsreformerna samt den tilläggskostnad som orsakas av kommunsektorns kvinnodominerad struktur, exempelvis längre livslängd. Pensionsutgiftsbaserade avgifter betalas inte av organisationer som har grundats efter år 2005, vilket innebär att merparten av tilläggsåtagandena överförs på kommunerna och samkommunerna. Endast en del av kommunernas privaträttsliga organisationer, exempelvis kommunala bolag, kommer att betala pensionsutgiftsbaserade avgifter.

I fråga om den statliga personalen bestäms de årliga pensionsavgifterna enligt fullfondsmodellen och Statens pensionsfond täcker årligen 40 procent av pensionsutgifterna. Återstoden, som inte täcks av de inbetalda pensionsavgifterna, betalas direkt ur statsbudgeten till Keva för pensioner. I fråga om den statliga personalen är Keva sålunda en teknisk mottagare av pensionsavgifter och betalare av pensionsskydd, vars kostnader staten täcker till fullt belopp.

Utövande av offentlig makt samt tjänsteansvar

Enligt grundlagens 2 § 3 mom. ska all utövning av offentlig makt bygga på lag. I grundlagens 124 § föreskrivs om förutsättningarna för att offentliga förvaltningsavgifter ska kunna anför-

tros andra än myndigheter. Enligt bestämmelsen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning.

Begreppet offentliga förvaltningsuppgifter är mera omfattande än begreppet utövning av offentlig makt, vilket avser en relativt omfattande helhet av administrativa uppgifter som omfattar exempelvis uppgifter i anslutning till verkställighet av lagar samt beslutsfattande om enskilda personers och sammanslutningars rättigheter, skyldigheter och förmåner.

Endast tjänsteinnehavare har i princip rätt att utöva offentlig makt. Ett undantag från denna regel kan göras genom lagstiftning om att en uppgift, under de förutsättningar som anges i grundlagens 124 §, ska anförtros andra än myndigheter. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt kan anförtros endast en myndighet. Som betydande utövning av offentlig makt betraktas exempelvis rätten att efter självständig prövning använda tvångsmedel eller på något annat relevant sätt ingripa i en individs grundläggande rättigheter.

Eftersom uppgifter som innebär utövning av offentlig makt i första hand kan skötas endast av tjänstemän ska personalen inom statsförvaltningen i regel anställas i tjänsteförhållande. Enligt 2015 års statistik är 90 procent av den statliga personalen anställd i tjänsteförhållande.

I 87 § i kommunallagen (410/2005) föreskrivs att uppgifter i vilka offentlig makt utövas ska skötas i tjänsteförhållande. I motiveringen (RP 196/2002) till lagen om kommunala tjänsteinnehavare konstateras i fråga om den nämnda bestämmelsen (tidigare kommunallagens 44 §): ”Även om en persons uppgifter endast till en liten del handlar om att utöva offentlig makt, skall personen stå i tjänsteförhållande till kommunen”. Inom kommunsektorn var enligt 2015 års statistik 27 procent av personalen anställd i tjänsteförhållande.

Tjänsteförhållandet är enligt grundlagen (731/1999) förenat med ett särskilt tjänsteansvar. Enligt grundlagens 118 § 3 mom. ansvarar en tjänsteman själv för skada som hans eller hennes fel eller försummelse har orsakat.

I tjänsteansvaret ingår såväl skadeståndsrättsligt som straffrättsligt ansvar. I 40 kap. i strafflagen (39/1889) föreskrivs om straffrättsligt tjänsteansvar. I 40 kap. 11 § definieras vilka som ska betraktas som tjänstemän samt övriga personalkategorier som hör till tillämpningsområdet för bestämmelserna om tjänstebrott. Enligt 40 kap. 12 § 1 mom. ska bestämmelserna om tjänstemän även tillämpas på personer som sköter offentliga förtroendeuppdrag och på personer som utövar offentlig makt. Enligt 2 mom. i samma paragraf ska bestämmelserna i 1–3, 5 och 14 § i 40 kap., med undantag för avsättningspåföljden, tillämpas även på offentligt anställda arbetstagare. Med offentligt anställd arbetstagare avses enligt strafflagens 40 kap. 11 § 3 punkten den som står i arbetsavtalsförhållande till staten, en kommun eller en samkommun eller till ett annat offentligt samfund eller en annan offentlig inrättning som nämns i paragrafen. Om ett offentligt samfunds arbetstagare utövar offentlig makt betraktas han eller hon som en person som utövar offentlig makt, vilket innebär att på honom eller henne ska tillämpas bestämmelserna om en person som utövar offentlig makt.

Enligt 3 kap. 2 § i skadeståndslagen (412/1974) är ett offentligt samfund skyldigt att ersätta skada som förorsakats genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning. Samma skadeståndsskyldighet åligger ett annat samfund som på grund av lag, förordning eller bemyndigande i lag handhar en offentlig uppgift. Skadeståndsansvar föreligger emellertid endast om de krav blivit åsidosatta som med hänsyn till verksamhetens art och ändamål skäligen kan ställas på fullgörandet av åtgärden eller uppgiften.

Tjänste- och arbetskollektivavtal

Tjänste- och arbetskollektivavtal som är tillämpliga på kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare

I de kommunala tjänste- och arbetskollektivavtalen föreskrivs om anställningsvillkoren för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare. De kommunala tjänste- och arbetskollektivavtalen gäller i regel hela personalen, oberoende av vilket slag av anställningsförhållande det är fråga om. Vissa avtalsbestämmelser tillämpas endast på tjänsteinnehavare medan andra tillämpas endast på arbetstagare.

I lagen om kommunala tjänstekollektivavtal (669/1970) föreskrivs om förfarandet, hur avtal ingås om tjänsteinnehavares löner och övriga villkor i tjänsteförhållandet samt om frågor om vilka avtal inte får ingås. I lagen om kommunala arbetsmarknadsverket (254/1993) föreskrivs om kommunala arbetsmarknadsverkets ställning och uppgifter.

Följande separata avtal gäller i fråga om anställningsvillkoren för kommunernas och samkommunernas personal:

- det allmänna kommunala tjänste- och arbetskollektivavtalet (AKTA; omfattar samtliga områden som de nedan nämnda avtalen inte gäller, inklusive hälso- och socialvårdspersonalen samt personalen inom småbarnspedagogiken),
- tjänste- och arbetskollektivavtalet för undervisningspersonal (UKTA),
- tjänstekollektivavtalet för läkare (LÄKTA),
- tjänste- och arbetskollektivavtalet för teknisk personal (TS), samt
- arbetskollektivavtalet för timavlönade (TIM-AKA).

Den personal som hör till tillämpningsområdet för UKTA överförs inte till landskapet.

De nuvarande kommunala affärsverken (kommunalt affärsverk, samkommunalt affärsverk och affärsverkssamkommun) utgör en del av en kommuns eller samkommuns egentliga organisation och deras personal och intressebevakning jämföras med de anställda inom kommunsektorn. På landskapsförbundens personal tillämpas det allmänna kommunala tjänste- och arbetskollektivavtalet (AKTA) och på dem som arbetar i planläggningsuppgifter tillämpas tjänste- och arbetskollektivavtalet för teknisk personal (TS). Ett landskapsförbund är till sin juridiska karaktär en samkommun.

Intressebevakare för aktiebolag, stiftelser, övriga sammanslutningar samt privata serviceproducenter i vilka kommuner och samkommuner har bestämmande inflytande är bl.a. Avaintyönantajat Avainta ry samt motsvarande medlemsförbund inom EK.

Det kommunala lönesystemet är baserat på bedömning av arbetets svårighetsgrad i en organisation och på bedömning av den personliga arbetsprestationen (personligt tillägg). De personliga tilläggens andel av totallönen är inom kommunsektorn mindre än inom den statliga sektorn. Det förekommer skillnader i lönenivån mellan olika orter.

Tjänste- och arbetskollektivavtal som tillämpas på statsanställda

I lagen om statens tjänstekollektivavtal föreskrivs om avtalsförfarandet när det gäller tjänstemännens löner och övriga anställningsvillkor samt nämns vilka frågor som inte kan avtalas. I fråga om statstjänstemännen har ingåtts ett huvudavtal om förhandlingsförfarandet som kompletterar lagstiftningen om tjänstekollektivavtal. Anställningsvillkoren för tjänstemän och arbetstagare avtalas genom tjänste- och arbetskollektivavtal på centralnivån och preciserande tjänstekollektivavtal och arbetskollektivavtal på ämbetsverksnivån i enlighet med statens förhandlings- och avtalssystem. Tjänste- och arbetskollektivavtal för ämbetsverk och förvaltningsområden ingås för egen och förvaltningsområdets räkning av avtalsämbetsverk. Dessa avtal utgör främst överenskommelser om särskilda löne- och arbetstidsfrågor och de godkänns av finansministeriet.

Anställningsvillkoren för statens tjänstemän och arbetstagare bestäms i statens tjänste- och arbetskollektivavtal. Statens tjänste- och arbetskollektivavtal gäller personalen vid statens ämbetsverk och inrättningar oberoende av anställningsformen. Vissa avtalsbestämmelser tillämpas endast på tjänstemän och för vissa personalkategorier har inom olika förvaltningsområden ingåtts preciserande tjänste- och arbetskollektivavtal.

Lönen utgör merparten av statsarbetsgivarens arbetskraftskostnader och en stor del av omkostnaderna. Månadslönen bestäms enligt det statliga lönesystemet huvudsakligen utifrån uppgifternas svårighetsgrad och den personliga arbetsprestationen. Ämbetsverken har sina egna lönesystem, men dessa är utformade i enlighet med enhetliga allmänna principer. Systemen är baserade på tjänste- och arbetskollektivavtal som ingås sektorvis. För bedömningen av uppgifternas svårighetsgrad och den personliga arbetsprestationen har ämbetsverken sina egna bedömningssystem.

Arbetsgivarnas intressebevakning

Kommunala arbetsmarknadsverket

I lagen om kommunala arbetsmarknadsverket föreskrivs om arbetsmarknadsverkets ställning och uppgifter. Enligt lagen bevakar kommunala arbetsmarknadsverket kommunernas och samkommunernas intressen i arbetsmarknadsfrågor samt förhandlar och avtalar på kommunernas och samkommunernas vägnar om anställningsvillkoren för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare. Kommunala arbetsmarknadsverket kan också ge rekommendationer om allmänna anställningsfrågor, om resultatriktningen i den kommunala serviceproduktionen och om arbetslivskvaliteten. Lagen innehåller vidare bestämmelser om arbetsmarknadsverkets ekonomi och om kommunernas betalningsandelar. Utgifterna för arbetsmarknadsverket uppbärs hos kommunerna till hälften enligt det antal skatteören som kommunen har påförts vid kommunalbeskattningen och till hälften i proportion till invånarantalet.

Kommunala arbetsmarknadsverket har sedan år 1993 varit en del av Finlands Kommunförbund. Verket antog år 2010 namnet KT Kommunarbetsgivarna. KT är både en central arbetsmarknadsorganisation och en organisation på förbunds nivå.

KT Kommunarbetsgivarnas beslutanderätt utövas av dess delegation. Delegationen består av 11 medlemmar och lika många personliga suppleanter, vilka förordnas av finansministeriet för en fyraårsperiod som börjar den 1 oktober året efter ett kommunalval. Delegationens medlemmar och suppleanter förordnas på förslag av kommunernas centralorganisation bland sådana personer i ett centralt förtroenduppdrag eller anställningsförhållande till en kommun, samkommun eller kommunernas centralorganisation, som representerar den kommunala ar-

betsgivaren. När medlemmar förordnas ska de rådande politiska styrkeförhållandena i kommunerna beaktas och även i övrigt ska opartiskhet iakttas.

I lagen om kommunala tjänstekollektivavtal (669/1970) och i lagen om kommunala arbetskollektivavtal (670/1970) föreskrivs om det kommunala tjänste- och arbetskollektivavtalssystemet.

Inom kommunsektorn arbetar cirka 422 000 personer, varav cirka 420 000 i Fastlandsinland. Kommunsektorns avtalssystem omfattar kommunerna och samkommunerna i Fastlandsfinland samt de kommunala affärsverken och dessas anställda.

De kommunala arbets- och tjänstekollektivavtalen förhandlas och ingås med de huvudavtalsorganisationer som representerar personalen. Förhandlings- och avtalsparterna har överenskommit i huvudavtalet för kommunsektorn. Förhandlingsystemet har enligt behov reviderats så att det motsvarar fältet av arbetsmarknadsorganisationer. KT Kommunarbetsgivarnas och de lokala arbetsgivarnas förhandlingsparter är numera Kunta-ala unioni, Kommunsektorns utbildade vårdpersonal KoHo och Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU. Enligt en uppgift från 2015 representerar var och en av dessa 29–30 procent av de anställda. Av dessa är dessutom 12 procent av personalen icke organiserade.

Statens arbetsmarknadsverk

Statsarbetsgivaren representeras av statens arbetsmarknadsverk, vars uppgifter framgår av 7 § i finansministeriets förordning om finansministeriets arbetsordning (966/2005). Enligt 17 § 7 punkten i reglementet för statsrådet ingår i finansministeriets ansvarsområde statsförvaltningens arbetsgivar-, personal- och arbetsmarknadspolitik, personalens rättsliga ställning och övriga anställningsvillkor.

Till statsarbetsgivarens verksamhet hör beredning av lagstiftning som berör de statsanställda, bedömning av statsbudgetens personaluppgifter samt utveckling av informationshanteringen i fråga om arbetsgivarverksamheten och personalförvaltningen. Arbetsgivarfältet omfattar ämbetsverken inom ramen för statsbudgeten, vilka har cirka 78 000 anställda.

Statens arbetsmarknadsverk är en av arbetsmarknadens rikstäckande centralorganisationer. Arbetsmarknadsverket representerar statsarbetsgivaren vid de centrala förhandlingar som omfattar hela arbetsmarknadsfältet samt vid beredningen av förhandlingarna, ingår tjänste- och arbetskollektivavtal på statlig centralnivå samt stödjer och styr ämbetsverkens avtals- och övriga arbetsgivarverksamhet. Statens arbetsmarknadsverk drar på statens strategiska nivå upp riktlinjerna för personalledningen och ser till att strategin förverkligas.

Statens tjänste- och arbetskollektivavtal på central nivå ingås av finansministeriet/Statens arbetsmarknadsverk och huvudavtalsorganisationerna, Förhandlingsorganisationen för den offentliga sektorns utbildade FOSU rf, Löntagarorganisationen Pardia samt Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL. Avtalen gäller vanligen personalen vid de enheter som omfattas av statens budgetekonomi, dvs. personalen vid ministerierna vid statens övriga ämbetsverk och inrättningar inom olika förvaltningsområden. Tjänste- och arbetskollektivavtalen träder i kraft när statsrådet har godkänt dem. Om ett avtal medför tilläggsutgifter ska det godkännas av riksdagens finansutskott.

2.8 Bedömning av nuläget

2.8.1 Statsförvaltningen

Den nuvarande indelningen av statsförvaltningen i central-, region- och lokalförvaltning är i stor utsträckning baserad på uppfattningen om respektive ämbetsverks ansvarsområde och dettas omfattning. Ministeriernas och de centrala ämbetsverkens ansvarsområde omfattar en del av landet. Som ett särdrag i fråga om centralförvaltningen anges i förarbetena till grundlagen att uppgifterna sköts centraliserat. Presumtionen när det gäller regionförvaltningsmyndigheternas ansvarsområde är att det per definition är regionalt medan lokalförvaltningens ansvarsområden definieras som mindre lokala enheter.

Den utveckling som skett i fråga om förvaltningsstrukturerna innebär emellertid att de ovan nämnda typiska förvaltningsmodellerna kan ifrågasättas som grund för klassificeringen. Då de statliga myndigheternas organisationsstruktur förändras kommer det sätt på vilket flera nuvarande myndigheter är organiserade att uppvisa drag som påminner både om en traditionell centralförvaltning och om en traditionell region- eller lokalförvaltning. Inom statsförvaltningen har under de senaste åren bildats helheter som består av centralförvaltningsmyndigheter med rikstäckande behörighet och till vilka tidigare har hört också självständiga ämbetsverk med regional eller lokal behörighet. Dessa nya rikstäckande ämbetsverk som sålunda hör till centralförvaltningen uppvisar emellertid fortfarande många drag som vanligen sammankopplas med den statliga region- eller lokalförvaltningen. Som exempel kan nämnas uppgifter med en tydlig regional dimension och att uppgifterna inte de facto kan skötas på annat sätt än genom ständig närvaro på området i fråga (exempelvis inspektionsverksamhet som förutsätter besök på platsen). Som exempel på sådana myndigheter kan nämnas Tullen, Skatteförvaltningen och Lantmäteriverket. Dessa myndigheters struktur har under de senaste åren förnyats så att strukturen med flera nivåer har frångåtts till förmån för en rikstäckande enmyndighetsmodell. Motsvarande utveckling i riktning mot en rikstäckande myndighetsstruktur pågår bland annat i fråga om arkivväsendet, rättshjälpssystemet, utsköningsväsendet och åklagarväsendet. Funktionerna sköts regionalt oberoende av myndighetens rikstäckande behörighet, utifrån regionala enheter eller verksamhetsställen.

Samtidigt med den utveckling som beskrivs ovan har en annan sektor av statsförvaltningen utvecklats enligt principen om en övergripande centralisering av olika förvaltningsområden. Till regionförvaltningsverken och NTM-centralerna har över förvaltningsområdesgränserna överförts regionala förvaltningsmyndigheter som tidigare var bundna till vissa sektorer. Ett särdrag när det gäller regionförvaltningen är att den numera är tväradministrativ. Samtidigt gäller emellertid i fråga om dessa myndigheter den utgångspunkten att de fortfarande har regional behörighet. Behörighetens bestäms emellertid inte längre enbart utifrån regionala aspekter. En del av både regionförvaltningsverkens, NTM-centralernas och bland annat de i traditionell bemärkelse för lokalförvaltningen representativa magistraternas verksamhet har nämligen i hela landet överförts till ett enda ämbetsverk som uppvisar sådana särdrag att det kan betraktas som en typisk central förvaltningsmyndighet. I och med åtstramningen av de resurser som står till myndigheternas förfogande har uppgifterna i allt större utsträckning koncentrerats till riksnivån. Såväl vid regionförvaltningsverken som vid NTM-centralerna har också de administrativa uppgifterna centraliserats och sköts nu på riksnivå. Sex regionförvaltningsverks förvaltnings- och utvecklingsuppgifter har överförts till det rikstäckande ansvarsområdet för regionförvaltningsverkens förvaltnings- och utvecklingstjänster (HAKE-ansvarsområdet) vid regionförvaltningsverket i Södra Finland. För NTM-centralernas och AN-byråernas förvaltnings- och utvecklingstjänster har inrättats det rikstäckande utvecklings- och förvaltningscentret för närings-, trafik- och miljöcentralerna samt för arbets- och näringsbyråerna (utvecklings- och förvaltningscentret). Centret är till sin karaktär en myndighet av typen servicecenter inom statens centralförvaltning (se FvUB 30/2014 rd).

Begreppet ansvarsområde kan sålunda inte längre med fog anses vara en central särskiljande faktor i fråga om statens central- och regionförvaltning. I praktiken är organiseringen av flera centralförvaltningsmyndigheter åtminstone delvis baserad på regionindelningen och den reg-

ionala verksamheten, vilket har ansetts vara typiskt för en traditionell organisering av regionförvaltningen. Inom region- och lokalförvaltningen har uppgifterna å andra sidan organiserats utifrån en rikstäckande behörighet och centraliserade förfaranden, vilket traditionellt har ansetts vara typiskt för organisationer inom centralförvaltningen.

Utvecklingen av förvaltningsstrukturerna har således inom statsförvaltningen framskridit så att det traditionella kännetecknet på rikstäckande, regional eller lokal behörighet inte längre är enbart en särskiljande faktor när det gäller förvaltningsstrukturerna. De myndigheter som traditionellt klassificeras som rikstäckande centralförvaltningsmyndigheter kan också i stor utsträckning bedriva regionalt genomförbar och regionalt organiserad verksamhet medan en traditionell myndighet inom region- eller lokalförvaltningen kan ha rikstäckande behörighet i fråga om en del av uppgifterna. Dessutom har förhållandet mellan den sektorsövergripande verksamheten respektive sektorerna som en helhet blivit en faktor som skiljer olika myndighetsformer från varandra, medan genom den s.k. ALKU-reformen en stor del av de tidigare sektorbundna statliga regionförvaltningsmyndigheterna har centraliserats till två tväradministrativa myndighetshelheter, samtidigt som ämbetsverken vilka uppfattas som traditionella centralförvaltningsmyndigheter fortfarande har utvecklats utifrån en stark sektorbaserad organisationsmodell.

Sektoriseringen av Finlands förvaltning har uppmärksammats i OECD:s landrapporter. I 2010 års landrapport om Finland konstaterar OECD att en förstärkning av den strategiska helhetsbedömningen när det gäller Finland kräver en tväradministrativ infallsvinkel och bättre prognoser och planering av förvaltningen i dess helhet samt att koordineringen och styrningen av de principer och lösningar som omfattar hela förvaltningen måste bli effektivare. En central iakttagelse i OECD:s landrapport om Finland 2014 är att Finlands förvaltning fortfarande kännetecknas av en påtaglig indelning i separata politiksektorer (vertikal sektorisering). Också den omständigheten att styrsystemen, exempelvis genomförandeprocessen för regeringsprogrammet, statens budgetprocess och resultatstyrningen är fristående från varandra bidrar till sektoriseringen av förvaltningsområdena.

I samband med statsrådets forskningsprojekt som utrett europeiska förvaltningsmodeller (Valtioneuvooston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 37/2016) konstateras det att den utveckling som i olika länder skett i riktning mot rikstäckande myndighetsmodeller har förstärkt sektoriseringen. Rikstäckande ämbetsverk har i regel konstruerats som sektorbaserade myndigheter. Steget upp till riksnivå har effektiviserat styrningen och resursallokeringen men å andra sidan har det försvårat samarbetet mellan ämbetsverken på lokal och regional nivå. Å andra sidan visar nya internationella utredningar också på vissa risker med sektorsövergripande myndigheter.

Också projektet för utveckling av statens styrsystem 2015 (OHRA-projektet) uppmärksammade behovet att för statsrådet skapa en gemensam strategiprocess i syfte att effektivisera genomförandet av regeringens strategiska mål. En central tankegång i OHRA-projektet är att regeringen har en strategiprocess som konsekvent backas upp med information. Eftersom regeringens centrala målsättningar är tydliga och processerna styrs på ett sätt som stödjer uppnåendet av målen, skapas resurser och krafter för att åstadkomma de önskade förändringarna. OHRA-projektet konstaterade att de problem som regeringen ska lösa är komplicerade, vilket innebär att behandlingen av dem utifrån en enskild sektor inte alltid leder till det bästa slutresultatet. Lösningen av ett problem kan orsaka ett nytt problem på ett annat håll. Det är därför nödvändigt att se till att styrprocesserna parallellt inriktar verksamheten på gemensamma mål.

Resultatstyrning som verkställs per förvaltningsområde och sektormyndighet bidrar till att förstärka sektoriseringen av förvaltningsområdena. Ministerierna ställer upp resultatmålen självständigt och rapporteringen om dem sker separat utan något adekvat samband med genomfö-

randet av regeringsprogrammet. Resultatstyrningen reflekterar den sektoriella förvaltningsstrukturen och med undantag för regionförvaltningsverken och NTM-centralerna saknar den en tväradministrativ dimension. Genom att ett ministerium ensamt svarat för resultatstyrningen har det å andra sidan varit möjligt att med resultatstyrningen uppnå synergieffekter mellan ett förvaltningsområdes olika ämbetsverk och inrättningar.

Statsförvaltningens nuvarande struktur ger inte det bästa stödet för en samordnad strategi, vilket innebär att beslutsfattandet och regleringen lätt blir sektoriserade i en vertikal riktning. Samtidigt kommer allt flera ärendehelheter och strukturpolitiska åtgärder att beröra flera förvaltningsområden, vilket innebär att den sektoriserade verkställande statsförvaltningens struktur inte stödjer ett effektivt beslutsfattande. I stället behövs det mera kollegialitet, gemensamma och samordnade ställningstaganden samt uppslutning kring gemensamma mål. Beredningen och genomförandet av politiska helheter som innehåller omfattande samhällsliga genomslagsmål förutsätter ökat gränsöverskridande samarbete mellan förvaltningsområdena.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården

År 2015 genomfördes på uppdrag av social- och hälsovårdsministeriet en extern utvärdering av Valviras verksamhet. Enligt utvärderingsrapporten är Valviras genomslag på det hela taget relativt bra med beaktande av de disponibla resurserna, det omfattande uppgiftsfältet, ökningen av antalet inkommande ärenden samt de register och statistiska uppgifter som finns att tillgå. Genomslaget kan ytterligare förbättras genom ändring av arbetsrutinerna och effektivare utnyttjande av tillsynsresurserna. I rapporten konstateras det att Valvira uttryckligen haft som mål att övergå till proaktiv tillsyn och att verket också har gjort framsteg i detta avseende. En av Valviras strategiska prioriteringar har varit att utveckla ett proaktivt och riskbaserat tillsynsförfarande. I praktiken har emellertid ärendevolymen och dess kraftiga tillväxt när det gäller den reaktiva tillsynen utgjort ett hinder för att genomföra ett proaktivt och riskbaserat tillsynsförfarande. Ett undantag i detta avseende utgör emellertid tillsynen över hälsovårdsteknologin samt över miljö- och hälsoskyddet, varav i synnerhet den sistnämnda tillsynen redan är proaktiv och beredskapsinriktad. Enligt utvärderingen är det också skäl att förstärka faktaunderlaget för tillsynen.

Enligt utvärderingen kan Valviras verksamhet vidareutvecklas i en sådan riktning att verket får bättre möjligheter att riskbasera sin tillsyn och att prioritera mellan ärendena. Tillsynen ska i första hand inriktas på de områden där riskerna är störst, dvs. där exempelvis klient- och patientsäkerheten är allvarligt äventyrad.

Enligt flera speciallagar om social- och hälsovård, enligt alkohollagstiftningen samt enligt miljö- och hälsoskyddslagstiftningen ska Valvira ombesörja styrningen av regionförvaltningsverkens verksamhet i syfte att förenhetliga deras verksamhetsprinciper, förfaranden och beslutspraxis. Uppgiften är i praktiken problematisk, eftersom regionförvaltningsverken är självständiga myndigheter som självständigt avgör ärenden och också svarar för sina avgöranden. Valvira har inga redskap för styrning av regionförvaltningsverken och Valvira kan inte heller ändra regionförvaltningsverkens beslut. Detta konstaterades också i samband med den externa utvärderingen och det föreslogs att Valviras relation till regionförvaltningsverken i styrningshänseende skulle redas ut.

Överlappningen mellan regionförvaltningsverkens och Valviras tillsynsuppgifter har i vissa fall lett till att uppgifterna bollats fram och tillbaka mellan Valvira och regionförvaltningsverken. Man har i vissa fall haft delade meningar också när det gäller definitionen av vad som är principiellt betydelsefullt och vittbärande. Eftersom verken är självständiga och deras ärendehanteringssystem är fristående från varandra har redan utredningen av om ärenden eventuellt samtidigt behandlats vid olika verk i vissa fall varit både resurs- och tidskrävande.

Ända till år 2009 skötte regionförvaltningsverken hela tillståndsförvaltningen gällande den privata social- och hälsovården. Då tillkom lagstiftningen om så kallade rikstäckande tillstånd beviljades av Valvira. Denna princip inkluderades år 2011 också i lagreformen som gällde privat socialvård. Reformerna ledde till att serviceproducenterna inte längre i samma utsträckning behövde lämna in ansökningar till flera tillståndsmyndigheter. Samtidigt blev tillståndsförfarandena mera enhetliga och förutsägbara. Ett rikstäckande tillstånd behövdes i sådana fall då en serviceproducent var verksam inom flera än ett regionförvaltningsverks område. Tillståndsförvaltningen bör vara så uppbyggd att den på bästa tänkbara sätt stödjer ett jämlikt bemötande av näringsidkarna samt konkurrensneutraliteten och näringsfriheten.

Regionförvaltningsverken

De nuvarande sex regionförvaltningsverken har sedan de inrättades varit tämligen olika i fråga om storleken och uppgifterna. En förutsättning för utvidgningen av deras ansvarsområden har enligt lagen om regionförvaltningsverken varit att utvidgningen möjliggjort effektivisering av verksamheten samt användningen av statens personella och övriga resurser, förbättring av servicen, främjande av områdets finsk- och svenskspråkiga befolkning samt den inom samernas hembygdsområde enligt lagen om sametinget (974/1995) bosatta samiskspråkiga minoritetens språkliga rättigheter eller tryggnad av tillgången till sådan specialkompetens som behövs i uppgifterna eller att utvidgningen varit ändamålsenlig av någon annan motsvarande orsak.

Utöver utvidgningarna av verkens ansvarsområden centraliserades en del av regionförvaltningsverkens uppgifter redan i det skedet då verken inrättades så att de kunde skötas rikstäckande. Exempelvis magistraternas styrnings-, utvecklings- och tillsynsuppgifter på riksnivå sköts vid regionförvaltningsverket i Östra Finland. Dessutom har regionförvaltningsverken en rikstäckande svenskspråkig utbildningsenhet som organisatoriskt är placerad vid Västra och Inre Finlands regionförvaltningsverk. Utvidgningen av regionförvaltningsverkens ansvarsområden utöver verkens ursprungliga områden har i likhet med den rikstäckande koncentringen av funktionerna främst baserats på behovet att effektivisera verkens verksamhet och användningen av statens personella och övriga resurser, förbättra tillgången till service samt trygga tillgången till den specialkompetens som behövs för uppgifterna.

Det har ansetts vara behövligt att också efter inrättandet av verken utsträcka ansvarsområdena till hela landet. Regeringen överlämnade i februari 2013 till riksdagen en redogörelse om verkställandet och utfallet av regionförvaltningsreformen (SRR 1/2013 rd). Enligt de riktlinjer som dras upp i redogörelsen ska regionförvaltningsverkens och NTM-centralernas behörighet i fråga om vissa uppgifter utsträckas till hela landet. Enligt redogörelsen är det vidare skäl att granska regionförvaltningsmyndigheternas uppgifter och behörighet inte bara ur ett regionalt utan också ur ett rikstäckande perspektiv. Det konstaterades att verken redan delvis gått in för ett förfarande som innebär att sakkunskap och resurser har koncentrerats antingen till en rikstäckande uppgiftshelhet eller till en helhet som överskrider gränserna för verkets geografiska ansvarsområde. Enligt redogörelsen är det emellertid skäl att man vid regionförvaltningsverken och NTM-centralerna granskar också nya möjligheter att definiera verkets behörighet i fråga om vissa uppgifter som en rikstäckande behörighet i stället för regionalt. Skötseln av NTM-centralernas och regionförvaltningsverkens administrativa uppgifter och de till dessa anslutna s.k. specialiseringsenheterna är det enligt redogörelsen skäl att hänföra dels till en enda NTM-central och dels till ett enda regionförvaltningsverk så att personalen dock arbetar regionalt decentraliserad. I redogörelsen görs den bedömningen att koncentringen av uppgifterna kan minska behovet av personal som sköter administrativa uppgifter och även leda till att verksamheten koordineras.

I enlighet med redogörelsens bedömning genomfördes vid regionförvaltningsverken den 1 mars 2015 en koncentring av regionförvaltningsverkens förvaltnings- och utvecklingstjän-

ter till ett enda ansvarsområde för förvaltnings- och utvecklingstjänster. Ansvarsområdet är organisatoriskt sett en del av Södra Finlands regionförvaltningsverk, men dess personal är utplacerad till samtliga regionförvaltningsverk och dess uppgift är att på jämlika grunder producera förvaltnings- och utvecklingstjänster för samtliga regionförvaltningsverk. Syftet med centraliseringen av verkens förvaltnings- och utvecklingstjänster är att göra det möjligt att flexibla och effektivare utnyttja de krympande resurserna och att förbättra enhetligheten i verksamheten.

Utöver utvidgningen av ansvarsområdena i fråga om hela ansvarsområdet eller mera omfattande uppgiftshelheter har regionförvaltningsverken flera enskilda uppgifter som ett regionförvaltningsverk sköter i hela landet. Sådana uppgifter är bland annat penningtvätsrelaterade registrerings- och tillsynsuppgifter, tillsynsuppgifter i anslutning till indrivningsväsendet, regionförvaltningsverkens interna revision, rikstäckande uppgifter i anslutning till förvaltningen av statsbidrag för utvecklingsprojekt inom social- och hälsovården, regionförvaltningsverkens tillsynsuppgifter enligt lagen om enheten för hälso- och sjukvård för fångar (1635/2015) och lagen om hälsovården inom försvarsmakten (322/1987), uppgifter i anslutning till statsunderstöd för undervisning på samiska och i det samiska språket i den grundläggande utbildningen, i gymnasieutbildningen och inom yrkesutbildningen samt uppgifter i anslutning till forsknings- och utvecklingsprojekt som gäller uppförande av idrottsanläggningar.

Till lagen om regionförvaltningsverken har fogats en 6 a §, som trädde i kraft den 1 januari 2014 och som innebär smidigare utnyttjande av resurser och sakkunskap mellan verken. Enligt bestämmelsen kan en tjänsteman vid ett regionförvaltningsverk på begäran av ett annat regionförvaltningsverk tillfälligt, och utan att tjänstemannens tjänsteställe ändras, ställas till det andra regionförvaltningsverkets förfogande. Det regionförvaltningsverk som tar emot tjänstemannen kan förordna tjänstemannen att utföra uppgifter som hör till det mottagande regionförvaltningsverket och som motsvarar tjänstemannens tjänst. Syftet med bestämmelsen är att möjliggöra flexibla och effektivare användning av regionförvaltningsverkens personella resurser vid behandlingen av förvaltningsärenden som kräver specialkompetens samt avveckling av tillfälliga anhopningar av ärenden. I lagstiftningen om verkens arbetarskyddsuppgifter och miljötillståndsuppgifter har redan tidigare ingått bestämmelser som möjliggjort motsvarande förfarande. Bestämmelserna har inte tillämpats i någon större utsträckning, med undantag för miljötillståndsärenden.

I rapporten från utredningsgruppen för regionförvaltningen (VIRSU-projektet, Finansministeriets publikationer 4/2015) analyseras bland annat regionförvaltningsverkens uppgifter och den optimala strukturen för skötsel av uppgifterna ur kundernas, organisationernas och referensgruppernas synvinkel. Utredningsgruppen ansåg att förvaltningsstrukturen bör ses framför allt som en praktisk fråga, så att strukturen spelar en roll framför allt när det gäller skötseln av uppgifterna. Med beaktande av dessa utgångspunkter utmynnade analysen i den centrala frågan om vilken typ av struktur som bäst stödjer skötseln av statens – och i ett vidare perspektiv den offentliga förvaltningens – uppgifter.

Utredningsgruppens rapport om VIRSU-projektet utmynnade i fråga om regionförvaltningsverkens uppgifter i en allmän bedömning enligt vilken lösningarna och tjänsterna när det gäller regionförvaltningsverkets uppgifter ska vara enhetliga på riksnivå och kundernas servicebehov omfattar tjänster inom flera ansvarsområden. Dessutom ansågs det att regionförvaltningsverkens uppgifter ofta förutsatte att de i praktiken sköts regionalt och att skötseln av uppgifter på ett resultatgivande sätt främjas av att de läggs på en sektorsövergripande myndighets ansvar. En slutsats var också att beslutsfattandet i samband med regionförvaltningsverkens uppgifter i de flesta fallen ska vara bundet till den rikstäckande behörigheten och att de primära referensgrupperna i fråga om uppgifterna är regionala.

Verkens nuvarande struktur har med beaktande av deras uppgifter också kritiserats i det avseendet att modellen med sex självständiga verk är ägnad att leda till regionala skillnader i verkens beslutspraxis. Sådana skillnader framgick i samband med genomförandet av regeringsprogrammet inom regionförvaltningsverken (HAVI-projektet, Aluehallintovirastojen julkaisuja 1/2016) samt bland annat i betänkandet av arbetsgruppen för utveckling av arbetsfördelningen och samarbetet mellan Valvira och regionförvaltningsverken från år 2014. I synnerhet företagen ansåg att beslutspraxisen varierade både regionalt och på riksnivå.

Också förhållandet mellan å ena sidan regionförvaltningsverken och å andra sidan de centralförvaltningsmyndigheter som styr dem har ibland visat sig vara problematiskt. Valvira styr exempelvis tillsynen över social- och hälsovården vid regionförvaltningsverken. Den uppgiften är i praktiken problematisk eftersom regionförvaltningsverken är autonoma myndigheter som avgör ärenden självständigt och även svarar för sina beslut. Valvira har inte haft redskap för styrningen av regionförvaltningsverken och Valvira kan inte heller ändra regionförvaltningsverkens beslut. Också fördelningen av verkens behörighet mellan å ena sidan rikstäckande uppgifter och å andra sidan regionala uppgifter har gett upphov till tolkningsproblem.

NTM-centralerna

Kännetecknande för NTM-centralerna är att samma uppgifter numera sköts med betydligt färre årsverken än då centralernas verksamhet inleddes. Effektiviseringen av centralernas verksamhet inleddes under den föregående regeringsperioden, då statsminister Jyrki Katainens regering sparade in 500 årsverken på NTM-centralernas omkostnader, men senarelade 2014–2015 års besparingar till åren 2016 och 2017. Arbets- och näringsministeriet inledde då ett sexdelat projekt vars syfte var att trots de minskade resurserna trygga kvaliteten på skötseln av NTM-centralernas uppgifter. De separata delprojekten syftade till förenkling av styr- och planeringssystemet, digitalisering av verksamheten och tjänsterna, inrättande av en gemensam utvecklings- och förvaltningsenhet (KEHA) för NTM-centralerna och AN-byråerna, skapande av en kundservicemodell, ökad specialisering och centralisering samt justering av prisnivån för NTM-centralernas avgiftsbelagda prestationer (gemensam avgiftspolitik).

Enligt rambeslut som togs våren 2014 och 2015 skulle de tidigare sparmålen i fråga om NTM-centralernas omkostnader utökas med ytterligare besparingar på sammanlagt 33 miljoner euro åren 2015–2018. Detta nya sparmål utöver det tidigare innebär en minskning av 700 årsverken i NTM-centralernas nätverk, inom vilket 80–85 procent av kostnaderna utgörs av löne- och övriga personalutgifter. Dessutom orsakade det minskade tekniska stödet från Europeiska unionens strukturfonder under strukturfondsperioden 2014–2020 ett besparingsbehov på sammanlagt 56 miljoner euro. I fråga om personalen innebär minskningsbehovet i praktiken en 17 procents minskning av NTM-centralernas årsverken i hela landet, medan deras lagstadgade utgifter förblev desamma som tidigare.

Enligt regeringsprogrammet skulle styrsystemet för NTM-centralerna och regionförvaltningsverken effektiviseras och verksamheten utvecklas utifrån centralernas ursprungliga antal och struktur. Från kvalitativ synpunkt genomfördes skötseln av de lagstadgade uppgifterna närmast genom en kraftig koncentring av vissa centrala substansuppgifter samt genom inrättande av ett utvecklings- och förvaltningscenter av typen servicecenter för att sköta NTM-centralernas och AN-byråernas stöduppgifter samt uppgifter i anslutning till utbetalning och återkrav av stöd och bidrag. Sparmålet ledde dessutom till att samarbetsförfaranden inleddes vid centralerna och hösten 2015 till uppsägningar som omfattade sammanlagt 80 årsverken, med hänvisning till ekonomiska och produktionsmässiga skäl. Mellan åren 2010 och 2016 har antalet årsverken per år vid NTM-centralerna sjunkit från 4 306 till 3 042.

Till följd av att omkostnaderna minskat har NTM-centralernas serviceprocesser kontinuerligt utvecklats och skötslen av uppgifterna har överförts på allt färre centralers ansvar. Omfattande uppgifter sköts numera, i fråga om alla volymmässigt betydande uppgifter, utifrån ansvarsområden som omfattar mer än en NTM-central.

Utvecklingen av uppgifterna har förutsatt digitalisering av NTM-centralernas tjänster och att en ny typ av arbets- och ledningskultur har vunnit terräng bland tjänstemännen. Merparten av uppgiftskoncentreringen har genomförts så att tjänstemän och tjänster har överförts till den NTM-central som uppgifterna har centraliserats till, men tjänstemännens tjänsteställen har bibehållits vid den NTM-central som tidigare skött uppgiften. Tjänstemännen inom nätverken av ämbetsverk har i stor utsträckning lärt sig att arbeta på flera ställen, vilket innebär att arbetskamraterna och chefen fysiskt sett distansarbetar vid andra NTM-centraler.

Trots de minskade resurserna är belåtenheten bland NTM-centralernas referensgrupper och kunder fortfarande på en hög nivå.

AN-byråerna

Revideringen av arbets- och näringstjänsterna har bedömts i statsrådets utredning om arbetspolitikens genomslag och alternativ (Valtioneuvooston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisu 37/2016). Enligt utredningen är det skäl att vid granskningen av servicereformen beakta att reformerna genomfördes samtidigt som arbetslösheten och den ekonomiska osäkerheten ökade. Arbetspolitikens verkningar blir marginella i en situation där arbetslöshetsgraden under granskningsperioden ökat från 8,2 till 10,3 procent och den ekonomiska tillväxten varit negativ åren 2012 och 2013 samt legat nära noll år 2014. Samtidigt har AN-byråernas årsverken enligt arbets- och näringsministeriet bokslutsuppgifter sjunkit från närmare 4 000 årsverken år 2007 till under 3 000 år 2015. AN-byråerna arbetar för närvarande med betydligt mindre resurser än efter statens regionförvaltningsreform år 2010 och dessutom i en verksamhetsmiljö som innebär betydligt större utmaningar.

I fråga om arbetspolitikens genomslag utgår reformen från en flerkanalig servicemodell. Utnyttjandet av nättjänsterna har inte i alla avseenden visat sig vara effektivt. I praktiken har AN-byråernas sakkunniga varit tvungna att komplettera uppgifter som lämnas av personer som anmäler sig som arbetssökande, och det automatiska förnyandet av arbetsansökan har inte stöttat kundernas egen aktivitet. Utnyttjandet av nättjänster väntades minska behovet av personliga besök. Utredningen visade emellertid att i synnerhet ungdomar på väg ut i arbetslivet behöver personlig betjäning. I utredningen konstateras det också att serviceproduktion i många språkversioner inte på ett avgörande sätt hjälper invandrare att få arbete. Det förutsätts nya typer av lösningar för att på ett jämlikt sätt öka invandrarnas möjligheter.

Det konstateras i utredningen att den (kundorienterade) organiseringen i servicelinjer inom ramen för reformen har lett till sektorisering som undergrävt AN-byråernas funktion. Förfarandena i samband med arbetssökandes anmälningar har tärt på resurserna för kundarbete.

De sysselsättningsfrämjande åtgärder som förverkligas som köptjänster bör vara bättre skräddarsydda för kunderna och bättre lämpade för den lokala arbetsmarknadens behov. AN-byråerna anser att det utöver en rikstäckande handlingsmodell också behövs fokusering på de regionala skillnaderna när det gäller servicemarknaden för sysselsättningsfrämjande åtgärder.

Enligt utredningen visar resultaten från regeringsperioden 2011–2015 att flera stora ändringar inte bör genomföras snabbt på en gång, eftersom det också är svårt att förutse hur arbetsmarknadsläget utvecklas.

Utvecklings- och förvaltningscentret

Utvecklings- och förvaltningscentrets centrala målsättningar är att sköta NTM-centralernas och AN-byråernas utvecklings- och förvaltningsuppgifter på ett effektivt, produktivt och kvalitativt sätt, för NTM-centralerna och AN-byråerna skapa en effektiv servicemodell samt att utarbeta ett system för korrekt och rättidig utbetalning av de stöd och bidrag som beviljats av NTM-centralerna och AN-byråerna.

Utvecklings- och förvaltningscentret har verkat i två års tid. Under sitt första verksamhetsår 2015 organiserade centret sin egen verksamhet och skar ner sina resurser med cirka 70 årsverken. Dessutom samordnade utvecklings- och förvaltningscentret verksamhetsmodellerna och processerna samt skötte på ett resultatgivande sätt NTM-centralernas och utvecklings- och förvaltningscentrets samarbetsförfaranden för genomförande av uppsägningar. Utvecklings- och förvaltningscentret handlägger inköpsfakturor, sköter försäljningsfakturerering och bokföring samt reseförvaltning och sakgranskning av reseräkningar på samtliga NTM-centralers och AN-byråers vägnar. Utvecklings- och förvaltningscentret producerar också ekonomirapporter. Utvecklings- och förvaltningscentret har dessutom för NTM-centralerna, AN-byråerna samt för utvecklings- och förvaltningscentret byggt upp en gemensam intranetmiljö som möjliggör arbete oberoende av verksamhetsställen.

Utvecklings- och förvaltningscentret har jämfört med situationen då det inledde sin verksamhet uppnått en produktionsökning på cirka 25 procent i fråga om förvaltnings-, utbetalnings- och allmänna utvecklingsuppgifter. Av NTM-centralernas och AN-byråernas gemensamma utgiftsbesparingar utgör utvecklings- och förvaltningscentrets andel cirka 4 procent (3 miljoner euro). Utvecklings- och förvaltningscentrets besparingar hänför sig bland annat till verksamhetslokalerna, köptjänsterna och dataförvaltningen. Åren 2014 och 2015 sparade NTM-centralerna och AN-byråerna in cirka 23 procent i resekostnader. Utvecklings- och förvaltningscentret har för NTM-centralerna och AN-byråerna utvecklat rikstäckande rutiner och förfaranden för administrativa ärenden.

2.8.2 Uppgifter som överförs till landskapen

2.8.2.1 Justitieministeriets ansvarsområde

Det föreslås att de av NTM-centralernas uppgifter som bygger på vattenlagen ska överföras dels till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet, dels till landskapen. Till landskapen ska NTM-centralernas uppgifter som anknyter till fiskerihushållning, dikesförrättning, åtgärder efter att flottningen har avslutats, utveckling av regleringen, åtgärder för avvärjande av fara samt förhindrande av skada som orsakas av is överföras.

2.8.2.2 Undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde

Av de uppgifter som är förknippade med eller tangerar undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde ska i samband med landskapsreformen till landskapen överföras prognostiseringen av de regionala utbildningsbehoven på kort, medellång och lång sikt samt beredning av regionala utbildningsmål, vård av kulturmiljön, inrättande av ett regionalt motionsråd i samarbete med andra landskap samt motionsfrämjande genom motionsrådets verksamhet, samordning av planer och utvecklingsåtgärder som berör kultur som en del av landskapsstrategin och -programmet samt förverkligande av planläggningen på landskapsnivå.

NTM-centralerna har i anslutning till arbetskraftsutbildningen och matchningen mellan efterfrågan på och utbudet av arbetskraft prognostiserat de regionala utbildningsbehoven på kort

sikt. Centraliseringen av den regionala prognostiseringen till landskapsnivå gör det möjligt att skapa en samsyn med regionens prognosansvariga och i synnerhet med utbildningsorganisationerna.

De nuvarande NTM-centralerna och landskapsförbundens kulturellerade uppgifter samordnas inom den framtida landskapsorganisationen. I landskapens kulturellerade uppgifter ingår vården av kulturmiljön, som överförs från NTM-centralerna och landskapsförbunden, och koordineringen av kulturellerade planer och utvecklingsåtgärder som en del av landskapsstrategin och -programmet med genomförandet av landskapsplanläggningen. Kulturen berör flera olika referensgrupper som ska beaktas i dessa processer.

Motionsfrämjandet ska i landskapen skötas genom de regionala motionsråds verksamhet som är sakkunnigorgan vid Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet. Rådets uppgifter definieras i idrottslagen och i statsrådets förordning om främjande av idrott. Kommunerna kommer fortfarande att ha huvudansvaret för främjande av motion och idrott. Detta kan anses vara ändamålsenligt eftersom kommunerna är betydande producenter av motions- och idrottstjänster samt skapare av verksamhetsförutsättningar. Kommunerna finansierar huvudsakligen själva motions- och idrottsverksamheten. Statsandelarna täcker endast cirka tre procent av omkostnaderna för motion och idrott.

2.8.2.2 Jord- och skogsbruksministeriets ansvarsområde

Det föreslås att merparten av uppgifterna inom jord- och skogsbruksministeriets ansvarsområde överförs till landskapen. Genom denna ändring eftersträvas en tydligare och mera funktionell förvaltningsstruktur som gör det möjligt att sköta uppgifterna på ett ändamålsenligt sätt.

Det föreslås att till landskapen inom jord- och skogsbruksministeriets ansvarsområde överförs uppgifter som sammanhänger med utvecklingen av regioner och näringar, jordbruksstöd, övervakning av växtproduktion och växthälsa, miljö- och hälsoskyddsuppgifterna inom förvaltningsområdet, vatten- och fiskerihushållningsuppgifterna samt uppgifterna i samband med stöd som betalas av Europeiska havs- och fiskerifonden. Målet är att uppgifterna effektivare och med bättre genomslag ska skötas nära kunderna.

När det gäller uppgifter som avser jordbruksstöd och stöd för utveckling av landsbygden har det utbetalande organet i Finland (Landsbygdsverket) flera avtalsparter som är sådana organ, trots inrättandet av kommunernas samarbetsområden.

Finlands nuvarande förvaltningsmodell kan, med beaktande av det effektiva förvaltnings- och övervakningssystem för utbetalande organ som Europeiska unionens lagstiftning förutsätter, konstateras vara utsatt för risker eftersom modellen har på flera förvaltningsnivåer. Riskhanteringen har ökat kostnaderna för den interna kontrollen. På det hela taget har den helhet som bildas av jord- och skogsbruksministeriet, Landsbygdsverket, Evira, NTM-centralerna och kommunernas samarbetsområden, regionförvaltningsverkens tillsynsinsats icke att förglömma, dock fungerat väl med beaktande av vissa finansieringskorrigeringar, dvs. att Finland gått miste om EU-finansiering. Författningsgrunden för behörigheten och verksamheten i förening med myndighetsansvaret har garanterat ett likvärdigt bemötande av stötagarna på olika håll i landet. Avsikten med landskapsreformen är att ytterligare förbättra situationen.

För Finlands förhållanden är tillsynsperioden kort när det gäller arealbaserade stöd som delvis respektive helt är EU-finansierade. Dessutom har det i en flernivåers förvaltningsstruktur inte alltid varit möjligt att koordinera uppgiftshelheterna inom ramen för de specificeringskrav som det utbetalande organet förutsätter. Landskapsreformen kommer förhoppningsvis att leda till ett effektivare utnyttjande av resurserna.

Också förvaltningen i anslutning till livsmedelssäkerheten samt övervakning av djurs hälsa och välbefinnande sker numera på flera nivåer eftersom uppgifterna sköts av jord- och skogsbruksministeriet och Livsmedelssäkerhetsverket och dessutom av regionförvaltningsverken och kommunerna. Tillsynen över djursjukdomar och djurskyddet hör visserligen inte till kommunens uppgifter utan kommunalveterinärens uppgifter i anslutning till tillsynen utförs på uppdrag av staten, vilket innebär att staten ersätter kostnaderna till kommunerna. Eftersom staten finansierar verksamheten är det också staten som bestämmer och tar ut avgifterna för den avgiftsbelagda verksamheten hos aktörerna. Det komplicerade ersättnings- och faktureringsystemet innebär en i förhållande till verksamhetsvolymerna tung administrativ börda och stora kostnader för regionförvaltningsverken och kommunerna. Det är meningen att systemet ska förenklas i samband med landskapsreformen.

Vatten- och fiskerihushållningsuppgifterna är för närvarande koncentrerade till NTM-centralerna i syfte att trygga besittningen av vattenområden samt tillräckliga resurser och kompetens. Detta är en ovillkorlig förutsättning för att uppgifterna ska kunna skötas. Den nuvarande organiseringen av fiskerihushållningsuppgifterna har fungerat utmärkt medan det är skäl att ytterligare koncentrera skötseln av vattenhushållningsuppgifterna.

NTM-centralerna förvaltar över 250 i enlighet med vattenlagen beviljade tillstånd för vattenhushållningsprojekt och vattenbyggnader som dessa kräver. Projekten avser skydd mot översvämningar, torrläggning, fiskerihushållning, produktion av vattenkraft, vattenförsörjning, vattentrafik och fritidsanvändning. Staten har genomfört projekt som syftar till att stödja regional vatten- och fiskerihushållning. Förslaget innebär att också tillstånd som avser statliga vattenhushållningsprojekt med tillhörande avtal, vilka NTM-centralerna förvaltar i samband med de fiskeri- och vattenhushållningsuppgifter som överförs till landskapen, ska överföras till landskapen. Äganderätten till vattenbyggnader som tillkommit för genomförande av projekt kommer att överföras till landskapens gemensamma servicecenter.

2.8.2.3 Kommunikationsministeriets ansvarsområde

NTM-centralernas kommunikationsrelaterade uppgifter överförs huvudsakligen på landskapens ansvar. Dessa uppgifter gäller framför allt trafiksystemets funktion och den regionala väghållningen samt planeringen och ordnandet av trafiktjänster. Ändringen innebär att besluten kommer att fattas närmare kunderna och näringsverksamheten inom regionen. Ansvaret för att trygga trafikens dagliga funktion övergår från staten till landskapen. Detta kommer att förutsätta koordinering av uppgifterna, upprätthållande och utveckling av kompetensen samt tillräckliga resurser för att uppgifterna ska kunna skötas på ett resultatgivande sätt och i enlighet med målsättningarna.

Inom skärgårdens trafiktjänster finns det en betydande marknads- och effektiviseringspotential. Statens nuvarande metod att upphandla och avgiftsfritt tillhandahålla förbindelsetrafik försvårar emellertid avsevärt de i skärgården verkamma transportföretagarnas möjligheter att utveckla sina tjänster. Också i skärgården kan framtidens trafiksystem utgöras av en integrerad helhet av tjänster, data och infrastruktur i enlighet med modellen ”Trafik som service” (Mobility as a Service, MaaS). Kommunikationstjänsterna ska svara mot de fast bosatta skärgårdsbornas behov men de ska också tillgodose företagets, de deltidsboendes och turisternas växande behov. Den nuvarande modellen för skärgårdstrafiken härstammar från 1960-talet och kan inte erbjuda förutsättningar för utveckling av skärgårdsområdenas livskraft och för det framtida utnyttjandet av skärgårdens potential.

2.8.2.4 Social- och hälsovårdsministeriets ansvarsområde

Tillsynen enligt tobakslagen och hälsoskyddslagen

En del av kommunerna har ordnat miljö- och hälsoskyddet självständigt medan andra har ordnat miljö- och hälsoskyddet i samarbete med andra kommuner. Miljö- och hälsoskyddet har i Finland ordnats på sammanlagt 62 områden i enlighet med lagen om samarbetsområden för miljö- och hälsoskyddet (410/2009). Enligt den lagen består samarbetsområdena av enheter på minst tio årsverken. I samarbetsområdena har tillsynen enligt hälsoskyddslagen och tobakslagen fungerat effektivare än om den skulle ha ordnats separat i varje kommun. Det finns emellertid ett behov att ytterligare öka samarbetsområdenas storlek.

I städer som med tillräckliga personalresurser har kunnat ordna miljö- och hälsoskyddet självständigt, har miljöskyddet och byggnadstillsynen kunnat hänföras till samma organisation och till och med kombinationstjänster har kunnat inrättas i gränssnitten mellan uppgifterna. Det har varit fråga om exempelvis bullerfrågor, boendehälsa och beredning av miljötillstånd. Väl fungerande samarbetsnätverk mellan olika myndigheter har främjat skötseln av uppgifterna.

De regionala delegationerna för romska ärenden och uppgifter som gäller romska ärenden

De regionala delegationerna för romska ärenden har genom sin verksamhet uppnått målsättningarna. De har gett den romska befolkningen likvärdiga möjligheter att delta i samhället samt främjat dess ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. De fungerar som stöd för den rikstäckande delegationen för romska ärenden samt för de lokala, regionala och rikstäckande myndigheterna och romerna i respektive region genom att vara ett centralt samarbetsorgan mellan dem. Med tanke på likvärdiga möjligheter till deltagande är den regionala dimensionen av de romska ärendena viktig, eftersom de regionala delegationerna har den bästa kännedomen om regionens romska befolkning, föreningar och lokala arbetsgrupper samt om deras verksamhet. Placeringen av delegationerna i regionerna baseras på antalet romer inom respektive region samt på aktiviteten när det gäller skötseln av romska ärenden inom de regionförvaltningsverks områden där de regionala delegationerna för romska ärenden för närvarande finns. Den regionala indelningen har i stort sett betraktats som lyckad. På Västra och Inre Finlands regionförvaltningsverks område finns det dock behov av en egen regional delegation. I landskapet Åland bor det ingen romsk befolkning och därför har ingen delegation tillsatts i landskapet.

2.8.2.5 Miljöministeriets ansvarsområde

Enligt förslaget ska till landskapen överföras de uppgifter som inom miljöministeriets ansvarsområde sammanhänger med planeringssystemet för områdesanvändningen och uppgifterna i samband med främjande av kommunplanläggningen samt vissa uppgifter i samband med bidrag och räntestöd för bostadsproduktion, och likaså vattenvårdsuppgifterna och de regionala uppgifterna inom havsvården och uppgifterna som avser skyddet av naturens mångfald samt vissa uppgifter enligt terrängtrafiklagen, lagen om friluftsliv och lagen om specialskydd för Kyro älv samt vissa andra lagar.

Planeringssystemet för områdesanvändningen

Inom ramen för planeringssystemet för områdesanvändningen avgörs hos landskapsförbunden sådana markanvändningsfrågor på landskapsnivå, regional nivå och överkommunal nivå som har betydelse för landskapsplanläggningen. Landskapsplanen är riktgivande för kommunplanläggningen. Landskapsplanläggningen är mycket aktiv och kan huvudsakligen anses uppfylla sin uppgift enligt markanvändnings- och bygglagen. Landskapsplanläggningen har under de senaste åren inriktats framför allt på etappplaner kring vissa teman, men för närvarande bereds i flera landskapsförbund en helhetslandskapsplan, vilket kan anses vara positivt med tanke på

planläggningssystemets funktion. Då landskapsplanläggningen överförs från de som samkommuner verksamma landskapsförbunden till de autonoma landskapen är det skäl att vid beredningen av landskapsplanerna säkerställa att landskapen och kommunerna inom deras områden i tillräcklig utsträckning samverkar.

Den 24 november 2016 avlät regeringen till riksdagen en proposition med förslag till lag om ändring av markanvändnings- och bygglagen (RP 251/2016 rd). Avsikten med propositionen är att genomföra de åtgärder för smidigare planläggning och bygglovsförfarande som avses i statsministeriet Juha Sipiläs regeringsprogram. I propositionen föreslås att NTM-centralernas styrningsuppgift gällande planeringen av områdesanvändningen och anordnandet av byggnadsväsendet inom kommunerna ska slopas och att deras besvärsmått ska begränsas till ärenden som har betydande verkningar på riks- och landskapsnivå. Också antalet samråd mellan myndigheterna ska enligt förslaget minskas i planläggningssammanhang. Dessutom föreslås det att NTM-centralernas besvärsmått begränsas till ärenden som gäller deras ansvarsområde när det gäller planer och byggnadsordningar, avgöranden som gäller planeringsbehov och undantagsbeslut. I fråga om rivningslov ska besvärsmåtten gälla byggnader av nationell betydelse eller av betydelse för landskapen, och besvärsmåtten ska enligt förslaget slopas i fråga om tillstånd för miljöåtgärder. Av dessa uppgifter kan till landskapen överföras de som avser främjande av kommunplanläggning och byggnadstillsyn, exempelvis tillhandahållande av sakkunnighjälp och utbildning samt deltagande i proaktivt myndighetssamarbete om olika utbildningsprojekt.

Ordnanande av vattenvård och havsvård

Sådana vattenvårdsuppgifter som avses i lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen och i de förordningar som utfärdats med stöd av lagen sköts vid samtliga NTM-centraler och fem av dem har anvisats regionala samordningsuppgifter. Havsvårdsuppgifterna sköts vid kustens NTM-centraler, varav en har anvisats koordineringsuppgifter.

Planeringssystemen för vattenvården och havsvården har fungerat trots NTM-centralernas krympande resurser och uppgifternas svårighetsgrad. Vattenvården har i hela landet kunnat ordnas på ett jämförelsevis bra sätt, så som EU:s regelverk förutsätter. De samordnande NTM-centralerna, samarbetsgrupperna och styrgruppen för vattenvårdsområdena samt den av miljöministeriet tillsatta rikstäckande koordineringsgruppen är centrala aktörer inom vattenvården. Också inom havsvården har koncentreringen av de regionala uppgifterna fungerat väl. När det gäller havsvården är NTM-centralernas behörighet snävare än inom vattenvården. För havsvården bereds en rikstäckande plan och myndighetssamarbetet är mera diversifierat i fråga om den.

NTM-centralernas regionala samarbete är mycket mångsidigt inom såväl vattenvården som havsvården. Den offentliga och den privata sektorns aktörer är väl representerade i vatten- och havsvårdens regionala samarbetsgrupper och i dessas underarbetsgrupper. Produktionen, samanställningen och hanteringen av information samt genomförandet av planer som gäller vatten- och havsvård förutsätter sektorsövergripande samarbete mellan de myndigheter, inrättningar och enheter som styrs av miljöministeriet, jord- och skogsbruksministeriet samt kommunikationsministeriet. Dessa myndigheter är till exempel Finlands miljöcentral, Forststyrelsen och Naturresursinstitutet.

Miljöministeriet sköter det internationella samarbetet inom vatten- och havsvården. NTM-centralerna deltar inom sina respektive ansvarsområden i det internationella samarbetet tillsammans med myndigheterna och forskningsinstituterna i staterna inom Östersjöns avrinningsområde, till exempel inom ramen för olika EU-projekt. NTM-centralerna svarar också för det bilaterala gränsvattensamarbetet, som utfallit väl i samarbete med Sveriges och Norges myndigheter.

NTM-centralerna ska inom sina områden kartlägga och klassificera grundvattenområdena. Kartläggningen av grundvattenområdena i enlighet med de nya bestämmelser som trädde i kraft den 1 maj 2015 pågår vid centralerna i enlighet med resultatmålen. En förestående förordningsändring kommer att främja kartläggningen och klassificeringen.

Främjandet av åtgärdsprogrammet för vatten- och havsvården är en central uppgift för NTM-centralerna.

Specialskyddet för Kyro älv

Enligt lagen om specialskydd för Kyro älv ska staten se till att översvämningsskyddet vid Kyro älvs övre lopp slutförs och ansvara för skötseln av och tillsynen över de pumpverk som översvämningsskyddet förutsätter samt för anskaffningen av den energi som dessa kräver. Uppgiften har som en vattenhushållningsuppgift inom jord- och skogsbruksministeriets ansvarsområde skötts av Södra Österbottens NTM-central, inom vars område Kyro älv är belägen. Arrangemanget har fungerat bra.

Skyddet av naturens mångfald

Enligt naturvårdslagen har NTM-centralerna i uppgift att främja och övervaka naturvården och landskapsvården inom sina områden. NTM-centralerna svarar för den numerärt största delen av de beslut som förutsätter rättslig prövning i enlighet med naturvårdslagen. Besluten gäller Natura 2000-områden, naturskyddsområden på privatägd mark, skydd av arter och naturtyper, landskapsvårdområden, naturskador och avvikelser i samband med sådana samt tillstånd som gäller tvångsmedel. NTM-centralen bevakar inom sitt område allmänintresset i fråga om naturskyddet och ska i anslutning därtill bland annat ge utlåtanden om projekt och planer som kan inverka på objekt som är skyddade enligt naturvårdslagen. NTM-centralen har i sin uppgift som bevakare av allmänintresset också rätt att överklaga beslut som strider mot naturvårdslagen, i situationer där proaktiva förfaranden inte har varit tillräckligt effektiva.

De lagstadgade begränsningarna är emellertid inte i sig tillräckliga för att skydda naturens mångfald. För en hållbar användning av naturresurser är det nödvändigt att vid beredningen och den strategiska planeringen av projekt proaktivt beakta naturvärdet. Samarbetet mellan myndigheterna samt mellan myndigheterna och den privata sektorn, utvecklingsprojekt, bättre medvetenhet och främjande av frivilligt naturskydd intar en viktig ställning i detta avseende. Genom internt samarbete mellan NTM-centralernas ansvarsområden har det varit möjligt att i vissa avseenden förbättra informationsutbytet mellan områdena. NTM-centralerna har också ställt sin sakkunskap i fråga om naturens mångfald till kommunernas och landskapsförbundets förfogande för planering av områdesanvändning, gruvprojekt, istandsättning av vattendrag, utveckling av landsbygden och för regionutvecklingsarbete.

Det viktigaste ansvarsområdet när det gäller den frivilliga naturvården är handlingsplanen för mångfalden i Södra Finlands skogar METSO, som efter ett försöksprojekt som inleddes 2003 har genomförts med goda resultat. Inom ramen för de disponibla anslagen har målsättningarna för METSO årligen uppnåtts och bland skogsägarna finns det fortfarande efterfrågan på de mångsidiga skyddsåtgärder som METSO erbjuder.

NTM-centralerna har genomfört och deltagit i flera projekt som baserats på EU:s Life-finansiering, vilket har haft betydelse för förbättring av effektiviteten och för utvecklingen av innovationer som avser skyddande av naturens mångfald. De har också resulterat i starkare miljömedvetenhet bland medborgarna.

Rekreationsanvändning av naturen

NTM-centralerna svarar i enlighet med lagen om friluftsliv för att fastställa planer för friluftsleder samt avgöra ärenden som gäller indragning av friluftsleder och i vissa situationer flyttning av friluftsleder. Arrangemanget har fungerat bra.

NTM-centralerna beviljar rörelsehindrade tillstånd att med motordrivet fordon röra sig i terrängen utan markägarens eller markinnehavarens tillstånd samt tillstånd att trots förbud eller begränsningar använda motordrivet fordon på ett visst område. Dessutom svarar NTM-centralerna inom sitt ansvarsområde för den allmänna tillsynen över efterlevnaden av terrängtrafiklagen samt bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den. Arrangemanget har fungerat bra.

NTM-centralerna svarar för den allmänna tillsynen över efterlevnaden av terrängtrafiklagen och bestämmelser som utfärdats med stöd av dem inom sina ansvarsområden och beslutar på ansökan om specialtillstånd för rörelsehindrade att i terräng röra sig med motordrivet fordon utan markägarens eller markinnehavarens tillstånd. Arrangemanget har fungerat bra och i synnerhet den allmänna tillsynsuppgiften enligt terrängtrafiklagen har lämpat sig för NTM-centralerna då de sköter liknande uppgifter enligt andra lagar.

I fråga om friluftsleder enligt lagen om friluftsliv ska NTM-centralerna fastställa sådana planer för friluftsleder som kommunerna upprättat i enlighet med lagen om friluftsliv samt besluta om indragning av friluftsleder. Numerärt är antalet uppgifter som gäller friluftsleder enligt lagen om friluftsliv relativt litet och dessa ärenden är koncentrerade till vissa NTM-centralers område. Arrangemanget har fungerat bra.

2.8.3 Uppgifter som överförs till andra myndigheter

2.8.3.1 Arbets- och näringsministeriets ansvarsområde

Regionförvaltningsverken har under ledning av Konkurrens- och konsumentverket kunnat delta i skötseln av fyra olika uppgiftskategorier (konkurrensärenden samt övervakning av prisinformation, konsumentkrediter och paketreserörelser).

Under de senaste åren har möjligheterna att utnyttja regionförvaltningsverken minskat av flera skäl. Resurserna har blivit mindre både för regionförvaltningsverken och för Konkurrens- och konsumentverket. Samtidigt har marknaden och lagstiftningen förändrats och komplicerats och bland annat behovet av regional närvaro har minskat jämfört med vad det var tidigare. Detta har lett till svårigheter med att utveckla kompetensen och till ett ökat behov av styrning, samtidigt som möjligheterna att satsa på styrningen har minskat. Det är typiskt för konsumentlagstiftningen att beslutanderätten på lokalnivå är ytterst snäv och också då i ärenden som är entydigt regionala med tanke på lagtillämpningen. I konkurrensärenden existerar det i praktiken ingen beslutanderätt på regionnivå. Till följd av den teknologiska utvecklingen har numera näthandelsföretagen, den gränsöverskridande verksamheten och de multinationella företagen fått en central betydelse från tillsynssynpunkt. De har betydelse också för smiföretagens verksamhetsmodeller.

Konkurrensärenden – Regionförvaltningsverkens roll när det gäller konkurrensövervakningen har förändrats i och med den ändrade konkurrenslagen, enligt vilken konkurrensövervakningen ska inriktas på de från nationalekonomisk synpunkt mest relevanta fallen. Detta utesluter i praktiken undersökning av små lokala konkurrensbegränsningar. Ett annat skäl är att konkurrensövervakningen blivit mera krävande. Det är inte längre verksamhetens form som avgör om den är lagstridig eller inte, utan i stället en genomslagsanalys. Marknaden och företagens verksamhet har utvecklats oenhetligt och digitaliserats och undersökningsmetoderna har ut-

vecklats i motsvarande riktning (IT-metoder och ekonometriska metoder). Under de senaste åren har inte längre gjort egentliga case-undersökningar eller deltagit i sådana, utan Konkurrens- och konsumentverket har utnyttjat regionförvaltningsverkens resurser för vissa andra typer av rikstäckande utredningar.

Övervakning av prisinformation – Prisinformation som ges i samband med marknadsföring av konsumtionsnyttigheter övervakas av konsumentombudsmannen och regionförvaltningsverken. Regionförvaltningsverken har parallell behörighet och deras uppgift är att övervaka prisinformation lokalt. Övervakningen av prisinformation och prisjämförelser hade en stor betydelse på 1990-talet, då Finland nyligen hade övergått från prisreglering till fri prissättning. Regionförvaltningsverkens speciella uppgift härstammar från den övergångsperioden. Det ändamålsenliga i att granska prisinformation på det nuvarande sättet har ifrågasatts bland annat i samband med normavveckling. Det finns inte längre något behov av regional närvaro av detta slag och inte heller av att upprätthålla regionala verksamhetsställen enbart med tanke på fältövervakningen. Övervakningen av prisinformation komplicerades avsevärt i på grund av en EU-förordning som antogs 2013. Prisinformationsskyldigheten varierar från en bransch till en annan och det finns en hel del tolkningsfrågor. Vid lagtolkning är det i första hand konsumentombudsmannens ställningstagande som gäller, vilket innebär att kontinuerliga kontakter med Konkurrens- och konsumentverkets jurister är av en central betydelse.

Övervakningen av marknadsföringen av konsumentkrediter – Konsumentombudsmannen övervakar efterlevnaden av bestämmelserna i konsumentskyddslagens 7 kap. och det finns sålunda inte längre någon särskild regional aspekt på denna övervakning. Tidigare var det vanligt att varje företag utformade sina egna finansieringsvillkor det fanns därför ett behov av att regionförvaltningsmyndigheterna eventuellt granskade de blanketter som användes för transaktionerna. På senaste tid har nyttighetsbundna krediter, exempelvis bilkrediter, varit föremål för övervakningskampanjer som koordinerats av konsumentombudsmannen. För koncentrationen av kreditövervakningen till Konkurrens- och konsumentverket talar den omständigheten att kreditförmedlare och i synnerhet kreditgivare numera har verksamhet i hela landet eller på flera regionförvaltningsverks områden.

Övervakningen av paketreserörelser – Enligt 4 kap. 14 § i lagen om paketreserörelser (939/2008) övervakar Konkurrens- och konsumentverket samt, enligt dess anvisningar, regionförvaltningsverken och polismyndigheterna att denna lag och de bestämmelserna och föreskrifter som har utfärdats med stöd av dem följs. Regionförvaltningsverkens behörighet utsträcker sig endast till rätten att få information. I praktiken övervakar regionförvaltningsverket inom sitt område paketreserörelsernas marknadsföring och granskar dem för att bedöma om de är lagenligt registrerade och om de har debiterat förhandsbetalningar. Informationen sänds till Konkurrens- och konsumentverket för eventuella åtgärder. Dessa åtgärder kan i fortsättningen skötas centralt genom lokala övervakningstillslag, genom information eller på något annat sätt.

2.8.3.2 Jord- och skogsbruksministeriets ansvarsområde

Det föreslås att statens markegendom överförs till Landsbygdsverket. I balansräkningen för gårdsbrukets utvecklingsfond som står utanför statsbudgeten ingår fast egendom varav en del används för ägoreglering. NTM-centralen har varit behörig att på statens vägnar sköta uppgifter i anslutning till överlåtelse av fondens fasta egendom. För ägoregleringar behövs en myndighet som på statens vägnar fattar administrativa beslut. Markområden som fonden inte behöver för ägoregleringar ska i första hand säljas. Till den del som i fondens balansräkning finns markandelar som används för ägoregleringar ska Landsbygdsverket i fortsättningen sköta uppgifterna i samband med avyttring av sådan markegendom. Utöver att Landsbygdsverket för närvarande sköter fondens förvaltning, bokföring och betalningsrörelse, har verket

på grund av sin kompetens de bästa förutsättningarna att i samband med ägoregleringar sköta uppgifter som avser överföring av åkermark och stödrättigheter.

Uppgifterna i samband med indrivning av statliga fordringar ska enligt förslaget i sin helhet koncentreras till Statskontoret. NTM-centralerna har för närvarande enligt lag i fråga om vissa kategorier av fordringar – närmast sådana som har samband med stödsystemen för jordbruk och renhushållning – behörighet i ärenden som avser bland annat betalningslättnader eller befrielse från skuldansvar. Det är emellertid fråga om statliga fordringar vilket innebär att en statlig myndighet också i fortsättningen på statens vägnar ska fatta beslut till exempel om försämring av säkerheterna för statliga fordringar eller om samtycke till nedsättning av en fordrans kapital. Sålunda ska Statskontoret, som har den bästa sakkunskapen i branschen, i fortsättningen sköta alla indrivningsuppgifter i samband med statliga fordringar enligt lagen om överföring av skötseln av lån och fordringar inom jord- och skogsbruksministeriets ansvarsområde på Statskontoret (78/2007).

Övervakningen av och beviljande av tillstånd för försöksdjurverksamhet har koncentrerats till regionförvaltningsverken i Södra och Östra Finland. Genom detta arrangemang har det varit möjligt att effektivisera myndighetsverksamheten och säkerställa att ämbetsverken har tillgång till sådan sakkunskap om de tekniska krav som ställs på inrättningarna och om den verksamhet som bedrivs i dem och som har kunna förutsättas då verksamhetstillstånd beviljats för detta specialområde, vid beredningen av tillståndsärenden och vid inspektioner i samband med övervakning av verksamheten. Övervakningen av verksamhetsidkarna har huvudsakligen varit sådan riskbaserad övervakning som förutsätter att tillsynsmyndigheten ingående planerar övervakningen och har detaljerad kännedom om verksamheten. Genom koncentring av övervakningen kan sakkunskapen om specialområdet i fortsättningen utnyttjas på ett ändamålsenligt och effektivt sätt.

Koncentreringen av övervakningen och användningen av tvångsmedel till Livsmedelssäkerhetsverket, i allvarigare fall som har samband med övervakningen av veterinärerna, har varit ändamålsenlig med tanke på ärendenas karaktär och en effektiv skötsel av uppgifterna. Regionförvaltningsverkens övervakning av veterinärernas verksamhet har inte varit förenad med jävsproblem eftersom regionförvaltningsverken inte själva producerar veterinärtjänster, till åtskillnad från vad som i fortsättningen kommer att vara fallet med landskapen. Ledningen av bekämpningen av djursjukdomar har skötts som en statlig verksamhet i de nuvarande sex regionförvaltningsverken, som har haft den kompetens som behövs för uppgifterna. Ett problem har varit att det utanför tjänstetid inte har varit möjligt att anlita en veterinärmyndighet då det har uppstått problem med olaglig införsel av djur till Finland från andra medlemsländer eller då det varit fråga om akuta djurskyddsfall, eftersom regionförvaltningsmyndigheterna och kommunerna inte har varit tvungna att upprätthålla jour för andra uppgifter än sådana som gällt övervakning i samband med bekämpning av djursjukdomar.

2.8.4 Styrning av uppgifter

2.8.4.1 Jord- och skogsbruksministeriets ansvarsområde

Jord- och skogsbruksministeriet är den behöriga myndighet som avses i EU:s förordning om utbetalande organ. Den behöriga myndighetens uppgift är bland annat att godkänna Finlands utbetalande organ. Jord- och skogsbruksministeriet svarar för den allmänna styrningen och utvecklingen av jordbrukets stödförvaltning samt för den allmänna utvecklingen av landsbygdsförvaltningens uppgifter och för samordningen av den styrning som avser kommunerna. Jord- och skogsbruksministeriet svarar dessutom bland annat för beredningen av landsbygdens utvecklingsprogram samt följer kvaliteten på genomförandet av programmet samt genomförandet. Jord- och skogsbruksministeriet svarar för resultatstyrningen av Landsbygdsverket och

Livsmedelssäkerhetsverket samt deltar i resultatstyrningen av NTM-centralerna och regionförvaltningsverken.

Landsbygdsverket är det utbetalande organ som avses i EU:s horisontella förordning. Landsbygdsverket svarar bland annat för genomförandet och uppföljningen av jordbruksstödsystemen och för verkställigheten av landsbygdens utvecklingsprogram samt för att medelsanvändningen förvaltas och övervakas på ett sakligt sätt. Dessutom styr och övervakar Landsbygdsverket verkställigheten av stödsystemen samt övriga myndigheter när de sköter uppgifter som det utbetalande organet ansvarar för. Landsbygdsverket styr och övervakar NTM-centralerna samt lokala aktionsgrupper som sköter uppgiften i samband med genomförandet av landsbygdens utvecklingsprogram.

Landsbygdsverket styr kommunernas och NTM-centralernas verksamhet samt kommunerna och NTM-centralerna i ärenden som har samband med beviljande, övervakning, betalning och fortsatta stödrelaterade åtgärder. Som en styrmetod använder Landsbygdsverket också författnings- och informationsstyrning. Landsbygdsverket deltar i NTM-centralernas resultatstyrning.

Vid överföringen av uppgifterna som utbetalande organ ska de myndigheter som sköter de överförda uppgifterna uppfylla de grunder för godkännande av utbetalande organ som den överförda uppgiften förutsätter och mellan det utbetalda organet och det organ som sköter de överförda uppgifterna ska upprättas ett avtal om utbetalande organ. I Finland har uppgifterna som utbetalande organ överförts till flera olika myndigheter, bland annat till kommunerna och NTM-centralerna, med vilka Landsbygdsverket har upprättat avtal om utbetalande organ. Om uppgifterna som utbetalande organ överförs till en annan myndighet ska organet i fråga i enlighet med Europeiska unionens lagstiftning regelbundet granska de uppgifter som överförs till en annan myndighet, för att förvissa sig om att uppgifterna har utförts på ett godtagbart sätt och med iakttagande av Europeiska unionens regelverk. Landsbygdsverket ska regelbundet vidta ovan nämnda åtgärder i form av kommuninspektioner och inspektioner av kvalitetskontroller hos NTM-centralerna samt inspektioner av NTM-centralernas och samarbetsområdenas förvaltnings- och tillsynssystem. En förutsättning för överföring av uppgifterna som utbetalande organ är dessutom att Landsbygdsverket utbildar de myndigheter som ska sköta de överförda uppgifterna. Landsbygdsverket upprättar dessutom anvisningar om de krav som datasäkerhetscertifikatet ställer på de aktörer som sköter de överförda uppgifterna samt kontrollerar att datasäkerhetskraven iakttas, eftersom de myndigheter som sköter de delegerade uppgifterna ska iaktta datasäkerhetscertifikatets (ISO 27001) krav på samma nivå och eftersom det utbetalande organet ska säkerställa att dessa krav iakttas.

Livsmedelssäkerhetsverket är den centralmyndighet som svarar för övervakningen av växthälsan, djurens hälsa och välfärd samt livsmedelssäkerheten. Till verkets uppgifter inom ansvarsområdet hör att leda, utveckla och styra verkställighetsuppgifter.

Livsmedelssäkerhetsverket leder, planerar, styr, utvecklar och svarar själv för övervakning av jordbrukets produktionsförnödenheter – utsäde, plantmaterial, växtskyddsmedel, gödselmedel och foder – samt växthälsa, naturenlig produktion, intervention av spannmål, flyghavre, skogsodlingsmaterial och animaliska biprodukter och i vissa avseenden för övervakningen av kompletterande villkor. I dessa uppgifter biträds Livsmedelssäkerhetsverket bland annat av NTM-centralernas inspektörer i hela landet. Livsmedelssäkerhetsverket svarar för ledningen och utbildningen av NTM-centralernas inspektörer och upprättar årligen för varje uppgiftområde en rikstäckande tillsynsplan.

Livsmedelssäkerhetsverket svarar för styrningen av veterinärvården i hela tillsynskedjan och upprättar i detta syfte ett rikstäckande program för övervakning av djurs hälsa och välbefin-

nande samt veterinärtjänster som kommunerna anordnar. Livsmedelssäkerhetsverket leder, planerar, styr, utvecklar och övervakar verkställigheten och efterlevnaden av lagstiftningen om smittsamma djursjukdomar, djurs välmående, medicinering och vaccinering av djur samt märkning och registrering av djur. Till Livsmedelssäkerhetsverkets uppgifter hör också övervakning av hur veterinäryrket utövas och ersättningsärenden enligt lagen om djursjukdomar, utöver ett antal tillsyns- och rådgivningsuppgifter i anslutning till handeln på den inre marknaden, importen och exporten.

Livsmedelssäkerhetsverket leder, planerar, styr, utvecklar och utför själv livsmedelskontroll. Med stöd av livsmedelslagen utarbetar verket ett rikstäckande program för livsmedelskontroll, varmed verket styr övriga livsmedelskontrollmyndigheter samt stödjer regionförvaltningsverken vid styrningen och utvärderingen av kommunernas livsmedelskontroll.

2.8.4.2 Social- och hälsovårdsministeriets ansvarsområde

Social- och hälsovårdsministeriet svarar för resultatstyrningen av Valvira. Dessutom har inom social- och hälsovårdsministeriets ansvarsområde redan länge bedrivits systematisk koncernstyrning i samråd med ministeriets och förvaltningsområdets verkchefer. Social- och hälsovårdsministeriet styr Valviras verksamhet genom resultat- och koncernstyrningen och dessutom genom den allmänna övervakningen av verksamheten. I praktiken konkretiseras detta bland annat i samband med klagomål från medborgare och sammanslutningar och i samband med andra kontakter.

Valvira deltar vid sidan av social- och hälsovårdsministeriet i den funktionella styrningen av regionförvaltningsverken i fråga om uppgifter som har samband med social- och hälsovården. Målet är att regionförvaltningsverkens styrnings-, tillstånds- och övervakningsförfaranden ska vara så enhetliga som möjligt. Valvira och regionförvaltningsverken sköter övervakningsuppgifterna i enlighet med gemensamt upprättade tillsynsprogram. Med hjälp av programmen samordnas tillstånds-, övervaknings- och styrningsförfarandena i hela landet.

Regionförvaltningsverkens nuvarande decentraliserade styrningsmodell mellan social- och hälsovårdsministeriet och Valvira är inte tydlig och den möjliggör inte en tillräckligt effektiv styrning av tillsynen över social- och hälsovårdssektorn. Valviras styrningsuppgift när det gäller regionförvaltningsverken är också problematisk eftersom regionförvaltningsverken är autonoma myndigheter som dock självständigt avgör ärenden och också svarar för sina beslut.

2.8.4.3 Miljöministeriets ansvarsområde

Styrningen i anslutning till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighets uppgifter

Finansministeriet svarar för den allmänadministrativa styrningen av regionförvaltningsverken. Miljöministeriet styr inom sitt område verksamheten inom ansvarsområdet för miljötillstånd vid fyra regionförvaltningsverk (regionförvaltningsverken i Södra Finland, Östra Finland, Västra och Inre Finland samt i Norra Finland).

NTM-centralernas resultatstyrning sker under ledning av arbets- och näringsministeriet i samarbete med andra styrande myndigheter, dvs. miljöministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, kommunikationsministeriet, Trafikverket, Landsbygdsverket samt undervisnings- och kulturministeriet. Ministerierna sköter den funktionella styrningen i fråga om uppgifterna inom sitt respektive ansvarsområde.

Ämbetsverken styrs enligt en resultatstyrningsmodell, även om det förekommit skillnader mellan styrningsmodellerna för respektive ministeriers ansvarsområden. Miljöministeriet styr

och utvecklar dessutom regionförvaltningen inom miljöområdet genom olika informationsstyrningsmetoder. Exempelvis EU:s omfattande informationsmaterial har vid behov bearbetats till nationella versioner som fortsättningsvis används inom vatten- och havsvården och justeras vart sjätte år.

Regionförvaltningsverkens resurser kommer under resultatavtalsperioden 2016–2019 att ytterligare minska. Detta innebär också för de miljörelaterade ansvarsområdena allt knappare resurser i form av årsverken. Regionförvaltningsverken hade år 2015 sammanlagt 783 årsverken till sitt förfogande och antalet kommer enligt de senaste bedömningarna att minska till 726 årsverken. Det miljörelaterade ansvarsområdets andel av de disponibla årsverken beräknas vara 23 procent. Till följd av de kraftigt minskade resurserna har de miljötillståndsrelaterade ansvarsområdena redan nu haft stora svårigheter att uppnå de tidsmässiga målsättningar gällande miljötillstånd som miljöministeriet fastställt för dem.

Resursernas tillräcklighet innebär en stor utmaning för NTM-centralernas kapacitet när det gäller ansvarsområde Y. År 2015 hade ansvarsområdet nästan 800 årsverken till sitt förfogande men år 2019 kommer det att ha mindre än 550 årsverken. Uppgifter har också lagts ut på entreprenad. Pensionsavgången kommer att vara stor under de två följande åren. De ministrar som styr NTM-centralerna avtalade våren 2015 i samband med centralernas anpassningsåtgärder om minskning av miljösektorns personal med 15 procent från nivån i början av 2015 till år 2017. Detta har i praktiken lett till att personalens kompetensprofil varierar också regionalt och att det inte inom hela det miljörelaterade ansvarsområdet är möjligt att utföra alla uppgifter på helt samma nivå. Miljöministeriet har utvecklat ansvarsområdets kapacitet dels genom koncentrerat verksamheten, dels genom specialisering, konkret effektivisering (bland annat verksamhetsmodellgrupper och kundservicenter för miljöärenden) samt genom informationsstyrning.

Både för regionförvaltningsverkens och NTM-centralernas prestationer har bestämts en prisnivå genom förordningar som har utfärdats med stöd av lagen om grunderna för avgifter till staten. Kostnadsmotsvarigheten vid regionförvaltningsverken var 42,8 procent år 2015 medan målsättningen var 50 procent och vid NTM-centralerna 93 procent medan målsättningen var 100 procent.

Intäkterna inom ansvarsområdet Y ökade avsevärt jämfört med 2014. Detta berodde på att tillsynen över inrättningar som var beroende av miljötillstånd i och med den nya miljöskyddslagen (572/2014) blev avgiftsbelagd. Avgiftsbelagda tillsynsprestationer är bland annat periodiska inspektioner enligt tillsynsplanen samt sådana granskningar av månads-, delårs- och årsrapporter som ska göras enligt miljötillstånd. Av intäkterna inom ansvarsområdet Y härrörde närmare hälften, 1,8 miljoner euro (49 procent) från miljöskyddsrelaterade tillsynsavgifter. Riksdagen förutsatte i sitt uttalande RSv 67/2014 rd att regeringen ser till att NTM-centralerna faktiskt använder intäkterna av tillsynsavgifterna för tillsyn utan att övriga tillsynsmedel minskas. Intäkter genererades dessutom genom beslut i enlighet med miljöskyddslagen och naturvårdslagen, genom de register som förvaltas inom ansvarsområdet, genom undantags-, förbuds- och begränsningsbeslut samt genom yttranden om miljökonsekvensbedömningar (MKB).

2.8.5 Personal

Personalöverföringar från kommunala organisationer till landskapen

Miljö- och hälsoskyddet

Miljö- och hälsoskyddet är för närvarande organiserat i 62 samarbetsområden. Samarbetsområdena för miljö- och hälsoskyddet har inlett sin verksamhet senast den 1 januari 2013 och deras verksamhet har nu hunnit stabiliseras. Omorganiseringen av funktionerna har varit tidskrävande och harmoniseringen av lönerna inom samarbetsområdena har ökat kostnaderna en aning.

Lagen om samarbetsområden för miljö- och hälsoskyddet förutsätter resurser om minst tio årsverken för att personalen ska räcka till för specialisering inom samtliga delområden. Efter att samarbetslagen trätt i kraft har från kommunerna till staten (Säkerhets- och kemikalieverket Tukes) överförts både kemikalieövervakningen och övervakningen av konsumentssäkerheten. Detta har bidragit till att minska det ursprungliga specialiseringsbehovet och tio årsverken har räckt till för att trygga kompetensen inom hälsoskydds- och tobaksövervakningen samt livsmedelskontrollen och veterinärvården. Tillgången på veterinärtjänster har blivit avsevärt mycket bättre tack vare att fler veterinärer utbildas både i Finland och i Estland. Kommunalveterinärtjänster tillsätts numera utan svårighet och också tillgången på privata veterinärtjänster har blivit bättre.

Samarbetet inom områdena organiserats i anslutning till olika förvaltningsområden. Det kan ha hänförts till social- och hälsovården, det tekniska väsendet eller planläggningen eller också till centraförvaltningen. Personalen kan ha varierande veckoarbetstider. En del av de kommunala tjänsteinnehavarna är gemensamma för miljöskyddet och t.o.m. för byggnadstillsynen. Arbetsfördelningen kan avtalas verksamhetsrelaterat exempelvis så att en person sköter både miljöskyddsärenden och bullerärenden enligt hälsoskyddslagen. En del av samarbetsområdena är relativt små vilket eventuellt har försvårat tillgången på tillräcklig kompetens och tjänsteinnehavarnas specialiseringsmöjligheter.

Miljö- och hälsoskyddet har utifrån verksamheten utvecklats så att det motsvarar områdets behov. I glesbygden (exempelvis Kajanaland och Norra Karelen) har den verksamhetsrelaterade utvecklingen lett till myndighetsverksamhet som ordnas inom landskapets område. Stora stadsregioner har i regel ordnat verksamheten i egen regi, vilket innebär samarbete med närstående sektorer.

Personalens specialiseringsmöjligheter har ökat men å andra sidan har man på fältet efterlyst en mångsidigare arbetsbild.

Administrativa uppgifter i samband med landsbygdsförvaltningen och jordbruksstöd

Förvaltningen av jordbruksstöd sköts för närvarande i 61 sådana samarbetsområden som avses i lagen om anordnande av landsbygdsförvaltningen i kommunerna, till den del som uppgifterna enligt verkställighetslagen hör till kommunerna. Samarbetsområdena inledde sin verksamhet senast den 1 januari 2013. Landsbygdsförvaltningens samarbetsområden är funktionella helheter inom vilka i regel verkar minst 800 lantbruksföretagare som ansökt om stöd. Alla samarbetsområden ska med Landsbygdsverket ha ingått ett avtal om utbetalande organ för skötseln av jordbruksstödsförvaltningen.

Landsbygdsförvaltningen ska inom samarbetsområdena organiseras i enlighet med lagen om anordnande av landsbygdsförvaltningen i kommunerna, på så sätt att uppgifterna under en gemensam ledning sköts av minst fem tjänsteinnehavare eller anställda, varav en som huvudsyssla ska sköta landsbygdsförvaltningens uppgifter och leda den enhet som har hand om uppgifterna. Kravet på fem tjänsteinnehavare eller anställda innefattar en person som registrerar stödansökningar, en som granskar registreringar, en som fattar utbetalningsbeslut (uppgiften som utbetalande organ), en som fattar åtagandebeslut (förvaltningsmyndighetens uppgift) och en som fattar återkravsbeslut.

Förfarandena inom samarbetsområdena har konsoliderats och personalen får enhetlig utbildning och enhetliga anvisningar om skötseln av uppgifterna, såväl genom Landsbygdsverkets som genom NTM-centralernas försorg.

Personalöverföring från staten till landskapen

Den statsanställda personalen har kontinuerligt minskat bland annat till följd av mindre anslag, ökad användning av upphandlade tjänster samt andra förändringar. År 2010 hade staten närmare 124 000 anställda och 2015 knappt 74 000.

Personalutgifterna utgör cirka 70 procent av de statliga ämbetsverkens sammanlagda omkostnader. Alla statliga ämbetsverk som berörs av ändringarna måste spara inom den statsfinansiella ramen. Budgetfinansieringen av de uppgifter som överförs sjunker med cirka en fjärdedel från år 2015 till år 2019. Minskningen beror huvudsakligen på omkostnadsbesparingarna enligt regeringsprogrammet och riktlinjerna i planen för den offentliga ekonomin. De minskade anslagen inverkar också på personalantalet.

NTM-centralernas och regionförvaltningsverkens nuvarande antal och struktur förutsätter smidigare förfaranden för att uppgifter som är omfattande och kräver hög sakkunskap ska kunna skötas på ett kvalitativt sätt och allt kostnadseffektivare. Genom koncentrerad av uppgifterna och specialisering av NTM-centralerna har deras kompetens decentraliserats samtidigt som produktiviteten och servicekapaciteten har förbättrats. Man har försökt förbättra regionförvaltningsverkens och NTM-centralernas möjligheter att klara av sina uppgifter med allt mindre personella resurser, till exempel genom att införa en sådan möjlighet att en tjänsteman för högst tre år kan ställas till ett annat ämbetsverks förfogande. Inom ämbetsverkens omfattande uppgiftsfält finns det många uppgifter som kan hänföras till relativt få tjänstemäns kompetensområde.

En betydande del av NTM-centralernas personal sköter uppgifter som överskrider landskapsgränserna. På motsvarande sätt sköter regionförvaltningsverkens personal, med undantag för personalen vid Lapplands regionförvaltningsverk, uppgifter som hänför sig till flera landskapsområden. Utvecklings- och förvaltningscentrets ansvarsområde omfattar för sin del hela landet och centrets personal sköter uppgifter som överskrider landskapsgränserna. NTM-centralernas centraliserade lösningar innebär att deras personal i stor utsträckning har överförts till tjänstgöring vid andra centraler och under dessas arbetsledning så att de har kunnat ha kvar sin tjänst vid den tidigare NTM-centralen. Vid landskapen måste man på grund av begränsade personalresurser överväga möjligheterna att också i fortsättningen sköta uppgifter över landskapsgränserna.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

Regeringen drog den 5 april 2016 upp riktlinjerna för de uppgifter som ska överföras till landskapen. Riktlinjerna inkluderar principerna för uppgiftsfördelningen inom den nya administrativa strukturen. Enligt riktlinjerna ska landskapens uppgifter från och med den 1 januari 2019 baseras på en tydlig arbetsfördelning mellan kommunerna, landskapen och staten. Enligt arbetsfördelningen är kommunerna samfund för lokalt deltagande, demokrati, kultur och livskraft, som sköter självstyrelseuppgifter (allmänt ansvarsområde) enligt vad invånarna bestämt samt lagstadgade lokala uppgifter. Kommunerna ska också i fortsättningen i enlighet med principerna i den nuvarande lagstiftningen svara för skötseln och främjande av sysselsättningen. Vidare ska de fortfarande ansvara för främjande av kompetens och kultur samt hälsa och välfärd. För idrotts-, och kultur- och andra rekreationstjänsterna, ungdomsväsendet, den lokala näringspolitiken, markanvändningen, bygget och för stadsplaneringen.

Landskapen ska svara för social- och hälsovården, räddningsväsendet, miljöskyddet och hälsovården, de regionala utvecklingsuppgifterna, näringsfrämjande uppgifter, landskapsplanläggning, främjande av landskapens identitet och kultur samt för andra regionala tjänster som de ska tillhandahålla enligt lag.

Staten svarar för upprätthållande och utveckling av rättsstaten, för trygghet och utvärdering av de grundläggande rättigheterna samt för säkerhetsuppgifter och likaså för internationella och rikstäckande uppgifter samt för jämlikhet och bevakning av allmänintresset. Statens förvaltningsuppgifter förutsätter i princip rikstäckande behörighet också då uppgifterna kräver regional eller lokal närvaro. En annan princip när det gäller de statliga förvaltningsuppgifterna är att enhetliga förfaranden och enhetlig beslutspraxis ska tillämpas i hela landet.

3.1 Uppgifter som överförs till landskapen

Innehållet i de uppgifter som enligt förslaget ska överföras till landskapen beskrivs på ett heltäckande sätt ovan i kapitel 2.

3.1.1 Finansministeriets ansvarsområde

Reformen förutsätter ändringar i lagen om samservice inom den offentliga förvaltningen. Landskapen ska enligt förslaget hänföras till den kategori av myndigheter som kan ordna och sköta kundbetjäningssuppgifter inom ramen för sådant myndighetssamarbete som avses i samservicelagen, i egenskap av uppdragsgivare eller uppdragstagare. Det föreslås att ansvaret för samserviceregistret överförs från regionförvaltningsverken till landskapen. För det tekniska upprätthållandet och utvecklingen av registret ska enligt förslaget för landskapens räkning svara landskapens gemensamma center för data- och kommunikationstekniska tjänster. I fråga om styrningen av samservicen föreslås en sådan ändring att finansministeriet ska ansvara för den allmänna, rikstäckande styrningen och utvecklingen av verksamheten. Landskapen ska för sin del svara för att den gemensamma servicen utvecklas och främjas regionalt samt på det regionala planet samordna åtgärderna för myndigheternas samservice. Landskapen kan enligt förslaget i samband med organiseringen av registrerings- och styrningsuppgifterna vid behov tillämpa sådana samarbetsformer som föreskrivs i landskapslagens 8 kap.

3.1.2 Undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde

I och med landskapsreformen ska från undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde till landskapen överföras prognostiseringen av de regionala utbildningsbehoven på kort, lång och medellång sikt samt beredningen av de regionala målsättningarna för utbildningen.

I samband med reformen ska NTM-centralernas och landskapsförbundens nuvarande kulturuppgifter centraliseras inom den framtida landskapsorganisationen. I landskapens kulturuppgifter ingår vården av kulturmiljön samt samordningen av kulturellerade planer och utvecklingsåtgärder som en del av landskapsstrategin och -programmet samt genomförandet av landskapsplanläggningen.

De regionala idrottsråden, som är Statens tillstånds- och tillsynsmyndighets sakkunnigorgan, svarar för främjandet av idrott. Rådets uppgifter definieras i idrottslagen och i statsrådets förordning om främjande av idrott. Kommunerna ska fortfarande ha huvudansvaret för idrottsfrämjandet.

3.1.3 Jord- och skogsbruksministeriets ansvarsområde

Inom jord- och skogsbruksministeriets sektor ska uppgifterna i anslutning till utveckling av landsbygden, djurs hälsa och välfärd, växthälsan, renhushållningen och naturnäringarna, livsmedelslagen och produktionsinsatser i fråga om jordbruk, vattenhushållningen och fiskerihushållningen, hanteringen av risker orsakade av främmande arter samt anpassningen till klimatförändringen huvudsakligen överförs från NTM-centralerna, regionförvaltningsverken och kommunerna till landskapen.

Livsmedelskontrollen och övervakningen av djurs hälsa och välfärd ska enligt förslaget i fråga om styrningsuppgifterna överförs till Livsmedelssäkerhetsverket (Evira). Inspektions- och verkställighetsuppgifterna i anslutning till dessa uppgifter ska enligt förslaget överförs till landskapen, med undantag för tillsynen över veterinärernas yrkesutövning som ska koncentreras till Evira. Avsikten är att minska antalet förvaltningsnivåer i tillsynen över djurs hälsa och välbefinnande och att eliminera överlappningar i Livsmedelssäkerhetsverkets och regionförvaltningsverkens livsmedelskontroll i kommunerna.

Veterinärvårdslagen ska enligt förslaget få rubriken lag om veterinärtjänster samtidigt som lagens bestämmelser om tillsyn stryks. De bestämmelserna ska till behövliga delar överförs till respektive substanslagar. I lagen om veterinärtjänster ska enligt förslaget fortfarande finnas en bestämmelse enligt vilken vid dimensioneringen av offentliga tjänster ska beaktas de tjänster som privata producenter av veterinärtjänster tillhandahåller inom området samt en bestämmelse enligt vilken grundläggande veterinärtjänster inte behöver ordnas för andra husdjur än nyttodjur, om sådana tjänster också annars finns att få inom området. För att trygga kontinuiteten i det nuvarande veterinärvårdssystemet, som huvudsakligen bygger på veterinärer i tjänsteförhållanden, ska emellertid i lagen föreskrivas att landskapet, alltid om det vill, får producera grundläggande veterinärtjänster i egen regi, trots bolagiseringsskyldigheten.

Skyldigheten att ordna veterinärjour utsträcks enligt förslaget till att utöver bekämpning av smittsamma och farliga djursjukdomar omfatta också brådsakande uppgifter enligt djurskyddslagen i anslutning till tillsynen över transporter och export av djur och produkter mellan medlemsstaterna. Jourttjänsten kan vid behov ordnas i samarbete mellan landskapen.

I vissa lagar om produktionsinsatser i jordbruket och om växthälsa föreslås precisering av tillsynsbestämmelserna genom förtydligande av ansvarsfördelningen och så att tillsynen ordnas på ett sätt som motsvarar nuvarande praxis. Evira har redan nu allmän tillsynsbehörighet och samtidigt möjlighet att vid tillsynen anlita kommuner eller NTM-centraler som biträden. Enligt olika lagar anses de biträdande uppgifterna omfatta endast inspektioner och i vissa fall också behörighet att fatta förvaltningsbeslut. Målet är att i respektive lag förtydliga och precisera behörigheterna i fråga och att överföra de biträdande tillsynsuppgifterna på landskapen.

Som en helt ny författning föreslås en lag om uppgifterna som utbetalande organ i landskapen. Lagen ska gälla utgifter som finansieras av Europeiska garantifonden för jordbruket och landsbygdens utvecklingsfond samt stödsystem i anslutning till det samordnade förvaltnings- och tillsynssystemet. Lagen ska tillämpas också på sådana stödsystem och åtgärder som avses i horisontalförordningens artikel 72.4 samt på stöd som avses i fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen och i artiklarna 107–109 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Skötseln av vissa uppgifter i anslutning till fiskerinäring och vattenhushållning ska enligt förslaget åläggas vissa landskap på samma sätt som uppgifterna för närvarande är koncentrerade till vissa NTM-centraler. Syftet med koncentrereringen av uppgifterna är att säkerställa ett effektivt utnyttjande av sakkunnig- och övriga resurser, samordna beslutsfattandet på riksnivå samt att uppfylla förpliktelser som är baserade på Europeiska unionens lagstiftning. De uppgifter som avses i lagen om försäkringsstöd för kommersiellt fiske, i lagen om registrering av

fiskefartyg och vattenbruksfartyg som används till havs, lagen om ett påföljdssystem för och tillsyn över den gemensamma fiskeripolitiken och i lagen om det nationella genomförandet av Europeiska unionens gemensamma fiskeripolitik ska enligt förslaget skötas av landskapet Egentliga Finland. Myndighetsuppgifterna enligt dammsäkerhetslagen ska enligt förslaget åläggas landskapet Kajaland och de uppgifter som avses i lagen om tillämpning av gränsöverserenskommelsen mellan Finland och Sverige ska åläggas landskapet Lappland.

Det föreslås att en lag stiftas om samarbete mellan landskapen vid skötsel av fiskeri- och vattenhushållningsuppgifter. Landskapen ska samråda om uppgifterna så som föreskrivs i landskapslagens 8 kap. Syftet med den föreslagna lagen är att säkerställa att de sakkunnig- och övriga resurser som uppgifterna kräver effektivt ska stå till landskapens förfogande oberoende av administrativa gränser. Avsikten är också att skapa förutsättningar för att fiskeri- och vattenhushållningsuppgifter som anknyter till varandra ska kunna skötas som innehållsmässigt och regionalt ändamålsenliga helheter. Om landskapen inte avtalar om uppgifterna på det sätt som avses i lagen kan statsrådet meddela föreskrifter om organisering av samarbetet.

Sådana vattenhushållningsprojekt i statens regi och till dem anslutna avtal som NTM-centralerna administrerar som en del av de fiskeri- och vattenhushållningsuppgifter som överförs till landskapen, ska i samband med reformen överföras på landskapens ansvar. Genom vattendragsprojekt främjas regionernas målsättningar i fråga om fiskeri- och vattenhushållningen och tillståndshavarens projektansvar förstärker landskapens beslutanderätt och roll i vid skötseln av fiskerihushållnings- och vattenhushållningsärenden. Genom arrangemanget uppnås också synergifördelar med landskapens övriga uppgifter och den kompetens som behövs för dem.

Ägandet av konstruktioner i samband med de ovan nämnda vattenhushållningsprojekten övergår till landskapens samägda servicecenter. Servicecentret svarar för upprätthållandet och underhållet av konstruktionerna och för upphandlingar i samband därmed. Vid skötsel av uppgifterna utnyttjas synergieffekten av servicecentrets koncentrerade upphandlingskompetens. Arrangemanget ska främja sakkunnigt underhåll och utnyttjande av vattenbyggnader som är viktiga för trygga vattenförhållandena.

3.1.4 Kommunikationsministeriets ansvarsområde

Den offentliga persontrafiken enligt landskapslagen omfattar vägtrafik, flygtrafik och Kvarcentrafiken. Bantrafiken kommer tills vidare att ligga utanför verksamheten. Ansvaret för att ordna offentlig persontrafik beträffande vägtrafik och upphandlad trafik som avser Kvarkens båttrafiktjänster överförs från NTM-centralerna till landskapen, inköpsuppdrag som avser flygtrafik från Trafikverket till landskapen och uppgifter som gäller flygplatsers (andra än Finavia Oy:s) statsbidrag från kommunikationsministeriet till landskapen. Dessa ändringar genomförs genom separata regeringspropositioner.

Landskapet ska enligt förslaget ansvara för planeringen och ordnandet av skärgårdens trafik. Dessa uppgifter överförs till landskapen från NTM-centralernas trafikansvarsområde där uppgiften, när det gäller förbindelsefartygstrafiken, har skötts centraliserat av Egentliga Finlands NTM-central. I lagen om främjande av skärgårdens utveckling (494/1981) föreslås ändringar som berör dessa uppgifter.

Trafikverket har svarat för den funktionella styrningen och samordningen av väghållningen inom NTM-centralernas trafikansvarsområden. Det föreslås att lagen om Trafikverket (862/2009) med tanke på verkställigheten av landskapsreformen ändras så att verket tillsammans med landskapen ska svara för samarbete och avtalsarrangemang som gäller styrning av väghållning, väghållning, skärgårdstrafik och trafikinformation.

Det föreslås att i banlagen (110/2007) upphävs bestämmelserna om vissa banhållningsuppgifter som ålagts NTM-centralerna. Dessutom föreslås i banlagen en sådan ändring att banhållaren (Trafikverket) i stället för med NTM-centralerna ska samarbeta med landskapen och Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet. Landskapen har enligt förslaget rätt att söka ändring i beslut om godkännande av en allmän plan eller en banplan, vars verkningar sträcker sig till en kommuns eller ett landskaps ansvarsområde.

I 12 § i lagen om transport av farliga ämnen (719/1994) föreslås en sådan ändring att säkerhetsutredningar som gäller förvaring av farliga ämnen på bangårdar, inom hamnområden, på flygplatser och i andra terminaler ska hållas tillgängliga också för landskapet och dess myndigheter.

3.1.5 Arbets- och näringsministeriets ansvarsområde

Till följd av landskapsreformen föreslås att definitionen av begreppet räddningsmyndighet i 6 § 21 punkten i lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2005, nedan kemikaliesäkerhetslagen) ändras så att den avser landskapets räddningsmyndighet enligt den nya räddningslagen. Lagändringen är av teknisk karaktär. Den kommer inte att ändra de uppgifter som räddningsmyndigheten för närvarande har enligt kemikaliesäkerhetslagen, utan den förtydligar att med kemikaliesäkerhetslagens definition av begreppet räddningsmyndighet i fortsättningen avses landskapets räddningsmyndigheter enligt den nya räddningslagen (RP xx/20xx). I den föreslagna landskapslagen föreskrivs på ett allmänt plan vilka ärenden som hör till landskapets uppgiftsområde. Enligt landskapslagens 6 § 1 mom. 16 punkten ingår i landskapets uppgiftsområde de tillsynsuppgifter som avser hantering av farliga kemikalier och av explosiva varor. Det föreslås att lagändringen träder i kraft den 1 januari 2019 samtidigt som den nya räddningslagen.

I lagen om samarbete över de yttre gränserna (657/2015) föreslås en sådan ändring att landskapen, i samma landskap som för närvarande, i stället för landskapsförbunden ska vara de myndigheter som förvaltar programmen. Över gränsen mellan Finland och Ryssland genomförs åren 2014–2020 tre samarbetsprogram, Kolarctic, Karelia och Sydöstra Finland–Ryssland. För det nationella medlemsstatsansvar som ingår i programmen svarar arbets- och näringsministeriet och som förvaltningsmyndigheter för programmen svarar med stöd av lagens 6 § de landskapsförbund som nämns i programhandlingarna. Dessa är Lapplands förbund, Norra Österbottens förbund och Södra Karelens förbund. Europeiska kommissionen, Ryska federationen och republiken Finland ingick den 29 december 2016 ett finansieringsavtal om villkoren för genomförande av programmen. Ändringen är av teknisk karaktär och baserad på att uppgifterna i anslutning till utvecklingen av landskapsförbundens områden i enlighet med 6 § 1 mom. 9 punkten i den föreslagna landskapslagen överförs till landskapen.

3.1.6 Social- och hälsovårdsministeriets ansvarsområde

I propositionen föreslås att kommunernas uppgifter enligt hälsoskyddslagen, tobakslagen och läkemedelslagen överförs till de framtida landskapen. På så sätt förverkligas den målsättning som beskrivs ovan i avsnittet om bedömning av nuläget, dvs. att miljö- och hälsoskyddsuppgifterna kan koncentreras till större enheter än för närvarande.

Valviras och regionförvaltningsverkens nuvarande styrningsuppgifter enligt hälsoskyddslagen och tobakslagen kunde överföras till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet. Genom samslagningen av resurserna eftersträvas en effektivare styrning på riksnivå.

Det föreslås att den övervakningsavgift som avses i tobakslagens 91 § i fortsättningen ska uppbäras av landskapet. Övervakningsavgiftens storlek bestäms i tobakslagen.

Det föreslås att till läkemedelslagen fogas en bestämmelse om ändringssökande i beslut som landskapet fattar i anslutning till övervakningen av försäljningen av nikotinpreparat.

Nät den romska befolkningens deltagande främjas och dess levnadsförhållanden förbättras är det viktigt att verka nära andra aktörer på området och bedriva tväradministrativt samarbete exempelvis med social- och hälsovården, arbetskraftsförvaltningen samt undervisnings- och kulturväsendet. Därför föreslås det i landskapslagspropositionen att förutsättningarna för regional skötsel av romska ärenden ska tryggas genom att landskapen åläggs att sköta denna uppgift. Eftersom landskapen kan åläggas uppgifter endast genom lag och eftersom det för närvarande föreskrivs om romska ärenden endast på förordningsnivå, ska utöver den allmänna bestämmelsen i landskapslagens 6 § 25 punkten dessutom stiftas en lag om regionala delegationer för romska ärenden och om uppgifter som gäller romska ärenden. I den lagen ska tas in bestämmelser om uppgifterna, sammansättningen och ansvarsområdena för de regionala delegationer för romska ärenden som ska tillsättas i landskapet. Landskapen ska sinsemellan komma överens om de ansvarsfrågor som gäller delegationerna. Genom förordning ska närmare föreskrivas om tillsättningen av delegationerna samt om organiseringen av deras verksamhet och förfarandet för val av delegationsmedlemmar.

I fortsättningen ska de rikstäckande administrativa strukturerna när det gäller romska ärenden förstärkas genom revidering av bestämmelserna om de uppgifter som ska skötas av den rikstäckande delegationen samt om delegatinens sammansättning och de romska organisationernas deltagande samt genom förstärkning av strukturerna för samarbetet mellan de lokala myndigheterna och den romska befolkningen. Beredningen av en lag om rikstäckande romska ärenden inleds utifrån de förslag som läggs fram av den nya delegation för romska ärenden som tillsätts i början av 2017.

3.1.7 Miljöministeriets ansvarsområde

Enligt de ändringar som föreslås i markanvändnings- och bygglagen ska landskapsplanläggningen och havsplaneringen överföras från landskapsförbunden till landskapen. Det föreslås att främjandet av kommunernas områdesplanering och organisering av byggnadsväsendet ska överföras från NTM-centralerna till landskapen. I stället upphör NTM-centralernas tillsynsuppgifter när det gäller kommunernas områdesplanering och organisering av byggnadsväsendet. Regleringen av kommunernas byggnadstillsyn och deras uppgifter som miljöskyddsmyndighet kan överföras till landskapen så som föreskrivs i landskapslagens 6 § 2 mom. 4 punkten.

Ett viktigt förslag när det gäller lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen är att alla regionala uppgifter som gäller vattenvård och havsvård ska överföras till landskapen. Uppgifterna är baserade på EU:s regelverk som ålägger medlemsstaterna förpliktelser i form av lagstiftning som ska säkerställa förutsättningarna för att uppgifterna genomförs på ett kvalitativt och enhetligt sätt samt öppet och rapporterbart. Dessutom föreskrivs om förutsättningarna för samarbete mellan landskapen. Landskapen ska samordna planeringssystemets substans och tidsplaner när det gäller vattenvården och också havsvårdens regionala uppgifter. Avsikten med förslaget är att både när det gäller vattenvården och havsvården är på riksnivå säkerställa jämförbarheten och enhetligheten samt rättidigheten. Det föreslås en ny paragraf om den föreskrift som ska utfärdas för att skyldigheterna i fråga om vattenvården och havsvården ska uppfyllas. I ändringsförslaget gällande lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen ingår som ett nytt styrinstrument också förhandlingar som syftar till att säkerställa rikstäckande koordinering vid planeringen och genomförandet av vatten- och havsvården.

De ändringar som föreslås i naturvårdslagen innebär att en del av uppgifterna som avser bevarande av naturens mångfald överförs till landskapen. Det är fråga om främjande av naturskyddet på frivillig basis, i synnerhet förbättring av skyddssituationen för skogar och kärr genom information, rådgivning och främjande av samarbetet mellan markägare samt projekt som syftar till inrättande av naturskyddsområden, genom sådan information, utbildning och projektverksamhet inom jord- och skogsbrukshållningen som syftar till att främja åtgärder som stödjer naturens mångfald och när det gäller användning av vattendrag och miljövård, i synnerhet till den del som dessa åtgärder sammanhänger med planeringen av landskapets områdesanvändning. Till landskapets uppgifter hör enligt förslaget i anslutning till landskapsplanläggningen också i tillämpliga delar sådan beredning och utredning gällande regionala behov av naturskydd och -vård, i ändamålsenligt samarbete med respektive ministerier, den statliga tillstånds- och tillsynsmyndighet som föreslås bli inrättad samt med de övriga landskap som gränsar till landskapet. De uppgifter som avser grundande av naturskyddsområden ska enligt förslaget baseras på budgetfinansiering av frivillig naturvård (bl.a. METSO) samt EU:s Life-finansiering och på andra lämpliga finansiella instrument.

3.2 De språkliga rättigheterna i samband med uppgifter som överförs till landskapen

I propositionen ingår ett ändringsförslag som gäller språklagen. Det föreslås att till lagens 10 § fogas ett nytt 3 mom. enligt vilket var och en har rätt att hos landskapsmyndigheter använda sitt eget språk, finska eller svenska, i sitt eget ärende. Det är fråga om en specialbestämmelse som gäller endast landskapen. Genom bestämmelsen säkerställs det att tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna inte till följd av reformen försämras jämfört med nuläget när det gäller skötsel av uppgifter som från statliga myndigheter överförs till landskapen. I praktiken kommer den föreslagna bestämmelsen också att utvidga de språkliga rättigheterna när det gäller sådana landskapsrelaterade uppgifter som från en enspråkig kommun eller samkommun överförs till ett enspråkigt landskap.

3.3 Omorganisering av statsförvaltningen

3.3.1 Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet och Statens ämbetsverk på Åland

3.3.1.1 Statsförvaltningens struktur

Regeringen drog den 5 april 2016 upp riktlinjerna för de uppgifter som överförs till landskapen. Det är fråga om en genomgripande förändring av Finlands förvaltningsstruktur. Riktlinjerna innehåller principer också för statens uppgifter. Staten varar för att upprätthålla och utveckla rättsstaten, för att trygga och utvärdera de grundläggande rättigheterna, för säkerhetsuppgifter, för internationella och rikstäckande uppgifter samt för jämlikheten och bevakningen av allmänintresset. Principen när det gäller statens förvaltningsuppgifter är nationell behörighet också då uppgifterna kräver regional eller lokal närvaro. En annan princip för statens förvaltningsuppgifter är tillämpning av nationellt enhetliga tillvägagångssätt och lösningar.

Enligt riktlinjerna ska av de nuvarande sex regionförvaltningsverken bildas en myndighet som har rikstäckande behörighet och är indelad i regionala enheter/verksamhetsställen. Överlappande funktioner mellan regionförvaltningsverken och centralförvaltningsmyndigheterna ska avvecklas. Reformen innebär inte att personalen koncentreras till ett verksamhetsställe.

Syftet med propositionen är att svara på de utmaningar som förvaltningens strukturomvandling innebär och att sammanställa de principer som regeringen dragit upp riktlinjerna för, med iakttagande av de tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifter som sköts inom statens regionförvaltning och centralförvaltning på ett sådant sätt att rikstäckande ämbetsverk i fortsättningsen ska svara för uppgifterna. Genom sammanställningen av uppgifterna och den rikstäckande behörigheten eftersträvas en myndighetsstruktur som gör det möjligt att genomföra statens tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifter på ett sätt som är mera kundorienterat, enhetligare och kostnadseffektivare än för närvarande och som innebär att arbetsfördelningen mellan myndigheterna är tydliga och att överlappningar kan undvikas. Målet är att skapa en myndighetsstruktur som effektiviserar resursanvändningen och att på detta sätt trygga att resurserna och sakkunskapen räcker till för skötseln av statens tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifter. Statens tillsynsverksamhet och närvaro i hela landet ska genom propositionen tryggas och genomföras på ett sätt som är hållbart från den offentliga ekonomins synpunkt.

Avsikten med reformen av de statliga myndighetsfunktionerna är också att hitta lösningar på problem som ofta aktualiseras när det gäller utvärderingar av Finlands offentliga förvaltning, dvs. den kraftiga indelningen i politiksektorer som är fristående från varandra (vertikal sektorisering) samt svagheter i koordineringen och styrningen när det gäller principer och avgöranden som är gemensamma för hela förvaltningen. Målet är att skapa en myndighetsstruktur som stödjer en strategisk helhetssyn, som gör det möjligt att genomföra tväradministrativa målsättningar samt möjliggör bättre prognostisering och planering av förvaltningen som en helhet. En starkare sektorisering av rikstäckande myndighetsmodeller har konstaterats vara en risk när det gäller de europeiska förvaltningarna. Avsikten med den föreslagna rikstäckande sektorsövergripande myndighetsstrukturen som styrs av samarbetande ministerier är att förhindra sektorisering av funktionerna samt att skapa en struktur för tväradministrativ styrning och målsättning.

I en föränderlig verksamhetsmiljö ska de statliga ämbetsverken ha förmåga att snabbt och flexibelt reagera på förändringar, inrikta sin verksamhet på element som är kritiska för det samhälleliga genomslaget samt hantera risker. Propositionen är särskilt inriktad på ett mera överskådligt ledningssystem och på hantering av helheten på ett sätt som överskrider de administrativa sektorgränserna.

Syftet med propositionen är vidare att göra det möjligt att säkerställa enhetliga förfaranden och en enhetlig beslutspraxis dels genom rikstäckande verksamhet, dels genom sammanställning och organisering av uppgifterna framför allt på ett kundorienterat sätt. Utgångspunkten för sammanställningen av funktionerna är att för kunderna producera service som motsvarar deras behov och ger mervärde. I detta avseende har också möjligheterna att producera elektroniska tjänster och öka användningsområdet för sådana tjänster betydelse och likaså strukturella lösningar som så långt som möjligt stödjer ändringar i rutinerna och verksamhetskulturen genom utnyttjande av digitalisering. Verksamhetens resultat och genomslag är avgörande för bedömningen av om uppgifterna ska hänföras till ett sektorsövergripande ämbetsverk eller till flera ämbetsverk inom ett förvaltningsområde.

Reformen ska genomföras med iakttagande av en god personalpolitik.

3.3.1.2 Serviceproduktion

Syftet med propositionen är att stödja lösningar som gör det möjligt att utveckla verksamheten på ett kundorienterat sätt. Det är i detta avseende av betydelse att verksamheten är tväradministrativ till sin karaktär och att multiprofessionell sakkunskap kan utnyttjas vid behov. Ett centralt syfte med propositionen är sålunda att för staten skapa en myndighetsstruktur som stödjer en dynamisk och tväradministrativ arbetsmetod, omprövning av förfaranden och smidig anpassning till förändringar inom förvaltningens ansvarsområden. I ämbetsverkets ledning betonas ett nytt sätt att se på sambanden mellan olika ansvarsområden och producera mer värde såväl för kunderna som för samhället genom att skapa sektorsövergripande arbetsmodeller som gör det möjligt att rätttidigt svara på utmaningarna i en föränderlig verksamhetsmiljö. Det är i detta avseende viktigt att verksamheten får ett faktiskt och omfattande genomslag på den serviceproduktion som tillsynen avser samt på produktionsstrukturerna.

Styrningen och tillsynen ska heltäckande, proaktivt, interaktivt och jämlikt säkerställa deras rättigheter som använder tjänsterna inom ansvarsområdena samt att serviceproducenterna uppfyller sina skyldigheter. Genomslagsaspekten innebär likaså ett krav på att verksamheten ska organiseras kostnadseffektivt på ett sådant sätt att helhetsresultatet dock blir optimalt. Denna organisering av verksamheten ska planeras och genomföras på ett kundorienterat sätt så att ämbetsverkens servicemodeller och servicekultur samt arbetsmetoder anpassas till kundernas behov och referensram. Sålunda ska till exempel ärendehantering och förvaltningsförfarandena i första hand utveckla från kundernas synpunkt. På motsvarande sätt ska innehållet i den egentliga verksamheten redan genom ämbetsverkens interna arbete anpassas så att det motsvarar kundernas hela servicebehov. De centrala elementen när det gäller kundorienteringen är utöver det sektorsövergripande innehållsmässiga servicebehovet dessutom ett nätverksbaserat samarbete med kunderna, enkel användning, samserviceprincipen och servicetiden, men också effektiviserad servicekapacitet med hjälp av modeller som på ett optimalt sätt stödjer intern skötsel av uppgifterna. Verksamhet som bygger på dessa delfaktorer stödjer uppgifternas ursprungliga syfte och statens ställning som en pålitlig aktör när det gäller tjänsterna och de grundläggande rättigheter som sammanhänger med dem. Att verksamheten är kundorienterad har ett viktigt samband med dess funktionella genomslag också genom att en verksamhet som i fråga om prioriteringarna och genomförandet är modern och smidig samt anpassningsbar till kundprofilen och de samhälleliga förhållandena också kan eftersträva maximalt genomslag och sålunda på bästa sätt trygga medborgarnas grundläggande rättigheter och rättssäkerhet.

Ett syfte är vidare att förändra verksamhetskulturen i fråga om tillsynsfunktionen och förfarandena. Avsikten är att utveckla verksamheten i en proaktiv och riskbaserad riktning i syfte att öka tillsynens genomslag och resultat. Målsättningen är att förskjuta tillsynens tyngdpunkt i riktning mot en sådan interaktiv tillsyn på eget initiativ som tryggar jämlika verksamhetsförutsättningar för kunderna, i stället för kasuistisk efterhandstillsyn. Dessutom ska tillsynen i större utsträckning rätttidigt inriktas på ärendehelheter som till sin karaktär och omfattning är relevanta för syftet med tillsynen samt på misstänkta lagstridigheter så att huvudsyftet med tillsynen är ett omfattande samhälleligt genomslag och rättidiga ingripanden. Med tanke på inriktningen av tillsynen förutsätter detta systematiska, likvärdiga och dynamiska riskbedömningsmetoder samt förfaranden i samband med omfattande insamlingar, analys och utnyttjande av tillsynsdata. Tryggandet av medborgarnas grundläggande rättigheter och säkerhet som ingår i principerna för statens uppgifter förverkligas på det bästa, mest heltäckande och jämlikaste sättet då staten genom effektiva riskbaserade åtgärder kan förebygga lagstridig verksamhet samt utan dröjsmål ingripa i hotfulla situationer.

Målsättningen när det gäller dessa förändringar i verksamheten är att så långt som möjligt utnyttja e-tjänster och digitalisering av verksamheten. Det har en stor betydelse att samservice-principen förverkligas i en så stor utsträckning som möjligt samt att det ordnas tjänster som är oberoende av tid och plats. Digitaliseringen möjliggör dessutom utveckling och införande och helt nya förfaranden samt effektivt utnyttjande av gemensamma datalager på ett sätt som minskar kundernas och myndighetens administrativa börda och effektiviserar verksamheten. För att dessa nyttor ska kunna uppnås är avsikten att stödja utvecklingen av reproducerbara och gemensamma elektroniska lösningar, säkerställa systemens kompatibilitet på alla nivåer och utnyttja bästa förfaranden på ett sätt som överskrider av sektorgränserna.

Avsikten med propositionen är att med tanke på skötseln av konkurrens- och konsumentärenden finna det effektivaste och i fråga om genomslaget bästa sättet att organisera regionförvaltningsverkens konkurrens- och konsumentförvaltningsuppgifter, med beaktande av inte bara målsättningarna för landskapsreformen och reformen av förvaltningsstrukturerna utan också de allmänna konkurrens- och konsumentpolitiska målsättningarna. Regionförvaltningsverken har deltagit i endast en liten del av konkurrensmyndigheternas och konsumentombudsmannens tillsynsuppgifter. Konkurrens- och konsumentverkets huvuduppgift är uttryckligen att främja marknadens funktion. Denna huvuduppgift utvecklades och förstärktes i samband med fusionen av Konkurrens- och konsumentverket, bland annat genom utökning av forskningspersonalen. Det är naturligt att regionförvaltningsverkens uppgifter inkluderas i helheten.

3.3.1.3 Genomförandalternativ

Under beredningen har olika genomförandalternativ bedömts mot bakgrund av regeringens riktlinjer samt målsättningarna för den föreslagna lagen. Ett alternativt sätt att genomföra tillsynen i fråga om social- och hälsovården har bedömts vara att organisera verksamheten i samband med det nya tillsynsverk för social- och hälsovården som ska inrättas inom social- och hälsovårdsministeriets ansvarsområde.

Alternativet innebär att den centrala förvaltningsmyndighet som för närvarande svarar för social- och hälsovårdsuppgifterna och de sex regionförvaltningsverken centraliseras till en tillstånds-, styrnings- och tillsynsmyndighet under social- och hälsovårdsministeriet och ställs direkt under ministeriets styrning i fråga om resurserna och innehållet. Utöver social- och hälsovårdsuppgifterna skulle myndigheten sköta också Valvira och regionförvaltningsverkens miljö- och miljöskyddsuppgifter samt Valvira uppgifter i fråga om alkoholförvaltningen, då regionförvaltningsverkens alkoholrelaterade uppgifter överförs till landskapen. Till myndighetens uppgifter ska dessutom hänföras de övriga uppgifter som för närvarande hör till Valvira. Myndigheten skulle bedriva verksamhet på riksnivå men den skulle också ha verksamhet i regionerna.

Detta alternativ bedöms förverkliga reformens målsättningar i många avseenden. Koncentreringen av uppgifterna skulle effektivisera användningen av de resurser som anvisats för dem, till denna del förtydliga förvaltningsstrukturen samt förenhetliga förfarandena och beslutspraxis. Å andra sidan har den bedömningen gjorts att alternativet kommer att främja en sektorisering av förvaltningen och det anses inte möjliggöra sektorsövergripande och tväradministrativ verksamhet samt sådana synergi- och produktionsfördelar som ett bredbasigt ämbetsverk ger.

3.3.1.4 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås att det inom statsförvaltningen inrättas en helt ny myndighetstyp, nämligen Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet som underställs statsrådet och kommer att vara gemensam för de ministerier som styr myndigheten. Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet ska vara en rikstäckande central förvaltningsmyndighet som hänför sig till de ministeriers förvaltningsområde som styr myndigheten. Den ska inrättas som en sektorsövergripande statlig förvaltningsmyndighet som genom sin verksamhet tryggar tillgodoseendet av de grundläggande rättigheterna och rättssäkerheten och bevakar allmänintresset genom att sköta uppgifter som avser verkställighet, styrning och övervakning av lagstiftningen.

Till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet koncentreras tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifter samt vissa andra rättssäkerhetsuppgifter från de nuvarande statliga regionförvaltningsverken, delvis från NTM-centralerna samt från Valvira. Myndighetens ansvarsområde ska enligt förslaget vara hela landet, om inte särskilt föreskrivs något annat. Myndigheten ska verka på riksnivå men genom regionala verksamhetsställen inom ett omfattande nätverk som omfattar samtliga landskap. Att den nya tillstånds- och tillsynsmyndigheten är sektorsövergripande innebär att det är fråga om en struktur som ger möjligheter att förnya och utveckla tillsynsmodeller, utnyttja sakkunskap på bred bas samt utveckla och införa digitala tjänster. En sektorsövergripande, bredbasig och regionalt verksam myndighet med rikstäckande behörighet skulle sammanställa statliga uppgifter som står i samband med varandra. Den nya myndigheten skulle bland annat övervaka social- och hälsovården, hälsoskyddet, småbarnspedagogiken, undervisningsväsendet, arbetarskyddet, miljöskyddet, naturskyddet, räddningsväsendet och landskapens gemensamma beredskap samt sköta andra statliga rättssäkerhetsuppgifter. Den nya finländska myndighetsmodellen innebär förstärkning av tillsynen över de grundläggande rättigheterna genom utnyttjande av tväradministrativa faktorer, men samtidigt med respekt för sektorernas specialkompetens. Myndighetens verksamhetsidé är enligt förslaget att verksamheten ska vara kundorienterad och tväradministrativ med utnyttjande av multiprofessionell sakkunskap samt proaktiv och riskbaserad.

Den nya myndigheten ska stå under ministeriernas gemensamma styrning i fråga om verksamheten som en helhet, men lyda under respektive ministerium i fråga om den substantiella styrningen. Den nya myndighetsmodellen kombinerar sålunda en stark substantiell styrning av enskilda förvaltningsområden och ansvarsområden och å andra sidan ett sektorsövergripande samarbete i ärenden då detta är rationellt. Det föreslås att för myndigheten skapas en ny typ av gemensam styrningsmodell, som möjliggör gemensamma målsättningar på statsrådsnivå samt koordinering av den tväradministrativa verksamheten mellan olika förvaltningsområden redan genom resultatstyrning. Dessutom ska för myndigheten skapas en ny gemensam ledningsmodell. Den föreslagna ledningsmodellen innebär att i myndighetsledningens uppgifter utöver det traditionella resultatansvaret understryks ansvaret för myndighetens interna samarbete, tväradministrativa verksamhet och genuint gemensamma genomförande och främjande av den verksamhet som målsättningen avser.

Den bredbasiga myndigheten är ekonomiskt bärkraftig på ett sätt som bättre kommer att trygga bevarandet, utvecklingen och utvidgningen av sakkunskapen när det gäller myndighetens uppgifter och likaså utjämning av arbetsbördan. Den sektorsövergripande och via regionala verksamhetsställen verkamma myndighetens förvaltning och stödtjänster samt det regionala nätverket av verksamhetsställen kan organiseras på ett betydligt kostnadseffektivare sätt än när det är fråga om mindre helheter, vilket innebär mera resurser för det egentliga tillstånds-, styrnings- och tillsynsarbetet.

I lagen om Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet föreslås en bestämmelse enligt vilken myndigheten kan överföra biträdande ärendehanteringssuppgifter i samband med uppgifter som avses i 4 § till en sådan privat aktör som har tillräckliga tekniska förutsättningar samt tillräcklig kompetens för att sköta uppgifterna. Bestämmelsen motsvarar 2 b § i lagen om Skatteförvaltningen. Förslaget kan motiveras med att det är ändamålsenligt att producera ärendehanteringstjänster som förvaltningstjänster samt med att det på så sätt är möjligt att smidigt utjämna arbetsmängderna. Detta främjar för sin del digitaliseringsutvecklingen när det gäller de interna tjänsterna och ger möjlighet att genomföra en ändamålsenlig och kostnadseffektiv arbetsfördelning som innebär att myndighetsresurser inte behöver tas i anspråk för rutinmässiga stöduppgifter samt att myndigheten i större utsträckning kan inrikta sina resurser på sakkunnigt arbete. Dessutom kan det förekomma stora säsongvariationer i fråga om mottagning, distribution och lagring av dokument och bilagor. Genom att tjänster läggs ut på entreprenad kan säsongrelaterade variationer i arbetsmängden jämnas ut på ett smidigt och ortsberoende sätt, utan att myndigheten behöver anvisa en permanent resurs för uppgiften. Genom uppdragsavtal kan rutinmässiga stöduppgifter inom dokumentförvaltningen hänvisas till aktörer som redan har investerat i utrustning och som har kompetens för att sköta uppdragen.

Statens ämbetsverk på Åland ska enligt förslaget fortsättningsvis vara den statliga sektorsövergripande regionförvaltningsmyndigheten i landskapet Åland. Till följd av att lagen om regionförvaltningsverken föreslås bli upphävd ska en särskild lag stiftas om Statens ämbetsverk på Åland. Ämbetsverkets uppgifter förblir huvudsakligen desamma som för närvarande.

De uppgifter som med stöd av införandelagen för närvarande hör till kommunerna i landskapet Åland när direkta stöd och nationella stöd enligt lagen verkställs ska, om ett ärende enligt självstyrelselagen för Åland hör till rikets behörighet, överföras till Statens ämbetsverk på Åland. De nämnda uppgifterna sköts för närvarande av kommunerna i Fastlandsfinland. Orsaken till att uppgifterna föreslås bli överförda till Statens ämbetsverk på Åland är att det i fråga om stödsystem som hör till rikets lagstiftningsbehörighet och i fråga om vilka det i Fastlandsfinland har varit kommunerna som är behöriga med avseende på uppgifterna i anslutning till stödsystemen, analogt har ansetts att uppgiften i landskapet Åland hör till kommunerna. Eftersom i Fastlandsfinland alla uppgifter i anslutning till de kommuners direkta stöd enligt lag och nationella stöd som beviljas enligt lag överförs till landskapen, är den enda möjligheten att enligt rikets lagstiftning föreskriva att de nämnda uppgifterna i landskapet Åland ska skötas av Statens ämbetsverk på Åland. Detta beror på självstyrelselagen för Åland. I landskapet Åland ska sålunda Statens ämbetsverk på Åland i fortsättningen besluta om alla direkta stöd enligt lag och om omständigheter i anslutning till nationella stöd som beviljas i enlighet med lag, exempelvis om beviljande av stöd och överföring till stödrättigheter.²

3.3.2 Uppgifter som överförs till övriga statsmyndigheter

3.3.2.1 Uppgifter som överförs till Livsmedelssäkerhetsverket, Landsbygdsverket och Statskontoret

Det föreslås att regionförvaltningsverkens styrnings- och tillsynsuppgifter ska överföras till Evira enligt lagen om animaliska biprodukter, eftersom regionförvaltningsverken i praktiken inte har några planmässiga tillsynsuppgifter när det gäller biprodukter.

---

² Beredningen av ärendet är på hälft.

NTM-centralernas uppgift att i enlighet med lagen om skydd för växters sundhet registrera aktörer i växtskyddsregistret och i det register som avses i lagen om plantmaterial samt bevilja växtpass föreslås bli överförda till Evira. Dessutom ska anmälningar om ändring och avveckling av verksamhet sändas till Evira i stället för till NTM-centralerna.

Förvaltningen av jordegendom som tillhör gårdsbrukets utvecklingsfond ska enligt förslaget överföras till Landsbygdsverket. I gårdsbrukets utvecklingsfonds balansräkning finns jordegendom varav en del används för ägoreglering. Jordegendomen har förvaltats av NTM-centralerna. För ägoregleringar behövs det en myndighet som på statens vägnar fattar förvaltningsbeslut. Sådana fondägda jordområden som inte behövs för ägoregleringar ska i första hand säljas. Jordinnehav som behövs för ägoregleringar ska enligt förslaget överföras till och förvaltas av Landsbygdsverket.

Det föreslås att uppgifter som har samband med indrivning av statens fordringar ska koncentreras till Statskontoret. I fortsättningen ska Statskontoret sköta alla sådana indrivningsuppgifter som avses i lagen om överföring av skötseln av lån och fordringar inom jord- och skogsbruksministeriets ansvarsområde på Statskontoret (78/2007).

3.3.2.2 Konkurrens- och konsumentverket

De konkurrens- och konsumentärenden som sköts vid regionförvaltningsverken ska enligt förslaget överföras till Konkurrens- och konsumentverket som sålunda i egenskap av en central förvaltningsmyndighet på riksnivå får det övergripande ansvaret för marknadens funktion och för bevakning av konsumenternas ekonomiska intressen.

3.3.2.3 Övriga reformrelaterade ändringar i myndighetsstrukturen

För Ålands vidkommande föreslås att till lagen om djursjukdomar, lagen om animaliska biprodukter, lagen om ett system för identifiering av djur, lagen om växthälsa och lagen om plantmaterial fogas en ny paragraf enligt vilken behörigheten i fråga om förvaltningsärenden och uppgifter enligt de nämnda lagarna i landskapet Åland ska utövas av Statens ämbetsverk på Åland. Att en statlig myndighet är behörig i dessa avseenden tryggar den nuvarande behörighetsfördelningen mellan riket och landskapet, eftersom de ovan nämnda uppgifterna enligt självstyrelselagen för Åland i landskapet inte ska skötas av rikets myndigheter utan i stället av landskapsregeringen eller av någon annan myndighet som anges i landskapslagen.

3.3.2.4 Fördelning av Valviras uppgifter

Valviras nuvarande uppgifter ska huvudsakligen överföras till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet som inrättas i samband med reformen samt delvis till Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet (Fimea). Dessutom ska en del av uppgifterna överföras till social- och hälsovårdsministeriet.

De uppgifter som är fast förknippade med tillsynen över social- och hälsovårdssektorn överförs till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet. Största helheten av dessa uppgifter utgörs av registreringen och tillsynen av den yrkesutbildade personalen inom social- och hälsovården, inklusive uppgifterna som hör till nämnden för tillsyn över den yrkesutbildade hälsovårdspersonalen, samt registrering av privata och offentliga organisationer inom social- och hälsovår-

den, tillståndsförvaltning, styrning och övervakning. Till helheten hör dessutom uppgifter som avser miljöskydd och hälsovård samt den rikstäckande alkoholförvaltningen, dvs. tillstånden inom hälsoskyddssektorn samt styrningen av övervakningen enligt hälsoskydds- och tobakslagen, tillverknings-, import-, partihandels- och användningstillstånd gällande alkohol, tillsyn över tillverkare, partihandlars och tillståndsinnehavares verksamhet i samband med alkoholdrycker, produkttillsyn av alkohol, övervakning av reklam och annan säljfrämjande verksamhet samt styrning av landskapens alkoholövervakning, inklusive över reklamförbud gällande tobaksprodukter samt tillsyn över skadliga ämnen och märkning.

Utöver dessa uppgiftshelheter ska till den nya myndigheten överföras abort- och steriliseringsärenden, uppgifter enligt adoptionslagen och adoptionsnämndens uppgifter, tillstånd enligt lagen om assisterad befruktning samt övervakning av social- och hälsovårdens datasystem. Vid myndigheten kommer sannolikt att inrättas en ny enhet för tillsyn över rättsmedicin.

Till Fimea överförs de helheter som har samband med dess nuvarande uppgifter. Till dessa uppgifter hör övervakning av apparater och förnödenheter samt styrnings-, övervaknings- och registreringsuppgifter i samband med biobanker. I fortsättningen ska också vissa tillstånds- och övervakningsuppgifter enligt vävnadslagen samt övervakningsuppgifter enligt gentekniklagen höra till Fimeas uppgifter. Utöver dessa kommer vid Fimea sannolikt inrättas en ny enhet för övervakning av icke-klinisk medicinsk forskning.

Till social- och hälsovårdsministeriets ansvarsområde ska i fortsättningen höra styrningen av Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet och till ministeriet ska dessutom överföras uppgiftshelheten TUKIJA (Nationella kommittén för medicinsk forskningsetik) som kommer att ses över.

3.4 Genomförande av uppgiftsöverföringar

De lagar som ingår i propositionen ska enligt förslaget sättas i kraft med en gemensam införandelag, genom en lag om verkställighet av landskapsreformen samt genom en lag om införande av lagstiftningen om omorganisering av statens tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifter. I införandelagen ska också tas in de gemensamma övergångsbestämmelser som reformen förutsätter. Genom införandelagen ska till följd av omorganiseringen av uppgifterna upphävas lagen om Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, lagen om regionförvaltningsverken, lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna och lagen om behandling av miljöskydds- och vattenärenden vid regionförvaltningsverken.

Den föreslagna införandelagen innehåller övergångsbestämmelser om uppgifter och behörighet, om personalöverföringar, om egendomsarrangemang samt vissa andra övergångsbestämmelser som reformen förutsätter. Det föreslås att i fråga om den personal som från kommunerna och staten överförs till landskapen samt i fråga om egendomsarrangemangen ska iakttas motsvarande principer som enligt den införandelag som ingår i regeringens proposition om inrättande av landskap och om en reform av ordnandet av social- och hälsovården samt till lämnande av underrättelse enligt artikel 12 och 13 i Europeiska stadgan om lokal självstyrelse (RP 15/2017 rd). Den föreslagna införandelagen innehåller inte bestämmelser om personalöverföringar inom staten, utan sådana överföringar ska genomföras med stöd av 5 a–c § i statstjänstemannalagen.

3.5 Personal

I propositionen föreslås det att till landskapen överförs de uppgifter som för närvarande sköts av staten och för vilka för närvarande svarar NTM-centralernas samt AN-byråernas utvecklings- och förvaltningscenter och regionförvaltningsverken. Då dessa uppgifter inte längre kommer att skötas av statliga myndigheter ska också den personal som vid de statliga verken har skött de överförda uppgifterna och med dem anknutna stödtjänstuppgifterna övergå till anställning hos landskapen samt de sammanslutningar som ingår i en landskapskoncern eller som landskapen har bestämmande inflytande i.

Enligt propositionens lagförslag ska också vissa kommunala uppgifter överföras till landskapen.

Landskapsreformen innebär vidare att landskapsförbundens uppgifter föreslås bli överförda till landskapen. Efter uppgiftsöverföringarna avvecklar medlemskommunerna de nuvarande landskapsförbunden som har formen av samkommuner. Landskapsförbundens personal ska enligt förslaget i sin helhet överföras till de nya landskapen.

Det föreslås att bestämmelserna om överlåtelse av rörelse ska tillämpas vid överföring av uppgifter och personal till landskapen. De bestämmelserna ska tillämpas på alla överföringar som i samband med landskapsreformen innebär att arbetsgivaren byts ut, oberoende av om de uppfyller kännetecknen som föreskrivs i statstjänstemannalagen, lagen om kommunala tjänsteinnehavare eller arbetsavtalslagen. Personalen övergår i enlighet med principerna för överlåtelse av rörelse direkt med stöd av införandelagen till landskapens anställning som s.k. gamla arbetstagare och bibehåller sina rättigheter och skyldigheter i tjänste- eller arbetsavtalsförhållandet sådana de var vid tidpunkten för övergången.

De som anställts i offentliga sektorn före 1993 har emellertid haft ett pensionsskydd med bättre tillväxt än anställda inom den privata sektorn. Dessas så kallade tilläggs-pensionsskydd som är bättre än den allmänna nivån ska enligt förslaget bevaras också för dem som övergår till anställning hos landskapen eller hos sammanslutningar som hör till landskapskoncernen eller som står under landskapets bestämmande inflytande. Om personalen övergår till bolag som inte är medlemssamfund i Keva ska bolaget ta en försäkring för att bevara pensionsskyddets nivå.

En del av de uppgifter som sköts av personer som är anställda vid statliga verk som berörs av reformen kommer att i samband med reformen indelas dels i uppgifter som överförs till landskapen och dels i uppgifter som överförs till andra statliga verk. I sådana situationer övergår personalen till landskapets anställning om de uppgifter som överförs utgör minst hälften av de faktiska arbetsuppgifterna.

I propositionen föreslås bestämmelser om en övergångsperiod under vilken vidareöverföring av uppgifter till en sammanslutning som hör till landskapskoncernen eller där landskapet har bestämmande inflytande också ska betraktas som överlåtelse av rörelse. Det föreslås att övergångsperioden förlängs till den 31 december 2020.

Personalöverföringar inom staten ska genomföras i enlighet med 5 a–c § i statstjänstemannalagen.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Överföring av uppgifter till landskapen

Koncentreringen av uppgifterna gör det möjligt att koordinera verksamheten och förtydliga förvaltningsstrukturen samt minska den administrativa bördan

Reformen möjliggör effektivare resursanvändning, kompetensutveckling och förnyande av handlingssätten.

Till vissa delar förutsätter överföringen av uppgifter dels särskilda arrangemang, dels strukturella lösningar som stöder koncentreringen av uppgifter och samarbetet.

4.1.1 Konsekvenser för myndigheterna

De nuvarande NTM-centralernas, landskapsförbundens och kommunernas uppgifter ska sammanställas i den framtida landskapsorganisationen, vilket kommer att förstärka landskapens självstyrelse, möjliggöra bättre koordinering och samordning av verksamheten samt minska antalet förvaltningsnivåer och förtydliga strukturen. Också den administrativa bördan minskar i och med att reformen förenklar vissa av de nuvarande strukturerna och förfarandena.

Reformen gör det också möjligt att förbättra kompetensutvecklingen och på ett övergripande sätt effektivisera resursanvändningen samt förnya handlingssätten så att genomslaget blir bättre. I samband med överföringen ska de uppgiftsrelaterade behoven av specialkompetens tillgodoses i tillräcklig utsträckning och dessutom ska tillräckliga personalresurser säkerställas så att uppgifterna kan skötas på ett kvalitativt sätt.

Genomförandet av uppgiftsöverföringarna förutsätter till följd av EU-lagstiftningen i vissa avseenden strukturella eller procedurmässiga specialarrangemang eller strukturella lösningar som stödjer uppgiftskoncentreringen och samarbetet, för att möjliggöra ett effektivt utnyttjande av resurser och kompetens samt en enhetlig verksamhet.

4.1.1.1 Justitieministeriets ansvarsområde

Vid reformen överförs till landskapet NTM-centralernas uppgifter med anknytning till vatten drag. Det leder till att landskapets uppgifter i fråga om vattenfrågor blir mycket mångfasetterade. I fortsättningen är landskapet den fiskerimyndighet som avses i vattenlagen och sköter samtidigt andra uppgifter som det anvisas i vattenlagen. Landskapet är också en sådan myndighet som avses i lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen och lagen om hantering av översvämningrisker. När statens vattenhushållningstillstånd överförs till landskapet kan det också bli part i eller projektansvarigt för vissa vattenhushållningsärenden.

4.1.1.2 Finansministeriets ansvarsområde

I propositionen föreslås ändringar i lagen om samservice inom den offentliga förvaltningen. Det föreslås att landskapen nämns bland de myndigheter som i egenskap av uppdragsgivare eller uppdragstagare kan ordna och sköta kundservicefunktioner i sådant myndighetssamarbete som avses i lagen. Ansvaret för registret över samserviceavtalen ska enligt förslaget överföras från regionförvaltningsverken till landskapen. Enligt förslaget ska landskapens gemensamma data och kommunikationstekniska servicecenter för landskapens räkning svara för det tekniska upprätthållandet och utvecklingen av registret. I fråga om styrningen av samserviceverksamheten föreslås en sådan ändring att finansministeriet ska svara för den allmänna rikstäckande styrningen och utvecklingen av verksamheten. Landskapen ska för sin del svara för den regionala utvecklingen och främjandet av samservicen samt på det regionala planet samordna åtgärder som avser myndigheternas samservice. Landskapsförbundens nuvarande uppgifter när det gäller främjandet av samservicen ska enligt förslaget överföras på landskapen.

Regionförvaltningsverkens enhet för förvaltnings- och utvecklingstjänster svarar för närvarande för det rikstäckande stödet när det gäller samservicen och främjandet av samarbetet mellan statliga myndigheter. Uppgifterna sammanhänger bland annat med samservicens webbsida, registreringsystemet, samserviceregistret, utbildningsmiljön, upprätthållandet av distansservicen och tidsreserveringssystemet, stödet och utvecklingen samt den rikstäckande utvecklingen av verksamhetsmodellerna och kompetensen. Vid regionförvaltningsverken används för närvarande en arbetsinsats på cirka två årsverken för det pågående utvecklingsprojektet i anslutning till de datasystem som nämns nedan. Normalt används vid regionförvaltningsverken för samserviceuppgifterna en arbetsinsats på cirka ett årsverke.

Samservicens stödsystem (inklusive samserviceregistret) förnyas som bäst. Avsikten är att det förnyade enhetliga datasystemet ska tas i bruk i början av 2018. Kostnaderna för förnyandet av systemet uppskattas till cirka 700 000 euro och underhållskostnaderna på årsnivå till cirka 140 000 euro.

Landskapsförbunden har utsett kontaktpersoner för samserviceuppgifterna. Dessa sköter samserviceuppgifterna vid sidan av de övriga uppgifter som tilldelats dem. Samserviceuppgifternas andel av kontaktpersonernas befattningsbeskrivning varierar mellan förbunden. Vid landskapsförbunden används för närvarande sammanlagt cirka 2–4 årsverken för samserviceuppgifter.

Med anledning av de omständigheter som nämns ovan ska landskapens gemensamma servicecenter för data- och kommunikationstekniska tjänster åtminstone bereda sig på att det för de samserviceuppgifter som överförs till dem från regionförvaltningsverken och landskapsförbunden behövs sammanlagt cirka 3–5 årsverken samt anslag för de årliga kostnaderna för upprätthållande av samservicens datasystem. Landskapens samserviceuppgifter är av en sådan omfattning och karaktär att det kan vara motiverat att ordna och organisera dem som en gemensam funktion så som föreskrivs i landskapslagens 8 kap.

4.1.1.3 Undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde

I och med landskapsreformen kommer prognostiseringen av utbildningsbehoven på kort, lång och medellång sikt att överföras till landskapen. Prognostiseringen på kort sikt har vid NTM-centralerna gjorts i samband med anskaffningen av arbetskraftsutbildning och matchingen av arbetskraftsefterfrågan och -utbudet. Samordningen av den regionala prognostiseringen på

landskapsnivå gör det möjligt att skapa en samsyn tillsammans med regionens prognosansvariga och i synnerhet med utbildningsorganisationerna.

De nuvarande NTM-centralernas och landskapsförbundens kulturrelaterade uppgifter samordnas inom den framtida landskapsorganisationen, vilket förbättrar möjligheterna att koordinera uppgifterna och främja verksamheten. I landskapens kulturrelaterade uppgifter ingår vården av kulturmiljön, som överförs från NTM-centralerna och landskapsförbunden, samt samordningen av kulturrelaterade planer och utvecklingsåtgärder som en del av landskapsstrategin och -programmet med genomförandet av landskapsplanläggningen. I samband med överföringen ska de behov av specialkompetens som sammanhänger med uppgifterna tillgodoses i tillräcklig utsträckning. Vidare ska kompetensutvecklingen säkerställas och tillräckliga personalresurser ska anvisas för att uppgifterna ska kunna skötas på ett kvalitativt sätt. Landskapen ska ombesörja att kulturrelaterade regionala planer och utvecklingsåtgärder, exempelvis kulturturism och immateriellt värdeskapande, samordnas med landskapsstrategin och -programmet samt med genomförandet av landskapsplanläggningen. På detta sätt kan kulturen synliggöras och finansieringsmöjligheterna förbättras, samtidigt som kulturen blir ett fast element i landskapets verksamhet och utveckling. För skötseln av ärenden som avser kulturmiljön ska reserveras tillräckliga sakkunnigresurser och kulturmiljön ska beaktas som en resurs vid utvecklandet av landskapet.

Motionsfrämjandet ska i landskapen skötas genom de regionala motionsråds verksamhet som verkar som sakkunnigorgan vid Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet. Rådets uppgifter definieras i idrottslagen och i statsrådets förordning om främjande av idrott. Kommunerna kommer fortfarande att ha huvudansvaret för främjande av motion och idrott. Överföringen av denna uppgift till landskapen bedöms sålunda inte få någon större betydelse.

4.1.1.4 Jord- och skogsbruksministeriets ansvarsområde

I och med landskapsreformen minskas antalet nivåer inom jordbruksförvaltningen. Nivåerna är för närvarande fyra. Den minskning av nivåerna som landskapsreformen innebär kommer att förtydliga och förenkla förvaltningsstrukturen. En förvaltningsstruktur som koncentrerar uppgifterna förbättrar möjligheterna att slå ihop uppgiftshelheter. Detta kan ge möjlighet att bland annat ersätta en del av den visstidsanställda tillsynspersonalen med ordinarie personal, vilket skulle höja kompetensnivån inom övervakningen.

När det gäller uppgifter som avser jordbruksstöd och stöd för utvecklandet av landsbygden har utbetalande organ i Finland (Landsbygdsverket) flera avtalsparter som utbetalande organ trots inrättandet av kommunernas samarbetsområden. I och med landskapsreformen kommer antalet avtalsparter till Finlands utbetalande organ (Landsbygdsverket) att minska avsevärt i fråga om uppgifterna som avser jordbruksstöd och stöd för utvecklandet av landsbygden.

Till följd av landskapsreformen och förändringen av förvaltningsstrukturerna blir det emellertid nödvändigt att på nytt godkänna den organisation som sköter delegerade uppgifter som utbetalande organ, vilket innebär att det måste konstateras att organisationen uppfyller ackrediteringskraven enligt EU-regelverket. Inspektionsrapporten som gjorts av en utomstående aktör och det beslut som fattats med stöd av rapporten ska sändas till Europeiska kommissionen. Kommissionen har möjlighet att framföra anmärkningar med anledning av de utredningar som nämns ovan och att inspektera utbetalande organ och aktörer som sköter delegerade uppgifter, dvs. landskapen. Utredningarna ska tillställas kommissionen innan jordbruksfonderna kan de-

biteras med anledning av betalningarna. Datasäkerhetskraven enligt standarden för utbetalningsfunktionen är baserade på EU-lagstiftningen och granskas kontinuerligt av kommissionen. Dessa krav har inte alltid möjliggjort och kommer inte heller att möjliggöra gemensamma tjänster när det gäller grundläggande datateknik och informationssystem, om de gemensamma tjänsterna inte uppfyller dessa krav.

När det gäller livsmedelskontrollen och övervakningen av djurs hälsa och välbefinnande kommer överföringen av styrningsuppgifterna till Evira och överföringen av inspektions- och verkställighetsåtgärderna till landskapen att förenkla och koordinera tillsynen, förbättra tillsynens och tjänsternas kostnadseffektivitet och skapa bättre förutsättningar för specialisering och kompetens. Också nätverken av verksamhetsställen och servicepunkter kan bedömas som större helheter än tidigare. Avvecklingen av det ersättnings- och faktureringsystemet som finns för finansiering av kommunalveterinärernas djursjukdoms- och djurskyddsövervakning kommer att underlätta den administrativa bördan.

Den administrativa bördan underlättas och de administrativa nivåerna blir färre också genom att exempelvis ansökningar om registrering i växtskyddsregistret eller i det register som avses i lagen om plantmaterial ska riktas till Evira, som också avgör ärendet.

Vatten- och fiskerihushållningsuppgifterna är kraftigt koncentrerade till NTM-centralerna för att säkerställa resurserna och kompetensen. Då uppgifterna överförs till landskapen ska dessa avtala om hur uppgifterna ska ordnas på ett sätt som uppfyller de viktigaste kriterierna för skötseln av uppgifterna. Landskapen har möjlighet att ordna skötseln av uppgifterna som effektiva och ändamålsenliga synergiska helheter. Det finns å andra sidan en risk för att uppgifterna ordnas alltför småskaligt, vilket skulle innebära att den specialkompetens som behövs för uppgifterna och kännedomen om vattenförhållandena inte räcker till och att förutsättningarna för en likvärdig kundbetjäning på alla områden äventyras.

Som en del av vattenhushållningsuppgifterna ska till landskapen enligt förslaget överföras uppgifter som avser kontroll av översvämningssrisker, dammsäkerhet och tryggandet av vattenförsörjningen i enlighet med säkerhetsstrategin. Landskapsförvaltningen kommer enligt förslaget att förbättra förutsättningarna när det gäller beredskapen för störningssituationer i anslutning till dessa uppgifter och den operativa skötseln av uppgifterna, då både sakkunnigtjänsterna och räddningsväsendet som svarar för den operativa verksamheten skulle vara placerade inom samma organisation.

4.1.1.5 Social- och hälsovårdsministeriets ansvarsområde

Ovan i avsnittet om bedömning av nuläget framgår att de minsta tillsynsenheternas resurser när det gäller miljö- och hälsoskyddet varit otillräckliga för specialisering inom de olika tillsynssektorerna. En överföring av miljö- och hälsoskyddsuppgifterna från kommunerna till landskapen skulle möjliggöra en mera omfattande specialisering än för närvarande och sålunda förbättra myndigheternas verksamhet.

Överföringen av de uppgifter som avser miljö- och hälsoskydd från kommunerna till landskapen möjliggör också ett effektivare samarbete när det gäller andra funktioner som överförs till landskapen, exempelvis med alkoholtillståndsförvaltningen, hälso- och sjukvården, landsbygdsförvaltningen, planeringen av landskapens markanvändning, räddningsväsendet och vattenförvaltningen. På motsvarande sätt förutsätter överföringen från kommunernas organisation

att samarbetet mellan landskapen och kommunerna på motsvarande sätt som hittills säkerställs i relationen mellan miljö- och hälsoskyddets samarbetsområden och kommunerna. Kommunernas viktigaste återstående samarbetspartner när det gäller tillsynen över efterlevnaden av hälsoskyddslagen, tobakslagen och övervakningen av försäljning av nikotinpreparat är byggnadstillsynsmyndigheterna, miljöskyddsmyndigheterna och markanvändningsplaneringen.

4.1.1.6 Miljöministeriets ansvarsområde

Markanvändnings- och bygglagen

Överföringen av landskapsplanläggningen och planeringen av havsområden från landskapsförbunden till landskapen bedöms inte få några betydande konsekvenser eftersom uppgifterna överförs nästan oförändrade. Förfarandena för att säkerställa tillräcklig interaktion mellan landskapen och kommunerna inom landskapens områden kommer i någon mån att öka arbetsmängden när det gäller landskapsplanläggningen.

Indragningen av NTM-centralerna innebär att staten inte längre kommer att ha någon tillsynsuppgift när det gäller den centraliserade kommunplanläggningen. Uppgiften att vid planläggningen bevaka allmänintresset kommer därför att åläggas sektormyndigheterna, exempelvis trafik-, miljöskydds-, naturskydds- och museimyndigheterna. Också NTM-centralernas tillsynsuppgift när det gäller de rikstäckande målsättningarna för områdesanvändningen kommer att upphöra, vilket sannolikt ökar åtminstone respektive ministeriers uppgifter.

Lagen om vattenvårds- och havsvårdförvaltningen

Vattenvårds- och en del av havsvårdförvaltningen överförs till landskapen. Den statliga centralförvaltningens styrande roll när det gäller vatten- och havsvården blir mindre, medan de landskaps självstyrelse som svarar för förvaltningen förstärks. Trots detta kommer staten fortfarande att ansvara för det nationella genomförandet av EU:s regelverk.

Eftersom vatten- och havsvårdförvaltningen överskrider landskapsgränserna är det ändamålsenligt att koncentrera en del av verksamheten till vissa landskap. Med tanke på jämförbarheten och koordineringen på riksnivå kan det i synnerhet i början förutsättas mera utbildning, ledning och annat stöd än tidigare.

Landskapen behöver kompetent personal för att sköta denna uppgiftshelhet. En del av NTM-centralernas nuvarande personal kommer att överföras till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet. I fråga om vattenvården är det i fortsättningen landskapen som ska avlägga rapporter till EU. Staten ska också i fortsättningen formellt svara för rapporteringen.

Naturvårdslagen

Främjandet av naturvården och miljövården ska enligt förslaget överföras till landskapen. Den statliga regionförvaltningens kommer att spela en mindre roll när det gäller naturvården och landskapsvården, medan landskapens självstyrelse i motsvarande mån förstärks.

En betydande del av uppgifterna som avser främjande av naturvården utgörs av uppgifter i anslutning till frivilligt inrättande av naturskyddsområden, exempelvis ersättnings- och prisförhandlingar med markägare samt främjande av kommunikation, rådgivning och samarbete mel-

lan markägare. Dessutom ska landskapen enligt förslaget främja skyddet av naturens mångfald genom kommunikation, utbildning och projektverksamhet i anslutning till jord- och skogsbruk, användning av vattendrag och miljövard, i synnerhet till den del som de skulle ha ett samband med landskapens planering av områdesanvändningen.

I de uppgifter som avser natur- och landskapsskydd ska enligt förslaget tillämpas beställarproducent-modellen inom ramen för de årligen disponibla budgetanslagen. Frågan om hur resursbehoven ska tillgodoses i landskapen är enligt förslaget beroende av statens budgetfinansiering. De uppgifter som avser främjande av naturskyddet innebär att ett nytt handlings- och ansvarsområde införs i samtliga landskap. Uppgifterna som avser främjande av naturskyddet förutsätter en bred kompetens samt att man i landskapen inriktar tillräckliga och professionella resurser på att sköta uppgifterna.

Terrängtrafiklagen

Det föreslås att till landskapen överförs den allmänna tillsynen över efterlevnaden av terrängtrafiklagen samt bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den, och likaså beviljandet av specialtillstånd för svårt rörelsehindrade som rör sig i terrängen. De (av rättslig prövning beroende) uppgifter som avser regionala förbud och begränsningar gällande terrängtrafik ska enligt förslaget fortsättningsvis skötas av staten, dvs. av Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet. De kommunala miljöskyddsmyndigheterna ska i kommunerna svara för de viktigaste myndighetsuppgifter som föreskrivs i terrängtrafiklagen, exempelvis för övervakningen av terrängtrafik, godkännande av planerade snöskoterleder och för tävlings- och övningsstillstånd. Landskapens och Statens tillstånds- och tillsynsmyndighets uppgiftsmängder och resursbehov när det gäller terrängtrafik kan sålunda bedömas vara relativt små.

Lagen om friluftsliv

De uppgifter avseende friluftsleder som enligt lagen om friluftsliv hör till NTM-centralerna föreslås bli överförda till landskapet. Eftersom det sällan hålls sådana friluftsledsförrättningar som avses i lagen om friluftsliv bedöms denna uppgift inte medföra någon betydande arbetsmängd för landskapen.

Lagen om skyddande av byggnadsarvet

Överföringen av uppgifterna som avser vården av kulturmiljön från NTM-centralerna till landskapen kommer att öka landskapens behov av sakkunskap när det gäller kulturmiljön. Landskapen kan komplettera sina resurser genom samarbete med Museiverket, de lokala museimyndigheterna samt med mera omfattande samarbetsgrupper för kulturmiljön. I fråga om finansieringsuppgifter som avser vården av kulturmiljön, exempelvis understöd för vård av byggnadsarvet, bedöms det liksom för närvarande vara möjligt att centralisera de administrativa arbetsinsatserna och utnyttja ett gemensamt elektroniskt system på ett sätt som minskar den administrativa börda som överföringen orsakar.

Statsunderstödda bostäder avsedda för specialgrupper

I fråga om den statsunderstödda bostadsproduktionen föreslås ändringar i investeringsunderstödslagen, räntestödslagen och aravabegränsningslagen. Till landskapen överförs enligt förslaget uppgiften att ge ett positivt eller negativt utlåtande när det gäller beviljande av statlig

finansiering till sådana för specialgrupper avsedda bostadsobjekt som i fortsättningen ska förvaltas av landskapen. Till landskapen överförs också tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna om val av hyresgäster till sådana bostäder. Landskapen ska sköta dessa uppgifter som en del av uppgiften att ordna socialvård och boendetjänster för specialgrupper. Varje landskap ska i princip själv besluta om sättet att organisera och ordna resurser för remiss- och tillsynsförfarandet. Utlåtandena bedöms inte kräva mycket arbete. Till Ara inkom år 2016 från hela landet sammanlagt cirka 70 understödsansökningar av det slag som landskapen i fortsättningen ska ge utlåtanden om i stället för kommunerna. Remissförfarandet förbättrar också landskapens möjligheter att besluta om organiseringen av social- och hälsovårdstjänsterna inom sitt område. Tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna om val av hyresgäster är en något mera arbetskrävande uppgift, beroende på hur många statsunderstödda bostadsobjekt för specialgrupper det finns i respektive landskap. Också denna uppgift sammanhänger organiskt med landskapens ansvar för ordnande av boendetjänster för specialgrupper, eftersom en betydande del av de aktuella specialgrupperna bor i statsunderstödda bostäder.

4.1.1.7 Kommunikationsministeriets ansvarsområde

Trafikuppgifterna har koncentrerats till nio NTM-centraler. En del uppgifter som har en rikstäckande betydelse sköts dessutom av vissa NTM-centraler. Exempelvis upphandlingsärendena har koncentrerats till fyra NTM-centraler medan väghållningstillstånd och kundservicecentret har koncentrerats till Birkalands NTM-central. Genom koncentrereringen av uppgifterna har verksamheten och användningen av anlagen effektiviserats och dessutom har tillgången till tillräcklig kompetens och tillsyn säkerställt. För att de uppgifter som överförs från NTM-centralerna ska kunna utföras effektivt förutsätts det att landskapen aktivt samarbetar med varandra och kommer överens om arbetsfördelningen så att anlagen räcker till för uppgifterna.

När det gäller ordnandet av skärgårdstrafiken överförs ansvaret från staten (som koncentrerat uppgiften till Egentliga Finlands NTM-central) till landskapen. För ordnandet av trafiken används separat finansiering. Verksamheten hänförs sig till de landskap som har inkluderat skärgårdstrafik i sin landskapsstrategi

4.1.2 Samhälleliga konsekvenser

Reformen förbättrar förvaltningens samhälleliga genomslag samt landskapsinvånarnas möjligheter till deltagande och inflytande.

I övergångsskedet kan det uppstå risker som är förknippade med inledandet av verksamheten.

Överföringen av uppgifter till landskapen och synergieffekterna mellan uppgifterna möjliggör ett bättre samhälleligt genomslag och förstärker landskapsinvånarnas självstyrelse genom förbättring av möjligheterna till deltagande och inflytande.

Den materiella lagstiftningen kommer huvudsakligen att bli oförändrad vilket innebär att reformen inte i sig innebär några risker jämfört med nuläget.

I fråga om vissa uppgiftsöverföringar kan den nya strukturen dock eventuellt i övergångsskedet innebära risker exempelvis i form av dröjsmål med utbetalning av jordbruksstöd eller återkrav av stöd.

4.1.2.1 Undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde

Med utbildning och kompetensutveckling som föreslås bli överförd till landskapen avses i synnerhet livslång handledning och koordinering av tjänster som avser sådan handledning. Den livslånga handledningen har betydelse för medborgarnas möjligheter att skaffa sig kompetens som är viktig för sysselsättningen samt för utbildnings- och arbetskarriären. Handledningen resulterar också i färre fall av avbruten skolgång, snabbare övergång till arbetslivet och längre arbetskarriärer. Vidare förbättrar den medborgarnas möjligheter till deltagande. Den regionala livslånga handledningen och landskapens prognostisering bidrar till att förbättra den regionala utvecklingen och serviceutbudet. I övrigt bedöms konsekvenserna bli små eftersom tillämpningsområdet för bestämmelsen dock inte inbegriper utbildning som förutsätter undervisnings- och kulturministeriets tillstånd.

4.1.2.2 Jord- och skogsbruksministeriets ansvarsområde

Den föreslagna utvidgningen av systemet med jourhavande tjänsteveterinär ska trygga exportens kontinuitet samt möjligheterna att ingripa i olagliga gränsöverskridande transporter av djur och produkter och i brådsakande djurskyddsfall. I och med att vatten- och fiskerihushållningsuppgifterna överförs till landskapen förstärks det regionala sambandet mellan uppgifterna som för närvarande sköts inom den statliga regionförvaltningen, samt det lokala ansvaret och synsättet när det gäller skötseln av uppgifterna. I samband med de regionala utvecklingsuppgifter som landskapen kommer att sköta förbättras också möjligheterna och förutsättningarna för att främja vatten- och fiskerihushållningen.

I fråga om uppgifterna som utbetalande organ finns det en risk för att jordbruksstöd (cirka 2 miljarder euro årligen) inte kan betalas ut om det utbetalande organet inte har några lagstadgade tvångsmedel för att ingripa i verksamhet som strider mot de EU-regelverk som gäller landskapen. Då en extern revisor uppmärksammar en så väsentlig brist kommer förutsättningarna för ackreditering sannolikt inte att uppfyllas.

De bestämmelser och krav som gäller utbetalande organ gäller i tillämpliga delar också bland annat nationellt finansierade jordbruksstöd på det sätt som Europeiska unionen har beslutat i enlighet med fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen, artiklarna 107–109 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt eller enligt vissa andra EU-regelverk. Europeiska unionen har uteslutande behörighet när det gäller jordbruksstödspolitiken inom unionen, vilket innebär att unionspolitiken kommer i första hand samt att nationell jordbrukspolitik kan bedrivas endast i den mån detta är möjligt enligt EU:s lagstiftning och kommissionens beslut. Europeiska unionen har sålunda enligt de ovan nämnda författningarna beslutanderätt i fråga om nationella stöd för jord- och trädgårdsbruk och när det gäller för Finlands vidkommande. Om stödbeslut i en medlemsstat genomförs på ett felaktigt eller otillräckligt sätt kan detta leda till ett återkravsförfarande som avses i den så kallade tillämpningsförordningen (EU) 659/1999 och som direkt riktas mot stödtagaren.

4.1.2.3 Social- och hälsovårdsministeriets ansvarsområde

Den omständigheten att tillsynen över hälsoskyddet, tobakslagen och försäljningen av nikotinpreparat överförs från kommunerna till landskapen kommer inte att ändra myndigheternas tillsynspraxis eller resurser jämfört med nuläget, vilket innebär att lagändringen sannolikt inte får några särskilda miljö- och hälsokonsekvenser. I och med de större tillsynsenheterna blir det också möjligt för tjänsteinnehavarna att i större utsträckning specialisera sig på vissa tillsynsområden, vilket på sikt kan antas få positiva miljö- och hälsokonsekvenser. Det föreslås att styrningsuppgifterna enligt hälsoskyddslagen och tobakslagen sammanslås och överförs till en enda myndighet, vilket bedöms effektivisera styrningen av övervakningen och därmed minska hälsoolägenheterna.

Det behövs en förstärkning av de regionala strukturerna för rompolitiken med tanke på den romska befolkningens möjligheter till samhälleligt deltagande och inflytande samt för att utveckla rompolitiken. En förutsättning för att denna målsättning ska kunna förverkligas är att det anvisas tillräckliga resurser samt att det skapas och upprätthålls kontakter mellan den romska befolkningen och de lokala myndigheterna. De nuvarande fyra regionala delegationernas ansvarsområden har i geografiskt hänseende varit alltför omfattande för att målet ska kunna uppnås. I det rompolitiska programmet intogs en punkt om inrättande av en regional delegation och en planerartjänst. Den nya regionala delegationen förstärker samarbetsstrukturerna mellan de lokala myndigheterna och den romska befolkningen så att dess möjligheter till deltagande och inflytande samt jämlikheten förbättras i hela landet.

4.1.3 Miljökonsekvenser

Reformen förbättrar indirekt miljöns tillstånd genom att förstärka möjligheterna att på ett effektivt sätt genomföra lagstiftningen.
--

Reformen bedöms få indirekta konsekvenser för miljön. Genom att skötseln av verkställighetsuppgifterna i fråga om miljölagstiftningen organiseras på det föreslagna sättet skapas förutsättningar för en tydlig behörighetsfördelning mellan myndigheterna. I samband med reformen ska också förfarandena förnyas. Detta innebär att de förpliktelser som följer av miljölagstiftningen kan genomföras bättre än förr. I propositionen understryks vikten av att revidera de bestämmelser som gäller förvaltningen, vilket i viss mån återverkar också på procedurbestämmelserna. Däremot föreslås inga ändringar i de materiella bestämmelserna om miljön, vilket innebär att propositionen inte får några direkta konsekvenser för miljöns tillstånd.

Indragningen av NTM-centralerna och deras tillsynsuppgift i fråga om kommunplanläggningen kan leda till att miljökonsekvenserna ägnas mindre uppmärksamhet vid planläggningen.

Eftersom genomförandet och planeringen av vatten- och havsvårdsåtgärder överförs till landskapen och därmed närmare aktörerna kan åtgärderna genomföras effektivare och miljöns tillstånd förbättras snabbare.

Landskapen är sektorsövergripande myndigheter som har behörighet i fråga om centrala funktioner när det gäller skyddet av naturens mångfald och ett hållbart utnyttjande av naturresurser. Det är fråga om exempelvis områdesanvändning, trafik, vatten- och havsvård, utveckling av landsbygden samt regionutveckling. Det föreslås att till landskapen överförs uppgiften att främja skyddet av naturens mångfald. Denna uppgift omfattar samtliga ansvarsområden. Det är effektivare att enligt sektoransvarsprincipen i samband med beredningen av beslutsfat-

tandet på förhand ta ställning till frågor som gäller naturens mångfald och ett hållbart utnyttjande av naturresurser än att göra det i efterhand. Detta innebär att man närmar sig problemet med en strategisk i stället för en kasuistisk metod.

4.1.4 Ekonomiska konsekvenser

4.1.4.1 Konsekvenser för hushållen

De uppgiftsöverföringar som föreslås i propositionen ska genomföras på ett kostnadsneutralt sätt. Dessutom gäller uppgiftsöverföringarna huvudsakligen sådana statliga och kommunala tjänster och förvaltningsuppgifter vilkas kunder inte direkt är medborgare eller hushåll. Propositionen kan sålunda bedömas få mycket små ekonomiska konsekvenser för hushållen.

Propositionen får indirekta ekonomiska konsekvenser för hushållen genom att tjänster och uppgifter som tidigare finansierats kommunalt, i och med reformen kommer att finansieras direkt via statsbudgeten eftersom det är staten som finansierar landskapens verksamhet. Finansieringen av landskapens uppgifter kommer i fortsättningen huvudsakligen från ett allmänt budgetmoment för finansiering av landskapen. Enligt propositionen kommer kostnaderna för de uppgifter som överförs från kommunerna dock att utgöra en relativt sett mycket liten del – uppskattningsvis cirka 0,8 procent – av momentets anslag på uppskattningsvis cirka 18,6 miljarder euro.

4.1.4.2 Konsekvenser för företagen

Företagen kommer att vara direkta kunder i förhållande till många av de uppgifter och tjänster som i propositionen föreslås bli överförda till landskapen. Sådana uppgifter är bland annat de projekt- och företagsstöd och strukturstöd för jordbruket som sammanhänger med utvecklingen av landsbygden och jordbruksstödsförvaltningen samt många uppgifter i samband med miljö- och hälsoskyddet.

De jordbruksstöd som årligen beviljas landskapen för överförbara uppgifter som avser utveckling av landsbygden och jordbruksförvaltningen är avsevärt stora. I statsbudgeten för 2016 anvisades med stöd av lagen om direkta stöd ett reservationsanslag på cirka 532 miljoner euro, med stöd av lagen om programbaserade jordbrukarstöd en beviljningsfullmakt på cirka 893 miljoner euro och för stöd enligt lagen om nationella stöd en beviljningsfullmakt på 320 miljoner euro, dvs. sammanlagt drygt 1,7 miljarder euro för jordbruksstöd. Konsekvenserna för företag blir således till denna del på några års sikt beroende av friktionsnivån i samband med förändringen av förvaltningsstrukturen och överföringen av uppgifterna samt de eventuella negativa konsekvenserna för utbetalningen av stöden. På längre sikt, dvs. på tio års sikt, kommer överföringen av de uppgifter som avser jordbruksförvaltningen från den statliga regionförvaltningen och kommunerna till de nya landskapen att innebära att de för närvarande relativt decentraliserat organiserade resurserna samlas till större enheter. Detta möjliggör ett funktionssäkrare stödsystem, vilket i sin tur kommer att inverka positivt på de stödtagande företagens verksamhetsförutsättningar.

De ekonomiska konsekvenserna för företagen när det gäller överföringen av miljö- och hälsoskyddet till landskapen härrör huvudsakligen från olika tillstånds- och tillsynsprocesser. I fråga om de ekonomiska konsekvenserna för företagen är det då dels fråga om den administrativa börda som processerna orsakar och om minimering av bördan samt dels om den för alla

aktörer likvärdiga, lagenliga verksamhet- och marknadsmiljö som de möjliggör. På kort sikt, dvs. på några års sikt, kommer samordningen av de processer som sammanhänger med överföringen av miljö- och hälsoskyddet från samarbetsområdena och staten till de nya landskapen och organiseringen av verksamheten att eventuellt få negativa konsekvenser för själva tillstånds- och tillsynsverksamheten, med beaktande av de synpunkter som nämns ovan. På längre sikt, dvs. på tio års sikt kommer överföringen av uppgifterna till landskapen dock, på samma sätt som i fråga om jordbruksförvaltningsuppgifterna att möjliggöra större enheter samt därmed ge skal- och andra fördelar.

Propositionen innebär att uppgifter som för närvarande följer av hälsoskyddslagen, tobakslagen och läkemedelslagen ska överföras från kommunernas och miljö- och hälsoskyddets samarbetsområden till landskapen. Uppgifterna ska enligt förslaget skötas med motsvarande personella resurser och tillsynspraxis som för närvarande. Avgiftspraxisen enligt hälsoskyddslagen och läkemedelslagen kommer inte att förändras och reformen kommer inte heller att få några särskilda konsekvenser för företagets ekonomiska ställning jämfört med den gällande lagstiftningen.

Det föreslås att landskapen i enlighet med tobakslagen ska ta ut tillsynsavgifter hos detalj- och partihandlare. Till åtskillnad från vad som är fallet med kommunerna enligt den gällande tobakslagen, kommer landskapen inte att ha prövningsrätt när det gäller tillsynsavgiftens storlek, utan den ska bestämmas i lag. Liksom för närvarande tas tillsynsavgiften ut per försäljningsställe.

I början av 2017 hade i registret över försäljningstillstånd för tobaksprodukter registrerats 37 040 försäljningsställen för tobaksprodukter och tillsynsavgiften per enhet var i genomsnitt 344 euro. Enligt dessa siffror var intäkterna av tillsynsavgiften således sammanlagt omkring 12 740 000 euro. Avsikten med propositionen är inte att öka verksamhetsidkarnas genomsnittliga avgiftsbörda. I propositionen föreslås en tillsynsavgift på 350 euro per försäljningsställe, vilket i praktiken motsvarar tillsynsenheternas nuvarande genomsnittliga tillsynsavgift. I sådana fall då ett försäljningsställe säljer både tobaksprodukter och nikotinvätskor föreslås tillsynsavgiften vara 500 euro per försäljningsställe, medan tillsynsavgiften enligt tobakslagen i sådana situationer får uppgå till högst 1 000 euro.

Andra uppgifter som enligt förslaget ska överföras till landskapen och som åtminstone indirekt påverkar företagets verksamhetsförutsättningar innebär arrangemang som berör marknaden för jordbruksprodukter, säkerheten, kvaliteten och användningen när det gäller produktionsstaser i jordbruket, prognostiseringen av regionala utbildningsbehov på kort, lång och medellång sikt och beredningen av regionala utbildningsbehov, landskapsplaneringen och -planläggningen samt planeringen av kommunernas områdesanvändning och organiseringen av byggnadsväsendet.

4.1.4.3 Konsekvenser för den offentliga ekonomin

En central målsättning när det gäller social- och hälsovårdsreformen samt landskapsreformen är att minska underskottet i den offentliga ekonomin genom att bromsa kostnadsökningen som orsakas av social- och hälsovårdsutgifterna. Målet är att utgifterna vid utgången av år 2029 ska vara 3 miljarder mindre än enligt prognosen för 2016. Med beaktande av möjligheterna att minska hållbarhetsgapet i den offentliga ekonomin inverkar olika delfaktorer på olika sätt och

med varierande hastighet. Dessutom kommer de ekonomiska konsekvenserna att på olika sätt beröra staten, landskapen, kommunerna och befolkningen.

De uppgiftsöverföringar som föreslås i denna proposition samt i andra propositioner med samband till landskapsreformen kommer att på flera sätt inverka på statsbudgetens struktur. Regeringens proposition om regionutveckling och tillväxttjänster, propositionen om uppgifter som avser trafikförvaltning, propositionen om revidering av bestämmelserna om avbytar-service och propositionen med förslag till komplettering av lagen om finansiering av landskapen kommer tillsammans att orsaka förändringar som innebär att omkostnadsmomenten för NTM-centralerna och AN-byråerna utgår ur budgeten från och med år 2019. Anslaget på NTM-centralernas omkostnadsmoment överförs huvudsakligen till det allmänna momentet för statlig finansiering av landskapen men också till omkostnadsmomenten för vissa statliga verk. Dessa är Innovationsfinansieringsverket Tekes, Trafiksäkerhetsverket Trafi, Trafikverket, Landsbygdsverket, Migrationsverket och det nya verket som kommer att heta Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet. Den anslagsandel som överförs till landskapen är cirka 136 miljoner euro. Anslagen på AN-byråernas omkostnadsmoment överförs till landskapens allmänna moment för statlig finansiering samt till Folkpensionsanstalten. Den andel som enligt förslaget överförs till landskapen är cirka 135 miljoner euro.

Till det allmänna momentet för statlig finansiering av landskapen överförs dessutom anslag från kommunernas skatteinkomster samt från vissa s.k. substansmoment under ministeriernas huvudtitlar. Sådana anslag överförs från inrikesministeriets, jord- och skogsbruksministeriets, kommunikationsministeriets, arbets- och näringsministeriets, social- och hälsovårdsministeriets och miljöministeriets huvudtitlar. En del av momenten stryks till följd av överföringarna. Dessa uppgår till sammanlagt cirka 791 miljoner euro.

Också från regionförvaltningsverkens omkostnadsmoment under finansministeriets huvudtitel överförs anslaget som är avsett för omkostnader till det allmänna momentet för statlig finansiering av landskapen. Anslagsöverföringen uppgår till uppskattningsvis 3,4 miljoner euro. Dessutom överförs från momentet till inrikesministeriets, Räddningsinstitutets, Konkurrens-konsumentverkets samt till Livsmedelsverket Eviras omkostnadsmoment anslag på sammanlagt cirka 4,3 miljoner euro. De anslag som återstår efter dessa överföringar överförs delvis till anslagen för det nyinrättade verket Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet. Till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighets omkostnadsmoment överförs dessutom anslag från NTM-centralernas omkostnadsmoment, Valviras omkostnadsmoment och från momentet för statlig ersättning för förvaltningsutgifterna för avbytar servicen för lantbruksföretagare och pälsdjursuppfödare. Statens tillstånds- och tillsynsmyndighets anslagsnivå kommer enligt förslaget att ligga på uppskattningsvis 82 miljoner euro 2019.

De beräknade anslagsöverföringarna framgår enligt huvudtitlar och moment av nedanstående tabell.

		Överföring till moment (milj. euro)											SAMMANLAGT	
		Moment för landskapens finansiering	Statens tillstånds- och tillsynsmyndighets omkostnader	Inrikesministeriets omkostnader	Räddningsväsendets omkostnader	Migrationsverkets omkostnader	Landsbygdsverkets omkostnader	Livsmedelssäkerhetsverkets omkostnader	Konkurrens- och konsumentverkets omkostnader	Social- och hälsovårdsministeriets omkostnader	Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet omkostnader	Folkpensionsanstalten		
Överföring från huvudtitel / moment / kommunernas skatteinkomster (milj. euro)	NTM-centralernas omkostnader	136	28	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	164
	AN-byråernas omkostnader	135	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	143
	Regionförvaltningsverkets omkostnader	3	44	2	0	0	0	1	1	0	0	0	0	52
	Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovårdens (Valvira)	0	9	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	11
	Överföring från kommunernas skatteinkomster	71	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	71
	Jord- och skogsbruksministeriets huvudtitel, substansmoment	16	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	16
	Kommunikationsministeriets huvudtitel, substansmoment	39	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	39
	Arbets- och näringsministeriets huvudtitel, substansmoment	482	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	482
	Social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel, substansmoment	177	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	178
	Miljöministeriets huvudtitel, substansmoment	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7
	SAMMANLAGT	1 065	82	2	0	0	0	1	1	0	1	8	1 161	

Alla de ovan nämnda anslagsöverföringarna sker kostnadsneutralt inom angivna ramar och i förhållande till kostnaderna för de uppgifter som överförs samt med beaktande av nettoinkomsterna av verksamheten.

Förslagen innebär att de nuvarande uppgifterna enligt hälsoskyddslagen ska skötas av landskapen i stället för av kommunerna och samarbetsområdena för miljö- och hälsoskyddet. I synnerhet när det gäller tillsynen över hälsoskyddet utgör kommunernas interna faktureringsandel uppskattningsvis cirka 50 procent. En stor del av uttryckligen tillsynen enligt hälsoskyddslagen utgörs av kommunens egen verksamhet, vilket innebär att tillsynsavgifterna enligt gällande lag har inneburit att belopp flyttats från ett moment till ett annat och inte i egentlig mening har ökat kommunens inkomster. Då uppgifterna från kommunerna överförs till landskapen blir kommunerna fakturerbara aktörer i fråga om hälsoskyddstillsynen.

Genom en ändring av sjötrafiklagen (463/1996) blir det möjligt för kommunerna att ta ut avgifter för tillstånd som avser återkommande eller permanent anordnande av tävlingar eller övningar med motordrivna farkoster eller för anordnade av ett enskilt arrangemang, om evenemanget förväntas orsaka betydande olägenheter för miljön.

Överföringen av uppgifter till de nya organisationerna kommer att medföra ändringskostnader. För de ändringskostnader som orsakas av social- och hälsovårdsreformen och av landskapsreformen har i statsbudgeten för 2017 reserverats 31,3 miljoner euro på momentet för stödande och styrning a beredningen och verkställigheten av landskapsreformen och social- och hälsovårdsreformen. De ändringskostnader som orsakas av reformerna åren 2018–2021 uppskattas

och budgeteras i samband med beredningen av planen för de offentliga finanserna 2018–2021 när det gäller den del som finansieras från statens budget.

Vidare uppkommer det spridda ändringskostnader för de kommuner, samkommuner och statliga verk som verkställer reformen inom verksamhetsfältet. Vad gäller dessa kostnader kan man göra endast en mycket grov uppskattning på exempelnivå, eftersom beredningen i detta avseende sker på ett decentraliserat sätt. Med utgångspunkt i utförda utredningar och uppgifter som erhållits från landskapen kan de kostnader som direkt orsakas av beredningen av ändringen uppskattas bli flera tiotals miljoner euro 2017–2018. Avsikten är emellertid att en betydande del av dessa ändringskostnader som uppstår på aktörsfältet ska täckas med de budgetanslag som nämns ovan.

De ändringskostnader som uppskattas ovan gäller social- och hälsovårdsreformen samt landskapsreformen som en helhet. Det är inte möjligt att exakt ange hur kostnader orsakas och fördelas mellan reformerna, men det är uppenbart att merparten av kostnaderna kommer att hänföra sig till social- och hälsovårdsreformen, redan på grund av verksamhetens volym. Kostnaderna för andra sektorer än social- och hälsovården och räddningsväsendet kommer att uppgå till uppskattningsvis knappt sex procent av kostnaderna för de uppgifter som överförs till landskapen, med beaktande av det allmänna momentet för statlig finansiering av landskapen. Regeringspropositioner som har samband med och som orsakar dessa kostnader på sex procent är utöver regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om verkställigheten av landskapsreformen och om en omorganisering av statens tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifter regeringens propositionen om regionutveckling och tillväxttjänster, regeringens propositionen om trafikförvaltningens uppgifter och regeringens propositionen om förnyelse av avbytaruppgifterna. Ändringskostnaderna fördelar sig också mellan dessa regeringenspropositioner.

När personalen övergått till att vara anställd hos landskapen vid ingången av 2019, har varje landskap till uppgift att bestämma personal- och lönepolitiken inom ramen för de gränser som lagstiftningen och arbets- och tjänstekollektivavtalen fastställer. Kostnadseffekten av löneharmoniseringen beror på hurdana de uppgiftsvisa lönenivåerna blir i landskapen samt på tidsplanen för harmoniseringen av tjänsteförhållandets villkor och lön.

Enligt preliminära utredningar är kostnadseffekten, när man beaktar den personal som enligt de föreslagna bestämmelser i de olika regeringenspropositionerna i social- och hälsovårds- och landskapsreformen ska överföras, för kommunsektorns del på den målsatta mediannivån cirka 75 miljoner euro och på den målsatta nivån för decil 9 cirka 700 miljoner euro. Om hela den personal som flyttas från kommunerna och samkommunerna övergår till landskapen, stiger arbetskraftskostnaderna på den målsatta mediannivån med 0,7 procent och på den målsatta nivån för decil 9 med 6,3 procent. I en motsvarande situation skulle kostnadseffekten för staten vara cirka 18 miljoner euro (median) – 50 miljoner euro (decil 9). Eftersom en del av personalen när produktionsbolagen och marknaderna öppnas kommer att övergå till att vara anställd hos tillhandahållare av privata tjänster som eventuellt ökar sin marknadsandel, ger de ovan nämnda siffrorna närmast en bild av storleksklassen. Beräkningarna kan preciseras först när man vet vilka tjänster som produceras på marknaden.

Två kommunsammanslagningar som genomförts de senaste åren visar som exempel att kostnaderna för harmonisering av lönen har varit cirka 1–3 procent av lönebeloppet. Det krävs vanligen flera år att harmonisera lönen.

4.1.5 Språkliga konsekvenser

Språklagen

Enligt 3 § i språklagen (423/2003) ska lagen tillämpas bland annat på landskapsmyndigheter. En landskapsmyndighet är enligt lagens 6 § 1 mom. enspråkig om dess ämbetsdistrikt omfattar enbart kommuner med samma språk och tvåspråkig om dess ämbetsdistrikt omfattar kommuner som har olika språk eller minst en tvåspråkig kommun. I 5 § i lagen om införande av landskapslagen och lagen om anordnande av social- och hälsovården (/) föreskrivs om landskapsindelning. Enligt bestämmelsen ska Fastlandsfinland för inrättandet av självstyrande områden indelas i 18 landskap. I paragrafen nämns också landskapens namn och vilka kommuner som hör till respektive landskap. I lagen om landskapsindelning (/) föreskrivs om ändring av landskapsindelningen. Tvåspråkiga är Mellersta Österbottens, Kymmenedalens, Österbottens, Nylands och Egentliga Finlands landskap. Av dessa är svenska majoritetsspråket i Österbotten medan finska är majoritetsspråket i de övriga tvåspråkiga landskapen. I landskapet Kymmenedalen finns det endast en svenskspråkig kommun (Pyttis).

Enligt språklagens 10 § 1 mom. har var och en rätt att i kontakter med statliga myndigheter och tvåspråkiga kommunala myndigheter använda finska eller svenska. Myndigheterna ska dessutom ordna möjlighet för den som ska höras att bli hörd på sitt eget språk, finska eller svenska. Enligt paragrafens 2 mom. ska hos enspråkiga kommunala myndigheter användas kommunens språk, om inte myndigheten på begäran beslutar annorlunda eller något annat föreskrivs på något annat ställe i lag. Var och en har dock rätt att bli hörd på sitt eget språk och att använda sitt eget språk i ärenden som väcks av en myndighet och som direkt gäller grundläggande rättigheter för honom eller henne eller någon som är i hans eller hennes vård eller om myndigheter ålägger honom eller henne någon skyldighet.

Kundernas rättigheter gällande nationalspråk tryggas i fråga om den social- och hälsovård som enligt landskapslagens 6 § hör till landskapens uppgiftsområde genom specialbestämmelsen om servicespråk i 6 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård enligt vilken social- och hälsovård i tvåspråkiga landskap ska ordnas på både finska och svenska så att kunderna blir betjänade på det språk de väljer, antingen finska eller svenska. I enspråkiga landskap ordnas tjänsterna på landskapens språk så att kunderna har rätt att använda finska eller svenska.

Enligt språklagen jämföras landskapen när det gäller de språkliga rättigheterna med kommunala myndigheter, med undantag för social- och hälsovårdstjänster där kundernas språkliga rättigheter såsom framgår ovan är mera omfattande än enligt språklagen. Som en följd av denna proposition överförs till landskapen utöver de uppgifter som överförs från kommunerna och samkommunerna dessutom ett stort antal uppgifter också från statliga myndigheter. När det gäller dessa uppgifter som överförs från staten till landskapen är förvaltningskundernas och serviceanvändarnas språkliga rättigheter nu i enlighet med språklagens 10 § 1 mom. mera omfattande än de är när det gäller uppgifter som sköts hos enspråkiga kommunala myndigheter eller som kommer att skötas hos enspråkiga landskapsmyndigheter.

Den situation som beskrivs ovan leder till att de språkliga rättigheterna för kunder och serviceanvändare som hör till språkminoriteten i ett enspråkigt landskap kommer att kringskäras jämfört med nuläget, när det gäller skötseln av uppgifter som från statliga myndigheter överförs till landskapen. För att rätta till detta missförhållande ingår i propositionen ett förslag till

ändring av språklagen i syfte att säkerställa att de språkliga rättigheterna inte till följd av reformen försämras i fråga om skötsel av uppgifter som från statliga myndigheter överförs till landskapen. Förslaget kommer å andra sidan också att utvidga de språkliga rättigheterna när det gäller sådana uppgifter som från enspråkiga kommuner eller samkommuner överförs till enspråkiga landskap.

Samiska språklagen

I 2 § i samiska språklagen föreskrivs om lagens tillämpningsområde. Enligt paragrafens 1 mom. 1 punkten ska lagen tillämpas i landskapet Lappland. I samiska språklagens 2 kap. finns grundläggande bestämmelser om samernas språkliga rättigheter och myndigheter. I lagens 3 kap. finns specialbestämmelser som tillämpas inom samernas hembygdsområde. I lagens 4 kap. finns både bestämmelser om myndigheter som omfattas av lagens tillämpningsområde och bestämmelser som ska tillämpas endast utanför samernas hembygdsområde. I lagens 5 kap. finns dessutom bestämmelser som gäller alla myndigheter.

Tillämpningsområdet för samiska språklagen bestäms för det första genom regional avgränsning till samernas hembygdsområde. Enligt 4 § i sametingslagen (974/1995) avses med samernas hembygdsområde Enontekis, Enare och Utsjoki kommuner samt Lapin paliskunta benämnda renbeteslags område i Sodankylä kommun. Hembygdsområdet ligger i sin helhet inom landskapet Lappland. Lagens tillämpningsområde bestäms för det andra utifrån de myndigheter som hör till tillämpningsområdet och för det tredje i vissa avseenden utifrån de ärenden som ska behandlas hos olika myndigheter. Av denna anledning kommer lagens regionala tillämpningsområde att i vissa fall utsträckas till hela landet. Samernas språkliga rättigheter är mera omfattande inom än utanför hembygdsområdet. Om ämbetsområdet för en myndighet inom lagens tillämpningsområde delvis ligger inom samernas hembygdsområde och delvis utanför, ska de bestämmelser som tillämpas inom hembygdsområdet således tillämpas vid de ämbetsverk eller andra verksamhetsställen som är belägna inom hembygdsområdet. Vilka bestämmelser som ska tillämpas på en myndighet bestäms sålunda inte uteslutande i enlighet med myndighetens verksamhetsställe utan beroende på var myndigheten, ämbetsverket eller verksamhetsstället i fråga ligger. Detta betyder i praktiken att vid ett annat ämbetsverk eller verksamhetsställe som hör till samma myndighet eventuellt ska iakttas bestämmelser som är tillämpliga inom samernas hembygdsområde medan vid ett annat ämbetsverk eller verksamhetsställe ska iakttas bestämmelser som är tillämpliga utanför hembygdsområdet.

Enligt landskapslagens 6 § ska kundernas rättigheter när det gäller samiska språket i samband med social- och hälsovård som hör till landskapens uppgiftsområde tryggas genom den specialbestämmelse om servicespråk som ingår i 6 § i lagen om ordnandet av social- och hälsovård, enligt vilken kunden har rätt att på det sätt som avses i samiska språklagen (1086/2003) använda samiska i samband med social- och hälsovårdstjänster som produceras i samernas hembygdsområde samt i samband med sådana social- och hälsotjänster i landskapet Lappland som endast produceras vid tjänsteproducentens verksamhetsställen utanför hembygdsområdet.

4.2 Omorganisering av statens uppgifter

4.2.1 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

Reformen skapar förutsättningar för rikstäckande verksamhet som är digital, kundorienterad, genomslagskraftig, kostnadseffektiv och koordinerad och som kan utföras också inom regionerna.

I fråga om tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifterna är det möjligt att påverka samhället genom att anlägga en helhetssyn på verksamheten och dess styrning samt utnyttja synergierna inom och mellan ansvarsområdena.

Genom förändringarna avvecklas överlappande myndighetsfunktioner, effektiviserar resursanvändningen och kompetensutnyttjandet storskaligt samt skapas förutsättningar för en ny verksamhetskultur.

En framgångsrik skötsel av uppgifterna förutsätter ett helt nytt tänkesätt när det gäller styrningen och ledningen av ämbetsverken samt verksamhetsrutinerna.

Genom koncentrerings av statens tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifter skapas för Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet, som får rikstäckande behörighet, förutsättningar för att sköta dessa uppgifter på ett mera kundorienterat, genomslagskraftigt, kostnadseffektivt och konsekvent sätt.

Vid nitton ämbetsverk inom regionförvaltningen och ett ämbetsverk inom centralförvaltningen kommer koncentrerings av uppgifterna till ett ämbetsverk med rikstäckande behörighet att förbättra resurserna jämfört med den nuvarande regionbundna strukturen och delvis överlappande uppgiftsfördelningen, när det gäller möjligheterna att i hela landet utnyttja resurserna på ett ändamålsenligt och effektivt sätt. Modellen med en rikstäckande myndighet möjliggör en mera flexibel resursallokering och jämnare arbetsfördelning då icke-platsbundna uppgifter trots geografiska organisationsgränser kan fördelas på arbetsköer i hela landet. Det är emellertid skäl att observera att många myndighetsuppgifter förutsätter specialkompetens, vilket innebär att det endast i begränsad utsträckning är möjligt att på ett sammanhangsrelaterat sätt omfördela resurserna mellan olika ansvarsområden. Däremot kommer förutsättningarna för att utnyttja den specialkompetens som för närvarande finns vid olika ämbetsverk att förbättras avsevärt. Dessutom kommer modellen med en rikstäckande myndighet att i större utsträckning än för närvarande möjliggöra specialisering inom vissa kompetensområden.

Den rikstäckande behörigheten är en förutsättning för att i full utsträckning införa digitalisering som stöd för myndighetens verksamhet och kundservice, eftersom utnyttjandet av data-tekniska lösningar förutsätter att nya, på riksnivå koordinerade processer skapas och tas i bruk. Koncentrerings av uppgifterna till en rikstäckande myndighet skapar klart bättre förutsättningar än för närvarande att i hela landet koordinera förfarandena, beslutspraxis, servicemodellerna och servicenivån. En förutsättning för att verksamhetsrutinerna ska kunna ändras är att den nya myndigheten målmedvetet utvecklar verksamheten och processledningen samt att det säkerställs resurser för utvecklingsarbetet.

De positiva effekterna av koncentrationen kommer framför allt till synes när det gäller de uppgifter som enligt förslaget överförs till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet och som för närvarande är decentraliserade på flera olika myndigheter. Sådana på flera myndigheter decentraliserade uppgifter är för närvarande miljöförvaltningsuppgifterna som sköts vid regionförvaltningsverken och NTM-centralerna samt social- och hälsovårdsuppgifterna som för närvarande sköts vid regionförvaltningsverken och Valvira. De föreslagna ändringarna i fråga om den statliga myndighetsstrukturen leder också till avveckling av överlappande funktioner. Sådana funktioner finns i synnerhet inom konkurrens- och konsumentförvaltningen samt inom tillsynen över social- och hälsovården.

Den rikstäckande behörigheten främjar verksamhetens planmässighet och genomskinlighet, samordningen av tillsynen samt utvärderingen, utvecklingen och koordineringen av icke-platsbundna och regionala processer. Det blir enklare att jämföra och analysera informationen i de rikstäckande datalagren. På det sättet kan man i realtid få en situationsbild för verksamhetsplanering och genomskinlighet. Genomskinligheten ger i sin tur genomslagskraft.

En del av Statens tillstånds- och tillsynsmyndighets uppgifter förutsätter regional närvaro. Avsikten är att myndighetens nätverk av verksamhetsställen ska utformas på ett sådant sätt att det beaktar en i funktionellt hänseende ändamålsenlig placering av personalen. Avsikten är att myndigheten i varje landskap ska ha ett verksamhetsställe så som föreskrivs i statsrådets förordning. Därutöver kan myndigheten ha arbetsställen enligt vad som bestäms i arbetsordningen. Samtliga ansvarsområden ska inte vara representerade på alla verksamhetsställen utan personalen ska också i fortsättningen placeras på olika verksamhetsställen och arbetsställen på ett sätt som är ändamålsenligt med tanke på skötseln av uppgifterna. Behovet av ett heltäckande regionalt nätverk av verksamhetsställen accentueras i uppgifter som förutsätter fysisk närvaro vid inspektioner. Sådana uppgifter förekommer framför allt i samband med arbetarskyddstillsyn, miljöövervakning och övervakning av serviceproduktion inom social- och hälsovården. Koncentrationen av statens tillsynsuppgifter till en enda myndighet gör det möjligt att på ett kostnadseffektivt sätt upprätthålla myndighetens regionala nätverk av verksamhetsställen samt att utveckla nätverket utifrån dess genuint funktionella behov. Koncentrationen av statens regionala funktioner till en enda myndighet främjar lokaleffektiviteten och genomförandet av förvaltningstjänsterna, till åtskillnad från en struktur där flera olika statliga verk upprätthåller sina egna regionala nätverk av verksamhetsställen. Den föreslagna modellen som koncentrerar de statliga tillsyns-, styrnings- och tillståndsfunktionerna innebär jämfört med sektormyndighetsmodellerna att det blir möjligt att upprätthålla ett mera omfattande nätverk av verksamhetsställen och att genomföra tillsynsverksamheten med regional närvaro. De fasta arbetsställena kan i framtiden, utan att den regionala närvaron försvagas, delvis ersättas genom utveckling av nya arbetsformer som till exempel hub-teknik (temporära verksamhetsställen) och distansarbete.

Myndighetens och ansvarsområdenas storlek och den omständigheten att verksamheten kommer att bedrivas geografiskt decentraliserad, dvs. på många orter, innebär en utmaning men samtidigt också en möjlighet. Genom att organisationen, arbetsformerna och -redskapen är rationella kan den rikstäckande myndigheten ledas och arbeta effektivare och med bättre genomslagskraft än för närvarande. Lyckade exempel på verksamhet som är organiserad utifrån rikstäckande behörighet med flera verksamhetsställen är organiseringen av regionförvaltningsverkens tillsyn över beställaransvaret inom arbetarskyddet och organiseringen av regionförvaltningsverkens förvaltnings- och utvecklingstjänster.

Regionförvaltningens förvaltnings- och utvecklingsfunktioner har från och med den 1 mars 2015 i hela landet koncentrerats till ansvarsområdet för förvaltnings- och utvecklingstjänster (HAKE). Ansvarsområdet utgör organisatoriskt sett en del av Södra Finlands regionförvaltningsverk men det fungerar vid och producerar förvaltnings- och utvecklingstjänster för alla regionförvaltningsverk. Erfarenheterna av regionförvaltningsverkens förvaltnings- och utvecklingsfunktioner på riksnivå har huvudsakligen varit positiva och erfarenheterna har kunnat utnyttjas också när det gäller bedömningen av effekterna av andra funktioner som höjts upp till riksnivå.

Den rikstäckande behörigheten och de större enheterna har gjort det möjligt att utveckla och på riksnivå samordna verksamhetsprocesserna inom HAKE-ansvarsområdet samt eliminerat överlappande arbete. Som en följd av detta har personalresurserna kunnat omfördelas, vilket har inneburit ökad produktivitet. Regionförvaltningsverkens personal i förvaltnings- och utvecklingsuppgifter har från början av verksamheten minskat med nästan tio procent så att personalresursen då verksamheten började den 1 mars 2015 inom HAKE-ansvarsområdet var 138 årsverken medan motsvarande siffra år 2016 var cirka 127 årsverken och i början av 2017 118 årsverken. Minskningen av antalet årsverken har i praktiken skett genom naturlig avgång. Trots minskningarna har det varit möjligt att trygga servicekapaciteten och tjänsternas kvalitet och organisationen är inte lika sårbar som tidigare på grund av frånvaro och semester. I och med den rikstäckande samordningen av verksamhetsprocesserna har service kunnat produceras enligt jämlika principer och med jämnare kvalitet än tidigare. I och med de större enheterna har det också varit möjligt att trygga specialkompetensen, vilket förbättrar kvaliteten på servicen och förbättrar möjligheterna att utveckla verksamheten. Från personalens synpunkt har arbetsbördan kunnat utjämnas i hela landet. Verksamheten på riksnivå har möjliggjort flexiblare resursanvändning, vilket inom HAKE-ansvarsområdet har inneburit att arbetsköerna har höjts upp till riksnivå och att å andra sidan personal vid behov över ansvarsområdets enhetsgränser har kunnat sättas in för resurskrävande uppgifter i kritiska situationer.

I fråga om ett ansvarsområde med rikstäckande funktioner och flera verksamhetsställen innebär det en utmaning att begreppet arbetsgemenskap försvagas då chefen är avlägsen och eventuellt också kolleger saknas, vilket för ledningen innebär en större utmaning när det gäller att leda personalen och göra den delaktig. Utöver förändringar i processerna och strukturerna är en förutsättning för bättre genomslagskraft och bättre servicekapacitet också konkreta förändringar från personalens sida, exempelvis att den tillägnar sig nya arbetsmetoder. Om avståndet mellan ett verksamhetsställe och förvaltningen är stort kan detta innebära ett löst förhållande till den substansverksamhet för vilken servicen ska produceras. Trots att de administrativa uppgifterna har koncentrerats har ämbetsverken fortfarande funktioner som förutsätter regional koordinering, exempelvis intern kommunikation och lokalförvaltning.

Regionförvaltningsverkens nuvarande flernivåers struktur orsakar, trots den samordning av de administrativa tjänsterna som redan genomförts, fortfarande överlappande arbete när det gäller koordineringen av sex verks funktioner samt stabsfunktionerna för ämbetsverkens ledning. Integreringen av regionförvaltningsverkens administrativa tjänster samt de administrativa tjänster som överförs från NTM-centralerna och Valvira inom den nya myndigheten skapar förutsättningar för att ytterligare förbättra de administrativa tjänsterna och produktiviteten när det gäller den interna utvecklingen.

Övergången till rikstäckande förfaranden och det utvecklingsarbete som detta innebär är en tidskrävande process. Det förutsätts sålunda att resurserna inriktas på utvecklingsarbetet och att nyttorna i inledningsskedet av myndighetens verksamhet inte realiserar fullt ut. Dessutom kan fastställandet av uppgiftsrelationerna mellan myndighetens förvaltning och ansvarsområden, de ändrade arbetsfördelningarna samt utvecklingen och samordningen av arbetsmetoderna i början av verksamheten vara en belastning för myndigheten och kan i övergångsskedet leda till lösningar som är oändamålsenliga med tanke på skötseln av myndighetens kärnuppgifter. Det är av denna anledning viktigt att redan i myndighetens inledande skede bedöma de interna och externa målsättningarna för varje funktion samt att inrikta utvecklingsarbetet i enlighet därmed.

I synnerhet i fråga om tillstånds-, styrnings- och tillsynsverksamheten inom social- och hälsovårdssektorn kommer modellen att förtydliga myndighetsstrukturen och att förbättra möjligheterna att utnyttja resurserna på ett effektivt och ändamålsenligt sätt jämfört med nuläget, där verksamheten är fördelad mellan sex regionförvaltningsverk samt Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården. När det gäller social- och hälsovården är tillsynsuppgiften särskilt krävande just nu, då social- och hälsovårdens servicestruktur i en stor omfattning förnyas på många sätt. Internationella erfarenheter visar att reformen och brytningsskedet kommer att pågå i flera år och att tillgången på tjänster under den tiden eventuellt försvagas så mycket att patient- och klientsäkerheten kan äventyras. Det kan bli nödvändigt att vidta korrigeringar, vilket innebär att tillsynsbehovet kommer att öka. Förändringen av servicestrukturerna, människornas ökade valfrihet samt nya och allt mångsidigare producenter och metoder för serviceproduktion förutsätter att tillsynen bygger på stark kompetens när det gäller identifiering och beaktande av särdragen i social- och hälsovården och likaså riktlinjerna för servicesystemet som en helhet. Dessutom förutsätts tillräckliga resurser. Det innebär en utmaning att den nya myndighetens verksamhet enligt förslaget ska inledas den 1 januari 2019, dvs. samtidigt som reformen av social- och hälsovården träder i kraft.

När det gäller vattenlagen innebär vid landskapsreformen anvisandet av regionförvaltningsverkets tillståndsuppgifter och NMT-centralens tillsynsuppgifter och uppgift att bevaka allmänintresset till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet en förändring i grunderna för myndighetssystemet och ordnandet av bevakningen av allmänintresset. Den tillämpade modellen med två myndigheter har visat sig vara en fungerande lösning särskilt i systemet enligt vattenlagen där prövningen av projekttillstånd grundar sig på att överväga betydelsen av olika allmänna och privata intressen. Med hänsyn till uppgiftsfördelningen mellan myndigheter och ett rättvist förfarande har det varit en tydlig lösning att de myndigheter som övervakar allmänintresset har varit åtskilda från den myndighet som avgör ärendet. Att samla tillstånds- och tillsynsärendena hos en myndighet leder till att tillståndsarbetet och tillsynsarbetet kommer närmare varandra. I fortsättningen ska ansvarsområdet för miljöuppgifter ansvara för bevakningen av allmänintresset och även avgöra de vattenhushållningsärenden som omfattas av tillståndsmyndighetens behörighet. Reformen leder till att det förfarande som tillämpas vid behandlingen av ärendet blir enklare då tillsynsmyndigheten i fortsättningen inte längre behöver begära utlåtande.

Att konkurrens- och konsumentärendena hänförs till Konkurrens- och konsumentverket kommer att eliminera styrförhållandena inom den nuvarande myndighetsstrukturen och effektivisera verksamheten. Resurser frigörs från den styrning som har krävts då regionförvaltningsverken skött arbetsuppgifterna. Uppgifterna kräver inte längre sådan regional närvaro som för närvarande och inte heller finns det behov att upprätthålla regionala verksamhetsställen. I ut-

vecklingen av verksamheten ingår däremot en förnyelse- och digitaliseringspotential varmed också ett regionalt genomslag kan uppnås effektivare än för närvarande och regionförvaltningsverkens resurser inriktas mera tidsenlig. Marknaden har förändrats och ett effektivare sätt med bättre regional täckning skulle till exempel vara att på en plattform för sociala media inrätta en serviceform som gör det möjligt för konsumenterna att själva göra anmälningar om bristfälliga prismärkningar och att styra återkopplingen direkt köpmännen. Konkurrens- och konsumentverket kunde utnyttja sakkunnigresurserna för dataanalys i stället för datainsamling och inrikta sig på att söka lösningar exempelvis på prissättningsproblem i samband med komplicerade servicehelheter.

Myndighetens sektorsövergripande karaktär och tväradministrativa verksamhet

Statens tillstånds- och tillsynsmyndighets verksamhet kommer att vara sektorsövergripande, vilket förbättrar genomslaget när det gäller de uppgifter som påförs myndigheten. Myndighetsstrukturen gör det möjligt att öka interaktiviteten, koordineringen och samarbetet mellan de olika ansvarsområdena.

Både när det gäller den proaktiva och den reaktiva tillsynen kan en sektorsövergripande tillsynsmyndighet styra verksamheten och ingripa i missförhållanden också när det gäller funktioner som ligger i gränsområdena mellan flera statliga förvaltningsområden, exempelvis prehospitat akutsjukvård, elevvård och barnskydd. Myndigheten har möjlighet att tväradministrativt sammanjämka tillsynsverksamheten såväl operativt och processuellt som i sakligt hänseende, dvs. utnyttja till exempel gemensamma inspektioner på plats, i samma förfarande hantera flera ärenden som gäller samma tillsynsobjekt och avväga förhållandet mellan olika lösningar och deras betydelse redan hos tillsynsmyndigheten. På detta sätt kan myndigheten heltäckande, rätttidigt och interaktivt inverka på den verksamhet som tillsynen avser.

Till åtskillnad från sektormyndighetsmodellen har Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet som en sektorsövergripande tillsynsmyndighet tillgång till omfattande specialkompetens inom olika förvaltningsområden som är länkade till varandra. Exempelvis vid tillsynen över tjänster för barn och unga kommer myndigheten att ha tillgång till specialkompetens såväl i fråga om socialvård, hälso- och sjukvård och småbarnspedagogik som när det gäller undervisningsväsendet. Dessutom innebär koncentreringsen av tillsynsverksamheten till en enda myndighet att Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet kommer att utgöra en stark kompetenskoncentration när det gäller laglighetsövervakning.

Den breda kompetensen inom flera sektorer ger möjlighet att beakta ansvarsområdenas resursbehov på ett bättre och mera kostnadseffektivt sätt. I och med att verksamhetsmiljöerna förändras, samhället utvecklas och verksamheten som tillsynen avser i allt större utsträckning diversifieras finns det inom myndighetens ansvarsområden ett behov av synnerligen mångsidig specialkompetens.

Exempelvis vid förändringar i social- och hälsovårdens strukturer och serviceproduktion kommer myndigheten att vid sidan av professionell och rättslig sakkunskap om social- och hälsovård behöva betydande sakkunskap om privaträtt och anskaffningar samt administrativ och ekonomisk sakkunskap. Den sektorsövergripande myndighetsstrukturen gör det möjligt att utnyttja nätverksbaserad sakkunskap inom myndigheten på så sätt att den kompetensresurs som behövs smidigt kan anpassas till ansvarsområdenas specialbehov och arbetsituationer och sålunda inte behöver anskaffas externt. Via styrsystemet bevaras i myndighetens verksamhet ett fast samband med social- och hälsovårdsministeriet och via koncernsamarbetet med

hela förvaltningsområdet. Detta har en särskild betydelse med tanke på den omfattande sakkunskap om social- och hälsovård som i första hand behövs för verksamheten. Via nätverken står sakkunskapen till hela koncernens förfogande och å andra sidan utgör samordningen av uppgifterna på en ekonomiskt bärkraftig plattform ett stöd för möjligheterna att upprätthålla, utveckla och utvidga myndighetens egen substanskompetens. Detta tryggar för sin del kvaliteten på den service som kunderna får samt planeringen och inriktningen av verksamheten i enlighet med målsättningarna.

Att man i fråga om styrningen av myndigheten övergår från sex regionförvaltningsverks, tretton NTM-centralers och Valviras styrning till flera ministeriers gemensamma resultatstyrning och strategiarbete gör det möjligt att effektivisera styrningsverksamheten som en helhet. Likaså kommer avvecklingen av den statliga region- och centralförvaltningens nuvarande överlappande funktioner och i samband därmed elimineringen av styrningsstrukturen mellan centralförvaltningens ämbetsverk och regionförvaltningsverken att underlätta styrningen mellan myndigheterna i dess helhet. De uppgifter som för närvarande hör till styrningen av regionförvaltningsverken, exempelvis samordningen av ämbetsverkens verksamhet, kommer i den nya myndighetsstrukturen att hänföras till den interna ledningen av myndigheten. Den nya myndighetsstrukturen innebär att indelningen i myndighetsstyrning respektive myndighetsintern styrning blir tydligare.

Respektive ministerier kommer att inom sina ansvarsområden svara för sektorstyrningen av myndighetens uppgifter, dvs. för att sektorvis styra och övervaka den operativa verksamheten. Den nya rikstäckande myndighetens struktur kommer att på ett effektivare sätt än enligt modellen med regionförvaltningsverk och NTM-centraler med många ämbetsverk att främja genomförandet av sektorstyrningen mellan ministerierna och myndigheten. Likaså kommer den interna organiseringen av myndigheten som ett sektorsövergripande ansvarsområde att främja den interaktiva styrningen mellan respektive ministerium och sektor.

Modellen med en myndighet som är gemensam för ministerierna innebär att styrningen som en helhet kommer att bestå av såväl ministeriernas gemensamma styrning som av ministeriernas sektorstyrning. För att den substantiella styrningen av verksamheten inte ska bli svag i förhållande till den gemensamma styrningen ska ministerierna aktivt genomföra också sektorstyrningen. För en del av ministerierna förutsätter detta att en ny typ av samarbete och interaktion utvecklas mellan de styrande ministerierna och myndigheten. Den bedömningen kan sålunda göras att ministerierna i syfte att utveckla ett stabilt styrningsförhållande snarare ska satsa på myndighetsstyrningen som en helhet än på den sedvanliga inom centralförvaltningen förekommande sektormyndighetsstrukturen.

Samarbetet och koordineringen över förvaltningsområdesgränserna har konstruerats som en del av styrnings- och ledningsmodellen för Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet. Ministeriernas samarbete när det gäller styrningen av den sektorsövergripande myndigheten möjliggör granskning av den styrda verksamheten som en helhet som överskrider gränserna för förvaltningsområdena, för att åstadkomma ett optimalt samhällsligt genomslag. Den nya styrningsmodellen kommer att avsevärt öka samarbetet mellan ministerierna. Ministeriernas gemensamma styrning innebär att statsrådets tväradministrativa strategiska målsättningar i fråga om regeringsprogrammet och övriga tväradministrativa handlingar på statsrådsnivå kan inkluderas i den strategiska styrningen av den sektorsövergripande myndigheten. Vid styrningen av den sektorsövergripande myndigheten blir det lättare att hantera och beakta gränssnittet mellan olika funktioner och övriga gemensamma faktorer än i fråga om separata styrningsprocesser

för enskilda ämbetsverk som hänför sig till bestämda förvaltningsområden. Styrningssamarbetet främjar med tanke på den offentliga förvaltningen som en helhet möjligheterna att hitta de bästa lösningarna också på statsrådsnivå och reducera sektoriseringen som konstaterats vara ett problem inom den finländska förvaltningen. Statens tillstånds- och tillsynsmyndighetens gemensamma styrningsmodell eliminerar den vertikala sektorisering av förvaltningsområden som ingår i resultatstyrningen och gör det möjligt att i myndighetens resultatstyrning inkludera de tväradministrativa omfattande samhälleliga målsättningar för genomslaget som nämns i regeringsprogrammet. En sektorsövergripande rikstäckande myndighet är ett effektivt sätt att svara på tväradministrativa behov.

Ministeriernas förfaranden när det gäller den sedvanliga resultatstyrningen kan inte direkt tillämpas på den nya gemensamma styrningsmodellen. Den substantiella styrningen av verksamheten och dess förhållande till den nya typen av gemensam styrning förutsätter ett nytt handlingssätt från ministeriernas sida. Om ministerierna inte uppdaterar sina resultatstyrningsförfaranden och om den tväradministrativa samordningens roll inte förtydligas, kan styrningen bli onödigt komplicerad. Det är också skäl att beakta exempelvis den roll som tillsynen över social- och hälsovården spelar när det gäller genomförandet av målsättningarna för reformen av social- och hälsovården och den nära samverkan som detta förutsätter med social- och hälsovårdsministeriet och med de övriga ämbetsverken inom dess förvaltningsområde. En proaktiv och konkret planering av den nya styrningsmodellen redan i beredningsskedet samt beredningen av en styrningsmodell vid de styrande ministerierna innan myndighetens verksamhet inleds är ytterst viktig.

Styrningsmodellen bygger på den grundläggande tankegången att målsättningarna på den strategiska nivån är gemensamma för sektorernas verksamhet. Detta tankesätt förutsätter operationalisering av styrningen över hela linjen så att målsättningarna och förfarandena för att förverkliga dessa planeras sektorvis med ett gemensamt mål för verksamheten. Det är skäl att i detta arbete närmare identifiera funktionernas genuint gemensamma gränssnitt och inbördes förhållanden i fråga om genomslaget. Det måste också erkännas att alla gränssnitt inte har samma jämförbara betydelse. Det finns en risk för att styrningen förfelar sitt syfte om samordningen genomförs enbart genom att som mål uppställa den minsta gemensamma nämnaren, med fokus på detaljer som är av ringa betydelse för verksamheten. Om man däremot utgår från en konstellation som inte motsvarar samtliga sektors behov men är klart riktgivande för verksamheten, finns det en risk för att det samhälleliga genomslaget uteblir.

Att en myndighet har flera verksamhetsställen innebär en utmaning för lednings- och chefsarbetet. Myndigheten och en del av dess ansvarsområden kommer att vara omfattande och jämfört med dagens förhållanden kan myndighetens högsta ledning fjärras från personalen. Ledningen av verksamheten och resurserna är tydlig i en sektorvis organiserad myndighetsstruktur, men kan i det fall att en tväradministrativ styrnings- och ledningsmodell inte utvecklas leda till att vissa förvaltningsområden isoleras och inte utvecklas optimalt i alla avseenden. Det finns en risk för att det inom en rikstäckande sektorvis organiserad modell uppkommer mycket självständiga aktörer inom myndigheten, vilket innebär att dess gemensamma verksamhetsidé inte förverkligas, att nyttan av den tväradministrativa organisationen uteblir, att ledningen av myndigheten som en helhet blir lidande och att optimeringen av respektive förvaltningsområden försvårar ett flexibelt och effektivt utnyttjande av kompetensen och resurserna. Också generaldirektörens exceptionella ställning, som innebär att generaldirektören visserligen är chef för myndigheten men samtidigt endast i begränsad utsträckning har rätt att

överta och dirigera ärenden inom sektorerna, kan utgöra en risk för intern uppspjälkning av organisationen i flera linjer under separat ledning.

För att en sådan utveckling ska kunna förhindras är det viktigt att generaldirektörens roll förstås på rätt sätt och att hela ledningen förbinder sig att genomföra myndighetens målsättningar och tväradministrativa verksamhet. Det föreslås att för myndigheten utformas en ny typ av gemensam ledningsmodell som är nära sammankopplad med myndighetens verksamhetsidé samt med den gemensamma styrningsmodell som föreslås för myndigheten. Hela ledningen ska enligt förslaget vara skyldig att genomföra samordningen och utvecklingen av de funktioner som behövs för att uppnå målsättningarna i fråga om myndighetens verksamhetsidé och den gemensamma styrningen samt samarbetet i övrigt. I ledningens uppgifter betonas sålunda, utöver det traditionella resultatansvaret, också ansvaret för förverkligande och främjande av myndighetens interna samarbete, tväradministrativa verksamhet och genuint gemensamma målinriktade verksamhet. Ledningen ska enligt förslaget vara skyldig att delta i den gemensamma ledningen av myndigheten. Generaldirektörens roll är inte att leda den egentliga tillstånds-, styrnings och tillsynsverksamheten inom myndighetens sektorer – den uppgiften hör till sektordirektörerna. Generaldirektörens roll är däremot att skapa förutsättningar för att myndighetens uppgifter ska kunna förverkligas på ett resultatgivande sätt samt att svara för att myndighetens resultatmål uppnås och leda samordningen av myndighetens funktioner och den gemensamma utvecklingen av myndigheten. I fråga om generaldirektörens, sektordirektörernas och enhetsdirektörernas ledningsuppgifter betonas ansvaret för att myndigheten verkar och utvecklas som en helhet och bedriver verksamhet på ett tväradministrativt och multiprofessionellt sätt. Sektordirektörerna och enhetsdirektörerna svarar inför generaldirektören dels för att verksamheten i fråga om de funktioner som de leder bedrivs på ett resultatgivande sätt och för att resultatmålen uppnås och dels också för att inom verksamheten genomförs sådan samordning av olika funktioner och annat samarbete som behövs för att uppnå myndighetens målsättningar. Syftet med den gemensamma ledningsmodellen är sålunda att myndigheten inte ska ledas som separat sektorer utan på ett genuint sätt som en helhet med samhälleligt genomslag.

Riskerna för en intern sektorisering av myndigheten förebyggs enligt förslaget genom den gemensamma styrningsmodellen som är baserad på ministeriernas samordnade ställningstaganden i fråga om förvaltningsområdena, myndighetens gemensamma ledningsmodell och den högsta myndighetsledningens uppgift att svara för samordningen av myndighetens funktioner både på myndighets- och på sektornivå. Avsikten är också att myndigheten som motvikt till organiseringen i sektorer, som stöd för samordningen av verksamheten ska ha gemensamma funktioner enligt vad som föreskrivs i myndighetens arbetsordning. De gemensamma funktionerna ska enligt förslaget utgöras av två eller flera sektorer och enheters horisontellt gemensamma verksamhet eller samarbete. Gemensamma funktioner kan inrättas exempelvis inom ramen för gemensamma processer och kundförhållanden eller koordinering av regional verksamhet. De gemensamma funktionernas uppgift är att fungera som stöd för till exempel generaldirektören och ledningsgruppen vid utvecklingen av gemensamma förfaranden, koordinera gemensamma ställningstaganden och operativ verksamhet samt stödja sektorernas sakkunniga i samband med annat samarbete och informationsutbyte som överskrider sektorgränserna.

Denna metod med genuint gemensam och gemensamt organiserad verksamhet är emellertid ny och en förutsättning för att den ska kunna utnyttjas fullt ut är en långsiktig satsning på planering. Resurserna är redan nu knappa inom många av myndighetens ansvarsområden och det

finns en risk för att den gemensamma verksamheten utöver det så kallade grundläggande arbetet uppfattas som en extra börda och att man sålunda inte vill satsa på den. Å andra sidan kan de samordnade verksamhetsmöjligheter som eftersträvas genom modellen inte inom alla sektorer genomföras på ett koordinerat sätt, vilket innebär att de intersektoriella förhållandena och synergierna om möjligt måste definieras på ett proaktivt sätt och så att man genom detta arbete inte som ett självändamål belastar funktioner som inte på detta sätt får något relevant mervärde. Dessutom måste man vid organiseringen av den gemensamma verksamheten säkerställa att den grundläggande tankegången förstås på rätt sätt och att oberoendet i fråga om sektorernas beslutsfattande förverkligas.

Internationell verksamhet

Regionförvaltningsverken deltar för närvarande i det internationella samarbetet och närområdessamarbetet i sådana ärenden som hör till deras ansvarsområde. Det finns klara skillnader mellan ämbetsverken och ansvarsområdena i fråga om omfattningen och inriktningen av den internationella verksamheten. Ämbetsverkens överdirektörer deltar i den europeiska sambandsgruppen European Association of State Territorial Representatives (EASTR) verksamhet. Lapplands och Norra Finlands regionförvaltningsverk bedriver närområdessamarbete med Sveriges, Norges och Ryska federationens regionförvaltningar och de deltar också bland annat i samarbetet med Barentsregionen inom sina respektive ansvarsområden. En naturlig samarbetspartner i Östra Finland är Karelska republiken och Södra Finlands regionförvaltningsverk samarbetar med Leningradregionen. För Västra och Inre Finlands regionförvaltningsverk är det nordiska samarbetet viktigt. Ämbetsverkens ansvarsområden deltar inom sina sektorer i europeiskt och annat internationellt samarbete både via samarbetsfora och direkta bilaterala kontakter med olika staters regionförvaltningar. Bilateralt samarbete bedrivs dels med närområdena och de nordiska länderna och dels också med exempelvis Storbritannien, Tyskland, Belgien och vissa andra europeiska länder samt Kina.

Statens tillstånds- och tillsynsmyndighets regionala verksamhet och nätverk av verksamhetsställen kommer också i fortsättningen av möjliggöra regionalt närområdessamarbete i fråga om uppgifter som hör till myndighetens ansvarsområde. Under den fortsatta beredningen blir det aktuellt att bedöma handlingsmodellerna för närområdessamarbetet. Under den fortsatta beredningen kommer också landskapens och den nya myndighetens roller i det internationella samarbetet att preciseras. I fråga om den riksomfattade myndighetsstrukturen kan den bedömningen göras att de nuvarande bilaterala samarbetsarrangemangen på myndighetsnivå åtminstone delvis upphör eller ändrar form. Då sakkunniga inom Statens tillstånds- och tillsynsmyndighets ansvarsområden deltar i bilaterala expertfora kan den bedömningen göras att myndighetens rikstäckande karaktär ökar dess egen och Finlands tyngd.

Valvira är så som avses i direktivet 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer Finlands behöriga myndighet i fråga om yrken inom hälso- och sjukvården. Då Valvira behandlar ansökningar om yrkesrättigheter gällande yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården som fått sin utbildning i en annan EU/EES-stater, samarbetar verket med motsvarande behöriga myndigheter i andra EU/EES-stater. Denna verksamhet gällande yrkesrättigheter innefattar dessutom regelbundet internationell verksamhet vid behandling av ansökningar från personer som fått sin utbildning utanför EU/EES-området.

Valvira är dessutom Finlands behöriga myndighet i fråga om tillsynen över medicinsk utrustning. Finlands EU-medlemskap samt europeisk och nationell lagstiftning innebär att Valvira

självständigt ska svara för all tillsyn över medicinsk utrustning i Finland och dessutom delta i myndighetssamarbetet under EU-kommissionens ledning. Valvira är också i Finland den myndighet som utser och övervakar de inrättningar som berörs av tillsynen över medicinsk utrustning (notified body).

Adoptionsnämnden är den centrala myndighet som avses i Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner samt den nationella myndighet som avses i Strasbourgöverenskommelsen om adoption av barn. Adoptionsnämnden verkar i anslutning till Valvira. Nämndens ordförande och sekreterare är tjänstemän vid Valvira. Adoptionsnämndens internationella samarbete i adoptionsärenden är baserat på de ovan nämnda överenskommelserna. Adoptionsmyndigheten i de länder som anslutit sig till överenskommelserna är skyldiga att bedriva internationellt samarbete i adoptionsärenden. Skyldigheten att bedriva internationellt adoptionssamarbete framgår av 86 § 1 och 2 mom. i Finlands adoptionslag samt i adoptionsförordningens 14 §.³

Till Valviras lagstadgade uppgifter hör också produkttillsynen över alkoholdrycker, på vilken i regel tillämpas EU-bestämmelser och som sålunda har en stark internationell anknytning. Merparten av dessa bestämmelser är antingen parlamentets och rådets eller enbart rådets eller kommissionens förordningar som är direkt förpliktande.

Utöver den lagstadgade internationella verksamheten bedriver Valvira en hel del internationellt samarbete. Valvira är medlem i flera organisationer och nätverk inom den internationella social- och hälsovården. Viktiga samarbetsnätverk är bland annat nätverket för social- och hälsovårdens tillsynsmyndigheter European Partnership for Supervisory Organisations in Health Services and Social Care (EPSO) samt nätverket för offentliga och privata aktörer inom socialvården European Social Network (ESN). Dessutom är Valvira medlem bland annat i organisationen International Association of Medical Regulatory Authorities (IAMRA), som behandlar frågor om hälsovårdstillsyn. Valvira deltar också aktivt i det nordiska samarbetet dels direkt med ländernas tillsynsmyndigheter och dels bland annat i den av Nordiska ministerrådet tillsatta Nordiska Gruppen för Hälsopersonal (NGH) samt i Nordisk Tillsynskonferens som arrangeras turvis av de nordiska länderna.

Den internationella verksamheten i anslutning till de uppgifter som från Valvira överförs till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet fortsätter i den nya myndighetens regi inom social- och hälsovårdssektorn. Den nya myndighetsstrukturen som innebär att samtliga tillsynsuppgifter inom gällande social- och hälsovård har koncentrerats till en enda rikstäckande myndighet, kan anses få en positiv betydelse för den internationella verksamheten i och med ökningen av myndighetens och Finlands tyngd.

Datasytemet och digitaliseringen

Myndighetens rikstäckande behörighet och de samordnade processer som på riksnivå kan byggas utifrån den är en förutsättning för att digitala tjänster ska kunna tas i bruk fullt ut. Digitaliseringen möjliggör nya metoder för genomförande av uppgifterna.

---

³ Den fortsatta placeringen av adoptionsnämndens uppgifter har inte ännu bestämts.

Digitaliseringen ökar verksamhetens genomslag, produktivitet och kostnadseffektivitet och minskar kundernas behov att uträtta ärenden genom personliga myndighetsbesök. Den föreslagna nya myndighetsstrukturen skapar ett administrativt underlag som möjliggör digitalisering av kundservicen, automatisering av funktionerna samt gemensam användning av datalager. På så sätt minskas det administrativa arbetet och kundernas administrativa börda. Genom koordinerade lösningar som baseras på den gemensamma nationella serviceplattformen (statens, landskapens och kommunernas gemensamma ekosystem) underlättas servicens tillgänglighet och användbarhet.

Skatteförvaltningen, som i september 2010 bildades av flera fristående verk som en myndighet med rikstäckande behörighet, är ett exempel på en statlig förvaltningsmyndighet som i sin verksamhet i stor utsträckning och på ett kundorienterat sätt har utnyttjat de möjligheter som digitaliseringen medför. En förutsättning för den omfattande digitaliseringen har också i fråga om Skatteförvaltningens verksamhet varit att myndigheten har bildats som en rikstäckande aktör, vilket har skapat förutsättningar för samordning av myndighetens processer.

Främjandet av digitaliseringen vid Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet förutsätter att vissa grundläggande utgångspunkter fastställs. Systemen ska vara så utformade att de möjliggör nätverksbaserat arbete och lösningarna ska stödja de nya arbetsmetoderna. I fråga om en sektorsövergripande myndighet understryks vikten av tväradministrativt samarbete och kompatibilitet, vilket förutsätter att de datasystem som ska stödja digitaliseringen förenhetligas och att överensstämmelsen mellan gränssnitten säkerställs. De tekniska lösningarna baseras på den nationella servicearkitekturen (KaPA). Ett aktivt samarbete med landskapen och kommunerna är av en central betydelse i synnerhet för nyttiggörande av gemensam information och för skapande av en ny nationell modell för databehandling. De separata överlappande ärendehanteringssystemen ersätts med gemensamma lösningar. En förutsättning för genomförande av ett gemensamt KaPA-integrerat ärendehanteringssystem är att den nya myndighetens förfaranden och informationshanteringen i anslutning till dem först förenhetligas. Avsikten är att detta arbete ska inledas redan innan den nya myndigheten inleder sin verksamhet.

En förutsättning för främjande av den nya myndighetens digitalisering som en helhet är betydande tilläggsinvesteringar i processerna och förfarandena samt i de IKT-lösningar som stödjer dessa, samtidigt som de nuvarande parallella verksamhetsmodellerna och IKT-lösningarna som stödjer dessa är i användning. I syfte att minimera överlappande kostnader är det skäl att inleda koordineringen av processerna och förfarandena samt utvecklingen av den gemensamma digitala IKT-serviceplattformen i ett så tidigt skede som möjligt. Den nya myndighetens aktiva roll i det tväradministrativa samarbetet förutsätter en stark KaPA-kompatibilitet inom myndighetens samtliga ansvarsområden.

På lång sikt kommer den nya myndighetens förutsättningar att producera information för kunderna att bli bättre, dels på grund av den nya myndighetens gemensamma datalager och dels också nationellt, i och med den gemensamma informationshanteringen (YTI-projektet) och de koordinerade informationssystemen. Ämbetsverken har delvis redan nu i hela landet tillgång till gemensamma datalager, exempelvis arbetarskyddsförvaltningens Vera-tillsynssystem, samt regionförvaltningsverkens och Valviras gemensamma datasystem.

Utnyttjandet av digitalisering i samband med inrättandet av den nya rikstäckande myndigheten erbjuder en betydande produktivitetspotential. En förutsättning för att digitaliseringen ska kunna utnyttjas är att det i samband med den fortsatta beredningen av reformen skapas en tyd-

lig vision av målläget och en stark uppslutning kring de gemensamma digitaliseringsprinciperna inom myndigheten och de styrande ministerierna samt att det finns mod att testa och ta i bruk nya handlingsmodeller och IKT-plattformslösningar.

Digitaliseringens betydelse för de tillsyns-, tillstånds- och registreringsuppgifter i samband med social- och hälsovården som enligt förslaget ska koncentreras till Statens tillsyns- och tillsynsmyndighet bedöms i Statskontorets slutrapport Digistart: bedömning av projektutkastet, från den 31 mars 2016. Regionförvaltningsverken behandlar årligen över 7 000 tillstånds-, anmälning- och registreringsärenden och Valvira över 700 tillstånds- och anmälningärenden som gäller privat social- och hälsovård. Dessutom övervakar verken den privata och den offentliga social- och hälsovården. Vid regionförvaltningsverken används cirka 160 årsverken och vid Valvira 36 årsverken för tillstånds- och tillsynsverksamhet som avser social- och hälsovård. Enligt Statskontorets bedömning kan betydande kostnader sparas genom digitalisering av tillståndsprocessen, uppskattningsvis cirka 40 årsverken. Slutrapportens bedömning baseras på antagandet att tillstånds- och tillsynsverksamheten kan effektiviseras med i genomsnitt 20 procent. Målet är att digitalisera tillsynsprocesserna så att tillsynsmyndigheten med ett intelligent servicesystem och analys kan allokera resurser till riskutsatta objekt och redan i ansökningsskedet uppmärksamma sådana ansökningar och aktörer som är förenade med risker. Avsikten är att med hjälp av digitaliseringen avsevärt utvidga tillsynens databas. Genom digitaliseringen av tillstånds- och tillsynsprocesserna skapas förutsättningar för att Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet ska kunna utföra den tillsynsuppgift som enligt förslaget påförs den på ett riskbaserat och proaktivt sätt.

I samband med de tillsynsuppgifter som avser social- och hälsovården accentueras också betydelsen av samarbete med övriga ämbetsverk och inrättningar som är underställda social- och hälsovårdsministeriet. I anslutning till reformen av social- och hälsovården behövs, i synnerhet när det gäller utvidgningen av informationsbasen samt med tanke på behovet av enhetliga mätare och indikatorer, ett aktivt samarbete mellan myndigheten, Institutet för hälsa och välfärd (THL) samt social- och hälsovårdsministeriet. Syftet med den framtida databasen är att betjäna inte bara den rikstäckande styrningen, uppföljningen, utvärderingen och tillsynen utan också motsvarande regionala verksamhet i landskapen som ansvarar för organiseringen av verksamheten.

Genom digitaliseringen av processerna är det skäl att skapa beredskap för förändringar i den tillstånds- och tillsynsverksamhet som avser social- och hälsovården samt för de växande informationsbehoven. Det är meningen att också den offentliga sektorns producenter av social- och hälsovård ska föras in i det rikstäckande registret över serviceproducenter, vilket innebär att antalet serviceproducenter som ska registreras kommer att öka avsevärt. I och med att kunderna får större valfrihet ökar sannolikt också antalet privata aktörer och verksamhetsställen inom social- och hälsovården. I Statskontorets ovan nämnda slutrapport görs den bedömningen att antalet tillstånd och antalet verksamhetsställen som dessa innebär kommer att öka med cirka 20 procent i inledningsskedet. Siffran baserar sig på Sveriges erfarenheter av motsvarande reform. I och med att verksamhetsvolymerna ökar avsevärt understryks vikten av att processerna digitaliseras och enhetliga förfaranden införs i hela landet. Dessutom behövs information som landskapen producerar i egenskap av anordnare av tjänster och landskapen behöver möjlighet att använda sig av den information om serviceproducenterna som Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet har producerat.

Arbetarskyddsuppgifterna

Uppgifterna som arbetarskyddsmyndighet ska hos Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet organiseras så att oberoendet vid skötseln av uppgifterna tryggas på det sätt som avses i den av internationella arbetsorganisationens (ILO) konferens år 1997 antagna konventionen angående yrkesinspektion inom industri och handel (konvention nr 81) som ratificerats av Finland (FördrS 44/1949). Det föreslås att arbetarskyddsuppgifterna organiseras som en egen sektor under ledning av en sektordirektör. Sektordirektören eller en person som denna förordnat ska ha beslutanderätt i fråga om arbetarskyddssektorns uppgifter. Generaldirektören ska enligt förslaget inte ha rätt att överta ärenden som ska avgöras inom sektorerna. Sektorernas personal utnämns av respektive sektordirektör. Sektordirektören för arbetarskyddet ska till åtskillnad från de övriga sektordirektörerna utnämnas till tjänsten tills vidare. Enligt lagförslagets 5 § 3 mom. är den sektor som sköter arbetarskyddsuppgifterna oberoende vid skötseln av dessa uppgifter. Sektorns verksamhet ska ordnas så att oberoendet och opartiskheten är tryggad i fråga om dessa uppgifter. Arbetarskyddssektorn får inte tilldelas sådana andra uppgifter som kan äventyra en ändamålsenlig och oberoende skötsel av dessa uppgifter.

Styrningen av arbetarskyddsuppgifterna ska ordnas på ett sätt som avviker från myndighetens övriga uppgifter. Genom detta avgörande understryks den omständigheten att arbetarskyddet har en mera självständig ställning än myndighetens övriga sektorer i förhållande till myndighetens gemensamma styrning. Social- och hälsovårdsministeriet ska upprätta ett kompletterande resultatavtal för styrningen av myndighetens arbetarskyddsuppgifter. Social- och hälsovårdsministeriet har uteslutande beslutanderätt när det gäller innehållet i resultatavtalet för arbetarskyddet och det kompletterande resultatavtal som styr arbetarskyddsuppgifterna och kompletterar myndighetens resultatavtal omfattas inte av ministeriernas gemensamma styrning. Liksom för närvarande tas verksamhetsanslagen för arbetarskyddet upp under social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel som ett eget omkostnadsmoment. Social- och hälsovårdsministeriet kommer sålunda att godkänna budgetförslaget och det statsfinansiella ramförslaget gällande myndighetens arbetarskyddsuppgifter samt ge ett bokslutsställningstagande om arbetarskyddsuppgifterna. Arbetarskyddets särställning ska också beaktas i myndighetens ledningsmodell.

Det föreslås att myndighetens arbetarskyddstillsyn när det gäller personalen ska ordnas med en speciallösning som innebär att social- och hälsovårdsministeriets nuvarande begränsade roll som arbetarskyddsmyndighet ska utvidgas så att ministeriet verkar som arbetarskyddsmyndighet också då arbetarskyddstillsynen avser Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet. Myndigheten bedöms de facto bli föremål för arbetarskyddstillsyn högst några gånger per år. Social- och hälsovårdsministeriet kan i syfte att genomföra tillsynen beordra en inspektör inom Statens tillstånds- och tillsynsmyndighets arbetarskyddssektor att utföra tillsyns- och inspektionsuppdrag vid myndigheten. Det föreslås att förfarandet för förordnade av inspektör ska regleras. Inspektörerna ska i dessa uppgifter verka under ledning och tillsyn av social- och hälsovårdsministeriets arbetarskyddsavdelning. Dessutom föreslås en uttrycklig bestämmelse enligt vilken ett sådant anställningsförhållande till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet som avses 88 § 1 mom. 4 punkten i förvaltningslagen inte innebär att inspektörerna blir jäviga i ett ärende där Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet är part. Beslut om att på en myndighets initiativ förrätta arbetarskyddstillsyn vid Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet ska fattas av social- och hälsovårdsministeriets arbetarskyddsavdelning. Förslaget innebär att tjänstemännen vid Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet, inklusive tjänstemännen vid arbetarskyddssektorn, liksom övriga arbetstagare kan vända sig till en arbetarskyddsmyndighet i ärenden som gäller arbetarskyddstillsyn, styrning och rådgivning och att det inte är tjänstemännens ar-

betargivare som är arbetarskyddsmyndighet. Den föreslagna lösningen kan dessutom förverkligas på ett i funktionellt hänseende ändamålsenligt sätt och det kommer inte på grund av sin strukturella tyngd och stelhet att i onödan på riksnivå binda de sammanlagda resurser som står till arbetarskyddstillsynens förfogande utan gör det i stället möjligt att ordna sedvanlig arbetarskyddstillsyn på ett effektivt och produktivt sätt. Dessutom innebär modellen att den särskilda kompetens som krävs för arbetarskyddsinspektörernas olika uppgifter finns att tillgå också för arbetarskyddstillsyn som avser Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet.

Det föreslås att arbetarskyddstillsynens internationella uppgifter fördelas mellan social- och hälsovårdsministeriet och Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet på så sätt att till ministeriets uppgifter hör samarbetet på regeringsnivå och det internationella samarbete där de strategiska riktlinjerna dras upp. Det är här bland annat fråga om ILO-samarbetet (International Labour Organisation) och sådana officiella organ under Europeiska kommissionen som exempelvis SLIC (Committee of Senior Labour Inspectors).

Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet ska svara för Finlands internationella förpliktelser när det gäller arbetarskyddstillsynen, exempelvis verka som kontaktmyndighet för utstationerade arbetstagare och för sådana uppgifter i anslutning till utstationerade arbetstagare som kommissionen anvisat och verka som IMI-koordinator samt sköta de utbildningsuppgifter som detta innebär. Till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet ska enligt förslaget också höras internationella tillsynsprojekt som genomförs i samråd med EU och andra aktörer samt övriga samarbetsformer i anslutning till bilaterala avtal med olika länder. Internationella projekt som har samband med arbetarskyddstillsynen är Europeiska kommissionens tillsynsprojekt, EU-projekt som har samband med tillsynen över utstationerade arbetstagare, tillsynssamarbetet inom ramen för EU:s system för utbyte av IMI-information, åtgärder som förutsätts inom Södra Finlands regionförvaltningsverks ansvarsområde för arbetarskyddet och i samarbetsavtalet med Estlands Tööinspektsioon, de nordiska ländernas gemensamma åtgärder mot människohandel och annat internationellt samarbete mellan tillsynsmyndigheter samt tillsynssamarbete i anslutning till internationella ansvarsområden, exempelvis sjöfart.

4.2.1.2 Sammanställning av miljöuppgifter

Uppgifter som avser verkställighet av miljölagstiftning ska efter reformen skötas av Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet, landskapen och kommunerna. Samarbetet mellan dessa myndigheter är en central förutsättning för att genomförandet av reformen ska lyckas. Genom reformen görs en tydlig behörighetsfördelning mellan landskapen och Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet när det gäller miljöuppgifterna, så att landskapen svarar för främjandet och utvecklingen av uppgifterna medan den statliga myndigheten svarar för sådana tillstånds- och tillsynsuppgifter som förutsätter rättslig prövning.

Reformen innebär att från regionförvaltningsverken till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet överförs tillståndsärenden enligt miljöskyddslagen och vattenlagen samt från NTM-centralerna tillsynen över miljötillstånd, laglighetsövervakningen och bevakningen av allmänintresset⁴ enligt vattenlagen, uppgifter enligt naturvårdslagen, uppgifterna som kontaktmyndighet enligt lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning, uppgifter som avses i avfallslagen samt i vissa andra miljölagar.

---

⁴ Denna definition av uppgifter som i enlighet med vattenlagen överförs till myndigheten ska ännu kompletteras.

Övergången från en tvåmyndighetsmodell till en enmyndighetsmodell kommer att göra verksamheten smidigare och att därmed ge betydande synergifördelar i och med att tillstånds- och tillsynsuppgifterna i administrativt hänseende sköts av en och samma myndighet. Då det i fortsättningen enligt förslaget kommer att vara samma rikstäckande myndighet som sköter miljöuppgifterna uppnås på detta sätt i hela landet enhetligare förfaranden, vilket ytterligare främjar jämlikheten exempelvis från verksamhetsidkarnas synpunkt. När det gäller miljöuppgifter är en rikstäckande myndighet ägnad att garantera att tillståndsuppgifterna sköts på ett oberoende sätt och att miljöns tillstånd inte försämras då dessa uppgifter i hela landet sköts med enhetliga metoder. För miljötillståndsärenden och tillsynen över tillstånden behövs det sektorsövergripande kompetens, som bättre än för närvarande kan tryggas av en rikstäckande myndighet än inom en decentraliserad förvaltning.

4.2.1.3 Statens ämbetsverk på Åland

Statens ämbetsverk på Åland bibehåller sin ställning som statlig regionförvaltningsmyndighet. Ämbetsverkets ställning och uppgifter förtydligas i och med att det stiftas en särskild lag om ämbetsverket och då till ämbetsverket till följd av indragningen av regionförvaltningsverken uttryckligen kommer att överföras de uppgifter som det hittills i egenskap av regionförvaltningsverk på Åland har skött med stöd av 16 § 1 mom. i lagen om regionförvaltningsverken, som föreslås bli upphävd. Denna författningstekniska ändring kommer inte att få några konsekvenser när det gäller ämbetsverkes uppgifter. Liksom för närvarande kommer Statens ämbetsverk på Åland att ha generell behörighet i landskapet Åland när det gäller att kära och svara på statens vägnar samt att i domstolar och hos myndigheter bevaka statens intressen och rätt i sådana situationer då det inte uttryckligen i lag anges vilken myndighet som är behörig.

De ändringar som föreslås i fråga om uppgiftsfördelningen mellan kommunerna, landskapen och staten samt i fråga om de statliga myndigheternas interna uppgiftsfördelning orsakar däremot vissa ändringar också i de uppgifter som hör till Statens ämbetsverk på Åland. Till ämbetsverket överförs från Ålands kommuner de jordbruksförvaltningsuppgifter som hör till landskapets behörighet och som i Fastlandsfinland överförs till landskapen.⁵

4.2.1.4 De konsekvenser som inrättandet av Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet får för förvaltningsdomstolarna

Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet är en myndighet med rikstäckande behörighet vars beslut så som föreskrivs i förvaltningsprocesslagens 12 § 2 mom. kan överklagas hos den förvaltningsdomstol vars domkrets beslutet huvudsakligen hänför sig till på grund av att största delen av ett område eller en fastighet som avses i beslutet ligger inom domkretsen eller att den person eller sammanslutning som beslutet huvudsakligen gäller har hemkommun respektive hemort där. Överklaganden av regionförvaltningsverkens beslut har hittills i regel i enlighet med förvaltningsprocesslagens 12 § 1 mom. överförts till den förvaltningsdomstol inom vars domkrets den myndighet som fattat beslutet har sitt huvudsakliga verksamhetsställe. På riksnivå har överklaganden i fråga om uppgifter som koncentrerats till ett regionförvaltningsverk sålunda styrts på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagens 12 § 2 mom. Detta har inneburet att besvär över regionförvaltningsverkens beslut för närvarande styrs till samtliga regionala förvaltningsdomstolar.

---

⁵ Beredningen av ärendet är på hälft.

Också i fortsättningen kommer besvär över Statens tillstånds- och tillsynsmyndighets beslut vid tillämpningen av förvaltningsprocesslagens 12 § 2 mom. att styras till samtliga förvaltningsdomstolar. Antalet besvär som styras till förvaltningsdomstolarna kommer emellertid i fråga om en del av domstolarna att förändras eftersom regionförvaltningsverkens ansvarsområden inte sammanfaller med förvaltningsdomstolarnas.

I fortsättningen styras besvär över beslut som gäller landskapen Birkaland och Mellersta Finland till Tavastehus förvaltningsdomstol i stället för till Vasa förvaltningsdomstol. Besvär över beslut som gäller landskapet Nyland ska enligt förslaget styras till Tavastehus förvaltningsdomstol i stället för till Helsingfors förvaltningsdomstol. Besvär över beslut som gäller Kymmenedalen ska däremot styras till Östra Finlands förvaltningsdomstol i stället för till Tavastehus förvaltningsdomstol. I fråga om Norra Finlands förvaltningsdomstol och Åbo förvaltningsdomstol föreslås inga ändringar. Besvären kommer sålunda i klart större utsträckning än för närvarande att styras till Helsingfors förvaltningsdomstol och i en något större utsträckning också till Östra Finlands förvaltningsdomstol. Antalet överklaganden kommer att minska vid Vasa förvaltningsdomstol och Tavastehus förvaltningsdomstol.

Till den del som det i lagarna om Statens tillstånds- och tillsynsmyndighets uppgifter finns särskilda forumbestämmelser om behörig förvaltningsdomstol, föreslås inga ändringar i regleringen. Sålunda kommer exempelvis besvär över miljötillstånd och vattenhushållningstillstånd att också i fortsättningen i hela landet styras till Vasa förvaltningsdomstol.

Avsikten med ändringen som innebär att den regionala behörigheten blir rikstäckande är att förenhetliga förvaltningsmyndigheternas beslutspraxis samt att i större utsträckning än för närvarande möjliggöra specialisering samt utnyttjande av specialkompetens på ett rikstäckande sätt. Dessa omständigheter kan på sikt bedömas minska behovet att söka ändring.

4.2.2 Samhälleliga konsekvenser

Reformen skapar förutsättningar för utveckling av enklare, enhetligare och snabbare förfaranden för uträttande av ärenden hos myndigheter.

Ändringarna gör det möjligt att förverkliga samserviceprincipen, en kundorienterad, jämlik och övergripande behandling samt att minska den administrativa bördan.

Myndighetsstrukturen förtydligas och verksamheten inriktas i större utsträckning på proaktiv, interaktiv och effektiv styrning.

4.2.2.1 Konsekvenser för kunderna

Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet

Det centrala syftet med myndigheten är att den genom att sköta de tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifter som den tilldelats ska trygga medborgarnas grundläggande rättigheter och rättssäkerhet då de använder olika tjänster och i deras egenskap av arbetstagare, då myndigheten säkerställer att de som ordnar och producerar tjänster samt arbetsgivarna fullgör sina

skyldigheter. Myndighetens kunder är således människor och sammanslutningar i v roller som innehavare av rättigheter och skyldigheter. Den sektorsövergripande myndighetsmodellen gör det möjligt att identifiera och betjäna kunderna i dessa olika roller. Exempelvis från medborgarens synpunkt är myndigheten enhetlig aktör och övervakare som ser till att medborgaren får olika former av service från kommunen och landskapet. På motsvarande sätt är myndigheten från landskapens och kommunernas synpunkt en central statlig partner som på ett övergripande sätt stödjer, styr och övervakar deras olika funktioner.

Inrättandet av en rikstäckande sektorsövergripande myndighet skapar förutsättningar för utveckling av enklare, enhetligare och snabbare förfaranden för uträttande av ärenden hos myndigheterna. Då förfarandena, beslutspraxisen och servicenivån förenhetligas i hela landet kommer också jämlikheten mellan kunderna att förbättras på riksnivå. Modellen med en rikstäckande myndighet innebär att kunden indirekt drar nytta av att myndighetens resurser och sakkunskap i hela landet kan inriktas på ett ändamålsenligt och effektivt sätt, med utnyttjande av riksomfattande arbetsköer. Den nya myndighetsstrukturen främjar på detta sätt en snabbare och mera sakkunnig behandling av ärenden och förenhetligar behandlingstiderna på riksnivå.

Den omständigheten att Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet är sektorsövergripande förhindrar att kundernas problem som överskrider förvaltningsområdesgränserna spjälks upp och blir separat behandlade av olika sektormyndigheter. Den övervakade myndigheten kan både vid proaktiv och vid reaktiv tillsyn styra verksamheten och ingripa i missförhållanden också när det gäller funktioner som i den statliga indelningen i förvaltningsområden ligger mellan gränssnitten för förvaltningsområdena eller är tväradministrativa. Det ligger i kundernas intresse att den övervakade myndigheten har både sektorsövergripande substanskompetens inom olika områden och tillgång till stark rättslig kompetens för laglighetsövervakningen.

En rikstäckande sektorsövergripande aktör kan också förnya sina förfaranden och tillsynsprocesser på ett sätt som producerar mervärde för kunderna och underlättar den administrativa bördan. Vid tillsynen är det möjligt att från den tidigare decentraliserade, stickprovsbaserade och reaktiva tillsynsmetoden gå över till en mera proaktiv, riskbaserad, interaktiv och sammanfattad metod. På motsvarande sätt kan tillsynen över olika ansvarsområden förbättras utifrån bästa praxis som utvecklats i samband med tillsynen samt på basis av erfarenheterna. Myndighetens struktur och resurser gör det också möjligt att skapa helt nya, mera kundorienterade och effektivare digitala tillsynsmetoder som möjliggör ett ännu bättre samhälleligt genomslag.

Den rikstäckande behörigheten kan avleda fokus från de regionala skillnaderna vid kundbetjäningen och från de regionala särdragen vid beslutsfattandet. Då man emellertid beaktar att den nya myndighetens uppgifter i regel kommer att kräva rättslig prövning i anslutning till trygghandlet av de grundläggande rättigheterna och rättssäkerheten, kan de regionala särdragen i princip inte spela en särskilt framträdande roll i myndighetens beslutfattande. Genom den regionala strukturen i fråga om verksamhetsställena är det meningen att trygga den med tanke på uppgifterna behövliga och nyttiga lokalkännedomen samt samarbetet med referensgrupper. Avsikten är att myndigheten ska ha ett genom förordning av statsrådet fastställt verksamhetsställe i varje landskap, vilket möjliggör goda kontakter till landskapen och till övriga regionala aktörer.

I Statens tillstånds- och tillsynsmyndighets verksamhet utnyttjas elektroniska servicekanaler. Den nationella servicearkitekturen (KaPA) ställer i fråga om myndigheternas e-tjänster rand-

villkor som stegvis ska beaktas före utgången av 2018. En sektorsövergripande rikstäckande myndighet kan bygga upp elektroniska servicekanaler på ett sådant sätt att samma elektroniska plattform med lämpliga modifieringar kan utnyttjas inom olika ansvarsområden. På motsvarande sätt kan vid utvecklingen utnyttjas förfaranden som konstaterats fungera mellan olika sektorer. Kunderna får stöd i användningen av myndighetens e-tjänster samt en kanal för distanstjänster från den offentliga förvaltningens gemensamma servicepunkter.

Den rikstäckande sektorsövergripande myndigheten förbättrar möjligheterna att planera service som tillhandahålls via flera kanaler samt när det gäller samarbetet mellan förvaltningsområdena vid utnyttjandet av servicekanalerna och utvecklingen av e-tjänster. Genom samordningen av resurser och kompetens skapas förutsättningar för ökade e-tjänster och effektivare användning av dem. Från medborgarnas synpunkt kommer koncentrationen av uppgifterna till den rikstäckande myndigheten att förbättra tillgången på telefontjänster och övriga rådgivningskanaler i hela landet. Den rikstäckande myndighetens resurser och sakkunskap kan också utnyttjas i hela landet och det finns inga regionala behörighetsbegränsningar som på riksnivå hindrar att handledning ges och behörighet utövas vid kundbetjäningen på riksnivå.

Den rikstäckande sektorsövergripande myndigheten kommer från förvaltningens synpunkt att tydliggöra det statliga myndighetsfältet. I reformens inledningsskede kommer den nya myndighetsmodellen och de minnen man har om det gamla myndighetsfältet sannolikt att skapa förvirring. Efter att verksamheten stabiliserats och kännedomen om det nya systemet blivit bättre kommer den rikstäckande och sektorsövergripande myndigheten till vilken statens tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifter han koncentrerats att kunna erbjuda ett enhetligt urval av rationellt ordnade tjänster. För kunden är det lätt att bilda sig en uppfattning om och identifiera den behöriga myndigheten, vilket bidrar till upplevelsen av en smidig betjäning. En kund som uträttat ett ärende hos en sektorsövergripande rikstäckande myndighet behöver inte veta vilken regionala eller sektorbaserade myndighet som har behörighet i ärendet och hur myndigheten internt är organiserad.

Det blir lättare att hantera kundförhållanden hos en sektorsövergripande myndighet. När det är fråga om kundorienterad verksamhet är det viktigt att förstå kundens behov för att servicen ska kunna ordnas så smidigt som möjligt. En sektorsövergripande myndighet har en mycket heterogen kundkrets, vilket innebär att det med tanke på serviceproduktionen är viktigt att samla in och bevara information om kunderna på ett sätt som beaktar flera behov. Att lätta på kundens administrativa börda innebär också att tidigare erhållen information utnyttjas så fullständigt som möjligt vid uträttandet av ärenden. Den sektorsövergripande myndigheten kan producera en mångsidig beskrivning av kundkretsen och av kundernas behov. Från kundernas synpunkt är det viktigt att myndigheten känner till de regionala förhållandena och referensgrupperna. Detta underlättar också bevarandet och skapandet av nya regionala nätverk för samarbetet med kunderna. Inom en rikstäckande myndighet är kundförhållandena inte beroende av sektorgränser, utan de bevaras trots regionala förändringar i verksamheten.

Genom Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet kommer de interna processerna att förenhetligas jämfört med den nuvarande flermyndighetsmodellen och det blir möjligt att inom myndigheten reformera arbetsfördelningen på ett sätt som stödjer förenhetligandet. Genom samordningen av verksamhetsprocesserna uppnås flera syften som innebär lättnader för kunderna: tröskeln för att finna och ta i bruk bästa praxis blir lägre, tiderna för genomförande av processer kan förkortas och automatiserbara verksamhetsprocesser kan digitaliseras, vilket gör det möjligt att inrikta sakkunskapen på specialfrågor. Trots att vissa förfaranden inte som sådana i

sin helhet kan tas i bruk inom olika sektorer, kan modeller för bästa praxis dock i tillämpliga delar utnyttjas för tillsynen över olika ansvarsområden.

Koncentreringen av uppgifter till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet kommer också att öka den jämlika behandlingen av företag på olika områden. I projektet för verkställande av regeringsprogrammet inom regionförvaltningsverket (HAVI-projektet, Aluehallintovirastojen julkaisuja 1/2016) samt bland annat i Valvira normavvecklingspromemoria från augusti 2015, i Valvira externa utredning 2015 samt i den arbetsgrupps promemoria som utvecklade arbetsfördelningen och samarbetet mellan Valvira och regionförvaltningsverken från år 2014, framkom regionala skillnader i beslutspraxis. Företagen ansåg att beslutspraxis varierar. Den rikstäckande sektorsövergripande myndigheten möjliggör en enhetlig beslutspraxis på riksnivå. Detta ökar den administrativa förutsägbarheten, vilket för sin del underlättar näringslivets verksamhet. En omständighet som ökar jämlikheten är också att ärendena behandlas lika snabbt oberoende av regionen. Inom den rikstäckande myndigheten kan arbetet och behandlingen av ärenden jämnas ut på riksnivå, vilket innebär att behandlingstiderna blir enhetliga i hela landet. Detta har betydelse också för marknadens funktion när det gäller övervakade näringar, eftersom en kommensurabel tillståndsbehandling och ett rättidigt effektivt ingripande i lagstridig verksamhet är viktiga faktorer när det gäller att skapa en jämlik och proaktiv affärsmiljö.

Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet kommer att svara för genomförandet av samservice-principen. Från denna princip, som innebär att ärenden kan skötas över en disk, kan härledas flera funktioner, exempelvis digitala servicekanaler, lättillgänglig information, enkel kommunikation, tydligare myndighetsfält samt färre myndighetsbesök för uträttande av ärenden. Från näringslivets synpunkt är det viktigt att företagen får de tjänster som de behöver på ett enkelt, konsekvent och smidigt sätt. Målsättningen att ärendena ska kunna skötas över en disk är i hög grad beroende av att man kan utnyttja e-tjänster. Tillgången till tjänster kommer att förbättras i och med digitaliseringen, då företagen i allt större utsträckning kan sköta sina ärenden elektroniskt. Också företagskunder använder redan nu i en viss utsträckning elektroniska serviceformer. I och med att den nationella servicearkitekturen (KaPA) tas i bruk kan befogenheter att sköta ärenden i företagen ges personer till vilkas arbetsuppgifter det hör att representera sin arbetsgivare. Detta är särskilt viktigt i fråga om stora företag där personalen för företagets räkning svarar för uträttandet av ärenden hos myndigheter.

Den förändrade tillstånds- och tillsynskulturen kommer att väsentligen påverka den konkreta tillsynsverksamheten. Tyngdpunkten i tillsynen kommer att förskjutas i riktning mot proaktiv styrning och egentillsyn. Företagens egen roll som vid självövervakningen får en större betydelse. I och med detta kommer företagen att behöva stöd av en partner som utöver tillsynen styr organiseringen av verksamheten. Den tväradministrativa myndigheten erbjuder stöd och styrning av detta slag. Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet kommer med sina många verksamhetsställen också att ha ett regionalt perspektiv på styrningen och kunna identifiera de regionala särdragen i de funktioner som den övervakar.

Konsekvenser för social- och hälsovårdskunder och företag

Syftet med propositionen är att trygga rättssäkerheten för social- och hälsovårdens kunder på ett kundorienterat och tväradministrativt sätt samt genom att utnyttja multiprofessionell sakkunskap. Den reform av social- och hälsovården som är under beredning och inrättandet av landskapsförvaltningen i anslutning till den kan i genomförandeskedet ha en menlig inverkan

på social- och hälsovårdssystemets funktion, tillgången på service samt på social- och hälsovårdskundernas rättssäkerhet. Den rikstäckande myndigheten med sin tväradministrativa och multiprofessionella verksamhet har förutsättningar att göra en övergripande bedömning av de människors behov som behöver social- och hälsovårdstjänster samt att på riksnivå främja jämlikheten mellan social- och hälsovårdskunderna. Enhetliga tillsynsförfaranden främjar också kvaliteten på tjänsterna.

Genom gemensamma kundförhållanden är det möjligt att ta fram synergifördelar vid skapandet av kundinriktade servicehelheter. Genom det tväradministrativa förfarandet är det möjligt att snabbare upptäcka och ingripa i missförhållanden som har samband med social- och hälsovårdstjänster, om det vid utredningen av ett tillsynsärende som gäller ett annat uppgiftsområde, exempelvis undervisningsväsendet, framkommer en brist eller ett missförhållande inom social- eller hälsovården. Det är då möjligt att på myndighetens initiativ utan onödigt dröjsmål ingripa i bristen eller missförhållandet. Särskilt viktigt är det att myndigheten på eget initiativ ingriper i brister och missförhållanden inom social- och hälsovården när det är fråga om kundkategorier, exempelvis minderåriga personer, som löper risk att marginaliseras och asylsökande som inte har tillräckliga kunskaper eller färdigheter för att göra klagomål eller på annat sätt framföra sitt ärende till en tillsynsmyndighet.

En kund som är missnöjd med social- och hälsovårdsservicen behöver inte liksom för närvarande utreda om det är den regionala eller rikstäckande tillsynsmyndigheten som är behörig i hans eller hennes ärende och, om ärendet hör till den förstnämnda myndigheten, till vilken regional tillsynsmyndighet han eller hon ska vända sig. En sektorsövergripande myndighet kan emellertid från kundens synpunkt vara svårare att bilda sig en uppfattning om än en sektormyndighet. Exempelvis i betänkandet Gör det enklare! (SOU 2012:33) som utkom i Sverige 2012 görs den bedömningen att en myndighet med sektoransvar är ett bättre alternativ både från serviceproducenternas och från användarnas synpunkt. Å andra sidan har i statsrådets forskningsprojekt som utrett europeiska förvaltningsmodeller (Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 37/2016), med hänvisning också till erfarenheter som gjorts i Sverige (Statskontoret 2010, När flera blir en – om nyttan med enmyndigheter. Statskontoret 2016: Statliga myndigheters lokalisering. Ett samlat underlag.) gjorts den bedömningen att den internationella trenden i riktning mot rikstäckande myndighetsmodeller som är organiserade enligt förvaltningsområden har försvårat samarbetet mellan olika myndigheter på lokal och regional nivå. Avsikten med den föreslagna rikstäckande men sektorsövergripande myndighetsstrukturen är att avvärja den utmaning som den vertikala sektoriseringen innebär.

Eftersom den rikstäckande myndighetens resurser vid behov kan inriktas på ett ändamålsenligt sätt kan dess kunder i princip få sina ärenden snabbare behandlade än för närvarande. Det är särskilt viktigt att myndigheten på eget initiativ ingriper i brister och missförhållanden inom social- och hälsovården när det är fråga om kundkategorier i en särskilt sårbar ställning, exempelvis minderåriga personer, äldre personer, personer med funktionsnedsättning, personer som löper risk för marginalisering och asylsökande som inte har tillräckliga kunskaper eller färdigheter att göra klagomål eller att på annat sätt få sitt ärende upptaget till behandling hos en tillsynsmyndighet.

Även om man i myndighetens verksamhet lägger större vikt vid proaktiv och vägledande tillsyn, kommer till exempel sådan tung tillsyn som utförs av yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården och som kan leda till exempelvis begränsning eller indragning av yrkesrättigheter för viss tid eller permanent, fortfarande att ingå i myndighetens uppgifter. Tillsyn

som utförs av yrkesutbildade personer har en synnerligen stor betydelse när det gäller att säkerställa klient- och patientsäkerheten. Eftersom denna tillsyn innebär att man på ett avgörande sätt ingriper i de grundläggande rättigheterna bör den vara enhetlig och opartisk.

Koncentreringen av uppgifterna till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet förbättrar också jämlikheten mellan serviceproducenterna på olika områden. Den reform av social- och hälsovården som för närvarande bereds syftar till att öka den privata serviceproduktionens andel inom social- och hälsovården. Ökningen av antalet privata serviceproducenter bedöms dels skärpa konkurrensen mellan producenterna och dels öka företagens administrativa börda. I och med att antalet serviceproducenter inom social- och hälsovården ökar är det skäl att fästa större avseende vid tillsynens enhetlighet och opartiskhet. I en föränderlig produktionsmiljö är det särskilt viktigt att den myndighet som registrerar serviceproducenterna och övervakar deras verksamhet tillämpar enhetliga, opartiska och smidiga processer och metoder. Då valfriheten genomförs får dessa utmaningar en ännu centralare betydelse. Avsikten med att inrätta den föreslagna myndigheten är bland annat att förenkla förvaltningsstrukturerna samt göra det möjligt att fullt ut utnyttja digitala registreringsprocesser och på så sätt underlätta den administrativa bördan för företagen inom social- och hälsovårdssektorn.

Konsekvenser för miljösektorn

Reformen innebär att det inom statsförvaltningen blir möjligt att sköta miljöärenden över en disk. Beredningen av lagstiftning som kommer att möjliggöra detta pågår som bäst och avsikten är att en proposition om saken ska avlåtas till riksdagen under vårsessionen 2018. Samservicen innebär att miljötillstånd, tillstånd enligt vattenlagen, undantagstillstånd enligt naturvårdslagen samt miljökonsekvensärenden kan skötas hos en och samma myndighet som också tar emot tillståndsansökningar. Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet kommer att i ansökningsärenden samarbeta med andra myndigheter, exempelvis med landskapen och kommunerna. För verksamhetsidkarna består nyttan av att de inte längre i samma utsträckning som tidigare behöver sända in olika utredningar och uppgifter till myndigheterna. I många fall kommer behandlingstiden sannolikt att bli kortare. Genom den nationella servicearkitekturen kommer samservicetjänster att kunna tillhandahållas digitalt, vilket för sin del effektiviserar förfarandena.

Konsekvenser för konkurrens- och konsumentärenden

Trots att Konkurrens- och konsumentverket enligt den nuvarande modellen styr den regionala tillsynen och tolkningarna i samband med den samt utbildar regionförvaltningsverken, har den decentraliserade tillsynsmodellen inneburit en risk för dels för oenhetliga förfaranden och dels också för divergerande lagtolkningar. Integreringen av tillsynen med Konkurrens- och konsumentverkets och konsumentombudsmannens övriga tillsyn främjar enhetligheten både när det gäller tillsynspraxis och förfarandena, vilket i sin tur är ägnat att främja rättssäkerheten och ett jämlikt bemötande av näringsidkarna. Utöver enhetliga förfaranden kommer koncentringen att främja också enhetliga prioriteringar när det gäller tillsynen och även i det avseendet ett jämlikt bemötande av näringsidkarna. Genom koncentringen blir det möjligt att förnya verksamhetssätten och vid behov allokera resurser till nya tillsynsformer som har resursbrist. Reformen stärker Konkurrens- och konsumentverkets möjligheter att främja marknadens funktion och svara på de utmaningar som den föränderliga marknaden innebär för tillsynen.

4.2.2.2 Språkliga konsekvenser

Nuläge: myndigheternas språkliga ställning

Av de myndigheter som för närvarande sköter de uppgifter som ska samlas hos Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet är Valvira samt av regionförvaltningsverken Regionförvaltningsverket i Södra Finland, Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland och Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland tvåspråkiga på det sätt som avses i språklagen. Även ansvarsområdet Regionförvaltningsverkens förvaltnings- och utvecklingstjänster, som riksomfattande sköter förvaltnings- och utvecklingstjänsterna i alla regionförvaltningsverk och som organisatoriskt hör till Regionförvaltningsverket i Södra Finland, är tvåspråkigt. Av de NTM-centraler som sköter miljöuppgifter är NTM-centralen i Sydöstra Finland, NTM-centralen i Nyland och NTM-centralen i Egentliga Finland, som också har skött miljöuppgifterna i Satakunta, tvåspråkiga liksom NTM-centralen i Södra Österbotten, som också har skött miljöuppgifterna i Österbotten och Mellersta Österbotten. Av de NTM-centraler som sköter de lönegarantiärenden som man har föreslagit att ska överföras till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet är dessutom NTM-centralen i Österbotten tvåspråkig. Utvecklings- och förvaltningscentret, som sköter NTM-centralernas och arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningsuppgifter och som klassificeras som myndighet i centralförvaltningen, är likaså tvåspråkig.

Av regionförvaltningsverken är Regionförvaltningsverket i Östra Finland, Regionförvaltningsverket i Lappland och Regionförvaltningsverket i Norra Finland samt av de NTM-centraler som sköter de miljö- och lönegarantiuppgifter som överförs till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet NTM-centralen i Södra Savolax, NTM-centralen i Tavastland, NTM-centralen i Kajanaland, NTM-centralen i Mellersta Finland, NTM-centralen i Lappland, NTM-centralen i Birkaland, NTM-centralen i Norra Karelen, NTM-centralen i Norra Österbotten, NTM-centralen i Norra Savolax och NTM-centralen i Satakunta enspråkiga finskspråkiga myndigheter enligt språklagen. Det föreslås inte att sådana av NTM-centralernas uppgifter som för närvarande har organiserats i svenska servicegrupper som avses i 34 § i statsrådets förordning om närings-, trafik och miljöcentralerna ska överföras till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet.

Enligt samiska språklagen är de regionförvaltningsverk och NTM-centraler vilkas verksamhetsområde helt eller delvis omfattar Enare, Enontekis, Sodankylä och Utsjoki, och organ som är verksamma vid dem, myndigheter som den samiska språklagen ska tillämpas på. Därför har samiska språklagen tillämpats vid Regionförvaltningsverket i Lappland och NTM-centralen i Lappland samt när det gäller miljötillståndsuppgifter och arbetarskyddsuppgifter vid Regionförvaltningsverket i Norra Finland.

Språklig ställning för den nya myndighet som inrättas

Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet, som det föreslås att ska inrättas, ska ha hela landet som verksamhetsområde, om inte något annat föreskrivs. Till sin rättsliga ställning är Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet en riksomfattande myndighet som klassificeras som centralförvaltningsmyndighet och således är en tvåspråkig myndighet enligt 6 § 1 mom. 2 punkten i språklagen. Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet ska i enlighet med grundlagen och språklagen sköta sina uppgifter på de båda nationalspråken. För att de språkliga rättigheterna för dem som talar samiska inte ska försvagas när förvaltningsstrukturen ändras, föreslås det dessutom att samiska språklagen ska ändras så att Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet är en myndighet som i enlighet med 2 § i lagen samiska språklagen ska tillämpas på. Man har gått tillväga på motsvarande sätt när det gäller vissa andra myndigheter som är viktiga med tanke på medborgarnas rättssäkerhet, som har ett riksomfattande verksamhetsområde eller som har ändrats till att vara riksomfattande. Inom samernas hembygdsområde kan Statens tillstånds-

och tillsynsmyndighet ha ett sådant biträde för samiskspråkiga som avses i 27 § i samiska språklagen.

Avsikten är att Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet med tanke på de uppgifter som den ska sköta ska organiseras i fem sektorer och två enheter. Bestämmelser om sektorerna och enheterna utfärdas genom statsrådets förordning. Både sektorerna och enheterna ska vara riksomfattande funktioner och således tvåspråkiga. Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet ska ha ett verksamhetsställe i varje landskap på det finländska fastlandet. Verksamhetsställena har dock inte ett tjänste- eller verksamhetsområde som bestäms på regionala grunder och utgör alltså inte en sådan regional organisation inom Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet. Därför ska verksamhetsställena uppfylla de skyldigheter som språklagen föreskriver för tvåspråkiga statliga myndigheter.

De skyldigheter som till följd av språklagstiftningen ska uppfyllas vid skötseln av de uppgifter som hör till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet ändras inte i den föreslagna omorganisationen av myndighetsstrukturen när det gäller Valvira samt de regionförvaltningsverk och NTM-centraler som redan nu är tvåspråkiga. Dessutom ansvarar även för närvarande de myndigheter som till sin rättsliga ställning är tvåspråkiga för uppgifterna inom förvaltningstjänsterna vid alla regionförvaltningsverk och NTM-centraler. I fråga om de uppgifter som överförs till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet från tre av de nuvarande regionförvaltningsverken och tio av NTM-centralerna ändras däremot myndighetens språkliga ställning från enspråkig myndighet till tvåspråkig myndighet.

Den interna organiseringen av sektorerna och enheterna vid Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet ska ske genom en arbetsordning som fastställs av sektordirektören. En riksomfattande sektor kan i sin interna arbetsfördelning organisera sig utöver enligt funktionella grunder också vid behov regionalt, dvs. så att till exempel ansvarsområdet för en intern enhet inom en sektor som sköter till exempel inspektions- och tillsynsuppdrag eller andra uppgifter bestäms på geografiska grunder. Till den del en intern enhet inom en sektor eller enhet vid Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet genom en arbetsordning för sektorn eller enheten förordnas ett geografiskt verksamhetsområde bestäms den interna enhetens språkliga ställning enligt i 6 § 2 mom. i språklagen. I praktiken kan interna enheter av detta slag vara antingen tvåspråkiga eller enspråkigt finskspråkiga.

Specialarrangemang som tillgodoser språkliga rättigheter

För närvarande finns regionförvaltningsverkens svenskspråkiga serviceenhet för undervisningsväsendet vid Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland. Serviceenheten är separat från regionförvaltningsverkets ansvarsområden och har hela landet som sitt verksamhetsområde. Bestämmelser om serviceenheten har utfärdats genom förordning med stöd av 18 § i lagen om regionförvaltningsverken. Till serviceenhetens uppgifter hör att sköta de uppgifter inom det svenskspråkiga utbildningsväsendet och den svenskspråkiga småbarnspedagogiska verksamheten som hör till regionförvaltningsverkens ansvarsområde, med undantag för uppgifter som gäller anläggnings- och investeringsprojekt. Dessutom ska serviceenheten vara sakkunnig i sådana frågor i anslutning till biblioteksväsendet och till investeringsprojekt enligt lagen om grundläggande utbildning (628/1998), gymnasielagen (629/1998), lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998) och lagen om småbarnspedagogik (36/1973) som gäller den svenskspråkiga befolkningen, samt i sådana frågor i anslutning till utbildning och kunskande som hör till NTM-centralernas ansvarsområde och som gäller den svenskspråkiga befolkningen. Serviceenhetens personal finns vid de tvåspråkiga regionförvaltningsverkens verksamhetsställen.

Enligt 5 § 2 mom. i förslaget till lag om Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet ska Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet ha en svenskspråkig enhet inom sektorn för undervisnings- och kulturväsendet. Bestämmelser om enhetens uppgifter och behörighetsvillkoren för dess personal utfärdas genom statsrådets förordning. För att även i fortsättningen upprätthålla den nuvarande nivån på språkliga och kulturella rättigheter är avsikten att skapa en organisatorisk lösning där vissa uppgifter inom sektorn för undervisnings- och kulturväsendet organiseras på språkliga grunder till egna enheter inom sektorn. Den svenskspråkiga enheten för undervisningsväsendet ska inom sin uppgift betjäna den svenskspråkiga befolkningen i hela landet.

Bedömning av hur språkliga rättigheter tillgodoses i praktiken i den nya myndighetens verksamhet

Ur språkligt perspektiv medför samlandet av uppgifterna till en riksomfattande myndighet fördelar när de språkkunskaper som tidigare var fördelade på olika myndigheter nu kan utnyttjas riksomfattande i den nya myndighetsstrukturen. Bedömningen är att tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna förbättras särskilt när det gäller de svenskspråkiga kunder som för närvarande bor inom verksamhetsområdet för en enspråkigt finsk regional myndighet. Möjligheten att flexibelt organisera myndighetsfunktioner trots regionala gränser för verksamhetsområden skapar bättre förutsättningar än för närvarande att även beakta språkliga aspekter när funktioner organiseras. Särskilt i uppgifter vars skötsel organiseras som så kallade riksomfattande arbetsköer kan ärenden på ett naturligt sätt fördelas till sådana tjänstemän som har de bästa förutsättningarna att sköta behandlingen av ärenden också på svenska eller samiska. Även i sådana ärenden där utgångspunkten är att arbetsfördelningen av uppgifterna görs med tanke på region kan de myndighetsärenden som de kunder som talar svenska eller samiska har riksomfattande samlas på riksnivå till sådana tjänstemän som har de bästa förutsättningarna att behandla ärendena på svenska och samiska. Inom de uppgiftsområden som föreslås för Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet är faktiska besök för att uträtta ärenden mycket få, men vid behov kan man med hjälp av bland annat videokonferensteknik vid kundbetjäning utnyttja de språkkunskaper som finns hos Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet på olika håll i landet.

Även om det föreslås att det av de nuvarande regionala myndigheterna ska bildas en riksomfattande myndighet, kvarstår regionförvaltningsverkets verksamhetsställen och verksamhet inom områdena. Liksom för närvarande ska arbetsgivaren så som föreskrivs i 3 § i lagen om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda säkerställa att personalen vid Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet också i praktiken har de språkkunskaper som uppgifterna kräver. Alla arbetstagare behöver inte kunna båda språken, men uppgifterna ska organiseras så att tjänsten tryggas på de båda språken. Denna skyldighet och den faktiska förmågan att ge service också på svenska framhävs särskilt inom de områden där det även för närvarande finns en tvåspråkig regional myndighet. När uppgifterna organiseras ska det genom att ta hänsyn till språkliga synpunkter, utbildning av personalen samt genom att kräva att de personer som sköter uppgifterna har den språkkunskap som uppgifterna kräver i praktiken säkerställas att service ges på både finska och svenska. Särskilt i Österbotten, Mellersta Österbotten, Sydvästra Finland och Nyland ska Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet se till att det även i fortsättningen vid rekrytering för de inspektions- och tillsynsuppdrag och andra uppgifter som genomförs inom området också rekryteras personal med faktiska förutsättningar att även ge kunderna service på svenska. I rekryteringssituationerna ska uppmärksamhet fästas vid de faktiska språkkunskaper som den som anställs har och vid rekryteringssättet, så att det finns språkkunskaper där det behövs.

I 6 § 1 mom. i lagen om de språkkunskaper som krävs av de offentligt anställda föreskrivs det att är högskoleexamen enligt lag eller förordning behörighetsvillkor för en statlig anställning, krävs det vid tvåspråkiga myndigheter utmärkta muntliga och skriftliga kunskaper i befolkningens majoritetens språk inom myndighetens ämbetsdistrikt samt nöjaktiga muntliga och skrift-

liga kunskaper i det andra språket. Vid en enspråkig myndighet krävs utmärkta muntliga och skriftliga kunskaper i myndighetens språk samt nöjaktig förmåga att förstå det andra språket. Av de nuvarande tjänsterna vid regionförvaltningsverken är sådana där det som behörighetsvillkor förutsätts högre högskoleexamen tjänsterna som regionförvaltningsverkens överdirektörer och direktörer för ansvarsområden samt tjänsten som direktör för regionförvaltningsverkens svenskspråkiga serviceenhet för undervisningsväsendet. När det gäller de uppgifter som det föreslås att ska överföras från NTM-centralerna är tjänster av detta slag tjänsterna som direktör för ansvarsområde. I fråga om Valvira föreskrivs det att behörighetsvillkoret är högre högskoleexamen för överdirektören, direktören, förvaltningsdirektören och kunskapsdirektören. Avsikten är att vid Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet ska högre högskoleexamen krävas av generaldirektören, sektordirektörerna och enhetsdirektörerna.

I fråga om regionförvaltningsverken har det föreskrivits ett särskilt krav på språkkunskaper för personalen vid regionförvaltningsverkens svenskspråkiga serviceenhet för undervisningsväsendet. Av den personalen förutsätts utmärkta muntliga och skriftliga kunskaper i svenska samt tillfredsställande muntliga och skriftliga kunskaper i finska. Enligt 5 § 2 mom. i förslaget till lag om Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet ska genom statsrådets förordning utfärdas bestämmelser om att kravet på språkkunskaper för personalen vid den svenskspråkiga enhet för undervisningsväsendet som ska inrättas ska motsvara det nuvarande kravet.

I fortsättningen ska samer ha rätt att använda samiska i sina egna ärenden i hela Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet. I praktiken ska behandlingen av ärenden på samiska riksomfattande styras till de tjänstemän vid det nuvarande regionförvaltningsverket i Lappland som kan samiska. Vid behov utnyttjas videokonferensteknik och andra system som ger möjlighet att inom kundbetjäningen ge samisk service på distans. Dessutom kan Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet inom samernas hembygdsområde ha ett sådant biträde för samiskspråkiga som avses i 27 § i samiska språklagen.

Det bedöms att reformen av statens myndighetsstruktur inte försämrar tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna på finska, svenska och samiska vid den nya myndigheten. Språkgruppernas service på det egna språket kan inom en riksomfattande organisation förbättras genom att samla funktioner med utgångspunkt i vilka språk som används samt genom specialarrangemang för språkgrupper.

4.2.2.3 Konsekvenser för regional utveckling

Regionförvaltningsverken har inte varit myndigheter för regional utveckling. Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet kommer inte heller att i egentlig mening ha uppgifter inom regional utveckling. Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet ska trots sina riksomfattande behörigheter sköta sina uppgifter med utgångspunkt i ett regionalt nätverk av verksamhetsställen.

De regionala trepartsarbetarskyddsnämnder som för närvarande är verksamma inom ansvarsområdena för arbetarskyddet fortsätter i obestämd form sin verksamhet, vilket för sin del säkerställer även i fortsättningen att regionala synpunkter lyfts fram och att det även regionalt finns möjlighet till trepartspåverkan inom arbetarskyddsmyndighetens verksamhet.

4.2.2.4 Konsekvenser för jämställdheten och jämlikheten

Att samla statens tillstånds- och tillsynsuppdrag i en riksomfattande multiprofessionell myndighet får inga konsekvenser för den jämställdhet som avses i lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män. Genom myndighetens riksomfattande behörighet förenhetligas tillstånds- och tillsynsverksamhetens tillvägagångssätt, avgörandep Praxis, servicemodeller och servicenivå, vilket bidrar till medborgarnas jämlikhet.

4.2.3 Konsekvenser för miljön

Reformen bedöms ha indirekta konsekvenser för miljön. Att på det föreslagna sättet organisera skötseln av de uppgifter som verkställer miljölagstiftningen skapar en tydlig behörighetsfördelning mellan myndigheterna. I samband med reformen förnyas också tillvägagångssätten. Detta ger möjlighet att bättre än tidigare uppfylla skyldigheterna enligt miljölagstiftningen. I propositionen ligger tyngdpunkten på att revidera bestämmelserna om förvaltningen, vilket också i viss utsträckning återspeglas på bestämmelserna om förfaranden. Däremot kommer de materiella bestämmelser som gäller miljön inte att ändras, så propositionen kommer inte att få direkta konsekvenser för miljöns tillstånd.

4.2.4 Ekonomiska konsekvenser

Ändringarna stöder genomförandet av social- och hälsovårdsreformen samt uppnåendet av hållbarhetsmålen för landskapsreformen.

Reformen ger möjlighet att förbättra statsförvaltningens produktivitet på lång sikt, eftersom administrativ överlappning i uppgifter som för närvarande sköts av flera olika myndigheter avlägsnas samtidigt som tillvägagångssätt förenhetligas.

Direkta ändringskostnader föränleds av IKT-tjänster och påbörjande av verksamhet.

Konsekvenser för hushållen

Att omorganisera statens uppgifter på det sätt som föreslås i regeringens proposition får inga direkta ekonomiska konsekvenser för hushållen.

Konsekvenser för företagen

Hos Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet samlas i stor omfattning tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifter som utöver kommunerna och landskapen också berör företag. Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet har riksomfattande behörighet, så den kan organisera sina processer riksomfattande, tillämpa i sin verksamhet enhetlig avgörandepraxis samt inrikta resurser och utnyttja expertis flexibelt. Allt detta är positiva utvecklingsförlopp med tanke på de ekonomiska konsekvenserna för företag.

Ändringen av nuläget kommer att vara betydande, eftersom det inom social- och hälsovårdssektorn för närvarande i motsvarande uppgifter finns sju ämbetsverk med självständig behörighet, inom miljösektorn 17 och inom arbetarskyddssektorn fem. I och med att myndighetsstrukturen tättnar och funktionerna samlas ihop minskar behovet av samordning mellan myndigheterna väsentligt och det blir enklare att utveckla processerna. Resultatet av detta är att den administrativa bördan minskar, eftersom det blir lättare att hitta rätt myndighet, och när myndighetens interna processer är snabbare förkortas bl.a. behandlingstiderna för de tillstånd som krävs för näringsverksamhet. Att på riksomfattande nivå förenhetliga tillstånds- och tillsynspraxisen bedöms minska behovet av att söka ändring. När kostnaderna för transaktioner

mellan myndigheterna minskar och processerna i övrigt blir enklare och snabbare minskar också de totala kostnaderna för verksamheten, vilket för företagen direkt innebär att till exempel priserna för olika tillståndsprestationer sjunker.

De myndigheter som för närvarande sköter uppgifter som ska överföras har redan nu inom ramen för uppgifterna haft ett mycket nära samarbete såväl inom den egentliga produktionen som inom olika utvecklingsprojekt. Bedömningen är att även om positiva effekter kan förväntas särskilt på längre sikt inom tio år, så kommer också på kortare sikt inom några år positiv utveckling att ses i fråga om de ekonomiska konsekvenserna för företag.

I samband med reformen omorganiseras statens uppgifter och överförs utöver till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet också till Konkurrens- och konsumentverket, Livsmedelssäkerhetsverket, Räddningsinstitutet, inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet, Landsbygdsverket, Statskontoret och Folkpensionsanstalten. Dessa överföringar gäller uppgifter vars volym är betydligt mindre, men även i fråga om dem kan man i mindre skala fastställa i huvudsak desamma positiva ekonomiska konsekvenser för företag som de som konstateras ovan då det gäller Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet.

Konsekvenser för den offentliga ekonomin

Namnet på reformen Kommunernas uppgifter minskas och skärs ned har ändrats till Minskning av kommunernas, landskapens och hela den offentliga sektorns utgifter. I det fortsatta arbetet inom reformen fokuserar man på hur samtliga spetsprojekt och reformer stärkt de offentliga finanserna som helhet samt hur digitaliseringen kan utnyttjas fullt ut i den offentliga förvaltningen. Finansministeriet kan även bedöma ytterligare teman för att trygga att det inom reformen finns tillräckligt av åtgärder som på lång sikt stärker de offentliga finanserna. Kostnadsnyttan av åtgärderna bedöms i början av 2017 och det fattas beslut om dem vid regeringens ramförhandlingar våren 2017, så att regeringsprogrammets långsiktiga kostnadsbesparing på 1 miljard euro uppnås.

Tillsynen över social- och hälsovården, som åläggs Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet, förnyas i samband med social- och hälsovårdsreformen. Inom tillsynen över social- och hälsovården strävar man efter att proaktivt påverka kvaliteten på tjänsteproducenternas verksamhet samt klient- och patientsäkerheten. Den proaktiva och riskbaserade tillsynen stöder sparmålen för social- och hälsovårdsreformen. Tillsynen är ett viktigt stöd för såväl uppnåendet av målen för social- och hälsovårdsreformen som den styrenhet som enligt lagen om ordnande av social- och hälsovård ska inrättas vid social- och hälsovårdsministeriet. Tillsynsmyndigheterna måste kunna fungera proaktivt och reagera snabbt på förändringar i verksamhetsmiljön. Verksamheten ska ha en stark koppling till social- och hälsovårdsministeriets beredning, verkställande, uppföljning och utveckling av lagstiftning. Synergifördelarna med Institutet för hälsa och välfärd, Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet (Fimea), Strålsäkerhetscentralen (Stuk) och Arbetshälsoinstitutet, som är verksamma inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde, samt en tydlig styrning av tillsynen ökar resultaten av tillsynen. Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet kommer även att vara ett ämbetsverk inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde och att på samma sätt som de övriga ämbetsverken inom ministeriets förvaltningsområde delta i koncernsamarbetet inom förvaltningsområdet. Vid Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet kommer man att organisera tillsynsuppgiften som en egen sektor som styrs av social- och hälsovårdsministeriet.

Omkostnaderna för Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet samlas under två omkostnadsmoment. Huvuddelen av verksamhetens finansiering samlas under ett moment som i samband med beredningen av budgeten för 2019 preciseras i finansministeriets huvudtitel. Till detta moment överförs när man utgår från strukturen för statens budget för 2017 och räknar bort anslagen för regionförvaltningsverkens omkostnader (reservationsanslag 2 år) under moment 28.40.01 de anslag som överförs till landskapens allmänna moment samt till Livsmedelssäkerhetsverkets, Konkurrens- och konsumentverkets, räddningsväsendets och inrikesministeriets omkostnadsmoment. Dessutom överförs till momentet från moment 32.01.02 för närings-, trafik- och miljöcentralernas omkostnader (reservationsanslag 2 år) de anslag för omkostnader som motsvarar de uppgifter som överförs från NTM-centralerna till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet samt från moment 33.02.05 för omkostnader för Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (reservationsanslag 2 år) de anslag för omkostnader som motsvarar de uppgifter som överförs till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet. Genom överföringarna blir momentets nettoanslag år 2019 uppskattningsvis 80,4 miljoner euro. Det slutliga anslaget för 2019 preciseras vid beredningen av statens budget.

Utöver från momentet i finansministeriets huvudtitel finansieras verksamheten vid Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet också genom det moment i social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel som preciseras senare i samband med beredningen av budgeten för 2019. Från momentet finansieras också personalkostnader, resekostnader och vissa andra rätt små utgifter för arbetarskyddssektorn vid Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet. Avgörandet om de två omkostnadsmomentet är en fortsättning på det avgörande som tidigare slogs fast i samband med regionförvaltningsreformen 2010 och det säkerställer att finansierings- och styrmodellen vid Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet överensstämmer med ILO:s konvention som ratificerats av Finland och de krav som Europeiska kommissionen har uppställt för tillsynen över arbetarskyddet. Momentet motsvarar direkt moment 33.02.07 för omkostnader för regionförvaltningsmyndigheternas ansvarsområde för arbetarskyddet (reservationsanslag 2 år), vars nettoanslag enligt nivån för budgeten 2017 är 24 308 000 euro, i social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel i statens budget för 2017. .

Den föreslagna reformen förbättrar statsförvaltningens produktivitet, eftersom administrativ överlappning i uppgifter som för närvarande sköts av flera olika myndigheter avlägsnas samtidigt som tillvägagångssätt förenhetligas. Genom de gemensamma verksamhetsmodeller för tillsyn och kundstyrning som den nya strukturen ger möjlighet till samt genom andra verksamhetsmässiga förnyelser är det möjligt att uppnå besparingar. Dessa verksamhetsmässiga utvecklingsåtgärder leder på längre sikt till att kostnaderna sjunker. Samtidigt kan kostnaderna under de två år som följer direkt efter det att åtgärderna har vidtagits tillfälligt öka till följd av ändringskostnaderna, som är en engångskostnad.

De besparingar som reformen leder till är ett svar på behovet av att effektivisera verksamheten i en situation där fältet av social- och hälsovårdsaktörer som övervakas av Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet är i en brytningstid till följd av social- och hälsovårdsreformen. Antalet tjänsteproducenter som omfattas av en registreringsprocess ökar betydligt jämfört med det nuvarande antalet. Dessutom kommer antalet aktörer eller verksamhetsställen inom den privata social- och hälsovården antagligen också att öka när kundernas valfrihet ökar. Dessa utvecklingskostnader ökar arbetsvolymen vid Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet.

Statens informations- och kommunikationstekniska center (Valtori) kommer att ansvarar för produktionen av de sektoroberoende tjänster som de organisationer som överförs till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet använder. I samband med sektoroberoende tjänster används nya gemensamma tjänster som produktifierats av Valtori, t.ex. en gemensam kommunikationslösning för staten (Vyvi) samt andra gamla ämbetsverksspecifika tjänster bl.a. inom ärendehantering, dokumenthantering och rapportering. Att förenhetliga dessa medför ytterligare

kostnader, vars belopp bedöms vara litet jämfört med de sektorberoende IKT-tjänsterna. De största ändringskostnaderna bedöms uppstå till följd av att ärendehanteringssystemet behöver ändras och att användarhanteringen ändras. Dessa ändringar måste beredas redan innan reformen träder i kraft och Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet inleder sin verksamhet. Därför uppstår det kostnader redan före 2019. I statens budget för 2017 har det under moment 28.40.01 för regionförvaltningsverkens omkostnader (reservationsanslag 2 år) reserverats 200 000 euro för dessa kostnader.

När det gäller de sektorberoende tjänsterna så används separata överlappande IKT-lösningar som stöd för webbtjänster och elektronisk hantering samt för därtill hörande stödtjänster. Användningen av de ovannämnda systemen kan fortsätta i Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet för att säkerställa kontinuiteten i verksamheten. Att använda separata överlappande lösningar parallellt kräver dock att man utvecklar dataöverföringslösningarna mellan systemen. Detta leder till extra kostnader av engångsnatur vid genomförandet av dataöverföringslösningarna samt extra kostnader i fråga om driftskostnaderna för tjänsterna.

När det gäller ekonomi- och personalförvaltningens system Kieku leder inrättandet av Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet till att ett nytt system av Kieku tas i bruk. Vid de enskilda ämbetsverken har ibruktagandet av Kieku tagit cirka ett år och Statens servicecenter för ekonomi- och personalförvaltning (Palkeet) fakturerar för kostnaderna för ibruktagandet. På motsvarande sätt måste hanterings- och arkiveringssystemet för fakturor och dokument (Rondo) och resehanteringssystemet M2 införas vid Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet. Särskilt användarhanteringen i systemet M2 är arbetsdryg att skapa, eftersom systemet används av hela personalen. Dessutom ska det för Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet skapas en intern och en extern webbplats.

Utöver de direkta IKT- och systemändringskostnaderna till följd av reformen leder den också till andra direkta och indirekta kostnader särskilt åren 2017–2018 före reformen och åren 2019–2020, som är de två första verksamhetsåren vid Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet. På kort sikt inom några år orsakas direkta kostnader av bland annat planering och genomförande av ändringen, förnyelse av kommunikationsmaterial, lokaler samt andra motsvarande nödvändiga åtgärder som inrättandet av Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet kräver. Faktorer som medför kostnader på längre sikt är bl.a. den finansiering som nya elektroniska system kräver, utveckling av serviceprocesser och servicekanaler, utbildning som syftar till att förnya verksamhetsmodeller och verksamhetskulturen osv. Genom den riksomfattande behörigheten får Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet emellertid bättre möjligheter än vad de nuvarande enskilda regionförvaltningsverken och NTM-centralerna med regional behörighet har att allokera resurserna flexibelt och effektivt samt också att effektivisera och digitalisera arbetsprocesserna. Även dessa åtgärder kräver dock ovan konstaterade satsningar på utvecklingsverksamheten samt nya elektroniska system.

Ändringskostnaderna 2018–2021 uppskattas och budgeteras i samband med beredningen av planen för de offentliga finanserna 2018–2021.

4.3 Konsekvenser av egendomsöverföringar

Konsekvenser för landskapen

NTM-centralernas alla avtal om lokaler samt lösöre som har samband med de uppgifter som överförs till landskapen, rättigheter som avser ägande, innehav och användning av lös egendom samt immateriella rättigheter och tillstånd överförs i samband med reformen till landskapen. Från kommunerna samt samkommunerna överförs dessutom till de nya landskap som ska inrättas uppgiftsrelaterat lösöre, rättigheter som avser ägande, innehav och användning av

lös egendom samt immateriella rättigheter och tillstånd. Överföringarna sker kostnadsneutralt eftersom till landskapens budgetmoment med allmän täckning överförs finansiering som motsvarar de avtal och ansvar som överförs. Överföringarnas värde och funktionella betydelse är i huvudsak relativt ringa jämfört med konsekvenserna av de egendomsöverföringar som görs i samband med överföringen av uppgifter inom social- och hälsovården eller räddningsväsendet.

Det är dock värt att beakta att genom överföringen av NTM-centralernas avtal om lokaler så överförs till landskapen ett mycket stort antal avtal om lokaler. Avtal om lokaler med Senatfastigheter kan landskapen använda under en övergångsperiod fram till den 31 december 2022. Det är svårt att bedöma hur stort det faktiska behovet av dessa lokaler är i varje landskaps verksamhet, eftersom landskapets lokalcentral även från kommunerna och samkommunerna får överta förvaltningen av ett betydande antal olika lokaler. Lokalcentralen kan dock som riksomfattande gemensamt servicecenter för landskapen optimera användningen av lokaler effektivt och vid behov avstå från onödiga lokaler antingen när det avtal som har ingåtts med Senatfastigheter löper ut eller genom att separat komma överens med Senatfastigheter om att avsluta avtalen. Cirka 86 procent av värdet på årshyran enligt de hyresavtal för lokaler som utvecklings- och förvaltningscentret ingått på NTM-centralernas och arbets- och näringsbyråernas vägnar med Senatfastigheter och som överförs till landskapen är bundet till sådana avtal som kan sägas upp att upphöra senast under 2022.

Dessutom är vattenbyggnad, som överförs från NTM-centralerna till landskapen, en betydande egen helhet. I samband med arrangemang som vidtas vid reformen placeras ägandet samt upphandlingen av underhåll av vattenbyggnader (deras balansvärde 2015 var cirka 76,7 miljoner euro) hos landskapens lokalcentral. Däremot kommer reglering samt hantering av översvämningensrisker som en del av de uppgifter som gäller vattendrag att placeras hos landskapen liksom rollen som tillståndshavare. Av landskapens lokalcentral, som äger byggnaderna och som av landskapen tar ut hyra för varje byggnad, får landskapen genom hyresavtal tillgång till de byggnader som uppgifterna förutsätter.

Konsekvenser för Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet

Från NTM-centralerna överförs till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet avtal och immateriella rättigheter av ringa värde. Likaså överförs till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet egendom från Valvira. Dessutom överförs till regionförvaltningsverkens balansräkning en del av statens nationalförmögenhet, eftersom uppgiften att fatta beslut om och förvalta de områden som anskaffats för naturskyddsändamål överförs vid reformen till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet.

Konsekvenser för statens andra ämbetsverk

Eftersom de helheter av uppgifter som från regionförvaltningsverken överförs till landskapen och statliga myndigheter är relativt små och den personal som utför uppgifterna är decentraliserad över regionförvaltningsverkens hela arbetsfält på 12 olika verksamhetsställen, överförs inte avtalen om lokaler från regionförvaltningsverken till landskapen eller statens myndigheter i samband med reformen. Regionförvaltningsverkens hyresavtal överförs sålunda i sin helhet till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet.

I regel överförs de uppgifter som vid reformen övergår från NTM-centralerna till de andra statliga ämbetsverken inte genom denna regeringsproposition.

Konsekvenser för kommunerna och samkommunerna

Det lösöre, de rättigheter som gäller ägande, den förvaltning och användning av lös egendom samt de immateriella rättigheter och tillstånd, vilka tillsammans med uppgifterna överförs från kommunerna och samkommunerna till landskapen, har ett värde som är relativt litet.

4.4 Konsekvenser för personalen

Landskapsreformen är en betydande administrativ och funktionell reform med omfattande konsekvenser för personalen i kommunerna, samkommunerna och statens regionalförvaltning. Landskapsreformen och social- och hälsovårdsreformen innebär tillsammans omfattande organisatoriska förändringar och förändringar när det gäller sätten att ordna tjänster. Förändringarna leder till en ny arbetsgivare för totalt cirka 217 000 personer. Med utgångspunkt i de föreslagna bestämmelserna i denna regeringsproposition överförs från kommunerna och samkommunerna till landskapen sammanlagt cirka 2 230 personer, från staten till landskapen sammanlagt cirka 1 465 personer räknat i årsverken och inom staten sammanlagt cirka 2 000 personer räknat i årsverken. Eftersom utgångspunkten i landskapsreformen är verksamhetsområden som bygger på de nuvarande landskapen, leder reformen delvis till förändringar av personalens verksamhetsställen och verksamhetsområden. Även personalens uppgifter kan komma att ändra.

Personalminskningar med anledning av landskapsreformen eftersträvas inte. Indirekt leder reformen dock till att personalen minskar då man strävar efter att effektivisera uppgifterna i landskapen. Landskapsreformen och dess funktionella och organisatoriska förändringar samt utvecklingen av tillvägagångssätten är metoder att effektivisera skötseln av uppgifterna. Vid landskapsreformen bör man sträva efter att genomföra ändringarna av antalet anställda så kontrollerat som möjligt genom naturlig avgång.

Den personal som anställs hos landskapen fördelas mellan landskapen samt de sammanslutningar som ingår i en landskapskoncern eller som landskapen har bestämmande inflytande i. En del av personalen kommer först att övergå till landskapen och därifrån vidare till de ovan nämnda andra nya organisationerna. De lösningar som preciseras senare avseende landskapens riksomfattande servicecenter samt bolagiseringsskyldighet och de uppgifter som sköts inom ramen för landskapens samarbete kommer att påverka vilken den slutliga arbetsgivaren för varje anställd som överförs blir. Lösningarna avgör till exempel hur mycket personal som kommer att övergå till de sammanslutningar som ingår i en landskapskoncern eller som landskapen har bestämmande inflytande i eller till andra bolag eller sammanslutningar.

Förändringen förutsätter att personalens kunskaper utvecklas till att motsvara den nya verksamhetsmiljön samt eventuella nya uppgifter och tillvägagångssätt. Ändringen erbjuder personalen samtidigt också möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin expertis samt att avancera i karriären. För organisationerna skapar ändringen möjligheter att utnyttja personalens kunskaper på ett nytt sätt.

Konsekvenser för den personal som övergår från kommunerna, samkommunerna och staten till landskapen

Den personal som övergår från kommunerna och samkommunerna till landskapen

Det föreslås att organiseringsansvaret för de kommun- och samkommunsuppgifter som avses i 3 § i förslaget till lag om införande överförs till landskapen vid landskapsreformen. Dessa uppgifter är lantbruksförvaltningens och jordbrukarstödens administrationsuppgifter, kommunernas uppgifter inom miljö- och hälsoskyddet, vissa uppgifter enligt veterinärvårdslagen samt landskapsförbundens uppgifter. Den personal som i kommunerna och samkommunerna sköter de uppgifter som överförs ska i enlighet med principen om överlåtelse av rörelse anställas hos

det landskap eller den sammanslutning som ingår i en landskapskoncern eller som landskapen har bestämmande inflytande i dit personens uppgifter överförs vid landskapsreformen. Från kommunerna och samkommunerna övergår till landskapen totalt cirka 5 814 personer. Av dessa övergår cirka 2 230 personer med stöd av de föreslagna bestämmelserna i denna regeringsproposition och cirka 3 584 personer med stöd av de föreslagna bestämmelserna i den regeringsproposition som bereds av social- och hälsovårdsministeriet och som gäller överföringen av kommunernas uppgifter i fråga om avbytare för lantbruksföretagare och pålsdjursuppfödare (RP xx/2017 rd). Arbetskraftskostnaderna för den personal som anställs hos landskapen beräknas bli cirka 274 miljoner euro om året. Av detta belopp utgör andelen arbetskraftskostnader för den personal som med stöd av denna regeringsproposition övergår cirka 105 miljoner euro. Det totala beloppet är cirka 2,5 procent av alla arbetskraftskostnader, som är sammanlagt cirka 11 miljarder euro, för den personal som i samband med social- och hälsovårds- och landskapsreformen övergår från alla kommuner och samkommuner till landskapen.

Miljö- och hälsoskydd

År 2015 arbetade 491 veterinärer, som alla var anställda i tjänsteförhållande, inom kommunernas miljö- och hälsoskydd. Inom miljö- och hälsoskyddet fanns det totalt 453 kommunala hälsoinspektörer. Av dem var 97 procent anställda i tjänsteförhållande och 3 procent i arbetsavtalsförhållande. Av personalen inom miljö- och hälsoskyddet övergår totalt uppskattningsvis 1 314 personer till att vara anställda hos landskapen.

När hela miljö- och hälsoskyddet sköts som en uppgift inom landskapet ger det möjlighet till effektiv tillsyn av hög kvalitet. Att förena de knappa resurserna inom regionalförvaltningen och lokalförvaltningen förväntas resultera i synergifördelar och resursbesparingar. Även upprätthållandet av den nationella beredskapen för djursjukdomar och beredskapsupplag, sjukdomsbekämpningen samt ordnandet av jour med tanke på akuta uppdrag inom tillsynen över djurskydd och djursjukdomar går att genomföra som landskapsverksamhet.

Genom reformen förbättras personalens möjlighet att specialisera sig och organisera skötseln av uppgifterna på ett ändamålsenligt sätt. Särskilt tillsynen över djurs hälsa och välbefinnande har skötts med mycket små resurser, cirka ett årsverke per samarbetsområde. Att överföra uppgifterna till landskapsnivån förbättrar möjligheterna att styra resurserna dit där de mest behövs. Svåra fall kan skötas som ett samarbete mellan flera personer. Tillsynen över djurs hälsa och välbefinnande har skötts på uppdrag av staten och att söka ersättning och fakturera kunder har varit komplicerat. Nu överförs uppgifterna helt till landskapen, varvid faktureringsprocessen kan göras smidigare och kopplas ihop med andra motsvarande processer. Regionförvaltningsverken och NTM-centralerna har utfört liknande tillsynsarbete. När tre olika myndigheters resurser slås samman är det möjligt att effektivisera arbetet och hitta möjligheter att spara.

Att sköta hela miljö- och hälsoskyddet som en landskapsuppgift ger möjlighet till effektiv tillsyn av hög kvalitet och ger goda möjligheter att omorganisera och utveckla verksamheten. När beslutsfattandet ligger långt från den lokala nivån finns det risk för att myndighetsverksamheten blir stel och byråkratiskt. Att förena de knappa resurserna inom regionalförvaltningen och lokalförvaltningen förväntas resultera i synergifördelar och resursbesparingar.

Till följd av den föreslagna ändringen kommer antalet verksamhetsställen att minska och det sker omplacering av personalen vid dem. Inspektionsresorna blir längre. Samarbetsområdena sträcker sig över flera landskap och personalen flyttar antagligen till det landskap dit ansvarskommunen hör, även om det inte motsvarar enhetens verksamhetsområde. Detta kan leda till problem med för mycket resurser på vissa orter och för små resurser på andra. Stödtjänsterna kan centraliseras bättre i fortsättningen. Större enheter ger bättre möjligheter till att utnyttja

forskningsdata, att använda informationsledning och att utveckla myndighetsverksamheten så att den får mer genomslagskraft och blir enhetligare.

Administrationsuppgifter i fråga om lantbruksförvaltningen och jordbrukarstöd

Av den personal som arbetar med administrationsuppgifter i fråga om lantbruksförvaltningen och jordbrukarstöden övergår uppskattningsvis 280 personer till landskapen. År 2015 var 95 procent av personalen anställda i tjänsteförhållande och 5 procent anställda i arbetsavtalsförhållande.

I samband med reformen övergår de personer som i kommunerna och NTM-centralerna sköter uppgifter inom jordbrukarstödsförvaltningen till landskapen. Syftet med att övergå från en fyrstegsförvaltning till en trestegsförvaltning och att koncentrera jordbrukarstödsförvaltningens personal hos landskapen är att sköta uppgifterna effektivare och med större genomslagskraft nära kunden. Dessutom kan man inom ramen för arbetsuppgifternas specialkrav bättre kombinera helheter av uppgifter. Jordbrukarstödsförvaltningens uppgifter ska även i fortsättningen vara uppgifter som hör till uppgiften som utbetalande organ. När det gäller skötseln av dessa uppgifter kommer Landsbygdsverket att ingå avtal om skötsel av uppgifter som utbetalande organ med landskapen.

Landskapsförbunden

Vid landskapsreformen föreslås det att landskapsförbundens uppgifter överförs till landskapen. Efter överföringen av uppgifterna ska medlemskommunerna lägga ned de nuvarande landskapsförbunden, som är uppbyggda som samkommuner. Landskapsförbunden har en personal på uppskattningsvis 636 personer, som i sin helhet kommer att anställas vid de nya landskapen. Av landskapsförbundens personal är 43 procent anställda i tjänsteförhållande och 57 procent i arbetsavtalsförhållande.

Den personal som övergår från staten till landskapen

Ansvar för att organisera de uppgifter som avses i 3 § i förslaget till lag om införande och som sköts av NTM-centralerna, utvecklings- och förvaltningscentret och regionförvaltningsverken samt för till uppgifterna hörande stödtjänster överförs från de ovan nämnda statliga ämbetsverken till landskapen. När statens myndigheter inte längre har organiseringsansvar för dessa uppgifter övergår också den personal som sköter uppgifterna vid statens ämbetsverk, Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning (Palkeet) och Statens informations- och kommunikationstekniska center (Valtori) till landskapen eller de sammanslutningar som ingår i en landskapskoncern eller som landskapen har bestämmande inflytande i.

NTM-centralerna, utvecklings- och förvaltningscentret och regionförvaltningsverken läggs ned, och enligt de bestämmelser som föreslås i denna regeringsproposition övergår personalen, som motsvarar totalt 1 420 årsverken, från de nämnda ämbetsverken till landskapen. Arbetskraftskostnaderna för den personal som övergår beräknas vara totalt cirka 79 miljoner euro om året. Detta är sammanlagt cirka 30 procent av arbetskraftskostnaderna på totalt cirka 256 miljoner euro för den personal som med stöd av regeringens olika propositioner övergår från staten till landskapen.

Från Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning övergår till landskapen en personal som har tillhandahållit de ämbetsverk som läggs ned stödtjänster inom ekonomi- och personalförvaltningen och som sammanlagt motsvarar cirka 45 årsverken. Från Statens informations- och kommunikationstekniska center övergår den personal som har tillhandahållit de ämbetsverk som läggs ned stödtjänster inom grundläggande informationsteknik.

Utöver den personal som har nämnts kommer med stöd av de bestämmelser som föreslås i regeringspropositionen med förslag till lag om regionutveckling och tillväxttjänster (RP xx/2017 rd) hela personalen vid arbets- och näringsbyråerna (cirka 2 560 årsverken) samt en knapp fjärdedel av NTM-centralernas personal (cirka 470 årsverken) och enligt en preliminär uppskattning knappt hälften av personalen vid utvecklings- och förvaltningscentret (cirka 215 årsverken) att övergå till landskapen. Dessutom övergår enligt de föreslagna bestämmelserna i de regeringspropositioner med förslag till landsvägslag (RP xx/2017 rd), lag om enskilda vägar (RP xx/2017 rd) och lag om ändring av transportbalken som bereds av kommunikationsministeriet en knapp fjärdedel av NTM-centralernas (cirka 440 årsverken) och enligt en preliminär uppskattning cirka 5 procent av utvecklings- och förvaltningscentrets (cirka 30 årsverken) personal till landskapen.

Nedan redogörs för den personal som enligt de föreslagna bestämmelserna i denna regeringsproposition övergår från statens ämbetsverk till landskapen.

Från NTM-centralerna övergår till landskapen en personal som motsvarar cirka 1 100 årsverken och som sköter följande uppgifter: landsbygdsutveckling och jordbruksstödsförvaltning, livsmedelssäkerhet och kvalitet, växtproduktion samt djurs hälsa och välbefinnande, vattenhushållning, fiskerihushållning, vatten- och havsskydd samt vatten- och havsvård, havsplaner, områdesanvändning och byggande, vård av kulturmiljön och rekreativ användning av naturen, uppgifter enligt terrängtrafiklag samt planeringen och ordnande av skärgårdstrafik. De personer som övergår från NTM-centralerna är med undantag för några enstaka personer anställda i tjänsteförhållande. Andelen visstidsanställda av den personal som övergår är uppskattningsvis mindre än 10 procent.

Av personalen vid utvecklings- och förvaltningscentret övergår till landskapen enligt en preliminär uppskattning ett antal som motsvarar cirka 220 årsverken och av dem ska enligt nuvarande information om beredningen av servicecenter cirka 90 procent placeras vid landskapens riksomfattande servicecenterkonsortier. Antalet preciseras när beredningen framskrider. Den personal som övergår har skött expert- och stödtjänstuppgifter inom bl.a. ekonomi- och personalförvaltning, informationsförvaltning, ärendehantering och kommunikation, prognostiserings- och betalningsuppgifter samt verksamhetsutveckling. Alla personer som övergår är anställda i tjänsteförhållande. Andelen visstidsanställda av den personal som övergår är uppskattningsvis mindre än 5 procent.

Från regionförvaltningsverken övergår till landskapen en personal som motsvarar cirka 100 årsverken och som sköter uppgifter inom den regionala alkoholövervakningen och det förebyggande alkohol- och drogarbetet, uppgifter inom de regionala delegationerna för romska ärenden och förvaltningen för romska ärenden samt anknytande stödtjänster. Av den personal som sköter uppgifter med anknytning till livsmedelssäkerhet och djurs hälsa och välbefinnande övergår ett antal som motsvarar 38 årsverken till landskapen och de återstående 15 årsverken till Evira. Vid regionförvaltningsverken finns det inte personal som är anställd i arbetsavtalsförhållande. Andelen visstidsanställda av den personal som övergår från regionförvaltningsverken till landskapen är uppskattningsvis cirka 10 procent.

Den ovan presenterade informationen bygger på en utredning om de årsverken och anslag som vid landskapsreformen överförs från statens ämbetsverk. Utredningen gjordes av ansvarsområdet för regionförvaltningsverkens förvaltnings- och utvecklingstjänster och utvecklings- och förvaltningscentret. Informationen om NTM-centralerna och utvecklings- och förvaltningscentret har fått ur arbetstidskontrollen 2015 och om regionförvaltningsverken ur arbetstidskontrollen 2016 och kommer att ändras under de kommande åren bland annat på grund av pensioneringar och utvecklingen av de anslag som ämbetsverken anvisas.

Från Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning övergår en personal som motsvarar cirka 45 årsverken och som sköter uppgifter inom regionförvaltningens handläggning av utgifter, betalningsrörelse, handläggning av inkomster, bokföring, personaltjänster och resor samt uppgifter inom stöd för och upprätthållande av regionförvaltningens system. Informationen bygger på en utredning som utförts av Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning. De personer som övergår är anställda i tjänsteförhållande och arbetar i S:t Michel och Tavastehus.

Inom ramarna för statsfinanserna riktas det mot alla de statliga ämbetsverk som är föremål för ändringar sparkrav. I statens budget minskar finansieringen av de uppgifter som överförs med cirka en fjärdedel från 2015 till 2019. Den minskade finansieringen beror i huvudsak på minskningar av verksamhetsutgifterna som har fastställts i regeringsprogrammet och i planen för de offentliga finanserna. På grund av det stora spartrycket på förvaltningsuppgifter minskas särskilt antalet anställda vid utvecklings- och förvaltningscentret från nivån 2015 med cirka 89 årsverken fram till 2019.

Uppgiften för landskapets temporära beredningsorgan är att i samarbete med de ämbetsverk från vilka uppgifter och den personal som sköter dessa uppgifter ska överföras till landskapskoncernen utreda vilka som överförs och bereda för landskapsfullmäktige förslag till en plan för överföring av personalen och till avtal om överföring av personalen. Landskapens temporära förvaltning och statens ämbetsverk ska i god tid före den 31 december 2018 utreda det exakta antalet årsverken för de uppgifter som överförs.

Den personal som sköter de centraliserade uppgifter som överförs från staten till landskapen

De nuvarande ämbetsverkens regionala indelning följer inte till alla delar landskapsindelningen. När det gäller NTM-centralerna finns det inom områdena för NTM-centralen i Tavastland, NTM-centralen i Sydöstra Finland och NTM-centralen i Österbotten två landskap. På motsvarande sätt består regionförvaltningsverkenas verksamhetsområden med undantag för Regionförvaltningsverket i Lappland av flera landskap. Verksamhetsområdet för uppgifterna vid utvecklings- och förvaltningscentret är hela landet. Vid NTM-centralerna och regionförvaltningsverken finns det dessutom många centraliserade funktioner där de anställda för närvarande utför uppdrag för flera olika NTM-centraler eller regionförvaltningsverk. Skötseln av uppgifterna är ofta inte organiserad utifrån områdesindelningen.

Vid NTM-centralerna sköts uppgifter inom fiskerihushållningen samt uppgifter med anknytning till beviljande av stöd från Europeiska havs- och fiskerifonden genom en arbetsinsats på totalt 53 årsverken centraliserat vid NTM-centralerna i Egentliga Finland (7 landskap), Norra Savolax (6 landskap) och Lappland (3 landskap). Vid NTM-centralen i Egentliga Finland sköts dessa uppgifter av en personal som finns i Åbo (10 personer), Helsingfors (5 personer), Kouvola (4 personer) och Vasa (8 personer). Den personal som sköter dessa uppgifter vid NTM-centralen i Norra Savolax finns i Kuopio (3 personer), Tavastehus (3 personer), Joensuu (3 personer), Jyväskylä (4 personer), S:t Michel (2 personer) och Tammerfors (1 person). Den personal som sköter dessa uppgifter vid NTM-centralen i Lappland finns i Rovaniemi (6 personer) och Kajana (3 personer).

NTM-centralen i Egentliga Finland har som riksomfattande centraliseringsuppgift att också sköta systemet för försäkringsstöd för fiske, att övervaka att bestämmelserna om gemensam fiskepolitik följs samt att samordna beviljandet av stöd enligt Europeiska havs- och fiskerifonden och att sköta vissa andra fondrelaterade verkställande uppgifter. Uppgifterna sköts av två personer i Helsingfors.

De uppgifter inom ansvarsområdet för näringar, arbetskraft och kompetens som finns vid enheterna på landsbygden och som överförs till landskapen sköts av tre NTM-centraler genom en arbetsinsats på totalt 97 årsverken (verksamhetsutgifter). Vid NTM-centralen i Tavastland arbetar 16 personer i Tavastehus och 11 personer i Lahtis med dessa uppgifter. Vid NTM-centralen i Sydöstra Finland arbetar 20 personer i Kouvola med motsvarande uppgifter och 2 personer i Villmanstrand samt vid NTM-centralen i Österbotten 13 personer i Karleby och 40 personer i Vasa. Fördelningen av uppgifterna till olika landskap kräver sannolikt att personalen flyttar.

NTM-centralernas ansvarsområde för miljö och naturresurser (miljöansvarsområdet) finns vid 13 NTM-centraler. Fyra NTM-centraler (Södra Österbotten, Tavastland, Sydöstra Finland och Egentliga Finland) sköter ansvarsområdes uppgifter inom flera landskap. Enligt en preliminär uppskattning har för närvarande NTM-centralen i Södra Österbotten 26 personer i Seinäjoki, 19 personer i Karleby och 15 personer i Vasa som sköter de uppgifter som överförs till landskapen. Utöver dessa personer sköter NTM-centralen i Södra Österbotten riksomfattande uppgifter genom en arbetsinsats på cirka 7 årsverken. Vid NTM-centralen i Tavastland arbetar 33 personer i Tavastehus och 14 i Lahtis och vid NTM-centralen i Sydöstra Finland 23 personer i Kouvola och 1 person i Villmanstrand. Vid NTM-centralen i Egentliga Finland arbetar 22 personer i Åbo och 11 personer i Björneborg.

När det gäller vattenhushållningsuppgifter inom vattendragsrelaterat samarbete sköter miljöansvarsområdet vid NTM-centralerna uppgifter som inte följer NTM-centralernas gränser och som anknyter till styrningen av användningen av vattendrag och till restaureringen av utbyggda vatten. Samarbetet har organiserats genom resultatstyrning, och centralisering som kräver särskild behörighet har fastställts genom statsrådets förordning om närings-, trafik- och miljöcentralerna (1392/2014) eller speciallagstiftning. Dessa separat centraliserade uppgifter är centraliseringen av dammsäkerhetstillsyn och dammsäkerhetsexperttjänster till NTM-centralen i Kajaland, centraliseringen av sakkunnigtjänster som gäller restaurering av vattendrag där det utförts vattenbyggnadsarbeten till NTM-centralen i Norra Österbotten samt centraliseringen av sakkunnigtjänster som gäller hantering av vattenhushållningen för åkrar, marktorrläggning och dikning till NTM-centralen i Södra Österbotten. Samordningen av hanteringen av vattendrags översvämningsrisker har vattendragsvis ålagts NTM-centralerna i Egentliga Finland, Tavastland, Sydöstra Finland och Norra Österbotten. Verkställande uppgifter i fråga om gränsvattendragssamarbete sköts i huvudsak av NMT-centralerna i Sydöstra Finland och Lappland. I skötseln av vattenhushållnings- och fiskerihushållningsuppgifter ingår uppgifter som gäller ägande, underhåll och grundlig förbättring av vattenbyggnader som är i NTM-centralernas besittning. Underhållet av vattenstrukturer och därtill hörande uppgifter har koncentrerats hos NTM-centralen i Södra Österbotten. I det vattendragsområdesvisa samarbetet hänför sig en arbetsinsats på totalt 166 årsverken till den riksomfattande skötseln av vattendragsuppgifter. Av dessa årsverken utförs 44 årsverken med hjälp av separata anslag.

Av verksamhetsutgifterna utgör sammanlagt 406 årsverken uppgifter som överförs från miljöansvarsområdet till landskapen. Miljöansvarsområdets personal finns för närvarande i huvudsak vid NTM-centralernas verksamhetsställen. Ansvarsområdet har personal även i Tavastehus, Karleby och Villmanstrand.

Största delen av de utvecklings- och förvaltningsuppgifter vid NTM-centralerna och arbets- och näringsbyråerna som utvecklings- och förvaltningscentret utför centraliserat överförs i samband med landskapsreformen till landskapens servicecenter eller deras dotterbolag eller delinnehavsbolag. Den personal som sköter dessa utvecklings- och förvaltningsuppgifter finns vid NTM-centralernas alla verksamhetsställen och vid vissa av arbets- och näringsbyråernas verksamhetsställen. Vid beredningen av servicecentralerna är den grundläggande principen att personalen kan fortsätta att arbeta på den nuvarande orten.

I fråga om regionförvaltningsverken omfattar verksamheten vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland landskapen Nyland, Egentliga Tavastland, Päijänne-Tavastland, Kymmenedalen och Södra Karelen, Regionförvaltningsverket i Östra Finland landskapen Södra Savolax, Norra Savolax och Norra Karelen, Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland landskapen Egentliga Finland och Satakunta, Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland landskapen Birkaland, Mellersta Finland, Södra Österbotten, Mellersta Österbotten och Österbotten samt Regionförvaltningsverket i Norra Finland landskapen Norra Österbotten och Kajanaland. De uppgifter som överförs från Regionförvaltningsverket i Lappland till landskapet gäller i regel endast landskapet Lappland.

Uppgifter inom miljö- och hälsoskyddet sköts över landskapsgränserna av Regionförvaltningsverket i Södra Finland med en arbetsinsats på cirka elva årsverken vid verksamhetsställen i Tavastehus (fyra årsverken), Helsingfors (fem årsverken) och Kouvola (två årsverken). Vid Regionförvaltningsverket i Östra Finland utgör arbetsinsatsen inom miljö- och hälsoskyddet sammanlagt cirka sju årsverken, av vilka 5,5 årsverken hänför sig till uppgifter över landskapsgränserna. Det finns anställda i S:t Michel (två årsverken), Kuopio (två årsverken) och Joensuu (tre årsverken). Vid Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland sköter verksamhetsstället i Åbo uppgifter inom miljö- och hälsoskyddet över landskapsgränserna och arbetsinsatsen är cirka nio årsverken. Vid Regionförvaltningsverket i Norra Finland sköter verksamhetsstället i Uleåborg uppgifter inom miljö- och hälsoskyddet och livsmedelsövervakningen över landskapsgränserna med en arbetsinsats som motsvarar en arbetsinsats på totalt cirka tio årsverken.

Vid Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland innebär substansuppgifterna inom miljö- och hälsoskyddet en arbetsinsats på totalt cirka tio årsverken, av vilka två årsverken utförs i Birkaland, två årsverken i Mellersta Finland, tre årsverken i Södra Österbotten, ett årsverke i Mellersta Österbotten och två årsverken i Österbotten. Dessutom sköts sekreteraruppgifter med en arbetsinsats på totalt cirka tre årsverken. Vid behov sköts uppgifter inom miljö- och hälsoskyddet inom regionförvaltningsverkets hela verksamhetsområde, men uppgifterna har också delats in i primära och sekundära ansvarsområden, så att verksamheten finns så nära tjänstemannens placeringsplats som möjligt och inspektionsresorna är korta. Vissa uppgifter har centraliserats så att de sköts inom landskapets hela verksamhetsområde av en tjänsteman. Vid både Regionförvaltningsverket i Södra Finland och Regionförvaltningsverket i Östra Finland hänför sig en arbetsinsats på ett årsverke till romska frågor och verksamheten omfattar i bägge fallen regionförvaltningsverkets hela verksamhetsområde. Personalen vid Regionförvaltningsverket i Östra Finland arbetar i S:t Michel. Vid Regionförvaltningsverket i Norra Finland sköts uppgifterna inom romska frågor samt främjande av välfärd och hälsa över landskapsgränserna med en arbetsinsats på totalt två årsverken av verksamhetsstället i Uleåborg. Vid Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland sköter verksamhetsstället i Åbo romska frågor över landskapsgränserna med en arbetsinsats på ett årsverke liksom uppgifter inom främjande av välfärd och hälsa med en arbetsinsats på ett årsverke. Det är Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland som i huvudsak också sköter romska frågor inom verksamhetsområdet för Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland.

Uppgifterna i anknytning till laglighetsövervakningen av renskötsel samt uppgifterna inom övervakningen av renslakterier har riksomfattande centraliserats till Regionförvaltningsverket i Lappland. Uppgiften sköts med en arbetsinsats på cirka 0,5 årsverken.

En del av de uppgifter som för närvarande sköts centraliserat vid NTM-centralerna och regionförvaltningsverken kommer i fortsättningen att delas upp så att de sköts av olika landskap. I vissa uppgifter finns det sannolikt dock behov av att ordna att uppgiften sköts antingen inom ett område som är större än ett landskap eller centraliserat i ett visst landskap för att säkerställa ändamålsenlig och ekonomisk skötsel eller tillräckligt kunnande. Landskapen kan besluta att

samla sina uppgifter på ett sätt som avviker från det nuvarande. Lösningar som samlar uppgifterna eller som upplöser nuvarande samlande strukturer kan inverka i betydande utsträckning på personalens uppgifter, lön och eventuellt på personalens arbetsort. Närmare personalkonsekvenser klarnar till denna del sannolikt tidigast 2018 när besluten om samlande fattas.

Den riktlinje som utgör utgångspunkten för beredningen av landskapsreformen är dock att man vid omorganisationen av uppgifter ska minimera förflyttning av personal från en ort till en annan. Landskapen kan utnyttja till exempel de frivilliga samarbetsformer som föreskrivs i 8 kap. i landskapslagen för att uppnå målen. Landskapen kan bland annat inrätta gemensamma tjänster eller avtala om att uppgiften ska skötas av en tjänsteinnehavare i ett annat landskap. Landskapen kan också avtala om att producera tjänster tillsammans eller genom en modell med ett ansvarigt landskap, så att något landskap sköter uppgiften för ett eller flera landskapsräkning. Ett sätt att uppnå målet kan också vara att personalen oberoende av landskapsgränserna med hjälp av olika distansarbets- eller lokalarrangemang fortsätter att arbeta på den ort där de arbetar för närvarande. *Ställningen för den personal som övergår till landskapen*

God personalpolitik ska iakttas i reformen. En lyckad förändringsledning förutsätter öppenhet och att personalen ges möjlighet att medverka i genomförandet av reformen. Vid genomförandet av reformen ska personalens tillgång till information och möjligheter att påverka säkerställas.

Enligt propositionen ska vid landskapsreformen överföringen av personal till landskapen och sammanslutningar som ingår i en landskapskoncern eller som landskapen har bestämmande inflytande i betraktas som överlåtelse av rörelse. I fråga om den personal som övergår från kommunerna ska bestämmelserna om överlåtelse av rörelse i arbetsavtalslagen och lagen om kommunala tjänsteinnehavare och i fråga om den personal som övergår från staten statstjänstemannalagen och arbetsavtalslagen tillämpas på alla ändringar som innebär byte av arbetsgivare i samband med reformen, oberoende av om de kännetecknas för överlåtelse av rörelse som föreskrivs i de nämnda lagarna föreligger eller inte. Om personen först anställs hos ett landskap och sedan förflyttas till ett samfund som ingår i en landskapskoncern eller som kontrolleras av landskap, ska bestämmelserna om överlåtelse av rörelse i lagen om införande tillämpas på personalförflyttningar som görs före utgången av 2020. Vid personalförflyttningar efter detta ska de gällande lagarnas bestämmelser om överlåtelse av rörelse följas.

Personalen anställs hos det landskap eller hos det samfund som ingår i en landskapskoncern eller som kontrolleras av landskap till vilket minst hälften av den anställdas faktiska uppgifter överförs.

De anställda övergår som så kallade gamla anställda och behåller de rättigheter och skyldigheter som de har i arbetsavtals- eller tjänsteförhållandet vid tidpunkten för överföringen. Den nya arbetsgivaren har skyldighet att fram till utgången av avtalsperioden följa bestämmelserna i det arbets- eller tjänstekollektivavtal som gäller vid tidpunkten för överlåtelsen och som var bindande för den tidigare arbetsgivaren. Efter att avtalsperioden har löpt ut övergår man till att tillämpa ett nytt arbets- och tjänstekollektivavtal som är bindande för arbetsgivaren. Lönekonsekvenserna och övriga konsekvenser för anställningsförhållanden beror delvis på nivån på det avtal som tillämpas.

Överlåtelse av rörelse är inte i sig en grund för att ändra villkoren i ett anställningsförhållande. Personalens uppgifter kan ändra när de uppgifter som överförs kombineras på ett nytt sätt till en helhet. De förändrade uppgifterna kan också få konsekvenser för lönen.

De som är anställda i ett tjänsteförhållande för viss tid övergår vid överlåtelsen av rörelse till att vara anställda hos den nya arbetsgivaren den tid tjänsteförhållandet för viss tid varar. En stor del av tjänsteförhållandena för viss tid upphör förmodligen vid utgången av 2018.

Anställda som har tagit familjeledigt från sin anställning hos den tidigare arbetsgivaren ska hos den nya arbetsgivaren ha rätt att återvända i första hand till sitt tidigare arbete.

Det har föreslagits att tillämpningsområdet för lagstiftningen om kommunala tjänsteförhållanden ska utvidgas till att också gälla landskapets personal. Alltså kommer statsanställda att börja omfattas av den nya lagstiftningen om tjänsteförhållanden. En del av de statsanställda kommer att anställas i arbetsavtalsförhållanden och att omfattas av lagstiftningen om arbetsavtalsförhållanden. Om överföringen sker till ett samfund som ingår i en landskapskoncern eller som kontrolleras av landskap, blir tjänstemannen anställd i ett arbetsavtalsförhållande.

Det har föreslagits att landskapens intressebevakning för arbetsgivare ska ordnas så att Kommun- och landskapsarbetsgivarna KT är arbetsgivarnas intressebevakare. Till Kommun- och landskapsarbetsgivarna KT:s uppgifter hör att samråda och avtala på sina medlemssamfunds vägnar om villkoren för personalens anställningsförhållanden samt att samråda och avtala om avtal och rekommendationer på centralorganisationsnivå. Utgångspunkten är att bara de som är anställda i tjänsteförhållande har rätt att utöva offentlig makt. Detta kan dock frångås genom bestämmelser om att uppgiften anförtros någon annan än en myndighet under de förutsättningar som anges i 124 § i grundlagen. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får bara anförtros myndigheter. Som betydande utövning av offentlig makt betraktas till exempel på självständig prövning baserad rätt att använda maktmedel eller att på något annat konkret sätt ingripa i en enskild persons grundläggande fri- och rättigheter. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt eller uppgifter som inte kan ges till någon annan än en myndighet sköts av landskapet. Sålunda kommer utgångspunkten att vara att den personal som är anställd i tjänsteförhållande och som sköter uppgifter som innebär utövning av offentlig makt anställs hos landskapen.

Tilläggs pensionerna för den personal som från kommunerna, samkommunerna och staten övergår till landskapen samt samfund som ingår i en landskapskoncern eller som kontrolleras av landskap ska säkerställas genom bestämmelser som utfärdas separat.

Konsekvenser för den personal som övergår inom staten

Den personal som övergår till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet

Huvuddelen av de nuvarande uppgifterna vid regionförvaltningsverken samt vissa uppgifter från NTM-centralerna, Valvira och utvecklings- och förvaltningscentret överförs till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet. Till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet övergår en personal som motsvarar totalt cirka 1 640 årsverken. Arbetskraftskostnaderna för den personal som övergår till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet beräknas vara cirka 100 miljoner euro per år.

Från regionförvaltningsverken övergår till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet en personal som motsvarar cirka 1 020 årsverken och som sköter följande uppgifter: uppgifter inom social- och hälsovården, uppgifter inom undervisnings- och kulturväsendet, miljötillstånds-uppgifter, uppgifter inom arbetarskyddsförvaltningen, vissa andra uppgifter inom rättsäkerhet, utvecklings- och förvaltningstjänster samt [magistraternas styrnings- och utvecklingsupp-

gifter]⁶. Dessutom överförs laglighetsövervakningen av räddningsväsendet från regionförvaltningsverken till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet. Räddningsväsendets styruppgifter och uppgifter inom allmän beredskap kommer däremot att överföras från regionförvaltningsverken till inrikesministeriet och organisationen av de regionala försvarskurserna och landskapens gemensamma beredskapsövningar och övningar inför störningar till Räddningsinstitutet. Alla de som övergår från regionförvaltningsverken är anställda i tjänsteförhållande. Andelen visstidsanställda av den personal som övergår är mindre än 10 procent.

En personal som sköter uppgifter inom övervakning av miljötillstånd och avfallshantering, naturskydd och myndighetsuppgifter enligt marktäktslagen, uppgifter inom bedömning av miljökonsekvenser, tillsynsmyndighetens uppgifter enligt vattenlagen, uppgifter inom skyddet av byggnadsarvet samt lönegarantiuppgifter och som motsvarar cirka 420 årsverken övergår från NTM-centralerna till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet. Den personal som övergår från NTM-centralerna är anställda i tjänsteförhållande. Andelen visstidsanställda av den personal som övergår är uppskattningsvis mindre än 10 procent.

Från Valvira övergår till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet en personal som motsvarar cirka 140 årsverken och som sköter tillstånds-, styrnings-, registrerings- och tillsynsuppgifter inom social- och hälsovården samt den riksomfattande alkoholförvaltningen, uppgifter inom hälsoskyddet och vissa andra av Valvira uppgifter samt därtill hörande stödtjänstuppgifter. Alla de som övergår från Valvira är anställda i tjänsteförhållande. Andelen visstidsanställda av den personal som övergår är cirka 8 procent.

Av personalen vid utvecklings- och förvaltningscentret övergår till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet en personal som motsvarar cirka 60 årsverken och som sköter uppgifter som gäller informationssystem och civiltjänstgöringsuppgifter samt stödtjänstuppgifter med anknytning till de uppgifter som överförs från NTM-centralerna till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet. Alla de som övergår från utvecklings- och förvaltningscentret är anställda i tjänsteförhållande. Andelen visstidsanställda av den personal som övergår är uppskattningsvis mindre än 5 procent.

De ovan presenterade uppgifterna om den personal som övergår från regionförvaltningsverken, NTM-centralerna och utvecklings- och förvaltningscentret bygger på en utredning om de årsverken och anslag som vid landskapsreformen överförs tillsammans med de uppgifter som överförs från statens ämbetsverk. Utredningen gjordes av ansvarsområdet för regionförvaltningsverkens förvaltnings- och utvecklingstjänster och utvecklings- och förvaltningscentret. Uppgifterna om NTM-centralerna och utvecklings- och förvaltningscentret har fått ur arbetstidskontrollen 2015 och om regionförvaltningsverken och Valvira ur arbetstidskontrollen 2016 och kommer att ändras under de kommande åren bland annat på grund av pensioneringar och utvecklingen av de anslag som ämbetsverken anvisas.

Personalminskningar med anledning av landskapsreformen eftersträvas inte. Inrättandet av Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet leder dock till att den högsta ledningen och förvaltningsuppgifterna minskar. Reformen leder också indirekt till att personalantalet minskar när man vid Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet strävar efter att effektivisera skötseln av uppgifterna. Vid reformen bör man sträva efter att genomföra ändringarna av antalet anställda så kontrollerat som möjligt genom naturlig avgång.

---

⁶ För närvarande sköts magistraternas styrnings- och utvecklingsuppgifter av magistraternas styrning- och utvecklingsenhet som finns vid Regionförvaltningsverket i Östra Finland. Beredningen av omorganisationen av magistraterna pågår och till följd av de framtida riktlinjerna är det möjligt att uppgiften Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet fråntas uppgiften.

I samband med reformen kan personalens uppgifter komma att ändras, vilket också kan påverka lönen. Om uppgifterna för en person som är anställd i tjänsteförhållande väsentligt ändras i samband med reformen och det inrättas en ny tjänst som ersätter den ändrade tjänsten, följs vid reformen förfarandet enligt 5 c § i statstjänstemannalagen. Enligt den kan den nya tjänsten första gången tillsättas utan att den förklaras ledig, om man till tjänsten utnämner en tjänsteman som utnämnts till en tjänst vid det ämbetsverk som omstruktureras.

När Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet inrättas kommer personalen inte att koncentreras vid ett verksamhetsställe, utan den kommer att fortsätta arbeta på de olika områdena. Avsikten är att Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet i varje landskap ska ha ett verksamhetsställe som föreskrivs genom förordning. Utöver detta kan Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet ha arbetsställen som bestäms i arbetsordningen. Eftersom Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet kommer att ha ett verksamhetsställe på de orter där huvuddelen av den personal som övergår till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet arbetar, bedöms reformen inte få betydande konsekvenser för placeringen av personalen.

Man kommer att försöka undvika att förflytta personalen från en ort till en annan. Om man trots det i samband med reformen överför tjänster från en ort till en annan, får enligt 5 a § 3 mom. i statstjänstemannalagen tjänsten överföras utan tjänstemannens samtycke, om tjänsten överförs inom eller till tjänstemannens pendlingsregion. Å andra sidan kan ett riksomfattande ämbetsverk leda till bättre möjligheter för personalen att byta arbetsort, om personen så önskar. Efter reformen kommer utgångspunkten att vara att tjänsterna vid det riksomfattande ämbetsverket är gemensamma (med undantag för arbetarskyddet) och ämbetsverket kan besluta var de placeras.

Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet skapar möjligheter att riksomfattande och på ett nytt sätt utnyttja personalens kunnande. Dessutom säkerställer den att kunnandet att sköta uppgifterna bevaras. Samtidigt förutsätter förändringen att personalens kunskaper utvecklas till att motsvara den nya verksamhetsmiljön samt eventuella nya uppgifter och tillvägagångssätt. En organisation som är större än tidigare ger personalen också bättre möjligheter än vad de nuvarande organisationerna har att utveckla sina kunskaper och sin expertis samt att avancera i karriären. Vid Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet kommer det att finnas bättre möjligheter att riksomfattande utjämna arbetet och vidta ersätтарыangemang. Ett större ämbetsverk erbjuder också bättre möjligheter än för närvarande att trygga bevarandet av arbetstillfällen när uppgifterna läggs ned eller överförs till en annan organisation.

Annan personal som övergår mellan ämbetsverken

I samband med landskapsreformen övergår det från de nuvarande regionförvaltningsverken personal utöver till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet också till Konkurrens- och konsumentverket, Evira, inrikesministeriet och Räddningsinstitutet. Från NTM-centralerna övergår det också personal till Landsbygdsverket. Till dessa ämbetsverk övergår en personal som motsvarar totalt cirka 60 årsverken och vars arbetskraftskostnader är totalt cirka 3,8 miljoner euro. Överföringarna kräver inte tilläggsanslag, utan när det är fråga om Konkurrens- och konsumentverket överförs anslag från finansministeriets huvudtitel till arbets- och näringsministeriets huvudtitel, när det gäller Evira från finansministeriets huvudtitel till jord- och skogsbruksministeriets huvudtitel, när det gäller inrikesministeriet och Räddningsinstitutet från finansministeriets huvudtitel till inrikesministeriets huvudtitel och när det gäller Landsbygdsverket från arbets- och näringsministeriets huvudtitel till jord- och skogsbruksministeriets huvudtitel. Propositionen förutsätter inte heller fler årsverken, utan det är fråga om att överföra årsverken mellan förvaltningsområden och ämbetsverk. Det kan dock uppstå kostnader när lönerna harmoniseras. När personal förflyttas inom staten direkt med stöd av lag tillämpas på

lönen enligt 13 § i underteckningsprotokollet till statens tjänste- och arbetskollektivavtal bilagan ”Vissa bestämmelser för tryggande av lönenivån”.

I samband med reformen kommer man dessutom att från NTM-centralerna överföra till Statskontoret vissa lån som uppstått med stöd av vissa lagar inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde, statens försäljningsprisfordringar och statens fordringar samt till Migrationsverket uppgifter inom beredskapen för massinvandring. I samband med överföringen av dessa uppgifter övergår ingen personal från ett statligt ämbetsverk till ett annat, men överföringarna leder till ändringar av befattningsbeskrivningarna för de personer som för närvarande sköter de uppgifter som överförs.

Konkurrens- och konsumentverket

Till Konkurrens- och konsumentverket övergår från regionförvaltningsverken en personal som motsvarar 16 årsverken och som har skött uppgifter inom konkurrens- och konsumentsektorn som Konkurrens- och konsumentverket styr. Alla de som övergår till Konkurrens- och konsumentverket är anställda i tjänsteförhållande. Andelen visstidsanställda av den personal som övergår är mindre än 10 procent. Arbetskraftskostnaderna för den personal som övergår till Konkurrens- och konsumentverket beräknas vara cirka en miljon euro per år.

Personalen övergår i anställning hos Konkurrens- och konsumentverket och fortsätter arbetet från de nuvarande förläggningssorterna genom olika distansarbets- och lokalarrangemang.

Livsmedelssäkerhetsverket Evira

Till Livsmedelssäkerhetsverket Evira övergår från regionförvaltningsverken en personal som motsvarar 15 årsverken, och som har skött uppgifter som anknyter till djurens hälsa och välbefinnande samt styrningsuppgifter inom livsmedelstillsynen. Alla de som övergår till Evira är anställda i tjänsteförhållande. Arbetskraftskostnaderna för den personal som övergår till Evira beräknas vara cirka en miljon euro per år. Evira har ett riksomfattande nätverk av verksamhetsenheter, som utöver verksamhetsenheten i Helsingfors omfattar sju regionala verksamhetsenheter. När det gäller placeringen av de personer som övergår beaktas utöver en ändamålsenlig organisering av uppgifterna personalens egna önskemål.

Inrikesministeriet

Till anställning hos inrikesministeriet övergår från regionförvaltningsverken en personal som motsvarar 26 årsverken och som har skött räddningsväsendets regionala styrningsuppgifter och uppgifter inom den allmänna beredskapen. Alla de som övergår till inrikesministeriet är anställda i tjänsteförhållande. Andelen visstidsanställda av hela personalen vid regionförvaltningsverken inom ansvarsområdet räddningsväsendet och beredskapen är 24 procent. Arbetskraftskostnaderna för den personal som övergår till inrikesministeriet beräknas vara cirka 1,7 miljoner euro per år.

Räddningsinstitutet

Till anställning hos Räddningsinstitutet övergår från regionförvaltningsverken en personal som motsvarar 4 årsverken och som har skött uppgifter som anknyter till regionala försvarskurser och ordnandet av landskapens gemensamma övningar inför störningssituationer och beredskapsövningar. Alla de som övergår till Räddningsinstitutet är anställda i tjänsteförhållande. Andelen visstidsanställda av hela personalen vid regionförvaltningsverken inom ansvarsområdet räddningsväsendet och beredskapen är 24 procent. Arbetskraftskostnaderna för den personal som övergår till Räddningsinstitutet beräknas vara cirka 0,3 miljoner euro per år.

Landsbygdsverket

Till Landsbygdsverket som finns i Seinäjoki övergår från NTM-centralerna en personal som motsvarar ett årsverke, som har skött beslutsuppgifter som gäller överlåtelse av sådan jordegendom som ägs av gårdsbrukets utvecklingsfond som står utanför statsbudgeten, och som är upptagen i fondens balansräkning. För närvarande sköts dessa uppgifter i NTM-centralerna i Södra Österbotten, Österbotten, Norra Österbotten, Birkaland och Norra Savolax. Den största enskilda arbetsinsatsen (nästan ett årsverke) finns vid NTM-centralen i Södra Österbotten i Seinäjoki. De som arbetar vid NTM-centralerna är anställda i tjänsteförhållande.

Ställningen för den personal som övergår inom staten

I reformen iakttas en god personalpolitik. En lyckad förändringsledning förutsätter öppenhet och att personalen ges möjlighet att medverka i genomförandet av reformen. Vid genomförandet av reformen ska personalens tillgång till information och möjligheter att påverka säkerställas.

Vid personöverföringar mellan statens ämbetsverk tillämpas principerna i 5 a–5 c § i statstjänstemannalagen. Huvudregeln är då att tjänsterna och de tjänstemän som utnämns till tjänsterna överförs till samma ämbetsverk som uppgifterna överförs till. Tjänstemän som utnämns till ett tjänsteförhållande för viss tid övergår till anställning hos den nya arbetsgivaren för den tid tjänsteförhållandet varar.

Vid Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet, som ska inrättas, börjar man tillämpa det preciserande tjänstekollektivavtal som gäller lönesystemet vid regionförvaltningsverken. Bestämmelser om detta föreslås ingå i övergångsbestämmelsen i 29 § i införandelagen. Ett förhandlingsresultat om att man ska tillämpa regionförvaltningsverkens lönesystem i Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet och att bestämmelser om detta ska utfärdas genom lag har den 28 mars 2017 underskrivits av finansministeriet och statens huvudavtalsorganisationer.

Att regionförvaltningsverkens avtal om lönesystem och systemets lönetabeller ska tillämpas i Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet innebär att lönen för den personal som övergår från regionförvaltningsverken till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet i princip förblir oförändrad. Lönen för den personal som övergår från NTM-centralerna, utvecklings- och förvaltningscentret och Valvira ska bestämmas i enlighet med det lönesystem som tillämpas i Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet. Det förekommer skillnader mellan lönenivåerna i regionförvaltningsverken och de ovan nämnda verken. Skillnaderna har granskats med hjälp av de statliga verkens VPL-klassificering. Regionförvaltningsverkens relativa löneställning utgör 99,0 procent av statens medeltal, NTM-centralernas 104,2 procent och Valviras 108,0 procent. Övergången till att omfattas av regionförvaltningsverkens lönesystem innebär en lönehöjning för en liten del av den personal som övergår från NTM-centralerna, utvecklings- och förvaltningscentret och Valvira. För de personer vars tidigare lön är högre än lönen enligt det system som tillämpas i Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet ska lönenivån vid tidpunkten för övergången tryggas i enlighet med avtalsbestämmelserna om tryggnad av den gamla lönen. I fråga om de läkare vid Valvira som får personligt lönetillägg och som övergår till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet ska man dessutom avtala eller fastställa en lön vars helhetsnivå och grunder motsvarar den lön som läkarna vid tidpunkten för övergången får vid Valvira.

Arrangemangets exakta kostnadseffekt, som orsakas av de ovan nämnda lönehöjningarna, kan konstateras först i samband med att verksamheten vid Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet inleds. Med hjälp av den ovan nämnda VPL-jämförelsen kan kostnadseffekten redan nu uppskattas till drygt 100 000 euro per år.

Ändringar i lönesystemen

När personalen har övergått i anställning hos landskapen vid ingången av 2019 ska varje landskap slå fast sin personal- och lönepolitik inom de gränser som lagstiftningen och arbets- och tjänstekollektivavtalen anger. Kostnadseffekten av löneharmoniseringen bestäms enligt hur de uppgiftsbaserade lönenivåerna fastställs i landskapen, och med vilken tidtabell anställningsvillkoren och lönerna harmoniseras.

I allmänhet tar det flera år att harmonisera lönerna.

Personalens pensionering

Enligt Kevas prognos går 301 000 personer i pension inom kommunsektorn under åren 2017–2036, vilket är över hälften (58 procent) av det nuvarande antalet anställda. Av lantbruksavbrytarna går under åren 2017–2021 cirka 14 procent i pension, och av landskapsförbundens personal cirka 13 procent.

Den potentiella pensionsavgången (personer som fyller 64 år) i de statliga ämbetsverk som är föremål för ändringar är enligt en utredning sammanlagt 409 personer under åren 2016–2018 och sammanlagt 691 personer under åren 2019–2022 av ämbetsverkens hela personal. Redan före 2016 har sammanlagt 56 personer uppnått åldern 64 år. Noggrannare uppgifter för de olika ämbetsverken framgår av tabellen. Uppgifterna ger endast riktgivande uppgifter om pensionsavgångarna, eftersom den faktiska pensionsåldern varierar. På den faktiska ändringen i antalet anställda inverkar också det att det i stället för de personer som går i deltidspension kommer att rekryteras nya personer inom ramen för ämbetsverkens omkostnader.

Ämbetsverk	2015 eller tidigare	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Regionförvaltningsverken	29	33	49	49	69	41	51	60
NTM-centralerna	20	43	88	93	89	98	98	98
Utvecklings- och förvaltningscentret	6	12	15	15	19	20	27	22
Valvira	1	3	6	3	2	3	5	11
Sammanlagt	56	91	158	160	179	162	159	191

Samarbete i landskapsreformen

Vid beredningen av landskapsreformen ska lagen om samarbete mellan kommunala arbetsgivare och arbetstagare (449/2007) samt lagen om samarbete inom statens ämbetsverk och inrättningar (1233/2013) iakttas. De arrangemang som genomförs efter det att landskapen inrättats behandlas enligt lagen om samarbete mellan arbetsgivare och arbetstagare i kommunen och landskapet (xx/xxxx).

De arrangemang som landskapsreformen förutsätter bereds i samarbete med representanter för den personal som är föremål för ändringar. När man beaktar reformens omfattning och vikten av att kontinuiteten i fråga om skötseln av uppgifterna och serviceförmågan säkerställs, är det

viktigt med tanke på att reformen ska bli lyckad att samarbetsförhandlingarna inleds i tid och att beredningen är öppen.

Samarbetsförhandlingarna ska inledas i god tid innan det fattas sådana beslut om överföring av uppgifter som har betydande inverknings på personalen. Ett stegvis genomförande av reformen kan leda till flera samarbetsförhandlingar som gäller uppgiftsöverföringar i statliga ämbetsverk.

Konsekvenser för jämställdheten mellan könen

I reformen ska bestämmelserna i lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986) iakttas.

Landskapen och de andra nya arbetsgivarna är bundna av förbudet i lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män att tillämpa lönevillkor eller andra anställningsvillkor så att en eller flera arbetstagare på grund av sitt kön försätts i en mindre fördelaktig ställning än en eller flera andra arbetstagare som är anställda hos arbetsgivaren i samma eller likvärdigt arbete. Genom en lönekartläggning som avses i 6 a § i jämställdhetslagen ska det utredas att det inte förekommer ogrundade löneskillnader mellan kvinnor och män som är anställda av samma arbetsgivare och som utför arbete som är att betrakta som lika eller likvärdigt. I rättspraxis och övervakningspraxis har man ansett att vissa omställningar, såsom överlåtelse av rörelse, kan utgöra en godtagbar grund för löneskillnader under en bestämd övergångsperiod. Nya arbetsgivare ska vidta åtgärder för att avlägsna ogrundade löneskillnader inom skälig tid.

Enligt 2015 års uppgifter var 58 procent av de i tjänsteförhållande till NTM-centralerna och utvecklings- och förvaltningscentret kvinnor, och 65 procent av de i tjänsteförhållande till regionförvaltningsverket och cirka 80 procent av de i tjänsteförhållande till Valvira. I Valvira var andelen kvinnor ännu högre, cirka 86 procent, av de som övergår från Valvira till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet.

Enligt Statistikcentralens lönestatistik för kommunsektorn för oktober 2015 var andelen kvinnor av den personal som sköter administrationsuppgifter inom området för lantbruksförvaltningen och jordbrukarstöden 52 procent, av den personal som sköter uppgifter inom miljö- och hälsoskyddet samt vissa uppgifter som följer av veterinärvårdslagen 75 procent och av landskapsförbundens personal 68 procent.

5 Beredningen av propositionen

Kompletteras vid den fortsatta beredningen.

6 Samband med andra propositioner

Propositioner inom inrikesministeriets förvaltningsområde

Samtidigt med denna regeringsproposition kommer en regeringsproposition med förslag till ändring av räddningslagen och av vissa lagar som har samband med den för behandling. Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2019. *Propositioner inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde*

De ändringar som föranleds av landskapsreformen i 6 kap. 52 a § och 14 kap. 5 b § i kyrkolagen (1054/1993) hör till området för kyrkans uteslutande initiativrätt. Kyrkostyrelsen bereder

ett förslag om saken för behandling i kyrkomötet. Ändringarna avses träda i kraft den 1 januari 2019.

De ändringar i lagen om fornminnen (295/1963) som föranleds av landskapsreformen bereds vid undervisnings- och kulturministeriet våren 2017. Ändringar i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009) bereds hösten 2017. Avsikten är att ändringarna träder i kraft samtidigt med landskapsreformen den 1 januari 2019.

Propositioner inom kommunikationsministeriets förvaltningsområde

Samtidigt med denna regeringsproposition lämnas fyra propositioner som hör till kommunikationsministeriets förvaltningsområde och genom vilka de i 6 § i landskapslagen nämnda uppgiftsöverföringarna genomförs. Senare lämnas en regeringsproposition med förslag till ändring av överenskommelsen om internationell taxitrafik mellan Finland och Sverige.

Regeringens proposition med förslag till ändring av transportbalken (andra skedet) lämnas till riksdagen sommaren 2017. Enligt lagförslaget ändras de behöriga myndigheterna inom den offentliga persontrafiken, och i detta samband ändras NTM-centralerna till landskapet. Dessutom inkluderas i transportbalken en bestämmelse ur den gällande luftfartslagen om att landskapet kan fatta beslut om införande av allmän trafikplikt inom lufttrafiken. Landskapet ska också ansvara för att ett anbudsförfarande arrangeras för en sådan rutt där allmän trafikplikt har införts och för vilken ett flygbolag utses att med ensamrätt bedriva flygtrafik.

Totalreformen av landsvägslagen lämnas till riksdagen hösten 2017. Genom lagen genomförs de uppgiftsöverföringar och åtgärder som gäller 6 § 1 mom. 14 punkten i landskapslagen.

Totalreformen av lagen om enskilda vägar lämnas till riksdagen våren 2017. I lagen föreskrivs det noggrannare om de uppgifter som anknyter till statsbidrag till enskilda vägar som avses i 6 § 1 mom. 15 punkten i landskapslagen. Enligt lagförslaget upphävs dessutom de kommunala vägnämnderna, varmed det föreslås att vissa rättsskyddsuppgifter och allmänna administrativa uppgifter som tidigare sköts av vägnämnderna överförs till statens nya tillstånds- och tillsynsmyndighet.

Totalreformen av vägtrafiklagen lämnas till riksdagen hösten 2017. Enligt lagförslaget ändras NTM-centralen till Trafikverket när det gäller specialtransporter.

Propositioner inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde

Propositionen har samband med regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om regionutveckling och tillväxttjänster (RP XX/2017), i vilken det föreskrivs om organiseringen av NTM-centralernas uppgifter inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde, arbets- och näringsbyråernas uppgifter och uppgifter som gäller regionutveckling i landskapen. I en regeringsproposition som lämnas senare under 2017 föreslås det lagar i vilka det föreskrivs om serviceprocesser i landskapen när det gäller uppgifter som hör till arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde. I en regeringsproposition som lämnas senare föreslås det att lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012), lagen om finansiering av regionutveckling och strukturfondsprojekt (8/2014) och lagen om främjande av integration (1386/2010) upphävs eller ändras. Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2019.

I den nu aktuella propositionen ingår en införandelag genom vilken lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna (897/2009) upphävs. I lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna finns bestämmelser om NTM-centralernas, arbets- och näringsbyråernas och deras utvecklings- och förvaltningscenters nätverk av ämbetsverk, om de olika ämbetsverkens behörighet i

vissa ärenden (centraliserade uppgifter), verksamhetsområden, ledning, styrning, organisationen av riksomfattande tjänster och interna tjänster. Lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna kan inte upphävas och införandelagen godkännas, om inte regeringens proposition med förslag till lag om regionutveckling och tillväxttjänster samt regeringens proposition med förslag om arbets- och näringsministeriets serviceprocesser i landskapen godkänns först eller i samma sammanhang. I annat fall kan skötseln av de lagstadgade uppgifterna inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde på grund av behandlingen av den nu aktuella regeringspropositionen bli utan behöriga ämbetsverk, NTM-centraler, arbets- och näringsbyråer och deras utvecklings- och förvaltningscenter.

Propositioner inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde

Samtidigt med denna regeringsproposition/ behandlas regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om skyddshem (RP /2017)/ kommer en regeringsproposition om en lag om skyddshem för behandling i riksdagen. Avsikten är att genom totalreformen av lagen om skyddshem upphäva lagen om ersättning som betalas av statens medel till producenter av skyddshemstjänster (1354/2014), i vars 12 § 3 mom. det föreskrivs om Valviras och regionförvaltningsverkens övervakningsuppgifter. Totalreformen av lagen om skyddshem avses träda i kraft redan vid ingången av 2018 och i lagen beaktas det att övervakningsuppgifterna överförs till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet.

***

I samband med regionförvaltningsreformen överförs alkoholförvaltningen från regionförvaltningsverken till landskapen. En totalreform av alkohollagen behandlas i riksdagen (RP /2017), och lagen träder eventuellt i kraft redan 2017, senast den 1 januari 2018. Av denna orsak genomförs i alkohollagen inga uppgiftsöverföringar ännu i detta sammanhang. Uppgiftsöverföringen kommer att genomföras genom en regeringsproposition som lämnas efter det att alkohollagen antagits. Samtidigt föreskrivs det vid behov om att Statens ämbetsverk på Åland ska sköta de uppgifter enligt alkohollagen som i landskapet hör till rikets behörighet enligt självstyrelselagen för Åland.

***

Samtidigt med denna regeringsproposition behandlas en regeringsproposition med förslag till lag om avbrytarservice för lantbruksföretagare, lag om avbrytarservice för pälsdjursuppfödare samt lagar om ändring av lagen om vikariehjälp för renskötare och 114§ i lagen om pension för lantbruksföretagare (RP /2017). Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2019. I lagstiftningen om avbrytarservice görs behövliga ändringar på grund av att de uppgifter som avser ordnande av avbrytarservice och de lokalmyndighetsuppgifter som gäller avbrytarservice överförs till landskapen.

ELLER:

Samtidigt med denna regeringsproposition kommer en regeringsproposition med förslag till lag om avbrytarservice för lantbruksföretagare, lag om avbrytarservice för pälsdjursuppfödare samt lagar om ändring av lagen om vikariehjälp för renskötare och 114§ i lagen om pension för lantbruksföretagare att komma för behandling. Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2019. I lagstiftningen om avbrytarservice görs behövliga ändringar på grund av att de uppgifter som avser ordnande av avbrytarservice och de lokalmyndighetsuppgifter som gäller avbrytarservice överförs till landskapen.

***

Regeringens proposition till riksdagen XXX (RP /2017) behandlas samtidigt med denna regeringsproposition/kommer att komma för behandling samtidigt med denna regeringsproposition. Denna helhet som anknyter till stiftandet av lagen om ordande av social- och hälsovård innehåller de lagändringar som föranleds av att organiseringsansvaret för social- och hälsovården överförs från kommunerna till landskapen, och bland annat av att övervakningsuppgifter överförs till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet och att ansvaret för att ta ut avgifter för den övervakning som den kommunala hälsoskyddsmyndigheten genomför överförs till landskapet. Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2019.

***

Uppgifter inom miljö- och hälsoskyddet kan under vissa förutsättningar överföras till att organiseras av kommunen. En regeringsproposition med förslag till lag om överföring av organiseringsansvaret inom miljö- och hälsoskyddet (RP /2017) behandlas i riksdagen samtidigt med denna proposition.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

X

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

2.1 Finansministeriets förvaltningsområde

Lagen om Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet

I den föreslagna lagen om Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet ingår bemyndiganden att utfärda förordning i 5 § 1, 2 och 4 mom., 6 § 5 mom., 10 § 6 mom., 11 § 3 mom., 13 § 2 mom., 14 § 1 mom., 15 § 1 mom., 17 § 1 mom., 19 § 4 mom., 24 § 5 mom. och 30 § 2 mom. Alla dessa föreslagna bemyndiganden att utfärda förordning gäller statsrådet. Eftersom Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet lyder under statsrådet och är gemensam för de ministerier vilkas uppgiftssektorer den sköter, är det motiverat att rikta bemyndigandena att utfärda förordning till statsrådet, och dessutom kan bemyndigandena inte anses vara av teknisk karaktär eller av ringa betydelse.

Enligt förslaget ska det genom förordning av statsrådet utfärdas bestämmelser, få utfärdas bestämmelser eller få utfärdas närmare bestämmelser enligt följande:

- föreskrivas om sektorerna och enheterna samt om deras huvudsakliga uppgifter och likaså om grunderna för myndighetens organisation i övrigt (5 § 1 mom.),
- bestämmas uppgifter och behörighetsvillkor för personalen inom den svenskspråkiga enheten inom den sektor som sköter uppgifter inom undervisnings- och kulturväsendet (5 § 2 mom.),
- föreskrivas om myndighetens verksamhetsställen (5 § 5 mom.),
- föreskrivas om tjänstebestämmelserna för sektorernas och enheternas direktörer (6 § 5 mom.),

- kunna utfärdas närmare bestämmelser om den gemensamma styrningens innehåll och förfaranden (10 § 6 mom.),
- meddelas närmare föreskrifter om styrgruppens sammansättning och uppgifter samt om de förfaranden som ska iakttas i styrgruppen (11 § 3 mom.),
- kunna föreskrivas om den funktionella styrningens innehåll och förfaranden (13 § 2 mom.),
- föreskrivas om tillsättning av nämnden för tillsyn över yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården och av nämnden för abort- och steriliseringsärenden, om nämndernas sammansättning och uppgifter samt om ordnande av nämndernas verksamhet i övrigt (14 § 1 mom.),
- föreskrivas närmare om myndighetens permanenta sakkunniga inom social- och hälsovården (15 § 1 mom.),
- kunna föreskrivas närmare om sådana bedömningsuppgifter som behövs för skötseln av myndighetens uppgifter inom social- och hälsovården (17 §),
- föreskrivas närmare om den delegations uppgifter och sammansättning som stöder utförandet av myndighetens uppgifter inom social- och hälsovården (19 § 4 mom.),
- föreskrivas om behörighetsvillkoren för tjänsterna vid myndigheten (24 § 5 mom.),
- föreskrivas om avgifterna för myndighetens prestationer (30 § 2 mom.).

Avsikten är att alla bestämmelser om Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet som utfärdas genom förordning av statsrådet ska samlas i en enda förordning, statsrådets förordning om Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet.

De föreslagna bemyndigandena att utfärda förordning innehåller inga frågor som gäller grunderna för individens rättigheter eller skyldigheter eller andra frågor som enligt grundlagen annars hör till området för lagstiftningen. Bemyndigandena att utfärda förordning är dessutom tillräckligt exakta och noggrant avgränsade. De föreslagna bemyndigandena att utfärda förordning överensstämmer med grundlagen.

Lagen om samservice inom den offentliga förvaltningen

I den föreslagna lagen om ändring av lagen om samservice inom den offentliga förvaltningen ingår följande bemyndiganden att utfärda förordning.

I 8 a § 1 mom. föreskrivs det om samserviceregistret över samserviceavtalen. I registret ska det antecknas uppgifter om avtalsparterna, servicepunkternas placering och serviceutbud, avtalens giltighetstid och andra motsvarande uppgifter som behövs för uppföljningen av avtalen. Enligt 2 mom. kan det genom förordning av statsrådet föreskrivas närmare om vilka uppgifter som ska föras in i samserviceregistret. Det föreslås att det i registret endast ska föras in tekniska uppgifter om de behöriga myndigheterna, om servicepunkterna och samserviceavtalen. Dessutom konstateras det uttryckligen i detaljmotiveringen till den föreslagna bestämmelsen att det inte är meningen att det i registret ska införas sådana uppgifter som med stöd av lagen ska hemlighållas eller i fråga om vilka bestämmelserna om behandling av personuppgifter blir tillämpliga.

I 10 a § 3 mom. föreskrivs det om delegationen för samservice, som bistår finansministeriet och landskapen vid styrningen och utvecklingen av verksamheten och som tillsätts av statsrådet. Enligt den föreslagna bestämmelsen kan närmare bestämmelser om tillsättning av delegationen samt om delegationens sammansättning, mandatperiod och uppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet. Delegationen avses till sin natur vara ett expertorgan utan beslutanderätt, och den ska inte utöva offentlig makt i sina uppgifter. Dessutom motsvarar sakinnehållet i de föreslagna bestämmelserna den gällande lagens bestämmelser. Enligt motiveringen till grundlagen (RP 1/1998 rd, s. 174–175) täcker förordningsmakten i 119 § 2 mom. i grundlagen t.ex. delegationer och andra sidoorgan i statsförvaltningen, vilkas uppgifter inte omfattar betydande utövning av offentlig makt.

I dessa fall är det motiverat att rikta bemyndigandet att utfärda förordning till statsrådet, eftersom samserviceverksamheten är samhälleligt vittsyftande verksamhet som gäller flera ministeriers ansvarsområden. De föreslagna bemyndigandena att utfärda förordning innehåller inga bestämmelser som gäller grunderna för individens rättigheter eller skyldigheter eller frågor som enligt grundlagen annars hör till området för lagstiftningen. Bemyndigandena att utfärda förordning är exakta och noggrant avgränsade. De föreslagna bemyndigandena överensstämmer med bestämmelserna i grundlagen.

2.2 Undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde

Lagen om småbarnspedagogik

Bestämmelserna i lagen om småbarnspedagogik är exakta och noggrant avgränsade, och bemyndigandena att utfärda förordning är därmed inte problematiska med tanke på 80 § i grundlagen.

Enligt det föreslagna 16 § 5 mom. får det genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet utfärdas närmare bestämmelser om den anmälan som ska göras med anledning av privata serviceproducenters anmälningsskyldighet, om innehållet i anmälan och om de handlingar som ska fogas till anmälan. Motsvarande bemyndigande att utfärda förordning finns i 16 § 3 mom. i den gällande lagen om småbarnspedagogik och i 42 § 2 mom. i lagen om privat socialservice.

För registrering av anmälningarna tas det ut en avgift. Närmare bestämmelser om avgifterna utfärdas enligt den föreslagna 17 § genom förordning av statsrådet. Bestämmelsen avser en förordning som ska utfärdas om avgifter för Statens tillstånds- och tillsynsmyndighets prestationer. För närvarande föreskrivs det om dessa avgifter genom statsrådets förordningar om avgifter till regionförvaltningsverken.

Lagen om grundläggande utbildning

Enligt 37 § 3 mom. i den gällande lagen om grundläggande utbildning bestäms behörighetsvillkoren för rektor och lärare genom förordning av statsrådet. Utbildningsstyrelsen kan vid behov utfärda föreskrifter som kompletterar bestämmelserna i förordningen. Regionförvaltningsverket kan av särskilda skäl bevilja dispens från behörighetsvillkoren. Enligt 80 § 1 mom. i grundlagen ska bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter utfärdas genom lag. Bestämmelser om behörighetsvillkoren för rektorer och lärare finns i förordningen om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet (986/1998). Bestämmelser om behörighetsvillkoren för flera andra tjänster och uppgifter som hör samman med utövning av offentlig makt, såsom tjänster inom polisen och gränsbevakningsväsendet, utfärdas på motsvarande sätt genom förordning av statsrådet, vilket inte har ansetts strida mot grundlagen. Senast har 37 § 3 mom. i gymnasielagen ändrats i samband med regionförvalt-

ningsverksreformen. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av lagstiftningen om regionförvaltningsmyndigheternas uppgifter (RP 161/2009 rd) ansågs inte kräva behandling i grundlagsutskottet. I denna proposition föreslås det att det görs en teknisk ändring i momentet med anledning av regionreformen, så att namnet på regionförvaltningsmyndigheten ändras.

Gymnasielagen

Enligt 30 § 3 mom. i den gällande gymnasielagen bestäms behörighetsvillkoren för rektor och lärare genom förordning av statsrådet. Utbildningsstyrelsen kan vid behov utfärda föreskrifter som kompletterar bestämmelserna i förordningen. Regionförvaltningsverket kan av särskilda skäl bevilja dispens från behörighetsvillkoren. Enligt 80 § 1 mom. i grundlagen ska bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter utfärdas genom lag. Bestämmelser om behörighetsvillkoren för rektorer och lärare finns i förordningen om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet (986/1998). Bestämmelser om behörighetsvillkoren för flera andra tjänster och uppgifter som hör samman med utövning av offentlig makt, såsom tjänster inom polisen och gränsbevakningsväsendet, utfärdas på motsvarande sätt genom förordning av statsrådet, vilket inte har ansetts strida mot grundlagen. Senast har 30 § 3 mom. i gymnasielagen ändrats i samband med regionförvaltningsverksreformen. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av lagstiftningen om regionförvaltningsmyndigheternas uppgifter (RP 161/2009 rd) ansågs inte kräva behandling i grundlagsutskottet. I denna proposition föreslås det att det görs en teknisk ändring i momentet med anledning av regionreformen, så att namnet på regionförvaltningsmyndigheten ändras.

Lagen om grundläggande konstundervisning

Enligt det föreslagna 9 § 3 mom. i lagen om grundläggande konstundervisning bestäms behörighetsvillkoren för rektor och lärare genom förordning av statsrådet. Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet kan av särskilda skäl bevilja dispens från behörighetsvillkoren för rektor. Ett universitet kan i ett enskilt fall förklara en person behörig att meddela undervisning. Genom förordning av statsrådet föreskrivs om behörighetsintyg utfärdat av universitet. I denna proposition föreslås det att det görs en teknisk ändring i momentet med anledning av landskapsreformen, så att namnet på regionförvaltningsmyndigheten ändras.

Ungdomslagen

Enligt det föreslagna 4 § 2 mom. i ungdomslagen svarar Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet för regionförvaltningsuppgifterna inom ungdomsarbetet och ungdomspolitik. Närmare bestämmelser om dessa uppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet. Det föreslås ingen ändring i detta bemyndigande.

Idrottslagen

Enligt det föreslagna 4 § 2 mom. i idrottslagen svarar Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet för statsförvaltningens uppgifter på idrottens område. Närmare bestämmelser om dessa uppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet. Enligt 7 § 2 mom. utfärdas närmare bestämmelser om tillsättande av regionala idrottsråd och om rådets sammansättning och uppgifter genom förordning av statsrådet, och enligt 15 § får närmare bestämmelser om behörighetsfördelningen mellan statsbidragsmyndigheterna utfärdas genom förordning av statsrådet. Ingen ändring föreslås i dessa bemyndiganden.

2.3 Jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde

I denna proposition ingår förslag till ändring av över 70 lagar som hör till jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde. I lagstiftningen inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde ingår bemyndiganden att utfärda närmare bestämmelser genom förordning av antingen statsrådet eller jord- och skogsbruksministeriet. I samband med denna proposition föreslås inga ändringar i dessa bemyndiganden att utfärda förordning.

Till exempel i lagstiftningen om jordbrukarstöd finns ett stort antal bemyndiganden att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om exempelvis förutsättningarna för beviljande av stöd, finansiering, stödregioner, stödbelopp, nivåer på enhetsstöden och andra villkor för stödet i fråga. Likaså ingår i lagstiftningen om landsbygdsutvecklingsstöd många bemyndiganden att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om exempelvis ansökningsförfarande, stödbelopp, stödformer, urvalsförfarande, inledande av och tid för förverkligande av den verksamhet som stöds, villkoren för och förfarandet i samband med överföring av stöd och villkoren för betalning av stöd. Vid beredningen av lagen om direktstöd och lagen om programbaserade ersättningar till jordbrukare beaktades den utvärdering av författningsnivån som helhet som grundlagsutskottet förutsatt och fästes det särskild vikt vid att bemyndigandena att utfärda förordning ska vara noggrant avgränsade. Grundlagsutskottet har av hävd krävt att bestämmelser om bemyndigande genom lag ska vara exakta och noggrant avgränsade (t.ex. GrUU 1/2004 rd och GrUU 46/2006 rd). Grundlagsutskottet har i sin utlåtandepraxis (GrUU 25/2005 rd) även fäst uppmärksamhet vid att användningen av de bemyndiganden som anknyter till stödsystemen i praktiken begränsas av Europeiska unionens lagstiftning samt av riksdagens beslut om anslagen i statsbudgeten, anslagens användningsändamål och andra budgetmotiveringar. Utfärdandet av statsrådsförordningar med stöd av lagen om direktstöd, lagen om programbaserade ersättningar till jordbrukare och lagen om stödande av landsbygds utveckling samt förordningarnas innehåll begränsas av den mycket detaljerade helhet som Europeiska unionens lagstiftning utgör. Den linje som grundlagsutskottet har antagit när det gäller hur godtagbara bemyndigandena att utfärda förordningar i lagstiftningen om jordbruksstöd är har också behandlats t.ex. i grundlagsutskottets utlåtande GrUU 16/2007 rd.

Även lagstiftningen om livsmedelstillsynen, om tillsynen över djurs hälsa och välbefinnande samt om insatsvaror som används inom jordbruket och tillsynen över växters sundhet innehåller ett flertal bemyndiganden att utfärda förordning. Beroende på fallet kan det antingen genom förordning av statsrådet eller genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet utfärdas närmare bestämmelser bl.a. om innehållet i de anmälningar och tillståndsansökningar som lagen i fråga kräver, om bokföringskrav för verksamheten, om djurskyddskrav som gäller förvaringsutrymmen, om de villkor och begränsningar som är förenade med överlåtelse av veterinärmedicinska läkemedel och om de certifikat som ska följa med djur, växter och livsmedel som marknadsförs eller exporteras. Genom förordning får det även utfärdas bestämmelser om myndighetsinspektioner och om myndigheters olika åtgärder, förbud, villkor och begränsningar för att undanröja en risk för spridning av en djursjukdom eller en hälsofara. I livsmedelslagen ingår dessutom bemyndiganden att utfärda närmare bestämmelser om innehållet i tillsynsplaner och i beredningsplaner för särskilda situationer, om kontrollfrekvensen för tillsynsobjekten, om provtagning, om utvärdering av tillsynsplanernas genomförande och om hur storleken på avgifterna för tillsynen bestäms. Bemyndigandena att utfärda förordning är motiverade, eftersom lagstiftningshelheten, som grundar sig på Europeiska unionens lagstiftning, är mycket omfattande och detaljerad. I lagstiftningen förbereder man sig även på olika krissituationer som man inte till alla delar kan förutse när lagen stiftas. Man har beaktat kraven på att bemyndigandena att utfärda förordning ska vara exakta och noggrant avgränsade.

I lagstiftningen om fiskerihushållning och vattenhushållning finns flera bemyndiganden för statsrådet och jord- och skogsbruksministeriet att utfärda förordning. Med stöd av dessa bemyndiganden får närmare bestämmelser utfärdas t.ex. om innehållet i anmälningar och till-

ståndsansökningar, om olika ansökningsförfaranden, om understödsformer, fångstmetoder, fiskeredskap, fångstmått, storleken på fiskekvoterna, utarbetandet av olika planer, innehållet i sammanställningar över betalningar och om grunderna för hur vattentjänstverk ska planera sin beredskap för störningssituationer. Lagstiftningen är till största delen rätt ny, så bemyndigandena har redan i beredningsskedet granskats med tanke på kraven enligt grundlagen. De flesta lagarna som gäller fiskerihushållningen har dessutom behandlats i grundlagsutskottet under lagstiftningsprocessen. Bemyndigandena att utfärda förordning är noggrant avgränsade och de inbegriper inte befogenheter i frågor som ska regleras genom lag. I de lagförslag som ingår i denna proposition har sådana bemyndiganden slopats som skulle ha gjort det möjligt att föreskriva uppgifter för landskapet genom förordning av statsrådet eller jord- och skogsbruksministeriet.

Enligt 16 § 3 mom. i införandelagen ska det genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om till vilket landskap tillstånden för de statliga vattenhushållningsprojekten och avtalen som gäller projekten ska överföras. Enligt bestämmelsen ska ett tillstånd för vattenhushållningsprojekt med tillhörande rättigheter och skyldigheter i första hand överföras till det landskap inom vars område vattenbyggnaden är belägen. Om vattenhushållningsprojektet avsevärt inverkar på vattenföringen eller vattenståndet i ett vattendrag eller annars på användningen av vattendraget eller på vattenmiljön inom två eller flera landskap, ska de tillstånd och avtal som gäller projektet dock överföras till landskapen i fråga gemensamt. Sådana projekt med inverknings över landskapsgränserna är i synnerhet vattenregleringsprojekt. Inverkan av ett projekt kan överskrida landskapsgränserna också t.ex. om en vattenbyggnad hindrar fisken från att stiga i vattendraget och därmed påverkar fiskerinäringen också i landskapen högre upp längs vattendraget.

Bemyndigandet att utfärda förordning gör det möjligt att utfärda bestämmelser om landskapets skyldigheter genom en författning på lägre nivå än lag. Lagens bestämmelse om överföring av ett tillstånd till det landskap inom vars område vattenbyggnaden är belägen innefattar dock inte prövningssätt i fråga om bestämmelsen. Ett projekts avsevärda inverknings över landskapsgränserna, med anledning av vilka tillståndet kan överföras gemensamt till det landskap där vattenbyggnaden är belägen och till de landskap som projektet inverkar på, ska entydigt kunna konstateras utifrån det tillståndsbeslut för projektet som avses i vattenlagen. Bemyndigandet att utfärda förordning är därmed noggrant avgränsat i lagen.

2.4 Miljöministeriets förvaltningsområde

2.4.1 Uppgifter som överförs till landskapen

Markanvändnings- och bygglagen

I den föreslagna lagen om ändring av markanvändnings- och bygglagen preciseras bemyndigandena att utfärda förordning genom att det till de paragrafer som ändras fogas att det är statsrådet som ska utfärda förordningen. Sådana preciseringar görs i de föreslagna 15 § 4 mom., 21 § 3 mom., 65 § 4 mom. och 133 § 4 mom. Till den sistnämnda paragrafen föreslås det dessutom att det ska fogas ett bemyndigande att utfärda närmare bestämmelser också om inhämtande av utlåtande. Markanvändnings- och byggförordningen innehåller bestämmelser om inhämtande av utlåtande, men i den gällande lagen finns inget bemyndigande att utfärda förordning om det.

I den föreslagna nya 199 § ingår ett bemyndigande att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om uppföljningen av områdesanvändningen. För närvarande finns bestämmelser om uppföljning av områdesanvändningen i markanvändnings- och byggförordningen. I den föreslagna 199 § lyfts de grundläggande bestämmelserna om uppföljningen och

bemyndigandet att utfärda förordning upp på lagnivå. De bestämmelser om statliga myndigheters rätt att få upplysningar som föreslås i 205 § är mer exakta än tidigare, och till paragrafen fogas bestämmelser om landskapets och kommunens rätt att få upplysningar. I 205 § 2 mom. finns ett bemyndigande för statsrådet att utfärda förordning. Bemyndiganden för statsrådet att utfärda förordning finns i förslaget också i 23 §, 66 § 4 mom., 67 b § 2 mom., 173 § 6 mom. och 174 § 6 mom. Det föreslås inga ändringar i dem. Av de paragrafer med bemyndiganden att utfärda förordning som ska ändras ingick 15 § och till centrala delar även 21 och 65 § i det ursprungliga förslaget till markanvändnings- och bygglag (RP 101/1998 rd), som även behandlades i grundlagsutskottet (GrUU 38/1998 rd).

Lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen

I 5 § 1 mom. 10, 11, 13 och 14 punkten i förslaget till ändring av lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen ingår justeringar av författningsnivån i fråga om uppgiftsbestämmelser på förordningsnivå. Bemyndiganden för statsrådet att utfärda förordning finns i förslaget också i 5 § 4 mom., 6 § 3 mom., 13 § 3 mom., 26 l § 1 mom. och 28 a § 3 mom. Av dessa är de bemyndiganden som föreslås i 5, 13 och 28 a § nya bestämmelser. Till bemyndigandena i 6 och 26 l § har det gjorts tillägg.

Enligt 80 § 1 mom. i grundlagen kan republikens president, statsrådet och ministerierna utfärda förordningar med stöd av ett bemyndigande i grundlagen eller i någon annan lag. Bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag ska dock utfärdas genom lag. Om det inte särskilt anges vem som ska utfärda en förordning, utfärdas den av statsrådet. Grundlagsutskottet har av hävd ställt krav på att bemyndiganden att utfärda förordning ska vara exakta och noggrant avgränsade. Å andra sidan har grundlagsutskottet i samband med ovannämnda bedömning också konstaterat att det är typiskt för miljölagstiftningen att en betydande del av de detaljerade bestämmelserna ingår i författningar på lägre nivå än lag (t.ex. GrUU 10/2014 rd, s. 3/I, GrUU 58/2010 rd, s. 3/I och GrUU 11/1999 rd, s. 2/I). Det beror till stor del på att bestämmelserna behöver vara synnerligen detaljerade och delvis även tekniska. De bemyndiganden att utfärda förordning som nu föreslås behövs i synnerhet för genomförandet av Europeiska unionens detaljerade lagstiftning. De grundläggande bestämmelserna i förslaget harmonierar med 80 § i grundlagen. Även de exakta och noggrant avgränsade bemyndiganden att utfärda förordning som föreslås uppfyller kraven i 80 § i grundlagen.

Lagen om skyddande av byggnadsarvet

I det föreslagna 20 § 1 mom. i lagen om skyddande av byggnadsarvet finns ett bemyndigande att utfärda förordning av miljöministeriet som motsvarar den gällande bestämmelsen. Hittills har inga närmare bestämmelser utfärdats med stöd av bestämmelsen. Förslaget till lag om skyddande av byggnadsarvet (RP 101/2009 rd) behandlades också i grundlagsutskottet (GrUU 6/2010 rd).

Räntestödslagen och aravabegränsningslagen

I 11 d § 2 mom. i räntestödslagen och i 4 d § 2 mom. i aravabegränsningslagen ingår bemyndiganden att genom förordning av miljöministeriet utfärda närmare bestämmelser om de förfaranden som ska iakttas vid val av hyresgäster och vid tillsynen över valet. Ingen ändring föreslås i dessa bemyndiganden. När de nuvarande bestämmelserna utfärdades 2006, behandlades ändringarna även i grundlagsutskottet (GrUU 15/2006 rd).

2.4.2 Uppgifter som ska samlas hos Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet

Miljöskyddslagen

Den totalreviderade miljöskyddslagen trädde i kraft den 1 september 2014. Vid beredningen av den nya lagen sågs alla bemyndiganden att utfärda förordning över. Regeringens proposition (RP 214/2013 rd) behandlades också i grundlagsutskottet (GrUU 10/2014 rd). I den föreslagna lagen om ändring av miljöskyddslagen finns bemyndiganden att utfärda förordning i 15 § 3 mom., 23 § 4 mom., 34 § 4 mom., 39 § 4 mom., 42 § 4 mom., 44 § 4 mom., 80 § 4 mom., 81 § 4 mom., 99 § 6 mom., 118 § 5 mom., 135 § 4 mom., 136 § 4 mom., 143 § 4 mom., 148 § 1 mom., 152 § 5 mom., 168 § 5 mom. och 197 § 5 mom. Det föreslås inga ändringar i innehållet i dessa bemyndiganden. I 34 § 4 mom. och 80 § 4 mom. föreslås det tekniska ändringar som beror på regionreformen, så att myndighetens namn ändras.

Grundlagsutskottet lämnade utlåtande GrUU 10/2014 rd om den genomgripande reformen av miljöskyddslagen. Utskottet tog bl.a. ställning till de bemyndiganden att utfärda förordning som föreslogs i lagen. I propositionen strävade man efter att lagen bättre skulle motsvara kraven enligt grundlagen, bl.a. genom att precisera bemyndigandena att utfärda förordning och de därmed relaterade grundläggande bestämmelserna i lagen. Revideringen av miljöskyddslagen grundade sig liksom den övriga miljölagstiftningen i stor utsträckning på delegering av lagstiftningsbehörigheten, så den är av betydelse även med tanke på bestämmelserna om utfärdande av förordningar och delegering av lagstiftningsbehörighet i 80 § i grundlagen. De enskilda föreslagna bestämmelserna i miljöskyddslagen har även kopplingar till flera andra bestämmelser i grundlagen.

Grundlagsutskottet har bedömt förslaget till miljöskyddslag med tanke på 80 § 1 mom. i grundlagen, enligt vilket förordningar kan utfärdas med stöd av ett bemyndigande i grundlagen eller i någon annan lag. Bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag ska dock utfärdas genom lag.

Grundlagsutskottet har konstaterat att det är typiskt för miljölagstiftningen att en betydande del av de detaljerade bestämmelserna ingår i författningar på lägre nivå än lag (se t.ex. GrUU 58/2010 rd, s. 3/I och GrUU 11/1999 rd, s. 2/I). Det beror i stor utsträckning på att bestämmelserna behöver vara synnerligen detaljerade och av teknisk karaktär. Dessutom behövs det ofta bemyndiganden när Europeiska unionens omfattande och detaljerade lagstiftning ska genomföras. I samband med miljölagstiftningen kan det vara motiverat att utfärda bestämmelser om skyldigheter som varierar beroende på verksamhetsområde eller typ av verksamhet genom förordning, eftersom bestämmelserna på lagnivå annars skulle bli onödigt detaljerade och fallspecifika (GrUU 1/2013 rd, s. 2/I–II och GrUU 58/2010 rd, s. 3/I).

Utöver ovannämnda ståndpunkter har utskottet dessutom brukat påminna om att bestämmelserna i grundlagen under alla omständigheter direkt begränsar tolkningen av bemyndigandebestämmelser och innehållet i bestämmelser som utfärdas med stöd av bemyndigandena, och att det därmed inte går att genom förordning utfärda allmänna rättsregler om frågor som hör till området för lag (t.ex. GrUU 58/2010 rd, s. 3/I–II och GrUU 44/2010 rd, s. 4/II). Utskottet har uttryckligen bedömt omfattningen av bemyndigandena i den gällande miljöskyddslagen i detta avseende i sitt utlåtande GrUU 44/2010 rd.

En betydande del av skyldigheterna i förslaget om miljöskyddslagen ska grunda sig på bestämmelser på förordningsnivå utan att skyldigheterna precist kan härledas ur miljöskyddslagen. Det är – i enlighet med vad som konstateras ovan – i sig förståeligt när det är fråga om miljölagstiftning. I ljuset av detta kan, till den del det t.ex. handlar om bestämmelser för att genomföra Europeiska unionens omfattande och detaljerade miljölagstiftning, friare delegeringsbestämmelser än normalt anses vara motiverade.

Eftersom bestämmelser på förordningsnivå inte får innehålla normmaterial som gäller grunderna för individens rättigheter och skyldigheter, kan det valda regleringssättet förorsaka problem vid valet av regleringsnivå. Det är svårt att på förhand bedöma hur sannolikt det är att sådana situationer uppstår. I praktiken är det i hög grad fråga om innehållet i de förordningar som man avser utfärda med stöd av bemyndigandena. När statsrådet i fortsättningen utfärdar förordningar med stöd av bemyndiganden i miljöskyddslagen bör man därför i varje enskilt fall noggrant utreda om det är möjligt att utfärda bestämmelser om saken genom förordning så att de grundlagsenliga kraven uppfylls, eller om man måste föreskriva om saken genom nya grundläggande bestämmelser på lagnivå och vid behov komplettera bestämmelserna med bemyndigande att utfärda närmare bestämmelser genom förordning.

Avfallslagen

Den reviderade avfallslagen trädde i kraft den 1 maj 2012. Bemyndigandena att utfärda förordning sågs över i samband med totalreformen av lagen. Regeringens proposition (RP 199/2010 rd) behandlades också i grundlagsutskottet (GrUU 58/2010 rd). I den ändring av avfallslagen som nu föreslås finns bemyndiganden att utfärda förordning i 51 § 3 mom., 54 § 3 mom., 61 § 4 mom., 64 § 2 mom., 90 §, 94 § 2 mom., 96 § 2 mom., 98 § 1 mom., 101 § 3 mom., 103 § 4 mom., 105 § och 106 § 3 mom. Det föreslås inga ändringar i bemyndigandena. Det föreslås att det med anledning av regionreformen görs en teknisk ändring i 64 § 2 mom., så att namnet på myndigheten ändras.

Grundlagsutskottet gav i samband med totalreformen av avfallslagen RP 199/2010 utlåtande GrUU 58/2010 rd. Syftet med reformen av lagen var bl.a. att modernisera lagstiftningen inom avfallssektorn och att förnya lagen så att den uppfyller kraven i grundlagen.

Enligt propositionen strävade man efter att precisera bestämmelserna om allmänna skyldigheter och principer på området avfallshantering så att lagbestämmelserna utgör en tillräcklig grundbestämmelse för mer detaljerade bestämmelser som ska utfärdas av statsrådet i form av förordningar om vissa avfallsslag eller avfallshanteringsmetoder eller andra liknande ämnen. Ändå grundar sig också det nya förslaget till avfallslag i avsevärd omfattning på delegering av lagstiftningsbehörigheten (jfr GrUU 15/1993 rd och GrUU 1/2004 rd). Regleringen bör därmed bedömas med tanke på 80 § 1 mom. i grundlagen, enligt vilket statsrådet kan utfärda förordningar med stöd av ett bemyndigande i grundlagen eller i någon annan lag. Bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag ska dock utfärdas genom lag. Grundlagsutskottet har av hävd ställt krav på att bemyndiganden att utfärda förordning ska vara exakta och noggrant avgränsade.

Det är typiskt för avfallslagstiftningen och miljölagstiftningen i allmänhet att en betydande del av de detaljerade bestämmelserna ingår i författningar på lägre nivå än lag (se t.ex. GrUU 11/1999 rd, s. 2/I). Det beror i stor utsträckning på att bestämmelserna behöver vara synnerligen detaljerade och av teknisk karaktär. Dessutom behövs det bemyndiganden när Europeiska unionens omfattande och detaljerade lagstiftning ska genomföras. I detta sammanhang är det motiverat att genom förordning utfärda bestämmelser om skyldigheter som varierar beroende på typ av verksamhet eller avfallsslag, eftersom bestämmelserna på lagnivå annars skulle bli onödigt detaljerade och fallspecifika.

Utskottet har i samband med avfallslagstiftning och övrig miljölagstiftning påmint om att bestämmelserna i grundlagen under alla omständigheter direkt begränsar tolkningen av bemyndigandebestämmelser och innehållet i bestämmelser som utfärdas med stöd av bemyndigandena, och att det därmed inte går att genom förordning utfärda allmänna rättsregler om frågor som hör till området för lag (se t.ex. GrUU 1/2004 rd, s. 2/I–II och GrUU 44/2010 rd, s.

4/II). Med beaktande av lagstiftningens särskilda karaktär som beskrivs ovan är de föreslagna bemyndigandena att utfärda förordning huvudsakligen tillräckligt exakta.

Lagen om oljeskyddsfonden

I förslaget till ändring av lagen om oljeskyddsfonden ingår ett bemyndigande att utfärda förordning i 26 § 2 mom., enligt vilket bestämmelser om synenämndens uppgifter och sammansättning utfärdas genom förordning av statsrådet. Det föreslås inga ändringar i bemyndigandet.

Lagen om miljöskadeförsäkring

I 3 § 1 mom. i lagen om miljöskadeförsäkring ingår ett bemyndigande att utfärda förordning, enligt vilket närmare bestämmelser om tillsyn över iakttagande av försäkringsskyldigheten utfärdas genom förordning av statsrådet. Det föreslås att det med anledning av regionreformen görs en teknisk ändring i momentet, så att namnet på myndigheten ändras.

Lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning

I 6 a § i förslaget till ändring av lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning ingår ett bemyndigande enligt vilket det genom förordning av statsrådet föreskrivs närmare om behörighetsfördelningen mellan Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet och arbets- och näringsministeriet. Det föreslås att det med anledning av regionreformen görs en teknisk ändring i momentet, så att namnet på myndigheten ändras.

Marktäktslagen

I 23 a § 4 mom. i marktäktslagen ingår ett bemyndigande för statsrådet att utfärda närmare bestämmelser om anmälningsförfarandet. Ingen ändring föreslås i detta bemyndigande. RP 110/2004 rd, som innehåller bestämmelsen, har behandlats i grundlagsutskottet, som i motiveringen till sitt utlåtande (GrUU 5/2005 rd) i fråga om de många bemyndiganden att utfärda förordning som ingår i lagen konstaterade att det inte rör sig enbart om teknisk eller ringa normgivning. I sitt utlåtande framförde utskottet dock inga konstitutionella anmärkningar om 23 a § 4 mom. som skulle behöva beaktas för att lagen ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Naturvårdslagen

I 65 b § 2 mom. i naturvårdslagen ingår ett bemyndigande för statsrådet att utfärda förordning. Det föreslås ingen ändring i bestämmelsen. Genom förordning får närmare bestämmelser utfärdas om innehållet i den anmälan som avses i paragrafen. Regeringens proposition med bestämmelsen (RP 77/2014 rd) behandlades i grundlagsutskottet (GrUU 25/2014 rd). I regeringens proposition bedöms de bemyndiganden att utfärda förordning som ingår i förslaget utgående från 80 § 1 mom. i grundlagen, men grundlagsutskottet tog i sitt utlåtande inte ställning till bemyndigandena.

Havsskyddslagen

I 9 § 3 mom. och 11 § 3 mom. i havsskyddslagen ingår bemyndiganden för både statsrådet och miljöministeriet att utfärda förordning. Ingen ändring föreslås i dessa bemyndiganden.

Den första meningen i de båda bemyndigandena gäller bemyndiganden för statsrådet, och det är fråga om deponering av muddermassa och om förutsättningarna för deponeringen samt om de uppgifter som ska framgå av ansökan om tillstånd. Den andra meningen i bemyndigandena

gäller bemyndiganden för miljöministeriet. Genom förordning av miljöministeriet kan närmare bestämmelser utfärdas om bedömningsgrunder och gränsvärden för skadliga ämnen som ingår i muddermassa samt om kemikalier som används vid utforskning och nyttjande av havsbotten. De sistnämnda bemyndigandena att utfärda förordning är av teknisk karaktär och av ringa betydelse, och de kan därför riktas till miljöministeriet med beaktande av 80 § i grundlagen.

3 Ikraftträdande

X

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning⁷

4.1 Uppgifter som ska överföras till landskapen

Landskapens självstyrelse och demokrati

I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om inrättande av landskap och om en reform av ordnandet av social- och hälsovården samt till lämnande av underrättelse enligt artikel 12 och 13 i Europeiska stadgan om lokal självstyrelse (RP 15/2017 rd) ingår ett förslag till landskapslag vars syfte är att skapa förutsättningar för självstyrelse på större förvaltningsområden än en kommun i enlighet med 121 § 4 mom. i grundlagen. Den självstyrande enheten är landskapet. Syftet med lagen är också att ge invånarna möjligheter till delaktighet och påverkande i landskapens verksamhet. Med detta avses i synnerhet demokrati i enlighet med 2 § i grundlagen, men också de möjligheter att delta och påverka som avses i 14 § 4 mom. i grundlagen. Närmare bestämmelser om detta finns till denna del i landskapslagens avdelning II som gäller demokrati och påverkande. Dessutom är syftet med lagen att främja landskapens utveckling och bidra till att göra deras verksamhet mera systematisk och ekonomiskt hållbar samt att ge landskapen förutsättningar att stödja sina invånares välfärd och en balanserad utveckling av sitt område. Förutom genom bestämmelserna i den föreslagna lagen, försöker man på ett konkret sätt främja de här målen också genom bestämmelser som preciserar landskapens uppgifter och befogenhet i speciallagar. Bestämmelser om landskapets uppgiftsområden finns i 2 kap.

Det föreslås att uppgifterna inom de uppgiftsområden som avses i 6 § 1 mom. 5–8, 10–13, 16–22 och 25–26 punkten och 6 § 2 mom. 2 punkten i landskapslagen överförs till landskapen genom denna proposition. Dessutom ingår i propositionen vissa sådana andra för landskapen särskilt genom lag föreskrivna uppgifter som avses i 6 § 3 mom. i landskapslagen. Lagstiftningen om de uppgifter som genom denna proposition överförs till landskapen bör bedömas med beaktande av statsskickets demokratiska grunder och möjligheterna att delta och påverka samt med beaktande av självstyrelsen för invånarna i större områden än kommuner enligt 121 § 4 mom. i grundlagen.

Med stöd av 2 § i grundlagen hör principen om demokrati till statsskickets grunder. Enligt den principen ska all offentlig maktutövning ha demokratisk grund (GrUU 67/2014 rd). I 14 § i grundlagen föreskrivs det om rösträtt och rätt till inflytande. Enligt 14 § 4 mom. ska det all-

---

⁷ Redigeras efter att grundlagsutskottet har gett sitt utlåtande och betänkandekommittén sitt betänkande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om inrättande av landskap och om en reform av ordnandet av social- och hälsovården samt till lämnande av underrättelse enligt artikel 12 och 13 i Europeiska stadgan om lokal självstyrelse.

männa främja den enskildes möjligheter att delta i samhällelig verksamhet och att påverka beslut som gäller honom eller henne själv. I fråga om landskapen finns heltäckande bestämmelser om saken i landskapslagens 4 och 5 kap., som gäller demokrati och påverkan.

Bestämmelser om kommunal självstyrelse finns i 121 § 1–3 mom. i grundlagen. I 121 § 4 mom. föreskrivs det att det genom lag bestäms om självstyrelse på större förvaltningsområden än kommuner. Än så länge finns det ingen gällande lagstiftning om denna form av självstyrelse. Särdragen för självstyrelse på större förvaltningsområden än kommuner har varken i 121 § 4 mom. i grundlagen eller i beredningsmaterialet för bestämmelsen specificerats närmare. Lagstiftaren har då relativt omfattande prövningsrätt när det gäller att närmare definiera den regionala självstyrelsens innehåll.⁸

Enligt grundlagen är de centrala elementen i den kommunala självstyrelsen

- att kommunernas förvaltning ska grunda sig på självstyrelse för kommunernas invånare,
- att bestämmelser om de allmänna grunderna för kommunernas förvaltning utfärdas genom lag,
- att bestämmelser om uppgifter som åläggs kommunerna utfärdas genom lag, och
- att kommunerna har beskattningsrätt.

I grundlagsutskottets tolkningspraxis har man som centrala element i den kommunala självstyrelsen även sett kommunens allmänna kompetens och att finansieringsprincipen genomförs när kommunerna åläggs uppgifter genom lag (GrUB 25/1994 rd).

I grundlagens 121 § 4 mom., som gäller självstyrelse på större förvaltningsområden än kommuner, har det inte på samma sätt som i fråga om den kommunala självstyrelsen föreskrivits om de centrala elementen i självstyrelsen. Enligt grundlagen krävs det att bestämmelser om det centrala i självstyrelsen utfärdas genom lag. Centrala bestämmelser om självstyrelsen utfärdas genom landskapslagen.

Eftersom landskapens självstyrelse närmast kan jämföras med den kommunala självstyrelsen, beskrivs och bedöms landskapens självstyrelse nedan som en ny sådan i 121 § 4 mom. i grundlagen avsedd separat form av självstyrelse som det ska bestämmas om genom lag, men även i förhållande till den kommunala självstyrelsen och grundlagsutskottets tolkningspraxis i fråga om den.

Med tanke på 121 § i grundlagen måste utgångspunkten vara att sättet att organisera de uppgifter som anvisas landskapen inte som helhet får stå i strid med demokratiprincipen, genom vilken självstyrelsen genomförs, eller med finansieringsprincipen⁹. Aspekter som ska beaktas i den konstitutionella bedömningen är i synnerhet landskapens förvaltning, uppgifter och befogenheter som helhet, finansieringsarrangemangen och landskapens möjligheter till styrning och påverkan i fråga om tjänsteproduktionen, inklusive rätten till information, liksom även fördelningen av olika ansvar mellan landskapet, affärsverket och övriga tjänsteproducenter.

I propositionen ingår vissa uppgifter i fråga om vilka det föreslås att landskapen genom lag ska åläggas samarbetskyldighet eller som det föreslås att ett visst landskap ska sköta. Dessutom föreslås det i fråga om vissa uppgifter att behörigheten genom lag uttryckligen ska ges till ett visst organ eller en viss tjänsteinnehavare. Sådana bestämmelser begränsar i viss mån land-

---

⁸ Den regionala självstyrelsens innehåll definieras när riksdagen behandlar regeringens proposition med förslag till lagstiftning om inrättande av landskap och om en reform av ordnandet av social- och hälsovården samt till lämnande av underrättelse enligt artikel 12 och 13 i Europeiska stadgan om lokal självstyrelse.

⁹ Finansieringssystemet ingår i en separat regeringsproposition och bedöms inte här.

skapens självstyrelse. Bestämmelser om påtvingat samarbete eller om uppgifter som ska samlas i ett visst landskap som fastställs i lag ingår i lagförslagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen, om uppgifter inom vatten- och fiskerihushållningen, om uppgifter som gäller främjande av renskötsel, renhushållning och naturnäringar, om uppgifter som gäller livsmedelstillsynen, tillsynen över djursjukdomar och djurskyddsövervakningen i renslakterier, om uppgifter som gäller stödande av landsbygdens utveckling samt om regionala delegationer för romska ärenden och uppgifter som gäller romska ärenden i landskapen. Uppgifter i fråga om vilka det föreslås att behörigheten genom lag ska ges till ett visst organ eller en viss tjänsteinnehavare i landskapet ingår i lagstiftningen om djursjukdomar och i lagen om animaliska biprodukter. I den föreslagna lagen om skötseln av uppgifter som utbetalande organ i landskapen ingår dessutom bestämmelser som fastslår hur utförandet av landskapets uppgifter ska organiseras.

Inom ramen för den kommunala självstyrelsen har det redan i flera decennier stiftats lagar i vanlig lagstiftningsordning om tvångsbildade samkommuner och om motsvarande samverkansorgan (GrUU 31/1996 rd, GrUU 32/2001 rd). Inom kommunal verksamhet har påtvingat samarbete genomförts i form av lagstadgade samkommuner (t.ex. 3 § i lagen om specialiserad sjukvård och 6 § i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda), och dessutom inom bl.a. miljö- och hälsoskyddet (lagen om samarbetsområden för miljö- och hälsoskyddet), samarbetet mellan landskapsförbunden (lagen om utveckling av regionerna och förvaltning av strukturfondsverksamheten) och räddningsväsendet (24 § i räddningslagen).

Grundlagsutskottet har bedömt påtvingat kommunalt samarbete med hänsyn till bl.a. samverkansuppgifternas överkommunala karaktär och rationell förvaltning av uppgifterna samt utifrån det faktum att beslutsmekanismen inte ger någon enskild kommun möjlighet att få ensidig bestämmanderätt (t.ex. GrUU 32/2001 rd, GrUU 65/2002 rd, GrUU 22/2006 rd). Grundlagsutskottet har ansett det vanskligt om de kommunala samverkansorganens uppgifter ökas i en sådan omfattning och på ett sådant sätt att det väsentligt påverkar medlemskommunernas förvaltning och omkullkastar den i grunderna för kommunernas självstyrelse ingående principen att kommunernas beslutanderätt hör till de verksamhetsorgan som valts av kommunmedlemmarna (t.ex. GrUU 37/2006 rd och de utlåtanden som nämns där).

Grundlagsutskottet har t.ex. i sitt utlåtande om lagstiftningen om räddningsväsendet GrUU 32/2001 rd bedömt påtvingat kommunalt samarbete med hänsyn till bl.a. samverkansuppgifternas överkommunala karaktär och rationell förvaltning av uppgifterna samt utifrån det faktum att beslutsmekanismen inte ger någon enskild kommun möjlighet att få ensidig bestämmanderätt. Sett i detta perspektiv anser utskottet det beaktansvärt att nutidens krav på räddningsväsendet enligt propositionen inte kan uppfyllas fullt ut i de enskilda kommunerna eller att det blir för dyrt. Utskottet påpekar i sitt utlåtande att regeringen, för att säkerställa adekvata och högpresterande räddningsverk, föreslår att räddningstjänsten ska tillhandahållas inom ramen för räddningsområden som administreras gemensamt av kommunerna och att reformen går ut på en effektivare användning av resurserna inom räddningsväsendet i och med att verksamheten överförs till större enheter. Utskottet konstaterar också att det enligt utskottets uppfattning är fråga om en situation där räddningsväsendet i konstitutionell bemärkelse i själva verket har blivit ett överkommunalt uppdrag.

Förutsättningar för samarbete mellan landskapen i fråga om vattenvård och regionala uppgifter inom havsvården

I förslaget till lag om ändring av lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen föreslås det att det ska föreskrivas om förutsättningar för samarbete mellan landskapen i fråga om vattenvården i 6 § och i fråga om havsvården i 26 l §. Vattenförvaltningsområdena består av områden som hör till flera landskap. Ett landskap deltar alltså i planeringen av flera än ett vatten-

förvaltningsområde. I fråga om havsvården utarbetas en enda gemensam havsförvaltningsplan för hela landet. De föreslagna bestämmelserna är av betydelse med tanke på 121 § i grundlagen. De föreslagna bestämmelserna om förutsättningar för samarbete mellan landskapen behövs, eftersom man genom förslaget strävar efter att inom såväl vattenvården som havsvården trygga jämförbarheten och enhetligheten i hela landet samt rättidighet och tillräckligt samarbete. Enligt lagförslaget ska landskapen själva kunna bestämma hur samarbetet ordnas utgående från landskapslagen. Bestämmelsen fokuserar på målet och låter landskapen själva besluta hur samarbetet mellan landskapen ska organiseras, för det första inom vattenförvaltnings- och havsförvaltningsområdena och för det andra mellan olika områden. De föreslagna bestämmelserna är således förenliga med grundlagen.

Samlade uppgifter inom vatten- och fiskerihushållningen samt samarbete mellan landskapen i fråga om uppgifterna

Enligt 7 § 1 mom. i landskapslagen får organiseringen av uppgifterna genom lag samlas på ett eller flera landskap, om det är nödvändigt för att förbättra kvaliteten och tillgången på tjänster, främja tillgodoseendet av språkliga rättigheter eller garantera tillräckliga personalresurser och andra resurser eller tillräcklig särskild expertis som behövs för den berörda uppgiften eller om det är nödvändigt av någon annan motsvarande och grundad anledning.

Enligt denna proposition ska landskapet Egentliga Finland ansvara för vissa uppgifter inom fiskerihushållningen i hela landet. Dessa omfattar fiskerimyndighetens uppgifter inom Finlands ekonomiska zon och uppgifter i anslutning till registreringen av kommersiella fiskare (21 och 89 § i lagen om fiske), beviljande av, tillsyn över och återkrav av försäkringsstöd för kommersiellt fiske och tillsyn över fiskeriförsäkringsinrättningar (lagen om försäkringsstöd för kommersiellt fiske), uppgifterna för den behöriga registeransvariga som det föreskrivs om i lagen om registrering av fiskefartyg och vattenbruksfartyg som används till havs, tillsynsuppgifter och andra myndighetsuppgifter enligt lagen om ett påföljdssystem för och tillsynen över den gemensamma fiskeripolitiken och vissa myndighetsuppgifter enligt lagen om det nationella genomförandet av Europeiska unionens gemensamma fiskeripolitik, såsom uppgifter i anslutning till förvaltningen av aktörsspecifika fiskekvoter och registreringen av fiskefartyg som används i insjövattnen. Begränsning av jakt i Finlands ekonomiska zon med hänsyn till allmän säkerhet ska också vara enbart landskapet Egentliga Finlands uppgift (23 § i jaktlagen).

Enligt dammsäkerhetslagen ska landskapet Kajanaland vara nationell dammsäkerhetsmyndighet. Landskapet Lappland ska sköta vissa verkställighetsuppgifter enligt gränsälvsöverenskommelsen mellan Finland och Sverige (FördrS 91/2010) (lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i gränsälvsöverenskommelsen mellan Finland och Sverige, om tillämpning av överenskommelsen och om upphävande av vissa lagar).

De uppgifter inom fiskerihushållningen som det föreslås att ska koncentreras till ett enda landskap har huvudsakligen en tydlig koppling till Europeiska unionens lagstiftning eller till internationella avtal. I fråga om dessa uppgifter förutsätter det nationella intresset att de behöriga myndigheterna har tillgång till specialexpertis om innehållet i den unionslagstiftning som är direkt förpliktande. Uppgifterna i anslutning till tillsynen över efterlevnaden av Europeiska unionens gemensamma fiskeripolitik är till sin natur nationella och förutsätter ingående kännedom om Europeiska unionens lagstiftning. Med anledning av de internationella avtal och fördrag som är bindande för Finland är det motiverat att föreskriva att det är en enda myndighet som ansvarar för tillsynen inom Finlands ekonomiska zon. En jämlik behandling av de aktörer som är föremål för tillsyn och en enhetlig och effektiv skötsel av uppgifterna i anslutning till registerföringen tryggas dessutom bäst om ett enda landskap ansvarar för verksamheten.

Genom att centralisera dammsäkerhetsmyndighetens uppgifter strävar man även efter att säkra att det finns tillräckligt med sakkunniga och andra resurser och att de kan användas effektivt samt att tillsynspraxis är enhetlig. Det geografiska tillämpningsområdet för gränsöversenskommelsen mellan Finland och Sverige ligger i sin helhet inom ett enda landskaps område, där det då är motiverat att koncentrera uppgifterna för verkställigheten av överenskommelsen.

På ovannämnda grunder kan det på det sätt som avses i 7 § 1 mom. i landskapslagen anses nödvändigt att koncentrera uppgifterna till ett enda landskap.

I denna proposition ingår ett förslag till lag om samarbete mellan landskapen vid skötseln av uppgifter inom fiskerihushållningen och vattenhushållningen. Syftet med lagen är att trygga tillräckliga personalresurser och andra resurser samt särskild expertis som behövs för de uppgifter inom fiskerihushållningen och vattenhushållningen som hör till landskapen samt för landskapets uppgifter i anslutning till användningen och skötseln av vattentillgångar och hanteringen av översvämningsrisker.

Skötseln av de uppgifter inom fiskerihushållningen och vattenhushållningen som överförs till landskapen kräver specialkompetens inom flera uppgiftsområden. Dessa resurser måste göras tillgängliga för alla landskap i samband med reformen. Uppgifterna inom fiskerihushållningen och vattenhushållningen behöver dessutom skötas som landskapsöverskridande helheter som omfattar hela vattendrag bl.a. när det gäller hantering av översvämningsrisker och tryggande av vandringsfiskarnas livscykel. I 2 § föreskrivs det därför att landskapen ska vara skyldiga att avtala om hur de gemensamt sköter uppgifterna. Landskapen ska själva besluta om samarbetsformerna på det sätt som föreskrivs i 8 kap. i landskapslagen.

De uppgifter som ska omfattas av landskapens obligatoriska samarbete är till sin natur landskapsöverskridande. Det är ändamålsenligt att landskapen sköter uppgifterna genom samarbete för att tillgången till de resurser som behövs ska kunna tryggas oberoende av landskapens administrativa gränser. Samarbetet ordnas, i enlighet med landskapslagens bestämmelser om formerna för landskapens frivilliga samarbete, på det sätt som landskapen kommer överens om. Beslutsmekanismen vid samarbetet ger således inte något enskilt landskap möjlighet att få ensidig bestämmanderätt. På ovannämnda grunder kan bestämmelserna anses vara förenliga med landskapens självstyrelse.

Enligt 3 § i lagförslaget ska statsrådet kunna utfärda behövliga föreskrifter om att landskapen gemensamt ska sköta de uppgifter som avses i lagen, om landskapen inte kan nå ett avtal om saken. I stället för att landskapen ingår avtal enligt 2 § ska statsrådet då ensidigt föreskriva om samarbetet, vilket har betydelse med tanke på landskapens självstyrelse. Statsrådets bestämmanderätt begränsas ändå enligt 3 § av lagens syfte att trygga resurserna och specialkompetensen samt av de allmänna krav på samarbetet som föreskrivs för att detta syfte ska uppnås. Bestämmanderätten begränsas även av de allmänna rättsprinciperna inom förvaltningen. Statsrådets beslut ska senare kunna ersättas med ett sådant avtal mellan landskapen som avses i 2 §. Vid beredningen av statsrådets beslut ska de landskap höras som beslutet gäller. Beslutet ska vara överklagbart. Det kan således inte anses att statsrådets bestämmanderätt avsevärt begränsar landskapens självstyrelse.

Enligt 16 § 3 mom. i införandelagen som ingår i denna proposition ska ett tillstånd för ett statligt vattenhushållningsprojekt med tillhörande rättigheter och skyldigheter i första hand överföras till det landskap inom vars område vattenbyggnaden är belägen. Om vattenhushållningsprojektet avsevärt inverkar på vattenföringen eller vattenståndet i ett vattendrag eller annars på användningen av vattendraget eller på vattenmiljön inom två eller flera landskap, ska de tillstånd och avtal som gäller projektet dock överföras till landskapen i fråga gemensamt. Sådana projekt med inverknings över landskapsgränserna är i synnerhet vattenregleringsprojekt. In-

verkan av ett projekt kan överskrida landskapsgränserna också t.ex. om en vattenbyggnad hindrar fisken från att stiga i vattendraget och därmed påverkar fiskerinäringen också i landskapen högre upp längs vattendraget.

Bestämmelsen bör bedömas med tanke på landskapens självstyrelse i fall där tillståndet med tillhörande rättigheter och skyldigheter överförs också till något annat landskap än det där byggnaden är belägen. Å ena sidan blir alla landskap som innehar tillståndet ansvariga för skötseln av projektet, för underhållet av konstruktioner och för de skador som kan uppstå på grund av projektet. Å andra sidan leder det faktum att också andra landskap innehar tillståndet till begränsad beslutsmyndighet för det landskap i vilket projektet är beläget.

En hållbar användning av vattentillgångarna förutsätter att vattnets olika bruksbehov och konsekvenserna av dem bedöms och samordnas i tillräckligt stor utsträckning i vattendragsområdet. På motsvarande sätt som nu, när förvaltningen av tillstånden sköts av närings-, trafik- och miljöcentralen, ska landskapen i egenskap av offentlighetsrättsliga samfund och tillståndsinnehavare kunna förutsättas främja en hållbar användning av vattenresurserna i sin egen verksamhet. Ett gemensamt innehav av tillståndet ger landskapet, som motvikt till skyldigheterna, rätt att påverka utvecklingen av projektet med beaktande av fördelarna och nackdelarna för landskapets område. Bestämmelserna begränsar således inte i betydande utsträckning landskapens självstyrelse.

Lagen om skötseln av uppgifter som utbetalande organ i landskapen

I denna proposition ingår ett förslag till lag om skötseln av uppgifter som utbetalande organ i landskapen. Den föreslagna lagen ska tillämpas när ett landskap sköter delegerade uppgifter som utbetalande organ och bl.a. uppgifter i anslutning till stödordningarna i det integrerade administrations- och kontrollsystemet. I lagen föreskrivs det enligt förslaget om landskapets skyldighet att med det utbetalande organet (Landsbyggsverket) ingå avtal om skötsel av uppgifter, om förbud mot att överföra utförandet av uppgifter som anges i avtalet på en tredje part, om skötsel av uppgifter i ett annat landskaps område och om organiseringen av skötseln av uppgifterna (personalmängd och datasystem). I lagförslaget ingår dessutom bestämmelser om den i Europeiska unionens lagstiftning avsedda behöriga myndighetens (jord- och skogsbruksministeriets), det utbetalande organets och den attesterande myndighetens rätt att utöva tillsyn och att få uppgifter.

I Europeiska unionens lagstiftning finns väldigt detaljerade bestämmelser om skötseln av uppgifterna som utbetalande organ, bl.a. i den horisontella förordningen, i förordningen om utbetalande organ och i den delegerade förordningen om utbetalande organ. I fråga om skötseln av uppgifter som utbetalande organ gäller bestämmelserna bl.a. organisationsstruktur och personalresurser, förfaranden för att godkänna betalningsanspråk, redovisningsförfaranden, verifieringskedjor, säkerheten i informationssystem och kontinuerlig övervakning genom internkontroll. Uppgifter som utbetalande organ kan enligt artikel 7 i den horisontella förordningen överföras till en annan myndighet (så kallade delegerade uppgifter som utbetalande organ), med undantag för utbetalning. Uppgifter som utbetalande organ kan dock överföras till en annan myndighet, såsom landskapet, endast om villkoren i bilaga I.1.C till den delegerade förordningen om utbetalande organ uppfylls. Enligt bestämmelserna i Europeiska unionens lagstiftning är förutsättningarna för att uppgifterna som utbetalande organ ska kunna delegeras bl.a. att det mellan det utbetalande organet och det andra organet upprättas ett skriftligt avtal om de uppgifter som delegeras, att det utbetalande organet hela tiden behåller ansvaret för att Europeiska garantifonden för jordbruket (EGFJ) och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) förvaltas effektivt, att det andra organets uppgifter och skyldigheter är tydligt definierade och att det andra organet har effektiva system.

I den föreslagna lagen om skötseln av uppgifter som utbetalande organ i landskapen föreskrivs det om de särskilda förutsättningar som enligt Europeiska unionens bestämmelser om utbetalande organ hela tiden ska uppfyllas för att skötseln av uppgifterna som utbetalande organ ska kunna överföras på en annan myndighet. Om de förutsättningar för skötseln av delegerade uppgifter som utbetalande organ som anges i Europeiska unionens lagstiftning inte uppfylls, kan en annan myndighet inte sköta några uppgifter som utbetalande organ, såsom uppgifter i anslutning till beviljande av jordbrukarstöd eller övervakning av stöden. I lagförslaget ingår bl.a. inga bestämmelser om hur landskapen organisatoriskt sett borde ordna skötseln av delegerade uppgifter som utbetalande organ, och bestämmelserna utesluter inte möjligheten att landskapen kan sköta delegerade uppgifter som utbetalande organ inom ett annat landskaps område (under vissa förutsättningar). Således kan propositionen inte anses ingripa i landskapens självstyrelse i fråga om ordnandet av deras verksamhet.

Det föreslås att det i lagen om skötseln av uppgifter som utbetalande organ i landskapen ska ingå en bestämmelse om jord- och skogsbruksministeriets, Landsbygdsverkets och den attesterande myndighetens rätt att utöva tillsyn över landskap till den del de sköter delegerade uppgifter som utbetalande organ och om Landsbygdsverkets och Livsmedelssäkerhetsverkets rätt att styra och övervaka skötseln av delegerade uppgifter som utbetalande organ. Rätten till styrning och övervakning är nödvändig på grund av den unionslagstiftning om skötseln av uppgifter som utbetalande organ som är direkt tillämplig i medlemsstaterna och för att de krav på skötseln av uppgifter som utbetalande organ som ställs i Europeiska unionens lagstiftning ska kunna uppfyllas.

Jord- och skogsbruksministeriet fungerar i Finland som behörig myndighet enligt artikel 1 i förordningen om utbetalande organ och ska därmed enligt artikel 2 i förordningen bl.a. ställa de utbetalande organen, för vilka den har ansvaret, under kontinuerlig övervakning, vilket omfattar också dem som sköter delegerade uppgifter som utbetalande organ. Med stöd bl.a. av artikel 7 i den horisontella förordningen och av den delegerade förordningen om utbetalande organ är Landsbygdsverket i egenskap av ackrediterat utbetalande organ också skyldigt att regelbundet övervaka dem som sköter delegerade uppgifter som utbetalande organ. Bestämmelser om det attesterande organets skyldighet till revision och kontroll finns t.ex. i artikel 9 i den horisontella förordningen. Livsmedelssäkerhetsverket bl.a. styr och övervakar tillsynen över att tvärvillkoren följs i fråga om folkhälsa, djurhälsa och djurens välbefinnande samt växtskydd, och också dessa övervakningsuppgifter är uppgifter som utbetalande organ.

Bestämmelsen om styrnings- och övervakningsuppgiften behövs för att också de krav på skötseln av delegerade uppgifter som utbetalande organ som ställs bl.a. i den delegerade förordningen om utbetalande organ ska kunna uppfyllas. Styrningen av skötseln av delegerade uppgifter som utbetalande organ är nödvändig bl.a. eftersom ansökningarna behandlas och kontrolleras i enlighet med förutsättningarna i bilaga I.2.A till den delegerade förordningen om utbetalande organ. Enligt bilaga I.1.C.1.vi ska det utbetalande organet regelbundet se över de uppgifter som delegeras för att förvissa sig om att verksamheten håller en tillfredsställande nivå och överensstämmer med unionens bestämmelser. Om de krav på skötseln av delegerade uppgifter som utbetalande organ som ställs i Europeiska unionens lagstiftning om utbetalande organ inte uppfylls, kan landskapet t.ex. inte bevilja några stöd som finansieras av EGFJ eller Ejflu. Dessutom är det skäl att konstatera att jordbrukets stödpolitik i Europeiska unionen hör till Europeiska unionens exklusiva behörighet. I praktiken innebär detta att de instrument som används inom unionspolitiken ska prioriteras och att nationell jordbrukspolitik kan bedrivas endast med beaktande av Europeiska unionens lagstiftning och Europeiska kommissionens beslut. Således är rätten till styrning och övervakning i samband med delegerade uppgifter som utbetalande organ nödvändiga för efterlevnaden av Europeiska unionens lagstiftning, och den kan inte anses ingripa i landskapens självstyrelse.

Vissa övriga uppgifter inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde

Det föreslås att de uppgifter som gäller främjande av renskötsel, renhushållning och naturnäringsringar och de uppgifter som gäller livsmedelstillsynen, tillsynen över djursjukdomar och djurskyddsövervakningen i renslakterier som ska överföras till landskapen ska samlas i landskapet Lappland. I nuläget sköter regionförvaltningsverket i Lappland och närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland de uppgifter som gäller renhushållning som en riksomfattande uppgift, vilket innebär att de sköter uppgifterna inte bara inom sina egna verksamhetsområden, utan också inom områdena för regionförvaltningsverket i Norra Finland och närings-, trafik- och miljöcentralerna i Norra Österbotten och Kajanaland. Det är nödvändigt att genom lag koncentrera uppgifterna till landskapet Lappland för att man ska kunna trygga kontinuiteten i skötseln av uppgifterna och den specialexpertis som behövs.

Det föreslås att de uppgifter som gäller utvecklingsprojekt enligt lagen om stödande av landsbygdens utveckling (28/2014) ska samlas i landskapet Päijänne-Tavastland, när det är fråga om nationella projekt. Enligt 6 § 1 mom. 1 punkten i den gällande statsrådsförordningen om närings-, trafik- och miljöcentralerna (1392/2014) sköter Närings-, trafik- och miljöcentralen i Tavastland nu för tiden de uppgifter som gäller denna typ av riksomfattande projekt inom verksamhetsområdena för samtliga närings-, trafik- och miljöcentraler. Närings-, trafik- och miljöcentralen i Tavastland har sitt huvudsakliga verksamhetsställe inom området för landskapet Päijänne-Tavastland. Det är ändamålsenligt att fortsättningsvis koncentrera uppgifterna till landskapet Päijänne-Tavastland med tanke på kontinuiteten i skötseln av uppgifterna och den expertis som behövs för uppgifterna.

Lagen om regionala delegationer för romska ärenden och uppgifter som gäller romska ärenden

Enligt den föreslagna 6 § 1 mom. 25 punkten i landskapslagen ska landskapet sköta regionala uppgifter i anknytning till romska ärenden och de regionala delegationerna för romska ärenden. I den föreslagna lagen om detta ingår bestämmelser om delegationernas uppgifter, sammansättning och verksamhetsområden. Genom förordning ska det utfärdas närmare bestämmelser om tillsättandet av regionala delegationer och om organiseringen av verksamheten. Enligt förslaget ska delegationerna tillsättas inom vardera av de fem samarbetsområden som avses i 10 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård. Landskapet ska enligt förslaget fatta beslut om ansvariga landskap och om tillsättande av delegationer med iakttagande av 48 § i landskapslagen. Det föreslås att delegationerna ska vara landskapens gemensamma organ.

När förvaltning organiseras ska enligt 122 § 1 mom. i grundlagen en indelning i sinsemellan förenliga områden eftersträvas så att den finsk- och svenskspråkiga befolkningens möjligheter att erhålla tjänster på det egna språket tillgodoses enligt lika grunder. Enligt motiveringen till bestämmelsen (RP 1/1998 rd, s. 177) innebär den i regeringsformen uttryckta strävan efter sinsemellan förenliga områdesindelningar att man ska undvika att organisera den statliga regional- och lokalförvaltningen genom flera olika områdesindelningar. Tjänster kan samlas till större helheter om det behövs för att trygga tillgången på dem och deras kvalitet eller om det krävs för att tjänsterna ska genomföras ändamålsenligt, kostnadseffektivt och effektivt.

Den föreslagna lagen om delegationer för romska ärenden och uppgifter som gäller romska ärenden begränsar landskapens självstyrelse till den delen att delegationernas verksamhetsområden i lagen definieras så att de motsvarar samarbetsområdena för social- och hälsovården. Det är ändå motiverat att samla romska ärenden till en gemensam uppgift för flera landskap eftersom man då på ett heltäckande sätt kan säkerställa inrättandet av delegationer och resurserna till dem regionalt. Det har bedömts att fem regionala delegationer nationellt sett är tillräckligt. För närvarande finns det fyra delegationer. Det valda regleringssättet är motiverat

med beaktande av uppgiftens landskapsöverskridande karaktär och för att förvaltningen ska kunna skötas på ett ändamålsenligt, kostnadseffektivt och i övrigt effektivt sätt. Också kravet på jämlikhet enligt 6 § i grundlagen, som propositionen strävar efter att infria, talar för detta regleringssätt.

Uppgifterna inom de regionala delegationerna för romska ärenden är ur landskapens synvinkel sett begränsade, och bestämmelserna om verksamhetsområdena kan inte anses inskränka landskapens självstyrelse nämnvärt. Propositionen ingriper inte heller i självstyrelsens mest centrala särdrag på ett sådant sätt att den urholkas i sak. Inget enskilt landskap har heller en ställning som möjliggör ensidig beslutanderätt, utan beslutsfattandet i det ansvariga landskapet ska följa bestämmelserna om samarbete i landskapslagen. När de regionala delegationerna för romska ärenden överförs från regionförvaltningsverken till landskapen övergår de samtidigt till ett beslutsfattande som är mera demokratiskt än tidigare.

Föreskrivande av vissa uppgifter för en tjänsteinnehavare

Landskapets uppgifter ska omfatta bekämpning av djursjukdomar, men Livsmedelssäkerhetsverket ska ansvara för att leda och samordna bekämpningsåtgärderna. För att säkerställa att den myndighetskedja som deltar i bekämpningen kan agera snabbt och effektivt oberoende av hur organen och uppgifterna i det självstyrande landskapet är organiserade, föreslås det att det i lagen om djursjukdomar föreskrivs att en tjänsteinnehavare som bestäms enligt landskapets förvaltningsstadga och som ska vara veterinär ansvarar för sjukdomsbekämpningen i landskapet. Tjänsteinnehavaren i fråga ska av Livsmedelssäkerhetsverket kunna åläggas skyldigheter med avseende på bekämpningen av en djursjukdom. Till denna del finns det vägande samhälleliga skäl att begränsa självstyrelsen med hänvisning till bekämpningen av djursjukdomar och tryggheten av folkhälsan.

I lagen om djursjukdomar och i lagen om animaliska biprodukter ska det dessutom föreskrivas att en veterinär i tjänsteförhållande som utsetts av landskapet ska utöva befogenheter som anvisats landskapet i fråga om att bevilja hälso- eller veterinärintyg och i fråga om att utföra de uppgifter som hör till tjänsteveterinären enligt de EU-rättsakter som genomförs genom lagen. Bestämmelserna är nödvändiga för genomförandet av Europeiska unionens lagstiftning.

Överföring av uppgifter från kommunerna till landskapen

Genom denna proposition överförs en del av kommunens lagstadgade uppgifter till landskapet. Enligt 121 § i grundlagen kan kommunerna åläggas uppgifter genom lag. De uppgifter som nu ska överföras har ålagts kommunerna genom lag, och därför kan man också frånta kommunerna ansvaret för uppgifterna genom att ändra lagen. Till denna del strider propositionen inte mot den kommunala självstyrelsen enligt grundlagen.

Den kommunala självstyrelsen och landskapsplanläggningen

Enligt 121 § 1 mom. i grundlagen ska kommunernas förvaltning grunda sig på självstyrelse för kommunens invånare. Med stöd av självstyrelsen har kommunerna och landskapsförbunden rätt att i planläggningen av sina områden utöva beslutanderätt på eget ansvar. Eftersom ansvaret för landskapsplanläggningen enligt propositionen ska överföras från obligatoriska samkommuner bestående av kommunerna i ett område till självstyrande landskap separata från kommunerna, bör lagstiftningsordningen för den föreslagna ändringen av markanvändnings- och bygglagen till denna del bedömas med avseende på den kommunala självstyrelsen som tryggas i grundlagen. Vid bedömningen beaktas förverkligandet av demokratin i landskapsplanläggningen, förhållandet mellan landskapsplanläggningen och den kommunala planläggningen och de föreslagna samarbetsförfarandena i landskapsplanläggningen.

Landskapsförbundets högsta beslutande organ är landskapsfullmäktige. Ledamöterna i fullmäktige representerar medlemskommunernas fullmäktige i förhållande till invånarantalet i medlemskommunerna. En ledamot i landskapsfullmäktige ska vara ledamot i kommunfullmäktige i sin kommun. Högsta organ i de landskap som ska bildas är fullmäktige, som utses av invånarna i landskapet genom allmänna och lika val. Landskapsfullmäktige har likadan behörighet som kommunfullmäktige. Godkännandet av landskapsplanen hör till landskapsfullmäktiges behörighet. Med tanke på genomförandet av demokratin måste alltså överföringen av landskapsplanläggningen till landskapet anses godtagbar.

I landskapsplanen anges principerna för områdesanvändningen och samhällsstrukturen i landskapet och anges områden som är nödvändiga med tanke på landskapets utveckling. Områdesreserveringar kan anges endast i den mån och med den noggrannhet som behövs med tanke på de riksomfattande målen eller landskapets mål för områdesanvändningen eller för att samordna områdesanvändningen i flera kommuner än en. Innehållet och noggrannheten i landskapsplanen har således genom lag begränsats till frågor som inte berör kommunens interna beslutanderätt i fråga om planeringen och förverkligandet av områdesanvändningen. Det föreslås inga ändringar i kommunernas beslutanderätt i fråga om general- och detaljplanläggning. Kommunerna ska således fortsättningsvis besluta när och för vilka områden det behöver utarbetas planer. Landskapsplanen ska fortsättningsvis tjäna till ledning när generalplaner och detaljplaner utarbetas och ändras, och kommunerna ska beakta landskapsplanen och se till att åtgärderna inte försvårar genomförandet av landskapsplanen. Propositionen leder således inte till att förhållandet mellan landskapsplanläggningen och den kommunala planläggningen förändras så att kommunernas behörighet begränsas.

Vid sidan av överföringen av uppgifter i anslutning till landskapsplaneringen betonas i propositionen samarbetet mellan kommunerna och landskapet vid landskapsplaneringen. För beredningen av landskapsplanen ska landskapet tillsätta ett organ med medlemmar som utsetts av kommunerna i området. Dessutom ska landskapet när landskapsplanen utarbetas stå i kontakt med kommunerna och vid behov samråda med dem för att klarlägga de kommunala utvecklingsmål som ansluter sig till utarbetandet av landskapsplanen.

Med hänvisning till vad som anförts ovan anser regeringen att förslaget om ändring av markanvändnings- och bygglagen inte inskränker kommunernas rätt att besluta om planläggningen inom sina områden på det sätt som 121 § 1 mom. i grundlagen förutsätter.

4.2 Omorganiseringen av uppgifterna och strukturerna inom statsförvaltningen

I propositionen föreslås det att en alldeles ny typ av myndighet med namnet Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet inrättas inom statsförvaltningen. Myndigheten ska lyda under statsrådet och vara gemensam för de styrande ministerierna. Myndigheten ska vara en sektorsövergripande, riksomfattande centralförvaltningsmyndighet och omfatta förvaltningsområdena för samtliga styrande ministerier. I propositionen ingår också ett förslag till lag om Statens ämbetsverk på Åland. Till dessa delar bör propositionen bedömas med hänsyn till 119 och 122 § samt 120 § i grundlagens 11 kap. som gäller förvaltning och självstyrelse, och i anknytning till detta med hänsyn till självstyrelselagen för Åland, som stiftats i grundlagsordning. När det gäller de språkliga rättigheterna bör förslaget bedömas utifrån grundlagens 17 § och 122 §. I det lagförslag som gäller Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet ingår en bestämmelse om att myndigheten får överföra vissa biträdande uppgifter till privata aktörer. Detta förslag bör granskas med tanke på grundlagens 124 §. Vidare föreslås i propositionen att Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet ska sköta de uppgifter inom arbetarskyddstillsynen som för närvarande hör till regionförvaltningsverken. Därmed anknyter propositionen också till den skyldighet för det allmänna att sörja för skyddet av arbetskraften som anges i grundlagens 18 § 1

mom. Också vissa internationella överenskommelser som är bindande för Finland ställer villkor för hur arbetarskyddstillsynen ska ordnas.

Statens ämbetsverk på Åland

Med stöd av grundlagens 120 § är enligt självstyrelselagen för Åland lagstiftningsbehörigheten uppdelad mellan riket och landskapet. I självstyrelselagens 18 § räknas det upp de ärenden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet och i 27 § de ärenden som hör till rikets lagstiftningsbehörighet. Förvaltningsbehörigheten på Åland fördelas mellan riket och landskapet i regel enligt vem som har lagstiftningsbehörighet på ett visst rättsområde (23 och 30 § i självstyrelselagen). Enligt 27 § 3 punkten i självstyrelselagen för Åland har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om statsmyndigheternas organisation och verksamhet. Bestämmelsen omfattar bland annat regleringen av statsmyndigheternas administrativa organisation och verksamhet. Utfärdande av bestämmelser om Statens ämbetsverk på Åland hör således till rikets lagstiftningsbehörighet.

Statens ämbetsverk på Åland är en sådan statlig lokal myndighet som avses i 119 § 1 mom. i grundlagen. Bestämmelser om ämbetsverket finns för närvarande i lagen om regionförvaltningsverken. Enligt 119 § 2 mom. i grundlagen ska de allmänna grunderna för statsförvaltningens organ regleras genom lag, om deras uppgifter omfattar utövning av offentlig makt. Grunderna för statens regional- och lokalförvaltning ska likaså bestämmas genom lag. Med ”de allmänna grunderna” avses i bestämmelsen närmast enhetens namn, bransch och huvudsakliga uppgifter samt dess behörighet (RP 1/1998 rd). Uppgifterna för statens ämbetsverk på Åland omfattar utövning av offentlig makt. Eftersom regionförvaltningsverken kommer att dras in och lagen om regionförvaltningsverken kommer att upphävas föreslås det att det stiftas en egen lag om Statens ämbetsverk på Åland. I lagen ska det utfärdas bestämmelser om ämbetsverkets namn, sektor och huvudsakliga uppgifter, verksamhetsområde, verksamhetsställen samt styrningen och ledningen av ämbetsverket samt om vissa befogenheter för ämbetsverket. Eftersom ämbetsverket kommer att ha ett stort antal enskilda uppgifter ska det i lagen om ämbetsverket på samma sätt som för närvarande i fråga om regionförvaltningsverken och närings-, trafik- och miljöcentralerna anges att bestämmelser om ämbetsverkets uppgiftsområden och olika uppgifter och anknytande befogenheter ska utfärdas i speciallagar som gäller respektive uppgift.

För Statens ämbetsverk på Åland föreslås i denna proposition bli föreskrivna de regionförvaltningsuppgifter som ämbetsverket för närvarande sköter på Åland med stöd av 16 § 1 mom. i lagen om regionförvaltningsverken, med undantag för konkurrens- och konsumentförvaltningsuppgifter. Det föreslås att konkurrens- och konsumentförvaltningsuppgifterna för hela landets vidkommande ska koncentreras hos Konkurrens- och konsumentverket. På det finländska fastlandet ska regionförvaltningsverkens uppgifter i huvudsak överföras till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet. Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet ska sköta arbetarskyddsuppgifter i landskapet Åland. Uppgifterna har hittills på Åland skötts av regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland. Både Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet och Konkurrens- och konsumentverket är tvåspråkiga centralförvaltningsmyndigheter. Genom propositionen tryggas den finskspråkiga och den svenskspråkiga befolkningens möjligheter att få service på sitt eget språk och på lika grunder.

De föreslagna bestämmelserna om Statens ämbetsverk på Åland påverkar inte Ålands ställning som självstyrt område. Propositionen påverkar inte heller landshövdingens ställning enligt självstyrelselagen för Åland.

Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet

Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet, som föreslås bli inrättad, är en sektorsövergripande statlig förvaltningsmyndighet som genom sin verksamhet i regionerna ska trygga de grundläggande rättigheterna och rättssäkerheten samt bevaka allmänintresset genom att sköta uppgifter i samband med verkställande och styrning samt tillsyn över efterlevnaden av lagstiftningen. Myndigheten lyder under statsrådet och är gemensam för de ministerier vilkas uppgiftssektorer den sköter. Statens tillstånds- och tillsynsmyndighets verksamhetsområde är hela landet, om inte något annat föreskrivs särskilt. Uppgifter vid de nuvarande regionförvaltningsverken, närings-, trafik- och miljöcentralerna och vid Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården föreslås bli överförda till myndigheten. Myndighetens uppgiftsområden ska omfatta social- och hälsovård, undervisnings- och kulturväsendet, miljöuppgifter och arbetarskydds-förvaltning. Dessutom ska myndigheten övervaka den gemensamma beredskapen. Vidare ska myndigheten sköta andra rättssäkerhets- och tillsynsuppgifter enligt vad som föreskrivs särskilt, och också ha andra uppgifter enligt vad som föreskrivs särskilt.

Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet kommer att vara en ny slags myndighet som lyder under statsrådet och är gemensam för de ministerier vilkas uppgiftssektorer den sköter. Myndigheten ska omfatta sektorerna för alla de ministerier vars uppgifter myndigheten enligt lagen ska sköta. Till skillnad från de nuvarande regionförvaltningsverken och närings-, trafik- och miljöcentralerna som föreslås bli indragna, som hör till statens regionalförvaltning, ska Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet vara en i grundlagens 119 § 1 mom. avsedd centralförvaltningsmyndighet. Utgångspunkten är att myndighetens verksamhetsområde ska omfatta hela landet. I fråga om vissa av myndighetens uppgifter som i landskapet Åland enligt självstyrelselagen för Åland hör till landskapets behörighet föreslås det att Statens ämbetsverk på Åland ska vara behörig myndighet i landskapet i stället för Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet.

Myndighetens uppgifter omfattar utövning av offentlig makt. Därför föreslås det att myndigheten på det sätt som förutsätts i grundlagens 119 § ska inrättas genom lag. De allmänna grunderna för myndigheten ska i enlighet med grundlagens 119 § regleras genom lag. I lagen om Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet ska det föreskrivas om myndighetens namn, verksamhetsidé och ställning, verksamhetsområde, uppgiftsområde och uppgifter, organisation, ledning, styrning, vissa befogenheter, organiseringen av arbetarskyddet i myndigheten och överföring av biträdande uppgifter till privata aktörer. Dessutom ska lagen innehålla specialbestämmelser om den sektor som sköter uppgifter inom social- och hälsovården och om den sektor som sköter miljöuppgifter. Eftersom myndigheten kommer att ha ett stort antal enskilda uppgifter, ska det i lagen om myndigheten på samma sätt som för närvarande i fråga om regionförvaltningsverken och närings-, trafik- och miljöcentralerna anges att bestämmelser om myndighetens uppgiftsområden och enskilda uppgifter och anknytande befogenheter ska utfärdas i speciallagar som gäller respektive uppgift. Avsikten är att det i ca 230 lagar ska föreskrivas om de uppgifter som hör till myndigheten. Förslag om anvisande av uppgifter för myndigheten ingår också i denna regeringsproposition, dock så att de ändringar som avser uppgifter inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde i huvudsak ska genomföras genom en separat regeringsproposition i samband med de övriga ändringar som föranleds av social- och hälsovårdsreformen.

När det gäller organiseringen av myndigheten föreslås det att myndigheten för skötseln av sina uppgifter ska indelas i sektorer och enheter. Enligt förslaget ska bestämmelser om sektorerna och enheterna samt om deras huvudsakliga uppgifter och likaså om grunderna för myndighetens organisation i övrigt utfärdas genom förordning av statsrådet. I lagen föreslås emellertid bestämmelser om att det inom den sektor som sköter myndighetens miljöuppgifter ska finnas en enhet som bevakar allmänintresset i samband med beslutsfattande och ändringssökande som berör miljön. Enheten ska ha självständig beslutanderätt i sitt uppdrag att bevaka allmänintresset. I lagen föreslås också bestämmelser om en svenskspråkig enhet inom den sektor som sköter uppgifter inom undervisnings- och kulturväsendet. Avsikten är att genom förordning av

statsrådet föreskriva att myndigheten som stöd för samordningen av sin verksamhet kan ha gemensamma funktioner. Bestämmelser om funktionerna och deras uppgifter ska utfärdas i myndighetens arbetsordning. Genom förordning ska det också föreskrivas att myndighetens sektorer och enheter ytterligare kan indelas i enheter. Enheter ska kunna bildas på funktionella och regionala grunder. Bestämmelser om enheterna och deras uppgifter ska utfärdas i respektive sektors och enhets arbetsordning. Dessutom ska det genom förordning av statsrådet föreskrivas att tillgången till tjänster och de språkliga rättigheterna ska garanteras när verksamheten för de gemensamma funktionerna och enheterna organiseras.

Riksdagens grundlagsutskott har i sin praxis (t.ex. GrUU 6/2002 rd, GrUU 29/2006 rd, GrUU 42/2006 rd och GrUU 5/2008 rd) ansett att syftet med 119 § 2 mom. i grundlagen inte har varit att besluten om statsförvaltningens enheter enbart ska fattas i form av författningar, utan att de också ska kunna fattas genom enskilda förvaltningsbeslut. Enligt propositionen ska i myndighetens arbetsordning få utfärdas närmare bestämmelser om myndighetens organisation, om ordnandet av förvaltningen och de gemensamma funktionerna, om tjänstgöringsorterna samt om beredningen och avgörandet av ärenden, till den del som ärendena inte hör till den kategori som ska regleras i arbetsordningen för en sektor eller enhet. Myndighetens arbetsordning kommer att publiceras i Finlands författningssamling. I sektorernas och enheternas arbetsordningar ska det utfärdas närmare föreskrifter om respektive sektors och enhets interna organisation, om ordnandet av dess funktioner, om beredningen och avgörandet av ärenden samt om personalens uppgifter. Avsikten är att de sektorer och enheter som utgör basenheterna i myndighetens organisation och som inrättas genom förordning av statsrådet ska vara strukturer som byggts upp för att sköta uppgiftshelheter i hela landet. Vid myndigheten ska det således inte finnas inte sådana separata regionala strukturer eller strukturer enligt någon annan indelning som definieras på författningsnivå. I sektorernas och enheternas arbetsordningar ska verksamheten emellertid vid behov kunna organiseras både funktionellt och regionalt. Om en sektor eller enhet med riksomfattande verksamhet genom sin arbetsordning i den interna arbetsfördelningen skulle organisera sig regionalt så att ansvarsområdet för en intern enhet exempelvis inom en sektor som sköter inspektions- eller tillsynsuppgifter skulle bestämmas på geografiska grunder, skulle den språkliga ställningen för en sådan enhet bestämmas på det sätt som avses i språklagens 6 § 2 mom. I praktiken kan interna enheter av detta slag vara antingen tvåspråkiga eller enspråkigt finskspråkiga.

Också bestämmelser om myndighetens verksamhetsställen ska enligt förslaget utfärdas genom förordning av statsrådet. Avsikten är att myndigheten ska ha ett verksamhetsställe i varje landskap på det finländska fastlandet. Verksamhetsställena kommer emellertid att vara olika, och alla verksamhetsställen ska enligt förslaget inte sköta samtliga sektorers funktioner utan personalen ska placeras på olika verksamhetsställen och arbetsställen så som är ändamålsenligt med tanke på skötseln av uppgifterna. Genom ett heltäckande nätverk av verksamhetsställen tryggas i hela landet en jämlik tillgång till sådana tjänster som förutsätter regional närvaro. I synnerhet de inspektionsuppdrag som hör till myndigheten innefattar regional verksamhet.

Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet ska med stöd av 29 § i lagförslaget få överföra biträdande ärendehanteringssuppgifter som har samband med myndighetens uppgifter enligt 4 § till privata aktörer som har tillräckliga tekniska förutsättningar och tillräcklig kompetens för att sköta sådana uppgifter. Biträdande uppgifter är enligt den föreslagna 29 § mottagning och sortering av anmälningar och handlingar som ges in till myndigheten samt elektronisk lagring av handlingar och den information som ingår i dem i arbetskon till ärendehantering. Den som arbetar med biträdande uppgifter ska enligt den föreslagna bestämmelsen handla under straffrättsligt tjänsteansvar när han eller hon utför ovan avsedda uppgifter. Propositionen har samband med grundlagens 124 §, där det föreskrivs om överföring av offentliga förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter. Enligt ovannämnda bestämmelse i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter endast genom lag eller med stöd av lag anförtros andra än myndigheter,

om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter. Den föreslagna 29 § motsvarar 2 b § i lagen om Skatteförvaltningen, som har stiftats med grundlagsutskottets medverkan (GrUU 30/2012 rd). I samband därmed konstaterade grundlagsutskottet att de uppgifter som avses i bestämmelserna i huvudsak är rutinmässiga, biträdande stöduppgifter som inte innebär utövning av offentlig makt. Grundlagsutskottet har bedömt att överföringen av de tekniska uppgifter som nämns i bestämmelserna är ändamålsenlig och att regleringen också annars uppfyller de krav som grundlagsutskottet i praktiken ställer på sådan överföring av uppgifter (se t.ex. GrUU 3/2009 rd, s. 4–5 och GrUU 11/2006 rd). Grundlagsutskottet har i sin tolkningspraxis ansett att tillgodoseendet av rättssäkerheten och andra krav på god förvaltning i den betydelse som avses i grundlagens 124 § kräver att allmänna förvaltningslagar tillämpas på behandlingen av ärendet och att handläggarna handlar under straffrättsligt tjänsteansvar. På motsvarande sätt som i fråga om 2 b § i lagen om Skatteförvaltningen bedöms det också i detta fall att överföringen av de berörda uppgifterna uppfyller ändamålsenlighetskravet enligt grundlagen och de övriga krav som ställs på överföringen av sådana uppgifter.

Arbetskyddstillsyn

Enligt 18 § 1 mom. i grundlagen ska det allmänna sörja för skyddet av arbetskraften. I lagstiftning som syftar till att skydda arbetstagare brukar det i allmänhet också föreskrivas om tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna. I Finland svarar arbetskyddsmyndigheterna för den arbetskyddstillsyn som myndigheterna utövar. Enligt den gällande lagen om regionförvaltningsverken är regionförvaltningsverkets ansvarsområde för arbetskyddsuppgifter oberoende då det utför sin övervakningsuppgift. Ansvarsområdets verksamhet ska ordnas så att oberoendet och opartiskheten i tillsynen över arbetskyddet är tryggad. Kravet på att arbetskyddsmyndigheterna ska vara oberoende följer av internationella förpliktelser, liksom så många andra frågor som gäller arbetskyddsmyndigheternas rättigheter och skyldigheter. Också inom den nya myndighetens ansvarsområde för arbetskydd bör verksamheten organiseras så att oberoendet och opartiskheten i tillsynen över arbetskyddet tryggas.

Konventionen om arbetsinspektion inom industri och handel (konvention nr 81), som internationella arbetsorganisationen ILO antog vid sin allmänna konferens 1947, syftar till att genom regelbundna inspektioner, i första hand på arbetsplatser inom industri och handel, garantera att bestämmelserna om arbetskydd iaktas. Konventionen förutsätter att signatärländerna har ett effektivt och opartiskt system för yrkesinspektion. I konventionen finns bestämmelser om bland annat styrningen av samt resurserna och verksamhetsförutsättningarna för yrkesinspektionerna samt om inspektörernas rättigheter och skyldigheter.

Finland ratificerade ILO:s konvention nr 81 om arbetsinspektioner (yrkesinspektion inom industri och handel) 1949. Finland har också ratificerat 1997 års protokoll till konventionen. Genom protokollet utvidgades bestämmelserna i konventionen till att också gälla verksamhet inom den icke-kommersiella tjänstesektorn. Systemet med yrkesinspektioner ska tillämpas på alla arbetsplatser i fråga om vilka yrkesinspektörer har till uppgift att övervaka efterlevnaden av bestämmelserna om arbetsförhållanden och skydd för arbetstagare under arbetet. Endast försvarsmakten och gränsbevakningsväsendet har till den del som gäller militära övningar lämnats utanför tillämpningsområdet för protokollet.

I statsrådets redogörelse till riksdagen om regionförvaltningsreformen SRR 1/2013 rd bedömde man att det oberoende som förutsätts av övervakningen av arbetskyddet hade utfallit väl i regionförvaltningsverksmodellen. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande med anledning av redogörelsen (GrUU 15/2013 rd) konstaterat att uppgifterna från arbetskyddstillsynen visar att i synnerhet övervakningen av stora multinationella arbetsplatser, där resurserna för ansvars-

området för arbetarskydd vid ett enskilt regionförvaltningsverk är små, är ett problem. I statsrådets redogörelse om regionförvaltningsreformen konstaterades det att avsikten är att arbetarskyddets ställning i regionförvaltningsverken ska utvecklas bland annat så att användningen av övervakningsresurser effektiviseras och övervakningen förbättras så att den håller jämn kvalitet. Som en möjlighet nämndes att arbetarskyddsinspektörerna ges rikstäckande behörighet. Grundlagsutskottet konstaterade i sitt utlåtande att det vid justeringen av behörigheten eller annan omorganisering av arbetarskyddstillsynen också i fortsättningen är viktigt att bibehålla oberoendet och opartiskheten i myndighetsverksamheten och trygga ändamålsenliga övervakningsresurser.

Förslaget att organisera arbetarskyddstillsynen så att den hör till uppgifterna för Statens tillstånds- och tillsynsmyndigheten, som verkar på riksnivå, motsvarar till den del som gäller de grundläggande lösningarna i fråga om arbetarskyddstillsynens oberoende status den nuvarande organiseringen av arbetarskyddet vid regionförvaltningsverken. Arbetarskyddstillsynens oberoende status vid Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet beskrivs och bedöms närmare i kapitel xx.xx.xx i regeringens proposition. I samma kapitel beskrivs också den föreslagna lösningen att social- och hälsovårdsministeriet ska ordna tillsyn över arbetarskyddet vid myndigheten så att tjänstemännen vid myndigheten på lika villkor som andra arbetstagare kan anlita en arbetarskyddsmyndighet. Genom den föreslagna lagstiftningen garanteras oberoende och opartiskhet i arbetarskyddstillsynen och insyn i de övervakningsresurser som fördelas på arbetarskyddet.

Genom att arbetarskyddstillsynen koncentreras och blir en riksomfattande funktion förbättras samtidigt möjligheterna att utnyttja arbetarskyddstillsynens resurser och specialsakkunskap i hela landet på ett ändamålsenligt och effektivt sätt och mer flexibelt fördela resurser på olika arbetarskyddsuppgifter. En riksomfattande struktur kan därmed bedömas förbättra förutsättningarna att effektivt genomföra arbetarskyddstillsynen. Dessutom stöder strukturen som riksomfattande myndighet införandet av enhetliga rutiner, enhetlig avgörandepraxis och enhetlig service i hela landet, vilket garanterar att kunder i olika delar av landet bemöts jämlikt. Genom det heltäckande nätverk av verksamhetsställen som planeras för Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet säkerställs den regionala närvaro i hela landet som behövs vid arbetarskyddstillsyn.

Grundläggande rättigheter i fråga om miljön

Enligt 20 § 1 mom. i grundlagen bär var och en ansvar för naturen och dess mångfald samt för miljön och kulturarvet. Bestämmelsen uttrycker människornas alltomfattande ansvar för en sådan helhetslinje för den ekonomiska och samhällseliga verksamheten att den levande och icke-levande naturens mångfald kan bevaras (se RP 309/1993 rd, s. 70/II). Bestämmelsen omfattar både förhindrande av ödeläggning av miljön eller miljöförstöring och aktiva åtgärder för att gagna miljön. I grundlagens 20 § 2 mom. sägs det allmänna ska verka för att alla tillförsäkras en sund miljö och att var och en har möjlighet att påverka beslut i frågor som gäller den egna livsmiljön. Bestämmelsen är avsedd att först och främst påverka lagstiftarens och andra normgivares verksamhet (RP 309/1993 rd, s. 70/II). De grundläggande miljö rättigheternas rättsliga betydelse har stärkts sedan grundlagen stiftades. I rättslitteraturen och i grundlagsutskottets utlåtanden (bl.a. GrUU 21/1996 rd och GrUU 38/1998 rd) har man gjort den tolkningen att det rör sig om en bestämmelse om grundläggande rättigheter med normativ och bindande karaktär; de miljövärden som bestämmelsen om grundläggande miljö rättigheter ger uttryck för bör beaktas i all lagstiftning och lagtillämpning som har betydelse med tanke på miljön. Också högsta förvaltningsdomstolen har i sitt avgörande 2002:86 konstaterat att bestämmelsen om grundläggande miljö rättigheter bidrar till att styra tillämpningen och tolkningen av lagar.

Allmänintresse och enskilt intresse är centrala begrepp inom miljöretten. Som ett led i tillgodoseendet av de grundläggande miljö rättigheterna och fullgörandet av det allmännas skyldigheter i fråga om miljön har myndigheterna en lagstadgad uppgift att bevaka allmänintresset inom sin egen sektor. Myndighetens bevakning av allmänintresset kan bestå av rätt att väcka ärenden, möjlighet att lämna utlåtanden eller rätt att söka ändring. Uppgifter som avser bevakning av allmänintresset ingår i bland annat miljöskyddslagen, vattenlagen, naturvårdslagen, markanvändnings- och bygglagen och gruvlagen. Allmänintresset kan hänföra sig till nyttjande eller skydd av miljön. Allmänintressen som avser nyttjande kan gälla trafiken, försvaret eller industriell verksamhet, och ett allmänt skyddsintresse kan gälla hälsa, trivsel eller natur-, kultur- och landskapsvärden.

I miljö- och vattenfrågor är det för närvarande närings-, trafik- och miljöcentralerna som svarar för bevakningen av allmänintresset. Inom landskapsreformen kommer uppgifter som avser miljö- och vattenfrågor att överföras till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet och till landskapen. Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet svarar för bevakningen av allmänintresset. Dessutom har landskapen till uppgift att bevaka allmänintresset i fråga om uppgifter som föreskrivs särskilt. Beroende på miljöförfattningen kan de ovannämnda myndigheterna också ha parallella befogenheter i bevakningsuppdraget.

Enligt 18 § i markanvändnings- och bygglagen har närings-, trafik- och miljöcentralerna till uppgift att övervaka att ärenden som har verkningar som är riksomfattande eller betydande på landskapsnivå beaktas vid planläggningen, byggandet och annan områdesanvändning. Tillsynen gäller planläggningen till den del som planerna har riksomfattande betydelse eller betydelse på landskapsnivå. Ärenden som har verkningar som är riksomfattande eller betydande på landskapsnivå är till exempel frågor i anknytning till de riksomfattande målen för områdesanvändningen, ärenden som gäller natur- och kulturmiljövärden av betydelse på riks- eller landskapsnivå och viktiga lösningar i stadsregionerna som gäller tätortsstrukturen, trafiksystemet och rekreationsområden och som har verkningar som berör flera kommuner. En del av de frågor som övervakas omfattas av det skydd för grundläggande miljö rättigheter som anges i grundlagens 20 §.

I samband med landskapsreformen föreslås närings-, trafik- och miljöcentralerna bli indragna. Därmed upphör också det ovan beskrivna tillsynsuppdraget. Vid bedömningen av förslaget med hänsyn till grundlagens 20 § och med tanke på den skyldighet som gäller myndighetsverksamheten bör man beakta att det inte i reformen föreslås några ändringar i de lagstadgade kraven på innehållet i planerna. I samband med reformerna kommer de olika sektorsmyndigheternas, exempelvis naturskydds- och museimyndigheternas, möjligheter till proaktivt myndighetssamarbete att tryggas, och deras rätt att söka ändring kommer inte heller att begränsas. Eftersom de frågor som för närvarande ingår i tillsynen också i fortsättningen bör beaktas i det proaktiva myndighetssamarbetet i anslutning till planläggningen, kan det faktum att tillsynen upphör inte anses stå i strid med de skyldigheter som gäller myndighetsverksamheten enligt grundlagens 20 §.

Tillsyn över att de grundläggande rättigheterna tillgodoses

Till uppgifterna för Statens tillstånds- och tillståndsmyndighet som föreslås bli inrättad hör att i regionerna trygga de grundläggande rättigheterna och rättssäkerheten samt bevaka allmänintresset genom att sköta uppgifter i samband med verkställande och styrning samt tillsyn över efterlevnaden av lagstiftningen. Myndighetens uppgifter består av tillståndsförvaltning, styrningsuppgifter och tillsynsuppgifter inom olika uppgiftsområden. En stor del av myndighetens uppgifter har anknytning till de grundläggande rättigheterna, då de är sammankopplade till exempel med tryggheten av jämlikheten enligt grundlagens 6 §, de kulturella rättigheterna enligt grundlagens 16 §, rätten till eget språk och egen kultur enligt grundlagens 17 §, näringsfrihet-

en och rätten till arbete enligt grundlagens 18 §, rätten till social trygghet enligt grundlagens 19 § samt ansvaret för miljön enligt grundlagens 20 §. Till denna del bör propositionen bedömas med hänsyn till tryggheten av de grundläggande rättigheterna och främjandet av att de tillgodoses, vilket det allmänna enligt lag ska sörja för.

I förslaget ändras strukturen för myndighetstillsynen, medan de tillsynsuppgifter som föreskrivits för staten förblir oförändrade. I de andra propositioner som har samband med denna proposition, t.ex. lagstiftningen om ordnande av social- och hälsovården och räddningsväsendet och lagstiftningen om tillväxttjänster, ses innehållet i och metoderna för tillsynen över med anledning av landskapsreformen. Propositionen har därmed inga direkta konsekvenser för området för eller innehållet i tillsynen över de grundläggande rättigheterna. Indirekt stöder propositionen ett effektivt genomförande av tillsynsuppgifterna. I den nya myndighetsmodellen möjliggörs bland annat en flexibel användning av tillsynsresurserna i hela landet, vilket bidrar till att förbättra effektiviteten i tillsynen genom att resurser kan fördelas enligt behov. Detta påverkar såväl behandlingstiderna som resultatet av tillsynen, när tillsynen i ännu större grad kan inriktas proaktivt och riskbaserat. Lösningen gör det också möjligt att införa enhetlig praxis och tolkning på riksnivå, vilket gör myndighetens kunder mer jämlika och borgar för att de grundläggande rättigheterna tillgodoses på ett enhetligt sätt. Dessutom förbättrar myndighetslösningen övervakarens sakkunskap och kompetensutveckling i och med tillgången till hela den riksomfattande myndighetens sektorsövergripande sakkunskap. På motsvarande sätt kan också tillgodoseendet av de grundläggande rättigheterna övervakas som en helhet, när myndighetsstrukturen möjliggör tvärssektoriella verksamhetsmodeller där man kan förenhetliga de olika förvaltningsområdenas med varandra sammankopplade tillsynsprocesser. Dessa förändringar kan bedömas ha effekter som stöder tillgodoseendet av de grundläggande rättigheterna.

Den tillsynsuppgift i fråga om vattenärenden som för närvarande sköts av närings-, trafik- och miljöcentralen ska fördelas mellan Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet och landskapen. Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet samt landskapet i de uppgifter som föreskrivs det ska använda partens talan när de bevakar allmänintresset i förfaranden enligt vattenlagen. Landskapet och den enhet som bevakar allmänintresset för Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet ska i vissa situationer ha rätt att söka ändring i beslut som utfärdats med stöd av vattenlagen. Bestämmelserna om bevakningen av allmänintresset uppfyller kravet i 20 § 2 mom. i grundlagen, enligt vilket det allmänna ska verka för att alla tillförsäkras en sund miljö och att var och en har möjlighet att påverka beslut i frågor som gäller den egna livsmiljön.

Övergångsbestämmelse om lönesystemet vid Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet

Det föreslagna förfarandet, enligt vilket bestämmelserna i regionförvaltningsverkens avtal om lönesystem i allmänhet ska tillämpas i tjänsteförhållanden vid Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet, innebär att löneläget för dem som har övergått från regionförvaltningsverken förblir oförändrat. När det gäller de som har övergått från närings-, trafik- och miljöcentralerna och Valvira, så upphör tillämpningen av dessa verks lönesystem på dem som övergått från verken och de kommer att omfattas av samma lönesystem som personalen vid Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet i allmänhet. Eftersom lönenivån för den personal som övergår från närings-, trafik- och miljöcentralerna och Valvira och som har motsvarande uppgifter är lite högre än lönenivån vid regionförvaltningsverken, är det sannolikt att endast en liten del av lönerna för den personal som övergår från närings-, trafik- och miljöcentralerna och Valvira höjs. De flestas löner förblir oförändrade i enlighet med bestämmelserna i statens tjänstekol-

lektivavtal på central nivå om tryggnad av den gamla lönen (avsnitt 2 i bilagan till under-teckningsprotokollet till avtalet).

I allmänhet avtalas det om villkoren i statstjänstemännens tjänsteförhållanden genom tjänstekollektivavtal. Detta grundar sig på lagstiftningen om statens tjänstekollektivavtal samt på yrkesmässig organisationsfrihet. Statens huvudavtalsorganisationer har samtyckt till att bestämmelser om saken utfärdas i enlighet med denna proposition.

Sålunda är det möjligt att stifta den föreslagna lagen i vanlig lagstiftningsordning.

4.3 Språkliga rättigheter

I propositionen ingår förslag som påverkar hur landskapets invånare och tjänsteansvärdarnas språkliga rättigheter tillgodoses. Propositionens konsekvenser för de språkliga rättigheterna bör bedömas i synnerhet med hänsyn till grundlagens 17 §, som tryggar rätten till eget språk och egen kultur. Frågan bör också bedömas utifrån bestämmelserna om administrativ indelning i grundlagens 122 §, även om bedömningens räckvidd här begränsas av den gällande landskapsindelningen¹⁰, som det föreskrivs om i 5 § i lagen om införande av landskapslagen, lagen om ordnande av social- och hälsovård och lagen om ordnande av räddningsväsendet.

Enligt 17 § 1 mom. i grundlagen är Finlands nationalspråk finska och svenska. Enligt paragrafens 2 mom. ska vars och ens rätt att hos domstol och andra myndigheter i egen sak använda sitt eget språk, antingen finska eller svenska, samt att få expeditioner på detta språk tryggas genom lag. Det allmänna ska tillgodose landets finskspråkiga och svenskspråkiga befolkningskulturella och samhällsliga behov enligt lika grunder. Enligt lagens 3 mom. har samerna såsom urfolk samt romerna och andra grupper rätt att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur. Bestämmelser om samernas rätt att använda samiska hos myndigheter finns i samiska språklagen. Rättigheterna för dem som använder teckenspråk och dem som på grund av funktionsnedsättning behöver tolknings- och översättningshjälp tryggas genom lag. I grundlagens 17 § 1 mom. konstateras principen för landets officiella tvåspråkighet. Bestämmelsen innefattar en tanke om nationalspråkens likvärdighet. Bestämmelsen i 17 § förutsätter vid sidan av den formellt jämställda behandlingen av språken också att den faktiska jämlikheten mellan den finsk- och svenskspråkiga befolkningen tryggas bland annat i ordnandet av samhällsservice (jfr RP 309/1993 rd s. 69, GrUB 9/2008 rd och GrUU 21/2009 rd).

När förvaltning organiseras ska enligt 122 § 1 mom. i grundlagen en indelning i sinsemellan förenliga områden eftersträvas så att den finsk- och svenskspråkiga befolkningens möjligheter att erhålla tjänster på det egna språket tillgodoses enligt lika grunder. I bestämmelsen betonas kravet på språklig jämlikhet genom att det förutsätts att dessa möjligheter tillgodoses enligt lika grunder (jfr RP 1/1998 rd s. 177 och GrUU 37/2006 rd).

Landskapen

Språklagen

Enligt 3 § i språklagen (423/2003) tillämpas lagen bland annat hos landskapsmyndigheter. Enligt 6 § 1 mom. i språklagen är landskapsmyndigheten en enspråkig myndighet om dess ämbetsdistrikt omfattar enbart kommuner med samma språk, och en tvåspråkig myndighet om dess ämbetsdistrikt omfattar kommuner som har olika språk eller minst en tvåspråkig kom-

---

¹⁰ Fastställs i den lagstiftning som för närvarande behandlas i riksdagen.

mun. I 5 § i lagen om införande av landskapslagen, lagen om ordnande av social- och hälsovård och lagen om ordnande av räddningsväsendet bestäms det om landskapsindelning. I paragrafen bestäms landskapens namn och vilka kommuner som hör till respektive landskap. Utifrån denna indelning är landskapen Mellersta Österbotten, Kymmenedalen, Österbotten, Nyland och Egentliga Finland tvåspråkiga landskap. Av dessa har landskapet Österbotten en svenskspråkig majoritet och de övriga ovannämnda tvåspråkiga landskapen en finskspråkig majoritet. I landskapet Kymmenedalen finns det endast en svenskspråkig kommun (Pyttis).

Enligt 10 § 1 mom. i språklagen har var och en rätt att använda finska eller svenska i kontakter med statliga myndigheter, tvåspråkiga landskapsmyndigheter och tvåspråkiga kommunala myndigheter. Myndigheten ska dessutom ordna möjlighet för den som ska höras att bli hörd på sitt eget språk, finska eller svenska. Enligt 10 § 2 mom. ska hos enspråkiga landskapsmyndigheter användas landskapets språk och hos enspråkiga kommunala myndigheter kommunens språk, om inte myndigheten på begäran beslutar annorlunda eller något annat föreskrivs på något annat ställe i lag. Var och en har dock rätt att bli hörd på sitt eget språk och att använda sitt eget språk i ärenden som väcks av en myndighet och som direkt gäller grundläggande rättigheter för honom eller henne eller någon som är i hans eller hennes vård eller om myndigheten ålägger honom eller henne någon skyldighet.

Inom den social- och hälsovård som enligt landskapslagens 6 § hör till landskapets uppgiftsområde tryggas kundernas nationalspråkliga rättigheter genom en specialbestämmelse i 6 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård, enligt vilken social- och hälsovård i tvåspråkiga landskap ska ordnas på både finska och svenska så att kunderna blir betjänade på det språk de väljer, antingen finska eller svenska. I enspråkiga landskap ordnas tjänsterna på landskapets språk så att kunden har rätt att använda finska eller svenska.

Enligt språklagen jämföras således landskapen i fråga om tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna med kommunala myndigheter, utom när det gäller social- och hälsovårdstjänster, där klienterna enligt det som beskrivs ovan har större språkliga rättigheter än de som föreskrivs i språklagen. Till följd av denna proposition överförs till landskapen utöver de uppgifter som överförs från kommuner och samkommuner emellertid också ett stort antal uppgifter från statliga myndigheter. I dessa uppgifter som överförs från staten till landskapen har förvaltningens kunder och tjänsteanvändare enligt 10 § 1 mom. i den gällande språklagen större språkliga rättigheter än i de uppgifter som för närvarande sköts hos enspråkiga kommunala myndigheter eller i framtiden i de uppgifter som kommer att skötas hos enspråkiga myndigheter i landskapen.

Den ovan beskrivna situationen kommer att leda till att de språkliga rättigheterna för invånare och tjänsteanvändare som hör till den språkliga minoriteten i enspråkiga landskap försvagas vid skötseln av de uppgifter som överförs från de statliga myndigheterna till landskapen. Därför föreslås i propositionen att till språklagens 10 § fogas ett nytt 3 mom., enligt vilket var och en utöver det som föreskrivs i språklagens 10 § 1 och 2 mom. har rätt att hos landskapsmyndigheten i egen sak använda sitt eget språk, finska eller svenska. Den föreslagna bestämmelsen är avsedd att vara en specialbestämmelse som enbart gäller landskapsmyndigheten, och den syftar till att säkerställa att tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna inte försämras jämfört med nuläget vid skötseln av de uppgifter som överförs från statliga myndigheter till landskapen. I praktiken kommer förslaget till lagstiftning också att utvidga de språkliga rättigheterna för dem som hör till språkliga minoriteter i de uppgifter som överförs från enspråkiga kommuner eller samkommuner till enspråkiga landskap.

Samiska språklagen

I 2 § i samiska språklagen finns bestämmelse om lagens tillämpningsområde. I paragrafen förtecknas de myndigheter som omfattas av lagen. Enligt paragrafens 1 mom. 1 punkt tillämpas lagen på landskapet Lappland.¹¹ I 2 kap. i samiska språklagen finns grundläggande bestämmelser om samernas språkliga rättigheter och om myndigheterna. Specialbestämmelser som ska tillämpas inom samernas hembygdsområde finns i lagens 3 kap. I lagens 4 kap. finns bestämmelser om de myndigheter som hör till lagens tillämpningsområde och bestämmelser som endast blir tillämpliga utanför samernas hembygdsområde. Dessutom gäller vissa bestämmelser i lagens 5 kap. samtliga myndigheter.

Tillämpningsområdet för samiska språklagen bestäms för det första på regionala grunder, dvs. utifrån samernas hembygdsområde. Med samernas hembygdsområde avses enligt 4 § i samespråklagen Enontekiö, Enare och Utsjoki kommuner samt Lapin paliskunta benämnda renbeteslags område i Sodankylä kommun. Hembygdsområdet ligger i sin helhet inom området för landskapet Lappland. För det andra bestäms lagens tillämpningsområde utifrån de myndigheter som hör till tillämpningsområdet och för det tredje till vissa delar utifrån de ärenden som kommer till olika myndigheter för behandling. Av denna anledning kommer lagens regionala tillämpningsområde i vissa fall att utvidgas till riksomfattande nivå. Samernas språkliga rättigheter är mer omfattande inom samernas hembygdsområde än utanför det. Om ämbetsdistriktet för en myndighet som hör till tillämpningsområdet för lagen ligger delvis inom samernas hembygdsområde och delvis utanför det, kommer de bestämmelser som är tillämpliga inom samernas hembygdsområde att bli tillämpliga vid de ämbetsverk eller andra verksamhetsställen för myndigheten som är belägna inom hembygdsområdet. Vilka bestämmelser som ska tillämpas på en myndighet bestäms således inte enbart utifrån myndighetens ämbetsdistrikt, utan utifrån var myndigheten eller det berörda ämbetsverket eller verksamhetsstället finns. I praktiken innebär detta att en myndighets vissa ämbetsverk eller verksamhetsställen kan omfattas av de bestämmelser som gäller inom samernas hembygdsområde, medan samma myndighets andra ämbetsverk eller verksamhetsställen kan omfattas av de bestämmelser som gäller utanför hembygdsområdet.

Inom den social- och hälsovård som enligt landskapslagens 6 § hör till landskapets uppgiftsområde tryggas de samiska språkliga rättigheterna genom en specialbestämmelse i 6 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård, enligt vilken kunden har rätt att använda samiska enligt samiska språklagen när det gäller social- och hälsovårdstjänster som produceras inom samernas hembygdsområde och inom landskapet Lappland, när det gäller sådana tjänster som bara produceras i enheter utanför hembygdsområdet.

Statliga myndigheter

De språkliga konsekvenserna av inrättandet av Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet behandlas mer utförligt ovan i avsnitt xx.xx.xx i regeringens proposition. Hos den nya, riksomfattande statliga myndigheten kommer att koncentreras uppgifter som tidigare delvis har skötts vid tvåspråkiga statliga centralförvaltningsmyndigheter och tvåspråkiga statliga regionförvaltningsmyndigheter samt delvis vid enspråkigt finskspråkiga statliga regionförvaltningsmyndigheter. Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet som föreslås bli inrättad ska ha hela landet som verksamhetsområde, om inte något annat föreskrivs. Till sin rättsliga ställning är Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet en riksomfattande myndighet som klassificeras som centralförvaltningsmyndighet och således är en tvåspråkig myndighet enligt 6 § 1 mom. 2 punkten i språklagen. Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet ska i enlighet med grundlagen och språklagen sköta sina uppgifter på de båda nationalspråken.

---

¹¹ En ändring av samiska språklagen är under beredning.

När förvaltning organiseras ska enligt 122 § 1 mom. i grundlagen en indelning i sinsemellan förenliga områden eftersträvas så att den finsk- och svenskspråkiga befolkningens möjligheter att erhålla tjänster på det egna språket tillgodoses enligt lika grunder. Avsikten är att Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet med tanke på de uppgifter som den ska sköta ska organiseras i sektorer och enheter som det ska föreskrivas om genom förordning av statsrådet. Både sektorerna och enheterna ska vara riksomfattande funktioner och således tvåspråkiga. Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet ska ha ett verksamhetsställe i varje landskap på det finländska fastlandet. Verksamhetsställena har dock inte ett tjänste- eller verksamhetsområde som bestäms på regionala grunder och utgör alltså inte en sådan regional organisation inom Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet. Därför ska verksamhetsställena uppfylla de skyldigheter som språklagen föreskriver för tvåspråkiga statliga myndigheter. Den interna organiseringen av sektorerna och enheterna vid Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet ska ske genom en arbetsordning som fastställs av sektordirektören. En riksomfattande sektor kan i sin interna arbetsfördelning organisera sig utöver enligt funktionella grunder också vid behov regionalt, dvs. så att till exempel ansvarsområdet för en intern enhet inom en sektor som sköter till exempel inspektions- och tillsynsuppdrag eller andra uppgifter bestäms på geografiska grunder. Till den del en intern enhet inom en sektor eller enhet vid Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet genom en arbetsordning för sektorn eller enheten förordnas ett geografiskt verksamhetsområde bestäms den interna enhetens språkliga ställning enligt i 6 § 2 mom. i språklagen. I praktiken kan interna enheter av detta slag vara antingen tvåspråkiga eller enspråkigt finskspråkiga.

För att de språkliga rättigheterna ska tillgodoses föreslås i fråga om uppgifterna inom undervisnings- och kulturväsendet liknande specialarrangemang som tidigare. Enligt 6 § 2 mom. i förslaget till lag om Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet ska Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet ha en svenskspråkig enhet inom sektorn för undervisnings- och kulturväsendet. Bestämmelser om enhetens uppgifter och behörighetsvillkoren för dess personal utfärdas genom statsrådets förordning. För att även i fortsättningen upprätthålla den nuvarande nivån på språkliga och kulturella rättigheter är avsikten att skapa en organisatorisk lösning där vissa uppgifter inom sektorn för undervisnings- och kulturväsendet organiseras på språkliga grunder till egna enheter inom sektorn. Den svenskspråkiga enheten för undervisningsväsendet ska inom sin uppgift betjäna den svenskspråkiga befolkningen i hela landet.

Verksamhetsområdet för statens ämbetsverk på Åland ska på motsvarande sätt som i nuläget vara landskapet Åland. Med stöd av 36 § 1 punkten i självstyrelselagen för Åland är landskapet Åland enspråkigt svenskt. Ämbetsspråket vid statens och landskapets myndigheter och inom kommunalförvaltningen är svenska.

Enligt samiska språklagen är de regionförvaltningsverk och närings-, trafik- och miljöcentraler vilkas verksamhetsområde helt eller delvis omfattar Enare, Enontekis, Sodankylä och Utsjoki, och organ som är verksamma vid dem, myndigheter som den samiska språklagen ska tillämpas på. Därför har samiska språklagen tillämpats vid Regionförvaltningsverket i Lappland och närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland samt när det gäller miljötillståndsuppgifter och arbetarskyddsuppgifter vid Regionförvaltningsverket i Norra Finland. För att de språkliga rättigheterna för dem som talar samiska inte ska försvagas när förvaltningsstrukturen ändras, föreslås det dessutom att samiska språklagen ska ändras så att Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet är en myndighet som i enlighet med 2 § i lagen samiska språklagen ska tillämpas på. Man har gått tillväga på motsvarande sätt när det gäller vissa andra myndigheter som är viktiga med tanke på medborgarnas rättssäkerhet, som har ett riksomfattande verksamhetsområde eller som har ändrats till att vara riksomfattande. Dessutom föreslås det att 27 § i samiska språklagen ändras så att Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet inom samernas hembygdsområde kan ha ett biträde för samiskspråkiga, på motsvarande sätt som det hittills har kunnat

finnas vid regionsförvaltningsverket i Lappland och vid närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland.

I avsnitt xx.xx i regeringens proposition ingår en bedömning av hur de språkliga rättigheterna i praktiken kommer att tillgodoses i Statens tillstånds- och tillsynsmyndighets verksamhet. Det bedöms att reformen av statens myndighetsstruktur inte försämrar tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna på finska, svenska och samiska vid den nya myndigheten. Språkgruppernas service på det egna språket kan inom en riksomfattande organisation förbättras genom att samla funktioner med utgångspunkt i de språk som används samt genom specialarrangemang för språkgrupper. I fråga om statens ämbetsverk på Åland förblir det rådande läget oförändrat med hänsyn till tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna.

4.4 Övergång av vattenbyggnadsegendom¹²

Avsikten är att statens vattenbyggnadsegendom med anknytande rättigheter och skyldigheter ska överlåtas till landskapen när landskapsreformen träder i kraft. Egendomen omfattar dammar, vallar och konstgjorda bassänger, vägar, broar, pumpverk och andra konstruktioner som exempelvis används för översvämningsskydd, vattenkraft, vattenförsörjning, torrläggning, flottning och fiskerihushållning. Vattenbyggnadsegendomen omfattar också exempelvis observationsstationer för vattenstånd och vattenföring, som behövs antingen på grund av skyldigheter som följer av ett vattenrättsligt tillstånd eller för att ta fram observationsdata för lägesbilden över vattensituationen och vattendragsprognoser. En del av de vattenbyggnader som överförs till landskapen ligger på land- eller vattenområden som staten äger. I samband med överlåtelsen av dessa byggnader ska landskapen också ges permanent nyttjanderätt till de statliga områden som behövs för konstruktionerna. En del av statens vattenbyggnader ligger på land- eller vattenområden som någon annan äger och för vilka staten har beviljats permanent nyttjanderätt i samband med ett tillstånd enligt vattenlagen som gäller byggnaden. Avsikten är att också rättigheterna till områdena ska överföras till landskapen tillsammans med byggnaderna.

Det sammanlagda bokföringsvärdet för den statliga vattenbyggnadsegendom som överlåts till landskapen är ca 80 miljoner euro. Vattenbyggnadsegendom har i praktiken inget marknadsvärde. Av denna orsak, och eftersom landskapen behöver egendomen för att kunna sköta sina lagstadgade uppgifter inom vattenekonomi, föreslås det att staten överlåter egendomen till landskapen vederlagsfritt.

Eftersom den vattenbyggnadsegendom som överlåts till landskapen inbegriper sådan permanent nyttjanderätt till land- och vattenområden som behövs med tanke på byggnaderna, rör det sig om en till äganderätten närstående rätt till dessa områden, dvs. om fast egendom. Enligt grundlagens 92 § 2 mom. kan statlig fast egendom överlåtas endast med riksdagens samtycke eller enligt vad som anges genom lag. Den i bestämmelsen avsedda allmänna lag som har karaktären av ett bemyndigande är lagen om rätt att överlåta statlig fastighetsförmögenhet (973/2002), med stöd av vilken statsrådet eller ett ministerium, och genom beslut av statsrådet också ett ämbetsverk eller en inrättning som lyder under ministeriet, får besluta om överlåtelse av egendom. Den lagen tillämpas emellertid inte på överlåtelse av fastighetsförmögenhet vars värde överstiger 10 miljoner euro. Dessutom gäller lagen endast överlåtelse av egendom mot vederlag.

På de grunder som anförts ovan kan statens vattenbyggnadsegendom överlåtas till landskapen endast med riksdagens samtycke. Det föreslås att frågan ska regleras genom en införandelag som ingår i regeringens proposition. För tydlighetens skull ska det även genom lag föreskrivas

---

¹² Beredningen av ärendet är på hälft.

om landskapets rätt att överlåta vattenbyggnadsegendom med anknytande rättigheter och skyldigheter till nyttohavare eller till sammanslutningar som bildats för ändamålet, exempelvis vattenrättsliga sammanslutningar som har bildats för att genomföra torrläggning.

4.5 Annat

Läkemedelslagen

I de ändringar som nu föreslås handlar det om en teknisk överföring av uppgifter från kommunerna till landskapen. De bestämmelser som föreslås bli ändrade har utfärdats under den tid som den gällande grundlagen har varit i kraft, och deras grundlagsenlighet har bedömts i samband med utfärdandet (GrUU 49/2005 rd).

Hälsoskyddslagen

I propositionen föreslås ändringar i flera bestämmelser i hälsoskyddslagen som är betydelsefulla med tanke på de grundläggande rättigheterna. Hälsoskyddslagen (763/1994) trädde i kraft den 1 januari 1995, före den nuvarande grundlagen trädde i kraft. De bestämmelser i hälsoskyddslagen som mest centralt anknyter till grundläggande rättigheter, t.ex. hemfrid och näringsfrihet, har emellertid sedan den nuvarande grundlagen trädde i kraft ändrats så att bestämmelserna nu överensstämmer med den gällande grundlagen.

I de ändringar som nu föreslås rör det sig om en teknisk överföring av uppgifter från kommunerna till landskapen samt från Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och regionförvaltningsverken till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet.

Tobakslagen

I det förslag till ändring av tobakslagen som ingår i regeringens proposition föreslås ändringar i flera bestämmelser i tobakslagen som är betydelsefulla med tanke på de grundläggande rättigheterna. De regeringspropositioner som ledde till en totalreform av tobakslagen (RP 15/2016 rd och RP 58/2016 rd) har nyligen behandlats i grundlagsutskottet (se GrUU 17/2016 rd). I de ändringar som nu föreslås rör det sig – med undantag för den föreslagna ändringen i 91 § – om en teknisk överföring av uppgifter från kommunerna till landskapen och från Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet. Överföringen av uppgifter enligt tobakslagen från kommunerna till landskapen kan i alla händelser bedömas förenhetliga tillsynspraxis, vilket är viktigt med tanke på tobakslagens starka anknytning till de grundläggande rättigheterna.

I propositionen föreslås det att landskapen ska ta ut övervakningsavgifter enligt tobakslagen hos detalj- och partiförsäljare. Såsom konstateras i regeringens proposition till riksdagen med förslag till tobakslag och till vissa lagar som har samband med den (RP 15/2016 rd) har övervakningsavgiften snarare karaktären av en skatt än en avgift. Enligt 81 § i grundlagen ska bestämmelser om statsskatt utfärdas genom lag, som ska innehålla bestämmelser om grunderna för skattskyldigheten och skattens storlek samt om de skattskyldigas rättsskydd.

I tobakslagens 91 § ska på motsvarande sätt som i den gällande lagen som grund för skattskyldigheten föreskrivas att aktören ska ha ett detaljhandelstillstånd för tobaksprodukter eller ha gjort en anmälan om partihandel. Som grund för skattebeloppet ska föreskrivas ett visst eurobelopp per försäljningsställe. När rätten att ta ut avgiften överförs från kommunen till landskapet kommer det alltså inte längre att ges någon prövningsrätt i fråga om beloppet av övervakningsavgiften. Bestämmelser om den skattskyldiges rättsskydd finns i lagen om verk-

ställighet av skatter och avgifter (706/2007), som det hänvisas till i 92 § 1 mom. i tobakslagen. Den berörda lagen innehåller bland annat bestämmelser om grundbesvär.